SGK
SOSYAL GÜVENLİK KURUMU

ULUSLARARASI SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMELERİ
I
AVRUPA BİRLİĞİ ÜYESİ ÜLKELER

Yayın No: 53

T.C.

SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI

Yayın No: 53

ULUSLARARASI SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMELERİ

I

AVRUPA BİRLİĞİ ÜYESİ ÜLKELER

1. İNGİLTERE
2. ALMANYA
3. HOLLANDA
4. BELÇİKA
5. AVUSTURYA
6. FRANSA
7. DANİMARKA
8. İSVEÇ
9. ROMANYA
10. ÇEK CUMHURİYETİ
11. LÜKSEMBURG
12. SLOVAKYA

Ankara, 2013

T.C.

SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI

Yayın No: 53

www.sgk.gov.tr

abdid@sgk.gov.tr

Her türlü hakkı Sosyal Güvenlik Kurumu'na aittir.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

ISBN: 978-605-86447-5-5

Ankara, Şubat 2013

Tasarım - Baskı: Altınyaprak Matbaacılık Ltd. Şti

Tel: 0 (312) 384 44 02

Bu kitap, bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olup, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun resmi görüşlerini yansıtmamaktadır. En son 30 Haziran 2012 tarihine kadar açıklanan veriler dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Kitaba Katkı Verenler

Harun HASBİ, Gökhan TUNA, Dr. Fazıl AYDIN, Zeynep GÜNDER, Barış GENCAL, Mehmet Turgay EROL, Fulya ÖZSUNAR, Hüseyin Olcay TAZE, Ümit KOCADAŞ, Fatih TÜRKOĞLU, Cenkhan ALTINTAŞ, Şükran KAVLAK, Amine YÜCEDAL, Eyüp Serdar ERDOĞAN, Zafer KOCATEPE, Hatice Aygül ÇAPAR, Behzat GÜRBÜZER, Caner YARICI, Çağlayan DÖNE, Gülen Seda İMAMOĞLU, Muzaffer BADEM, Seda ANDİÇ, Selmin GÜLTEKİN

SUNUŞ

Uluslararası işgücü gücü hareketleri, çalışmak için diğer bir ülkeye göç eden işçiler ve aile bireylerinin sosyal güvenliklerinin sağlanmasını gerektirmiş, bu ihtiyaç devletler arasında sosyal güvenlik sözleşmeleri yapılması sonucunu doğurmuştur. Böylelikle hem ihtiyaç duyulan işgücünün hareketliliği teşvik edilmiş, hem de bu yabancı bir ülkeye çalışmaya giden işçinin hakları güvence altına alınabilmiştir. Ülkeler arası gelişen siyasi ve ekonomik ilişkiler de bu tip sözleşmelerin yapılmasında etkili olmuştur. Ekonomik ve ticari ilişkilerin gelişmesi noktasında sosyal güvenlik sözleşmeleri, kolaylaştırıcı olarak önemli bir rol üstlenmektedirler.

Türkiye ilki 1959 yılında İngiltere'yle olmak üzere yirmi dört ülkeyle sosyal güvenlik sözleşmesi imzalamıştır. Ayrıca ülkemiz, sekiz Avrupa ülkesi açısından yürürlükte bulunan Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesini de 1 Mart 1977 tarihinden itibaren uygulamaktadır. Kurumumuzun, Ülkemizle gelişmiş ya da gelişmekte olan ekonomik ve sosyal ilişkilere sahip ülkelerle ikili sözleşmeler yapılmasına ilişkin çalışmaları da devam etmektedir.

İkili sosyal güvenlik sözleşmeleri kişisel ve maddi kapsamları açısından ülkelerin tercihleri ve sağlık sistemlerine göre değişiklikler göstermektedir. Ülkemizin taraf olduğu ve halen yürürlükte olan sözleşmeler de kapsamı açısından farklılıklara sahiptirler.

Kurumumuz, mevcut ve hazırlık aşaması devam eden ikili sözleşmelere ilişkin işlemlerin, vatandaşlarımızın menfaatlerini en üst seviyeye çıkartılacak biçimde yürütülebilmesi için çalışmalarına durmaksızın devam etmektedir. Bu doğrultuda, iki kitap olarak hazırlanan bu çalışmada, ikili sözleşmelere ilişkin hususlar detaylı biçimde aktarılmıştır. Birinci kitap ülkemiz ile Avrupa Birliği üyesi ülkeler arasında yapılan sosyal güvenlik sözleşmelerini, ikinci kitap ise Avrupa Birliği üyesi ülkeler dışındaki ülkeler arasında yapılmış olan sözleşmeleri kapsamaktadır.

Referans niteliğindeki bu çalışmayı Kurumumuza kazandırarak, değişim ve dönüşüm dinamiklerimizi sürdürmemize büyük katkı sağlayan Strateji Geliştirme Başkanlığı, AB ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığı ile Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yurtdışı Hizmetler Daire Başkanlığına yoğun ve özverili çalışmalarından ötürü içtenlikle teşekkür eder, tüm okuyucular için yararlı olmasını dilerim.

Fatih ACAR
Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanı
ve
Yönetim Kurulu Başkanı

İÇİNDEKİLER

TABLOLAR xviii

KISALTMALAR xix

1. TÜRKİYE CUMHURİYETİ - İNGİLTERE SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ 1

1.1. İngiltere'deki Türk Vatandaşlarına İlişkin Nüfus ve Sayısal Bilgiler 1

1.2. İngiltere Sosyal Güvenlik Sistemi 3

1.2.1. İngiltere Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı 5

1.2.2. İngiltere Sosyal Güvenlik Sisteminde Sunulan Yardımlar 5

1.2.2.1. Yaşlılık Aylığı 5

1.2.2.2. Dul ve Yetim Aylığı 5

1.2.2.3. Malullük Aylığı 6

1.2.2.4. Analık Ve Hastalık Yardımları 6

1.2.2.5. İş Göremezlik Yardımı 7

1.2.2.6. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Yardımları 7

1.2.2.7. İşsizlik Yardımı 8

1.2.2.8. Aile Yardımları 8

1.3.Türkiye Cumhuriyeti İle İngiltere Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 8

1.3.1. Yürürlük Sahası 9

1.3.2. Kişisel Kapsam 9

1.3.3. Maddi Kapsam 9

1.3.4. İstisnalar 9

1.3.5. Hastalık ve Analık Yardımları 10

1.3.6. İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları 10

1.3.7. Yaşlılık Aylıkları, Malullük Yardımları ve Geride Kalan Hak Sahiplerine Sağlanan Yardımlar 10

1.3.8. Çeşitli Hükümler 11

2. TÜRKİYE CUMHURİYETİ - ALMAN FEDERAL CUMHURİYETİ SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ 12

2.1. Almanya'daki Türk Vatandaşlarına İlişkin Nüfus Ve Sayısal Bilgiler 12

2.2. Alman Sosyal Güvenlik Sistemi 14

2.2.1. Alman Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı 14

2.2.2. Alman Sosyal Güvenlik Sisteminde Sunulan Yardımlar 14

2.2.2.1. Yaşlılık Aylığı 14

2.2.2.2. Dul ve Yetim Aylığı 15

2.2.2.3. Malullük Aylığı 16

2.2.2.4. Analık ve Hastalık Yardımları 16

2.2.2.5. İş Göremezlik Yardımı 17

2.2.2.6. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Yardımları 17

2.2.2.7. İşsizlik Yardımı 18

2.2.2.8. Aile Yardımları 19

2.2.2.9. Uzun Süreli Bakım Yardımı 19

2.3. Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 20

2.3.1. Temel İlkeler 21

2.3.1.1. Sosyal Güvenlik Mevzuatı Açısından Teklik İlkesi 21

2.3.1.2. Eşit Muamele İlkesi 22

2.3.1.3. Doğrudan Ayrımcılık 22

2.3.1.4. Dolaylı Ayrımcılık 22

2.3.1.5. Sürelerin Birleştirilmesi İlkesi 23

2.3.1.6. Yardımların İhraç Edilebilirliği İlkesi 23

2.3.1.7. İyi Yönetim ve İşbirliği İlkesi 23

2.3.1.8. Olayların ve Durumların Eşdeğer Tutulması İlkesi (Asimilasyon İlkesi) 23

2.3.2. Yürürlük Sahası 24

2.3.3. Kişisel Kapsam 24

2.3.4. Maddi Kapsam 24

2.3.5. Hastalık ve Analık Yardımları 25

2.3.6. İş Kazaları ve Meslek Hastalığı Yardımları 26

2.3.7. Kısa Vadeli Sigorta Kollarına İlişkin Uygulamalar 26

2.3.8. Aile Yardımları 28

2.3.9. Ölüm Yardımı (Cenaze yardımı) 28

2.3.10. Yaşlılık Aylıkları, Malullük Yardımları ve Geride Kalan Hak Sahiplerine Sağlanan Yardımlar 28

2.3.11. İsteğe Bağlı Sigorta 30

2.3.12. Hesaplaşma Yöntemleri 31

2.3.13. Çıkabilecek Anlaşmazlıkların Çözümü 31

2.3.14. Üçüncü Kişinin Sorumluluğu 31

2.3.15. Almanya Prim İadesi 32

2.3.16. Alman Kaza ve Emeklilik Sigortası Aylıklarının Transferi 32

2.3.17. Güncel Gelişmeler 33

2.3.17.1. Yetki Devri 33

2.3.17.2. Elektronik Veri Paylaşımı 33

3. TÜRKİYE CUMHURİYETİ-HOLLANDA KRALLIĞI SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ 35

3.1. Hollanda'daki Türk Vatandaşlarına İlişkin Nüfus Ve Sayısal Bilgiler 35

3.2. Hollanda Sosyal Güvenlik Sistemi 35

3.2.1. Ulusal Yaşlılık Aylığı (I.Sütun) 36

3.2.1.1. AOW Aylığının Kapsamı 37

3.2.1.2. AOW Aylığının Finansmanı 38

3.2.1.3. AOW Aylığının Şartları 38

3.2.1.4. AOW Aylığının ve Ek Tazminatın Miktarı 38

3.2.1.5. İsteğe Bağlı AOW Aylığı 38

3.2.1.6. AOW Aylığını Tamamlayıcı Ek Sosyal Yardım Ödeneği 39

3.2.2. Ulusal Yaşlılık Aylığı (II.Sütun) 39

3.2.3. Hollanda Mesleki Emeklilik Programlarının Özellikleri 39

3.2.3.1. Mesleki Emeklilik Programlarının Finansal Özellikleri 41

3.2.4. Ölüm Sigortası 42

3.2.4.1. ANW Aylığının Kapsamı 42

3.2.4.2. İsteğe Bağlı ANW Aylığı 42

3.2.4.3. ANW Aylığının Finansmanı 43

3.2.4.4. ANW Aylığının Şartları 43

3.2.5. Aile Yardımları 44

3.3.Türkiye Cumhuriyeti İle Hollanda Krallığı Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 44

3.3.1. Temel İlkeler 45

3.3.1.1. Sosyal Güvenlik Mevzuatı Açısından Teklik İlkesi 45

3.3.1.2 Eşit Muamele İlkesi 45

3.3.1.3. Sürelerin Birleştirilmesi İlkesi 45

3.3.1.4. Yardımların İhraç Edilebilirliği İlkesi 45

3.3.1.5. İyi Yönetim ve İşbirliği İlkesi 46

3.3.2. Çıkabilecek Anlaşmazlıkların Çözümü 46

3.3.3. Sözleşmenin Feshi 46

4. TÜRKİYE CUMHURİYETİ – BELÇİKA KRALLIĞI SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ 47

4.1. Belçika'daki Türk Vatandaşlarına İlişkin Nüfus Ve Sayısal Bilgiler 47

4.2. Belçika Sosyal Güvenlik Sistemi 49

4.2.1.Belçika Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı 49

4.2.2. Belçika Sosyal Güvenlik Sisteminde Sunulan Yardımlar 50

4.2.2.1.Yaşlılık Aylığı 50

4.2.2.2. Dul ve Yetim Aylığı 51

4.2.2.3. Malullük Aylığı 52

4.2.2.4. Analık ve Hastalık Yardımları 53

4.2.2.5. İş Göremezlik Yardımı 55

4.2.2.6. İş Kazası ve Meslek Hastalığı 55

4.2.2.7. İşsizlik Yardımı 56

4.2.2.8. Aile Yardımları 57

4.3. Türkiye Cumhuriyeti İle Belçika Krallığı Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 57

4.3.1. Yürürlük Sahası ve Kişisel Kapsam 57

4.3.2. Maddi Kapsam 58

4.3.3. Hastalık ve Analık Yardımları 58

4.3.4. Malullük Yardımları 59

4.3.5. Yaşlılık ve Ölüm Yardımları 59

4.3.6. Aile Yardımları 59

4.3.7. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Yardımları 59

4.3.8. Cenaze Yardımları 60

4.3.9. İdari Yardımlar 60

5. TÜRKİYE CUMHURİYETİ - AVUSTURYA CUMHURİYETİ SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ 61

5.1. Avusturya'daki Türk Vatandaşlarına İlişkin Sayısal Bilgiler 61

5.2. Avusturya Sosyal Güvenlik Sistemi 61

5.2.1. Avusturya Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı 62

5.2.2. Avusturya Sosyal Güvenlik Sisteminde Sunulan Yardımlar 60

5.2.2.1. Yaşlılık Aylığı 62

5.2.2.2. Dul ve Yetim Aylığı 63

5.2.2.3. Maluliyet Aylığı 63

5.2.2.4. Analık ve Hastalık Yardımları 63

5.2.2.5. İş Göremezlik Yardımı 64

5.2.2.6. İş Kazası ve Meslek Hastalığı 64

5.2.2.7. İşsizlik Yardımı 64

5.2.2.8. Aile Yardımları 64

5.2.2.9. Uzun Süreli Bakım Yardımı 64

5.3. Türkiye Cumhuriyeti İle Avusturya Cumhuriyeti Arasındaki Sosyal Güvenlik Hakkında Sözleşmesi 65

5.3.1. Sözleşmenin Tarihsel Gelişimi 65

5.3.2. Kişisel Kapsam 66

5.3.3. Maddi Kapsam 66

5.3.4. Uygulanacak Hukuk 66

5.3.5. Sigorta Kollarına İlişkin Özel Hükümler 67

5.3.5.1. Hastalık, Analık ve Cenaze Yardımı Sigortaları 67

5.3.5.1.1. Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi 67

5.3.5.1.2. Sağlık Yardımları 67

5.3.5.1.3. Nakdi Yardımlar 68

5.3.5.1.4. Cenaze Yardımları 68

5.3.5.2. Yaşlılık, Malullük ve Ölüm Aylıkları 68

5.3.5.2.1. Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi 68

5.3.5.2.2. Sağlık Yardımları 68

5.3.5.2.3. Yardım Hakkının Tespiti ve Yardımların Hesaplanması 68

5.3.5.3. İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları 69

5.3.5.3.1. Sağlık Yardımları ve Tazminatlar 69

5.3.5.4. Masrafların Tazmini 69

5.3.5.5. Sağlık Yardımlarında Mahsuplaşma 69

6. TÜRKİYE CUMHURİYETİ - FRANSA CUMHURİYETİ SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ 71

6.1. Fransa'daki Türk Vatandaşlarına İlişkin Sayısal Bilgiler 71

6.2. Fransa Sosyal Güvenlik Sistemi 71

6.2.1. Fransa Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı 71

6.2.2. Fransa Sosyal Güvenlik Sisteminde Sunulan Yardımlar 72

6.2.2.1. Yaşlılık Aylığı 72

6.2.2.2. Dul ve Yetim Aylığı 73

6.2.2.3. Malullük Aylığı 73

6.2.2.4. Analık ve Hastalık Yardımları 73

6.2.2.5. İş Göremezlik Yardımı 75

6.2.2.6. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Yardımları 75

6.2.2.7. İşsizlik Yardımı 76

6.2.2.8. Aile Yardımları 77

6.3. Türkiye Cumhuriyeti İle Fransa Cumhuriyeti Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 79

6.3.1. Temel İlkeler 79

6.3.1.1. Sosyal Güvenlik Mevzuatı Açısından Teklik İlkesi 79

6.3.1.2. Eşit Muamele İlkesi 79

6.3.1.3. Sürelerin Birleştirilmesi İlkesi 80

6.3.1.4. Yardımların İhraç Edilebilirliği İlkesi 80

6.3.2. Yürürlük Sahası 80

6.3.3. Kişisel Kapsam 80

6.3.4. Maddi Kapsam 81

6.3.5. Sigorta Kollarına İlişkin Anlaşmada Özel Hükümler 81

6.3.6. Sağlık Yardımlarında Mahsuplaşma 83

7. TÜRKİYE CUMHURİYETİ - DANİMARKA KRALLIĞI SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ 86

7.1. Danimarka'daki Türk Vatandaşlarına İlişkin Sayısal Bilgiler 86

7.2. Danimarka Sosyal Güvenlik Sistemi 86

7.2.1. Danimarka Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı 87

7.2.2. Danimarka Sosyal Güvenlik Sisteminde Sunulan Yardımlar 87

7.2.2.1.Yaşlılık Aylığı 87

7.2.2.2. Dul ve Yetim Aylığı 88

7.2.2.3. Malullük Aylığı 88

7.2.2.4. Analık ve Hastalık Yardımları 88

7.2.2.5. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Yardımları 89

7.2.2.6. İşsizlik Yardımı 89

7.2.2.7. Aile Yardımları 90

7.2.2.8. Ölüm Yardımları 90

7.2.2.9. Sağlık Yardımları 90

7.3. Türkiye Cumhuriyeti İle Danimarka Krallığı Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 90

7.3.1. Sözleşmenin Amacı ve Prensibi 91

7.3.2. Yürürlük Sahası 91

7.3.3. Kişisel Kapsam 91

7.3.4. Maddi Kapsam 91

7.3.5. Uygulanan Hukuk ve İstisnalar 92

7.3.6. Hastalık ve Analık Yardımları 93

7.3.7. Aile Yardımları 94

7.3.8. İşsizlik Yardımı 95

7.3.9. Yaşlılık, Malullük, Ölüm Yardımları ve Erken Emeklilik Yardımları 95

7.3.9.1. Danimarka Mevzuatına Göre Sağlanan Yardımlar 95

7.3.9.2. Türk Mevzuatına Göre Sağlanan Yardımlar 97

7.3.10. İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları 99

7.3.11. Çıkabilecek Anlaşmazlıkların Çözümü 101

7.3.12. Sözleşmenin Feshi 101

7.3.13. Çeşitli Hükümler 101

8. TÜRKİYE CUMHURİYETİ - İSVEÇ SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ 102

8.1. İsveç'teki Türk Vatandaşlarına İlişkin Sayısal Bilgiler 102

8.2. İsveç Sosyal Güvenlik Sistemi 102

8.2.1. İsveç Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı 102

8.2.2. İsveç Sosyal Güvenlik Sisteminde Sunulan Yardımlar 102

8.2.2.1. Yaşlılık Aylığı 102

8.2.2.2. Dul ve Yetim Aylığı 103

8.2.2.3. Malullük Aylığı 103

8.2.2.4. Analık ve Hastalık Yardımları 104

8.2.2.5. İş Göremezlik Yardımı 105

8.2.2.6. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Yardımları 105

8.2.2.7. İşsizlik Yardımı 105

8.2.2.8. Aile Yardımları 106

8.3. Türkiye Cumhuriyeti İle İsveç Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi..... 106

8.3.1. Kişisel Kapsam..... 107

8.3.2. Maddi Kapsam 107

8.3.3. Hastalık ve Analık Yardımları 108

8.3.4. İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları 108

8.3.5. Yaşlılık Aylıkları, Malullük Yardımları ve Geride Kalan Hak Sahiplerine Sağlanan Yardımlar 109

8.3.6. Anlaşmazlıkların Çözümü 109

8.3.7. Sözleşmenin Feshi..... 110

9. TÜRKİYE CUMHURİYETİ - ROMANYA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ..... 111

9.1. Romanya'daki Türk Vatandaşlarına İlişkin Sayısal Bilgiler 111

9.2. Romanya Sosyal Güvenlik Sistemi 111

9.2.1. Romanya Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı 111

9.2.2. Romanya Sosyal Güvenlik Sisteminde Sunulan Yardımlar 112

9.2.2.1 Yaşlılık Aylığı 112

9.2.2.2 Malullük Aylığı..... 112

9.2.2.3. Dul -Yetim Aylığı..... 112

9.2.2.4. Analık ve Hastalık Yardımları 112

9.2.2.5. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Yardımları 113

9.2.2.6. İşsizlik Yardımı..... 113

9.2.2.7. Aile Yardımları 113

9.3. Türkiye Cumhuriyeti İle Romanya Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi..... 113

9.3.1.Temel İlkeler..... 113

9.3.1.1. Sosyal Güvenlik Mevzuatı Açısından Teklik İlkesi 113

9.3.1.2. Eşit Muamele İlkesi..... 114

9.3.1.3. Sürelerin Birleştirilmesi İlkesi..... 114

9.3.1.4. Yardımların İhraç Edilebilirliği İlkesi 114

9.3.1.5. İyi Yönetim ve İşbirliği İlkesi 115

9.3.2. Yürürlük Sahası 115

9.3.3. Kişisel Kapsam 115

9.3.4. Maddi Kapsam 115

9.3.5. İstisnalar 112

9.3.6. Hastalık ve Analık (Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi) 117

9.3.7. Çıkabilecek Anlaşmazlıkların Çözümü 118

9.3.8. Sözleşmenin Yürürlük Süresi 118

10. TÜRKİYE CUMHURİYETİ-ÇEK CUMHURİYETİ SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ 119

10.1. Çek Cumhuriyeti'ndeki Türk Vatandaşlarına İlişkin Sayısal Bilgiler 119

10.2. Çek Cumhuriyeti Sosyal Güvenlik Sistemi 119

10.2.1. Çek Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı 120

10.2.2. Çek Cumhuriyeti Sosyal Güvenlik Sisteminde Sunulan Yardımlar 120

10.2.2.1. Yaşlılık Aylığı 120

10.2.2.2. Dul ve Yetim Aylığı 120

10.2.2.3. Malullük Aylığı 121

10.2.2.4. Hastalık ve Analık Yardımları 121

10.2.2.5. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Yardımları 122

10.2.2.6. İşsizlik Yardımı 123

10.2.2.7. Aile Yardımları 123

10.3. Türkiye Cumhuriyeti İle Çek Cumhuriyeti Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 124

10.3.1.Temel İlkeler 124

10.3.1.1. Sosyal Güvenlik Mevzuatı Açısından Teklik İlkesi 124

10.3.1.2. Eşit Muamele İlkesi 124

10.3.1.3. Sürelerin Birleştirilmesi İlkesi 125

10.3.1.4. Yardımların İhraç Edilebilirliği İlkesi 125

10.3.1.5. İyi Yönetim ve İşbirliği İlkesi 125

10.3.2. Yürürlük Sahası 125

10.3.3. Kişisel Kapsam 125

10.3.4. Maddi Kapsam 126

10.3.5. Uygulanacak Mevzuatla İlgili Hükümler 126

10.3.6. Hastalık ve Analık Yardımları 127

10.3.7. Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Yardımları
(Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi) 127

10.3.8. İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları 127

10.3.9. Çıkabilecek Anlaşmazlıkların Çözümü 127

10.3.10. Sözleşmenin Yürürlüğe Girmesi ve Süresi 128

11. TÜRKİYE CUMHURİYETİ - LÜKSEMBURG BÜYÜK DÜKALIĞI SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ 129

11.1. Lüksemburg'daki Türk Vatandaşlarına İlişkin Nüfus Ve Sayısal Bilgiler 129

11.2. Lüksemburg Sosyal Güvenlik Sistemi 129

11.2.1. Lüksemburg Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı 129

11.2.2. Lüksemburg Sosyal Güvenlik Sisteminde SunulanYardımlar 129

11.2.2.1.Yaşlılık Aylığı 129

11.2.2.2. Dul ve Yetim Aylığı 129

11.2.2.3. Malullük Aylığı 130

11.2.2.4. Analık ve Hastalık Yardımları 130

11.2.2.5. İş Göremezlik Yardımı 131

11.2.2.6. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Yardımları 131

11.2.2.7. İşsizlik Yardımı 132

11.2.2.8. Aile Yardımları 133

11.3. Türkiye Cumhuriyeti İle Lüksemburg Büyük Dükalığı Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 134

11.3.1. Temel İlkeler 134

11.3.1.1. Sosyal Güvenlik Mevzuatı Açısından Teklik İlkesi 134

11.3.1.2. Eşit Muamele İlkesi 134

11.3.1.3. Sürelerin Birleştirilmesi İlkesi 134

11.3.1.4. Yardımların İhraç Edilebilirliği İlkesi 134

11.3.1.5. İyi Yönetim ve İşbirliği İlkesi 134

11.3.2. Yürürlük Sahası 135

11.3.3. Kişisel Kapsam 135

11.3.4. Maddi Kapsam 135

11.3.5. İstisnalar 136

11.3.6. Hastalık ve Analık Yardımları 136

11.3.7. Aile Yardımları 136

11.3.8. İşsizlik Yardımı 136

11.3.9. İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları 136

11.3.10. Yaşlılık Aylıkları, Malullük Yardımları ve Geride Kalan Hak Sahiplerine Sağlanan Yardımlar 136

11.3.11. Çıkabilecek Anlaşmazlıkların Çözümü 137

11.3.12. Sözleşmenin Feshi 137

12. TÜRKİYE CUMHURİYETİ - SLOVAKYA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ 138

12.1. Slovakya'daki Türk Vatandaşlarına İlişkin Sayısal Bilgiler 138

12.2. Slovakya Sosyal Güvenlik Sistemi 138

12.2.1. Yaşlılık Sigortası 138

12.2.2. Maluliyet Sigortası 138

12.2.3. Dul ve Yetim Aylıkları 139

12.2.4. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sigortası 139

12.2.5. Hastalık ve Analık Sigortası 139

12.2.6. Aile Yardımları 139

12.2.7. Sağlık Sigortası 140

12.2.8. İşsizlik Sigortası 140

12.2.9. İflas Sigortası 140

12.3. TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE SLOVAKYA CUMHURİYETİ ARASINDAKİ SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ 140

12.3.1.Temel İlkeler 140

12.3.1.1. Sosyal Güvenlik Mevzuatı Açısından Teklik İlkesi 140

12.3.1.2. Eşit Muamele İlkesi 140

12.3.1.3. Sürelerin Birleştirilmesi İlkesi 141

12.3.1.4. Yardımların İhraç Edilebilirliği İlkesi 141

12.3.1.5. İyi Yönetim ve İşbirliği İlkesi 141

12.3.2. Yürürlük Sahası 141

12.3.3. Kişisel Kapsam 142

12.3.4. Maddi Kapsam 142

12.3.5. Uygulanacak Mevzuatla İlgili Hükümler 142

12.3.6. Hastalık ve Analık Yardımları 143

12.3.7. Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Yardımları (Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi) 143

12.3.8. İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları 143

12.3.9. Çıkabilecek Anlaşmazlıkların Çözümü 143

12.3.10. Sözleşmenin Yürürlüğe Girmesi ve Süresi 144

EKLER 145

Ek: 1 - Türkiye Cumhuriyeti İle Sosyal Güvenlik Sözleşmesi İmzalanan Ülkeler 147

Ek: 2 - Sosyal Güvenlik Sözleşme Çalışmaları Devam Eden Ülkeler 151

Ek: 3 Avrupa Birliği'nde Yaşayan Türk Vatandaşlarinin Nüfus Bilgileri 155

Ek: 4 - Uluslararası Sosyal Güvenlik Sözleşmeleri Metinleri 165

Ek: 4/1 - Türkiye Cumhuriyeti İle İngiltere Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 167

Ek: 4/2 - Türkiye Cumhuriyeti İle Almanya Federal Cumhuriyeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 184

Ek: 4/3 - Türkiye Cumhuriyeti İle Hollanda Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 211

Ek: 4/4 - Türkiye Cumhuriyeti İle Belçika Krallığı Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 238

Ek: 4/5 - Türkiye Cumhuriyeti İle Avusturya Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 257

Ek: 4/6 - Türkiye Cumhuriyeti İle Fransa Cumhuriyeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 276

Ek: 4/7 - Türkiye Cumhuriyeti İle Danimarka Krallığı Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 293

Ek: 4/8 - Türkiye Cumhuriyeti İle İsveç Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 315

Ek: 4/9 - Türkiye Cumhuriyeti İle Romanya Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 330

Ek: 4/10 - Türkiye Cumhuriyeti İle Çek Cumhuriyeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 355

Ek: 4/11 - Türkiye Cumhuriyeti İle Lüksemburg Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 375

Ek: 4/12 - Türkiye Cumhuriyeti İle Slovakya Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 402

KAYNAKÇA 420

TABLOLAR

Tablo I. İngiltere'de Genel, Yabancı ve Türk Nüfusu Bilgileri 1
Tablo II. İngiltere'de Kişilerin Doğum Yerine Dayalı Nüfus Tahmini 1
Tablo III. İngiltere'de Çalışan Türk Vatandaşlarının Sayısı ve Oranları 2
Tablo IV. İngiltere'de Çalışan Türk Vatandaşlarının Endüstri Kollarına Göre Dağılımı 2
Tablo V. Almanya'da Yaşayan Vatandaşlarına Ait Nüfus Bilgileri 12
Tablo VI. Almanya'da Yaşayan 15 ile 65 Yaş Arasındaki Vatandaşlarına Ait Bilgiler 12
Tablo VII. Almanya'da Çalışan Vatandaşlarına Ait Bilgiler 12
Tablo VIII. Almanya'da Bağımsız Çalışan Vatandaşları ile İlgili Bilgiler 13
Tablo IX. İşsiz Türk Vatandaşlarının Eyalet Çalışma Daireleri Bölgelerine Göre Dağılımı 13
Tablo X. Malullük, Yaşlılık, Dul ve Yetim Aylığı Alan Türk Vatandaşlarının Sayısı 13
Tablo XI. Hollanda'da Yaşayan Türk Vatandaşlarına Ait Nüfus Bilgileri 35
Tablo XII. Belçika'da Yaşayan Türk Vatandaşlarına Ait Nüfus Bilgileri 47
Tablo XIII. Belçika'da Yaşayan Türk Vatandaşlarının Cinsiyetlerine ve Yaş Gruplarına Göre Dağılımı 47
Tablo XIV. Belçika'da İkamet Eden Türk Vatandaşlarına Yapılan Sosyal Güvenlik Ödemeleri 47
Tablo XV. ONP Tarafından Türkiye'de İkamet Eden Kişilere Yapılan Sosyal Güvenlik Ödemeleri 48
Tablo XVI. Belçika'da Aile Yardımı Miktarları 48
Tablo XVII. Türkiye'de İkamet Eden Çocuklar İçin Verilen Aile Yardımı 48
Tablo XVIII. Avusturya'da Yaşayan Türk Vatandaşlarına İlişkin İstatistiki Bilgiler 61
Tablo XIX. Avusturya Sosyal Güvenlik Sözleşmeleri Kronolojisi 65
Tablo XX. Fransa'da Sosyal Sigorta Kapsamındaki İşsizlik Yardımları 77
Tablo XXI. Fransa'da Aile Yardımı Türleri ve Koşulları 78
Tablo XXII. Fransa'nın Türk Vatandaşlarına Tanıdığı Yardımların Koşulları 82
Tablo XXIII. Türkiye ve Fransa Arasında Kullanılan Mahsuplaşma Yöntemleri 84
Tablo XXIV. Danimarka'da Yaşayan Türk Vatandaşları ile İlgili Sayısal Bilgiler 86
Tablo XXV. Romanya'da Yaşayan Türk Vatandaşlarına Ait Nüfus Bilgileri 110
Tablo XXVI. Çek Cumhuriyeti'nde Yaşayan Türk Vatandaşlarına Ait Nüfus Bilgileri 119
Tablo XXVII. Slovakya'da Yaşayan Türk Vatandaşlarına Ait Nüfus Bilgileri 138

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devleti
ABİA	: Avrupa Birliği İşleyişi Hakkında Anlaşma
AGIRC	: The General Association of Pensions Institutions for Managerial Staffs
AKÇT	: Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu
ARRCO	: The Association of Complementary Retirement Pensions Schemes
ASSK	: Avrupa Sağlık Sigorta Kartı
AT	: Avusturya
ATP	: Danimarka İşgücü Piyasası Ek Aylık Sistemi
BAM	: Bosna Hersek Markı
BAMF	: Bündesamt für Migration und Flüchtlinge
BE	: Belçika
BG	: Bulgaristan
CNAF	: National Family Allowances Fund
CRDS	: Sosyal Borçların Ödenmesi Katkısı
CSG	: Genel Sosyal Katkı
CY	: Güney Kıbrıs Rum Kesimi
CZ	: Çek Cumhuriyeti
DE	: Almanya
DK	: Danimarka
DKK	: Danimarka Kronu
EE	: Estonya
EL	: Yunanistan
ES	: İspanya
EUROSTAT	: Statistical Office of European Communities
FI	: Finlandiya
FR	: Fransa
GSS	: Genel Sağlık Sigortası
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
HU	: Macaristan
IE	: İrlanda
ISSA	: International Social Security Association
IT	: İtalya
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu
KD	: Kanada Doları
KKTC	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
LT	: Litvanya
LU	: Lüksemburg
LV	: Letonya
MISSOC	: Mutual Information System on Social Protection
MISSCEO	: The Mutual Information System on Social Protection of the Council of Europe
MT	: Malta
NL	: Hollanda

OECD	: Organization for Economic Co-operation and Development
ONP	: Belçika Ulusal Emeklilik Fonunca
ONSS	: Belçika Ulusal Sosyal Güvenlik Kurumu
PL	: Polonya
PT	: Portekiz
RO	: Romanya
SE	: İsveç
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SI	: Slovenya
SK	: Slovakya
SSA	: The Social Security Administration
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UK	: İngiltere

1. TÜRKİYE CUMHURİYETİ - İNGİLTERE SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

1.1. İngiltere'deki Türk Vatandaşlarına İlişkin Nüfus ve Sayısal Bilgiler

Vatandaşlarımızla ilgili olarak İngiltere'deki resmi istatistikler 2001 Nüfus Sayımına dayalı olup İngiltere ve Galler'i kapsamaktadır (İstatistiklere İskoçya dahil değildir). 2001 Nüfus Sayımına göre İngiltere'deki genel, yabancı ve Türk nüfusa dair bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo I. İngiltere'de Genel, Yabancı ve Türk Nüfusu Bilgileri

	Genel	Yabancı	Türk
Erkek	28.579.867	-	29,063
Kadın	30.209.320	-	23,830
Toplam	**58.789.187**	**4.635.296**	**52,893**

Kaynak: İngiltere Ulusal İstatistik Kurumu Verileri (Nisan 2001 tarihi itibariyle)

İngiltere'de nüfus sayımı her on yılda bir yapılmakta olup bundan sonraki sayım 2011 yılında yapılacaktır. Bu nedenle İngiltere'de güncel resmi istatiklere ancak gelecek nüfus sayımı sonrası erişim mümkün olabilecektir. Bununla birlikte Ulusal İstatistik Bürosu, 2001 Nüfus Sayımı verilerini yansıtma yoluyla güncelleyerek 2006 yılı itibariyle Birleşik Krallık'ta kişilerin doğum yerine dayalı yeni tahminleri yayınlamıştır. Sözkonusu rakamlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo II. İngiltere'de Kişilerin Doğum Yerine Dayalı Nüfus Tahmini

İngiltere Vatandaşı	Türk Vatandaşı	Diğer Yabancılar	Toplam Nüfus (Yabancılar dahil)
52.992.000	67.000	5.796.000	58.855.000

Kaynak: İngiltere Ulusal İstatistik Kurumunun 2001 Nüfus Sayımına ve İşgücü İstatistiklerine dayanarak yansıtma yoluyla yaptığı tahmin (2006 yılı itibarıyla)

Ulusal İstatistik Bürosunun 2006 tahminlerinde kadın erkek nüfusu ayrımı yapılmamıştır. Sözkonusu tahminlerde Kıbrıs'ta doğduğunu belirtenlerin sayısı da 70.000 olarak verilmektedir. Ancak kişilerin Kıbrıs'ın hangi kesiminde doğduğuna dair herhangi bir ayırım yapılmamıştır.

Londra Başkonsolosluğumuza işlem yaptırmak için başvuran vatandaşlarımıza dair kayıtlar ve İngiltere'deki Türk dernekleri ve kuruluşlarının tahmini rakamları, Türk nüfusunun gerek 2001 yılı Nüfus Sayımı verilerinin gerekse 2006 yılında yansıtma yoluyla yapılan tahminlerin çok üstünde olduğuna işaret etmektedir. Bu kanaat İngiltere yetkili makamları tarafından da genel kabul görmektedir. Nitekim, İngiltere yetkili makamları, 2011 Nüfus Sayımında yabancılar kategorisinde bazı büyük etnik grupların yanısıra Türklere de yer verilmesi için ilgili taraflarla bir danışma süreci başlatmıştır.

Tablo III. İngiltere'de Çalışan Türk Vatandaşlarının Sayısı ve Oranları

	Sayı	Oran %
İşçi-Kısmi zamanlı	4.118	7,78
İşçi-Tam zamanlı	8.043	15,21
Kendi Namına Çalışan-Kısmi zamanlı	814	1,54
Kendi Namına Çalışan-Tam zamanlı	3.691	6,98
İşsiz	4.279	8,09
Kısmi zamanlı çalışan öğrenciler	1.513	2,86
Ekonomik Bakımdan Faal Olanlar Toplamı	**22.458**	**42,46**
Emekli	935	1,77
Öğrenci	5.388	10,19
Ev/Aile içi bakıcı	6.671	12,61
Devamlı hasta ve iş göremez	2.381	4,50
Diğerleri	7.669	14,50
Ekonomik Bakımdan Faal Olmayanlar Toplamı	**23.044**	**43,57**
16-74 Yaş Grubunda Olmayan	7.389	13,97
Genel Toplam	**52.891**	**100**

Kaynak: İngiltere Ulusal İstatistik Kurumunun 2001 yılı nüfus sayımı verilerinin yardımıyla hazırlanan Türkiye doğumlulara ait ayrıntılı tablolar.

Tablo IV. İngiltere'de Çalışan Türk Vatandaşlarının Endüstri Kollarına Göre Dağılımı

Endüstri Kolu	**Sayı**
Tarım, hayvancılık ve ormancılık	82
Balıkçılık	3
Madencilik	27
İmalat	1.890
Elektrik, gaz ve su işleri	34
İnşaat	536
Toptan ve perakende ticaret	3.880
Otel ve restoran işletmeciliği	4.415
Taşıma, depolama ve iletişim	1.102
Mali aracılık	595
Emlak, kiralama vb. iş faaliyetleri	1.924
Kamu yönetimi, savunma ve sosyal güvenlik	345
Eğitim	786
Sağlık	1.002
Diğer	5.837
Toplam	**22.458**

Kaynak: İngiltere Ulusal İstatistik Kurumunun 2001 nüfus sayımı verileri, Türkiye doğumlulara ait ayrıntılı tablolar.

2008 yılı sonu itibariyle anılan Başkonsolosluğumuza kayıtlı 140.000 vatandaşımız bulunmaktadır. Sözkonusu sayısal değer, kayıtlı tüm vatandaşlarımızın halen İngiltere'de ikamet ettiği anlamına gelmese de İngiltere'deki nüfusumuzun resmi verilerin oldukça üzerinde olduğunu göstermektedir. Ayrıca, İngiltere'de iltica, kaçak vb. yollarla gelerek bilahare İngiltere vatandaşlığını alan ve Başkonsolosluğumuzla hiç teması olmayan Türkiye doğumlu kayda değer bir nüfusun Başkonsolosluğumuz kayıtlarına yansımadığı da bilinmektedir. Diğer taraftan, Kuzey Kıbrıs Londra Temsilciliği tahminlerine göre, İngiltere'de 100.000 civarında Kıbrıslı soydaşımız bulunmaktadır.

1.2. İngiltere Sosyal Güvenlik Sistemi[1]

İngiliz sosyal güvenlik sistemi sağlık hizmeti ve tipik sosyal risklere karşı gelir güvencesi kurumları şeklinde klasik bir ayrıma tabi tutulmaktadır. Bir diğer klasik ayrım, primli rejim ve primsiz rejim şeklindedir. Sistem teklik esasına dayalı olup, tüm nüfusu kapsamaktadır. Bu bütüncül yaklaşım hem kapsama alınan risklerde hem onların primleri ve edimlerinde söz konusudur. Sigorta primleri işçilerde gelirlerinin yüzdesi üzerinden, bağımsız çalışanlarda ve çalışmayanlarda ise maktu bir tarifeye göre alınır. Primler her risk için ayrı ayrı alınmayıp tümü için tek bir ödeme yapılmaktadır. Edimler işçilerde ve diğer sigortalılarda maktu olarak belirlenmektedir.

Primli sistem halk sigortası niteliği taşımaktadır. Kapsamına; çalışmayanlar, bağımsız çalışanlar ve işçiler girmektedir. Tüm nüfus halk sigortası kapsamındadır. Ancak bunun için on altı yaşını doldurmuş olmak, emeklilik yaşını aşmamış olmak gerekmektedir. Diğer yandan sigortalı sayılabilmek için ya İngiltere'de çalışıyor ya da daimi olarak İngiltere'de ikamet ediyor olmak şarttır.

On altı yaş ve emeklilik yaşı arası tüm nüfus halk sigortası kapsamında olmakla birlikte; hastalık, iş kazası, analık, malullük, yaşlılık, dul kalma hali ve işsizlik riskleri edimleri herkese sağlanmamaktadır. Bunun nedeni farklı prim grupları tanınmış olması ve her prim grubuna sağlanan güvencenin farklı olmasıdır.

Halihazırda beş kategori prim bulunmaktadır. Bunlar; 1, 1A, 2, 3 ve 4 olarak sıralanmaktadır. Birinci sınıf prim bağımlı çalışanlar içindir. İşçinin işveren ile ortaklaşa ödediği bu prim, kişileri sistemde tanımlanan tüm risklere karşı korumaktadır.

1A sınıfı yeni tanımlanmış olup, çalışanlarına özel bazı kolaylıkları sağlayan işverenlere yöneliktir.

2'nci ve 4'üncü sınıflar bağımsız çalışanlar içindir. 2'inci sınıfa girenler düşük gelir elde edenler olup, bunlar maktu prim öderler. 4'üncü. sınıfa girenler yüksek gelir elde edenlerdir. Bunlar kazançlarının yüzdesi üzerinden prim öderler. Her iki gruptakilerde işsizlik ve iş kazası hali hariç tüm risklere karşı korunmaktadırlar.

3'üncü sınıf; diğer sınıfların kapsamına girmeyenleri, Beveridge Raporunun genel olma ilkesi gereği sisteme dahil edebilmek için geliştirilmiştir. Bu sınıf tam gün çalışma esasına göre yeterli gelir elde edemeyenlere yöneliktir. Çalışma yaşında olup da yeterli gelir elde edemeyenler bu kapsama girmektedir. Diğer yandan, özel geliri olanlarda üçüncü sınıf için prim ödeyebilmektedirler. Bu sınıfın en önemli özelliği isteğe bağlı olmasıdır. Üçüncü sınıf prim kişilere sadece emekli aylığı ile dul eş aylığı sağlamaktadır.

[1] ISSA ve MISSOC yayınlarından derlenmiştir.

Primli sistem tüm nüfusa güvence sağlamaya yöneliktir. Bünyesinde sadece klasik risklere karşı yardımları barındırır. Yönetimi Sosyal Güvenlik Bakanlığınca üstlenilmiştir.

Halk sigortası edimlerinden Sosyal Güvenlik Bakanının başkanlığında faaliyette bulunan Sosyal Güvenlik Departmanı sorumludur. Departmanın sekreterliği¸ nakdi edim büroları¸ prim büroları ve diğer bazı büroları mevcuttur. Sekreterlik; ilgili bakan¸ sekreter ve üç parlamenterden oluşmaktadır. Departmanın görevi politika oluşturmak ve harcamalar için gerekli kaynakları tahsis etmektir. Sigorta ödemelerini yapmak üzere 159 bölgede yaklaşık 70 bin kişinin çalıştığı nakdi edim büroları bulunmaktadır. Bunun yanında ayrıca primler için prim büroları da mevcuttur. Yaklaşık yedi bin kişinin çalıştığı merkez büro Newcastle'dadır. Tüm üyelerin ve primlerin merkezi kayıtları burada tutulur. Ayrıca mahalli bürolar da mevcut olup; primleri toplamak¸ gerektiğinde icra yollarıyla tahsil etmekle görevlidirler. Sosyal Güvenlik Departmanından ayrı olarak faaliyet gösteren İstihdam Departmanına bağlı İstihdam Hizmet Bürosu, işsizlik ödemelerini yapmakla yetkili kılınmıştır.

Sosyal Güvenlik Departmanının görevleriyle ilgili alanda faaliyette bulunmak üzere kurulmuş bazı komite ve konseyler de mevcuttur. Bunlardan savaş aylığı komitesi dışındakiler merkezi niteliklidirler. İcra fonksiyonları olmayıp; hükümete faaliyet alanıyla ilgili danışmanlık hizmeti verirler. Sosyal Güvenlik Danışma Komitesi¸ İş Kazaları Konseyi¸ Sakatlık Aylığı Kurulu¸ Emeklilik Aylığı Kurulu¸ Savaş Aylığı Merkezi Komitesi¸ Savaş Aylığı Mahalli Komiteleri bunlara örnektir.

Primsiz sistem, vergilerle finanse edilmektedir. Kişilere sağladığı imkanlar değerlendirilecek olursa¸ bunların sosyal tazmin¸ sosyal yardım ve sosyal teşvik karakteri taşıdığı görülür. Sosyal hizmet İngiltere'de hem sağlık hizmetini hem de kişilere yönelik sosyal hizmetleri bünyesine alarak önemli bir primsiz sistem unsuru teşkil etmektedir. Diğer yandan¸ bu kavramın asıl önemi İngiltere'de uygulanmakta olan primli ve primsiz sistemin tamamını kapsayıcı genel¸ üst bir terim olmasındadır. Dolayısı ile halk sigortasını¸ sağlık hizmetlerini ve diğer hizmet ve yardımları da içermektedir.

Primsiz sistemde sağlık hizmetleri Sağlık Bakanlığınca diğerleri ise yetkili kamu idarelerince yürütülmektedir. Refah hizmetleri bakımından Sosyal Güvenlik ve Sağlık Bakanlıklarının dışında ayrıca emek piyasasının idaresini Çalışma Bakanlığı üstlenmiştir. Memurlar için ayrı bir sosyal güvenlik rejiminin olmaması, onların da halk sigortası kapsamında bulunmaları Beveridge'in getirdiği sistemin bir diğer özelliğini teşkil etmektedir.

Genel olarak halk sigortası kapsamında sunulan yardımlar aşağıda belirtildiği seklindedir.

i. Yaşlılık Aylığı

ii. Dul Kadın Yardımı

iii. Malullük Yardımı

iv. Analık ve Hastalık Yardımları

v. İş Kazası ve Meslek Hastalığı

vi. İşsizlik Ödeneği

1.2.1. İngiltere Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı

İngiltere sosyal güvenlik sistemi; bir hizmet akdine tabi çalışanların, bağımsız çalışanların, işverenlerin prim katkıları ve devlet sübvansiyonları ile finanse edilmektedir.

Sigorta primleri; işçilerde gelirlerinin yüzdesi üzerinden¸ bağımsız çalışanlarda ve çalışmayanlarda ise maktu bir tarifeye göre alınır. Primler her risk için ayrı ayrı alınmayıp tümü için tek bir ödeme yapılmaktadır. Edimler işçilerde ve diğer sigortalılarda maktu olarak belirlenmektedir.

1.2.2. İngiltere Sosyal Güvenlik Sisteminde Sunulan Yardımlar

1.2.2.1. Yaşlılık Aylığı

Yaşlılık aylığına hak kazanabilmek için yaş şartı, erkeklerde 65, kadınlarda ise 60'tır. Ancak 2020'ye kadar kadınlarda da yaş şartı 65 olacaktır. Yaşlılık aylığına hak kazanabilmek için yaş şartının yanında, 30 yıl prim ödemiş veya borçlanmış olmak şartı mevcuttur. Ancak tam emekli aylığı için gerekli olan bu şartlar, kişinin çocuğa, yaşlıya veya özürlü bir akrabasına bakması durumunda azaltılabilmektedir. Borçlanma ise, sigortalının iş göremezlik veya işsizlik yardımları aldığı sırada mümkün olmaktadır. Kısmi aylık ise, emeklilik yaşına ulaşmış ve en az bir yıl prim ödemiş kişilere, tam aylığın en az %25'i olmak üzere orantılı olarak ödenmektedir.

Sistemde temel yaşlılık aylığının yanında, ikinci bir yaşlılık aylığı almak da mümkündür. Bu aylık için yaş şartı, temel yaşlılık aylığındaki gibidir. İkinci aylık, temel yaşlılık aylığına ek olarak ödenmektedir. Eğer kişi haftalık, en alt gelir sınırının (5,44 pound) üzerinde ancak 14 poundun altında gelir elde ediyor ise, ikinci emeklik aylığına hak kazanmaktadır.

Halk sigortası kapsamında prim ödeyen herkes için yaşlılık aylığı hakkı tanınmıştır. Kural olarak erken emeklilik yoktur. Ancak sakatlar için ve yeni istidam olanağı yaratmak için bu kurala istisna getirilebilmektedir.

Tam aylığa hak kazanabilmek için yaş koşulunun dışında ayrıca on altı yaşından emeklilik yaşına kadar geçen sürede %90 oranında prim ödemiş olma koşulu aranmaktadır. Aksi halde aylıklarda indirim yapılır. İngiltere'de çocuk yetiştirme süreleri ve ağır sakat kişilerin bakımı için harcanan süreler sigortalılık süresinden sayılmaktadır.

Emeklilik koşullarını sağlayan sigortalıya temel aylık bağlanır. Bu ödeme bir işçinin ücretinin ortalama 1/3'üne tekabül etmektedir. Emeklilik yaşı dolduktan sonra çalışmaya devam edenlerin aylıkları her fazla yıl için %7,5 oranında arttırılır. Ancak söz konusu uyulama beş yıl ile sınırlıdır. Emeklilere yılbaşında ek bir ödeme ile ayrıca seksen yaşını aştıklarında aylıklarına bir ilave yapılmaktadır. Tüm bunların yanında emekliye eşi için ve varsa çocuklarının her biri için maktu bir ödeme yapılmaktadır. İngiltere'de emeklilik sonrası çalışma aylığın kesilmesini gerektirmemekte ancak bu durum ödemelerde indirim yapılmasına yol açmaktadır.

1.2.2.2. Dul ve Yetim Aylığı

İngiliz sisteminde dul eş edimleri sadece kadınlara tanınmış olup¸ halk sigortası primi ödeyen tüm erkeklerin eşleri bazı koşullar gerçekleştiğinde edimlere hak kazanmaktadırlar. Söz konusu edimler¸ ölüm ve iş kazası sigortalarının kapsama aldığı ölüm riskinin karşılığıdır.

Diğer yandan erkekler gibi çocuklar da doğrudan hak konusu olarak görülmemektedir. Ancak çocuğun varlığı kadının haklarını etkileyen bir faktördür.

Dul kadın edimleri dört türdür. Bunlardan ilki¸ kırk beş yaşından küçük ve çocuksuz kadınlara bir seferlik maktu bir ödeme şeklinde yapılan dul eş parasıdır. Dul eş aylığı ise¸ 45-55 yaş arası çocuksuz dullara bağlanan aylıktır. 55 yaşında olanlara tam aylık ödenmekte olup¸ her bir yaş eksiği için %7 oranında kesinti yapılır. Çocuklu dul aylığı ise¸ yaş sınırı aranmaksızın çocuklu kadına, çocuk 19 yaşına gelinceye kadar ödenen aylıktır. Dul anneye çocuk aylığı ise, boşandığı eşinin çocuğuna bakan kadınlara yapılan maktu bir ödemedir.

1.2.2.3. Malullük Aylığı

Yirmi sekiz hafta ve bir yıl arası iş göremezlik, kısa süreli iş göremezlik olarak nitelendirilmektedir. Bir yıl dolduğu halde iyileşmediği tıbben belirlenenler ise¸ uzun süreli iş göremezlik parası almaya hak kazanmaktadırlar. Bu ödeme ise emeklilik yaşına kadar sürmektedir.

1.2.2.4. Analık ve Hastalık Yardımları

Hastalık sigortası kapsamında sunulan zorunlu hastalık yardımına, sigortalının hak kazanabilmesi için en az arka arkaya dört gün hasta olması ve haftalık ortama kazancının asgari haftalık kazanç sınırının (97 Pound) üzerinde olması gerekmektedir. Bu kapsamda sağlanan yardım, üç günlük bekleme süresinin ardından en fazla 28 haftaya kadar, haftalık 79,15 pound olarak ödenmektedir.

İş göremezlik ödeneği ise, sigortalının gelirine ve durumuna göre yapılmaktadır. Ayrıca birikimi 16.000 poundu aşan veya eşi haftada 24 saatin üzerinde çalışanlara bu kapsamda bir ödeme yapılmamaktadır. Sigortalının, sağlanan yardımlardan faydalanabilmesi için, geliri üzerinden primlerini, hak talebinde bulunmadan önceki son üç mali yıldan birinde, asgari haftalık kazanç sınırının (97 Pound) en az 25 katı oranında ödemiş olması gerekmektedir. Ayrıca buna ek olarak, geliri üzerinden primlerini, hak talebinde bulunmadan önceki son iki mali yılda da asgari haftalık kazanç sınırının en az 50 katı oranında ödemiş veya borçlanmış olması gerekmektedir. Bu kapsamda sağlanan yardım, 3 günlük bekleme süresinin ardından 13 hafta için haftalık 65,45 Pound olarak ödenmektedir. Ayrıca sigortalının çalışma kapasitesinde meydana gelen hasara göre, haftalık 31,40 pound ila 25,95 Pound arasında değişen bir ödeme daha yapılmaktadır.

Analık sigortasından tüm hizmet akdine tabi çalışanlar ile bağımsız çalışanlar faydalanabilmektedir. Analık sigortası kapsamında sağlanan yardımlardan faydalanabilmesi için sigortalının, beklenen doğum tarihinden önceki 66 hafta içinde en az 26 hafta çalışmış olması ve bunun 13 haftasında elde ettiği ortalama haftalık gelirin 30 pound olması gerekmektedir. Ayrıca bu süreçte sigortalının işverenden zorunlu analık ödemesi almamış olması gerekmektedir. Bu kapsamda sağlanan yardım, beklenen doğum tarihinin 15'inci haftasından başlamak suretiyle 26 haftaya kadar, haftalık 124,88 pound veya haftalık ortalama kazancın %90'ı olarak (hangisi daha az ise) ödenmektedir.

Sigortalının, analık sigortası kapsamında sağlanan, zorunlu analık ödemesine hak kazanabilmesi için ise en az 26 hafta kesintisiz bir şekilde aynı işverene tabi olarak (beklenen doğum tarihinin en az 15 hafta öncesini kapsayacak şekilde), en az haftalık asgari kazançtan (97 pound) çalışmış olması gerekmektedir. Aynı koşullar, zorunlu babalık ödemesi

için de geçerlidir. Evlat edinme durumunda ödenen, zorunlu evlat edinme ödemesinde ise, sadece evlat edinmeden önceki 26 hafta içinde aynı işveren tarafından istihdam edilme şartı mevcuttur.

Zorunlu analık ödemesi en fazla 39 haftaya kadar ödenebilmektedir. Bunun ilk 6 haftası haftalık ortalama kazancın %90'ı, geriye kalan 33 haftası ise haftalık ortalama kazancın %90'ı veya haftalık 124,88 pound olarak (hangisi daha az ise) ödenmektedir. Zorunlu babalık ödemesi ise işveren tarafından, 1 veya 2 hafta (işçi tarafından seçilen), haftalık 124,88 pound veya ortalama haftalık kazancın %90'ı olarak ödenmektedir. Zorunlu evlat edinme ödemesi de en fazla 26 haftaya kadar, haftalık 124,88 Pound veya ortalama haftalık kazancın %90'ı olarak işveren tarafından ödenmektedir.

1.2.2.5. İş Göremezlik Yardımı

Hastalanan kişilere ilk üç gün için ödenek verilmez. Ödeme süresi yirmi sekiz haftadır. Hastalık parası işverenden alınır. İşveren sonradan bu parayı halk sigortasına ödemekte olduğu primlerden tenzil etme hakkına sahiptir. Ödemeyi alma hakkına sahip olmayanlar ise yirmi sekiz haftayı geçmeyen iş göremezliklerinde kısa süreli iş göremezlik ödeneği denilen ödemeyi alırlar. Yirmi sekiz haftalık süre dolduğunda yapılan muayene sonucu iş göremezliği devam ettiği saptananlara bir yıla kadar ödenek sağlanmaya devam olunur.

1.2.2.6. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Yardımları

İş kazası ve meslek hastalığı edimleri¸ birinci sınıf prim ödeyenlere yani bağımlı çalışanlara yöneliktir. Bir iş kazası veya meslek hastalığının varlığı halinde yaralanan veya ölen sigortalının kendisine ve aile fertlerine bazı imkanlar sağlanmaktadır. Bunun için öngörülmüş asgari bir prim ödeme süresi mevcut değildir.

İş kazası ve meslek hastalığı kapsamında sağlanan yardımlar; sigortalının geliri, çalışma kapasitesi, yaşı ve medeni durumuna göre değişmektedir. Ayrıca birikimi 16.000 poundu aşan veya eşi haftada 24 saatin üzerinde çalışanlara bu kapsamda bir ödeme yapılmamaktadır.

Sigortalının, iş kazası ve meslek hastalığı kapsamında sağlanan yardımlardan faydalanabilmesi için, geliri üzerinden primlerini, hak talebinde bulunmadan önceki son üç mali yıldan birinde, asgari haftalık kazanç sınırının (97 Pound) en az 25 katı oranında ödemiş olması gerekmektedir. Ayrıca geliri üzerinden primlerini, hak talebinde bulunmadan önceki son iki mali yılda da asgari haftalık kazanç sınırının en az 50 katı oranında ödemiş olması gerekmektedir.

Sistemin özelliği¸ geçici iş göremezlik halinde parasal edimlerin hastalık ödeneği olarak sağlanması¸ sağlık hizmetlerinin genel sağlık hizmetleri çerçevesinde sunulmasıdır. Diğer yandan ölüm halinde eş¸ dul kadın edimleri rejimine tabi olmaktadır. Çocuklar ise doğrudan hak sahibi sayılmamaktadırlar.

Geçici iş göremezlik ödeneği, iş kazasının meydana geldiği veya meslek hastalığının başlangıcını takip eden üç günlük bekleme süresinin ardından, azami 13 hafta olmak üzere, haftalık 65,45 pound olarak ödenmektedir.

Kalıcı iş göremezlik halinde kişiye durumuna uyun düşen bir aylık bağlanmaktadır. Aylığın bağlanma koşulu; bir iş kazası veya meslek hastalığının varlığı¸ bir iş göremezliğin doğması ve bu ikisi arasında illiyet bağının bulunmasıdır. Kazanın iş sırasında veya işle bağlantılı olarak doğması gerekmektedir. İş sırasında doğan kazalar faaliyetin doğal sonucu olan kazalardır. İşle bağlantılı olanlar ise¸ kendisi sebebiyet vermedikçe bir hayvanın ısırması¸ iş arkadaşına veya işverenin malına yönelik ciddi bir tehlikeyi önlemeye çalışırken yaralanma¸ işyerinde doğan bir tehlike nedeniyle yaralanma¸ iş arkadaşının ihmalinin sebebiyet verdiği bedeni zarar gibi olaylardır. Ev ve işyeri arası yolda meydana elen kazalar¸ işte arkadaşıyla kavga, özel çalışma koşullarında doğmuş olmadıkça işyerinde geçirilen kalp krizi koruma dışı kalmaktadır.

Sürekli iş göremezlik ödeneğinde ise, %100 oranında özür olması durumunda haftalık 145,80 Pound, iş kazasının olduğu veya meslek hastalığının başladığı tarihten itibaren 15 hafta süresince ödenmektedir. Daha az orandaki özür durumunda, tam yardımın belli bir kısmı özür oranıyla orantılı olarak ödenmektedir.

Meslek hastalıkları ise liste olarak belirlenmiştir. Liste dışı hastalıklar değerlendirmeye alınmamaktadır. Ortaya çıkan hastalık yapılan işin sonucu olmalı ve kişi asgari bir süre hastalık yapıcı etkiye maruz kalmalıdır.

1.2.2.7. İşsizlik Yardımı

18 ve üzeri yaşta olup iş arayan veya haftada 16 saatten daha az çalışanlar işsizlik sigortası kapsamında sağlanan yardımlardan faydalanabilmektedir. Sigortalının sağlanan yardımlardan faydalanabilmesi için, geliri üzerinden primlerini, hak talebinde bulunmadan önceki son iki mali yıldan birinde, asgari haftalık kazanç sınırının (97 Pound) en az 25 katı oranında ödemiş olması gerekmektedir. Ayrıca buna ek olarak, geliri üzerinden primlerini, hak talebinde bulunmadan önceki son iki mali yılda da asgari haftalık kazanç sınırının en az 50 katı oranında ödemiş veya borçlanmış olması gerekmektedir.

İşsizlik sigortası kapsamında, 25 yaş ve üzeri sigortalıya haftalık 65,45 Pound, 25 yaş altına ise haftalık 51,85 Pound ödenmektedir. Söz konusu miktara ayrıca eş ve her bir çocuk için ilaveler yapılmaktadır. Ödemeler ilk üç gün yapılmayıp dördüncü günden başlatılmakta ve en fazla bir yıla kadar devam edebilmektedir. Bir yıllık hakkını kullanan bir kişi sonraki 26 hafta içinde 13 hafta¸ haftalık 26 saatin altına düşmeyen bir işte çalışmış ise¸ tekrar bir yıl ödenek almaya hak kazanmaktadır.

1.2.2.8. Aile Yardımları

Aile yardımına hak kazanabilmek için, çocuğun 16 yaşından küçük olması gerekmektedir. Ancak 16 veya 17 yaşında olup da tam zamanlı olarak eğitim görmeyen ve haftada 24 saatten daha az çalışan veya tam zamanlı öğrenci olan 19 yaşını aşmamış çocuklar için de aile yardımı verilmektedir. Ayrıca bu yardımdan yararlanabilmek için Birleşik Krallık'ta bulunma ve ikamet ediyor olmak şartı mevcuttur. Çocuk yardımı, ilk çocuk için haftalık 20,30 pound, ilave her bir çocuk içinde 13,40 pound'tur.

1.3. Türkiye Cumhuriyeti ile İngiltere Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

İşgücü göçü, yer değiştiren işçilerin ve aile bireylerinin sosyal güvenliklerinin sağlanmasını gerektirmiş, bu ihtiyaç devletler arasında sosyal güvenlik anlaşması yapılması sonucunu doğurmuştur. Türkiye'nin ilki 1959 yılında İngiltere ile imzalanan ve halen yürürlükte bulunan yirmi iki ülke ile sosyal güvenlik sözleşmesi bulunmaktadır.

İngiltere ile Türkiye arasında var olan mevcut sözleşme açısından durum değerlendirildiğinde, sözleşmenin 09.09.1959 tarihinde imzalanarak¸ 01.06.1961 tarihinde yürürlüğe girdiği ve sözleşmenin sadece uzun vade sigorta kollarını kapsadığı görülmektedir. Sözleşme; tarifeler ve şümul sahası, genel hükümler¸ özel hükümler ve çeşitli hükümler olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır.

1.3.1. Yürürlük Sahası

Türkiye Cumhuriyeti-İngiltere Sosyal Güvenlik Sözleşmesi; Büyük Britanya ve Şimal İrlanda Birleşik Krallığı ile Türkiye Cumhuriyeti'nde uygulanmaktadır.

1.3.2. Kişisel Kapsam

Sözleşmenin genel hükümler başlığı altında¸ akit taraflardan birinin vatandaşı diğer tarafın mevzuatına göre yapılan yardımlardan, o tarafın vatandaşıymış gibi aynı şartlarda faydalanmağa hak kazanır ibaresine yer verilmiştir. Ayrıca bir diğer maddede, âkit taraflardan birinin vatandaşı taraflardan birinin ülkesine istihdam edildiği takdirde, kanuni ikametgâhı işvereni veya kendisini istihdam eden müessesenin iş merkezi diğer tarafın ülkesinde bulunsa dahi, bu kimse hakkında istihdam edildiği yer mevzuatı tatbik olunur ifadesi yer almaktadır.

1.3.3. Maddi Kapsam

Birinci bölüm olan tarifeler ve şümul sahası başlığı altında; ülke¸ vatandaş¸ mevzuat¸ sosyal sigorta mercii ve sigorta kollarına ilişkin tanımlara yer verilerek sözleşme hükümlerinin akit ülkeler bakımından hangi mevzuata uygulanacağı belirtilmiştir. Sözleşme hükümleri:

Birleşik Krallık bakımından;

- 1946 tarihli Milli Sigorta Kanunu, 1946 tarihli Şimal İrlanda Milli Sigorta Kanunu, 1948 tarihli Man Adası Milli Sigorta Kanunu ve yerine bu kanunların ikame edildiği 5 Temmuz 1948 tarihinden evvel mer'iyette bulunan kanunlar;
- 1946 tarihli Milli Sigorta (İş Kazaları) Kanunu, 1946 tarihli Şimal İrlanda Milli Sigorta (İş Kazaları) Kanunu ve 1948 tarihli Man Adası Milli Sigorta (İş Kazaları) Kanunu, hakkında tatbik olunur.

Türkiye bakımından;

- 4772 sayılı İş Kazaları ile Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortaları Kanunu;
- 5502 sayılı Hastalık ve Analık Sigortası Kanunu;
- 6900 sayılı Maluliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları Kanunu hakkında tatbik olunur.

Ayrıca aynı maddede sözleşmenin, yukarıda belirtilen mevzuatları tadil eden¸ birleştiren veya bu mevzuata ek olarak çıkarılan mevzuat hakkında da uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

1.3.4. İstisnalar

Genel hükümler bölümünde Dış İşleri Bakanlığı'nda çalışan memurlar¸ gemi ve uçak çalışanlarına ilişkin tanımlamalar ve istisnalara yer verilmiştir. Ayrıca genel hükümler bölümünün son maddesinde¸ kanuni ikametgâhı âkit taraflardan birinin ülkesinde bulunan ve fakat bu yer mevzuatına göre, mecburi sigortaya tâbi olmayan bir kimse, bu yer mevzuatına

göre, ihtiyarı sigortaya tâbi tutulmasını talep ettiği takdirde, diğer tarafın ülkesinde ikmal edilmiş olan sigortalılık ve prim ödeme müddetleri, böyle bir talebin ifası bakımından, kanuni ikametgâhının bulunduğu yer mevzuatına göre ikmal edilmiş sayılacağı hüküm altına alınmıştır.

1.3.5. Hastalık ve Analık Yardımları

Sözleşmenin onuncu maddesinde akit taraflardan birinin mevzuatına göre prim ödeme müddetini ikmal etmiş olan bir kimse; diğer tarafın mevzuatı ile temin edilmiş bulunan hastalık ve analık yardımları ile cenaze masraflarını almayan hak kazanır¸ ifadesine yer verilmiştir. Söz konusu hakkı kazanabilmek¸ diğer tarafın ülkesine vardığı tarihten itibaren o tarafın mevzuatına göre prim ödemeye başlamış olmak ve o tarafın mevzuatında yazılı şartları yerine getirmiş bulunması şartlarına bağlanmıştır. Analık halinde yardım; kadın veya yardım talebinde bulunan kimse sigortalı erkeğin sigortalı olmayan karısı ise erkek yardım talebinde bulunduğu sırada veya ondan evvel son olarak, hangi mevzuata göre prim ödüyorsa veya ödemiş ise, o mevzuat hükümlerine göre yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Cenaze yardımında ise¸ bir kimse akit taraflardan birinin ülkesinde öldüğü takdirde, diğer taraf mevzuatına göre cenaze masrafına müstahak olup olmadığını tayin bakımından, o kimsenin ölümü diğer taraf ülkesinde vuku bulmuş sayılır¸ ifadesine yer verilmiştir.

1.3.6. İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları

Sözleşmenin özel hükümler bölümünün beşinci kısmında yer alan iş kazaları ve meslek hastalıklarına ilişkin olarak; bir akit taraf ülkesinde bulunan ve o taraf mevzuatına göre, iş kazası veya meslek hastalığı sebebiyle, yardım almağa hak kazanmış olan bir kimse diğer tarafın ülkesinde bulunduğu sırada da bu yardımı almağa hak kazanır¸ ibaresine yer verilmiştir. Ayrıca¸ iş kazasından ileri gelen maluliyet derecesinin akit taraflardan birinin mevzuatına göre tespitinde, diğer taraf mevzuatına göre yardımı gerektiren daha önce meydana gelmiş herhangi bir iş kazası, maluliyet derecesinin tespitinde mevzuatı esas alınan taraf mevzuatının kapsamına giren bir iş kazası gibi dikkate alınır.

1.3.7. Yaşlılık Aylıkları, Malullük Yardımları ve Geride Kalan Hak Sahiplerine Sağlanan Yardımlar

Sözleşmenin özel hükümler bölümünün ihtiyar aylığı kısmında¸ taraflardan her birinin sosyal sigorta merciinin bir kimsenin kendi mevzuatına göre, ihtiyarlık aylığı almak için gerekli şartları yerine getirip getirmediğini yine kendi mevzuatı hükümlerine göre tespit edeceği belirtilmiş ve o kimse tarafından her iki taraf mevzuatına göre ikmal edilmiş olan bütün sigortalılık sürelerinin, prim ödeme sürelerinin ve muadil sürelerin kendi milli mevzuatına göre ikmal edilmiş gibi nazara alınacağı hükme bağlanmıştır. Kişi tarafından kendi mevzuatına göre tamamlanmış olan prim ödeme süreleri toplamının, her iki taraf mevzuatına göre ikmal edilmiş olan prim ödeme süreleri toplamına olan oranı dahilinde ihtiyarlık aylığının kendisine isabet eden kısmının hesaplanacağı ayrıca belirtilmiştir.

Sözleşmenin özel hükümler bölümünün üçüncü kısmında yer alan maluliyet aylığında¸ yukarıda belirtilen ihtiyarlık aylığı ile ilgili hükümlerin¸ aylıkların mahiyetindeki farkın gerektirdiği değişiklikler saklı kalmak şartıyla¸ maluliyet aylığı hakkında da uygulanacağı belirtilmiştir. Ayrıca sözleşmede, akit taraflardan birinin ülkesinde bulunan ve o tarafın mevzuatına göre maluliyet aylığı almak hakkına sahip olan bir kimse diğer tarafın

ülkesinde bulunsaydı o taraf mevzuatına göre de maluliyet aylığı almağa hak kazanacak ise bunlardan birini olduğu gibi diğerini de almağa hak kazanmış olur¸ ifadesine yer verilmiştir.

Sözleşmenin özel hükümler bölümünün dördüncü kısmında yer alan dul aylığına ilişkin ihtiyarlık aylığı ile ilgili hükümlerin; yetim aylığına ilişkin ise maluliyet aylığı ile ilgili hükümlerin uygulanacağı belirtilmiş. Ancak her olaya ilişkin aylığın içeriğindeki farkın gerektirdiği değişikliklerin saklı tutulacağı da ifade edilmiştir.

1.3.8. Çeşitli Hükümler

Sözleşmenin çeşitli hükümler bölümünde; yetkili makamların sözleşmenin uygulanmasında gerekli görülebilecek idari tedbirleri alacakları ve sözleşmenin uygulanması için alınan herhangi bir tedbirle ilgili bilgileri ayrıca mevzuatta meydana gelecek herhangi bir değişikliği birbirlerine bildirecekleri belirtilmiştir. Bu bölümde genellikle tarafların işbirliğine ve birbirlerine konu hakkında yardımcı olacaklarına ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

2. TÜRKİYE CUMHURİYETİ - ALMAN FEDERAL CUMHURİYETİ SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

2.1.Almanya'daki Türk Vatandaşlarına İlişkin Nüfus ve Sayısal Bilgiler

Aşağıda yer alan Tablo V, Almanya'da yaşayan vatandaşlarımıza ait nüfus bilgileri gösterilmektedir. Almanya'da 2010 yılı itibariyle 1.762.822 vatandaşımız yaşamaktadır. Bunlardan 838.963'ü kadın, 923.859'u erkektir.

Tablo V. Almanya'da Yaşayan Vatandaşlarına Ait Nüfus Bilgileri

	2007	2008	2009	2010
Kadın	875.369	865.126	849.380	838.963
Erkek	981.523	964.969	939.779	923.859
Toplam	1.856.892	1.830.095	1.789.159	1.762.822

Kaynak: EUROSTAT, Uluslararası Göç ve Sığınma İstatistikleri (Erişim Tarihi:19/01/2012)

Aşağıda yer alan Tablo VI'da ise Almanya'da yaşayan ve 15-64 yaş arasındaki vatandaşlarımızın sayısı yer almaktadır. Tablo VI incelendiğinde, bir önceki yıla göre Almanya'da yaşayan çalışma çağındaki Türk nüfusunun azaldığı gözlemlenmektedir.

Tablo VI. Almanya'da Yaşayan 15 ile 65 Yaş Arasındaki Vatandaşlarına Ait Bilgiler

Yaş	2009	2010
15-64	1.373.246	1.364.493

Kaynak: EUROSTAT, Uluslararası Göç ve Sığınma İstatistikleri (Erişim Tarihi: 19/01/2012)

Almanya'da yaşayan vatandaşlarımızdan çalışanların durumu incelendiğinde (Tablo VII), 30.06.2010 itibariyle, çalışma çağındaki nüfusun yaklaşık olarak üçte birinin fiilen çalıştığını ve erkeklerin kadınlara oranla iki katından daha fazla bir oranda istihdam alanında yer aldığı görülmektedir.

Tablo VII. Almanya'da Çalışan Vatandaşlarına Ait Bilgiler

Erkek	Kadın	Toplam
336.874	147.071	483.945

Kaynak: Alman Federal İstatistik Kurumu Verileri (30.06.2010 itibariyle)

Almanya'da yaşamakta olan Türk vatandaşlarının işletme sahipliği durumu incelendiğinde, 2009 yılı itibariyle, vatandaşlarımızca işletilen yaklaşık 70.000 işyeri/ işletmenin bulunduğu görülmektedir. Türk girişimcilerce işletilen işletmelerin sektörel dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo VIII. Almanya'da Bağımsız Çalışan Vatandaşları ile İlgili Bilgiler

Sektörler	İşletme Sayısı	İşletme Yüzdesi
İmalat Sanayi	1.820	%2,6
İnşaat İşkolu	1.120	%1,6
El Sanatları	6.370	%9,1
Toptan Ticaret	3.220	%4,6
Perakende Ticaret	23.170	%33,1
Gastronomi	16.450	%23,5
Hizmet Sektörü	17.850	%25,5

Kaynak: Alman Federal İstatistik Kurumu Verileri (30.06.2010 itibariyle)

Almanya'daki Türk vatandaşlarının işsizlik durumu aşağıdaki Tablo IX'da yer almaktadır. 2005 yılına kıyasla 2009 yılında işsiz vatandaşlarımızın sayısının önemli ölçüde azaldığı görülmektedir.

Tablo IX. İşsiz Türk Vatandaşlarının Eyalet Çalışma Daireleri Bölgelerine Göre Dağılımı

Eyalet Çalışma Daireleri	Türkler (2005)	Türkler (2009)
Schleswig-Holstein, Hamburg, Mecklenburg-Vorpommern	12.596	9.770
Aşağı Saksonya/Bremen	19.790	14.115
Kuzey Ren-Vestfalya	77.397	60.352
Hessen	18.338	11.594
Rheinland-Pfalz/Saarland	8.687	6.724
Baden-Württemberg	27.754	19.597
Bavyera	20.532	14.235
Berlin/Brandenburg	24.450	18.171
Saksonya-Anhalt,Thüringen	650	525
Saksonya	627	600
Toplam	**210.821**	**155.683**

Kaynak: Alman Federal İstatistik Kurumu Verileri (30.06.2010 itibariyle)

Alman sosyal güvenlik kurumlarından aylık almakta olan vatandaşlarımızın durumu Tablo X'da yer almaktadır. Aylık alan vatandaşlarımızdan çoğunluğunun yaşlılık aylığı aldığı ve onu dul ve yetim aylığının takip ettiği görülmektedir.

Tablo X. Malullük, Yaşlılık, Dul ve Yetim Aylığı Alan Türk Vatandaşlarının Sayısı

Aylık Türü	Aylık Alanların Sayısı
Maluliyet Aylığı	54.165
Yaşlılık Aylığı	192.603
Dul / Yetim Aylığı	81.552
Toplam	328.320

Kaynak: Alman Federal İstatistik Kurumu Verileri (30.06.2010 itibariyle)

2.2. Alman Sosyal Güvenlik Sistemi[2]

Dünyada sosyal sigorta uygulamasını kamusal bir hizmet olarak kurumsallaşmış bir yapıda sunan ilk ülke Bismarck Almanyası'dır. Bismarck; 1883 yılında sağlık sigortasını, 1884'te kaza sigortasını ve 1889 yılında yaşlılık ve maluliyet sigortasını kurmuştur. Sistem daha sonra sigorta kolları bazında ve kişisel kapsam olarak giderek genişlemiştir.

Halihazırda sosyal güvenlik sistemi ana hatlarıyla emeklilik sigortası, işsizlik sigortası, sağlık sigortası, kaza sigortası ve uzun dönem bakım sigortasını kapsamaktadır. Almanya'daki "sosyal koruma ağı" bunların dışında, vergilerle karşılanan aile yardımları (çocuk yardımı, vergi indirimleri) veya emekli ve işsizler için temel güvenceleri de kapsamaktadır.

Kapsayıcı bir yapıda olan Alman sosyal koruma sisteminin bütçe içerisindeki payı, gayri safi yurtiçi hasılanın yüzde 26,7'sidir. Bir karşılaştırma yapmak gerekirse, ABD'de bu oran %15,9 iken, OECD ortalaması ise %20,5 düzeyindedir.

Sosyal koruma sisteminin örgütsel yapısı incelendiğinde; sigorta kollarının sigorta fonları (kasalar) tarafından yönetildiği görülmektedir. Bu fonlar, "kendi kendine yönetim esasına" dayalı olarak hizmet veren ve kanunla görevleri tanımlanmış sosyal güvenlik kurumlarıdır. Bunların üzerinde sosyal güvenliğin genel olarak planlanmasından ve genel idaresinden sorumlu bakanlıklar vardır. Federal Sağlık Bakanlığı; sağlık sigortası ve uzun dönem bakım sigortasından, Federal Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı; emeklilik, kaza ve işsizlik sigortalarından, Federal Aile, Yaşlılar, Kadınlar ve Gençlik Bakanlığı ise aile yardımlarından sorumludur. Ayrıca, söz konusu sigorta kollarının genel gözetiminden sorumlu kurumlar da bulunmaktadır.

2.2.1. Alman Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı

Alman sosyal güvenlik sistemi işçi ve işverenden tahsil edilen primlerle finanse edilmektedir. Devlet ise belirli durumlarda sistemin finansmanına katkı sağlamaktadır. Örneğin, aile yardımları devlet tarafından vergilerle finanse edilmektedir. Aşağıda sigorta kolları itibariyle bu finansman yolları detaylandırılmaktadır.

Sigorta kolları bazında farklılaşan prim oranları, toplamda %40'ları bulmaktadır. Genel olarak bu primler işçi ve işveren arasında paylaşılmaktadır. Dolayısıyla, bir çalışanın prim yükü kazancının %20'si civarındadır.

2.2.2. Alman Sosyal Güvenlik Sisteminde Sunulan Yardımlar

2.2.2.1. Yaşlılık Aylığı

Almanya'da uzun vadeli sigortalar "kuşaklararası dağıtım model"ine göre (pay-as-you-go) ve zorunlu bir sosyal sigorta programı olarak devlet tarafından yürütülmektedir. Bunun yanında, zorunlu devlet sigortasını tamamlayıcı nitelikte, gönüllülük esasına dayanan ve şirket temelli ikinci sütun emeklilik sistemleri ve üçüncü sütun bireysel emeklilik sistemleri mevcuttur.

Uzun vadeli sigortaların kişisel kapsamında; çıraklar da dahil olmak üzere hizmet akdiyle çalışanlar, bazı serbest çalışanlar, üç yaşından küçük olan çocuklarına bakanlar, işsizlik yardımı gibi sosyal güvenlik yardımlarından yararlananlar, askere alınanlar ve askerlik yerine toplum hizmeti yapanlar ve gönüllü bakım çalışanları yer alır. Ayrıca, zorunlu

[2] ISSA ve MISSOC yayınlarından derlenmiştir.

katılım yanında 16 yaşından büyükler için sisteme gönüllü katılım da mümkündür. Belirli serbest çalışan grupları, madenciler, kamudaki hizmetliler, devlet memurları ve çiftçiler için özel düzenlemeler mevcuttur.

Uzun vadeli sigorta kollarından yapılan yardımların finansmanı; sigortalılardan, serbest çalışanlardan ve işverenden alınan prim kesintileriyle sağlanmaktadır. Sigortalılarda prim kesintileri aylık maaşının %9.95'i oranındayken geliri 400 avro altında olanlardan bu kesinti yapılmaz ve 401 ila 800 avro olanlardan ise indirimli olarak alınır. İşveren payı aylık bordronun %9.95'idir. Bu oran 400 avrodan düşük gelirle çalıştırılan işçiler için %15, maden işyerleri, demiryolları ve deniz işletmelerinde %16.45 olarak uygulanır. Öte yandan serbest çalışanlardan aylık gelirlerinin %19.9'u oranında prim kesintisi yapılır. Devlet ise sigorta temelli olmayan yardımları finanse etmenin yanı sıra sigorta temelli yardımlar için de katkı sağlanarak, çocuk yetiştirme dönemleri için primleri öder. Böylece, zorunlu emeklilik sigortasının toplam harcamalarının %31'i devlet tarafından finanse edilmiş olur.

Yaşlılık aylığı için yaş şartı; 1947 öncesi doğumlular için 65, 1947 ile 1964 yılları arasında doğanlar için 2012 ile 2029 yılları arasında 65'den 67'ye yükseltilerek, 1964 ve sonrası doğumlular için 67 olarak uygulanır. 65 yaş şartının yanında en az 5 yıl prim ödenmiş olması gerekir.

Bu genel uygulamanın yanında;

- 63 yaşını dolduran ve 35 yıl hizmeti olan,
- 60 yaşını dolduran, 35 yıl hizmeti olan ve "malul" sayılan veya "iş göremez" ya da "mesleğini icra edemez" durumda olan,
- 60 yaşını dolduran, 15 yıl hizmeti olan, ayrıca son 10 yıl içinde 8 yıl prim ödemiş ve son 1,5 yıl içinde 52 hafta "işsiz" kalmış olan,
- 60 yaşını dolduran, 15 yıl hizmeti olan ve 40 yaşını doldurduktan sonra 10 yıldan fazla sigorta primi ödemiş olan, kadın sigortalılar yaşlılık aylığına hak kazanmaktadırlar.

Öte yandan, erken emeklilik ve ertelenmiş emeklilik seçenekleri de mevcuttur. Zorunlu asgari emekli aylığı uygulaması bulunmamaktadır.

2.2.2.2. Dul ve Yetim Aylığı

Dul ve yetim aylığında ölüm anında kişinin ya emekli aylığı alıyor olması ya da en az beş yıl prim ödemiş olma şartı aranır. Evlilik veya birliktelikleri bir yıldan az olmamak kaydıyla geride kalan dul eşe ölümü takip eden aydan başlamak üzere 24 ayı geçmeyecek şekilde küçük dul aylığı bağlanırken, bunlardan 45 yaşını geçenler (2012-2029 arasında tedrici olarak 47 olacak), malul çocuğu olanlar veya 18 yaşından küçük çocukları olup bakanlar büyük dul aylığı alırlar. Boşanmış eşe 1 Temmuz 1977 öncesi boşanmış olmak ve ölene bağımlı olmak kaydıyla veya bu tarihten sonra boşanmışsa uzun vadeli sigortalardan kaynaklanan hakların eşler arasında paylaştırılması yoluyla dul aylığı bağlanır.

Büyük dul aylığı alanlardan 3 yaşından küçük çocuğu olanlara çocuk bakım desteği verilir. Geride kalan çocuklara 18 yaşından sonra gelir testine tabi tutulmak ve öğrenci, sosyal veya çevre gönüllüsü ya da özürlü olmak kaydıyla 27 yaşına kadar yetim aylığı bağlanır.

2.2.2.3. Malullük Aylığı

Maluliyet aylığı için kısmi (herhangi bir işte günde 3 ila 6 saat arasında çalışabilen) veya tam iş göremezlik yanında (herhangi bir işte günde 3 saatten az çalışabilen) 5 yıl prim ödeme ve maluliyet olayının ortaya çıkmasından önceki son 5 yıl içerisinde en az 36 ay zorunlu prim ödemesi yapmış olma şartları aranır.

65 yaşından itibaren maluliyet aylığının yerini miktar olarak ondan az olmamak üzere yaşlılık aylığı alır.

2.2.2.4. Analık ve Hastalık Yardımları

1 Ocak 2009 itibariyle zorunlu veya özel sağlık sigortalarına üyelik, herkes için bir mecburiyet haline gelmiştir. 1 Nisan 2007 itibariyle nakdi yardımlardan yararlanabilmek için kapsam dâhilindeki kişilere hastalık sigortası mecburi hale gelmiştir.

Hastalık ve analık sigortasında kişisel kapsamda yıllık belirli bir meblağa kadar geliri olan hizmet akdiyle çalışanlar, bunların kendi sigortalılıkları olmamak kaydıyla eşleri ve öğrenci veya çıraksa 25 yaşına, aksi takdirde 18 yaşına kadar olan çocukları, emekli aylığı alanlar, öğrenciler, belirli şartları haiz maluller, çıraklar ve işsizlik yardımı alanlar yer alır. Daha önce zorunlu sağlık sigortasından ayrılmış olanlarda belirli şartlarla gönüllü olarak sisteme katılabilirler. Serbest çalışanlar kapsam dışıdır. Madenciler, sanatçılar, kamu çalışanları ve serbest çalışan çiftçiler için özel düzenlemeler vardır.

Hastalık ve analık sigortasından yapılan yardımların finansmanı sigortalılar ve işverenlerden alınan prim kesintileri ve devlet desteği ile sağlanmaktadır. Sigortalılarda prim kesintileri ortalama olarak prime esas kazançların yıllık tavanı (45.000 avro) dahilindeki kazançlarının %7.9'u oranındayken (2011'den itibaren %8,2), aylık geliri 400 avro altında olanlardan bu kesinti yapılmaz, 401 ila 800 avro olanlardan ise indirimli olarak alınır. Emekli aylığı alanlarda bu oran aylığın %7.9'u, öğrencilerde öğrenci bursunun %10.43'üdür. Ortalama işveren katkı oranı prime esas kazançların yıllık tavanı dahilindeki kazançların %7'si iken (2011'den itibaren %7,3), 400 avro altında bir maaşla çalışan işçiler için bu oran %13'tür. Devlet ise sigorta temelli olmayan yardımlar, hastalık kasasına bağlı olmayan veya düşük gelirli işlerde çalışan kadınlara verilecek analık yardımları ve emekli aylığı alan çiftçilerin sağlık yardımları için katkı sağlamaktadır.

Hastalık fonu üyelerine nakdi sağlık yardımları kapsamında; nakdi hastalık yardımları ve nakdi tıbbi yardımları sağlarken 12 yaşından küçük hasta çocuğu olan sigortalılara nakdi hastalık yardımları, hastalık fonlarının kadın mensuplarına nakdi analık yardımı ve son on yılda en az 2 yıl prim ödeyen sigortalılara uzun dönem bakım yardımı yapılır.

Ayni sağlık yardımları için hak kazanma süresi öngörülmemiştir. Teorik olarak sağlık yardımlarından yararlanmanın süre olarak bir kısıtlaması yoktur. Ancak, kişi sigorta kapsamından çıktığı anda yardımlar sona erer. Çalışanların fonlarınca finanse edilmek kaydıyla sağlık kuruluşlarınca sağlanmaktadır. Bazı hizmetler için katkı payı gerekmektedir. Örneğin, doktor muayenesi için 10 avro ve ilaç katkı payı olarak fiyatını geçmemek kaydıyla 5 ila 10 avro arasında olacak şekilde fiyatın %10'udur.

2.2.2.5. İş Göremezlik Yardımı

Hastalık yardımı olarak işveren ilk 6 hafta için sigortalının kazançlarının tamamını verirken ondan sonra hastalık fonlarınca brüt gelirin %70'i tutarındaki meblağ net maaşın %90'ını geçmemek ve aynı hastalık için 3 yıllık dönemde 78 haftayı aşmamak üzere verilir. Ayrıca, 12 yaşından küçük ve hastalık nedeniyle bakımı gereken çocuğu olan sigortalılar bir yıl içerisinde her bir ebeveyn için 25 çalışma gününü geçmemek kaydıyla (tekse 50, ölmekte olan çocuk için sınırsız olarak) tek yaşıyorsa en fazla 20 aksi halde 10 çalışma günü için nakdi hastalık yardımı alır.

Analık yardımı olarak iş akdiyle çalışan hastalık fonu üyesi bayanlar yardım öncesi 3 aydaki ortalama net kazançlarının tamamı tutarında bir meblağı doğumdan önce 6 hafta ve doğum sonrası 8 hafta olmak üzere alırlar. Eğer sigortalının net kazancı analık yardımından yüksekse aradaki farkı işveren öder. Hastalık fonlarına mensup olmayan kadınların, sigortalıların kızlarının ve müşterek sigortalı eşlerin analık yardımları federal devlet tarafından hastalık yardımı tutarında ödenir.

2.2.2.6. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Yardımları

İş kazası sigortasında kişisel kapsamda zorunlu olarak hizmet akdiyle çalışanlar, bazı serbest çalışan kategorileri, isteğe bağlı sigortalı işverenler, çıraklar, öğrenciler, gündüz bakım evlerindeki veya profesyonel bakım alan çocuklar, tarımda yardımcı aile fertleri, belirli gönüllü faaliyetlere katılanlar, hastanelerde sigortalarınca ödenen rehabilitasyon hizmeti alanlar yer alır. Gönüllü katılım da mümkündür. Kamudaki hizmetliler ve devlet memurları için özel hükümler vardır.

İş kazası sigortasından yapılan yardımların finansmanı işverenlerden alınan prim kesintileri ve devlet desteği ile sağlanmaktadır. Risk derecesine göre değişmekle birlikte işverenlerde ortalama prim kesintisi oranı bordro meblağının %1.26'sıdır (2008). Tarım kaza sigortası, öğrenciler, gündüz bakım evlerindeki çocuklar ve belirli gönüllü faaliyetlere katılanlar için devlet desteği sağlanmaktadır.

İş kazası ve meslek hastalığı sigortasından sağlanan yardımlarda herhangi bir hak kazanma süresi söz konusu değildir. Bu çerçevede, kazadan sonra 6 hafta boyunca işveren tarafından maaşın devamı sağlanırken, daha sonra iş kazası sigorta fonu devreye girerek sigortalının son brüt aylığının %80'i oranında ve iyileşmeye, aylık bağlanmasına veya her durumda en fazla 78 haftaya kadar verilebilen geçici iş göremezlik geliri ödemeye başlamaktadır.

İş kazası ve meslek hastalığı sonucu kişi tamamen malul hale gelirse, bu kimseye maluliyet öncesi yıldaki maaşının %66,7'si oranında sürekli iş göremezlik geliri bağlanır. Meslekte kazanma gücü kaybı %20 ila %99 arasında ise bu kayba göre tam aylığının belirli bir yüzdesi oranında bağlanır. Bu durumda, eğer meslekte kazanma gücü kaybı %50'nin üzerindeyse ve kişide bir işte çalışmıyor ve başka bir aylık almıyorsa temel emekli aylığının %10'u oranında ağır maluliyet desteği verilir. Yine kişi başkasının bakımına muhtaçsa aylık olarak 307 avro ile 1228 avro arasında değişen devamlı bakım yardımı verilir.

Ölen kişinin geride kalanlarına (boşanmış eş de dâhil) ölüm sonrası 3 ay için ölenin son kazancının %66,7'si oranında ölüm aylığı bağlanır. Daha sonra, eğer dul eş 45 yaş üzerinde, malul veya en az bir çocuğa bakıyorsa ölenin son kazancının %40'ı oranında

ölüm aylığı verilmeye devam edilirken, bu şartlar yerine getirilemezse 24 ay için ölenin son kazancının %30 oranında ödeme yapılır.

18 yaşından küçük her bir yetim, eğer okuyorsa 27; diğer hallerde ölenin son kazancının %20'si oranında (tam yetimse yani her iki ebeveyni ölmüşse %30) yetim aylığı almaktadır. Geride kalanlardan 18 yaşından büyük olanların gelirleri, belirlenen tavanı aşıyorsa, tavanı aşan net gelirin %40'ı yetim aylığından düşülmektedir.

Geride kalanlar ölüm aylığına hak kazanamıyorsa ve ölen en az %50 meslekte kazanma gücü kaybına uğramışsa ölenin kazancının %40 oranında götürü bir dul ve yetim ödeneği verilir.

Bekâr olan ebeveyn ve büyük ebeveynlerin her biri ölenin kazancının %20'si oranında (çift olarak yaşıyorlarsa %30) gelir testine bağlı olarak ölüm yardımı alır.

Ölüm aylığının toplam tutarı ölenin kazancının %80'ini geçemez. Ayrıca 4380 avro cenaze yardımı yapılır.

2.2.2.7. İşsizlik Yardımı

Alman işsizlik yardımları, sosyal güvenlik ve sosyal yardımların bileşimi şeklinde uygulanmaktadır.

Sosyal sigorta kolu olarak; ev hizmetlerinde çalışanlar, çıraklar ve stajyerler de dahil olmak üzere hizmet akdiyle çalışanlar ve belirli şartlarla diğer bazı grupları kapsarken; gönüllülük esasıyla serbest çalışanları, bakıcıları ve yabancı işçileri de içerisine alır. Düzensiz işlerde çalışanları kapsamaz. Öte yandan, bir sosyal yardım olarak ihtiyaç halinde olan çalışan çalışmayan herkesi kapsar.

İşsizlik yardımlarının finansmanı; sigortalı, serbest çalışan ve işverenlerden alınan prim kesintileri ve devlet desteği ile sağlanmaktadır. Sosyal sigorta kolu olarak işsizlik yardımları için sigortalılar ve işverenler prime esas kazançların yıllık tavanı dahilindeki kazançlardan %1,4 oranında, serbest çalışanlar ise aylık referans değerinin %2,8'i oranında prim ödemesi yaparlar. Merkezi ve yerel hükümetler bu alanda açıkların kapatılması için destek vererek sosyal yardım olarak işsizlik yardımlarının finansmanını sağlarlar.

İşsizlik yardımları; sosyal sigorta niteliğindeki işsizlik yardımı ve sosyal yardım niteliğindeki işsizlik yardımı olarak iki gruptan meydana gelmektedir.

Sosyal sigorta niteliğindeki işsizlik yardımı çerçevesinde; kapsamdaki kişiler tam işsizlik uygulaması altında; son 2 yıl içerisinde en az 12 ay prim ödemiş olmak, bir istihdam bürosuna kayıtlı olmak ve aktif olarak iş aramak kaydıyla çocuklularsa net kazançlarının %67'si aksi halde %60'ı oranında yaşa ve çalışma süresine bağlı olarak 6 ila 24 ay arasında değişen sürelerde işsizlik yardımına hak kazanırlar. İş akdini sözleşmeye aykırı olarak veya sebepsiz yere fesheden çalışanın 12 haftaya kadar bir bekleme süresini geçirmesi gerekebilir. Ayrıca, makul bir işi gerekçesiz olarak reddeden işsizin işsizlik yardımı 12 haftaya kadar askıya alınabilir.

Kapsamdaki kişiler kısmi işsizlik uygulaması altında ilk olarak zorunlu sigorta kapsamında gerçekleştirdikleri birkaç işten birini kaybetmiş olmaları, son 2 yıl içerisinde en az 12 ay prim ödemiş olmaları, bir istihdam bürosuna kayıtlı olmaları ve aktif olarak iş aramaları kaydıyla çocuklularsa kaybettikleri gelirlerinin %67'si aksi halde %60'ı oranında

genellikle 6 aylık bir süre için işsizlik yardımına hak kazanırlar. İkinci olarak, sigortalılar iş yerindeki ekonomik yeniden yapılanma nedeniyle işyeri personelinin en az 1/3'ünün çalışma sürelerinin düşmesi ve en az brüt aylık gelirlerinin %10'u oranında gelir kaybetmeleri kaydıyla önceki ve mevcut gelirleri farkının çocuklularsa %67'si aksi halde %60'ı oranında 6 ila 24 ay arasında değişen kısa çalışma ödeneğine hak kazanırlar. Ayrıca yine aynı nedenle işten çıkarılma riski taşıyanlara işten atılmalarının önüne geçmek üzere önceki ve mevcut gelirleri farkının çocuklularsa %67'si aksi halde %60'ı oranında ve azami 12 ay süresince kısa çalışma transfer ödeneği verilir. Öte yandan, kötü hava koşulları nedeniyle işlerine ara verilen inşaat işçilerine önceki ve mevcut gelirleri farkının çocuklularsa %67'si aksi halde %60'ı oranında 1 Kasım ile 31 Mart tarihleri arasındaki dönemde kötü hava ödeneği verilir.

Sosyal yardım niteliğindeki işsizlik yardımı çerçevesinde; 15 yaşından emeklilik yaşına kadar olup iş arayan ihtiyaçlı kimselere (daha iyi iş arayanlar ve sosyal sigorta niteliğinde işsizlik yardımı alanlar da dahil olmak üzere) aile durumuna bakılarak, gelir testine dayanan, sosyal yardım niteliğinde ve temel ihtiyaçlarını karşılayacak bir miktarda işsizlik yardımı yapılır. Ayrıca konaklama ve ısınma maliyetleri için destek verilir. Bunlara bağımlı olarak yaşayan aile fertleri için ise bağımlı desteği ödemesi yapılır.

2.2.2.8. Aile Yardımları

Almanya'da aile yardımları sosyal yardım olarak uygulanmakta olup, finansmanı devlet tarafından vergilerle sağlanmaktadır.

Aile yardımları bir veya birden fazla çocuğu olan ebeveynlere ve aileleri ile bütün bağları kesilmiş olan çocuklara ve tam yetimlere verilir.

Bir istihdam bürosuna kayıtlı işsizse 21; tam zamanlı olarak okuyorsa 25; 25 yaşından önce sakatlığı varsa yaş sınırlaması getirilmeksizin ve diğer hallerde 18 yaşından küçük çocuklar için çocuk sayısıyla birlikte artan oranda çocuk parası verilir. Bunun için yardımı alacak ailenin Almanya'da vergi mükellefi olması ve çocuğun Almanya, İsviçre, diğer AB ülkeleri veya Avrupa Ekonomik Alanı ülkelerinde oturuyor olması gerekir.

25 yaşından küçük çocuğu olup kendi ihtiyaçlarını karşılayabildikleri halde çocuklarına bakamayan, gelir düzeyi belli bir aralıkta olan, çocuk parasına hak kazanmış ve herhangi bir diğer sosyal yardımdan yararlanmayan ailelere gelir testine binaen azami 36 aya kadar 140 avro düzeyinde çocuk yardımı yapılır.

14 aydan küçük çocukları olan, evlat edinen veya doğumdan sonra bir çocuğun bakımını üstlenen ailelere aylık olarak 300 avrodan başlayıp 1800 avroyu aşmamak ve en az 2 ay en fazla 12 ay olmak üzere doğum öncesi 12 aylık dönemdeki net gelirin en az %67'si oranında gelir testine dayalı ebeveyn parası ödenir.

2.2.2.9. Uzun Süreli Bakım Yardımı

Mecburi hastalık sigortası kapsamında olanlar, aynı zamanda zorunlu bakım sigortası kapsamına da girmektedirler. Mecburi hastalık sigortası kapsamında olmayıp özel hastalık sigortası yaptıranlar ise özel bakım sigortası da yaptırmak zorundadırlar.

Uzun dönem bakım sigortasından yapılan yardımların finansmanı, sigortalılardan ve işverenlerden alınan prim kesintileri ile yapılmaktadır. Uzun dönem bakımları için prim

oranları, sigortalılar ve işverenlerde prime esas kazançların yıllık tavanı (45.000 avro) dahilindeki kazançların %0,975'i, emekli aylığı alanlarda aylığın %1,95'i şeklindedir. Devlet işsizlerin, çiftçilerin ve yardım alan öğrencilerin primlerini ödemektedir.

Mental, psikolojik ya da fiziksel rahatsızlığı bulunan ve en az 6 ay bakıma muhtaç olan kişilere, uzun dönem bakım fonları ve profesyonel bakım sağlayıcıları arasında yapılan anlaşmalarla muhteviyatı belirlenen paketler dahilinde, bakım hizmeti verilmektedir. Bu hizmet; kişisel bakım, beslenmeye yardım, hareketlilik kazandırma ve ev hizmetlerine yardım gibi destek unsurlarını içermektedir. Uzun dönem bakım kasalarının Tıbbi Değerlendirme Kurullarının sigortalıların bakım ihtiyaçlarına yönelik yapacağı değerlendirme sonucunda, kişinin ihtiyacına göre önemli derecede bakım, yoğun bakım ve yüksek yoğunluklu bakım seçeneklerinden biri çerçevesinde, bakım hizmeti sağlanmaktadır. Bu bakım; sigortalının evinde, bir bakımevinde veya kısmen evde kısmen bakımevinde yardım sağlama şeklinde olabilmektedir.

Bakım hizmetine hak kazanmak için genel şart, kişinin başvuru tarihinden önceki 10 yıl içerisinde en az 2 yıl bu kapsamda sigortalı olmasıdır. Bunun yanında, önemli derecede bakım için günde en az bir kez, yoğun bakım için günde en az üç kez ve yüksek yoğunluklu bakım için günde 24 saat bakıma ihtiyaç duyma şartlarını yerine getirmek gerekmektedir.

2.3. Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

Çalışma veya diğer maksatlarla ülkeler arasında hareket halinde olan kişilerin sosyal güvenliğe ilişkin kazanılmış haklarının gasp olunmasının, kişiler arasında farklı muamelenin ve uygulanacak mevzuat açısından doğabilecek çatışmaların önlemesi bakımından ülkeler arasında uluslar arası hukuk kuralları çerçevesinde eşgüdümü sağlamaya yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Söz konusu eşgüdümü sağlamanın iki yolu bulunmaktadır. Bunlardan ilki harmonizasyondur ki bu ulusal mevzuatların birbirine yakınlaştırılması, sosyal güvenliğe ilişkin alanlarda düzenleme yapma yetkisinin farklı bir otoriteye devredilmesi veya ülkeler arası işbirliği yoluyla sistemlerin eşleştirilmesi anlamına gelmektedir. Tamamen farklı geleneklerden gelen, farklı ekonomik ve sosyal yapılara sahip olan ülkelerin sistemlerinin harmonizasyonu çok zor bir uygulama olacağından, gerek Avrupa Birliği düzeyinde gerekse dünyada diğer ülkeler arasında ikinci yöntem olan sosyal güvenlik sistemlerinin koordinasyonu ön plana çıkmaktadır.

Sosyal güvenliğin koordinasyonunda çeşitli araçlar kullanılmaktadır. Bunlar; ikili veya çok taraflı sosyal güvenlik sözleşmeleri, çok taraflı konvansiyonlar ve supranasyonel hukuk kuralları koyma uygulamalarıdır. Örneğin supranasyonel bir örgüt olan Avrupa Birliği'nde sosyal güvenliğe ilişkin koordinasyon kurallarının uygulanması Birliğin kuruluşundan itibaren tüzüklerle yürütülmektedir. 1408/71 sayılı Tüzük ve 1 Mayıs 2010 tarihi itibariyle söz konusu tüzük yerine geçen 883/2004 sayılı tüzük ile bunların uygulama tüzükleri bu alandaki düzenlemeleri ihtiva etmektedir.

Ülkemiz gerek Avrupa Birliği ülkeleri ile gerekse diğer ülkelerle yaptığı ikili sosyal güvenlik sözleşmeleri yoluyla sosyal güvenlik alanında sınır ötesi bir durumda yaşanacak aksaklıkları giderme yoluna gitmiştir. Bunlardan biri de Almanya ile ilk kez 30.04.1964 tarihinde imzalanan ve 01.11.1965 tarihinde yürürlüğe giren ve daha sonra 02.11.1984 tarihinde imzalanıp 01.04.1987 tarihinde yürürlüğe giren Ek Sözleşme ile son haline kavuşan 'Türk-Alman Sosyal Güvenlik Sözleşmesi'dir.

2.3.1. Temel İlkeler

2.3.1.1. Sosyal Güvenlik Mevzuatı Açısından Teklik İlkesi

Bu prensip gereği uygulanacak hukuk, Sözleşmedeki kurallar çerçevesinde belirlenmekte ve böylece yardımların veya hakların çakışması veya hiç yardım alamama gibi istenmeyen durumların önüne geçilmektedir. Söz konusu ilkenin temel çerçevesi aşağıda belirtildiği şekildedir.

- Prensip olarak çalışanların mecburi olarak sigortaya tabi tutulmaları ve iş münasebetlerinden doğan ve işverene ait olan hak ve vecibeleri bakımından, işverenin ikametgâhı veya iş merkezi diğer akit taraf ülkesinde bulunsa dahi, çalıştıkları ülkede yürürlükte bulunan mevzuat uygulanır. (Lex loci laboris)
- İş Merkezi akit taraflardan birinin ülkesinde bulunan bir işverenin çalışanı bu işverenin hesabına çalışmak üzere, geçici olarak diğer akit taraf ülkesine gönderildiği takdirde, bu çalışan hakkında, ikinci akit taraf ülkesinde çalıştığı sürece, sanki ilk akit taraf ülkesinde çalışıyormuş gibi, iş merkezinin bulunduğu akit taraf mevzuatı uygulanır. Öte yandan; Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti arasında 18/11/1991 tarihinde imzalanan İstisna Akdi Anlaşmasına göre Türk firmaları Almanya'da çalıştırılmak üzere Türkiye'den işçi götürebilmektedirler. Bu işçiler Almanya'da çalıştıkları sürede Türk mevzuatına tabidirler. Bu iki hüküm de geçici göndermelerde diğer ikili sosyal güvenlik sözleşmelerimizde yer alan süre sınırını ortadan kaldırmaktadır.
- Merkezi akit taraflardan birinin ülkesinde bulunan bir nakliyat işinin işçisi bir işin icrası için geçici olarak diğer akit taraf ülkesine gönderildiği takdirde, o işçi hakkında işyeri merkezinin bulunduğu ülkede çalışıyormuş gibi, bu akit taraf mevzuatı uygulanır.
- Merkezi akit taraflardan birinin ülkesinde bulunan hava nakliye işinde çalışan bir işçi bir işin icrası için diğer akit taraf ülkesine gönderildiği takdirde, o işçi hakkında, işyeri merkezinin bulunduğu ülkede çalışıyormuş gibi, bu akit taraf mevzuatı uygulanır.
- Akit taraflardan birinin bayrağını taşıyan bir geminin mürettebatı hakkında o akit taraf mevzuatı uygulanır.
- Akit taraflardan birinin limanında bir işçi diğer akit taraf bayrağını taşıyan bir geminin yükleme, boşaltma veya tamir işlerinde çalışır veya bu işlere nezaret ederse, o işçi hakkında limanın bulunduğu ülkenin mevzuatı uygulanır.
- Akit taraflardan birinin ülkesinde ikamet eden bir işçi diğer akit taraf bayrağını taşıyan bir gemide, geminin sahibi olmayan ve iş merkezi işçinin ikamet ettiği ülkede bulunan bir işveren tarafından geçici olarak çalıştırıldığı takdirde, bu işçi hakkında ikametgâhının bulunduğu yer mevzuatı uygulanır.
- Akit taraflardan birinin bir vatandaşı, bu akit tarafça veya bu akit tarafın Resmi Temsilciliğinin bir üyesi veya hizmetlisi tarafından diğer akit taraf ülkesinde çalıştırıldığı takdirde ilk akit taraf mevzuatı uygulanır. Bu işçi, çalışmaya başlamadan önce çalıştığı ülkede ikamet etmişse işe başladığı tarihten itibaren üç ay içerisinde, çalıştığı ülke mevzuatını seçebilir.

- Yukarıdaki hükümler sadece işçilere değil sözleşmenin maddi kapsamına giren bütün herkese uygulanır. Dolayısıyla, serbest çalışanlar, çiftçiler ve memurlar da bu kapsamdadır.

2.3.1.2. Eşit Muamele İlkesi

Sözleşmeye taraf her iki ülke vatandaşları, diğer ülkenin sosyal güvenlik mevzuatının uygulanması bakımından, o tarafın vatandaşı ile eşit işleme tabi tutulmaktadır.

2.3.1.3. Doğrudan Ayrımcılık

Daimi ikamet yeri akit taraflardan birinin ülkesinde olan aşağıda belirtilen kişiler, bir akit taraf mevzuatının uygulanmasında, bu taraf vatandaşları ile eşit sayılırlar.

- Akit tarafların vatandaşları,
- Mülteciler,
- Vatansızlar,
- Akit taraflardan birinin yurttaşından, bir mülteciden veya bir vatansızdan doğan haklar dolayısıyla diğer kişiler.

Bu sayılan hükümler, Alman Sosyal Sigorta Mercilerinin kendi takdirlerine göre ödeyebildikleri aylık veya gelirler bakımından geçerli değildir.

Aylık ödenmesindeki özel durum saklı kalmak kaydıyla iki ülke dışında ikamet eden yukarıda belirtilen kişiler ile ilk üç bentte belirtilen kişilerden hakları doğanlar hariç olmak üzere diğer ülke vatandaşları için eşit muamele uygulama zorunluluğu yoktur.

2.3.1.4. Dolaylı Ayrımcılık

Bir akit tarafın yardım hakkının doğmasını veya para yardımlarının yapılmasını, bu taraf ülkesinde *ikamet etme* şartına bağlı kılan mevzuatı aşağıdaki kimseler için uygulanmaz.

- Diğer akit taraf ülkesinde ikamet eden akit taraf vatandaşları, mülteciler, vatansızlar ve hakları bunlardan doğan kişiler,
- Mevzuatı uygulanacak akit taraf ile kendileri arasında devletler üstü hukukun veya devletlerarası sosyal güvenlik anlaşmalarının etkili bulunduğu diğer devlet vatandaşları ile kaza sigortası, emeklilik sigortası ve madencilerin munzam sigortası açısından Alman mevzuatına ve sözleşme kapsamındaki hastalık ve analık dışındaki Türk mevzuatına göre aylık veya gelir bağlanması veya bir defaya mahsus para yardımlarının yapılması söz konusu olmayan hallerde hakları bunlardan doğan kimseler.

Hastalık sigortası açısından bu hükümler; ikametgâhını yetkili sigorta kurumunun önceden vermiş olduğu izne istinaden sigorta vakasının meydana gelmesinden sonra diğer akit taraf ülkesine nakleden kimse, sigorta vakası geçici olarak diğer akit taraf ülkesinde ikamet ettiği sırada meydana gelen ve durumu itibariyle kendisine acil müdahale yapılması gereken kimse ve sigorta vakası sigortadan ayrıldıktan sonra kendisine teklif edilen bir işe başlamak üzere diğer akit taraf ülkesinde bulunduğu esnada meydana gelen kimseler için de geçerlidir. Ancak, kişi ülkesinde ikamet ettiği akit taraf mevzuatına göre yardım hakkına sahip bulunuyorsa bu hükümler kapsamında yer almaz.

Analık sigortası açısından ise; ikametgâhını yetkili sigorta kurumunun önceden vermiş olduğu izne istinaden sigorta vakasının meydana gelmesinden sonra diğer akit taraf ülkesine nakleden kimse ve sigorta vakası geçici olarak diğer akit taraf ülkesinde ikamet ettiği sırada meydana gelen ve durumu itibariyle kendisine acil müdahale yapılması gereken kimse için yardım hakkının doğmasını veya para yardımı yapılmasını ikamet şartına bağlamayı yasaklayan hükümler uygulanmaz.

Alman Hukukuna göre, sigortalı bulunulmadığı sürede gerçekleşen kazalar ve meslek hastalıkları nedeni ile veya Alman Hukukuna göre geçmemiş bulunan sigortalılık sürelerine istinaden yapılacak yardımlara ve Emeklilik Sigortası Kurumu tarafından yapılan tıbbi, mesleği teşvik edici ve tamamlayıcı ek rehabilitasyon önlemlerine ilişkin Alman Mevzuatı, yardım hakkının doğmasını veya para yardımı yapılmasını ikamet şartına bağlamayı yasaklayan hükümlerin dışında yer almaktadır.

2.3.1.5. Sürelerin Birleştirilmesi İlkesi

Türk-Alman Sosyal Güvenlik Sözleşmesinde, kısa vade veya uzun vade sigorta kolları çerçevesinde sağlanan yardımlara ilişkin hak sahipliğinin tespitinde akit taraf ülkeler genel kural olarak diğer akit taraf ülkesinde geçen süreleri aynı zamana rastlamamak kaydıyla dikkate almak zorundadırlar.

Akit taraf sigorta kurumları, diğer akit taraf ülkesindeki primlerin, hesaplamada da dikkate alınıp alınamayacağını kendi iç hukukuna göre belirler. Buna göre, Almanya primleri hak sahipliğinin tespitinde kullanmakta kişinin aylığının miktarının tespiti maksadıyla hesaba katmamaktadır.

Aynı şekilde her kurum, aylık bağlanabilmesi için gerekli şartların mevcut olup olmadığını gene bu yasalara göre belirler. Aylık bağlanması için her iki akit ülkede birbirinden farklı koşullar öngörüldüğü için, taraflardan biri tarafından aylık bağlanması, diğeri tarafından aylık dilekçesinin reddedilmesi veya her iki ülke tarafından da aylık bağlanması olağandır.

2.3.1.6. Yardımların İhraç Edilebilirliği İlkesi

Sözleşme çerçevesinde sağlanan aylık veya gelirler, genel kural olarak diğer akit taraf ülkesinde yaşayan sözleşme kapsamındaki kimselere ödenmekte ve transfer edilmektedir.

2.3.1.7. İyi Yönetim ve İşbirliği İlkesi

Akit tarafların Sosyal Sigorta Kurumları, resmi makamları ve mahkemeleri, sözleşme kapsamındaki mevzuatın ve bu sözleşmenin uygulanmasında, sanki kendi mevzuatlarını uyguluyorlarmış gibi, birbirlerine karşılıklı yardımda bulunurlar. Bu çerçevede, nakdi yardımlar dışındaki yardımlar ücretsizdir.

Yetkili makamlar, sözleşmenin uygulanması için alınan tedbirler, mevzuatlarında yapılan değişiklikler ve ek olarak çıkarılan mevzuat hakkında karşılıklı olarak birbirlerine bilgi verirler. Sözleşmenin uygulanmasının kolaylaştırmak amacıyla taraflar karşılıklı olarak irtibat büroları oluşturmuşlardır. Türkiye açısından irtibat bürosu Sosyal Güvenlik Kurumu'dur.

2.3.1.8. Olayların ve Durumların Eşdeğer Tutulması İlkesi (Asimilasyon İlkesi)

Akit taraflardan birinin, yardımın veya yardım alma hakkının diğer yardım alma hakları veya diğer yardımlarla birleşmesi sebebiyle yokluğunu veya sınırlandırılmasını öngören mevzuatı diğer akit taraf mevzuatının uygulanmasında ortaya çıkan aynı mahiyetteki

durumlar için de uygulanır. Eğer bu her iki yardımın da sınırlandırılması sonucunu verirse, yardımların her biri hakkın doğduğu akit taraf mevzuatına göre azaltılacak meblağın yarısı oranında azaltılır.

Akit taraflardan birinin, bir işin veya belirli bir işin yapıldığı veya emeklilik sigortasında mecburi sigortalılığın mevcut olduğu sürece yardım talep etme hakkının mevcut olmadığı veya yardımın sınırlandırılması hakkındaki mevzuatı, diğer akit taraf mevzuatının uygulanmasından veya bu taraf ülkesinde doğan aynı mahiyetteki durumlar için de uygulanır.

2.3.2. Yürürlük Sahası

Türk-Alman Sosyal Güvenlik Sözleşmesi, Almanya Federal Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti ülkelerini kapsamaktadır.

2.3.3. Kişisel Kapsam

Sözleşme ikili sosyal güvenlik sözleşmelerimiz arasında kişisel kapsam açısından kısmen dar kapsamlı olarak nitelendirilen sözleşmelerden biridir. Buna göre sözleşme bakımından aşağıdaki kişileri kapsamaktadır.

- Akit tarafların yurttaşlarını,
- Mültecileri,
- Vatansızları,
- Mevzuatı uygulanacak akit taraf ile kendileri arasında devletler üstü hukukun veya devletlerarası sosyal güvenlik anlaşmalarının etkili bulunduğu diğer devlet vatandaşlarını,

  Hakları bu kimselere göre doğan diğer kişileri.

2.3.4. Maddi Kapsam

İçeriğinde farklı bir hüküm öngörülmediği müddetçe sözleşme Alman mevzuatı açısından;

- Para ve sağlık yardımlarının Alman Hastalık Sigortası Sosyal Sigorta Mercileri tarafından yapılmasının öngörüldüğü hallerde, hastalık sigortası ile çalışan ananın himayesi,
- Kaza sigortası,
- Emeklilik sigortası ve madencilerin munzam sigortası,
- Çiftçilere yönelik yaşlılık yardımı,
- İşçilere ödenen çocuk parası,

  hakkında uygulanır.

Türk mevzuatı açısından ise;[3]

- İşçiler hakkında uygulanan sosyal sigortalar (hastalık ve analık, iş kazaları ile meslek hastalıkları, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları) hakkındaki mevzuat.
- Devlet memurları ve hizmetlilerini kapsayan T.C. Emekli Sandığı mevzuatı.

[3] Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 5510 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce imzalanmıştır.

- Esnaf ve sanatkarlar ve diğer bağımsız çalışanlar ile tarımda kendi nam ve hesabına çalışanlar hakkındaki sosyal sigorta (Bağ-Kur) mevzuatı.
- Sosyal Sigortalar sistemine dahil edilen diğer sosyal sigorta sandıkları hakkındaki özel sistemlere ilişkin mevzuat,
- Kanunla yürürlüğe konulacak ve yeni nüfus gruplarını kapsamına alacak sosyal güvenlik mevzuatları

hakkında uygulanır.

Ancak, akit tarafların devletlerarası diğer anlaşmalardan veya devletler üstü hukuktan doğan haklarına ve bunların uygulanmasına ilişkin mevzuatı bu kapsam dışındadır.

2.3.5. Hastalık ve Analık Yardımları

Hastalık ve analık sigortalarına ilişkin sözleşme hükümlerine göre; akit taraf ülkeler zorunlu veya isteğe bağlı sigortaya tabi olma veya yardımlara müstahak olma hakkının tespitinde genel kural olarak diğer akit taraf ülkesinde geçen süreleri aynı zamana rastlamamak kaydıyla dikkate almak zorundadırlar.

Çalışanlar açısından; ikametgahını, sigorta vakasının meydana gelmesinden sonra diğer akit taraf ülkesine nakleden, ancak ikametgahını nakletmesine yetkili sigorta kurumun tarafından daha önce izin verilmiş olan; sigorta vakası, geçici olarak diğer akit taraf ülkesinde ikamet ettiği sırada meydana gelen ve durumu acil müdahaleyi gerektiren veya sigorta vakası, sigortadan ayrıldıktan sonra meydana gelen ve kendisine teklif edilen bir işe başlamak üzere diğer akit taraf ülkesine giden bir kimse kayıtlı bulunduğu ülkenin nam ve hesabına hastalık veya analık sigortası yardımlarından yararlanırlar. Analık nedeniyle yapılacak yardımlarda ise sadece sigorta vakası sigortadan ayrıldıktan sonra meydana gelen ve kendisine teklif edilen bir işe başlamak üzere diğer akit taraf ülkesine giden bir kimse için bu hüküm uygulanır. Ayrıca, bu hüküm ülkesinde ikamet ettiği akit taraf mevzuatına göre yardım hakkına sahip bulunan bir kimse hakkında uygulanmaz.

Akit taraflardan birinin mevzuatına göre gelir veya aylık almakta olan veya gelir veya aylık bağlanması isteğinde bulunan bir kimse diğer akit taraf ülkesinde ikamet ediyorsa, bu kimsenin hastalık sigortası bakımından hak ve sorumlulukları, gelir veya aylık almak hakkına sahip olduğu akit taraf mevzuatına göre, bu akit taraf ülkesinde ikamet ediyormuş gibi gerçekleşir. Her iki akit tarafın mevzuatına göre aylık veya gelir alan veya aylık veya gelir bağlanması için başvuruda bulunmuş olan bir kimse hakkında, ülkesinde ikamet ettiği akit tarafın hastalık sigortasına ilişkin mevzuatı uygulanır.

Sözleşmeye göre; sağlık yardımlarından yararlanmaya hak sahibi olacak "aile bireyleri" (sigortalı ve aylık sahibinin aile bireyleri), daimi ikamet koşulu esas alınarak sağlık yardımını yapan ülke mevzuatına göre tespit edilmektedir.

Sağlık yardımlarının yapılmasında; yardımların süresi, dikkate alınacak aile fertleri ve yardımların yapılmasında ortaya çıkan anlaşmazlıklara ilişkin mevzuat hariç olmak üzere, ikamet mahallindeki sosyal güvenlik kurumunun uyguladığı mevzuat geçerlidir. Protezler ile mali yönden önemli miktardaki sağlık yardımları, acil haller dışında, yetkili Sosyal Güvenlik Kurumunun izniyle yapılabilir.

Hastalık ve analık sigortasından kazanılan nakdi yardımlar yetkili sigorta kurumunun talebi üzerine ikamet mahallindeki kurum tarafından yapılır. Yetkili kurum idari masraflar hariç olmak üzere bu meblağı ikamet mahalli kurumuna geri öder.

2.3.6. İş Kazaları ve Meslek Hastalığı Yardımları

Akit taraflardan birinin mevzuatı, söz konusu mevzuat anlamındaki bir iş kazası veya meslek hastalığı neticesindeki meslekte kazanma gücü kaybının derecesinin ölçülmesinde ve yardım hakkının tespitinde, diğer iş kazalarının veya meslek hastalıklarının da dikkate alınmasını öngördüğü takdirde, bu husus aynen, diğer akit taraf mevzuatına göre dikkate alınan iş kazaları veya meslek hastalıkları için de sanki bunlar ilk akit taraf mevzuatına göre gerçekleşmiş gibi geçerlidir.

Bir meslek hastalığına istinaden yardım talebi hususunda, bir akit tarafın sosyal güvenlik kurumu, diğer akit taraf ülkesinde yapılan ve mahiyeti itibariyle böyle bir hastalığa neden olan işleri de dikkate alır.

Her iki akit taraf mevzuatına göre bir yardım talep etme hakkının mevcut olması halinde, sağlık ve para yardımları, aylık veya gelirler hariç olmak üzere, sadece hak sahibi kimsenin, ülkesinde ikamet ettiği akit taraf mevzuatına göre yapılır. Aylık veya gelirler hususunda ise sosyal güvenlik kurumlarının her biri, kendi ülkesinde yapılan işin süresine tekabül eden kısmı öder.

İş kazası ve meslek hastalıkları kapsamında sağlanacak sağlık yardımları bakımından; tedavi sırasında ikametgahını diğer akit taraf ülkesine nakleden bir kimse için sadece, ikametgahın nakline yetkili sosyal güvenlik kurumu tarafından daha önce muvafakat verilmiş olması halinde, bu kurum nam ve hesabına yardımlara devam edilebilir.

Bu sigorta kapsamında bir akit taraf yetkili kurumunun diğer akit taraf ülkesindeki sigortalıya sağlık yardımları yapacak olması halinde, masrafları bu kuruma ait olmak üzere ikamet mahallindeki sigorta kurumunca kendi uyguladığı mevzuat kapsamında yardımlar yapılır. Protezler ile mali yönden önemli miktardaki sağlık yardımları, acil haller dışında, yetkili sosyal güvenlik kurumunun izniyle yapılabilir.

Para yardımları ise; aylık veya gelirler, toptan ödemeler, bakım parası ve cenaze parası dışında, yetkili sosyal güvenlik kurumunun talebi üzerine, ikamet yeri sosyal güvenlik kurumu tarafından yapılır. Yetkili kurum idari masraflar hariç olmak üzere bu meblağı ikamet mahalli kurumuna geri öder.

2.3.7. Kısa Vadeli Sigorta Kollarına İlişkin Uygulamalar

İşverenleri tarafından geçici bir süre için akit ülkeye gönderilenler, uluslararası nakliyat işinde, elçilik, konsolosluk, misyon ve benzeri yerlerde hizmet akdine tabi çalışanlar ile akit taraflardan birinin bayrağını taşıyan gemilerde veya akit ülkenin limanlarında çalışanlar için akit ülke sigorta kurumları sözleşmede belirtilen formüleri düzenleyerek kişinin kendi mevzuatı altında kısa vadeli sigorta kollarından yararlanma hakkı olduğunu diğer akit tarafa beyan ederler.

Türk mevzuatı açısından 2008 yılı Ekim ayı başından itibaren mevzuata tabi olma belgesi ile Almanya'ya geçici görevli olarak giden sigortalılarımız ve bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilerin burada Sosyal Güvenlik Kurumu adına sağlık yardımlarından

yararlanmalarına imkan sağlayacak formüllerin düzenlenmesi bu işlem için başvurulan tarihten önceki son bir yıl içinde toplam 30 gün genel sağlık sigortası primi ödemiş olma koşulu ile gerçekleştirilmektedir.

Öte yandan halen yürürlükte olan 506 sayılı Sosyal Sigorta Kanunun[4] Geçici 20'nci maddesine göre kurulmuş sandıklara tabi olarak çalışanların Almanya'da geçici olarak görevlendirilmeleri halinde, bunların sağlık yardımları tabi oldukları sandıkça karşılandığından, bunlar hakkında sağlık yardımı formüllerleri Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından düzenlenmemektedir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun[5] 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlarla bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilerden turistik veya eğitim amacıyla Almanya'ya geçici olarak gitmek isteyenlere sağlık yardımı formüleri düzenlenebilmesi için de 30 gün genel sağlık sigortası prim ödeme gün sayısı koşulu aranmaktadır.

5510 sayılı Kanununun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine tabi olarak çalışmakta iken kendilerine aylık ya da gelir bağlananlarla bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilerin, bu Kanun yürürlüğe girmeden önce 506 sayılı Kanun hükümlerine göre aylık veya gelir alanlarla bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilerin Almanya'ya turistik veya eğitim amacıyla gitmeleri halinde sözleşmede öngörülmüş sağlık yardımı formüleri düzenlenmektedir.

Ülkemizde ikamet eden veya bulunanlardan Alman sosyal güvenlik sözleşmesi hükümleri gereğince sağlık yardımlarına tabi olanlar ile bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sağlık yardımları, provizyon sistemine geçilinceye kadar bağlı bulundukları hastalık sandığından aldıkları formülerlerin ibrazına binaen Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından düzenlenmiş ve onaylanmış yenilenmesi mümkün olan altı ay geçerli "Sosyal Güvenlik Sözleşmesine Göre Sağlık Yardım Belgesi" karşılığında anlaşmalı sağlık hizmeti sunucuları tarafından sağlanmaktadır.

Sigortalılar ve bakmakla yükümlü olduğu kimseler geçici olarak ülkemizde bulundukları sırada gerekli muayene ve tedavilerini kendi imkânlarıyla ücretli olarak yaptırmaları halinde, tedavi masraf faturalarını bağlı bulundukları hastalık sandığına ibraz ederek masraf iadesi talebinde bulunabilme imkânına da sahiptirler. Masraf iadesi talebini alan Alman hastalık sandıkları, sözleşmelerin uygulanmasında belirlenen formüleri doldurup onayladıktan sonra talep sahibinden almış olduğu masraf faturasını ekleyerek, Türkiye'de masraf faturasını düzenleyen sağlık hizmeti sunucusunu bölgesi içine alan Sosyal Güvenlik İl/Merkez Müdürlüğüne göndererek Sosyal Güvenlik Kurumu mevzuatına göre ödenecek meblağın tespit edilmesini talep ederler. Bu talebe cevaben söz konusu formülerler ekinde geri bildirim yapılır.

Her iki akit taraf mevzuatına göre ayrı ayrı bağlanan aylıklardan aynı anda yararlanan aylık sahibi ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sağlık yardımları sürekli olarak ikamet edilen akit tarafın yükümlülüğünde bulunduğundan hem Türkiye hem de Almanya'dan aylık alan vatandaşlarımızın sağlık yardımlarını Türkiye'de alabilmeleri için ikametlerinin daimi olarak Türkiye'ye nakline karine olmak üzere Almanya tarafından bağlanan aylıklarının

[4] 17/07/1964 tarih ve 11766 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.
[5] 16/06/2006 tarih ve 26200 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

resmi sigorta kurumunca ülkemizdeki banka hesap numaralarına havale edildiğini gösterir banka hesap cüzdanlarını ibraz etmeleri gerekmektedir. Aksi takdirde, Türkiye'de geçici ikametli sayılacaklarından Alman sigorta kurumlarınca düzenlenmiş sağlık yardım hak sahipliği formülerine sahip olmaları gerekmektedir.

2.3.8. Aile Yardımları

Akit taraflardan birinin mevzuatına göre çocuk parasına hak kazanılması, belirli sigortalılık sürelerinin veya muadili sürelerin tamamlamasına bağlıysa her iki taraf ülkelerinde bu kapsamda geçen süreler dikkate alınır.

Akit taraflardan birinin ülkesinde çalışan ve nesebi sahih, geçimi üvey baba veya üvey ana tarafından sağlanan üvey, nesebi sahih olarak kabul edilen, evlat edinilen, babalığına hükmedilmiş veya geçiminin sağlanması babaya tevdi edilmiş olması şartıyla geçimleri kendisi tarafından sağlanan nesebi gayri sahih çocukları diğer akit taraf ülkesinde ikamet eden bir kimse, çocukları çalışmakta olduğu ülkede ikamet ediyormuş gibi, çalıştığı ülke mevzuatına göre çocuk parasına hak kazanır. Dolayısı ile çocuk yardımının koordinasyonunda çalışma yeri mevzuatının uygulanmasına dayalı bir sistem vardır(Lex loci laboris ilkesi). Bu husus çalışma ilişkisi sona erdikten sonra, hastalık sigortasından geçici iş göremezlik ödeneği alan veya Alman mevzuatının uygulanması söz konusu olan hallerde işsizlik sigortası tazminatı alan ve çalışılan ülkede, ikamet eden bir kimse için de geçerlidir.

Çocukların ikamet ettiği akit taraf ülkesinde çalışan ve bunların geçimini sağlamakla yükümlü olan başka bir kimsenin bu taraf mevzuatına göre çocuk parasına hak kazanmış bulunması halinde yukarıdaki hükümler uygulanmaz. Bir takvim ayı içinde her iki akit taraf mevzuatına göre çocuk parasına hak kazanan bir kimse, bu aya ait çocuk parasını, yalnız ülkesinde ilk çalıştığı akit taraf mevzuatına göre almaktadır.

Federal Almanya da çalışan Türk işçilerinin ülkelerinde yaşayan çocukları için, Alman makamları tarafından 1 Ocak 1975 tarihinden itibaren, diğer işçi gönderen ülkelerin Federal Almanya'da çalışan işçilerinin bu ülkelerdeki çocukları için yapılan sözleşmeler uyarınca ödenen en yüksek düzeydeki çocuk paraları aynen ödenmektedir.

2.3.9. Ölüm Yardımı (Cenaze yardımı)

Akit taraflardan birinin mevzuatına göre sigortalı bulunan bir kimse diğer akit taraf ülkesinde öldüğü takdirde, sigortalı olduğu akit taraf ülkesinde ölmüş gibi, cenaze yardımı hakkı doğar. Her iki akit taraf mevzuatına göre cenaze yardımı ödenmesi mümkün olan hallerde, bu yardım, ölüm hangi akit taraf ülkesinde gerçekleşmiş ise o taraf mevzuatına göre ödenir. Ölüm akit tarafların ülkeleri dışında meydana gelmiş ise, cenaze yardımı, ölen kimse son olarak akit taraflardan hangisinin ülkesinde oturmuş ise, o yer mevzuatına göre ödenir.

2.3.10. Yaşlılık Aylıkları, Malullük Yardımları ve Geride Kalan Hak Sahiplerine Sağlanan Yardımlar

Uzun vade sigorta hükümleri bakımından her iki akit taraf mevzuatına göre dikkate alınabilecek sigortalılık sürelerinin mevcudiyeti halinde, uygulanacak mevzuata göre yardım hakkının doğmasında, diğer akit taraf mevzuatına göre geçen ve aynı zamana rastlamayan, hesaba dâhil edilebilir nitelikteki sigortalılık süreleri de dikkate alınır. Ancak, bu hüküm Alman sigorta mercilerinin takdir yetkileri kapsamında yapacakları yardımlar için geçerli değildir. Akit taraflardan birinin mevzuatına göre geçmiş olmamakla beraber, bu akit taraf

mevzuatına göre dikkate alınması gereken sigortalılık süreleri diğer akit taraf mevzuatına göre de sigortalılık süresi olarak kabul edilir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanun, bu Kanunla mülga; 506 Sosyal Sigorta Kanunu[6], 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu[7], 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu[8] ve 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu[9], 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu[10] ve 506 sayılı Kanunun Geçici 20'nci maddesine bağlı sandıklar kapsamında zorunlu ve isteğe bağlı sigortalılıkta geçen prim ödeme gün sayıları, sözleşmeye göre Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından bağlanacak olan aylıklarda aynı şekilde dikkate alınmaktadır. Ayrıca, bu kanunlar ve diğer yurtiçi hizmet borçlanmalarına imkân veren kanunlarda borçlanma yoluyla kazanılan prim ödeme gün sayıları da, sözleşme aylıklarının bağlanmasında Almanya'daki sigortalılık süreleri ile birleştirilmektedir.

2147 sayılı Yurt Dışında Çalışan Türk Vatandaşlarının, Yurt Dışında Çalışma Sürelerinin Sosyal Güvenlik Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanun[11] ve 3201 sayılı Yurt Dışında Çalışan Türk Vatandaşlarının, Yurt Dışında Çalışma Sürelerinin Sosyal Güvenlik Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanunlara[12] göre borçlandırılan yurtdışı hizmet sürelerine ait prim ödeme gün sayıları, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından bağlanacak sözleşme aylıklarında dikkate alınmamaktadır. Ayrıca, isteğe bağlı sigortalıların 1479 sayılı Kanunun ek geçici 4'üncü maddesine göre yaptıkları borçlanmaya ait prim ödeme gün sayıları, yalnızca 5510 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalılar için öngörülen mevzuata göre bağlanacak olan sözleşme aylıklarında değerlendirilecek olup Almanya sosyal sigorta kurumlarına sigortalılık süresi olarak bildirilmemektedir.

Almanya sosyal sigorta kurumlarınca bildirilen mecburi sigortalılık süreleri, işsizlik ödeneği (Arbeitslosengeld), hastalık ödeneği (Krankengeldbezug), intibak parası (Anppassungeld), sigortadan muaf cüzi çalışma, çocuk yetiştirme süreleri (Kindererziehungszeiten) ve bakım süreleri ile borçlanma yoluyla ödenen primlere ait süreler (Pflichtbeitragszeit für Pflegetätigkeit) ve isteğe bağlı prim ödeme süreleri (Freiw. Beitragszeiten) sözleşme aylığı bağlanmasında Türkiye'de geçen sigortalılık süreleri ile birleştirilerek dikkate alınmaktadır. 5510 sayılı Kanunda, Alman Emeklilik mevzuatındaki anlamda "Muadil Süre" kavramı bulunmadığından, Alman sosyal güvenlik kurumlarınca bildirilecek hizmet sürelerinde söz konusu muadil süreler varsa bu süreler, Sosyal Güvenlik Kurumumu bağlanacak olan sözleşme aylıklarında dikkate alınmamaktadır.

Alman mevzuatı açısından; Türk mevzuatına göre geçen prim ödeme süreleri, eğer söz konusu süreler maden işletmelerinde yer altında geçmiş iseler maden işçilerinin emeklilik sigortasında dikkate alınır. Alman maden işçileri rant sigortası mevzuatına göre ek yardım yapılmasında, Türk mevzuatına göre geçen sigortalılık süreleri nazara alınmaz.

[6] 17/07/1964 tarih ve 11766 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.
[7] 14/09/1971 tarih ve 13956 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.
[8] 17/10/1983 tarih ve 18197 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.
[9] 20/10/1983 tarih ve 18197 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.
[10] 17/06/1949 tarih ve 7235 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.
[11] 25/07/1978 tarih ve 16357 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.
[12] 22/05/1985 tarih ve 18761 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

Aylık veya gelir talep etme koşullarının sadece sürelerin birleştirilmesi yoluyla yerine gelmesi halinde ilave süreye isabet eden yardım kısmının sadece yarısı ödenir. Öte yandan; çocuk parası veya yetim aylığındaki artış meblağı, aylık veya gelir talep etme hakkının süre birleştirmesi yapılmaksızın mevcut olması ve Türk mevzuatına göre çocuk parası veya yetim aylığı ödenmemesi halinde iç mevzuat esaslarına göre ödenir. Aksi takdirde, çocuk parası veya yetim aylığındaki artış meblağı iç mevzuat esaslarına göre nazara alınan meblağın yarısı oranında ödenir.

Türk mevzuatı açısından; Alman emeklilik sigortası başlangıcı Türk emeklilik sigortası başlangıcı olarak kabul edilir. Alman mevzuatına göre maden işletmelerinde yer altında geçen prim ödeme süreleri, erken yaşlılık aylığının bağlanması için gerekli şartların mevcut olup olmadığı hususunun tespitinde Türkiye'de maden işletmelerinde yer altında geçen sürelerle eşdeğer kabul edilir. Ancak, aylıklarının hesaplanmasında Almanya'daki günlerinin ¼'ü gün sayılarına ilave edilmeyecektir. Aylık veya gelirlerin hesabında, Türkiye'de geçen sigortalılık süreleri ile sigorta primine esas tutulan ücretler nazara alınır. Bu sürelere göre bir aylık bağlanması hakkının mevcut olması halinde "müstakil aylık" bağlanır. Türk prim ödeme sürelerinden aylık veya gelir hakkı doğmaması ve ancak süre birleştirmesi yoluyla aylık bağlanabilmesi halinde Sosyal Güvenlik Kurumu;

- Öncelikle birleştirilen sürelere istinaden nazari aylık miktarını tespit eder. (Yani diğer akit tarafta geçen süreleri sadece hakkın doğumunda değil, aylık hesabında da dikkate alır) Bu tespiti yaparken Türkiye'deki prime esas kazançları esas alır.
- Bu miktarın, kendi mevzuatına göre geçen prim ödeme sürelerinin her iki akit taraf mevzuatına göre geçen prim ödeme sürelerinin toplamına olan oranına uyan kısmını belirler.
- Bu şekilde bulunan tutarı gereği halinde Türk mevzuatında öngörülen en düşük aylık, gelir düzeyine çıkartarak sözleşme aylığını saptar.

3201 sayılı Kanun göre bu şekilde kısmi aylık bağlananların kısmi aylıkları, bu kanun çerçevesinde tahakkuk ettirilen borçlanmaya ilişkin borçlarını tamamen ödemeleri şartıyla borçlarını ödedikleri tarihi takip eden aybaşından itibaren tam aylığa çevrilir. Bu uygulamada borç miktarının tahakkukunda sözleşme akdedilen ülkenin sigorta kurumlarınca gönderilmiş olan hizmet cetvelindeki, tam aylığa yeterli olan gün sayıları dikkate alınır. Ancak, istekleri halinde sigortalı veya hak sahipleri hizmet cetvelindeki gün sayılarının tamamını da borçlanabilirler. Kısmi aylığın tam aylığa yükseltilebilmesi için, yurda kesin dönülmüş olması, yani yurtdışındaki çalışmanın sona ermesi, ikamete dayalı bir sosyal sigorta ya da sosyal yardım ödeneğinin alınmaması ile tahakkuk ettirilen borcun tamamının ödenmiş olması şartları aranmaktadır.

Sözleşmede uzun vadeli sigorta kollarına ilişkin hükümler, Almanya Federal Cumhuriyetindeki maden işçilerinin munzam sigortası ile tarım işçilerine yapılan yaşlılık yardımı hakkında uygulanmaz.

2.3.11. İsteğe Bağlı Sigorta

Daimi ikametgâhı Almanya olan ve Alman yasal emeklilik sigortasında mecburi sigortalı sayılmayan herkes uyruğu ne olursa olsun 16 yaşından itibaren kendisini isteğe bağlı

olarak sigorta ettirmek hakkına sahiptir. Öte yandan, Alman yurttaşları yurtdışında ikamet etseler dahi, isteğe bağlı sigortaya devam etme hakkına sahiptirler.

Almanya'da ikamet etmekte iken diğer durumlarda Alman yurttaşlarıyla eşit muamele gören diğer akit taraf vatandaşları, vatansızlar, mülteciler ve hakları bunlardan doğan kişiler Türkiye'de veya diğer bir üçüncü ülkede ikamet etmeleri halinde Alman emeklilik sigortasında isteğe bağlı olarak sigorta yaptırma hakkına sahip değildirler. Ancak Ek Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden (01/04/1987) önce Alman emeklilik sigortasında isteğe bağlı sigortaya başlayan kişiler, Türkiye'de otursalar bile Alman emeklilik sigortasında isteğe bağlı sigortaya devam edebilirler. Fakat sözleşmenin isteğe bağlı sigortalılığı düzenleyen 26'ncı maddesi, 01/04/1987 tarihinde yürürlüğe giren Ek Sözleşme ile yürürlükten kaldırıldığı için bu tarihten sonraki isteğe bağlı sigortalılığa ilişkin işlemler, sözleşme hükümlerine göre değil, tarafların iç mevzuatlarındaki hükümlere göre gerçekleştirilecektir.

2.3.12. Hesaplaşma Yöntemleri

Türk-Alman Sosyal Güvenlik Sözleşmesine göre sağlık harcamalarının geri ödenmesi açısından geçici göndermelerde gerçek bedel, daimi ikametlerde aylık ortalama maliyetler esas alınmaktadır. Diğer sözleşmelerimizden farklı olarak uygulanan özel bir yöntem çerçevesinde kişi Türkiye'de daimi ikamet halindeyse aylık ortalama maliyet, Almanya'da ikamet ediyorsa gerçek bedel yöntemiyle hesaplaşma yapılmaktadır.

Ortalama maliyetler hesaplanırken öncelikle ilgili ülkedeki yıllık toplam sağlık harcamaları sigortalı sayısına bölünür. Bulunan rakam 12'ye bölündüğünde aylık kişi başı masraf çıkar. Bu rakam da aile katsayısı ile çarpılarak aylık ortalama maliyet bulunur. Almanya için bu katsayı çalışan sigortalılar için 4,66; emekliler için 1,314 olarak uygulanmaktadır.

Kontrol muayenelerine ilişkin masrafların hesaplaşmasında ise götürü bedel yöntemi uygulanır. Buna göre Almanya Türkiye'deki sigortalısı veya aile bireyi için tıbbi rapor isterse hazırlanan her bir rapor için 140 avro tutarında götürü bir bedel ödemektedir.

2.3.13. Çıkabilecek Anlaşmazlıkların Çözümü

Akit taraf arasında sözleşmenin yorumu veya uygulamasıyla ilgili olarak çıkacak anlaşmazlıkları akit tarafların yetkili makamları müzakere yolu ile halletmeye çalışırlar. Anlaşmazlık bu şekilde halledilemediği takdirde, akit taraflardan birinin isteği üzerine anlaşmazlığın halli bir hakem heyetine verilir. Hakem heyetinin vereceği karar tarafları bağlamaktadır.

2.3.14. Üçüncü Kişinin Sorumluluğu

Akit taraflardan birinin mevzuatına göre, diğer akit taraf ülkesinde olan bir sigorta vakası dolayısı ile yardıma hak kazanan bir kimse diğer akit taraf mevzuatına göre üçüncü bir şahıstan zararın tazminini isteme hakkına sahip ise, bu hak, ilgili mevzuat çerçevesinde, yardımı yapacak olan akit tarafın Sosyal Sigorta Kurumuna intikal eder. Ayrıca, akit taraflardan birinin Sosyal Sigorta Kurumu üçüncü bir şahıstan doğrudan doğruya bir tazminat isteme hakkına sahip ise, diğer akit taraf bu hakkı tanır.

Aynı sigorta vakası dolayısı ile akit taraflardan her ikisinin Sosyal Sigorta Kurumları da tazminat isteme hakkına sahip iseler, bunlar müteselsil alacaklı sayılırlar. Bu Sosyal Sigorta Kurumları alınacak tazminatı yapacakları yardımlarla orantılı olarak paylaşırlar.

2.3.15. Almanya Prim İadesi

1960'lı yıllarda Almanya'ya çalışmak üzere giden vatandaşlarımız 1990'larda Berlin Duvarı'nın yıkılmasından sonra 1991'de çıkan Yabancılar Yasası'yla zor durumda kalmışlardır. Gerek Berlin Duvarı'nın yıkılmasıyla birlikte yaşanan sosyal ve ekonomik problemler ve gerekse artan ırkçılık ve yabancı düşmanlığı gurbetçilerimizin Türkiye'ye dönüşünü hızlandırmıştır.

Bu dönüş hareketi beraberinde tam emeklilik şartının Almanya'da zor olması nedeniyle vatandaşlarımızın yoğun bir şekilde prim iadesi talep etmelerini getirmiştir. Alman sigorta merciinin bu talepleri reddetmesinin ardından mahkemeye başvuran vatandaşlarımız mahkemenin olumlu kararıyla bu imkândan yararlanmaya başlamışlardır. Ancak, vatandaşlarımıza cazip gelen bu uygulamayla Almanya'daki hizmetler tasfiye olurken, vatandaşlarımız Almanya'dan hiçbir hak iddia edememe durumunda kalmışlardır. Örneğin, Avrupa ülkelerinin bazılarında her çocuk için sigortalılık sürelerine eklenen süreler (Almanya'da 3 yıl, Fransa'da 2 yıl) prim iadesiyle birlikte ortadan kalkmaktadır. Vatandaşlarımızın %60'ından fazlası prim iadesi yoluna gitmiştir.

Prim iadesinin şartları aşağıda belirtildiği şekildedir.

- Alman sigorta kurumundan iade edilen bu primler çerçevesinde hiçbir hak/yardım almamış olmak,
- Almanya'yı tamamen (kesin dönüş) terk etmek,
- İşten ayrıldıktan sonra her iki ülkede 2 yıl hiçbir yerde çalışmamak.
- 65 ve üstü yaşa sahip sigortalılar için 5 yıldan az çalışmış olma durumunda bu şartlar aranmaz.

Sigortalı adına ödenmiş olan primlerin sigortalı hissesi iade edilmektedir. Sigortalının katkıda bulunmadığı, işsizlik parası, işsizlik yardımı ve çocuk yetiştirme gibi sürelerine ait primler iade edilmemektedir. Hastalık parası, yaralı parası gibi sürelere ait sigortalının bizzat üstlendiği primlerin tamamı iade edilmektedir.

2.3.16. Alman Kaza ve Emeklilik Sigortası Aylıklarının Transferi

Türkiye'de ikamet eden ve Türk-Alman Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin ilgili hükümlerine göre Almanya'daki yetkili emeklilik sigortası kurumu tarafından sigortalı ve hak sahiplerine bağlanan malullük, yaşlılık ve ölüm aylıkları ile Alman kaza sigortası tarafınca bağlanan iş kazası ve meslek hastalığı gelirleri, Sosyal Güvenlik Kurumu aracılığı ile ödenmek üzere Türkiye'ye transfer edilir.

Aylık veya gelir alanlar aylık veya gelir ödenmesinde rol oynayan şahsi durumlardaki değişiklikleri kendileri için yetkili olan emekli sigorta kurumuna derhal bildirmekten sorumludurlar. Bu bildirimin yapılmamasından dolayı haksız ödenen aylıkların geri ödenmesi gerekir.

Alman Posta İdaresi, Türkiye'de oturan hak sahiplerine genellikle her yılın Temmuz ayında yeni bir aylık bildirimi ve bunun ekinde bir yoklama belgesi gönderir. Hak sahibinin

bu yoklama belgesini tasdik ettirdikten sonra "Postrentendienstzentrum, D70143 Stuttgart" adresine hemen geri göndermesi gerekir. Yoklama belgesi üzerinde yazılı süre içinde Posta İdaresi'ne geri gelmezse, hak sahibine genel olarak senenin Eylül ayında üzerinde yeni bir mühlet yazılı olan bir yoklama belgesi daha gönderilir. Bu yoklama belgesi de Posta İdaresi'ne geri gelmemesi halinde aylık-gelir ödemesi geçici olarak durdurulur.

2.3.17. Güncel Gelişmeler

2.3.17.1. Yetki Devri

Halen Sosyal Güvenlik Kurumu (SSGM) Yurtdışı Hizmetler Daire Başkanlığında yürütülen Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesine göre bağlanacak aylıklara ait işlemlerin 01/07/2010 tarihinden itibaren sosyal güvenlik il müdürlüklerine / merkezlerine devri uygun görülmüş olup, bu amaçla 17/06/2010 tarihinden geçerli olmak üzere Çorum ve Yozgat Sosyal Güvenlik İl Müdürlüklerinde pilot uygulama başlatılmış ve sosyal güvenlik il müdürlüklerindeki/merkezlerindeki yetki devri kapsamındaki işlemleri yürütmekle görevli olan müdür yardımcısı ve şef düzeyindeki personelin eğitimi 21/06/2010 – 16/07/2010 tarihleri arasında yapılmıştır. (2010/91 Genelgesi)

Halihazırda sözleşmeye ilişkin uygulamaları yapmak üzere İl Müdürlüklerimize yetki devri tamamlanmış olup, vatandaşlarımız artık bu konudaki başvurularını Yurtdışı Hizmetler Daire Başkanlığımıza değil, İl Müdürlüklerimize yapmaktadırlar. İl Müdürlüklerimiz Almanya Sözleşmesine ilişkin işlemler dışında, bütün ülkelerle ilgili olarak 3201 sayılı Kanuna göre hizmet borçlanması işlemlerini de yürütmektedirler. (Borçlanma dosyaları) Sicil dosyalarına ilişkin işlemlerin devri ise henüz tamamlanmamıştır.

Türkiye'de ve/veya Almanya'da sigortalılık süreleri bulunan ve 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalılar ile bunların hak sahiplerinin Sözleşme'ye göre yerine getirilmesi gereken aylık bağlama, aylıkların transferi, durum değişikliklerinin bildirilmesi gibi işlemleri sosyal güvenlik il müdürlükleri/merkezlerince yerine getirilecektir. 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılar ile bunların dul ve yetimlerinin sözleşme aylığı bağlanmasına ilişkin işlemlerinin, merkezde Kamu Görevlileri Emeklilik İşlemleri Daire Başkanlığınca yürütülmesine devam edilecektir.

Yetki devri kapsamındaki ilk aylık bağlama işlemleri, sigortalının Türkiye'de son defa sigortalılık süresinin geçtiği ildeki sosyal güvenlik il müdürlüğündeki / merkezindeki aylık bağlama işlemlerini yürüten tahsis servislerince sonuçlandırılacaktır. Birden çok sosyal güvenlik merkezinin bulunduğu illerde, sigortalılık statüsü ayrımına göre işlemleri yürütmekle görevli merkez, sigortalılık statüsü dikkate alınarak yetki devri kapsamındaki işlemleri de yürütmeye yetkilidir.

2.3.17.2. Elektronik Veri Paylaşımı

Türk-Alman Sosyal Güvenlik Sözleşmesi kapsamında yer alan sigortalılara ilişkin verilerin elektronik ortamda değişimi hususunda Alman tarafıyla müzakereler yürütülmektedir. Bu kapsamda sözleşme ve idari anlaşmada öngörülen sosyal güvenlik

alanına ilişkin verilerin paylaşılması halen kağıt ortamında yürütüldüğünden işlemler uzun sürmekte ve vatandaşların mağduriyetine yol açmaktadır. Bu sebeple bilgilerin elektronik ortamda paylaşımını öngören taslak protokol Ankara ve Berlin'de yürütülen müzakereler sonucunda hazırlanmıştır. Taslak protokole ilişkin olarak Alman tarafına metin üzerindeki mutabakatımız bildirilmiş olup, cevabı beklenmektedir.

İmza aşamasında olan Almanya elektronik veri paylaşımı protokolünün uygulamaya geçmesiyle ikili sosyal güvenlik sözleşmeleri alanında yeni bir dönem başlayacaktır. Almanya sözleşmesinde uygulanacak olan bu yöntem elde edilecek deneyimler ışığında diğer sözleşmelere de teşmil edilebilecektir.

3. TÜRKİYE CUMHURİYETİ-HOLLANDA KRALLIĞI SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

3.1. Hollanda'daki Türk Vatandaşlarına İlişkin Nüfus ve Sayısal Bilgiler

Aşağıda yer alan Tablo XI'de, Hollanda'da yaşayan vatandaşlarımıza ait nüfus bilgileri gösterilmektedir. Hollanda'da 2010 yılı itibariyle 364.333 vatandaşımız yaşamaktadır.

Tablo XI. Hollanda'da Yaşayan Türk Vatandaşlarına Ait Nüfus Bilgileri

	2008	2009	2010
Toplam	372.728	368.600	364.333

Kaynak: ÇSGB Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü

3.2. Hollanda Sosyal Güvenlik Sistemi[13]

Uzun bir geçmişi olan Hollanda sosyal güvenlik sistemi sosyal sigortalar programı ve sosyal yardımlar sisteminden oluşmaktadır. Sistem Beveridge ve Bismarck sisteminin özelliklerini bir arada bulunduran karma bir yapıya sahiptir ve bu yapının bir sonucu olarak da hem primler hem de vergilerle finanse edilmektedir.

Hollanda sosyal sigorta programı şu sosyal riskleri kapsamaktadır:

i. Hastalık ve Analık Sigortası

ii. Yaşlılık Sigortası

iii. Ölüm Sigortası

iv. Maluliyet Sigortası. (İş kazası ve meslek hastalığı ayrı bir sigorta kolu olarak düzenlenmemiştir. Hastalık, analık ve maluliyet yardımlarına ilişkin hükümlere tabidir.)

v. İşsizlik Sigortası

vi. Aile Yardımları

Kural olarak bütün hizmet akdiyle çalışanlar ve serbest çalışanlar sigortalı sayılmaktadır. Ancak, serbest çalışanlar ilgili bölümlerde de bahsedileceği gibi işsizlik sigortası kapsamında değildirler ve hastalık yardımı hakları da yoktur.

Hollanda sosyal güvenlik sistemine göre Hollanda'da kayıtlı olarak çalışan her işçi çalışmaya başladığı anda otomatik olarak yukarıda sayılan sigorta kollarının şemsiyesi altına girer. Bunun tek bir istisnası vardır: Sağlık Sigortası Kanununa göre Hollanda'da yasal olarak ikamet eden herkes ve Hollanda istihdam vergilerine tabi olan yerleşik olmayan kişiler bir sigorta şirketine sağlık sigortası yaptırmak zorundadır. (Sağlık Sigortası Yasası) Kişi, istisnai Tıbbi Harcamalar Yasasında olduğu gibi şartları yerine getirdiği anda otomatik olarak sigortalı olmaz. Bunun sebebi kişinin bir sigorta şirketi seçme özgürlüğüne sahip olması ve sigorta poliçesi alma zorunluluğu olmasıdır. Sağlık sigortası şirketleri ise kendilerine sigortalama konusunda yapılan her türlü başvuruyu kabul etmek zorundadırlar.

[13] Leonardo Da Vinci Programı kapsamında Avrupa Sosyal Güvenlik Politikası hakkında hazırlanan mesleki eğitim raporundan derlenmiştir.

Serbest çalışanlar da Hollanda'da faaliyete geçtikleri anda otomatik olarak sigortalı sayılırlar.

Hollanda'da sosyal güvenlik Sosyal İşler ve İstihdam Bakanlığı ile Sağlık, Refah ve Spor Bakanlığı tarafından ortak olarak organize edilmektedir. Gençlik ve Aile Bakanlığı ise aile yardımlarından sorumludur.

Sosyal sigortalar, bütün nüfusu kapsayan halk sigortaları programı ile sadece hizmet akdiyle çalışanları kapsayan işçi sigortası programı olarak iki kısımda şekillendirilmiştir:

Halk sigortaları programı; yaşlılık sigortası, ölüm sigortası, tıbbi bakım, istisnai tıbbi maliyetlerin karşılanması ve aile yardımlarını kapsamakta ve tıbbi bakım, istisnai tıbbi maliyetlerin karşılanması hariç Sosyal Sigortalar Bankası (SVB) çatısı altında örgütlenmektedir. Bu iki sigorta kolu Sağlık Sigortası Kurulu'nun (CVZ) görev alanındadır.

İşçi sigortası programı ise hastalık durumundaki geçici iş göremezlik yardımı, maluliyet ve işsizlik sigortalarını kapsamakta ve Hollanda İşçi Sigortası Kurumu (UWV) şemsiyesi altında toplanmaktadır.

Bunun yanında sosyal sigortalar sisteminin yetersiz kaldığı durumlarda devreye giren ve belediyeler tarafından yönetilen bir sosyal yardımlar sistemi mevcuttur. Bu sistem "güvenlik ağı" olarak nitelendirilebilir. Zira amacı hayatını idame ettirmek için gerekli imkânlara sahip olmayan veya bu imkânlarını kaybetmiş olan kişilere asgari gelir düzeyini temin etmektir.

Kamu istihdam hizmetleri, UWV İstihdam Merkezi (UWV Werkbedrijf) tarafından sağlanmaktadır. Merkez bu görevini ülke çapında yaygın olarak bulunan büroları aracılığıyla yürütmektedir.

Çalışma ve Gelir Denetim Servisi (IWI) UWV ve SVB'nin faaliyetlerini denetlemektedir. Primlerin toplanması ve yardımların dağıtılmasıyla ilgili tüm faaliyetler bu kurumun denetim alanına girer.

İşçi, işveren ve belediyelerin sosyal güvenlikle ilgili meselelerde katılımını artırmak amacıyla Çalışma ve Gelir Konseyi (RWI) kurulmuştur. Bu kuruluş Sosyal İşler ve İstihdam Bakanına sosyal politikalarla ilgili meselelerde tavsiyelerde bulunmakta, bu konularda araştırmalar yapmakta ve ilgili tarafları bilgilendirmektedir.

Sağlık sigortası ve istisnai sağlık harcamaları sigortası özel sağlık sigorta Şirketlerince yürütülür. Hollanda Sağlık Kurumu (Nederlandse Zorgautoriteit-NZA) bu sigorta Şirketlerini ve sağlık hizmeti sağlayıcılarını denetleme görevini uhdesinde barındırır. Görevi sağlık piyasasının sağlıklı işleyişini temin etmek ve tüketicilerin haklarını garanti altına almaktır. Sağlık Sigortası Kurulu (CVZ) ise sağlık sigortacılığı alanını düzenleyen Sağlık Sigortası Kanunu ve İstisnai Tıbbi Harcamalar Kanununun uygulayıcısıdır. Hizmetlerin kaliteli, ulaşılabilir ve ekonomik olarak verilmesini sağlamak amacıyla ana sağlık paketinin içeriği konusunda tavsiyelerde bulunur, toplanan primleri sağlık sigorta şirketleri arasında paylaştırır (Gelire dayalı yüzdesel primler) ve belirli gruplar için düzenlemeler getirir. Uzun Süreli Bakım Yardımı

3.2.1. Ulusal Yaşlılık Aylığı (I.Sütun)

Hollanda'da emeklilik sistemi üç sütunlu bir yapı olarak tasarlanmıştır. Bu sütunlu yapı şu şekildedir:

- Zorunlu devlet emeklilik sistemi (birinci sütun)
- İşverenlerin sorumluluğundaki gönüllü mesleki emeklilik sistemi (ikinci sütun)
- Gönüllü özel emeklilik sistemi (üçüncü sütun)

Hollanda'daki tek yasal olarak şart koşulan emeklilik sistemi olan zorunlu kamu emeklilik sistemi kuşaklararası dağıtım modeli (pay-as-you-go-bir önceki kuşağın emeklilik aylıklarının bir sonraki kuşağın primleriyle ödenmesini esas alan ve bireysel risk yerine riski toplulaştıran model) esasına dayanan temel emeklilik programıdır. Amacı 65 yaşına gelen herkesin yaşlılık riskine karşı bir baz aylığa sahip olmasını sağlamaktır.

Gönüllülük esasına dayanan mesleki emeklilik sistemi fonlama modeliyle (sigortalılardan toplanan primlerin finansal varlıklarda değerlendirilmesi yoluyla elde edilen kaynaklarla emeklilik aylıklarının ödendiği model) finanse edilir. Temel programdan farklı olarak zorunlu devlet emeklilik sistemi anlayışına dayanmaz, işverenlerce düzenlenir ve gönüllülük esasına dayanır. Hükümetin rolü, uygun maliye politikaları benimsemek ve emeklilik programının taraflarına koruyucu mevzuatı uygulamaktır. Maliye politikaları ile sağlanan imkan primlerde yapılan indirimler olurken, emeklilik maaşı bir gelir olarak vergilendirilmektedir. Gönüllü olmasına karşın hali hazırda işçilerin % 90'ından fazlası ikinci sütun emeklilik programları tarafından sigortalanmıştır. Bu nedenle yarı zorunlu bir yapıya sahip olduğu düşünülmektedir.

Birinci (AOW) ve ikinci sütunları tamamlayıcı nitelikte olan gönüllü özel emeklilik programı, özel sigorta şirketleri veya bankalar tarafından sunulan bireysel emeklilik hesapları sistemidir ve bireysel olarak yönetilir. Daha çok kendi hesabına çalışanları ve yüksek gelirli hizmet akdiyle çalışanları hedefleyen bu sistem devlet tarafından vergi kolaylıkları ile teşvik edilmektedir. Amacı çalışanların diğer emeklilik programlarından doğabilecek gelir eksikliğini giderebilmeleri için onlara bir alternatif sunmaktır. Bu sütundaki fonların 2/3'ü sigorta şirketleri, 1/3'ü de bankalarca yönetilir ve miktarı 7.5 milyar Avrodur.

Bu şekilde örgütlenen emeklilik sistemi dünya genelinde üst düzey bir yapıya sahip olması hasebiyle ün yapmıştır. 2009 ve 2010 yıllarında Melbourne Mercer Global Emeklilik Endeksi bir emeklilik sisteminin üç ana öğesi olan yeterlilik, sürdürülebilirlik ve bütünlüğünü değerlendirmek üzere 40'tan fazla değişkene dayanarak yaptığı analizde Hollanda emeklilik sistemini 14 ülke arasında birinci sırada göstermiştir.

Hollanda emeklilik sisteminin I. sütununu oluşturan ulusal yaşlılık aylığı, 1957 tarihli Hollanda Genel Yaşlılık Aylığı Yasası (AOW) ile düzenlenmiştir. Bu yasa 65 yaş ve üzeri kimseler için tasarlanmış temel bir emeklilik programı getirmektedir. Bunun yanında AOW, çok az geliri olan veya hiç olmayan 65 yaşından genç bir partneri olan yaşlılık aylığı alan kişiler için bir partner ödeneği de sunmaktadır.

3.2.1.1. AOW Aylığının Kapsamı

Hollanda'da yasal olarak ikamet eden 15-65 yaş aralığındaki herkes AOW kapsamında sigortalıdır ve prim ödemek zorundadır. Prim ödeme açısından çalışan ya da çalışmayan kadın ya da erkek gibi bir ayrım bulunmamaktadır. Kişi Hollanda'da ikamet etmese dahi eğer burada çalışıyor ve gelir vergisi ödüyorsa AOW kapsamında sigortalı sayılır.

3.2.1.2. AOW Aylığının Finansmanı

Kuşaklararası Dağıtım Modeli (PAYG) mantığıyla çalışan AOW'nin finansmanı primlerle sağlanmaktadır. Prim miktarı hizmet akdiyle çalışanlar, serbest çalışanlar ve diğer vergi mükellefleri için vergilendirilebilir gelirlerinin % 17,9"udur. Bu primler ister çalışsın ister çalışmasın (emekli) tüm yerleşikler tarafından doğrudan (ücretler üzerinden) veya dolaylı olarak (vergilerle) ödenmektedir. Prime tabi azami yıllık kazanç 32.738 Avrodur. Alınan aylığı belirli durumlarda sosyal asgari geçim düzeyine yükseltmekte, çocukluktan beri özürlü olanlar ve öğrencilerin primlerini ödemekte ve AOW fonuna yıllık katkı yapmaktadır.

3.2.1.3. AOW Aylığının Şartları

AOW aylığından yararlanabilmek için 65 yaşına ulaşma, 15-65 yaş aralığında sürekli ya da kesintili olarak Hollanda'da ikamet etme ve gelir getirici faaliyeti varsa 15-65 yaş aralığında prim ödeme şartlarını yerine getirmek gerekmektedir.

3.2.1.4. AOW Aylığının ve Ek Tazminatın Miktarı

AOW yaşlılık aylığı yasal net asgari ücrete dayalı bir sosyal güvenlik yardımıdır. Sigortalının önceki gelirinin ya da ödemiş olduğu primlerin önemi yoktur. Düz oranlı olan bu emeklilik yardımının tutarı yalnız yaşayan emekliler için yasal net asgari ücretin % 70'idir. Evli veya birlikte yaşayanlarda bu oran her bir eş için % 50'dir. Ancak, bu miktar kişinin ne kadar yıl AOW altında sigortalı kaldığına ve yaşam koşullarına göre de farklılık göstermektedir. 15-65 yaş aralığında sigortalı olunan her yıl için tam AOW yaşlılık aylığı miktarının % 2'si biriktirilir. Kişiler 15- 65 yaşları arasında, yani toplam 50 yıllık bir dönem içerisinde her yıl sigortalı oldukları taktirde tam yaşlılık aylığına hak kazanmaktadırlar.

AOW aylığına hak kazananlar, yaşlılık aylığının yanında 1 Temmuz 2011 tarihine kadar AOW tazminatına da hak kazanıyorlardı. Ancak, bu tarihte yürürlüğe giren Yaşlı Vergilendirilebilir Kişiler İçin Satın alma Gücü Ödeneği Yasası (KOB) ile AOW tazminatının yerini KOB tazminatı almıştır. KOB tazminatı miktar olarak AOW tazminatı ile aynı olsa da (Aylık 33,09 €) sadece Hollanda'da gelirlerinin % 90 ve üzeri vergilendirilebilen yaşlılara verildiği için ondan farklılık gösterir. Bu, yurtdışında ikamet eden AOW aylığı sahiplerinin bu tazminattan yararlanamayacağı anlamına gelir.

3.2.1.5. İsteğe Bağlı AOW Aylığı

Hollanda dışında ikamet edildiğinde veya Hollanda dışında çalışıldığında sigortalılık sona ermekte ve yaşlılık aylığı için birikim durmaktadır. Bu durumda isteğe bağlı sigortalı olarak, zorunlu sigortalılığın bulunmadığı dönemler için aylık birikimi yapılmaya devam edilmesi mümkündür. Böylelikle AOW yaşlılık aylığı miktarının düşük olması önlenmiş olur.

Hollanda dışında ikamet etmeye ve/veya çalışmaya başlanılan tarihten itibaren isteğe bağlı sigortaya katılmak mümkündür. Ancak gönüllü sigortaya dahil olabilmek için talepte bulunulan tarihten önce en az 1 yıl süreyle AOW gereğince aralıksız sigortalı olmak gerekir. İsteğe bağlı AOW sigortası, on beşinci yaş gününden itibaren yaptırılabilir. İsteğe bağlı sigortalılık başvurusunun, zorunlu sigortalılığın sona erdiği tarihten itibaren 1 yıl içerisinde yapılması gerekmektedir. İsteğe bağlı sigortalılığa azami olarak 10 yıllık bir süre için katılmak mümkündür. İsteğe bağlı sigortalılık süresi bir yıldan az bir zorunlu sigortalılıkla bölündüğünde, tekrar isteğe bağlı sigortalılığa dönüldüğünde 10 yıla tamamlamak üzere bu süre kaldığı yerden devam eder. Zorunlu sigortalılık 1 yıldan fazla sürerse, yeniden azami 10 yıllık bir süre için isteğe bağlı sigortalılığa katılmak mümkündür.

3.2.1.6. AOW Aylığını Tamamlayıcı Ek Sosyal Yardım Ödeneği

Hollanda sosyal yardım sistemine göre kişinin temel yaşam ihtiyaçlarını karşılayabilmek için ihtiyaç duyduğu en az miktar, asgari ücret olarak tanımlanır. Kişinin geliri her yıl devlet tarafından belirlenen asgari ücretten düşükse, belirli şartları yerine getirmek kaydıyla devletten sosyal yardım almaya hak kazanır. Gelirin miktarı, sosyal yardımla birlikte asgari ücrete tamamlanır.

AOW yaşlılık aylığına hak kazanma şartı olan 65 yaşına ulaşmış fakat tam yaşlılık aylığı (AOW aylığı) alma hakkı olmayan ve ek başka bir geliri de bulunmayan sigortalıların toplam geliri, muhtemelen yukarıda bahsedilen sosyal asgari ücretin altında kalacaktır. Bu durumda, ülkede uygulamada olan Sosyal Yardım Yasası 65+ (WWB 65+) kapsamındaki yaşlılar için Ek Yardım Yasası (aanvullendeinkomensvoorzieningouderen -AIO) devreye girer ve ek sosyal yardım ödeneği (AIO Supplement) olarak tanımlanan sosyal yardım ödeneği ile AOW yaşlılık aylığı asgari ücrete tamamlanır.

3.2.2. Ulusal Yaşlılık Aylığı (II.Sütun)

Hollanda sosyal güvenlik sisteminde kuşaklararası dağıtım modeline (Bir önceki kuşağın yani pasif sigortalıların emekli aylıklarının bir sonraki kuşağın yani aktif sigortalıların primleriyle ödendiği toplulaştırılmış risk anlayışına dayalı model) dayalı olarak yürütülen temel emeklilik programı bütün nüfusun emeklilik şemsiyesi altına girmesini sağlarken mesleki emeklilik programları yaşlılık, ölüm ve maluliyet risklerine karşı sigortalılara ekstra güvenceler sağlamaktadır. Dünyada mesleki emeklilik programlarının temel program yanında bu şekilde tamamlayıcı olarak kurulmasının ana nedeni kuşaklararası dağıtım modelinin artan yaşlanma oranlarının beraberinde getirdiği bağımlılık oranlarında (aktif sigortalılar / pasif sigortalılar) yaşanan kötüleşme karşısında sürdürülebilirliğinin şüphe götürmesidir. Buda hükümetleri bireysel veya toplulaştırılmış fonlama anlayışına dayalı alternatif ya da tamamlayıcı sistemler kurmaya itmiştir. Hollanda'da bu çerçevede mesleki emeklilik programlarını II. Dünya Savaşı ertesinde uygulamaya sokmuştur.

3.2.3. Hollanda Mesleki Emeklilik Programlarının Özellikleri

Hollanda'da mesleki emeklilik programları; risk paylaşımı, dayanışma ve kolektif program ilkelerine dayanmaktadır. Buna göre; işçilerin ödediği primler yaş, sağlık durumu, cinsiyet, çalışma tipi veya gelir gibi faktörlerle bağlantılı olarak farklılık göstermemekte fondaki herkes için aynı olmaktadır. Ayrıca programlara katılımda sağlık raporu talep edilememektedir. Buda dayanışmayı artırmaktadır. Ayrıca bu fonlar daha sonra bahsedileceği üzere tanımlanmış fayda esasına göre kurulmuşsa da bu sistem saf haliyle uygulanmamaktadır. Fonun zora düşmesi halinde işçiler, işverenler ve mevcut yararlanıcılar fonun kurtarma planına katkıda bulunmaktadırlar. Bu çerçevede emeklilik primleri artırılabilir, fonların şartlara bağlı olarak enflasyondan korunmak üzere endekslenmesi sınırlandırılabilir veya en son raddede emekli aylıkları düşürülebilir. Bu, ortaklar arasında risk 130 paylaşımının bir yansımasıdır. Ayrıca fonlar aşağıda bahsedileceği üzere toplu iş sözleşmeleriyle kurulduğu için kolektif karakter taşımaktadır.

Hollanda'da mesleki emeklilik fonları;

- Şirket emeklilik fonu (Philips, Ahold ve Heineken gibi),
- Endüstriyel düzeydeki fonlar (inşaat, metal ve elektroteknik sektöründeki

çalışanlar ve devlet memurları için (ABP) gibi)

- Meslek kolu (dişçiler, avukatlar vb.) düzeyindeki fonlar olmak üzere üç kademede örgütlenebilmektedir. Halihazırda bütün işçilerin % 75'i endüstri düzeyinde örgütlenmiş bir fon altında sigortalıdır.

Herhangi bir nedenle işyeri değişikliği yapan işçi, mesleki emeklilik fonunda biriken haklarını yeni girdiği işteki fona transfer edebileceği gibi eski fonda kalmasını da tercih edebilir.

Hollanda'da mesleki emeklilik programları temel programdan farklı olarak zorunlu devlet emeklilik sistemi anlayışına dayanmamaktadır. Yani yasa yoluyla bu fonların kuruluşu veya bu fonlara katılım zorunlu kılınmamıştır. Sosyal tarafların bu konuda anlaşmaları halinde işverenlerce düzenlenmekte ve gönüllülük esasına dayanmaktadırlar.

Mesleki emeklilik fonları yasal olarak zorunlu olmamakla birlikte belirli koşullarda Sosyal İşler ve İstihdam Bakanlığı tarafından zorunlu hale getirilebilmektedirler. Buna göre; bir endüstri veya meslek kolundaki sosyal taraflar aralarında anlaşarak endüstri veya meslek kolu için emeklilik fonları kurabilirler. Bu sektör veya meslek kolunda daha önce başka emeklilik fonları kurulsa dahi Sosyal İşler ve İstihdam Bakanlığı sektör veya ilgili mesleğin çoğunluğunu (meslek kolunun temsile yetkin çoğunluğu- en az % 60) temsil eden kuruluşlar tarafından yapılan talep üzerine emeklilik planına katılımı, 2000 tarihli Endüstri Genelinde Emeklilik Fonuna Zorunlu Katılım Yasası ve 2006 tarihli Meslek Grupları için Zorunlu Emeklilik Yasasına (WVB) göre sektör veya meslek genelinde zorunlu hale getirebilir.

Yasal çerçevenin getirdiği bu imkan neticesinde hâlihazırda işçilerin % 90'ından fazlası ikinci sütun emeklilik programları tarafından sigortalanmıştır. İşçilerin işe girişte toplu sözleşmelere istinaden imzaladıkları iş sözleşmeleri genellikle yukarıda bahsedildiği üzere sektör veya meslek genelinde zorunlu hale getirilen mesleki emeklilik sistemine katılımı öngörmektedir. Bu nedenle mesleki emeklilik programlarının yarı zorunlu bir yapıya sahip olduğu söylenebilir.

Bu şekilde bir yarı zorunlu yapı oluşturulmasının gerekçesi özellikle endüstri genelindeki fonlarda ölçek ekonomileri yaratmak ve programların maliyet etkin yönetimini sağlamaktır. Bu sayede fonların giderleri ödenen primlerin % 3.5'i gibi çok düşük bir düzeyde kalmaktadır. Halbuki bu oran, kar amacı güden ve mesleki emeklilik fonlarına göre daha küçük olan hayat sigortası şirketlerinde (III. Sütun) % 25.7 dolaylarında seyretmektedir. Ayrıca bu, aşağı yukarı bütün işçiler için iyi bir sigorta imkanı anlamına da gelmekte ve toplumsal dayanışmayı artırmaktadır. Diğer taraftan, işçilerin sektör içinde sosyal güvenlik haklarında bir kayba uğramadan rahatça iş değiştirebilmesini mümkün kılmaktadır.

Mesleki emeklilik programlarının hükümleri, bu programlar toplu iş sözleşmeleri yoluyla düzenlendiği için sosyal taraflar arasında sözleşme yoluyla serbestçe kararlaştırılabilir. Ancak bu sözleşmelerde yasa yoluyla belirlenmiş asgari standartların sağlanması bir zorunluluktur. Örneğin bu programlarda uygulanması gereken emeklilik yaşı 65'tir.

İşverenlerin çalışanlarına bu tür bir program çerçevesinde emeklilik imkanları sunma zorunluluğu olmamasına karşın bir kez bu tür bir taahhütle işveren bir fon oluşturduğunda Emeklilik ve Tasarruf Fonları Yasasının (PSW) yerini alan Emeklilik Yasası (Pensioenwet) üyelerin ve yararlanıcıların haklarını muhafaza etmektedir.

Mesleki emeklilik fonlarının bir diğer özelliği kar amacı gütmemeleridir. Ayrıca bu fonlar kamu ve özel sektördeki tüm çalışanları kapsamaktadır.

Öte yandan şirketler ve mesleki emeklilik fonları katı bir şekilde birbirinden ayrılmıştır. Yasal ve mali açıdan emeklilik fonları şirketlerden bağımsızdır. Ancak, belirli durumlarda şirketler kendileri tarafından kurulmuş olan şirket emeklilik fonlarına mali destek sağlayabilmektedir. Fonların şirketlere mali sıkıntı durumunda destek vermesi ise hiçbir şekilde mümkün değildir. Ayrıca, diğer düzeylerdeki fonlar hiçbir şekilde şirket desteği alamamakta veya şirketlere destek verememektedir. Mali yetersizlik durumunda aşağıda belirteceğimiz yasal çerçevede önceden belirlenmiş politikalar zincirini uygulamak zorunda kalmaktadırlar.

3.2.3.1. Mesleki Emeklilik Programlarının Finansal Özellikleri

Hollanda'nın mesleki ikinci sütun emeklilik sistemi, ülkede uygulanan diğer sütunlarla karşılaştırıldığında, ülkedeki en geniş emeklilik sistemidir ve bankacılık sektöründen sonra Hollanda finansal sisteminin ikinci en büyük bileşenidir. 2009 yılı itibariyle bu program kapsamında yönetilen fonların toplam GSYİH'ya oranının % 5.2 olduğu değerlendirildiğinde bu programın finansal sistem açısından ve genel olarak makro ekonomik yapı açısından önemi anlaşılabilir.

2010 yılı 3. Çeyreği itibariyle bu programlarda toplanan para 750 milyar Avrodur. Bu fonların % 95'i emeklilik fonları tarafından idare edilirken geriye kalan % 5 sigorta şirketlerince yönetilmektedir. Endüstri düzeyindeki en büyük iki emeklilik fonu, ABP ve PFZW sektördeki varlıkların yaklaşık % 44'ünü yönetmekteyken en büyük 10 fon toplam piyasanın % 78'ini idare etmektedir. Bu da fonların yönetiminde bir merkezileşmeye işaret etmektedir. Bu da daha çok şirket düzeyindeki fonların birleşmesiyle olmaktadır (% 40).

Faydalanıcılar açısından bakıldığında halihazırda emeklilik fonları 5.8 milyon katılımcıya ve 2.7 milyon yararlanıcıya hizmet vermektedir.

Risk paylaşımı, dayanışma ve kolektif program ilkeleri üzerinde bina edilen mesleki emeklilik sistemi, fonlama modeliyle (sigortalılardan toplanan primlerin finansal varlıklarda değerlendirilmesi yoluyla elde edilen kaynaklarla emeklilik aylıklarının ödendiği model) finanse edilmektedir. Mesleki emeklilik sisteminin finansmanı için işçi ve işverenlerden prim kesintisi yapılmaktadır. 2009 yılı itibariyle toplanan 30 milyar Avro tutarındaki primlerin yaklaşık % 70,5'ini işverenler ödemiştir. Gerisini de işçiler ödemişlerdir. Her bir fondaki işçiler eşit oranda prim ödemektedirler. (Ortalama olarak brüt gelirin %16'sı civarı).

Emeklilik programlarının çoğu tanımlanmış fayda esasına dayanır yani maaşlara bağlı olarak çalışılan süre aylık düzeyini etkiler. Bu sistemin nihai ücret programları (her kariyer yılında emeklilik haklarına ekleme yapılarak aylığın gerçek değeri düzeyine yaklaşması şeklindeki model) ve ortalama ücret programları olmak üzere iki seçeneği vardır. Burada en yaygın olan ücretlerin kariyer ortalamasını emeklilik aylığına temel alan ortalama ücret programlarıdır. Bu ortalama bulunurken genellikle emeklilik aylığı belirli bir yıldaki gelire göre tespit edilir. Bu değer her yıl için endeksleme işlemine tabi tutulur. 2008 yılı sonu itibariyle fonların % 1'i nihai ücret programı şeklinde örgütlenmişken % 87'si ortalama ücret programı, %5'i tanımlanmış katkı sistemi (emeklilik aylığının kariyer boyunca biriken fonlar ve getirilerine dayandığı ve emeklilik yaşı geldiğinde toplanan varlıkların yıllık ödeneğe çevrildiği sistem) ve diğerleri de karma sistem olarak örgütlenmiştir.

Ortalama ücret programı şeklinde örgütlenen fonlarda koşullara bağlı endeksleme yapılmaktadır. Emeklilik aylığındaki artış ücretlerdeki artışa ya da enflasyona endekslenmiştir. Ancak bu endeksleme fonun finansal durumuna bağlıdır ve fon mali açıdan zor durumdaysa yapılmaz.

Fonlar için yıllık olarak ücretlerin % 1 ila 2'si oranında tahakkuk oranı söz konusudur. Genellikle bu tahakkuk oranı %2 civarındadır. Bu şekilde tahakkuk eden haklar, sigortalının 65 yaşına ulaşılmasıyla birlikte emeklilik aylığı olarak bağlamaktadır.

Boşanma Durumunda Emeklilik Haklarının Denkleştirilmesi Yasası'na (WVPS) göre boşanma veya birlikteliğin sona ermesi hallerinde evlilik süresince tahakkuk eden yaşlılık aylığı eşler arasında eşit bir şekilde paylaştırılmaktadır. Yardımlar eski eş/partner yaşadığı sürece ödenmeye devam edilmektedir. Aylığı bölüşmeye yükümlü olan kişi öldüğü taktirde, dul eski eş özel bir partner aylığı almaya hak kazanmaktadır.

Mesleki emeklilik fonları sigortalılara sadece emeklilik aylığı bağlanmamakta ayrıca maluliyet ve ölüm aylıkları da (Partner/eş aylığı) sağlamaktadır. Ancak, her mesleki emeklilik planı bu üç unsuru birlikte içermemektedir. Sendikalar ve işveren örgütleri emeklilik planının içeriğine ortaklaşa karar vermektedirler. Yapılan bu yardımların miktarı 2009 itibariyle toplamda 23 milyar Avroyla toplanan primlerin (30 milyar Avro) altında kalmıştır. Ancak bu yararlanıcı sayısının katılımcı sayısından az olmasından kaynaklanmaktadır ve ileride bu durumun tersine çevrileceği hesap edilmektedir.

Mesleki emeklilik fonlarının varlıklarının yatırıldığı kaynaklara bakıldığında bu varlıkların % 35'inin hisse senetlerinde, % 50'sinin sabit gelirli yatırım araçlarında, % 10'unun gayrimenkulde ve % 5'inin ise diğer alternatif yatırım araçlarında değerlendirildiği görülmektedir.

Kurumlar Vergisi Kanununa göre mesleki emeklilik fonlarının yatırım sermayesi ve kârları sigortalıların yararına hizmet etmesi gerektiği için kurumlar vergisine tabi değildir. Gelir Vergisi Kanununa göre ise emeklilik primleri ertelenmiş gelir olduğu için ancak emeklilik aylıkları ödenmeye başladığında vergiye tabi olmakta ve tahakkuk etmektedir.

3.2.4. Ölüm Sigortası

Genel Hak Sahipliği Yasasına (ANW) göre eşi, partneri ya da ebeveyni ölen hak sahipleri belirli koşullar altında ölüm aylığına/ geride kalanlar aylığına (ANW Aylığı) hak kazanırlar. Yetimler için de böyle bir hak söz konusu olabilir.

3.2.4.1. ANW Aylığının Kapsamı

Bu sigorta kolu, Hollanda'da yasal olarak ikamet eden herkesi kapsamına almaktadır. 15 yaşından itibaren hangi uyruğa veya gelire sahip olursa olsun kişi ANW gereğince sigortalı sayılır. Hollanda'da ikamet etmedikleri halde Hollanda'da çalışan ve bu nedenle ücret vergisi ödeyenler de ANW gereği sigortalı sayılır. Bu haktan faydalanma konusunda kadın erkek ayrımı yapılmaz. Hak sahibinin tanımı evlilik birlikteliğinin tanımıyla paraleldir. Yani kişinin yasal olarak eşi olan kişi ya da beraber yaşadığı kişi hak sahibi olarak tanımlanır.

3.2.4.2. İsteğe Bağlı ANW Aylığı

Hollanda dışında ikamet edenlerin veya çalışmaya başlayanların genelde zorunlu sigortalılığı sona erer. Zorunlu sigortalılık bittiği günden itibaren isteğe bağlı sigortalı

olunabilir. Ancak isteğe bağlı ANW sigortalılığın başlatılacağı tarihten önce en az 1 yıl kesintisiz olarak ANW gereğince sigortalı olmak gerekir.

İsteğe bağlı sigortalılık başvurusunun zorunlu sigortalılığın sona erdiği tarihi takip eden 1 yıl içerisinde yapılması gerekmektedir. İsteğe bağlı sigortalılık yeniden zorunlu sigortaya tabi olunduğu tarihte sona erer. Bunun dışında sigortalı istediği zaman isteğe bağlı sigortalılığını sona erdirebilir.

İsteğe bağlı sigortalılıkta prim oranları Hollanda vergi yasası esas alınarak belirlenir. Gelir tespiti yapılırken hem Hollanda'dan hem diğer ülkelerden elde edilen gelirler hesaba katılır. Belli bir yılda sigortalının geliri azaldıysa veya hiç gelir elde etmediyse bile ödemekle yükümlü olduğu asgari bir prim oranı vardır. Bu oran azami primin %10'u kadardır.

3.2.4.3. ANW Aylığının Finansmanı

ANW aylığı için işçiler ve bağımsız çalışanlardan kapsamdaki gelirlerinin % 1.1'i oranında prim kesintisi yapılmaktadır. Bu ödeme AOW prim kesintisiyle birlikte yapılmaktadır. Dolayısıyla, Hollanda'da yaşayan 15-65 yaş aralığındaki herkes prensip olarak bu primi ödemek zorundadır. Prime tabi azami yıllık kazanç 32.738 Avrodur. Devlet alınan aylığı belirli durumlarda sosyal asgari geçim düzeyine yükseltmektedir.

3.2.4.4. ANW Aylığının Şartları

Hak sahiplerinin (Geride kalan eşler) ANW ölüm aylığı / geride kalanlar aylığına hak kazanmalarının şartları şu şekildedir:

- Vefat eden kişinin ölüm anında ANW sigortalısı olması (Herkesin sağlaması gereken genel şart)
- Hak sahibinin 65 yaşından gün almamış olması (Genel şart),
- 01/01/1950 tarihinden önce doğmuş olması (Seçenek şart) veya
- 18 yaşından küçük, bekar ve kendisiyle kalan en az bir çocuğu olması ya da çocuk bekliyor olması (Seçenek şart) ya da
- En az % 45 malul olması (Seçenek şart).
- Boşanmış eşse, ölen kişinin nafaka ödeme yükümlülüğünün olması (Özel şart).
- 18 yaşından küçük çocuğu olmayan hak sahibi 01/01/1950 tarihinden önce doğmuş olması veya en az % 45 malul olması halinde ölüm aylığına/geride kalanlar ödeneği hak kazanır.

Evinde 18 yaşından küçük ve bir ebeveynini kaybetmiş en az bir çocuğa bakan kişiler (Akraba olsun ya da olmasın) yarı yetim aylığına hak kazanırlar. Yardımın miktarını çocuk sayısı hiçbir şekilde etkilememektedir. Yani, birden fazla çocuklu ailelerde sadece bir tane çocuk için bu aylık verilir. 18 yaşından küçük çocuk olduğu sürece bu ödenek verilmeye devam edilir. Bu ödenek çocuğun bakımını kim sağlıyorsa ona ödenir. Çocuk 18 yaşını doldurduğunda, evlendiğinde, resmi nikahlı olmadan biriyle yaşamaya başladığında, vefat ettiğinde, evlat edinildiğinde aylık kesilir. ANW yetim aylığı bakımı üstlenen kişinin ölmesi ya da AOW yaşlılık aylığı alması hallerinde de kesilecektir. Yarı yetim aylığını alan kimseye ayrıca şartları yerine getirdiği taktirde geride kalanlar aylığı da verilebilir.

Bir çocuğun hem annesi hem babası vefat etmişse, son vefat eden veli ANW gereği sigortalı ise ve çocuk 16 yaşını doldurmamışsa bu durumda da ANW yetim aylığı alır. 16 yaşından büyük çocuklar iş göremez halde ise 18 yaşına kadar, eğitim görüyorsa veya en az bir yetimin daha dahil olduğu bir ev idaresini sürdürüyorsa 21 yaşına kadar bu aylıktan faydalanabilirler. Çocuk evlat edinilirse, vefat ederse, öğrenimi veya iş göremez hali sona ererse, bir yetimin daha dahil olduğu ev idaresini artık sürdürmüyorsa o zaman bu aylığı kesilir.

Kişi ölüm tarihinde Hollanda'da ikamet etmiyor veya çalışmıyorsa, ANW aylığı çerçevesinde sigortalı sayılmamaktadır. Ancak geçmişte Hollanda'da ikamet etmiş ya da çalışmışsa ve ölüm tarihinde Hollanda'nın sosyal güvenlik sözleşmesi imzaladığı ülkelerden birinde ikamet ediyorsa o zaman hak sahiplerinin kısmi bir aylıktan faydalanması söz konusu olabilir.

3.2.5. Aile Yardımları

Hollanda'da aile yardımları, ailelerin çocuk bakımı ve yetiştiriciliği için yaptıkları harcamalara destek vermek amacıyla oluşturulan bir sigorta koludur. Bu sosyal güvenlik yardım programı çocuk yardımı, çocuğa bağlı ödenek yardımı, evde bakılan engelli çocuğu olan aileler için ek ödenek ve çocuk bakım yardımından oluşmaktadır.

Aile yardımları için işçi, serbest çalışan ya da işverenin prim ödemesi söz konusu değildir. Bu program, tamamen vergilerle finanse edilen ve yasal ikameti olan bütün kişileri kapsayan bir sosyal koruma programıdır.

Aile yardımlarından çocuk yardımı ve TOG yardımının genel idaresi SVB'dedir. Çocuğa bağlı ödenek yardımı ve çocuk bakım yardımı ise Gelir ve Vergi İdaresinin Ulusal Gelirler Departmanı tarafından idare edilmektedir. Çalışma ve Gelir Denetim Servisi primlerin ve yardımların genel denetimini yapmaktadır.

3.3. Türkiye Cumhuriyeti ile Hollanda Krallığı Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

Ülkemiz ile Hollanda Krallığı arasındaki ikili sosyal güvenlik sözleşmesi 05.04.1966 tarihinde imzalanarak 01/02/1968 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşme, 01/05/1983 tarihinde de "Ek Sözleşme" ile tadil edilmiştir.

Hastalık, analık, iş kazaları ile meslek hastalıkları, malullük, yaşlılık ve ölüm sigorta kolları için ikili sosyal güvenlik sözleşme, bunların dışında kalan sözleşme hükümlerinin yerine Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi uygulanmaktadır.

Ayrıca, sözleşmenin bazı hükümlerinin yerine geçmek üzere 06/01/2000 tarihinde "Sözleşmenin Revizyonunu Amaçlayan Anlaşma" İmzalanmıştır. Revizyon Anlaşması Türkiye tarafından 24/06/2002 tarih ve 14795 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Sözleşmenin revizyonunu amaçlayan Anlaşmaya ek Anlaşma ise 16/04/2009 tarihinde imzalanmıştır.

3.3.1. Temel İlkeler

3.3.1.1. Sosyal Güvenlik Mevzuatı Açısından Teklik İlkesi

İkili sosyal güvenlik sözleşmelerinde teklik ilkesi kapsamında ekonomik anlamda aktif olanlar için, sadece bir taraf sosyal güvenlik mevzuatını sigortalıya uygulamaktadır. Bu taraf devlet de prensip olarak sigortalının çalıştığı ülke (lex loci laboris) olmaktadır. Bu kuralın birinci istisnası yurt dışında görevlendirmeler sayılmaktadır. Bu hallerde işçiye uygulanacak sosyal güvenlik mevzuatı, göçmen işçiyi gönderen ülke olarak benimsenmektedir.

3.3.1.2 Eşit Muamele İlkesi

Her iki ülkeden birinin vatandaşları diğer ülkenin sosyal güvenlik mevzuatının uygulanması bakımından, o tarafın vatandaşı ile eşit işleme tabi tutulmaktadır. Bu kapsamda sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadığı hallerde, bir ülkenin vatandaşları diğer ülke vatandaşları gibi, aynı şartlarla, aynı haklardan yararlanacaklar ve aynı yükümlülüklere tabi olacaklardır.

Eşit muamele ilkesi, sosyal güvenlik sistemlerinin göçmen işçilere bulundukları üye devletin uyruklarıyla eşit işlem görecekleri anlamına gelmektedir. Bu ilkeye göre, sigortalıya çalıştığı üye devletin kendi vatandaşına uygulanan hak ve yükümlülüklerde eşit davranılmasına ilişkin zorunluluk getirilmektedir. Her türlü dolaylı veya doğrudan ayrımcılık yasaklanmıştır.

Toplumsal kurallar ve politikalar belirli özelliklere sahip kişi ve grupları diğer bazı kişi ve gruplara tercih edecek şekilde tasarlanmış ve bu amaçla yapıldığı açık olan uygulamalar mevcut ise doğrudan ayrımcılık söz konusu olmaktadır. İşe almada aynı mesleki niteliklere sahip kişilerden belirli bir uyruğa sahip olanların, diğer ülke vatandaşlarına tercih edilmesi açık bir ayrımcılık uygulamasıdır.

Tarafsız gibi görünen ve açık bir ayrımcılık niyeti ortaya koymayan uygulama ve politikalar ayrımcılığa sebep oluyorsa dolaylı ayrımcılık söz konusu olmaktadır. Örneğin; bir işverenin gece vardiyasında çalıştırmak üzere, en az iki yıl söz konusu üye ülkede ikamet eden kişiler işe almak istediğini duyurması, üye ülke vatandaşları için gerçekleştirilmesi daha kolay bir şart olduğundan dolaylı ayrımcılığa neden olan bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.3.1.3. Sürelerin Birleştirilmesi İlkesi

Taraf ülkelerde çalışma ya da ikamet süreleri, sigorta haklarının kazanılmasında tamamlanmış süreler olarak göz önüne alınacaktır.

3.3.1.4. Yardımların İhraç Edilebilirliği İlkesi

Kişi, sosyal sigorta yardımlarını ödeyen üye devlet dışında başka bir üye devlette ikamet etse dahi yardımlar, yardımı yapan üye devlet tarafından askıya alınamaz, durdurulamaz veya geri çekilemez. Ancak bu ilke özel primsiz yardımlar için değil, zorunlu primli yardımlar için geçerli olmaktadır.

Türkiye Hollanda Sosyal Güvenlik Sözleşmesi kapsamında; Türk vatandaşları da, Hollanda vatandaşları gibi, sadece temel yardıma, bakım yardımlarına ve tazminat zamlarına ancak Hollanda'da ikamet ettikleri sürece hak kazanmaktadırlar.

Her iki taraf için bağlanmış bir aylık, diğer ülkede ikamet edilmesi dayısıyla durdurulamaz, indirilemez, tadil edilemez veya geri alınamaz. Ayrıca üçüncü bir ülkede ikamet eden diğer ülke vatandaşına, o ülke vatandaşlarına uygulanan koşullar ve aynı ölçüler içerisinde yardımlar ödenecektir. Yaşlılık aylığı, ilgili şahsın aylığa hak kazanma yaşına eriştiği zaman diğer ülkede ikamet etmesi halinde de ödenmektedir. Geride kalan hak sahiplerine verilen aylığa hak kazanma durumu, geride kalan hak sahibinin sigortalının ölümü tarihinde diğer ülkede ikamet etmekte olmasından dolayı da etkilenmeyecektir.

3.3.1.5. İyi Yönetim ve İşbirliği İlkesi

Üye devletlerin sosyal sigorta kurumları her türlü konuda birbirlerine ve sigortalılara yardımcı olmak ve kendi mevzuatlarını uyguluyormuşçasına hareket etmek zorundadırlar.

Türkiye Hollanda Sosyal Güvenlik Sözleşmesi kapsamında, her iki ülkenin yetkili makamları veya bu yetkili makamlarca tayin edilen merciler, Sözleşmenin uygulanması ve uygulanmasını kolaylaştırmak maksadıyla irtibat bürolarını tayin ederler. Kendi Kanun ve Yönetmeliklerinde gerçekleşen bütün önemli değişiklikleri birbirlerine iletecekleridir.

Ayrıca, taraflardan birinin mevzuatına göre belirli bir süre içinde bir makama verilmesi gereken bir talep, bildirge veya dilekçe aynı süre içinde karşı tarafın eşdeğer makamına verilmiş ise, zamanında birinci makama verilmiş sayılacaktır. Bu gibi hallerde talebi, bildirgeyi veya dilekçeyi alan diğer Taraf Makamları, bunları vakit kaybetmeksizin birinci Tarafın yetkili makamına iletileceklerdir.

Diğer Akit Taraf ülkesinde bulunan şahıslara ödenecek aylıklarla ilgili ödeme usulü Akit tarafların anlaşmaları ile tespit edilmektedir.

3.3.2. Çıkabilecek Anlaşmazlıkların Çözümü

Anlaşmanın 47'nci maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti İle Hollanda Krallığı Arasında Sosyal Güvenlik Hakkında Anlaşma süresiz olarak akdedilmiştir. Akit Taraflar sözleşmeyi fesh edebilirler. Fesih için en geç, içinde bulunulan takvim yılının sona ermesinden 6 ay önce karşı tarafa ihbarda bulunulması şarttır. Bu takdirde sözleşme, o takvim yılının sonunda yürürlükten kalkacaktır.

3.3.3. Sözleşmenin Feshi

Anlaşmanın 48'inci maddesi birinci fıkrasına göre Anlaşmanın feshi halinde, hükümlerinin uygulanmasından doğan bütün haklar saklı kalacak, ikinci fıkrasına göre feshin geçerli olduğu tarihten önceki süreler dolayısıyla gelecekte kazanılan haklar, Anlaşmanın feshi sebebiyle kaybolmayacaktır. Bu hakların ne suretle devam ettirileceği Anlaşmanın feshinden sonra belirlenecektir. Anlaşmanın feshinden sonraki süreler için ortak bir kural belirlenemediği takdirde sosyal güvenlik hakları ilgili kurumların mevzuatlarına göre belirlenecektir.

47 ve 48'inci maddelerin tetkikinden de görüleceği üzere Anlaşmanın feshi halinde fesih tarihine kadar, bir şekilde Hollanda sosyal güvelik sistemine dahil olmuş olanların kazandıkları sosyal güvenlik hakları kazanılmış hak olarak korunacaktır.

4. TÜRKİYE CUMHURİYETİ – BELÇİKA KRALLIĞI SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

4.1. Belçika'daki Türk Vatandaşlarına İlişkin Nüfus ve Sayısal Bilgiler

Aşağıda yer alan tablolarda, Belçika'da yaşayan vatandaşlarımıza ait nüfus ve sosyal güvenlik sistemine ilişkin bilgiler gösterilmektedir. Belçika'da 2009 yılı itibariyle 39.419 vatandaşımız yaşamaktadır. Bunlardan 19.896'sı kadın, 19.523'ü erkektir.

Tablo XII. Belçika'da Yaşayan Türk Vatandaşlarına Ait Nüfus Bilgileri

	Toplam Nüfus	Belçika Vatandaşı Nüfusu	Yabancı Nüfusu	Türk Nüfusu
Erkek	5.268.651	4.752.607	516.044	19.523
Kadın	5.484.429	4.987.213	497.216	19.896
Toplam	10.753.080	9.739.820	1.013.260	39.419

Kaynak: Belçika Ulusal İstatistik Kurumu (01/01/2009 tarihi itibariyle)

Tablo XIII. Belçika'da Yaşayan Türk Vatandaşlarının Cinsiyetlerine ve Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

	0-20 YAŞ Erkek/Kadın		20-64 YAŞ Erkek/Kadın		65 YAŞ VE ÜZERİ Erkek/Kadın		TOPLAM Erkek / Kadın	
Brüksel Başşehir	921	882	4068	3740	506	641	5495	5263
Flaman Bölgesi	1613	1733	6738	6825	854	1082	9205	9640
Valon Bölgesi	913	933	3402	3503	508	557	4823	4993
Ülke Düzeyinde	3447	3548	14208	14068	1868	2280	19523	19896

Kaynak: Belçika Ulusal İstatistik Kurumu (2007 Yılı Verileri)

Ulusal Emeklilik Fonunca (ONP) Belçika'da ikamet eden Türk vatandaşlarına yapılan sosyal güvenlik ödemeleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo XIV. Belçika'da İkamet Eden Türk Vatandaşlarına Yapılan Sosyal Güvenlik Ödemeleri

	Kişi Sayısı	Aylık miktar (Ocak 2010) Avro
Yaşlılık aylığı alan ücretliler	3338	3.847.173,02
Yaşlılık aylığı alan bağımsız çalışanlar	107	14.616,76
Bütün rejimler toplamı	3334	3.861.789,78
Toplam içindeki yaşlılık aylığı	2457	2.824.679,27
Toplam içindeki dulluk aylığı	1185	1.037.110,51

Kaynak: Ulusal Emeklilik Fonu (ONP)

Ulusal Emeklilik Fonunca (ONP) Türkiye'de ikamet eden kişilere yapılan sosyal güvenlik ödemeleri aşağıdaki tabloda yer aldığı şekildedir.

2010 yılı içinde Belçika tarafından Türkiye'ye 43.773.843,49 avro tutarında aylık transferi gerçekleşmiştir. Emekli aylıkları bölümünde tek tek verilen sayılar ile toplamların birbirini tutmaması aynı kişilerin hem dul, hem emekli aylığı ya da hem emekli-dul hem de en az geçim parası alanlar içinde sayılmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo XV. ONP Tarafından Türkiye'de İkamet Eden Kişilere Yapılan Sosyal Güvenlik Ödemeleri

	Kişi Sayısı	Aylık miktar (Ocak 2010)Avro
Yaşlılık aylığı alan ücretliler	8149	3.511.788,92
Yaşlılık aylığı alan bağımsız çalışanlar	47	9.154,44
Bütün rejimler toplamı	8157	3.520.943,36
Toplam içindeki yaşlılık aylığı	5130	2.394.149,51
Toplam içindeki dulluk aylığı	3089	1.126.793,85

Kaynak: Ulusal Emeklilik Fonu (ONP)

Aile yardımlarıyla (çocuk paraları) ilgili sayısal bilgiler ve aile (çocuk) yardımlarının miktarına ilişkin verilere göre ise Belçika'da ve Türkiye'de ikamet eden çocuklar için ödenen aile yardımlarının miktarı 1 Eylül 2010 tarihi itibari ile aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo XVI. Belçika'da Aile Yardımı Miktarları

Çocuk Sayısı ve Sırası	Belçika'daki Çocuklar için Asgari Aile Yardımı	Türkiye'deki Çocuklar için Aile Yardımı
1.Çocuk	85,07 avro	25,14 avro
2.Çocuk	157,41 avro	26,71 avro
3.Çocuk	235,03 avro	28,28 avro
4.Çocuk ve sonraki her çocuk için	235,03 avro	29,85 Avro 4. çocuktan sonra ödeme yapılmaktadır.

Kaynak: Ücretliler Ulusal Aile Yardımları Ofisi, Enfants Elévés hors du Royaume (ONAFTS) 2010 Raporu.

Yukarıdaki tabloda yer alan aile yardımı ödenekleri asgari miktar olup, Belçika'da ikamet eden çocuklar için yapılan aile yardımlarında çocuğun yaşına, eğitim ve sağlık durumuna bağlı olarak ödenen tamamlayıcı diğer aile yardımları bulunmaktadır.

Tablo XVII. Türkiye'de İkamet Eden Çocuklar İçin Verilen Aile Yardımı

Çocuk Sayısı	Madenci	Ücretli	Emekli	Yetim	Malul	Toplam
1 çocuklu	0	59	1	1	1	61
2 çocuklu	0	42	2	0	3	47
3 çocuklu	0	7	0	0	0	7
4 çocuklu	0	2	0	0	-	2
Toplam Aile Sayısı	0	110	3	1	4	117
Aile Yardımı Ödenen Toplam Çocuk Sayısı	0	172	5	1	7	184
2008 yılında Türkiye'ye Gönderilen Aile Yardımı Ödenekleri Toplamı				138.637,69 avro		

Kaynak: Ücretli Çalışanlar Ulusal Aile Yardımları Ofisi, Enfants Elévés hors du Royaume (ONAFTS) 2010 Raporu.

Türkiye'de ikamet eden çocuklar için ödenen aile yardımları miktarında, Belçika'daki fiyat artışlarında %2 oranından daha fazla bir değişiklik gerçekleşmesi durumunda artış kaydedilmektedir. Türkiye'de ikamet eden çocuklar için veriler aşağıdaki tablodaki gibidir.

4.2. Belçika Sosyal Güvenlik Sistemi[14]

4.2.1.Belçika Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı

Belçika sosyal güvenlik sistemi ülkede yaşayan tüm vatandaşlar için zorunlu olan, devletin de sistemin bir parçası olduğu, Bismarck ve Beveridge sistemlerinin bileşiminden oluşmaktadır.

Bismarck sisteminde; sosyal güvenlik sisteminin finansmanı işçi katkısı, işveren katkısı ve devlet katkısı ile sağlanmaktadır. Sağlanan yardımlar ücretlere göre düzenlenmektedir. Dolayısı ile ücretlerde herhangi bir azalma riskine karşı işçilerin yaşam standartlarını aynı seviyede tutma güvencesini sağlamak amacıyla yardımlar yapılmakta ve çalışanlar arasında dayanışma sağlanmaktadır.

Beveridge sisteminde ise vergilerle finansman söz konusu olurken, sadece çalışanların değil bütün nüfusun sosyal güvenlik kapsamına alınması söz konusudur. İstihdam şekline bakılmaksızın her vatandaşa eşit toplam faydanın sağlanması amaçlanmaktadır.

Belçika sosyal güvenlik sistemi, bu iki sistemin harmanlanmış halidir. Örneğin yardımların finansmanının vatandaşların ödedikleri katkı payları ile sağlanması Bismarck sisteminin bir parçasını oluştururken, hastane masraflarında geri ödenme yapılmasının herkes için geçerli olması Beveridge sisteminin etkisinden kaynaklanmaktadır.

Belçika sosyal güvenlik sistemi üç farklı sigorta kolunda yapılandırılmıştır. Bunlar; hizmet akdine tabi çalışanlar, kendi hesabına çalışanlar ve kamu çalışanlarıdır.

Hizmet akdine tabi çalışanlar (işçiler), Belçika sosyal güvenlik sisteminde en büyük nüfusa sahip gruptur. Ulusal Sosyal Güvenlik Kurumu (ONSS) merkezi kurumdur. Tüm işverenlerin ve işçilerin sosyal güvenlik kesintilerini toplamaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü 102 no'lu sözleşmede sayılan sosyal sigorta risklerine karşı sigortalıdır.

Kendi hesabına çalışanlar çeşitli sosyal güvenlik riskine göre sigortalanmışlardır. Bunlar; hastalık sigortası, iş göremezlik sigortası veya malullük, analık sigortası, aile yardımı, emeklilik ve iflas sigortalarıdır. Bu grupta çalışan kişilerin sosyal güvenlik yardımlarına ilişkin hak ve yükümlülükleri "Kendi Hesabına Çalışanlar İçin Ulusal Sigorta Kurumu" (INASTI) tarafından koordine edilmekte ve söz konusu grup için oluşturulmuş sigorta payları da bu fona ödenmektedir. Kurum ayrıca aile yardımı, iflas sigortası gibi yardımları ödemek ve koordine etmekle de görevlidir.

Kamu çalışanlarını yerelde görev yapanlar ile diğer idarelerde görev yapanlar olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür. Birinci kategorideki kamu çalışanları, "Yerel ve Taşra Yönetimleri Ulusal Sosyal Güvenlik Kurumu"na (ONSSAPL) bağlıyken, ikinci gruptaki kamu çalışanlarının sağlık yardımları dışındaki diğer sosyal güvenlik yardımları, katkı paylarının toplanması ve ödenmesi bakımından çalıştıkları kurumların sorumluluğundadır.

Belçika'da sosyal güvenlik sisteminin yönetiminde çok sayıda birbirinden farklı kurum bulunmaktadır. Belçika Federal Sosyal Güvenlik Kurumu (FPS SS) sosyal güvenlik

[14] ISSA ve MISSOC yayınlarından derlenmiştir.

alanında, merkezi yönetimdeki en üst kurumdur. FPS SS, sosyal güvenlik yönetiminde doğrudan müdahalelerde bulunmaz. Belçika'da sosyal güvenlik sistemi merkezi bir şekilde değil, birçok yarı kamusal kurum arasında dağınık bir şekilde yürütülmektedir. Belçika hükümeti bazı görevlerini yarı kamusal olan kurumlara devretmiştir. Hükümetin rolü sadece sistemin asıl yöneticileri olan çok sayıda yarı bağımsız kamu kurumunu denetlemekle sınırlıdır.

Belçika sosyal güvenlik sisteminde işçiler yedi farklı sosyal riske karşı korunmaktadırlar. Bu sosyal risk gruplarının her biri ayrı ve bağımsız yarı kamusal kurumlar (parastatal) tarafından yönetilmektedir. Bu kurumlar, yetkili oldukları alanla ilgili yardımların ödemesini yapmakla sorumludurlar. Örneğin, hizmet akdine tabi çalışanlar bakımından sigorta kollarına bağlı olarak Belçika'da aşağıda belirtilen yedi farklı kurum görev yapmaktadır.

RKW – ONAFTS = Ulusal Aile Yardımları Kurumu

RVA – ONEM = Ulusal İstihdam Kurumu

RVP – ONP = Ulusal Emeklilik Kurumu

RIZIV – INAMI = Ulusal Hastalık ve Maluliyet Sigortası Kurumu

FAO – FAT = İş Kazası Sigortası Kurumu

FBZ – FMP = Meslek Hastalıkları Sigortası Kurumu

RJV – ONVA = Yıllık Tatil Yardımı Sigortası Kurumu

Yukarıda belirtilen kurumlar; sistemin genel olarak iyi yönetilmesinden sorumlu olmakla beraber, kendi iş alanlarında ilgili bakanlığın denetimi altında çalışmaktadırlar. İlgili bakanlık; sigortalıların haklarının kontrol edilmesi, hesaplanması, yardımlara hak kazanılıp kazanılmadığının belirlenmesi gibi görevleri yaparken; yarı kamusal olan kurumların görevleri yardımların ödenmesi, şahısların isteklerinin değerlendirilmesi ve halkla iletişimin sağlanmasıyla sınırlıdır.

Sosyal güvenlik sisteminin yönetimi ve sorumluluğu; devlet, işçilerin üye oldukları işçi sendikaları ve işveren kuruluşları tarafından paylaşıldığı için politikalar da bu üç grup tarafından belirlenmektedir.

4.2.2. Belçika Sosyal Güvenlik Sisteminde Sunulan Yardımlar

4.2.2.1.Yaşlılık Aylığı

Belçika'da işçilere yönelik yaşlılık sigortası; Ekim 1967 ve Aralık 1967 tarihli Krallık Kararnameleri (Aralık 1996'da önemli değişikliklere uğramıştır.) kapsamında sunulmaktadır. Yaşlılık sigortası; bağımsız çalışanlara ise 72 nolu Kasım 1967 ve 22 nolu Aralık 1967 tarihli Krallık Kararnameleri kapsamında uygulanmaktadır.

Yaşlılık sigortası, aktif nüfusu kapsayan (işçiler ve bağımsız çalışanlar) ve onların ödediği katkı paylarıyla finanse edilen, zorunlu sosyal sigorta sistemi olmakla beraber, faydalanıcılara katkılarıyla ve sistemde geçirdikleri süreyle orantılı, aile durumlarını da göz önünde bulundurarak kazanç sağlayan bir yapıdır. Bu sayılan unsurlar yaşlılık sigortasının temel ilkeleridir.

Yaşlılık sigortasının temel uygulama alanı hizmet akdine tabi çalışanlardır. Bağımsız çalışanlara da sunulmakta olan yaşlılık sigortası ancak gönüllü sigortalılara uygulanmaktadır. Ayrıca zorunlu yaşlılık sigortasından bağışıklık söz konusu değildir.

Belçika'da yaşlılık sigortasından yararlanmak için asgari sigortalılık süresi gibi bir şart yoktur. Ancak tam aylığı hak edebilmek için hem kadın hem erkek için geçerli olarak kırk beş yıl mesleki faaliyette bulunmuş olmak şartı mevcuttur. Yasal emeklilik yaşı ise kadın ve erkek için 65'tir. Sistemde erken emeklilik uygulaması da mevcuttur. Bunun için kadın ve erkek için yaş olarak en az 60 ve 35 yıl mesleki faaliyette bulunmuş olmak şartları bulunmaktadır.

Yaşlılık aylığının miktarı kişinin sigortalılık süresi ve ailevi durumları göz önünde bulundurularak belirlenmektedir. Yaşlılık aylığı bağlanırken, bazı yasal koşullar yerine getirilmek kaydıyla istek dışı işsizlik süreleri, bazı mesleki kesinti süreleri, orta-yüksek öğrenim süreleri, sözleşmeye dayalı erken emeklilik süreleri, iş göremezlik süreleri, doğum izni süreleri, yıllık tatiller, askeri hizmet süreleri, yasal görev süreleri gibi süreler de dikkate alınmaktadır. Ayrıca yaşlılık aylıkları tüketici fiyatları endeksinde %2'lik artış olur ise otomatik olarak yeniden değerlendirilmektedir. Ayrıca aylıklar; yıllık artış katsayısına göre genel refahtaki gelişme dikkate alınarak veya sabit bir miktarla güncelleştirilerek arttırılmaktadır.

Belçika sosyal güvenlik sisteminde; yasal dayanağını 1996 tarihli Yasal Aylık Rejimlerinin Modernizasyonu Kanunundan alan kısmi emeklilik de mevcuttur. Ancak bu hükümlerin uygulanmasına yönelik etkiler henüz bulunmamaktadır.

Yaşlılık aylığı alan kişinin mesleki bir gelir elde etmesi durumunda; belirlenen sınırları aşan geliri elde eden kişinin yaşlılık aylığından aşan miktar kadar indirim yapılmaktadır. Ayrıca aşan miktar %15'ten fazla ise yaşlılık aylığı ödenmemektedir.

Belçika'da yaşlılık sigortası kapsamında sağlanan yardımlar verginin konusu olmaktadır. Ancak kişinin geliriyle orantılı olarak vergi kesintisi yapılması mümkündür. Ayrıca sağlanan aylıktan %3,55 oranında sosyal güvenlik katkı payı da alınmaktadır. Danışma primi aile yükümlülüğüne ve aylıklar diğer gelirler toplamının aylık brüt tutarına göre %0 ila %2 arasında değişmektedir.

4.2.2.2. Dul ve Yetim Aylığı

Belçika'da işçilere ölüm sigortası; Ekim 1967 ve Aralık 1967 tarihli Krallık Kararnameleri kapsamında sunulmaktadır. Ölüm sigortası bağımsız çalışanlara ise 72'nolu Kasım 1967 ve 22'nolu Aralık 1967 tarihli Krallık Kararnameleri kapsamında uygulanmaktadır.

Ölüm sigortası, aktif nüfusu kapsayan (işçiler ve bağımsız çalışanlar) ve onların ödediği katkı paylarıyla finanse edilen, zorunlu sosyal sigorta sistemi olmakla birlikte; faydalanıcılara, ölen kişinin aylığıyla, sisteme katkısıyla ve sistemde geçirdiği süreyle orantılı kazanç sağlayan bir yapıdır. Bu sayılan unsurlar ölüm sigortasının temel ilkeleridir.

Ölüm sigortasının temel uygulama alanı hizmet akdine tabi çalışanlardır. Bağımsız çalışanlara da sunulmakta olan ölüm sigortası gönüllü sigortalılar için uygulanmamaktadır.

Ayrıca zorunlu yaşlılık sigortasından bağışıklık söz konusu değildir. Ölüm sigortasından ölenin geriye kalan eşi (Ayrıldığı eşi de) yararlanabilmektedir.

Belçika'da geriye kalan eşin ölüm sigortasından yararlanabilmesi için öncelikle ölen kişinin sigortalı olması gerekmektedir. Ayrıca kişi; ölen kimse ile en az bir yıl evli olmalıdır. Ancak evlilikten bir çocuk varsa veya ölüm iş kazası ve meslek hastalığı sonucu meydana gelmiş ise bu şart aranmaz. Ayrıca kişi, izin verilen bazı işler hariç her türlü mesleki faaliyetini bırakmış olmalıdır. Ancak 65 yaşın altında yalnız ölüm aylığı alanlar belirli sınırlar ve koşullar dahilinde çalışabilirler. Tüm bunların yanında kişinin yeniden evlenmemesi de gerekmektedir.

Ayrılmış eşin ölüm sigortasından yararlanabilmesi için ise, ölen kişi ile bağlarını koparmamış olması, daha önce ölen kişinin hayatına kasttan mahkum olmamış olması ve yeniden evlenmemiş olması gereklidir. Yaş ve sürenin toplanması gibi konulardaki şartlar ise yaşlılık aylığındaki şartlarla aynıdır. Ölüm aylığından ölen kişinin partneri, ana-babası, çocukları veya diğer kişiler yararlanamamaktadır.

Ölüm aylığı, geriye kalan eşe ilgili orana göre hesaplanan gerçek veya nazari emekli aylığının %80'i oranında bağlanır. Boşanılmış eşe ise ölüm aylığı, yaşlılık aylığı gibi hesaplanır ve gelir kişisel gelir çıkarıldıktan sonra %62,5 üzerinden bağlanır. Hak sahibi eş evlenir ise aylık kesilir. Ölüm aylığının geçici bir süre tahsisi veya korunması adına şartları taşımayan eşe 12 ay süre ile tahsis yapılır. Bunun yanında 45 yaşın altındaki hak sahibi eş ölüm aylığının erken tahsisi için gerekli koşulları taşımıyorsa aylık azami 12 ay korunur. Bu durumda aylık 13'üncü aydan itibaren sınırlı bir miktara kadar korunur.

Belçika'da ölüm sigortası kapsamında sağlanan yardımlar verginin konusu olmaktadır. Ancak kişinin geliriyle orantılı olarak vergi kesintisi yapılması mümkündür. Ayrıca sağlanan aylıktan %3,55 oranında sosyal güvenlik katkı payı da alınmaktadır. Danışma primi aile yükümlülüğüne ve aylıklar diğer gelirler toplamının aylık brüt tutarına göre %0 ila %2 arasında değişmektedir.

4.2.2.3. Malullük Aylığı

Belçika'da malullük sigortası işçilere, 14.07.1994 tarihli "Sağlık ve Hastalık Yardımları Zorunlu Sigortası Kanunu" kapsamında sunulmaktadır. Söz konusu Kanunun yanında 1994 ve 1996 yıllarında yayınlanan Krallık Kararnameleri ve kanunun 80'inci maddesine dayanarak düzenlenen yönetmelikler, ikincil mevzuat olarak başvurulabilecek kaynaklardır. Bağımsız çalışanlar ve onların yararlanıcıları açısından ise 20.07.1971 tarihli "Sağlık ve Analık Sigortası Hakkında Krallık Kararnamesi" malullük sigortasının yasal dayanağını teşkil etmektedir.

Belçika'da malullük sigortası, aktif nüfusu kapsayan (İşçiler ve bağımsız çalışanlar) ve onların ödediği katkı paylarıyla finanse edilen, zorunlu sosyal sigorta sistemi olmakla birlikte; hizmet akdine tabi sigortalılar için kazancıyla ilgili faydalar, bağımsız çalışanlar için ise götürü faydalar sağlayan bir yapıya sahiptir. Bu sayılan unsurlar, malullük sigortasının temel ilkeleridir.

Malullük sigortasının uygulama alanı hizmet akdine tabi çalışanlardır. Bağımsız çalışanlara da sunulmakta olan malullük sigortası gönüllü sigortalılar için uygulanmamaktadır. Ayrıca zorunlu malullük sigortasından bağışıklık söz konusu değildir.

Sistemin kapadığı risk olarak malullüğün tanımı; "Hastalık veya sakatlık nedeniyle aynı kategoride ve aynı şartlarda çalışan normal bir işçinin kazancının 1/3'ünü geçemeyen işçi malul sayılır" şeklindedir. Malullüğün temel koşulu, asgari iş göremezlik derecesinin %66 olmasıdır. Bunun yanında malullük aylığına hak kazandıran asgari sigortalılık süresi, altı aylık sigortalılık süresinde yüz yirmi gün çalışmış olmak koşuluna bağlıdır. Malullük yardımlarının ilk iş göremezlik süresinin (1 yıl) sona erdiği tarihi izleyen günden emeklilik yaşına kadar geçen süre zarfında üstlenildiği de ayrıca belirtilmektedir.

Malullük sigortası kapsamında sağlanan yardımlar çerçevesinde aylık tutarını belirleyen unsurun, kaybedilen ücret tutarı ve ailevi durum olduğu görülmektedir. Normal aylık eğer kişi aile geçindiriyor ise (yani bağımlı kişiler mevcut ise) kaybedilen ücret tutarının azami %65'i; yalnız yaşayan kişi ise (yani bağımlı kişiler yoksa) %53'ü; ailesi ile birlikte oturuyor ancak üzerinde bağımlı kişi yoksa %40'ı olarak hesaplanmaktadır. Ancak özel bir durum olarak ister yalnız, ister ailesiyle yaşasın üzerinde bağımlı kişisi bulunmayan ve günlük yaşamsal aktiviteleri yerine getirebilmek için üçüncü bir kişinin yardımına ihtiyaç duyan kişiye %65'i olarak hesaplanır. Bu çerçevede asgari aylık düzenli bir işte üzerinde bağımlı kişisi bulunan bir kişi için günlük 50,25 avro, bağımlı kişisi bulunmayan kişi için 40,21 avro ve ailesi ile yaşayan kişi için 34,48 avrodur. Düzenli bir işte çalışmayan üzerinde bağımlı kişisi bulunan bir kişi için günlük 38,72 avro bağımlı kişisi bulunmayan kişi için ise 29,04 avrodur. Ayrıca diğer ödenek kapsamında, geçindirmekle yükümlü olduğu kimse bulunan ve üçüncü kişinin bakımına muhtaç olduğunu kanıtlayan malullere günlük 13,25 avro olmak üzere götürü bir ödenek tahsis edilmektedir.

Belçika'da malullük aylığının diğer sosyal güvenlik yardımları ve mesleki bir gelirle birleşme imkanı bulunmaktadır. Dolayısı ile malullük aylığı yanında diğer yardımlardan da yararlanabilmektedir. Ayrıca kişinin aktif yaşama geri dönebilmesi için rehabilitasyonunun da yapılması mümkündür. Ancak sistemde engellilerin öncelikli istihdamı konusunda bir ayrıcalık bulunmamaktadır.

Belçika'da malullük kapsamında sağlanan yardımlar verginin konusu olmaktadır. Ancak kişinin geliriyle orantılı olarak vergi kesintisi yapılması mümkün olmaktadır. Ayrıca sağlanan aylıktan %3,55 oranında sosyal güvenlik katkı payı da alınmaktadır.

4.2.2.4. Analık ve Hastalık Yardımları

Belçika'da işçilere analık sigortası; 14.07.1994 tarihli "Sağlık ve Hastalık Yardımları Zorunlu Sigortası Kanunu" kapsamında sunulmaktadır. Söz konusu Kanunun yanında 1994 ve 1996 yıllarında yayınlanan Krallık Kararnameleri ve 14.07.1994 tarihli Kanunun 80'inci maddesine dayanarak düzenlenen yönetmelikler ikincil mevzuat olarak başvurulabilecek kaynaklardır. Bağımsız çalışanlar ve onların yararlanıcıları açısından ise 20.07.1971 tarihli "Sağlık ve Analık Sigortası Hakkında Krallık Kararnamesi" analık sigortasının yasal dayanağını teşkil etmektedir.

Belçika'da analık sigortası, aktif nüfusu kapsayan (işçiler ve bağımsız çalışanlar) ve onların ödediği katkı paylarıyla finanse edilen, zorunlu sosyal sigorta sistemi olmakla birlikte, sigortalı kadın ve aile üyeleri için sağlık hizmeti sunan, hizmet akdine tabi sigortalı kadınlar için kazancıyla ilgili faydalar, bağımsız çalışan kadınlar için ise götürü faydalar sağlayan bir yapıya sahiptir. Bu sayılan unsurlar, analık sigortasının temel ilkeleridir.

Analık sigortasının uygulama alanı sigortalı kadınlar ve aile bireyleri olmakla beraber, nakit yardımlar da hizmet akdine tabi çalışan kadınlar ve bağımsız çalışan kadınlara sunulmaktadır. Ancak gönüllü sigortalılar bu imkandan yararlanamamaktadır. Analık sigortasında, sağlık yardımlarından faydalanmak için asgari katkı payının ödenmiş olması şarttır.[15] Sağlanan nakit yardımlardan faydalanabilmek için ise altı aylık katkı payının ödenmesi yeterlidir. Analık sigortası kapsamında; enjeksiyonlar, doğum öncesi ve sonrası bakım, çalışma süresince ve hastaneye yatana kadar izleme ve yardım etme gibi sağlık yardımları sunulmaktadır.

Sigorta kapsamında analık izni beklenen doğum tarihinin altı hafta (çoğul gebelikte sekiz hafta) öncesinden başlamakta[16] ve doğumdan sonraki dokuz haftayı kapsamaktadır. Baba veya ortak ebeveyn, çocuğun doğumundan sonra on günlük izin hakkına sahiptir. Bu hak, evlat edinme durumunda; her iki eş için de geçerlidir. Ayrıca uzun süre hastanede yatış veya annenin ölümü durumunda; baba veya ortak ebeveyn, analık izninin babalık iznine çevrilebilmesini talep etme hakkına da sahiptir. Yasal olarak, doğum izni süresince işveren payının ödenmesine devam edilmez.

Analık sigortası kapsamında nakit yardım olarak, ilk otuz günde ücretin %82'si (herhangi bir tavan yok), otuz birinci günden itibaren %75'i (Tavan mevcut) ödenir. İşsiz ve malul kadınlar için ise, ilk otuz günde ücretin %79,5'i, otuz birinci günden itibaren %75'i ödenir. Babalık izni süresinin olası uzama durumunda da bu oranlar geçerlidir.

Analık yardımları vergiye tabi iken, doğum ödeneği verginin dışındadır. Analık sigortasında vergi kesintisine izin verilmektedir. Vergi kesintisi vergi mükellefinin geliriyle orantılı olarak hesaplanır. Analık sigortası kapsamında sağlanan yardımlardan sosyal güvenlik primi kesilmez.

Belçika'da hastalık sigortasının hukuksal alt yapısını, 1994 tarihli Sağlık Yardımları ve Ödenekler Zorunlu Sigortası Hakkında Kanun ile 1996 tarihli uygulamaya yönelik Kraliyet Kararnamesi ve 1944 ve 1969 da çıkarılan kanunların revizesi olan 2008 tarihli Hastaneler ve Diğer Sağlık Kuruluşları Kanunu oluşturmaktadır.

Hastalık sigortası, aktif nüfusu kapsayan (İşçiler ve bağımsız çalışanlar) ve onların ödediği katkı paylarıyla finanse edilen zorunlu sosyal sigorta sistemi olmakla beraber kural olarak kişilere sonradan geri ödeme yapmakta, istisnai olarak ise üçüncü taraflara (Hastanelere) ödemede bulunmaktadır.

Tüm ücretli çalışanlar, emekliler, işsizler, engelliler, yükseköğretim öğrencileri, bazı din adamları ve dini topluluk üyeleri, birey olarak ulusal kayıt sisteminde listelenenler, Afrika'da görev yapan bazı kamu görevlileri ayrıca zorunlu sağlık sigortasına tabi bağımız çalışanlarda hastalık sigortasının faydalanıcılarıdır. Zorunlu sağlık sigortasından bağışıklık veya sisteme gönüllü sigortalılık söz konusu değildir. Ayrıca sigortalının geçindirmekle yükümlü olduğu eşi, 25 yaş altı çocuğu ve ebeveyni de (Bazı durumlarda üvey ebeveyni de) türemiş haklardan yararlananlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hastalık sigortasından faydalanabilmek için kişi, önceki yıl minimum katkı payının

[15] 2010 yılı için 21 yaşa kadar 4,245.72 avro, 21 yaş ve yukarısı için 5,660.90 avrodur. Ayrıca 120 çalışma gününü içeren 6 ay çalışma süresi de bu hakkın kazanılmasında istisnai bir durumdur.

[16] Doğumdan hemen önceki hafta zorunlu, diğer haftalar ise isteğe bağlıdır. Doğum öncesi kullanılmayan isteğe bağlı kısım, doğumdan sonra veya bebek uzun bir süre hastanede kalıp eve geldikten sonra kullanılabilir.

ödendiğinin kanıtlandığını izleyen takvim yılından itibaren sağlık yardımlarına hak kazanır. Kişi, yararlanma şartlarını taşıdığı sürece sağlık yardımlarından faydalanmaya devam eder. Hastalık sigortası kapsamında tıbbi tedavi, yatarak tedavi, diş tedavisi, ilaç, protez, ortez gibi yardımlar sağlanmaktadır. Bu sağlanan yardımlardan bazılarına sigortalının belli oranlarda katılımı mevcuttur. Örneğin ilaçta hastalığın ve ilacın kategorisine göre değişen %25 ila %60 oranında sigortalının katılımı olabilmektedir.

4.2.2.5. İş Göremezlik Yardımı

İş kazası veya meslek hastalığı sonucu geçici iş göremezlik durumunda, işyerinin kendine ait donanımlı bir tıbbi servise sahip olması hariç sigortalı, hekim ve sağlık tesisi seçmekte serbesttir. İş kazasında giderlerin ödenmesinde hekim seçimi yapılmışsa resmi bir katılım uygulanır. Eğer hizmet organize bir hizmet ise kazaya uğrayanın katılımı söz konusu değildir. Meslek hastalığında ise, resmi bir katılıma ve özel bir kataloga göre uygulama söz konusu olup kişi katılımda bulunmamaktadır. İş kazasında para yardımlarında bekleme süresi yoktur. Ancak meslek hastalığında 15 gün iş göremezlik bekleme süresidir. Her iki durumda da para yardımları iyileşinceye kadar sürmektedir.

İş kazası veya meslek hastalığı sonucu sürekli iş göremezlik halinde, ödeneğe hak kazandıran asgari iş göremezlik derecesine ilişkin bir sınır yoktur. İş göremezlik derecesinin yeniden gözden geçirilmesi mümkün olabilmektedir. İş kazasında tarafların anlaşması veya nihai kararın verilmesinden itibaren üç yıl boyunca gözden geçirme mümkündür. Meslek hastalığında ise mağdurun talebi üzerine gözden geçirme olabilir. İş kazasında ilgilinin talebi üzerine en az %19'luk iş göremezlik nedeniyle, sermaye değerini temsil eden tahvillerin azami 1/3'ünün ödenmesi de mümkündür.

İş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölüm halinde ise geriye kalan eşe, yetimlerine, ana-babasına veya diğer akrabalarına sağlanan yardımlar mevcuttur. Bu yardımların hesaplanması ve ödeme süreleri duruma göre değişebilmektedir.

İş kazası ve meslek hastalığı sonucu sağlanan yardımlar mesleki kazanç kaybını karşıladığı ölçüde vergiye tabidir. Uygulamada aylık sahiplerine ödenen parasal ödenekler ve %20'yi aşmayan malullüğe yol açan iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle ödenen ödenekler vergiye tabi değildir. Yardımların vergiye tabi kısmı bir indirimden yararlanır. İndirim çeşitli unsurlar nazara alınarak bir baz miktardan hareketle hesaplanır. Bu miktar daha sonra nazara alınan kazançlarla net kazançlar toplamı arasındaki orana ve kazancın düzeyine göre sınırlandırılır. İndirim, hesaplanan vergi miktarını aşamaz. İkame geliri alanlar vergi ödemezler. Ayrıca sağlanan yardımlardan %13,07 oranında sosyal güvenlik katkı payı ödenir.

4.2.2.6. İş Kazası ve Meslek Hastalığı

Belçika'da iş kazası sigortası 1971 tarihli İş Kazaları Kanunu, meslek hastalığı sigortası ise 1970 tarihli Kraliyet Kararnamesi kapsamında sunulmaktadır. Her iki sigorta kolu da zorunlu sigorta kolları olup, iş kazası sigortası işveren tarafından ödenen primlerle, meslek hastalığı ise katkı paylarıyla finanse edilmektedir.

İş kazası sigortasından; sosyal güvenliğe kayıtlı çalışanlar, çıraklar ve Kralın kanundan yararlanmayı yaygınlaştırdığı kimseler yararlanırken; meslek hastalığı sigortasından bu sayılanlara ek olarak stajyerler (ücretsizler dahil), öğrenimleri nedeniyle riske maruz kalan öğrenciler de yararlanabilmektedir. Sistemde bu iki sigorta kolunda gönüllü sigortalılık ve zorunlu sigortadan bağışıklık söz konusu değildir.

İş kazasının kapsamına, işle ilgili iş akdinin uygulanması sırasında meydana gelen ve bir arıza bırakan kazalar girmektedir. Ayrıca ev ve iş arasındaki yolda meydana gelen kaza da bu kapsamda değerlendirilmektedir. Meslek hastalıkları ise, 1969 tarihli Kraliyet Kararnamesinin ekli listesinde açıkça yazılı olan hastalıklardır. Ayrıca listede yer almayıp çalışma nedeniyle meydana gelen bir hastalığın mesleki olduğuna yetkili kurullar karar vermektedir. Kanıtlama yükümlülüğü ilgili kişiye veya hak sahibine aittir.

4.2.2.7. İşsizlik Yardımı

Belçika'da işsizlik sigortası, İşsizliğin Düzenlenmesini Amaçlayan Kasım 1991 tarihli Kraliyet Kararnamesi ile düzenlenmiş ve bu düzenlemeyi İşsizlik Mevzuatının Uygulanma Usulleri Hakkında yine Kasım 1991 tarihli Bakanlık Kararı izlemiştir.

İşsizlik sigortası; işçileri kapsayan ve katkı paylarıyla finanse edilen, zorunlu sosyal sigorta sistemi olmakla beraber, faydalanıcılara aile durumunu da göz önüne alarak geliriyle orantılı ve götürü yararlar sağlayan bir yapıdadır. Bu sayılan unsurlar işsizlik sigortasının temel ilkeleridir. İşsizlik sigortasının uygulama alanı tüm işçilerdir. Bu sigorta kolunda gönüllü sigortalılık söz konusu değildir.

İşsizlik ödemesinden faydalanabilmek için; irade dışı işsiz olmak, herhangi bir işi olmamak, işe ve çalışmaya elverişli olmak, 16 ila 65 yaş arası olmak, iş arama kurumuna kayıtlı olmak, aktif olarak iş arıyor olmak, Belçika'da yaşıyor olmak ve herhangi bir ücreti olmamak gibi genel şartlar aranmaktadır. Genel olarak, günlük ya da haftalık çalışma saatleri ne olursa olsun ücretliler işsizlik sigortası yardımlarından faydalanırlar.

İşsizlik ödeneğinin hesaplanmasında, sigortalının son aldığı ücret ile medeni hali en önemli unsurdur. Temel işsizlik ödeneği brüt ücretin %35'idir. İşsizlik ödeneğinin ailenin tek geliri olması durumunda, brüt gelirin %60'ı, yalnız yaşayanlar için ilk on iki ay boyunca brüt gelirin %60'ı, takip eden dönemlerde %42'si, evli olup ailenin geçiminden sorumlu olmayanlara ilk on iki ay boyunca brüt aylığın %35'i, daha sonraki dönemlerde ise ailenin gelir durumuna göre sabit bir oranda ödenek verilemeye devam edilir.

Sistemde, iş sözleşmesinin askıya alındığı sürede geçen tam günler veya yarım günler kısmi işsizlik olarak tanımlanmaktadır. Kısmi işsizlik durumunda işsizlik ödeneğinden yararlanabilmek için gerekli koşullar tam işsizlik ile aynıdır. Kısmi işsizlikte, belirlenen tavana göre yalnız veya bağımlılarıyla birlikte yaşayan kişi için referans ücretin %75'i, ebeveynleriyle yaşayan kişi için %70'i şeklinde hesaplanır.

Belçika'da işsizlik sigortası kapsamında sağlanan yardımlar verginin konusu olmaktadır. Ancak kişinin geliriyle orantılı olarak vergi kesintisi yapılması mümkündür. Ayrıca, belirlenen sınırı aşan ödemelerden toplamda %6,5 olmak üzere sosyal güvenlik kesintisi yapılmaktadır.

4.2.2.8. Aile Yardımları

Belçika'da işçilere aile yardımları 1939 tarihli Çalışanlar İçin Çocuk Yardımları Kanunu kapsamında sunulmaktadır. Bağımsız çalışanlar için ise 1976 tarihinde çıkarılan Kraliyet Kararnamesi mevcuttur.

Aile yardımları zorunlu sosyal sigorta sistemi olup, katkı paylarıyla finanse edilen ve aktif olan herkesi kapsayan götürü faydalar sunmaktadır. Birinci çocuktan itibaren çalışan herkes aile yardımlarından yararlanmaktadır.

Çocuk yardımından yararlanabilmek için; çocuğun Belçika'da doğması ve burada eğitim görmesi gerekmektedir. Çocuk yardımında yaş limiti normal olarak 18'dir. Ancak ileri eğitim, mesleki eğitim gibi nedenlerle yaş sınırı 25'e kadar uzayabilmektedir. Bunun yanında ağır sakatlık hallerinde yaş sınırı 21'dir. Birinci çocuk için aylık yardım 86,77 avro, ikinci çocuk için 160,55 avro ve üçüncü çocuk için ise 239,72 avrodur. 31.12.1990 tarihinden önce ve 01.01.1991 tarihinden sonra doğan çocuklar için ve sakat çocuklar dahil diğer çocuklar için farklı miktarları öngören kurallar uygulanabilmektedir.

Sistemde işsizler, aylık sahipleri ve yetimler için özel durumlar mevcuttur. İşsizlik ödeneği, ailenin esas geliri ise işsizliğin yedinci ayından itibaren normal aile ödeneklerine yaşa göre yapılan zamlarla birlikte hak kazanırlar. Bu birinci çocuk için 44,172 avro, ikinci çocuk için 27,38 avro, üçüncü ve diğer çocuklar için tek ebeveyn ise 22,8 avro, tek ebeveyn değilse 4,81 avrodur. Eğer ailenin başlıca geliri aylık ise, aylık sahipleri işsizlerle aynı zamlara ve ek yardımlara hak kazanırlar. Yetim ödeneği ise her çocuk için 333,33 avro olmakla beraber yaşa göre zam yapılmaktadır.

4.3. Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika Krallığı Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

Belçika ile ülkemiz arasında var olan mevcut sözleşme 04.07.1966 tarihinde imzalanarak, 01.05.1968 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşme uzun vade ve kısa vade sigorta kollarını kapsamaktadır. Sözleşme; genel hükümler, özel hükümler, idari yardımlar ve çeşitli hükümler olmak üzere dört kısımdan oluşmaktadır.

4.3.1. Yürürlük Sahası ve Kişisel Kapsam

Birinci kısım olan genel hükümler başlığı altında tanımlara yer verilmekle beraber, sözleşmenin kimlere ve akit ülkelerdeki hangi mevzuatlar açısından uygulanacağı ele alınmıştır. Aksine hükümler dışında sözleşme;

a. Akit Devletlerden birinin mevzuatına tabi veya tabi olmuş olan ücretli işçiler ve benzerleri ile kıyas yolu ile kendi ad ve hesabına çalışan kimselerden,

- **i.** Akit Devletlerden birinin vatandaşlığına sahip olanlara veya
- **ii.** Akit Devletlerden biri tarafından tanınmış vatansızlara veya mültecilere ve onların aile fertlerine ve geride kalan hak sahiplerine,

b. Akit Devletlerden birinin mevzuatına tabi olmuş olan ücretli işçiler ve benzerleri ile kıyas yolu ile kendi ad ve hesabına çalışan kimselerin geride kalan hak sahipleri ve aile fertleri, bu hak sahipleri veya aile fertlerinin, Akit Devletlerden birinin vatandaşı veya vatansız olmaları veya Akit Devletlerden biri tarafından mülteci olarak tanınmaları halinde vatandaşlık durumları dikkate alınmaksızın uygulanır.

Sözleşmede başka hüküm konulmadığı takdirde 1'inci fıkradaki kimseler Akit Devletlerden her birinin mevzuatında öngörülen yükümlülüklere tabidirler ve söz konusu mevzuatları bu Devletin vatandaşları ile aynı şartlarda yararlanırlar.

4.3.2. Maddi Kapsam

Sözleşme aşağıda yazılı Sosyal Güvenlik mevzuatı hakkında uygulanır.

Türk mevzuatı açısından;[17]

- İş kazaları ve meslek hastalıkları, hastalık, analık, malullük, yaşlılık ve ölüm Sigortaları ile ilgili yürürlükteki Sosyal Sigorta mevzuatı;
- Küçük Esnaflar ve Sanatkârlar ve Bağımsız çalışanlar hakkında uygulanan yürürlükteki malullük, yaşlılık ve ölüm Sigortaları mevzuatı,
- Devlet Memur ve Hizmetlileri hakkında uygulanan Emekli Sandığı mevzuatı,
- Sosyal Sigortalar Kanununa göre Sosyal Sigorta sistemi ne dahil edilen Sigorta Sandıkları mevzuatı hakkında uygulanmaktadır.

Belçika mevzuatı açısından;

- Ücretli ve Bağımsız olarak çalışanların rejimleri ile ilgili hastalık, malullük sigortası mevzuatı,
- Ücretli bağımsız olarak çalışanların rejimi ile ilgili emekli ve ölüm aylıkları mevzuatı,
- İş kazası ve Meslek hastalıklarından doğan zararların tazminine ilişkin mevzuatı,
- Ücretli ve Bağımsız olarak çalışanların rejimleri ile ilgili Aile Yardımları mevzuatı, hakkında uygulanmaktadır.

Sözleşmenin özel hükümler kısmının birinci bölümünde "hastalık ve analık yardımları", ikinci bölümünde "iş kazası veya meslek hastalığı sonucu malullük dışındaki malullük yardımları", üçüncü bölümünde "yaşlılık yardımları ve iş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölüm halleri dışındaki ölüm yardımları", dördüncü bölümünde "ikinci ve üçüncü bölümlere yönelik müşterek hükümler", beşinci bölümünde "aile yardımları", altıncı bölümde "iş kazası ve meslek hastalığı halinde yapılacak yardımlar", yedinci bölümde "cenaze yardımları" konu edilmiştir.

4.3.3. Hastalık ve Analık Yardımları

Sözleşmeye göre özel hükümler kısmının birinci bölümünde yer alan hastalık sigortası yardımlarından yararlanabilmek için Türkiye'den Belçika'ya veya Belçika'dan Türkiye'ye giden işçiler veya benzerleri ile aile fertleri; bu ülkede de işçi olarak çalışmış olmaları, bu akit taraf ülkesine de son defa girdikleri tarihte çalışabilir durumda olmaları, ayrıldıkları memlekette geçen sigortalılık süreleri ile geldikleri memlekette çalışmaya başladıktan sonra geçen süreler nazara alınmak suretiyle, yeni işyerinin bulunduğu memleket mevzuatına göre bu yardımlardan faydalanmak için gerekli şartları yerine getirmiş bulunmaları durumunda faydalanabilirler.

[17] Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika Krallığı arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 5510 Sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce imzalanmıştır.

Benzer kişilerin, analık sigortası yardımlarından yararlanabilmeleri için, bu ülkede de işçi olarak çalışmış olmaları ve ayrıldıkları ülkede geçen sigortalılık süreleri ile geldikleri ülkede çalışmaya başladıktan sonra geçen süreler nazara alınmak suretiyle, yeni işyerinin bulunduğu ülke mevzuatına göre bu yardımlardan faydalanmak için gerekli şartları yerine getirmiş bulunmaları şartı aranmaktadır.

4.3.4. Malullük Yardımları

Sözleşmenin özel hükümler kısmının ikinci bölümünde yer alan iş kazası veya meslek hastalığı sonucu malullük dışındaki malullük yardımları başlığı altında, birbirini takip eden sürelerde veya münavebeli olarak, her iki Akit Taraf ülkesinde bir veya birden fazla malûllük sigortasına tabi tutulmuş bulunan Türk veya Belçikalı işçilerle benzerlerinin bu sigortalara tabi olarak geçmiş sigortalılık süreleri ile muadil süreler, sağlık yardımlarına veya para yardımlarına hak kazanılıp kazanılmadığının veya bu hakkın idamesi veya ihyasının gerekip gerekmediğinin tayini bakımından belirli şartlarla birleştirilebileceği hüküm altına alınmaktadır.

4.3.5. Yaşlılık ve Ölüm Yardımları

Sözleşmenin özel hükümler kısmının üçüncü bölümünde yer alan yaşlılık yardımları ve iş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölüm halleri dışındaki ölüm yardımları başlığı altında, birbirini takip eden sürelerde veya münavebeli olarak, iki Akit Taraf ülkesinde bir veya birden fazla yaşlılık veya ölüm sigortasına tabi tutulmuş bulunan Türk ve Belçikalı işçilerle benzerlerinin bu sigortalara tabi olarak geçen sigortalılık süreleri ile muadil süreler, aynı zamana rastlamamak şartıyla, yardımlara hak kazanılıp kazanamadığının veya bu hakkın idamesinin veya ihyasının tayininde birleştirilir hükmüne yer verilmiştir. Ayrıca, sigortalılık sürelerine muadil olarak nazara alınacak sürelerin, her Akit Taraf mevzuatına göre muadil süre olarak kabul edilen süreler olacağı belirtilmiştir. Bunun yanında, aynı zamanda hem Türkiye hem de Belçika mevzuatına göre muadil süre olarak kabul edilen bir sürenin, yardımın tayin ve tespitinde, ilgilinin bu süreden önce son olarak çalıştığı memleketteki sosyal sigorta kurumu tarafından dikkate alınacağına yer verilmiştir.

4.3.6. Aile Yardımları

Sözleşmenin özel hükümler kısmının beşinci bölümünde yer alan aile yardımları başlığı altında, milli mevzuata göre aile yardımlarından yararlanma hakkının doğması bir çalışma süresinin veya muadil sürenin tamamlanmış olması şartına bağlandığı takdirde, her iki ülkede geçen sürelerin de dikkate alınacağı hüküm altına alınmış. Ayrıca Belçika'da çalışan işçilerden çocukları Türkiye'de ikamet edenlerin de özel yardımlar ve zamlar hariç olmak üzere, Belçika mevzuatında "Aile Yardımları" olarak adlandırılan yardımlardan yararlanacağı belirtilmiştir. Bunun yanında, çocukları Türkiye'de yaşayan yaşlılık, dulluk, malullük, iş kazası veya meslek hastalığı yardımlarından yararlananlar, özel yardımlar ve zamlar hariç olmak üzere, Belçika mevzuatında öngörülen aile yardımlarından yararlanırlar.

4.3.7. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Yardımları

Sözleşmenin özel hükümler kısmının altıncı bölümünde yer alan iş kazası ve meslek hastalığı halinde yapılacak yardımlar başlığı altında, akit taraflardan birinin mevzuatına göre, bir iş kazası veya meslek hastalığı halinde yapılacak yardımların ödenmesi ikamet şartına bağlı olduğu takdirde, akit taraflardan birinin veya diğerinin ülkesinde ikamet ettikleri sürece,

Türk veya Belçika vatandaşları için bu şart aranmayacağı belirtilmiştir. Ayrıca akit taraflardan birinin mevzuatına göre meslek hastalığı sebebiyle yardım yapılabilmesi bu hastalığa sebep olabilecek işlerde belirli bir süre çalışmış olma şartına bağlı bulunduğu takdirde, yardıma hak kazanılıp kazanamadığının tespitinde, işçinin diğer akit taraf ülkesinde aynı mahiyetteki işlerde çalıştığı sürelerin de nazara alınacağı hüküm altına alınmıştır.

4.3.8. Cenaze Yardımları

Sözleşmenin özel hükümler kısmının yedinci bölümünde yer alan cenaze yardımları başlığı altında, akit taraflardan birinin ülkesinden diğerine giden işçilerin veya benzerlerinin ölümü halinde, yeni işyerinin bulunduğu memleket mevzuatıyla sağlanan yardımlara; bu memlekette işçi veya benzeri olarak çalışmış olmak ve ölüm tarihinde, ayrıldıkları memlekette geçen sigortalılık süreleri ile bu memlekette çalışmaya başladıktan sonra geçen süreler nazara alınmak suretiyle, yeni işyerinin bulunduğu memleket mevzuatına göre yardımlardan faydalanmak için gerekli şartları yerine getirmiş bulunmak şartlarıyla hak kazanılabileceği belirtilmiştir.

4.3.9. İdari Yardımlar

Sözleşmenin idari yardımlar başlıklı üçüncü kısmında, her iki akit tarafın idare makamlarıyla sosyal sigorta veya sosyal güvenlik kurumları kendi mevzuatlarının uygulanması bahis konusuymuş gibi karşılıklı olarak, birbirine yardım ederler hükmüne yer verilmiştir. Ayrıca akit taraflardan birinin elçilik ve konsoloslukları, kendi vatandaşlarının menfaatlerinin korunması için lüzumlu bilgileri toplamak maksadıyla, diğer akit tarafın idari makamları ve milli sosyal sigorta veya sosyal güvenlik kurumları nezdinde doğrudan doğruya teşebbüste bulunabileceği hüküm altına alınmıştır.

Sözleşmenin 50 nci maddesinde sözleşmenin süresiz olarak akdedildiği belirtilmiş ve akit tarafların sözleşmeyi feshedebileceğine yer verilmiştir.

5. TÜRKİYE CUMHURİYETİ - AVUSTURYA CUMHURİYETİ SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

5.1. Avusturya'daki Türk Vatandaşlarına İlişkin Sayısal Bilgiler

15 Mayıs 1964 tarihinde Avusturya ile yapılan anlaşma çerçevesinde Türkiye'den Avusturya'ya işçi gönderilmiştir. Sonradan gidenler ve aile birleşmeleri yoluyla bu sayı daha da artmıştır. Günümüz itibariyle Avusturya'da, vatandaşlığa geçenler (yaklaşık 90.000 kişi) dahil 205.000 civarında Türk vatandaşının bulunduğu tahmin edilmektedir. Avusturya vatandaşlığına geçmemiş Türklerin sayısı 116.882 olup, bunların 55.021'i çalışmaktadır. 10.834 kişi ise işsizlik yardımı almaktadır. Aşağıdaki tabloda Avusturya'da yaşayan türk vatandaşlarına ilişkin istatistiki bilgiler yer almaktadır.

Tablo XVIII. Avusturya'da Yaşayan Türk Vatandaşlarına İlişkin İstatistiki Bilgiler

Türk Vatandaşı	Sayı
Avusturya'da Yaşayan Türk Vatandaşı Sayısı	116.882
Avusturya'da Çalışan İşçi Sayısı	55.021
Avusturya'da İşsizlik Yardımı Alanların Sayısı	10.834
Avusturya Sigortalılarının Türkiye'de Sağlık Yardımı Gören Aile Bireyleri Sayısı	15.000
Türkiye'de İkamet Eden Sağlık Yardımına SahipAylık Sahibi ve Aile Bireyi Sayısı	9.000
Avusturya Uyruğuna geçen Türk Vatandaşı Sayısı	88.734
Avusturya'dan Aylık Alan Türk Vatandaşı Sayısı	12.019

Kaynak: http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/diyih.portal?page=ulkeler&id=avusturya (Erişim Tarihi: 20/05/2012)

İşçi göçlerinin sonucu olarak Avusturya ile 12.10.1966 tarihinde Sosyal Güvenlik Sözleşmesi imzalanmış olup, sözleşme 01.10.1969 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu sözleşme daha sonra birçok kez revize edilerek yenilenmiştir. Sözleşmenin son hali Avusturya bakımından hastalık, kaza ve emeklilik sigortalarını, Türkiye bakımından ise hastalık ve analık sigortalarını (İş akdine bağlı olarak çalışanlar için) ayrıca iş kazaları ve meslek hastalıkları, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarını kapsamaktadır. Bu anlaşma bir veya her iki akit taraf mevzuatına tabi olmuş kişiler ve bu kişiler dolayısıyla hak sahibi olanları kapsamaktadır.

5.2. Avusturya Sosyal Güvenlik Sistemi

Avusturya'nın ilk sosyal güvenlik mevzuatı 1906 yılında hazırlanıp 1909 yılında yürürlüğe girmiştir. Günümüzde kullanılan mevzuat işçiler için 1956 (2006 değişikliğiyle birlikte) , kendi nam ve hesabına çalışanlar için 1979 (2005 değişikliğiyle birlikte) , çiftçiler için 1978 (2006 değişikliğiyle birlikte) ve uzman çalışanlar için 1978 (2005 değişikliğiyle birlikte) yıllarında yürürlüğe girmiş olan kanunlardır. Söz konusu kanunların tümü 2005 yılında yürürlüğe giren uyum kanunu ile değişikliklere uğramasına rağmen halen uygulanmaktadır.

Yukarıda görüldüğü üzere Avusturya farklı iş türleri için farklı kanunlar çıkarmıştır. Avusturya'da 25 adet sigorta kurumu bulunmaktadır. Bunlardan 17'si sağlık kalan 8'i ise diğer sigortalarla ilişkilidir. Bu kurumlardan bazıları iki ya da daha fazla türde sigorta sunmaktadır. Bu kuruluşlar sadece bölgesel değil iş kollarına göre de farklılık gösterirler. Bu kurumlar Avusturya Sosyal Sigorta Kurumları Federasyonu adı altında faaliyet göstermektedirler.

Avusturya 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, emeklilik koşulları ve emeklilik aylıklarında standardizasyona gitmek amacıyla, emeklilik hakkında genel kanun (Allgemeine Pensionsgesetz, APG) çıkarmıştır. Bu kanunla;

- Yaşlılık aylığı hesapları,
- Yaşlılık aylığına hak kazanılması ve süreler,
- Hastalık durumunda prim ödeme süreleri ve
- Ölüm durumunda dul ve yetimlere verilecek aylıklar ve yardımlar düzenlenmektedir.

Bu kanun 1 Ocak 2005 tarihi itibariyle 50 yaşına girmemiş kişiler için geçerlidir. 50 yaşına girmiş kişiler ise istekleri doğrultusunda bu kanunun bazı avantajlarından yararlanabilirler. (Uzun süre çalışma veya aşırı fiziksel emek gerektiren işlerde çalışanların erken emeklilik koşullarından yararlanması).

Ayrıca 50 yaşına girmemiş kişilerden;

- 1 Ocak 2005 tarihinden sonra sigortalı olanlar tamamıyla bu kanuna tabidirler
- Bu tarihten önce en az 1 ay sigorta kaydı bulunanlar için her iki kanununda geçerli olduğu karma bir sistem uygulanır.

5.2.1. Avusturya Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı

Çıraklar ve aylık 366,33 avrodan fazla kazanan hizmet akdine bağlı olarak çalışanlar ve bunlara ek olarak kamu çalışanları, çiftçiler ve bağımsız çalışanlar sosyal güvenlik kapsamındadır.

Avusturya'da geliri 366,33 avrodan fazla olanlar zorunlu sigortaya tabidirler. Bunun altında kazancı olanlar ise isteğe bağlı sigorta yaptırabilirler. Devlet, çalışan ve işverenlerden alınan primlerle finanse edilir. Prime tabi maksimum aylık kazanç işçiler ve işverenler için 4110 avro, bağımsız çalışanlar ve çiftçiler ve uzmanlıklar için 4795 avrodur. İşçi payı %10.25, işveren payı %12.55'tir. Çiftçiler için bu pay %15, kendi nam ve hesabına çalışanlar ve uzmanlıklar(doktor, avukat vb. meslekler) içinse bu pay %16.25 ile %20 arasında değişir.

5.2.2. Avusturya Sosyal Güvenlik Sisteminde Sunulan Yardımlar

5.2.2.1. Yaşlılık Aylığı

Yaşlılık aylığına hak kazanma koşulları aşağıdaki gibidir.

i Yaşlılık aylığı için gerekli yaş erkeklerde 65, kadınlarda ise 60'tır.

ii Ayrıca bu aylık için;

- 180 prim ödeme ayının bulunması veya
- Son 30 yılda 180 ay sigortalılık ayının bulunması ya da
- 300 sigortalılık ayının bulunması gerekmektedir.

Erken yaşlılık aylığı yaşı erkeklerde 62 ve kadınlarda 57,5'tir. Bu aylık için 420 ile 450 ay arasında sigortalılık ayının bulunması ve kazancının 366,33 avronun üstünde olması gerekmektedir. Bu sınır, her 3 ayda 1 ay arttırılmak suretiyle 2017 yılında erkekler için 65, kadınlar için 60 olacak şekilde uygulanacaktır.

Aşırı fiziksel emek gerektiren işlerde çalışanlar için erken yaşlılık aylığının yaş sınırı 60'tır. 540 sigortalılık ayının bulunması gerekmektedir. Son 240 ay içerisinde 120 ayın aşırı fiziksel emek gerektiren işlerde geçmiş olması şartı bulunmaktadır (Aşırı fiziksel emek gerektiren bu işlerde geçen her 4 ay için yaşlılık aylığı yaşı 1 ay düşürülür.). Ayrıca gelirin 366,33 avrodan fazla olması gerekmektedir.(Kadınlar için bu tür aylıklar 2024'ten sonra yürürlüğe girecektir.)

Uzun süreli çalışanlar için erken yaşlılık aylığında; 31 Aralık 1950'den önce doğan erkekler için yaş sınırı 60 olup en az 45 prim ödeme yılı aranmaktadır. 31 Aralık 1955'ten önce doğan kadınlar için ise yaş sınırı 55 olup en az 40 prim ödeme yılı aranmaktadır.

Bir diğer erken yaşlılık aylığı fırsatı ise erkekler için 62 yaşına gelmiş ve 450 sigortalılık ayı bulunup, aylık kazancı 366,33 avrodan fazla olanlar için getirilen yeni erken emeklilik türüdür.

5.2.2.2. Dul ve Yetim Aylığı

Geride kalan 60 yaş üstü dul kadın veya 65 yaş üstü dul erkek, taban aylığın %40'ını almaktadır. Diğer dul erkek ve kadınlar (eski eşler), taban aylığın %20'sini almaktadırlar. Taban aylık, ölümden önceki son yılın ortalama aylık geliri olarak hesaplanmaktadır. Diğer geride kalanlar, taban aylığın %20'sine kadar olan kısmı almaktadırlar. Geride kalan çocuk, hem anadan hem babadan yetimse taban aylığın %40'ını almaktadır. Geride kalanların tamamının aldığı aylıkların toplamı, taban aylığın %80'ini geçememektedir. Bu ödemeler, diğer emeklilik ödemeleri gibi yılda 14 defa yapılmaktadır.

5.2.2.3. Maluliyet Aylığı

Maluliyet aylığı, kazanma gücünün %50 oranında kaybı halinde ödenmektedir. Son 10 yılda 60 prim ödeme ayı olması (Bu süreye 50 yaşından sonraki her ay için 1 ay daha eklenir.) veya 300 ay sigortalılık ayı bulunması ya da toplamda 180 prim ödeme ayının olması gerekmektedir (57 yaş ve üzeri için bu şartlar hafifletilmiştir.).

5.2.2.4 Analık ve Hastalık Yardımları

İşveren tarafından hastalık ve analık yardımları; 6 ila 12 hafta boyunca kişiye gelirinin %100'ü olarak ödenmektedir. 12 haftadan sonraki 4 hafta için kişinin gelirinin %50'si olarak ödenmektedir. Bu dört haftalık süre zarfında ve daha sonra 26 ila 52 hafta boyunca hastalık fonu, kişinin gelirinin %50'sini ve bakmakla yükümlü olduğu kişi sayısına bağlı olarak ilave bir miktarı ödemektedir. (Kişinin bağlı bulunduğu hastalık fonuna göre süreler değişebilmektedir.) Hastalık fonunun ödeyeceği toplam miktar, kişini gelirinin %75'ini geçememektedir.

Analık yardımı, gelirin %100'ü olarak; gebelik öncesi 8 ay, gebelik sonrası 8 ay (çoğul gebelikte 12 ay) olarak ödenmektedir.

Sağlık yardımları, hastalık fonları ile yapılan sözleşmeler üzerinden sağlanmaktadır. Fonların sağlık hizmetleri sunumlarında küçük farklılıklar olabilmekte ancak genelde benzemektedir. Hastalar reçete başına 5 avro katılım payı ödemektedirler. Hastalar ayrıca, diş tedavilerinin bir kısmını ve diş protezlerinin %20'sine kadar olan bölümünü de ödemektedirler.

5.2.2.5. İş Göremezlik Yardımı

Hastalık fonlarının kanunlarına ve meslek türüne göre değişmekle birlikte, kısa vadeli iş göremezlik ödeneği, hastalık yardımları gibi olmaktadır. 10 haftaya kadar işveren, gelirin %100'ünü ödemeye devam etmektedir. Bu süre tamamlandıktan sonra hastalık fonu, kişinin gelirinin %50'sini ve kişinin bakmakla yükümlü olduğu kişiler için kişi başına ilave bir miktarı ödemektedir. Bu ödemeler toplamda kişi gelirinin %75'ini geçememektedir.

5.2.2.6. İş Kazası ve Meslek Hastalığı

Kişi, iş kazası veya meslek hastalığı sonucunda, kalıcı olarak, işinde kazanma gücünü tamamen kaybederse taban aylığının (malul kalmadan önceki yıl ortalama gelirinin) %66,6'sını almaktadır. Malullük derecesi azaldıkça bu yüzde de düşmektedir.

5.2.2.7. İşsizlik Yardımı

İşsizlik sigortası, kamu çalışanları ile kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlar haricindeki çalışanlardan aylık geliri 366,33 avrodan fazla olanlar için geçerlidir. Katkı payları, %3'ü çalışandan (en fazla 4.110 avro üzerinden) ve %3'ü işverenden olmak üzere alınmaktadır. Devlet olası açıkları kapatmakla yükümlüdür. Sigortalı son 12 ay içerisinde 28 hafta prim yatırmış olmalıdır. 25 yaş altında olup ilk defa işsizlik yardımından yararlanacak olanlar, son 12 ay içerisinde 26 hafta prim yatırmış olmalıdır. Ayrıca sigortalı işinden; geçerli nedenler olmadan kendi rızasıyla ayrılmış olmama, çalışma ofisine kayıtlı olma, uygun bir iş teklifini reddetmemiş olma ve çalışabilecek durumda olma şartlarını sağlamalıdır. İşsizlik yardımı, net kazancın %55'i şeklinde ve 20 hafta boyunca ödenmektedir. Daha uzun süre prim ödeme günü olan sigortalılarda, yaşa da bağlı olarak 52 haftaya kadar uzatma yapılabilmektedir.

5.2.2.8. Aile Yardımları

Aile yardımları, 18 yaşından küçük her çocuğa, çocuğun eğitim görmesi halinde 26 yaşına kadar yapılmaktadır. Ayrıca, kişi özürlüyse yaş sınırı aranmadan yardım yapılmaktadır. Aile yardımları çocuk sayısına ve çocukların yaşlarına göre değişmektedir.

Çocuk bakım yardımları, yıllık geliri 14.600 avrodan az olan ailelere verilmektedir. Çocuk bakım yardımları, çocukların sayısına ve yaşlarına göre değişmektedir. Örneğin, çocuk 30 aylık olana kadar günlük 14,53 avro verilmektedir.

5.2.2.9. Uzun Süreli Bakım Yardımı

Uzun süreli bakım yardımları: kişisel bakıma ihtiyacı olan yaşlılara verilmektedir. Yardımın miktarı ihtiyaç duyulan bakım düzeyine göre 154,20 avro ile 1.655,80 avro arasında değişmektedir. Kişi yurtdışında ise herhangi bir anlaşmaya gerek olmadan iki aya kadar yurtdışında da ödeme yapılmaktadır.

5.3. Türkiye Cumhuriyeti ile Avusturya Cumhuriyeti Arasındaki Sosyal Güvenlik Hakkında Sözleşme

5.3.1. Sözleşmenin Tarihsel Gelişimi[18]

Aşağıdaki tabloda ülkemiz ile Avusturya Cumhuriyeti arasında imzalanan sosyal güvenlik sözleşmelerinin kronolojisi bulunmaktadır.

Tablo XIX. Avusturya Sosyal Güvenlik Sözleşmeleri Kronolojisi

Sözleşmenin Adı	İmza Tarihi	Yürürlük Tarihi	Fesih Tarihi
1.Sözleşme	12.10.1966	01.10.1969	01.04.1985
1.Ek Sözleşme	06.08.1974	01.12.1976	01.04.1985
2.Ek Sözleşme	30.11.1979	01.07.1980	01.04.1985
2. Sözleşme	02.12.1982	01.04.1985	01.12.2000
3. Sözleşme	28.10.1999	01.12.2000	Yürürlükte

Aile Yardımları 1'inci Sözleşmenin 25'inci maddesinde, 2'inci Sözleşmenin de 26 ve 27'nci maddelerinde yer almaktadır.

İmzalanan ilk sözleşme, zaman içinde değişen şartlara uyum sağlamak adına yapılmış ve iki değişiklikten sonra ikinci sözleşmenin yürürlüğe girmesiyle iptal edilmiştir. Bu iptal iki ülkenin karşılıklı mutabakatıyla gerçekleştiğinden herhangi bir sorunla karşılaşılmamıştır.

2'inci Sözleşmenin uygulama süresi içinde 1996 yılında, Avusturya tarafı iç mevzuatındaki değişiklikleri gerekçe göstererek sigortalıların Türkiye'de ikamet eden çocuklarına aile yardımı ödememeyi teklif etmiştir. Türk tarafı bu öneriyi kabul etmeyince Avusturya 01.10.1996 tarihinde itibaren söz konusu 2'inci Sözleşmeyi tek taraflı olarak feshetmiştir.

Yapılan görüşmeler sonucunda Türk tarafı aile yardımları ile ilgili haklar saklı kalmak kaydıyla 3'üncü Sözleşmeyi imzalamıştır. 1999 yılında imzalanan bu sözleşmenin 01.10.1996 tarihinden itibaren geçerli sayılacağı karara bağlanmıştır.

Aile yardımları ile ilgili anlaşmazlığın hakem heyetine taşınması kararına varılmıştır. Ancak Avusturya tarafı hakem heyetinin kendi ülke mevzuatını kullanarak karar vermesini istemiştir. Türk tarafı bu hususu reddedince, Avusturya hakem atamaktan kaçınmıştır. Bu nedenle aradan geçen 14 yıla rağmen hakem heyeti toplanamamıştır. 2005 yılı sonu rakamlarıyla Avusturya'nın 1996 yılından bu yana ödemediği çocuk paralarının toplamının 87,5 milyon avro olduğu tahmin edilmektedir.

3'üncü Sözleşmenin imzalanmasından sonra Türkiye ile Avusturya irtibat büroları arasında Götürü Masraf Anlaşmasına Ek Anlaşma ve uygulamada karşılaşılan sorunların görüşüldüğü toplantı Aralık 2004 tarihinde Viyana'da yapılmıştır. Toplantıda Ek Anlaşma parafe edilmiştir. Ayrıca 2008 yılında irtibat büroları arasında yapılan değişiklikle görüşmelerinde de uygulamada karşılaşılan sorunlar görüşülmüştür.

[18] 3'üncü Sözleşmenin 35'inci maddesine göre 01.10.1996 tarihinden itibaren hüküm ifade eder.

5.3.2.Kişisel Kapsam

Anlaşma, bir veya her iki akit taraf mevzuatına tabi olmuş kişiler ve bu kişiler dolayısıyla hak sahibi olanları kapsamaktadır.

Bu anlaşma ile akit taraflarının vatandaşlarına diğer akit taraf ülkesinde bulunma veya çalışma halinde diğer akit taraf vatandaşlarıyla eşit muamele hakkı getirilmiştir. Ayrıca bu eşit muamele hakkından akit taraflardan birinin ülkesinde ikamet eden mülteciler ve vatansızlar da yararlanır (İkamet ettikleri ülkenin vatandaşı gibi muamele görürler.)

5.3.3. Maddi Kapsam

Anlaşma hükümleri aşağıda belirtilen sigorta kolları ile ilgili mevzuat hakkında uygulanır.

Avusturya için;

- Hastalık Sigortası,
- Kaza Sigortası,
- Noterlere ilişkin özel sigorta mevzuatı hali hariç, emeklilik sigortası.

Türkiye için;[19]

- Hastalık ve Analık Sigortası (Sadece Hizmet Akdine Bağlı Olarak Çalışanlar),
- İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları Sigortası,
- Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortası.

5.3.4. Uygulanacak Hukuk

Aksine bir hüküm yok ise, kazanç getiren bir işte çalışanlar hakkında, işin yapıldığı ülke mevzuatı uygulanır. Bu durum, çalışan kişinin ikamet yerinin veya işvereninin merkezinin diğer akit taraf ülkesinde bulunması halinde de geçerlidir.

Memurlar ve bunlara eşit durumda bulunan personel için, idari mercilerinde çalıştıkları akit taraf mevzuatı uygulanır.

i. Diplomat ve muvazzaf Konsoloslar ile Diplomat ve muvazzaf Konsoloslar tarafından yönetilen temsilciliklerin idari ve teknik personeli ve bu temsilciliklerin resmi hizmet personeli ve Konsoloslar tarafından yönetilen temsilciliklerin Diplomatları, muvazzaf Konsolosları ve üyelerinin münhasıran ev hizmetlerinde çalıştırılan hizmetlileri hakkında, diplomatik ilişkiler hakkındaki Viyana Anlaşması ile Konsolosluk ilişkileri hakkındaki Viyana Anlaşması hükümleri uygulanır. Türkiye'den giden diplomatlar ve konsolosluk çalışanları Türk sigorta mevzuatına tabidir. Ayrıca Akit Taraf ülkelerinden birinin diplomatik misyonlarında veya konsolosluklarında ya da diplomatların özel hizmetlerinde çalışmak üzere bu misyonların bağlı olduğu Akit Tarafça görevlendirilenler, gönderen Tarafın mevzuatına tabi olurlar. Eğer adı geçen çalışanlar mahallinden istihdam edilmiş ise, bulunulan tarafın mevzuatına tabidirler. Ayrıca bu misyonlarda veya diplomatların özel işlerinde çalışanlar kendi istekleriyle (bulunulan devletin de izniyle) bulunulan devletin sosyal güvenlik mevzuatına tabi olabilirler.

[19] Türkiye Cumhuriyeti ile Avusturya Cumhuriyeti arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 5510 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce imzalanmıştır.

ii. Bir akit taraf ülkesinde ikamet eden işçiler kendilerini, ilk akit taraf ülkesinde devamlı olarak çalıştıran bir işveren tarafından diğer akit taraf ülkesine gönderildikleri takdirde, bunlar hakkında, diğer akit taraf ülkesinde çalıştıkları 24 takvim ayının sona ermesine kadar, sanki bunlar hala gönderen akit taraf ülkesinde çalışıyorlarmış gibi, bu akit taraf mevzuatına tabi tutulurlar.

iii. Merkezi akit taraflardan birinin ülkesinde bulunan bir hava nakliyat firmasının işçileri, bu firmanın bulunduğu ülkeden diğer akit taraf ülkesine gönderildikleri takdirde, bu işçiler hakkında, sanki gönderen taraf ülkesinde çalışıyorlarmış gibi, bu akit taraf mevzuatı uygulanır.

iv Bir geminin mürettebatı ile bu gemide sadece geçici olarak çalışmayan diğer şahıslar hakkında, bu geminin bayrağını taşıdığı akit taraf mevzuatı uygulanır.

v. Çalışılan işin niteliklerine göre ve işçi ve işverenin birlikte müracaatı halinde her iki akit taraf yetkili makamı aralarında anlaşarak yukarıdaki maddelerin uygulanmasını sağlayabilirler.

5.3.5. Sigorta Kollarına İlişkin Özel Hükümler

5.3.5.1. Hastalık, Analık ve Cenaze Yardımı Sigortaları

5.3.5.1.1. Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

Bir kimse her iki taraf ülkesinde sigortalı olarak çalışmış olması halinde, bu sigortalılık süreleri, bir yardım hakkının kazanılması, idamesi ve ihyası bakımından, aynı zamana rastlamamak şartıyla birleştirilir.

5.3.5.1.2. Sağlık Yardımları

Türkiye Avusturya Sosyal Güvenlik Sözleşmesi'nin 11'inci maddesinde sağlık yardımları konu edilmiştir.

Bu çerçevede Akit taraflardan birinin mevzuatına göre sağlık yardımı almaya hak kazananlardan;

- Diğer akit taraf ülkesinde ikamet edenler,
- Diğer akit taraf ülkesinde geçici ikameti sırasında acil sağlık yardımına ihtiyaç duyanlar,
- Yetkili soysal sigorta merciinden izin alarak tedavi edilmek üzere diğer akit taraf ülkesine gidenler, o anda bulundukları ülkenin sosyal sigorta merciinde sigortalı imiş gibi sağlık yardımlarını talep etme hakkına sahiptir.

Masrafların götürü olarak tazmin edilmesi akit ülkeler tarafından önceden kararlaştırılmamış ise yukarıdaki hallerde (acil halleri dışında) yüksek maliyetli yardımcı maddelerin ve protezlerin (İdari anlaşma 5'inci madde, 4'üncü fıkrada sayılan tedaviler) tedariki ilgili sosyal sigorta merciinden önceden izin alınmasıyla gerçekleştirilir.

Ayrıca Avusturya'da serbest çalışan doktorlar ve diş hekimleri aşağıda belirtilen kişilere yönelik sağlık hizmeti sunarlarsa bu hizmetlerin bedeli de Avusturya tarafından karşılanır.

- Avusturya'da geçici ikamet ederek çalışanlar ve bu kişilerin yanlarındaki aile bireyleri,
- Avusturya'da ikamet eden aile bireylerinin ziyaret eden kişiler,
- Başka nedenlerle Avusturya'da bulunup da Avusturya bölge hastalık fonları namına ayakta tedavi görenler.

5.3.5.1.3. Nakdi Yardımlar

Yardımlar yetkili sosyal sigorta mercii tarafından, bu merciin uyguladığı mevzuata göre yapılır. Yapılacak yardım miktarı ailedeki fert sayısına bağlı olarak yapılıyorsa yetkili sosyal sigorta mercii, yasal olarak diğer akit taraf ülkesinde ikamet eden aile fertlerini de dikkate alır.

5.3.5.1.4. Cenaze Yardımları

Akit taraflardan birinin mevzuatına göre sigortalı olan veya aylık almaya hak kazanmış bulunan bir kimsenin veya aile ferdinin diğer akit taraf ülkesinde ölümü halinde, ölüm ilk akit taraf ülkesinde vuku bulmuş sayılır. Cenaze yardımı, yardıma hak kazanmış olan kimsenin diğer akit taraf ülkesinde ikamet etmekte olması halinde de yetkili sosyal sigorta mercii tarafından ödenir.

5.3.5.2. Yaşlılık, Malullük ve Ölüm Aylıkları

5.3.5.2.1. Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

Yardım veya aylık hakkının kazanılmasının sigortalılık sürelerine bağlı olduğu durumlarda ilgili sosyal sigorta mercii gerektiğinde diğer akit taraf mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerini, aynı zamana rastlamamak şartıyla kendi mevzuatına göre geçmiş sigortalılık süreleri gibi dikkate alır.

Erken emeklilik fırsatı sağlayan işlerde geçmiş sigortalılık süreleri (yer altı maden işçileri ve diğer ağır işler gibi) diğer akit taraf ülkesinde aynı işte çalışılmış gibi dikkate alınarak o ülkenin mevzuatına göre sigortalılık süreleri sayılır.

Bir yıldan az sigortalılık süreleri için, kendi başına bu süre bir hakkın kazanılmasına yetmiyorsa, herhangi bir hak talebinde bulunamaz. Bu süre diğer akit taraf sigorta mercii tarafından istendiği takdirde kendi mevzuatına göre geçmiş gibi dikkate alınabilir.

5.3.5.2.2. Sağlık Yardımları

Emekli aylığı alanlar ikamet ettikleri ülkenin sigorta mevzuatına göre hastalık yardımından faydalanırlar.

5.3.5.2.3. Yardım Hakkının Tespiti ve Yardımların Hesaplanması

Her iki akit taraf mevzuatına göre sigortalı olarak çalışmış olan bir kişinin veya geride kalan hak sahiplerinin yardım talebinde bulunmaları halinde, öncelikle akit taraf ülkesinde geçen sigortalılık süresi dikkate alınır. Eğer bu süre yardımın elde edilmesi için yeterli ise sadece Avusturya tarafında geçen süreler dikkate alınarak yardım veya ödeme yapılır. Sigortalılık süresi yeterli değilse, diğer akit taraf ülkesinde geçen sigortalılık süreleri de dikkate alınarak sigortalılık süreleri birleştirilir ve kişi veya hak sahipleri yardım hakkını kazanıyor ise ödemeler yapılır.

Bazı durumlarda yardım veya ödemelerin yapılması sigortalılık süresine bağlı değildir. Bu durumlarda Avusturya mevzuatına göre gerekli olan sigortalılık süresinin tamamı doldurulmuş gibi ödeme ve yardımlar yapılır. Ancak bu durum asgari gelirin teminat altına alınmasında dolayısı ile gelire bağlı yapılan yardımlarda veya kısmi yardımlarda geçerli değildir.

Maluliyet veya geride kalan hak sahiplerine yapılacak yardımlar hesap edilirken, yardım hakkını doğuran sigorta olayının vukuundan sonra geçen sürenin hesabında, Avusturya mevzuatına göre yardımın yapılabilmesi için dikakte alınacak sigortalılık süreleri olarak, ilgili kişinin 16 yaşını doldurmasından, talep hakkını doğuran sigorta olayının vukuuna kadar tam ay olarak hesaplanan sürelerin 2/3' ü oranındaki kısmı ve her durumda azami tamamı dikkate alınır.

5.3.5.3. İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları

5.3.5.3.1. Sağlık Yardımları ve Tazminatlar

Bir iş kazası veya meslek hastalığından dolayı taraflardan birinin mevzuatına göre sağlık yardımı almaya hak kazanmış kişinin, diğer akit taraf ülkesinde geçici veya daimi ikameti durumunda; ikamet ettiği ülkenin mevzuatına göre sağlık yardım hakkı varmış gibi yardımlardan yararlanır.

Bir meslek hastalığı nedeniyle her iki akit taraf mevzuatına göre bir tazminat ödenecek ise kişinin bu hastalığa neden olacak işi, son yaptığı ülkenin mevzuatına göre tazminat ödenir.

Eğer hasta her iki ülkede aynı hastalığın, aynı risklerini doğuran bir işte istihdam edildikten sonra meslek hastalığı ortaya çıkmış ise, bu işin en son yapıldığı ülkedeki sigorta sistemi yardımı ödemekle mükelleftir.

İş esnasında meydana gelen yeni bir kaza için tazminat, yeni kazanın sebebiyet verdiği çalışma kapasitesindeki azalmaya ve bedeni ya da akli meleke kaybına göre ve yeni kazanın vuku bulduğu ülkedeki mevzuat uyarınca tespit edilmektedir.

Eğer böyle bir meslek hastalığı bir ülkenin sigorta sisteminden yardım yapılmasına hak kazandırmakta ve hastalığın ilerlemesi ikinci ülkede böyle bir hastalığın risklerine neden olacak bir istihdama bağlı değilse, yardım yapan ülkenin sigorta sistemi, hastalığın öteki ülkede ilerlemesi halini de kapsamına almaktadır.

5.3.5.4. Masrafların Tazmini

Yetkili sosyal sigorta mercii idari masraflar dışındaki masrafları ilgilinin daimi veya geçici ikamet yerindeki sosyal sigorta merci 'ine tazmin eder. Yetkili makamlar idari işlerin basitleşmesi amacıyla bütün vakalar veya belirli vaka gruplarında münferit hesaplaşmalar yerine masrafların götürü usulüyle ödenmesini kararlaştırabilirler.

5.3.5.5. Sağlık Yardımlarında Mahsuplaşma

İdari anlaşmanın 15'inci maddesine göre sağlık yardımlarında masrafların tazmini gerçek bedel üzerinden üç ayda bir yapılır. Bu madde geçici ikamet durumda olanlar için uygulanır.

Daimi ikametlerde aylık ortalama usulü uygulanır. Buna göre Türkiye'de yapılan tüm sağlık giderleri tüm sağlık yardımı alanların sayısına bölünür. Çıkan sonuç kişi başına düşen sağlık gideridir. Bu sayı aile katsayılarıyla çarpılarak ödenecek sağlık yardımı miktarı bulunur. Aile katsayısı çalışanlar için 4,66 ve emekliler için 1,86'dır.

Ayrıca Avusturya tarafı anlaşmaya göre bir Türk çalışanın Türkiye'de ki yakınlarının hak sahibi olup olmadığına kendi mevzuatına göre karar verir.

6. TÜRKİYE CUMHURİYETİ - FRANSA CUMHURİYETİ SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

6.1. Fransa'daki Türk Vatandaşlarına İlişkin Sayısal Bilgiler

Fransa, Almanya'dan sonra en fazla göç verdiğimiz ülke konumundadır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın verilerine göre 430.000 vatandaş sayısına sahip olduğumuz Fransa'da aktif olarak çalışan kişi sayısı ise 100.000 kişiye yaklaşmıştır.[20]

Fransa'da 65 yaşında ve üstündeki kişi sayısı belirtilen ülke nüfusunun %17'sini aşmıştır. Yaşam beklentisi açısından ortalama yaş seviyesi kadınlarda 85,1 erkeklerde ise 78,6'dır. Kadın ve erkekte emeklilik yaşı 60'tır.

6.2. Fransa Sosyal Güvenlik Sistemi[21]

Fransa'da sosyal güvenlik sistemi ilk olarak 1945 yılında bütün nüfusu kapsayacak şekilde başlatılmıştır. Genel sigortacılık yerel, bölgesel ve ulusal kurumların katılımıyla oluşturulan ağlar tarafından yürütülmüştür. Bu ağlarda, işçi ve işveren temsilcileri ilgili bakanlıkların (İş, İstihdam ve Sağlık Bakanlığı, Bütçe, Kamu Maliyesi ve Devlet Reformları Bakanlığı ve Dayanışma ve Sosyal Uyum Bakanlığı gibi.) ve diğer kamu kurumlarının gözetiminde birlikte çalışmaktadırlar. Fransa Devletinde genel sigortacılık kapsamında kabul edilen ve yardım sağlanan sigorta kolları aşağıda belirtildiği şekildedir.

i. Yaşlılık Aylığı

ii. Dul ve Yetim Aylığı

iii. Malullük Yardımı

iv. Analık ve Hastalık Yardımları

v. İş Göremezlik Yardımı

vi. İş Kazası ve Meslek Hastalığı

vii. İşsizlik Yardımı

viii. Aile Yardımları

6.2.1. Fransa Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı

Sosyal güvenlik genel sistemi esas olarak, ücretler üzerinden alınan prim ve katkılarla finanse edilmektedir. Primler; ulusal düzeyde belirlenen bir orana göre hesaplanmakta, işçi ve işveren paylarının ödenmesi işverenin yükümlülüğünde bulunmaktadır. Sistem aynı zamanda vergilerle de finanse edilmekte olup, bunlar Genel Sosyal Katkı (CSG) ve Sosyal Borçların Ödenmesi Katkısı (CRDS) olarak adlandırılmıştır.

CSG ve CRDS katkıları; ücretler, yatırım araçları ve şans oyunlarından kesilmektedir. Vergi açısından Fransa'da ikamet eden ve hangi unvanla olursa olsun zorunlu bir Fransız hastalık sigortası sandığının yükümlülüğünde olan kişiler, çalışma karşılığı aldıkları ücretlerden ve tasarruflarından elde ettikleri gelirler üzerinden %7,5 oranında CSG ve %0,5 oranında CRDS ödemekle mükelleftirler. Fransa'da ikamet edenlerin emekli, malul

[20] Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/diyih.portal?page=yv&id=1 (Erişim Tarihi:22/05/2012)
[21] ISSA ve MISSOC yayınlarından derlenmiştir.

ve dul aylıklarından %6,6 oranında (düşük aylıklardan %3,8) CSG kesilmektedir. Ek emekli ayılıklarından kesilen CSG oranı ise %1'dir.

6.2.2. Fransa Sosyal Güvenlik Sisteminde Sunulan Yardımlar

6.2.2.1. Yaşlılık Aylığı

Sosyal sigorta ve sosyal yardımı içeren uzun vadeli sigorta kolları Fransa'da genellikle işveren ve işçinin birlikte hareket etmesi gereken bir alandır. Sosyal sigorta bir endüstride ve ya ticari bir alanda çalışan herkesi kapsar. Bazı şartların sağlanması durumunda ev kadınları da bu alandan faydalanabilirler. Eğer evin reisi çalışmıyorsa gönüllü olarak yaşlılık sigortası kapsamına girmek için başvurabilir. Ayrıca en az 6 aylık bir zorunlu sigorta kapsamında çalışması olanlar da kapsama dâhil olabilirler. Bakmakla yükümlü olduğu kişiler arasında engelli aile bireyi olan işsiz kişiler de söz konusu sigorta kollarının kapsamındadır. Deniz aşırı ülkelerde çalışan Fransız vatandaşları da bu sigorta kollarından yararlanabilirler. Sosyal yardımlar açısından ise Fransa'da ikamet eden yaşlı ve başkasının yardımına muhtaç kişiler bu kapsamdadır.

Tarım, madencilik, demir yolları, kamu hizmeti ve kamu sektörü çalışanları, denizciler, tarım dışı kendi namına çalışanlar ve tarımda kendi namına çalışanlar için özel sistemler bulunmaktadır.

Sigortalı kişilerden kapsam dâhilindeki gelirinin %6.65'i yaşlılık yardımları için, %0.10'u bakmakla yükümlü olunan kişiler için kesilir. Eğer bir kişi işsizlik sigortasından yardım alıyor ve aldığı yardım yasal asgari ücretten fazla ise %11.37'si yaşlılık sigortası için kesilir. Gönüllü iştirakçiler üç ayda bir sabit gelir bantları üzerinden prim öderler. İşverenler ise yaşlılık yardımı için maksimum %8.3, ölüm yardımı içinse %1.6 oranında sabit bir katkı yaparlar.

Yaşlılık aylığı alma koşulları incelendiğinde 2010 Ekim itibarıyla getirilen yasa değişikliği ile bu yaş 62 ye çıkarılmıştır. Yasa değişikliği an itibarıyla senato ve meclisten geçmiş onay beklemektedir. Yaşlılık aylığı almaya başlayan kişiler başka bir kazanç getiren işte çalışmaya başlayabilir ancak emeklilik öncesi işine devam etmek için 6 ay beklemelidir. İşsizlik yardımı, emeklilik öncesi yardım veya sakatlık yardımı alan sigortalıların bu yardımları aldığı süreler emeklilik için gerekli olan süre için kullanılabilir. Gaziler, çalışan anneler ve engelliler için özel şartlar bulunmaktadır.

Fransa'da yaşlı ve bakıma muhtaç kişiler için eğer gelirlerinin gerekli olan şartların altında kaldığını gösterebilenler için ödenen bir dayanışma yardımı bulunmaktadır. Söz konusu yardımı elde edebilmek için 65 yaşını doldurmuş olmak gerekir.

Yaşlılık dolayısıyla emeklilik maaşı referans maaşın %50'sidir. 1948'den sonra doğanlar için referans olarak son 25 yıl dikkate alınarak, ortalama bir referans maaşı bulunur. Bir aylık hesaplamalarda kullanılacak maksimum kazanç 2885 avrodan fazla olamaz. Kısmi aylık imkânı da şartlara bağlı olarak bulunmaktadır.

Yaşlılıkta emeklilik aylığının yanında dayanışma maaşı olarak adlandırılabilen ayrıca bir ödeme de yapılmaktadır. Yine mal ve para varlığı soruşturmasına göre verilir. Tek kişilere farklı eşlere farklı ödeme yapılır. Yaşlılık aylığının arttırılması bu sayede mümkündür.

6.2.2.2. Dul ve Yetim Aylığı

Ölüm aylıklarının bir kısmı maluliyet aylıkları gibi hastalık ve analık yardımlarından finanse edilir.

Sağ kalanlara ödenecek olan emekli aylığı; para veya mal varlığı soruşturmasından sonra belirlenir. Söz konusu kişiler 55 yaşında ve üstü veya malul olmalıdırlar. Kişinin ayrıldığı eşi eğer evlenmemiş ise kapsam dâhilindedir. Evli olmayan çiftler bu ilişkilerini belirli bir anlaşmaya dayandırsa dahi kapsama alınmazlar. Çocuk yardımı ise hayatta kalanlar 65 yaşının altında ise ve herhangi bir sosyal sigorta türünden emeklilik maaşı alabilecek durumda değil ise yeni doğum yapmışsa veya 3 ve 3'den fazla çocuk büyütmüş ise verilir.

Sağ kalanlara verilen bir diğer yardım da ölüm ödeneğidir. Eğer vefat eden kişi ölümünden önceki son 12 ayda 3 aylık gönüllü veya zorunlu bir sigorta koluna tabi oldu ise söz konusu ödenekten faydalanabilir. Hayatta kalan kişi 55 yaşından küçük ve Fransa veya Fransız Polinezya'sında ikamet etmek zorundadır. Evlilik bağının hala sürüyor olması da aranır. Ölüm ödeneği para veya mal varlığı soruşturmasına bağlı olarak verilir.

Hayatta kalan kişilere verilecek olan maaş vefat eden kişinin maaşının %54'üdür. Eğer vefat eden kişi birden fazla evlilik yapmış ise maaş evlilik süresi oranında eşler arasında paylaştırılır. Eğer vefat eden kişinin yaptırdığı sigorta primi 60 çeyrekten daha az ise maaşı da bu orana göre azaltılır. Emeklilik maaşının %10 u çocuk yardımı olarak ödenir.

Ölüm yardımı vefat tarihinden itibaren 2 yıllık bir dönem için verilir. Eğer sağ kalan eş 50 yaşından büyük, 55 yaşından küçük ise bu süre 5 yıla kadar çıkabilir. Cenaze yardımı ise vefat eden kişinin son 3 aylık ortalama kazancının 90 katı kadardır.

6.2.2.3. Malullük Aylığı

Maluliyet aylıklarının bir kısmı hastalık ve analık yardımlarından finanse edilir.

Malullük aylığı; 60 yaşından küçük ve çalışma kapasitesinin %66,7'sini kaybetmiş olması koşulu aranır. Ayrıca malullük başlama tarihinden önce 12 aylık bir sigorta kapsamına dâhil olma şartı da vardır. Söz konusu 12 aylık sürede 800 saat kayıtlı olarak çalışmış olmak ve bu 800 saatinde 200 saati son üç aya ait olmalıdır.

Malullük maaşı ortalama kazancın yarısıdır. Ancak eğer kişi çalışma kapasitesinin tamamını kaybetmemiş ise bu oran %30'a kadar indirgenebilir. Ortalama kazanç en iyi 10 yıldaki kazançlar üzerinden hesaplanır.

6.2.2.4. Analık ve Hastalık Yardımları

Hastalık ve analık yardımları kapsamı çalışanlar, iş arayanlar, öğrenciler ve mesleki eğitim görenler şeklinde tanımlamıştır. Tıbbi yardımlardan faydalanma açısından emekliler ve çalışmayanlar da kapsam dâhilindedir. Tarım, madencilik, demiryolları, kamu sektöründe çalışanlar, din görevlileri, tarımda kendi namına çalışanlar, denizciler, kendi namına çalışanlar açısından özel sistemler mevcuttur. Bu sigorta kolunda iş kazası ve meslek hastalığı sigortalarından farklı olmak üzere devletin de bir katkısı yer almaktadır. Sigortalı kişiler toplam kazancının %0,75'ini, işverenler 12,8'ini öderken, devlet çeşitli vergilerden elde ettiği gelirin bir kısmını aktarır.

Hastalık ve analık sigortalarından faydalanma koşulları; çalışma durumuna, yapılan ödemelerin türüne ve süresine göre farklılık göstermektedir. Nakdi hastalık yardımlarından faydalanma süresi son üç ayda 200 saat çalışmış olanlar için 6 ay, 3 yıldan az 6 aydan çok ödeme yapılması için son 12 ay içinde 800 saat çalışmış olma şartı aranır. İş arayanlardan geçen 12 ay için işsizlik ödemesi alanlar veya almaya henüz başlayanlar veya geçen 12 ay içinde işinden ayrılanlar nakdi hastalık sigortasından yararlanabilirler. Nakdi doğum yardımından faydalanma koşulu olarak hamileliğin belirlenmesinden önceki son 3 ay içinde 200 saat çalışmış olmak ve 10 aydan beridir sigortalı olmak şartları aranır. Sigortalı işinden, doğum gerçekleşmeden 8 hafta önce ayrılabilir ve bu sekiz haftalık süreç evlat edinme açısından da aynıdır. Evlat edinen eşler söz konusu 8 haftayı aralarında paylaşabilir. Babalık yardımında ise çocuğun doğal babası olma şartı aranır. Bunun yanında en az 10 aylık sigortalılık ve son 3 ay içinde ise 200 saat ücretli bir işte çalışmış olmak şarttır. Son 12 ay içinde işsizlik ödemesi almış olanlar ve son 12 ay içinde işi bırakmış olan iş arayan erkekler nakdi babalık yardımlarından faydalanabilir. Babalık yardımı kişinin son maaşı üzerinden hesaplanır.

Hastalık ve analık sigortası kapsamında tıbbi yardımlardan 1 yıla kadar faydalanama koşulları son bir ay içinde 60 saat sigortalı çalışmış olmak, son ay içinde asgari ücretin 60 katı üzerinden prim yatırmış olmak ve son üç ay içinde de 120 saat sigortalı olarak çalışmış olmaktır. Bunun yanında yasal asgari ücretin 120 katı prim ödemiş olmak da bir yıl tıbbi yardımlardan faydalanma hakkı tanır. İki yıl için ise asgari ücretin 2,030 katı prim ödemiş olmak gerekir veya son bir yıl içinde 1200 saat sigortalı olarak kayıtlı çalışmış olmalıdır. İş arayanlar tıbbi yardımlardan faydalanabilirler. Hatta işsizlik sigortasından yardım almaları kesilse bile dört yıl boyunca tıbbi yardım alabilirler. Vefat eden sigortalının bakıma muhtaç aile üyesi de dört yıl boyunca tabbi yardım alma hakkına sahiptir.

Hastalık yardımları durumun ortaya çıkmasından önceki üç ay göz önüne alınarak ortalama günlük kazancının %50'si olup işten uzaklaşmanın ilk otuz günü boyunca ödenir. Ancak ödeme hastalığın ortaya çıktığı gün değil üç gün sonradan itibaren başlar. Eğer sigortalı en az 3 çocuğa sahipse bu oran %66,7'ye çıkmaktadır. Kronik bir hastalık olması durumunda ise bu ödeme 3 yıllık periyodu kapsar. Rehabilitasyon amacıyla yarı-zamanlı veya tam zamanlı bir işte çalışması durumunda da oransal ödemeler yapılabilir.

Doğum yardımlarında doğumdan önceki 3 aylık sürede alınan ortalama günlük kazancın hepsi, ilk ve ikinci doğum için doğum öncesi 6 sonrasında ise 10 haftalık dönem ödenir. Üçüncü çocuk için doğum öncesi 8, doğum sonrası ise 18 hafta boyunca, ikiz doğumlarda 12 hafta, doğum öncesi 22 hafta da doğum sonrası olmak üzere ödenir. Tek seferde ikiden daha fazla olan doğumlarda ise öncesinde 24 sonrasında ise 22 haftalık süre doğum yardımı olarak ödenir. Bu süreler komplikasyonların meydana gelmesi durumunda 2 hafta daha uzatılabilir. Ancak 3 ve üzeri doğumlarda uzatma hakkı yoktur. Düşük durumunda ise ödeme süresi doğumun normal gerçekleşmesinden sonraki sürelerle aynıdır. Çocuk evlat edinme durumunda yardımlar, eğer evlat edinen kişi bir veya iki çocuk yetiştirmişse 10 hafta süre ile sınırlıdır. 18 hafta süresince yardım almak için ise en az 3 çocuk yetiştiriyor olmak koşulu aranır. Eğer birden fazla çocuk evlat edinilecekse bu süre 22 haftayı kapsar. Babalık yardımları ortalama günlük kazancın %100'üdür.

İşçilerin tıbbi yardımları; özel ve genel bakımı, hastaneye yatırmayı, laboratuvar hizmetlerini, göz ve diş bakımını, doğum bakımı, araçları ve ulaştırmayı kapsar. Sigortalılar

bu hizmetlerin karşılığını ödeyerek daha sonra yerel hastalık fonundan geri alırlar. Sigortalının bakmakla yükümlü olduğu kişiler de aynı haklara sahiptirler. Bunlar için yapılan ödemeler de daha sonra yerel fondan geri alınabilir.

6.2.2.5. İş Göremezlik Yardımı

Ücretli ve bağımsız çalışanlar, zorunlu iş göremezlik yardımı kapsamında sigortalanmaktadırlar. İş göremezlik yardımı alabilmek için sigortalıların en az dört hafta hizmet sürelerinin olması ve yıllık gelirlerinin temel tutarın %50'sinden yüksek olması gerekmektedir.

İş göremezlik yardımı, ücretli çalışanların son gelirlerinin %100'üne, bağımsız çalışanların ise %65'ine eşit olmaktadır. Ancak, yardım miktarı temel tutarın altı katı ile sınırlandırılmıştır. İş göremezlik yardımı, ücretli çalışanlar için hastalığın ilk gününden 260'ıncı gününe (52 hafta) kadar ödenmektedir. Buna karşın bağımsız çalışanlar için hastalığın 17'inci gününden 248'inci gününe kadar iş göremezlik yardımı yapılma imkanı bulunmaktadır. İş göremezlik halinde çalışanların iş göremezlik ücretinin ilk 16 gününden işverenler sorumlu olmaktadır. Hastalığın devam etmesi durumunda ise geri kalan günlerin ücretleri Milli Sigorta kapsamında ödenmektedir.

6.2.2.6. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Yardımları

Fransa sosyal güvenlik sisteminde iş kazası açısından kapsam; çalışanlar, öğrenciler, mesleki eğitim alan kursiyerler, iş arayanlar, herhangi bir ücret almadan sosyal hizmetlerde çalışan kişiler ve mahkûmlardan oluşmaktadır. Ayrıca yurtdışında çalışanlar için zorunlu olmayan bir sistem getirilmiştir. İşçiden ve işverenden risk durumuna göre farklılaşan oranda prim kesilmektedir. Devletin bu sigorta kolunda herhangi bir katkısı bulunmamaktadır. İş kazalarının belirlenmesinde herhangi bir süre şartı bulunmamaktadır. Ancak iş kazası sonucu geçici veya sürekli iş göremezlik ödeneğinden yararlanmak için bazı şartlar belirlenmiştir. İş göremezlik ödeneklerinin belirlenmesinde de bazı koşullar vardır. Örneğin, geçici iş göremezlik ödeneğinde ilk 28 gün işçinin son ay kazandığı aylığın %60'ı, daha sonra ise %80'i ödenmeye başlanır. İş göremezlik durumunun ortadan kalktığı ana kadar da ödenmeye devam eder. İşçilerin tedavileri açısından bütün gerekli müdahaleler fon tarafından karşılanır. Bu müdahaleler; tıbbı tedavi ve ameliyat, ilaç, rehabilitasyon, araç ve gereçler, kişinin taşınması gibi hususlarından oluşur.

Eğer kişi iş kazası sonucunda vefat etmişse cenaze masraflarının tümü belirlenen maksimum seviyeye kadar karşılanır. Geride kalan aile fertlerine ise statülerine göre ödemeler gerçekleştirilir. Yapılacak olan ödeme vefat eden kişinin işinde son 12 ayda kazandığının %40'ı olarak belirlenmiştir. Yapılacak olan bu ödemeyi elde etmek için öncelikle boşanmamış veya ayrılmamış eş olma koşulu aranmaktadır. Eğer çiftler ayrılmış ancak çocuk sahibiyseler, hayatta kalan eşe nafaka olarak bir ödeme yapılır. Ancak söz konusu ödeme vefat eden kişinin son 12 ayda kazandığının %20'sini aşamaz. Vefat eden kişinin geride kalan aile fertlerinden yaşlı veya engelli olan aile bireyleri için ise emeklilik maaşının %20'si oranında bir ödeme öngörülmüştür. 20 yaşını aşmamış yetim kalan çocuklar için vefat eden kişinin emeklilik aylığının %25'i oranında ödeme yapılması öngörülmüş olup. bu oran her iki ebeveynini kaybetmiş çocuklar için %30'dur.

6.2.2.7. İşsizlik Yardımı

İşsizlik sigortası Fransa'da ve Monaco Prensliğinde çalışanları, buradaki çırakları, evde çalışanları, çocuk bakıcılarını, memurlar hariç kamu sektöründe çalışan bazı kişileri kapsar. Memurlar ve kendi namına bağımsız çalışanlar kapsam dışındadır.

İnşaat ve liman işçileri, denizciler, havacılar, evde çalışanlar, sözleşmeli işçiler, kapıcılar, korumalı işyerlerinde çalışan engelli işçiler, sahne sanatçıları, gazeteciler ve yabancı yöneticiler için farklı sistemler mevcuttur. İşsizlik yardımı; işsizlik sigortasından farklı olarak Fransa'da uzun zamandır çalışmayan ve daha fazla işsizlik sigortasından yararlanma hakkı bulunmayan veya işsizlik sigortasından gerekli koşulları sağlayamadığı için hiç yararlanmamış olan kişilere yapılan bir yardımdır. Çalışanların kazancından %2,4, işverenden ise maaş bordrosu üzerinden %4 kesilir. Devlet işsizlik yardımlarının tümünü üstlenmiştir.

İşsizlik sigortası kapsamında işsizlik ödemesinden faydalanmak için gerekli olan koşullar aşağıda belirtildiği şekildedir.

i. 60 yaşından küçük olmak veya 60 – 65 yaş arasında olup yaşlılık tam maaşı için gerekli olan tüm çeyreklerin ödemesini yapmamış olmak ve son 28 aylık sürede 4 ay çalışmış olmak.

ii. Sigortalı Fransa'da ikamet etmeli ve iş bulma ofisine müracaat etmiş olmalıdır. (Bu durum iş aradığının ve çalışmak için uygun olduğunun ispatıdır.)

iii. İşsizlik durumu gönüllü ayrılma, görevi suistimal veya uygun işin reddi edilmesi sonucu ortaya çıkmış olmamalıdır.

iv. İşsizlik sigortası kapsamında emeklilik öncesi yardımlardan faydalanmak için;

- İş akdinin bitim tarihi itibarıyla en az 57 yaşında olmak,
- En az 10 yıllık çalışması bulunma ve bu çalışmanın son 1 yılını aynı işveren altında çalışmak,
- İşverenin bu anlaşma üzerinde hükümetle anlaşmış olması şeklindedir.

Bir sonraki sayfadaki tabloda da görüldüğü üzere, işsizlik yardımları Fransa'da çeşitlilik göstermektedir. Dayanışma yardımı, ek ödemeler, ek asgari gelir ödemesi, asgari gelir aktivitesi ödemesi, çalışmayan emekli eşdeğer ödemesi bunlara örnektir.

Tablo XX. Fransa'da Sosyal Sigorta Kapsamındaki İşsizlik Yardımları

Sosyal Sigorta Yardımları	Oranı	Gelir Testi	Yaş Şartı
İşsizlik Yardımı	Önceki 12 aylık sürede bildirilen gelirin %57.4 ile %75 arasında değişir.	Yok	-
Emeklilik Öncesi Yardımı	Önceki 12 aylık sürede belirtilen ortamla gelirin %65'idir. Eğer belli bir meblağının üzerinde ise farkın %50'de ek olarak ödenir.	Yok	65 yaşından sonra ödenmez. Çünkü emeklilik maaşı elde eder.
Ölüm Yardımı	120 günlük kazan karşılığı olan meblağ ödenir. Her çocuk için ayrıca 45 gün eklenir.	Yok	-
Dayanışma Yardımı	Aylık yardım miktarı 448 avrodur. (2010 rakamlarına göre). 6 aylık bir süre için ödenir ve gerekli koşullarda uzatılabilir.	Var	65 yaşından sonra ödenmez.
Ek Yardım	315.15 avrodur. 6 aylık bir süre için ödenir ve gerekli koşullarda uzatılabilir.	Var	-
Ek Asgari Gelir Ödemesi	447.81 avro tek kişi için ödenen miktardır. İki kişi içinse 671,87 avro ödenir. Üçer aylık periyotlarda ödenir.	Var	-
Asgari Gelir Aktivitesi Ödemesi	1 yıldan beri işsiz olup şuan için en az haftada 20 saatlik bir yarı zamanlı iş bulanlara yapılan ödemedir ve 447.91 avrodur. 18 aylık süre için ödenir.	Var	-
Çalışmayan Emekli-Eşdeğer Ödemesi	968 avrodur. 12 aylık periyotlar halinde ödenir.	Var	-

Kaynak: ISSA ve MISSOC yayınlarından derlenmiştir.

6.2.2.8. Aile Yardımları

Aile yardımları; Fransa'da ikamet eden ve iki veya daha fazla çocuğu olan ailelere verilen yardım türüdür. Bu yardım diğer yardımlardan farklı olarak sigortalının maaşından belli bir oranda veya net bir prim olarak sigortalının gelirinden kesilmez. Ancak kendi namına çalışanlar gelirlerinin %5.4'ü oranında ödeme yaparlar. İşverenler yine %5.4, hükümet ise hastalık ve analık sigortası yardımlarından toplanan prim üzerinden bu yardımı fonlarlar.

Aile yardımlarının dağıtımında dikkate alınan koşullar ve sağlanan olanaklar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo XXI. Fransa'da Aile Yardımı Türleri ve Koşulları

Yardım Türü	Gerekli Koşullar	Sağladığı Olanaklar
Aile Yardımları	En az iki çocuk sahibi olmak gereklidir. Bu çocuklar asgari ücretin %55'inden daha fazla bir kazanca sahip olmamalıdırlar.	2 Çocuk İçin: 123,92 avro 3 Çocuk İçin:282,70 avro 4 Çocuk İçin: 441,48 avro Daha sonraki her bir çocuk için 158,78 avro ödenir. 2 çocuklu aileler hariç olmak üzere her bir 11 yaşından büyük çocuk için 34,86 avro, 16 yaşından büyük olan her bir çocuk içinse 61,96 avro ödenir
Küçük Çocuk Yardımları	31 Aralık 2003'den sonra doğan çocuklara verilen bir yardımdır. Yeni doğum yapanlar, evlat edinenler veya çocuk besleyenler bu yardım türünden faydalanırlar. 1 Ocak 2004'den önce doğanlar için ise farklı yardım türleri mevcuttur.	-Doğum veya Evlat Edinme Hibesi -Temel Yardım -Azalan Çalışma Yardımı -Opsiyonel Azalan Çalışma Yardımı - Çocuk Bakımı Yardımı
Hasta Çocuk için Aile Yardımı	Hasta yaralı veya engelli çocuğu sebebiyle çalışmasını tamamen veya kısmen durdurmuş ailelere verilen yardımdır. Bu yardımı alan aileler Engelli Çocuk için Özel Aile Yardımını ve Azalan Çalışma Yardımını alamazlar.	Günlük 41,17 avro olmak üzere işten ayrı kalınan her gün için ödenir. Bir ayda toplam 22 gün ödenir. Koşullara bağlı olarak 12 ay boyunca devam edebilir. İndirgenmiş bir ödemede yapılabilir.
Engelli Çocuk için Özel Aile Yardımı	20 yaşına kadar olan sakatlık oranı en az %50 olan çocuklar için ödenir. Gelir testine tabi tutulmaksızın ödenir.	Aylık 124,54 avro olarak ödenir. Üçüncü bir kişinin bakımında 93,44 ile 1.010,82 avroya kadar ödeme yapılır.
Tek Aile Yardımı	Tek çocuk sahibi olmak veya hamile olmak koşulu aranır. Bu yardımda amaç ailenin minimum standart geliri elde edebilmesini sağlamaktır.	
Aile Destek Yardımı	Öksüz veya yetim çocuklara ödenen bir yardımdır. Gelir testine tabi tutularak ödenir.	Eğer tek bir ebeveynin bakımında ise 87,14 avro ödenir. Her iki ebeveynin desteğinden yoksun ise 116.18 avro yardım yapılır.
Yeni Öğrenim Yılı Yardımı	6 ile 18 yaş arasında olmak koşuldur. Öğrencilere, çıraklara ve okula yeni başlayan çocuklar için ödenir. Gelir testine tabi tutularak ödenir.	6 - 10 Yaş Arası: 280,76 avro 11 - 14 Yaş Arası: 296,22 avro 15 - 18 Yaş Arası: 306,51 avro

Yardım Türü	Gerekli Koşullar	Sağladığı Olanaklar
Aile Katkıları	Üç yaşından büyük 21 yaşından küçük 3 çocuğu olan ailelere ödenir. Gelir testine tabi tutularak ödenir.	156,60 avro her ay ödenir.
Konut Yardımı	En az bir tane aile yardımına hak kazanmış olmak şartı aranır.	Kira, gelir ve çocuk sayısına göre farklı ödemeler yapılır.
Ev Taşıma Yardımı	3 veya daha fazla çocuklu aileler için ödenir. Bunda amaç yeni doğum veya evlat edinmek şartıyla artan aile bireyi sayısı için mevcut olan evin yetersiz olması sebebiyle yer değiştirilmesi koşulu aranır.	Çocuk sayısına göre farklılık gösterir.

Kaynak: ISSA ve MISSOC yayınlarından derlenmiştir.

6.3. Türkiye Cumhuriyeti ile Fransa Cumhuriyeti Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

Fransa ile sosyal güvenlik alanında gerçekleştirilen ilk antlaşma 20 Ocak 1972 tarihinde yapılmıştır. Bu antlaşma taraf devletlerin meclislerinde kabulünden sonra 01.08.1973 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 16 Mayıs 1973'te bu anlaşmanın uygulanma esaslarını belirleyen Genel İdari Antlaşma imzalanmıştır. İlki 17.04.1990 tarihinde yapılan tadil görüşmelerinin ikincisi 1992 yılında yapılmıştır. Antlaşma taraflarının karşılıklı olarak yaptıkları görüşmeler ve yazışmalar vasıtasıyla anlaşma maddeleri, Genel İdari Antlaşma ve diğer konularda yapılmak istenen değişiklikler ile sürdürülmektedir.

6.3.1. Temel İlkeler

6.3.1.1. Sosyal Güvenlik Mevzuatı Açısından Teklik İlkesi

İkili sosyal güvenlik sözleşmelerinde teklik ilkesi kapsamında ekonomik anlamda aktif olanlar için, yalnızca bir taraf sosyal güvenlik mevzuatını sigortalıya uygulamaktadır. Bu taraf devlet de prensip olarak sigortalının çalıştığı ülke (lex loci laboris) olmaktadır. Bu kuralın birinci istisnası yurt dışında görevlendirmelerdir. Bu durumlarda işçiye uygulanacak sosyal güvenlik mevzuatı, göçmen işçiyi gönderen ülke olarak benimsenmektedir.

6.3.1.2. Eşit Muamele İlkesi

Her iki ülkeden birinin vatandaşları diğer ülkenin sosyal güvenlik mevzuatının uygulanması bakımından, o tarafın vatandaşı ile eşit işleme tabi tutulmaktadır. Bu kapsamda sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadığı hallerde, bir ülkenin vatandaşları diğer ülke vatandaşları gibi, aynı şartlarla, aynı haklardan yararlanacaklar ve aynı yükümlülüklere tabi olacaklardır.

Eşit muamele ilkesi, sosyal güvenlik sistemlerinin göçmen işçilere bulundukları üye devletin uyruklarıyla eşit işlem görecekleri anlamına gelmektedir. Bu ilkeye göre, sigortalıya çalıştığı üye devletin kendi vatandaşına uygulanan hak ve yükümlülüklerde eşit davranılmasına ilişkin zorunluluk getirilmektedir. Her türlü dolaylı veya doğrudan ayrımcılık yasaklanmıştır.

6.3.1.3. Sürelerin Birleştirilmesi İlkesi

Taraf ülkelerde çalışma ya da ikamet süreleri, sigorta haklarının kazanılmasında tamamlanmış süreler olarak dikkate alınacaktır.

6.3.1.4. Yardımların İhraç Edilebilirliği İlkesi

Kişi, sosyal sigorta yardımlarını ödeyen üye devlet dışında başka bir üye devlette ikamet etse dahi yardımlar, yardımı yapan üye devlet tarafından askıya alınamaz, durdurulamaz veya geri çekilemez. Ancak bu ilke özel primsiz yardımlar için değil, zorunlu primli yardımlar için geçerli olmaktadır.

6.3.2. Yürürlük Sahası

Sözleşme;

- Türkiye Cumhuriyeti bakımından; Türkiye topraklarında,
- Fransa Cumhuriyeti bakımından; Fransa Cumhuriyeti'nin Avrupa'daki illeri ve deniz aşırı ülkelerinde uygulanmaktadır.

6.3.3. Kişisel Kapsam

Fransa ile yapılan İkili Sosyal Güvenlik Sözleşmesi akit taraflarının işçilerini, bunların bakmakla yükümlü olduğu aile bireylerini ve ölümleri halinde hak sahibi olan kişileri kapsar.

Söz konusu sözleşmenin kapsama alanına girmeyenler ise Sözleşmenin 5'inci maddesinde ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Ücret karşılığı bir iş yapan işçiler, benzerleri dışındaki çalışan kimseler, sivil ve askeri memurlar ve benzerleri, Elçilik veya Konsolosluk meslek memurları ile Kançılarya memurları sözleşmenin kapsamı dışındadırlar. Bunlara ek olarak bir teknik yardım anlaşmasına dayanarak, bir Devlet tarafından diğer Devlet emrine verilen memurlar; bunlar iki ülke arasında mün'akit işbirliği anlaşmalarında sosyal güvenlikle ilgili olarak öngörülmüş veya öngörülecek hükümlere tabidirler.

Sözleşmenin 6'ıncı maddesi bazı istisnai durumlarda diğer akit devletinin sınırları altında çalışıyor olsalar dahi bu kişilerin çalıştıkları memleketin değil kendi memleketlerinin sosyal güvenlik sistemine tabi olacaklarını vurgulamaktadır. Bu çerçevede; işçilerden izin süreleri de dâhil olmak üzere üç seneyi aşmamak üzere işverenleri tarafından diğer ülkeye gönderilen işçiler doğrudan doğruya kendi memleketlerinin sosyal güvenlik sistemine tabidirler.[22] Bu kişilerden 3 yılı aşkın bir biçimde diğer akit devletinde işinin icrasını gerçekleştirenler ise iki memleketin yetkili idari makamları veya bunların vekilleri arasında önceden ve müştereken mutabık kalınmak şartıyla, çalıştıkları memleketin değil, kendi memleketlerinin sosyal güvenlik rejimine tabidirler.[23]

Sivil ve askeri memurlar ve benzerleri hariç olmak üzere bir devletin idari hizmetinde çalışmakta olan ücretli personel, kendilerini görevlendiren devletin mevzuatına tabidirler.

[22] Türkiye-Fransa İkili Sosyal Güvenlik Sözleşmesi madde 6/1-a
[23] Türkiye-Fransa İkili Sosyal Güvenlik Sözleşmesi madde 6/1-b

6.3.4. Maddi Kapsam

Türkiye ile Fransa arasında 01.08.1973 tarihinde imzalanan ve yürürlükte olan Sosyal Güvenlik konusundaki genel sözleşme kapsamı her iki ülke açısından aşağıda belirtildiği şekildedir.

Fransa;

- Sosyal Güvenlik Teşkilatını düzenleyen mevzuat,
- Aile yardımlarına ilişkin mevzuat,
- Tarım dışı mesleklerde çalışan işçiler; tarım işçileri ve benzerleri hakkında uygulanan Sosyal Sigortalar mevzuatı,
- İş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi ve tanzimi hakkındaki mevzuat,
- Gemi adamları rejimi hakkındaki mevzuat.

Türkiye;[24]

- İşçiler hakkında uygulanan Sosyal Sigortalar mevzuatı:
- Hastalık ve Analık Sigortaları
- Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları
- İş Kazalarıyla Meslek Hastalıkları Sigortası

Sözleşme yukarıda belirtilen mevzuatların üzerine kurulmuştur. Bu çerçevede kısa vadeli sigorta kollarından hastalık, analık, iş kazası ve meslek hastalığı sigortaları ile uzun vadeli sigortalar açısından ise yaşlılık, malullük ve ölüm sigortalarını kapsar. Aile yardımları tek taraflı olarak Fransa açısından kapsam dâhilindedir. Yeni sosyal güvenlik mevzuatının da sözleşmeye uygulanabileceği esasa bağlanmıştır. 04.12.1981 yılında imzalanan I. Ek Sözleşmenin 6'ıncı maddesi ile tarım kesiminde çalışanlarla, 4(b) ve 4(c) sigortalılardan çalışmaları olan Türk vatandaşlarına aylıklarının bağlanması sırasında hizmetlerinin birleştirilmesi hakkı getirilmesi değişen mevzuatların sözleşmeye uygulanması bakımından bir örnek teşkil etmektedir. Söz konusu iki grup bunun dışında bir sözleşmeye taraf değildir.

6.3.5. Sigorta Kollarına İlişkin Anlaşmadaki Özel Hükümler

Fransa tarafından Türk vatandaşlarına verilen yardımlar ve koşulları bir sonraki tabloda yer almaktadır.

[24] Türkiye Cumhuriyeti ile Fransa Cumhuriyeti arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 5510 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce imzalanmıştır.

Tablo XXII. Fransa'nın Türk Vatandaşlarına Tanıdığı Yardımların Koşulları

Fransa'nın Türk Vatandaşlarına Tanıdığı Yardımlar	5510 Sayılı Kanuna Göre 4/a'lı Sayılanlardan Antlaşma Kapsamında Yer Alan İşçiler	5510 Sayılı Kanuna Göre 4/a'lı Sayılanlardan Antlaşma Kapsamına Dâhil Edilmeyenler
Kapsamı	Türkiye'de bulunan Fransız İşçileri ile Fransa'da bulunan Türk işçileri ile bunlara refakat eden aile fertleri.	Ücret karşılığı iş yapan işçilerle, benzerleri dışındaki kimseler, Sivil ve askeri memurlar ve benzerleri, Elçilik veya konsolosluk memurları ile kançılarya memurları, Teknik yardım antlaşmasına dayanarak bir devlet tarafından diğerinde görevlendirilmek üzere çalıştırılan memurlar
Hastalık Yardımları	Gerekli koşullar sağlanmışsa bu yardımlardan faydalanabilirler. Muadil süreler toplanabilir.	
Analık Yardımları	Gerekli koşullar sağlanmışsa bu yardımlardan faydalanabilirler. Muadil süreler toplanabilir. Ancak önceki devlette geçen sigortalılık süresinin sonu ile yeni devlette başlayan sigortalılık süresinin arasında en fazla 6 ay olmalıdır.	
Malullük Yardımları	Aylık (para) veya sağlık (tedavi) yardımlarından yararlanma hakkı verir. Muadil süreler birbiri ile çakışmamak koşuluyla dikkate alınır. Malullük aylıkları yaşlılık aylığına hak kazanıldığı tarihte bu aylığa dönüştürülür. Arada bir fark varsa malullük aylığını ödeyen kurum bu farkı ödemeye devam eder.	
Yaşlılık Yardımları	Muadil süreler birbiri ile çakışmamak koşuluyla birleştirilebilir.	
Ölüm Yardımları	Gerekli olan koşulların yerine getirilmiş olması aranır.	

Fransa'nın Türk Vatandaşlarına Tanıdığı Yardımlar	5510 Sayılı Kanuna Göre 4/a'lı Sayılanlardan Antlaşma Kapsamında Yer Alan İşçiler	5510 Sayılı Kanuna Göre 4/a'lı Sayılanlardan Antlaşma Kapsamına Dâhil Edilmeyenler
Aile Yardımları	Sadece Fransa tarafından tek taraflı olarak sağlanmış bir haktır. İşçilerin Türkiye'de ikamet eden ailelerine verilir. Aile bireylerinin kimler olduğu ülkelerin kendi mevzuatına göre belirlenir. Yararlandırılan çocuk sayısı 4 ile sınırlıdır.	
İş Kazaları ve Meslek Hastalıklar Halinde Yapılan Yardımlar	Yabancıların haklarını sınırlayan ve ikamet yerleri sebebiyle bu hakların düşmesine sebep olan hükümler diğer Akit Taraf devleti vatandaşlarına uygulanmaz. Meslek hastalığında teşhisin hangi ülkede konulduğunun önemi yoktur. Ancak işçi taraf devletlerin her ikisinde de aynı hastalığa sebep olan işlerde çalışmışsa hak edilen yardımlar işin en son icra edildiği memleket mevzuatına göre sağlanır.	

6.3.6. Sağlık Yardımlarında Mahsuplaşma

Mahsuplaşmalar açısından Fransa ile yapılan sözleşme diğer 5 ülke (Almanya, Avusturya, Hollanda, Fransa, Makedonya, Arnavutluk) gibi götürü usulle alacak işlemlerinin kapatılması yönteminin uygulandığı bir sözleşmedir. Genel İdari Anlaşma'nın III'üncü Kısmı kurumlar arası masraf ödemelerinin yöntemlerini belirlemektedir. Genel İdari Anlaşma'nın 40 ve 41'inci maddelerinde götürü usulün yöntemleri belirlenmiştir. İdari Anlaşmanın 47'inci maddesi malullük aylığı alan kişilerin "Tıbbı ve İdari Kontrol" açısından ortaya çıkan masraflarının hesaplanması hakkında şartları içermektedir. Hekim muayeneleri, müşahede altına alınma, hekimlerin veya gelir almakta olan kimselerin seyahat masrafları ve kontrolün icrası için idari veya tıbbi araştırmalardan doğan masraflar yetkili kurumun yükümlülüğünde olup Genel İdari Anlaşmanın 39'uncu maddesi hükümlerine göre ödenir.

Karşılıklı Alacak mahsuplaşmalarında sözleşmenin 15/2'inci maddesi uyarınca çalışan işçilerimiz ve hak sahiplerinin hastalık, analık ve sağlık yardımları açısından değerlendirme yapılır. Antlaşmanın 17/3'üncü maddesi kapsamında da yaşlılık aylığı, iş kazası aylığı ve malullük aylığı almakta olan kişiler açısından karşılıklı alacak işlemleri yürütülür. Hekim muayeneleri, müşahede altına alınma, hekimlerin veya gelir almakta olan kimselerin seyahat masrafları ve kontrolün icrası İçin idari veya tıbbi araştırmalardan doğan masraflar yetkili kurumun yükümlülüğünde olup Genel İdari Anlaşmanın 39'uncu maddesi hükümlerine göre ödenir. Türkiye Fransa arasında sözleşme gereği mahsuplaşma yöntemleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo XXIII. Türkiye ve Fransa Arasında Kullanılan Mahsuplaşma Yöntemleri

Sözleşme Maddesi	Kapsamı	Masraf Hesaplama Yöntemi (GİA)	
		Türkiye Açısından	**Fransa Açısından**
11, 12 ve 15/2	(11.Madde) Türkiye'de çalışan bir Fransız işçisi veya Fransa'da çalışan bir Türk işçisi. (12.Madde) Türkiye'de ikamet eden bir Fransız işçisi veya Fransa'da ikamet eden bir Türk işçisi, senelik ücretli izin münasebetiyle geçici olarak kendi memleketinde bulunması durumu.	Tedavi görmüş olan her sigortalı için 1'inci fıkrada öngörülen masraflar tutarı, yapılan tedavilere Sosyal Sigortalar Kurumu sağlık tesislerine ait resmi fiyat tarifesi uygulanmak suretiyle elde edilir.	Sigortalı başına yıllık ortalama tedavi maliyeti: YOM1* Sigortalı başına aylık ortalama Maliyet: AOM1 Ay Sayısı: AS Ay Kesri: AK YOM1 / 12 = AOM1 AOM1 (*) AS (*) AK = 1 Sigortalı İçin Masraflar Tutarı
	(15/2 Madde) Fransa'daki bir Türk işçisinin veya Türkiye'deki bir Fransız işçisinin mesleki faaliyetini icra etmekte olduğu ülkede sürekli olarak oturmakta olan aile bireyleri	Sosyal Güvenlik Kurumu sağlık kuruluşlarının resmi fiyat tarifesi üzerinden hesaplanır.	
16	(16.Madde) Gereğince geçici olarak bulunulan memleketin Kurumu tarafından yapılmış olan hastalık ve analık sigortaları sağlık yardımlarına ilişkin masraflar.	Kurumun uyguladığı tarifelerin sınırı içinde kalmak şartıyla, gerçek giderler esası üzerinden yapılır.	

15/1	(15/1. Madde) Bir Türk veya Fransız işçisinin diğer ülkede çalışması sırasında Türkiye'de veya Fransa'da sürekli olarak oturan veya sürekli olarak oturmak üzere Türkiye veya Fransa'ya dönen aile bireyleri.	**Türkiye Açısından**	**Fransa Açısından**
		Masrafların Götürü Tutarı: Her takvim yılı için, aile fertlerinin ikamet ettikleri memlekette sağlık yardımlarının aile başına yıllık ortalama maliyetinin diğer ülkede çalışan işçilerin bu ülkedeki aileleri sayısı ile çarpılmak suretiyle elde edilir.	
		Aile başına yıllık ortalama sağlık yardımları maliyetinin hesaplanması:	
		Türkiye Açısından	**Fransa Açısından**
		Sigortalılarla aile fertlerine yapılan sağlık yardımlarının şahıs başına ortalama maliyetinin, bu rejimin istatistiklerinden çıkarılan sigortalı başına ortalama aile ferdi sayısı ile çarpılması suretiyle elde edilir.	Sigortalıların yalnız aile fertlerine, nazara alınan yıl içinde yapılmış olan hastalık ve analık sigortaları sağlık yardımları tutan, aile yükümlülüğü olan sigortalıların ortalama sayısına bölünmek suretiyle elde edilir.
		Diğer Memlekette Çalışan İşçilerin Aile Sayısının Hesaplanması:	
		Türkiye Açısından	**Fransa Açısından**
		O yıl içinde, Sözleşmenin 31'inci maddesi uyarınca aile yardımlarından yararlanan ailelerin ortalama sayısı bir düzeltme katsayısı ile çarpılır; sözü edilen yardımlardan yararlanamamakla beraber sağlık yardımlarından yararlanma hakkına sahip olan bazı ailelerin hesaba katılmalarını sağlamaya matuf olan bu katsayı, her iki tarafça derlenen istatistiklere dayanılarak, iki memleketin yetkili makamları arasında anlaşmak suretiyle tayin edilir.	Fransız sandıklarına kayıtlı ailelerin sayısı bir düzeltme katsayısı ile çarpılır; o yıl içinde sağlık yardımlarından yararlanmamış olan ailelerin hesaba katılmasını sağlamaya matuf olan bu katsayı, iki memleketin istatistiklerinden elde edilir.

*YOM1 = Fransız Kurumlarınca kendi sigortalılarına yaptıkları hastalık ve analık sağlık yardımlarına ilişkin masraflar tutarının yalnız o sağlık yardımlarından yararlanmış olan sigortalılar sayısına bölünmesi suretiyle elde edilir.

7. TÜRKİYE CUMHURİYETİ - DANİMARKA KRALLIĞI SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

7.1. Danimarka'daki Türk Vatandaşlarına İlişkin Sayısal Bilgiler

Aşağıda yer alan tabloda, Danimarka'da yaşayan Türk vatandaşlarına ait nüfus bilgileri yer almaktadır.

Tablo XXIV. Danimarka'da Yaşayan Türk Vatandaşları ile İlgili Sayısal Bilgiler

Vatandaş Sayısı	Bağımlı Çalışan Sayısı	Bağımsız Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı	İşsiz Vatandaş Sayısı
57.129	29.066	4.000	33.066	4.406

Kaynak: http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/diyih.portal?page=yv&id=1 (Erişim Tarihi: 31.12.2010)

Tabloda görüldüğü üzere; 31.12.2010 tarihi itibariyle, Danimarka'da yaşayan vatandaş sayımız 57.129, bunlardan bağımlı çalışanların sayısı 29.066, bağımsız çalışanların sayısı 4.000, toplam çalışan sayısı 33.066 ve işsiz vatandaş sayımız 4.406'dır. 1980-2006 yılları arasında Danimarka vatandaşlığına geçen vatandaşlarımızın sayısı ise 28.129'dur.

7.2. Danimarka Sosyal Güvenlik Sistemi[25]

Danimarka'da uzun vadeli sigorta sistemi "Temel Aylık" ve "Ek Aylık" (ATP) olmak üzere ikili sisteme dayanmaktadır. ATP, iş piyasası tamamlayıcı aylık sigortası programıdır.

Danimarka'da ikamet eden ülke vatandaşları ve ülke vatandaşı olmayanlardan asgari ikamet şartını karşılayanlar ya da ikili anlaşmalara tabi olanlar Temel Aylık Sistemi kapsamındadır.

Hastalık ve analık hallerinde verilen iş göremezlik ödeneklerinden, işsizlik ödeneğinden ve diğer sosyal yardımlardan faydalananlar da dahil olmak üzere, 16-65 yaş arasında, hizmet akdiyle çalıştırılanlar "Ek Aylık" sistemine tabidir. Daha önce en az üç yıl sigortalı olan ve ücretsiz çalışmaya başlayan ya da kendi işinde çalışan ve erken emeklilik yardımları ya da iş göremezlik aylıklarından faydalananlar için kapsam dahilinde olmak isteğe bağlıdır. (Haftada 9 saatten az çalışanlar kapsam dışındadır.)

Danimarka'da sosyal güvenlik kapsamında sunulan yardımlar aşağıda yer almaktadır.

i. Yaşlılık Aylığı

ii. Dul ve Yetim Aylığı

iii. Malullük Yardımı

iv. Analık Yardımları

v. Hastalık Yardımları

vi. İş Kazası ve Meslek Hastalığı

vii. İşsizlik Yardımı

[25] ISSA ve MISSOC yayınlarından derlenmiştir.

viii. Aile Yardımları

ix. Ölüm Yardımları

x. Sağlık Yardımları

7.2.1. Danimarka Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı

Danimarka'da uzun vadeli sigorta sisteminin finansmanı; sigortalı kişiler, bağımsız çalışanlar ve işverenlerden sağlanan primlerle ve devlet katkılarıyla sağlanmaktadır. "Temel Aylık" için sigortalı kişiler, bağımsız çalışanlar ve işverenler prim ödememektedir. "Temel Aylık" harcamalarının tamamı devlet katkılarıyla karşılanmaktadır.

"Ek Aylık" (ATP)'nin finansmanı; tam zamanlı çalışan sigortalıların yılda 1,080 DKK (Danimarka para birimi Kron), bağımsız çalışanların yılda 3,240 DKK ve tam zamanlı işçiler için işverenlerin yılda 2,160 DKK'a kadar yaptıkları prim ödemleriyle sağlanmaktadır. Sigortalılardan, hastalık ve analık yardımlarından, işsizlik yardımlarından ve belirli mesleki eğitim yardımlarından faydalananlar iki kat prim ödemektedir. Sigortalılar primlerini aylık olarak ya da üç ayda bir ödemekte, işverenler ise bu ödemeleri üç aylık dönemler halinde yapmaktadır.

7.2.2. Danimarka Sosyal Güvenlik Sisteminde Sunulan Yardımlar

7.2.2.1.Yaşlılık Aylığı

Temel emeklilik aylığı için emeklilik yaşı 65 olmakla birlikte; Danimarka uyrukluğunda olanlar için, 15-65 yaş arasında ülkede en az 3 yıl oturmak, yabancılar için ise, 5 yılının talep tarihinden önce geçmesi koşuluyla 10 yıl oturmak şartları aranmaktadır.

Temel emeklilik aylığından tam aylık almak için ise, sigortalı 15-65 yaş arasında 40 yıl ikamet sağlanmalıdır. Bu süreden daha az ikamet bulunması durumunda yardımlar daha az sağlanır. Aylık miktarını belirleyen unsur 15-65 yaş arasında Danimarka'da ikamet süresidir.

Gelir Testi: Evli olmayan emeklilerden yıllık geliri (işinden elde ettiği)277,700 DKK' dan fazla olanların yardımı azaltılabilir.

Ulusal tamamlayıcı emeklilik aylığı için emeklilik yaşı 65 olmakla birlikte; Danimarka uyrukluğunda olanlar için, 15-65 yaş arasında ülkede en az 3 yıl oturmak, yabancılar için ise, 5 yılının talep tarihinden önce geçmesi koşuluyla 10 yıl oturmak şartları aranmaktadır.

Gelir Testi: Evli olmayan emeklilerden yıllık toplam geliri 61.300 DKK' dan fazla olanların ya da evli çiftlerden her birinin yıllık toplam geliri 123,000 DKK' dan fazla olanların tamamlayıcı aylığı azaltılır.

Ertelenmiş Temel Yaşlılık Aylığı (Temel ve Tamamlayıcı): Sigortalı yılda en az 1,000 saat çalışıyorsa, aylık ve tamamlayıcı aylık 75 yaşına kadar ertelenebilir.

Ek Aylık(ATP) için emeklilik yaşı 65 olmakla birlikte; yardımlar, rejime tabi olma süresi ve ödenen primlerle ilişkilidir. Tam Ek Aylık (ATP) elde etmek, sistemin başlangıcı olan 1964'ten beri ya da sigortalılığın başlangıcı daha sonra ise 16 yaşından beri devam eden prim kaydının olmasını gerektirir. Ertelenmiş Ek Aylık (ATP): Ek Aylık75 yaşına kadar ertelenebilir. Tamamlayıcı Emekli Aylığı (gelir-test): İhtiyaç sahibi emeklilere ödenmektedir.

7.2.2.2. Dul ve Yetim Aylığı

Ölüm halinde, cenaze masraflarını karşılamak üzere ilgili belediyelerce ölenin yakınlarına "Cenaze Yardımı" yapılmaktadır. Eşleri vefat edenler için "Geride Kalan Eş Yardımı" uygulaması bulunmaktadır. Adı geçen yardımdan yararlanmak için geride kalan eşin, eşinin vefatından önce en az 3 yıl süreyle aynı evde yaşamış ve bu süre zarfında Danimarka'da ikamet etmiş olması gerekmektedir. Bir defaya mahsus yapılan bu ödeme belediyeler tarafından yapılmaktadır. Ayrıca, "Özel Çocuk Yardımı" olarak adlandırılan bir ödeme de bulunmaktadır.

7.2.2.3. Malullük Aylığı

Kabul edilen risk grubu sürekli olarak çalışma gücünü kaybederek geçimini sağlayamayacak durumda bulunan kimselerdir. Danimarka uyrukluğunda olanlar için, 15-65 yaş arasında ülkede en az 3 yıl ikamet şartı sağlanmalıdır. Yabancılar ise en az 10 yıl ikamet şartını sağlamalı ya da ikili anlaşma kapsamında olmalıdır. Emeklilik yaşı geldiğinde, maluliyet aylığının yerini yaşlılık aylığı alır.

7.2.2.4. Analık ve Hastalık Yardımları

Analık ödenekleri, doğum ve analık nedeniyle bir defaya mahsus olarak yapılan ödemeleri ve hamilelik, doğum ve evlat edinmeyle ilgili olarak belirli dönemler için yapılan ödemeleri içermektedir. Hamile ve çalışan bir kadın, doğuma 4 hafta kala doğum iznine ayrılarak belediyeden analık ödeneği alabilmektedir. Çocuğa zarar gelmemesi için doktor tarafından annenin çalışması uygun görülmediğinde, anne verilen süreden daha önce de doğum iznine ayrılabilmekte ve ayrıldığı tarihten itibaren analık ödeneği alabilmektedir. Ayrıca, doktor tarafından günde bir kaç saat çalışması uygun görüldüğünde, çalışmadığı saatler için belediye tarafından tamamlayıcı ödeme yapılmaktadır.

Doğumdan sonra analık ödeneği her iki ebeveyne toplam 48 hafta ödenmektedir. Doğumdan hemen sonra annenin 14 hafta, babanın ise aynı süre içinde 2 hafta izne ayrılarak analık ödeneği alma hakları vardır. 14 haftalık doğum izninin tamamlanmasından sonra, anne ve/veya babanın toplam 32 hafta daha izin kullanmak ve bu süre zarfında analık ödeneği almak hakları bulunmaktadır. Bu süre anne ile baba arasında istenildiği gibi paylaşılabilmektedir. 32 haftalık izin süresi işverenle anlaşmak suretiyle 40 (herkes için) veya 46 (sadece bağımlı çalışanlar için) haftaya kadar uzatılabilmektedir. Ancak, her halükarda ödenen analık ödeneği toplamı 32 haftalık ödenek toplamı kadar olabilmektedir. Ayrıca, 32 haftalık izin süresinin kısmi zamanlı çalışmak suretiyle 64 haftaya kadar uzatılması da mümkündür.

Hastalık ödenekleri; iş kazası, meslek hastalığı ve hastalık nedeniyle geçici iş göremezlik dönemlerinde yapılan yardımları kapsamaktadır. Danimarka'da hastalık ödeneklerinden işçiler, serbest meslek sahipleri, esnek zamanlı işte çalışanlar, işsizlik kasasından işsizlik ödeneği almaya hak kazananlar, süresi en az 18 ay olan bir mesleki eğitimi tamamlamış olanlar ve eğitimleriyle ilgili olarak ücretli staj yapanlar yararlanmaktadırlar. İşverenle yapılan toplu sözleşmelere göre hastalık dönemlerinde aylıklarını kesintisiz alan işçiler, hastalık ödeneğinden yararlanamamaktadırlar. Bu sigorta kolu işçiler için zorunlu olarak, serbest çalışanlar için ise belli koşullarda zorunlu, belli koşullarda isteğe bağlı olarak uygulanmaktadır.

Ücretli çalışan ve işverenlerle yaptıkları toplu sözleşmelere göre hastalık dönemlerinde aylıklarını tam alamayanların hastalıklarının ilk iki haftalık dönemlerinde

işverenlerinden hastalık ödeneği almaya hak kazanabilmeleri için, aynı işveren nezdinde hastalık günlerinden önceki son 8 hafta içerisinde en az 74 saat çalışma sürelerinin bulunması gerekmektedir. Aynı işveren nezdinde 8 hafta içerisinde en az 74 saat çalışması bulunan bir ücretlinin işten ayrılması ve tekrar aynı işveren nezdinde çalışmaya başlaması halinde hastalık ödeneğine hak kazanılmasında yukarıda belirtilen koşulu yerine getirilmiş sayılmakta ve yeni bir çalışma süresi aranmamaktadır.

7.2.2.5. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Yardımları

İş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle geçici iş göremezlik hallerinde "Hastalık Ödenekleri"nden yararlanma koşulları ile sürekli iş göremezlik halinde "Erken Emeklilik Aylığı (Maluliyet)"ndan yararlanma koşulları ilgili bölümlerde açıklanmıştır. Özel sigorta şirketlerine yaptırılan "İş Kazası ve Meslek Hastalıkları Sigortası"nda ise bahis konusu sigorta şirketleri, iş kazası veya meslek hastalığı nedeniyle sağlıklarını kaybeden, çalışma güçlerinde azalma olan, sürekli iş göremez hale gelen veya ölen işçilere ya da aile bireylerine toptan ödeme veya aylık yardımı yapmakta ve genel sağlık sigortası tarafından karşılanmayan sağlık masraflarını karşılamaktadırlar.

7.2.2.6. İşsizlik Yardımı

İşsizlik sigortası; isteğe bağlı bir sigorta olup, her iş kolunda işçiler ve/veya bağımsız çalışanlar tarafından kurulan ve İstihdam Bakanlığınca tanınan işsizlik fonları tarafından yürütülmektedir. İşsizlik fonları, sendikaların bünyesinde faaliyette bulunmaktadırlar. 1 Ocak 2004 tarihi itibariyle işsizlik fonları üyelerinin ödemeleri gereken işsizlik sigortası aylık prim tutarları, işçiler ve serbest çalışanlardan tam gün sigortalı olanlar için aylık prim tutarı 256 DKK, yarım gün sigortalı olanlar için 171 DKK'dır.

Çalışma süreleri haftada 30 saat veya daha fazla olanlar işsizlik fonlarına tam gün üzerinden üye olmakta, çalışma süreleri haftada 30 saatin altında olanlar ise yarım gün üzerinden üye olmaktadırlar. En az 18 aylık yüksek tahsili veya mesleki eğitimi tamamlayanlar, herhangi bir çalışmaları olmasa bile meslekleriyle ilgili sendikalara ve bu sendikaların işsizlik fonlarına üye olabilmektedirler.

Bir işsizlik fonlarına en az bir yıl süreyle tam gün üzerinden üye olup, son 3 yıl içinde asgari 52 hafta ve en az 1924 saat çalışmış olanlar, işsiz kaldıklarında işsizlik fonlarından işsizlik ödeneği almaya hak kazanmaktadırlar. Bir işsizlik fonlarına yarım gün üzerinden üye olanların işsizlik ödeneğinden yararlanabilmeleri için ise, en az bir yıl süreyle üyeliklerinin bulunması ve son 3 yıl içinde asgari 34 hafta ve en az 1258 saat çalışmış olmaları gerekmektedir.

İşsizlik fonlarına üye olan işçiler işten çıkarıldıkları takdirde, ilk iki günlük ödenekleri işverenler tarafından, bundan sonraki işsizlik ödenekleri ise işsizlik fonları tarafından ödenmektedir. İşsizlik fonlarınca yapılacak ödemelerin hesabında işçilerin son 12 haftadaki ortalama ücretleri dikkate alınmakta ve bahis konusu ortalama ücretlerin %90'ı oranında işsizlik ödeneği ödenmektedir. Serbest çalışanlara ödenecek işsizlik ödeneklerinin belirlenmesinde ise, bunların son 5 yıllık dönemde en yüksek gelir elde ettikleri iki yılın ortalama geliri dikkate alınarak söz konusu iki yıllık ortalama gelirin bir aylık tutarının %90'ı oranında işsizlik ödeneği ödenmektedir.

7.2.2.7. Aile Yardımları

Genel aile yardımından yararlanılabilmesi için; anne ve babanın Danimarka'da vergi mükellefi olması, çocukların 18 yaşından küçük olmaları ve Danimarka'da ikamet etmeleri gerekmektedir. Ayrıca çocuğun evli olmaması ve bakımının kamusal fonlardan karşılanıyor olmaması şartları da aranmaktadır.

Danimarka'nın başka ülkelerle akdettiği sosyal güvenlik sözleşmelerinde hüküm bulunması halinde, Danimarka dışında eğitim gören çocuklar için de genel aile yardımı ödenebilmektedir. Danimarka'da ikamet eden yabancıların bu yardımlardan yararlanabilmeleri için, yardımlardan yararlanmadan önce asgari bir yıldır. (Özel çocuk yardımlarında asgari üç yıldır.) Danimarka'da ikametlerinin bulunması gerekmektedir. Bu koşul sığınmacılar için aranmamaktadır.

Danimarka'da aile yardımları, 18 yaşından küçük çocuklar için yaş grupları itibariyle yapılan "Genel Aile Yardımı" ile anne ve babanın ayrı yaşaması, anne ve/veya babanın ölmüş olmaları, anne ve/veya babanın sosyal aylık alıyor olmaları, bir batında birden fazla çocuk sahibi olunması, evlatlık edinilmesi gibi kıstaslara göre yapılan "Çocuk Yardımları"ndan oluşmaktadır.

7.2.2.8. Ölüm Yardımları

Ulusal aylık kapsamında, hayatta kalan eşe yaşlılık aylığı ya da kendisi veya eşinin hakkına dayalı olarak ödenen maluliyet aylığı kapsamında aylık ödemeleri yapılır**.** 18 yaşından küçük yetimler "Aile Yardımları" kapsamında aylık alırlar.

7.2.2.9. Sağlık Yardımları

Danimarka vatandaşları ile Danimarka'da sürekli oturma hakkına sahip yabancılar, sağlık hizmetlerinden (İlaç, diş tedavisi ve fizyoterapi gibi alanlarda hizmetten faydalananların ödedikleri kullanıcı payları hariç) ücretsiz olarak yararlanmaktadırlar.

Sağlık sigortası uygulamasında iki grup sigortalı söz konusudur. 16 yaşından büyük herkesin, bu gruplardan dilediğini seçme hakkı vardır. 16 yaşından küçükler, ailelerinin tabi olduğu sisteme tabi olurlar. Birinci grupta yer alan sigortalıların, hastalandıklarında ilk önce bağlı bulundukları aile hekimlerine başvurmaları zorunludur. Aile hekimleri gerek gördükleri hastaları özel çalışan uzman doktorlara, hastanelere veya diğer sağlık tesislerine sevk ederek bu hastaların teşhis ve tedavilerinin buralarda yapılmasını sağlarlar. Tüm sigortalıların % 98'ini teşkil eden birinci grup sigortalılar, sağlık hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanırlar.

İkinci gruba giren ve tüm sigortalıların %2'sini oluşturan sigortalıların ise ilk başvuru sırasında hekim seçme hakları bulunmaktadır. Bu gruba dahil sigortalıların hastanelerde ve diğer sağlık tesislerinde yapılması gereken teşhis ve tedavilerinde birinci gruba dahil sigortalılardan bir fark bulunmamaktadır. İkinci gruba dahil söz konusu sigortalılar, mahalli idarelerce birinci grup sigortalılar için karşılanan özel hekim ücretlerinin üstündeki maliyetleri kendileri karşılamak durumundadırlar.

7.3. Türkiye Cumhuriyeti ile Danimarka Krallığı Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

Türkiye Cumhuriyeti ile Danimarka Krallığı arasında bugüne kadar iki sözleşme gerçekleşmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti ile Danimarka Krallığı arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi; 22 Ocak 1976 tarihinde Kopenhag'da imzalanarak, 06.01.1977 tarih ve 2031 sayılı Kanunla

onaylanması uygun bulunan, 16.08.1977 tarih ve 7/13800 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanan, 01.10.1977 tarih ve 16071 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 01.02.1978 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Sosyal güvenlik alanında karşılıklı ilişkilerin kapsamının genişletilmesi ve Danimarka sosyal güvenlik mevzuatında meydana gelen değişikliklerin sözleşmeye yansıtılması amacıyla ikinci sözleşme düzenlenmiştir. Söz konusu ikinci Sözleşme; mevcut Sözleşmenin yerine geçmek üzere hazırlanan ve 10-12 Şubat 1992 tarihlerinde Kopenhag'da yapılan görüşmeler sonucunda üzerinde mutabakat sağlanarak parafe edilen "Türkiye Cumhuriyeti ile Danimarka Krallığı Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi ve Eki Protokol" 13 Aralık 1999 tarihinde Kopenhag'da imzalanarak 01.12.2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 13.12.1999 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanma şekline dair idari antlaşma ise 29.07.2003 tarihli ve 2003/6003 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanmıştır.

7.3.1. Sözleşmenin Amacı ve Prensibi

Türkiye ve Danimarka, iki ülkeden birinin vatandaşlarının diğer ülkenin sosyal güvenlik mevzuatına göre, o tarafın vatandaşları ile eşit işleme tabi tutulmaları prensibini teyit ederek; bu prensibin yürürlüğe konulması ve bir tarafın ülkesinden, diğer tarafın ülkesine giden her iki ülke vatandaşlarının, ya kendi ülkelerinde bulundukları sırada kendi mevzuatlarına göre kazandıkları hakların korunması, ya da gittikleri ülkede yürürlükte bulunan mevzuatlarla sağlanan muadil haklardan yararlanmalarına olanak verecek tedbirlerin alınması çerçevesinde sözleşmede belirtilen hususlarda anlaşmaya varmışlardır.

7.3.2. Yürürlük Sahası

Yürürlük sahası, Danimarka Krallığı bakımından, Greenland ve Faroe Adaları dışında kalan Danimarka Krallığı'nın ulusal toprakları; Türkiye Cumhuriyeti bakımından ise Türkiye'nin ulusal topraklarıdır.

7.3.3. Kişisel Kapsam

Sözleşme, Türkiye'deki Danimarka vatandaşlarına ve Danimarka'daki Türk vatandaşlarına uygulanmaktadır.

7.3.4. Maddi Kapsam

Danimarka Krallığı açısından aşağıda belirtilen maddi kapsam çerçevesindeki mevzuatlar hakkında uygulanmaktadır.

- Ulusal sağlık güvenliği
- Hastane hizmetleri
- Analık bakımı
- Hastalık ve doğum halinde günlük nakdi yardımlar
- İş kazaları ve meslek hastalıkları sigortası
- Aile ödeneği
- İşsizlik sigortası
- Sosyal aylık
- İşgücü Piyasası Ek Aylıklar Sistemi (ATP)

Türkiye Cumhuriyeti açısından aşağıda belirtilen maddi kapsam çerçevesindeki mevzuatlar hakkında uygulanmaktadır.[26]

- İş kazaları ve meslek hastalıkları, hastalık, analık, malullük, yaşlılık ve ölümü kapsayan sosyal sigortalar,
- Devlet memur ve hizmetlilerini kapsayan T.C. Emekli Sandığı,
- Kendi işinde çalışanlar hakkındaki yaşlılık, malullük ve ölüm aylıkları sigortası (BAĞ-KUR),
- 17 Temmuz 1964 tarih ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesi ile sosyal sigorta sistemine dahil edilen sosyal sigorta sandıkları,
- Tarım işçilerini kapsayan sosyal sigorta,
- Tarım alanında kendi işinde çalışan kimseleri kapsayan sosyal sigorta, mevzuatları hakkında uygulanır.

Sözleşme, yukarıda belirtilen mevzuatı değiştiren ya da bu mevzuata ek olarak çıkarılan bütün kanun ve yönetmeliklere uygulanır. Sözleşme aynı zamanda akit tarafların mutabakatı halinde, yeni bir sosyal güvenlik dalı ile ilgili kanun ve yönetmeliklere uygulanır. Sözleşme, mevcut mevzuatın yeni gruplara teşmil edilmesine dair kanun ve yönetmeliklerin yayınlanmasını izleyen üç ay içerisinde diğer akit tarafın itiraz etmemesi halinde, söz konusu kanun ve yönetmeliklere de uygulanır.

7.3.5. Uygulanan Hukuk ve İstisnalar

Sözleşmenin en temel maddesi olan 4'üncü maddeye göre, akit taraflardan birinin vatandaşı, diğer akit taraf ülkesinde mukim ise, bu kimse hakkında ikamet ettiği ülkenin mevzuatı uygulanır. (İlgili mevzuatlar hakkında maddi kapsam bölümüne bakınız.)

Sözleşmenin temel maddesi olan 4'üncü madde hükmünün istisnası olarak, sözleşme diplomatik temsilcilik veya konsolosluk mensuplarına, diplomatik temsilcilik ve konsolosluklarda çalışan sivil memurlar ile sivil memur sayılanlara uygulanmaz.

Ancak, söz konusu genel hüküm, diplomatik misyonlarla konsolosluklarda istihdam edilen kimseler ile bu misyon ve konsolosluk memurlarının özel hizmetlerinde çalıştırılan kimselere uygulanır. Bu kapsamda bulunan ve diplomatik misyon ya da konsolosluğun temsil ettiği ülkenin uyruğunda bulunan kimse, vatandaşı bulunduğu tarafın mevzuatına tabi olma konusunda tercih hakkını kullanabilir. Böyle bir tercih hakkı sadece bir kez kullanılabilir. Bu hak, Sözleşmenin yürürlüğe girişini ya da işçinin işe giriş tarihini izleyen altı aylık bir süre içinde kullanılır. Tercih hakkı, o tarihte istihdam edilmekte olanlar için Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, diğerleri için ise işe başladıkları tarihten itibaren geçerlidir.

Sözleşmenin 4'üncü maddesinde geçen genel hükmün diğer istisnaları aşağıda belirtildiği şekildedir.

i. Bir akit tarafın ülkesinde ikamet eden ve tescil edilmiş ofisi veya işyeri o ülkede bulunan bir işveren tarafından istihdam edilen ve bu müessese hesabına bir işin öteki akit taraf ülkede yapılması için geçici olarak o akit taraf ülkesine

[26] Türkiye Cumhuriyeti ve Danimarka Krallığı arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 5510 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce imzalanmıştır.

gönderilen bir işçi, gönderildiği bu ülkede kaldığı ilk on iki ay süresince birinci akit tarafın mevzuatına tabi olmaya devam eder. Görülecek işin süresi beklenmedik nedenlerle on iki ayı geçtiği takdirde, ülkesinde işin görülmekte olduğu akit tarafın yetkili makamının muvafakat vermesi koşulu ile bu işçi hakkında, iş tamamlanana kadar birinci akit tarafın mevzuatı uygulanmaya devam eder; böyle bir muvafakatin ilk on iki aylık sürenin bitiminden önce istenmesi gerekmektedir.

ii. Tescil edilmiş ofis ya da işyeri bir akit tarafın ülkesinde bulunan bir nakliye müessesesi tarafından istihdam edilen ve diğer akit tarafın ülkesinde çalışan bir işçi, birinci akit tarafın mevzuatına tabi olur. Ancak, anılan müessesenin öteki akit taraf ülkesinde bir şubesi ya da daimi temsilciliği bulunması halinde, diğer akit taraf ülkesinde bulunan öyle bir şube veya temsilcilikte istihdam edilen ve o ülkede ikamet eden bir işçi hakkında o şube veya daimi temsilcilik hangi akit taraf ülkesinde ise ilgili akit tarafın mevzuatı uygulanır.

iii. Bir akit taraf bandıralı bir gemide çalıştırılan bir işçi hakkında o akit tarafın mevzuatı uygulanır.

iv. Mutat olarak deniz işinde istihdam edilmediği esnada bir akit tarafın karasuları içinde ya da limanında diğer akit taraf bandıralı bir gemide yükleme, boşaltma ve tamir işlerinde istihdam edilen, ancak o geminin tayfasından olmayan ya da böyle bir işe nezaret etmekten sorumlu olan bir işçi hakkında birinci tarafın mevzuatı uygulanır.

İki akit tarafın yetkili makamları, karşılıklı mutabakatları ile 4'üncü maddenin genel kuralına başka istisnalar da getirebilirler. Aynı şekilde gerektiği zaman, karşılıklı anlaşma ile belirtilen istisnaların uygulanmamasına da izin verebilirler.

Sözleşmede aksine hüküm bulunmayan hallerde, yukarıda maddi kapsamda belirtilen mevzuatına tabi bulunan bir kimse, anılan mevzuata göre ilgili akit tarafın vatandaşlarının tabi olduğu haklara ve yükümlülüklere aynen tabi olur. Bu hüküm eşit muamele ilkesine dayanır.

Ayrıca sözleşmede aksine hüküm bulunmayan hallerde, bir akit tarafın mevzuatı uyarınca ve yerine göre bu sözleşme uyarınca erken emeklilik aylığı, malullük, yaşlılık veya geride kalan hak sahiplerine verilen aylıklarla, iş kazaları ve meslek hastalıkları dolayısıyla bağlanan aylıklar ve ölüm yardımları, bir akit tarafın bunları iktisap etmiş vatandaşı bulunan kimselerin ya da geride kalan hak sahiplerinin diğer akit taraf ülkesinde ikamet etmekte olmaları nedeni ile azaltılamaz, değiştirilemez, durdurulamaz, geri alınamaz veya müsadere edilemez.

7.3.6. Hastalık ve Analık Yardımları

Bir akit tarafın diğer akit taraf ülkesinde ikamet eden bir vatandaşı, hastalık ve analık hallerinde, ikamet ettiği ülke mevzuatına göre kendisi ve aile bireyleri ikinci taraf ülkede ikamet eder gibi ayni ve nakdi para yardımlarına hak kazanır.

Bir akit tarafın yetkili kurumları, mevzuatlarının hastalık ve analık yardımlarına hakkın doğması, korunması veya yeniden kazanılmasını belirli sigortalılık, istihdam veya ikamet sürelerinin tamamlanması koşuluna bağlaması halinde, diğer akit tarafın mevzuatına

göre tamamlanmış sigortalılık, istihdam veya ikamet sürelerinin gerektiği kadarını, kendi mevzuatına göre tamamlanmış süreler gibi dikkate alır.

Bu durumlarda; talep sahibi, yetkili kuruma diğer akit taraf mevzuatına göre tamamlanmış olan sigorta, çalışma ya da ikamet sürelerini belirten onaylı bir beyan belgesi gönderecektir. Bu beyan talep sahibinin isteği üzerine, ikinci akit taraf kurumu veya kurumlarınca verilir. Talep sahibinin onaylı beyan belgesini göndermemesi halinde, yetkili kurum, ya doğrudan doğruya ya da irtibat kuruluşları aracılığıyla diğer akit taraf kurumundan veya kurumlarından söz konusu beyanın gönderilmesini isteyecektir.

Mevzuatı hastalık ve analık nakdi yardımlarının korunmakta olan kimsenin aldığı ücret, maaş ya da öteki kazançların yıllık veya ortalama tutarları esas alınmak sureti ile hesaplanmasını öngören bir akit tarafın yetkili kurumu, bu yıllık ya da ortalama kazançları, münhasıran anılan mevzuat gereğince tamamlanmış süreler içerisinde elde edildiği teyit edilen gelire atıfta bulunarak tespit eder.

Türk uyruklu bir işçinin çocuğunun doğması halinde, bu işçinin Danimarka mevzuatına göre, günlük para yardımlarına hak kazanmak için gereken şartlara haiz olup olmadığı belirlenirken, eğer ilgili şahıs Danimarka mevzuatında belirtilen sürenin tamamında bu mevzuata tabi bulunmamışsa; ilgili şahsın Danimarka mevzuatına tabi olmadığı anılan süre içinde Türk mevzuatına göre tamamlanmış sigorta süreleri, Danimarka mevzuatına göre tamamlanmış süreler gibi dikkate alınır ve ilgili şahsın, dikkate alınan sürelerde almış olduğu kabul edilen ücret veya maaşlardan sağlanan ortalama gelir, Danimarka mevzuatına göre tamamlanan sürelerde alınmış ücret ya da maaşlardan elde edilen ortalama gelire eşit kabul edilir.

Bu durumlarda, ilgili Türk işçisi, yetkili Danimarka kurumuna, Danimarka mevzuatında belirtilen süre içerisinde, tamamlanan sigortalılık sürelerini belirten onaylı bir beyan belgesi verecektir.

Bir akit taraf vatandaşının, akit taraflardan birinin mevzuatına göre hastalık veya analıkla ilgili para yardımları almaya hak kazanmış olduğu hallerde bu yardımlar, ilgili şahsın öteki akit taraf ülkesinde ikamet etmesi halinde de kendisine ödenir. Bu ödeme, akit taraf ülkesindeki yetkili kurumun vatandaşlarına uyguladığı aynı miktar ve koşullarda yapılır.

7.3.7. Aile Yardımları

Türk uyruklu ve Danimarka'da ikamet eden bir anne veya babanın Danimarka'da ikamet eden çocuğu, Danimarka vatandaşlarına uygulanan aynı koşullar içinde Danimarka mevzuatına göre aile yardımlarına hak kazanır.

Aile ödeneği, Danimarka vatandaşlarına uygulanan şekilde, çocuğun Danimarka'da oturuyor olma koşuluna bağlı olarak Danimarka'da ikamet eden Türk vatandaşlarına da ödenir. Ancak, çocuğun Danimarka'da ikamet eden ebeveyni tarafından eğitim amacıyla belirli bir süre kalmak üzere Danimarka dışında bir başka ülkeye gönderilmesi halinde de böyle bir oturmanın mevcut olduğu şeklinde yorumlanır. Şu kadar ki, ilgili çocuk ile ebeveynleri arasındaki ilişki, çocuğun Danimarka dışındaki ülkedeki eğitim faaliyetleri süresince ihtiyaçları ile ilgili harcamaların ebeveyni tarafından karşılanması şeklinde devam etmelidir.

Danimarka uyruklu ve Türkiye'de ikamet eden bir anne veya babanın Türkiye'de ikamet eden çocuğu, Türk vatandaşlarına uygulanan koşullar içinde aile yardımlarına, Türk mevzuatına göre hak kazanır.

Türk vatandaşı olan dul bir anne veya dul bir babanın çocuğu veya Türk vatandaşı olan yetim çocuklar; eğer Danimarka'da ikamet ediyorlarsa, çocuk veya çocuğun anne veya babasından birisinin en az altı aylık bir süre Danimarka'da ikamet etmiş olması ya da ölen anne ve/ veya babanın ölümünün Danimarka'da ikamet ederken vukua gelmiş olması koşuluna bağlı olarak, Danimarka vatandaşlarına uygulanan aynı kurallar içinde Danimarka mevzuatına göre özel aile ödeneklerine hak kazanırlar.

Bir çocuğun her iki akit tarafın mevzuatına göre aile ödeneklerine hak kazanması halinde, ödeneklerin ödenmesi ile ilgili ayrıntılı kurallar taraflar arasında yapılan İdari Anlaşmada belirlenmiştir. Buna göre, böyle bir ödenek sadece çocuğun ikamet ettiği Akit Tarafın mevzuatına göre ödenecektir.

Akit Tarafın yetkili kurumu bunu gerektiren bir neden bulması durumunda, doğrudan doğruya veya irtibat kuruluşları aracılığıyla, diğer Tarafın yetkili kurumuna konuyu iletecektir.

Ancak, çocuğun Danimarka'da ikamet etmekte olan ebeveyni tarafından eğitim amacıyla Danimarka dışına gönderilmesi durumunda da çocukları yurt dışında ikamet eden Danimarka vatandaşlarına uygulanan Danimarka ulusal mevzuatına göre herhangi bir zamanda verilen yardımlara uygun olarak yorumlanır.

Eğitim amacı ile Danimarka dışında bulunan çocukla ilgili aile yardımının ve aile ödeneğinin ödenmesi için ebeveyn, çocuğun kayıtlı olduğu Danimarka dışındaki eğitim kurumundan aldığı devam belgesini, İngilizce ya da Danimarka diline çevirttikten sonra Danimarka kurumuna verir. Bu belge, ilgili Danimarka kurumu tarafından sadece yılda bir kez istenebilir.

7.3.8. İşsizlik Yardımı

Diğer akit taraf ülkesinde ikamet eden akit taraflardan birinin vatandaşları işsizlik sigortası hakları bakımından, ikamet ettikleri akit taraf vatandaşları ile eşit muameleye tabi olurlar.

7.3.9. Yaşlılık, Malullük, Ölüm Yardımları ve Erken Emeklilik Yardımları

7.3.9.1. Danimarka Mevzuatına Göre Sağlanan Yardımlar

Aşağıda başka hükümler vazedilmemiş olduğu takdirde, sosyal aylıklarla ilgili herhangi bir hakkın kazanılmasını Danimarka topraklarında ikamet koşuluna bağlayan Danimarka mevzuatı, sosyal koşullar dolayısıyla bağlanan erken aylıklar dışında, Türkiye'de ikamet etmekte olan kimselere uygulanmaz.

Danimarka ülkesinde 12 aydan az olmayan aralıksız bir ikamet süresi içerisinde normal bir meslek sürdürmeye bedeni ve zihni olarak yeterli bulunan Türk vatandaşları, Sosyal Aylık Kanununda vazedilmiş bulunan hak kazanma süresi içinde erken emeklilik aylığına hak kazanırlar.

Türk vatandaşları açısından, sosyal nedenlerle bağlanan bir erken emeklilik aylığı hakkı, bu kimselerin, aylık için talepte bulundukları tarihten önceki 12 aydan daha kısa olmayan bir süre zarfında, sürekli olarak Danimarka ülkesinde mukim bulunmaları ve aylığa ihtiyaçlarının, Danimarka ülkesinde mukim bulundukları sırada ortaya çıkması koşuluna bağlıdır.

Türkiye'de mukim bir Türk vatandaşına sosyal aylık, ancak, ilgili kimsenin 15 yaşından sonra, bir işçi ya da kendi işinde çalışan bir kimse olarak Sosyal Aylıklar Kanununda vazedilen 12 aylık hak kazanma süresinden az olmayacak şekilde Danimarka ülkesinde bir mesleği sürdürmüş olması halinde ödenir. Bu koşullara uygun olmayan durumlarda, ilgili kimsenin Sosyal Aylıklar Kanunu'nda vazedilmiş hak kazanma süresi sırasında, en az 5 yılı sosyal aylık için yaptığı başvurunun hemen öncesinde olmak üzere, Danimarka'da 10 yıldan az olmayan bir süre sürekli ikamet etmiş olması koşulu ile bir Türk vatandaşına bağlanan sosyal aylıkların Türk ülkesine geçiş yaptıktan sonra da ödemesine devam edilir. Türkiye'de bulunan veya ikamet etmekte olan bir Türk vatandaşının Danimarka mevzuatı kapsamında yer alan ve bu paragrafın ilk cümlesinde belirtilen erken aylık talep etmesi ve bu talebin gereği gibi incelenmesi için ilgilinin Danimarka'ya gelmesinin Danimarka yetkili kurumunca zorunlu görülmesi halinde, talep sahibinin Danimarka'ya gelmesi şarttır. Talep sahibinin bu nedenle Danimarka'ya gelmesi ve kalmasının gerektireceği seyahat ve diğer masrafları Danimarka yetkili kurumunca ödenir. Danimarka yetkili kurumunun, erken aylık talep eden kişinin Danimarka'ya gelmesini zorunlu gördüğü durumda kurum, talep sahibine kararını yazılı olarak bildirecektir. Talep sahibinin, kurumun kararına uygun hareket etmemesi halinde, kurum talep sahibinin aylık almaya uygun olup olmadığını, temin edilen bilgiler dâhilinde kararlaştırır ya da talebi reddeder.

Türkiye'de mukim bir Türk vatandaşına sosyal aylık, ancak, ilgili kimsenin 15 yaşından sonra, bir işçi ya da kendi işinde çalışan bir kimse olarak Sosyal Aylıklar Kanununda vazedilen 12 aylık hak kazanma süresinden az olmayacak şekilde Danimarka ülkesinde bir mesleği sürdürmüş olması halinde ödenmesi hükmüyle ilgili olarak aşağıdaki hükümler uygulanır.

- Danimarka İşgücü Piyasası Ek Aylık Sistemi'nin (ATP) bir üyesinin en az bir yıllık kıdemi iktisap etmiş olduğu durumlarda, ilgili kimsenin Danimarka ülkesinde 12 aylık bir istihdam süresini tamamlamış olduğu kabul edilir.
- Bir kimsenin 1 Nisan 1964 tarihinden önce herhangi bir süre içerisinde Danimarka ülkesinde istihdam edildiğini kanıtlaması halinde söz konusu süre de kabul edilir.
- Bir kimsenin Danimarka ülkesinde, herhangi bir süre içerisinde kendi işinde çalışmış olduğunu kanıtlaması halinde söz konusu süre de kabul edilir.

Tıbbi nedenlerle Danimarka'dan erken emeklilik aylığı alan ve Türkiye'de ikamet eden bir Türk vatandaşı, sağlık durumu kötüleştiği zaman, bu Sözleşmeye göre yetkili Danimarka kurumlarına daha yüksek yardım almak için yeni bir talepte bulunma hakkına sahiptir. Eğer Danimarka kurumları ek bir tıbbi inceleme isterse, ilgili masraflar Danimarka yetkililerince karşılanır.

Danimarka Sosyal Aylık Kanunu'na tabi aşağıdaki ek ödenekler ve yardımlar, Danimarka dışında ikamet eden kişilere sadece anılan Kanun hükümlerine göre ödenmektedir.

i. Ek aylık zamları

ii. Şahsi ödenek

iii. Dış yardım ödeneği

iv. Sürekli bakım ödeneği

v. Malullük yardımı

İkamet süresinin hesaplanmasında Danimarka dışındaki eğitim sırasında geçen ikamet sürelerini Danimarka ülkesinde ikamet süreleri ile eş değer kılan Sosyal Aylıklar Kanunu'nda vazedilmiş bulunan hükümler, Danimarka vatandaşı olmayanlara uygulanmaz.

Bir Danimarka vatandaşının 1 Ekim 1984 tarihine kadar uygulanan hükümler uyarınca tespit edilen miktarda gerek Danimarka erken emeklilik aylığına, gerekse Türk emeklilik sistemine göre bir aylığa hak kazanmış olması durumunda, Danimarka erken emeklilik aylığının hesaplanmasında, aylığın bağlandığı tarih ile normal emeklilik yaşı arasındaki süre, Danimarka ülkesindeki toplam ikamet sürelerine bağlı olarak Sosyal Aylık Kanunu'nda belirtilen hak kazanma süresi sırasında Danimarka ülkesinde sigorta aylığının meydana geldiği tarihten önce doldurulmuş ikamet yılları sayısının sigorta aylığının meydana geldiği bu tarih öncesinde Türk emekli aylığı sistemine göre prim sürelerine olan oranınca azaltılır.

Bu hükmün uygulanması sonucu her iki tarafın birbirine ekleyerek ödeyecekleri aylık tutarının yalnızca Sosyal Aylık Kanunu'nun uygulanması sonucu ödenecek aylık tutarından az olması halinde, Danimarka yetkili kurumunca aradaki farka eşit tutarda bir ek ödeme yapılır.

7.3.9.2. Türk Mevzuatına Göre Sağlanan Yardımlar

Türkiye topraklarında ikamet eden Danimarka vatandaşları maluliyet, yaşlılık ve ölüm aylıkları konusundaki Türk mevzuatına göre, sigortalanma hakkı bakımından Türk vatandaşları ile eşit işleme tabidirler.

Danimarka vatandaşları ve geride kalan hak sahipleri Türk mevzuatına göre maluliyet, yaşlılık ve ölüm aylıklarına Türk vatandaşlarına uygulandığı gibi aynı kurallar çerçevesinde hak kazanırlar. Ancak söz konusu kişilerin anılan mevzuat hükümlerine uygun olarak en az toplam 12 ay süre ile sigortalı bulunmuş olması gerekmektedir. Türk Kurumu uyguladığı mevzuata göre sağlanan yardımlara hak kazanmak için aranan koşulların yerine getirilip getirilmediğini belirler.

Bir Danimarka veya Türk vatandaşı ya da geride kalan hak sahiplerinin, özellikle Türk mevzuatına göre tamamlanan prim ve sigorta süreleri dikkate alındığında, bir aylığa hak kazanma koşullarını yerine getirmediği takdirde, ilgili kimsenin Danimarka mevzuatına göre tamamladığı ikamet sürelerinin gerekli miktarı, Türk mevzuatına göre geçirilmiş prim ve sigorta süreleri gibi dikkate alınır. Ancak söz konusu prim ve sigorta süreleri ile anılan ikamet süreleri çakışmamalıdır.

Yukarıdaki paragrafın uygulanması bakımından, sürelerin birleştirilmesi için gerekli sürelerin çevirimi aşağıdaki kurallara göre yapılır.

- Danimarka mevzuatına göre geçirilen 1 yıllık ikamet süresi, Türk mevzuatına göre tamamlanmış 360 günlük prim ödeme süresine eşittir.

- Danimarka mevzuatına göre geçirilen 1 aylık ikamet süresi, Türk mevzuatına göre tamamlanmış 30 günlük prim ödeme süresine eşittir.

Bunlara göre hak kazanılan aylıkların hesaplanmasında uygulanacak hüküm Türk kurumunun ilgili kişiye Türkiye'deki prim sürelerine tekabül eden emekli aylığını ödemesidir.

Ölüm aylıkları durumunda, sigortalı Danimarka vatandaşının ölümünün kendisinin Türkiye'de ikameti halinde vuku bulması ve geride kalan hak sahiplerinin Türkiye'de ikamet etmesi gerekmektedir.

i. Yaşlılık, Malullük, Ölüm Yardımları Ve Erken Emeklilik Yardımları (Aylıkları) ile İlgili İdari Anlaşmada Yer Alan Bazı Hükümler

Akit Taraflardan birisine bu Taraf mevzuatına göre verilecek bir yardım için yapılan talepten, sigortalı şahsın diğer Akit Taraf mevzuatına tabi olduğu anlaşılırsa, bu talep aynı ölçüde diğer Akit Taraf mevzuatına göre yapılmış bir yardım talebi olarak da kabul edilir.

- Yardım talepleri, talep sahibinin ikamet etmekte olduğu ülkedeki Akit Tarafın yetkili kurumuna, bu kurum tarafından uygulanan mevzuat hükümleri uyarınca sunulacaktır. Söz konusu kuruma yapılan başvuru tarihi, diğer Akit Tarafın kurumuna yapılmış talep tarihi olarak kabul edilecektir.
- Akit Taraflardan birinin yetkili kurumu, diğer Akit Tarafın mevzuatı kapsamında ödenmesi gereken yardımlara ilişkin olarak bir talep aldığında, vakit geçirmeksizin, diğer Akit Tarafın irtibat kuruluşuna başvuru formüleri gönderecektir.
- Talebi alan Akit Tarafın yetkili kurumu, başvuru formüleri ile birlikte, diğer Akit Tarafın yetkili kurumunun talep sahibinin talebinin uygunluğunun tespit edilebilmesi için gerebileceği, elde edilebilecek delil niteliğindeki tüm belgeleri gönderecektir.
- Başvuru formüleri üzerinde bireylerle ilgili olarak yer alan şahsi bilgiler, bilginin doğruluğunun delil niteliğindeki belgelerle desteklendiğini teyit eden ilk Akit Tarafın yetkili kurumca onaylanacaktır. Bu şekilde onaylanan formülerin gönderilmesi yetkili kurumu doğrulayıcı belgeler göndermekten muaf kılacaktır.
- Yetkili kurumların her biri, talep sahibinin talebinin uygunluğunu belirleyecek ve talep ile ilgili kararını bir formüler aracılığıyla bilahare diğer kuruma bildirecektir. Formüler, kurum tarafından uygulanan mevzuata göre var olan itiraz yollarını ve bunlar için öngörülen süre ile birlikte, işlemi yürüten yetkili kuruma gönderilir.

ii. Talep Sahibinin ve Hak Sahiplerinin Tıbbi Muayeneleri, Tıbbi ve Diğer Gerekli Kontrolleri İle İlgili İdari Anlaşma Hükümleri

Sözleşmeye göre verilen bir yardım talebinde bulunan şahsın, yetkili kurumun bulunduğu Akit Tarafta değil de, diğer Akit Taraf ülkesinde geçici veya sürekli ikamet ediyor olması durumunda, talebin incelenmesi için gerekli olan tıbbi muayeneleri, yetkili kurumun isteği üzerine, talep sahibinin geçici veya sürekli ikamet etmekte olduğu Akit Taraf ülkesinin ilgili kurumu tarafından, bu kurumun uyguladığı mevzuata uygun olarak yapılacaktır. Bu

tıbbi muayenelerle ilgili masraflar; tıbbi muayeneyi isteyen kurum tarafından, muayeneyi yaptıran kuruma ve bu kurum tarafından tahakkuk ettirilen meblağ üzerinden ödenecektir. Bir Akit Taraf mevzuatına göre yardım alan ve diğer Akit Taraf ülkesinde geçici veya sürekli ikamet eden şahısların tıbbi kontrolleri hakkında da bu hükümler kıyas yolu ile uygulanır.

Akit Taraflardan birinin mevzuatı uyarınca yardım alan veya yardım talebinde bulunan bir şahsın, diğer Akit Taraf ülkesinde geçici veya sürekli ikamet etmesi halinde, tıbbi kontroller haricinde, gerekli görülen idari kontroller, yetkili kurumun doğrudan veya irtibat kuruluşları aracılığıyla yaptığı talep üzerine, talep sahibinin veya hak sahiplerinin geçici veya sürekli ikamet ettiği Akit Tarafın mevzuatına uygun olarak yapılacaktır. Söz konusu idari kontroller ücretsiz olacaktır.

Diğer Akit Taraf ülkesinde geçici veya sürekli ikamet eden hak sahiplerine bir Akit Taraf mevzuatına göre yapılan para yardımları, hak sahibine doğrudan doğruya ödenir. Bununla birlikte ilgili Danimarka ve Türk irtibat kuruluşları yardımların ödenmesi için diğer usullerin uygulanması konusunda mutabık kalabilirler.

Danimarka mevzuatının yabancı işçilerin İşgücü Piyasası Ek Aylık Sistemi (ATP)'ye üye olmaları ile ilgili özel hükümleri, Danimarka ülkesinde istihdam edilmekte olan Türk işçilerine de uygulanır.

Türkiye ile Danimarka arasında yapılan sözleşmenin uygulanmasında, Akit Tarafların yetkili makamları ve kurumları diğer tarafa yardımcı olur ve kendi mevzuatlarını uygularken gösterdikleri titizlik içerisinde hareket ederler. Bu kabil karşılıklı idari yardımlar, bir kural olarak, söz konusu makam ve kurumlar tarafından ücretsiz olarak sağlanır. Ancak, akit tarafların yetkili makamları belli masrafların ödenmesi hususunda anlaşmaya varabilirler.

7.3.10. İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları

Akit taraflardan birinin mevzuatına göre, bir iş kazası ya da meslek hastalığı sonucu meydana gelen malullük derecesinin belirlenmesinde, diğer akit tarafın sigorta mevzuatı kapsamında yer alan daha önceki bir iş kazası ya da meslek hastalığı dikkate alınır.

Yetkili kurumun bulunduğu akit taraf ülkesinde değil de diğer akit taraf ülkesinde bir iş kazasına uğranılması veya bir meslek hastalığının ilk burada teşhis edilmesi halinde iş kazası veya meslek hastalığı, yetkili kurumun uyguladığı mevzuata konulan usule uygun olarak bildirilir. Rapor yetkili kuruma ya doğrudan ya da irtibat kuruluşları aracılığıyla gönderilir.

Yetkili kurum, olayın tetkiki için gerekli gördüğü bilgiyi elde etmek amacıyla diğer akit tarafın makamlarına ve kurumlarına ya doğrudan doğruya ya da irtibat kuruluşları aracılığıyla başvuruda bulunabilir.

Bir meslek hastalığının, ilgili kimsenin her iki akit taraf ülkesinde, bu tür bir hastalığa sebep olabilecek işlerde çalıştıktan sonra meydana çıkması halinde, bu kimseye son olarak hangi akit taraf ülkesinde söz konusu çalışmayı sürdürmüşse, o taraf mevzuatına göre yardım yapılır.

Bu durumlarda; kendisine bir meslek hastalığı bildirilmiş olan bir akit taraf kurumu ilgili şahsın en son olarak diğer akit taraf ülkesinde böyle bir meslek hastalığına sebebiyet verebilecek bir işte çalışmış olduğunu tespit ederse, bu kurum, raporu ve ekinde gönderilecek

belgeleri ya irtibat kuruluşları aracılığı ile ya da doğrudan doğruya diğer akit tarafın ilgili kurumuna göndererek kurumca alınan kararı bildirir.

Bir Danimarka ya da Türk vatandaşının bir meslek hastalığı dolayısıyla, bir akit taraf mevzuatı uyarınca yardım almış ya da almakta olduğu durumlarda, o meslek hastalığının ağırlaşması halinde aşağıdaki kurallar uygulanır.

Yardımdan faydalanan kimse, yardımları alırken, ikinci akit tarafın mevzuatına göre hastalığına ya da hastalığının ağırlaşmasına sebep olabilecek bir işte çalışmamışsa, birinci tarafın yetkili kurumu hastalığın ağırlaşmasını da dikkate alarak, kendi uyguladığı mevzuata göre yardımların bedelini karşılamakla yükümlüdür.

Yardımdan faydalanan kimse, yardımları alırken, ikinci akit tarafın mevzuatına göre böyle bir işte çalışmışsa, birinci tarafın yetkili kurumu, hastalığın ağırlaşmasını dikkate almaksızın, kendi mevzuatına göre yapılan yardımların bedelini karşılamakla yükümlüdür. İkinci tarafın yetkili kurumu, uyguladığı mevzuat uyarınca belirlenen ve mevzuatına göre hastalığın ağırlaşmasından sonra ödenmesi gereken yardım miktarı ile birinci tarafın mevzuatına göre ortaya çıkan anılan hastalığın, ağırlaşmasından önce ödenmesi gereken yardım miktarı arasındaki farka eşit miktarda bir ek yardım yapılır.

Bu durumlarda; meslek hastalığının artması, ilgili şahsın yardım almış veya almakta olduğu kurumun bulunduğu akit taraf ülkesinde değil de diğer akit taraf ülkesinde meydana gelirse, hastalığın artışı bu kurumun uyguladığı mevzuatın koyduğu usule uygun olarak bildirilir. Rapor doğrudan doğruya veya irtibat kuruluşları aracılığıyla ilgili şahsın yardım almış olduğu veya almakta olduğu kuruma gönderilir.

Meslek hastalığına tutulan şahsın yardım almış olduğu veya almakta bulunduğu kurum yapılan ilk yardım ödemesinden sonra, ilgili şahsın diğer Akit Taraf ülkesinde yaptığı ve söz konusu meslek hastalığına neden olması veya bu hastalığın ilerlemesine yol açması muhtemel herhangi bir çalışma hakkında bilgi elde etmek amacıyla ya doğrudan doğruya ya da irtibat kuruluşları aracılığı ile diğer Akit Taraf makamlarına ve kurumlarına başvurabilir.

Meslek hastalığına tutulan şahsın yardım almış olduğu veya almakta bulunduğu kurum tarafından meslek hastalığının ilerlemesinden sonra meydana gelecek masrafları, kendisinin ödemek zorunda olmayacağını tespit edilirse, bu konuda diğer Akit Tarafın ilgili kurumuna ya doğrudan doğruya ya da irtibat kuruluşları aracılığı ile bilgi verilir. (Meslek hastalığı ile ilgili olarak daha önce mevcut olan tüm bilgileri verilir.)

Mevzuatı iş kazası ve meslek hastalığına ilişkin nakdi yardımlarının korunmakta olan kimsenin aldığı ücret, maaş ya da diğer kazançların yıllık veya ortalama tutarları esas alınmak sureti ile hesaplanmasını öngören bir akit tarafın yetkili kurumunca, söz konusu bu yıllık ya da ortalama kazançları, münhasıran anılan mevzuat gereğince tamamlanmış süreler içerisinde elde edildiği teyit edilen gelire atıfta bulunarak tespit edilir.

Bir akit taraf vatandaşının, akit taraflardan birinin mevzuatına göre iş kazası ve meslek hastalığına ilişkin para yardımları almaya hak kazanmış olduğu durumlarda söz konusu yardımlar, ilgili şahsın öteki akit taraf ülkesinde ikamet etmesi halinde de kendisine ödenir. Bu ödeme, akit taraf ülkesindeki yetkili kurumun vatandaşlarına uyguladığı aynı miktar ve koşullarda yapılır.

7.3.11. Çıkabilecek Anlaşmazlıkların Çözümü

Sözleşmenin uygulanması ile ilgili olarak çıkacak anlaşmazlıklar, akit tarafların yetkili makamları arasında karşılıklı anlaşma yoluyla çözümlenir.

7.3.12. Sözleşmenin Feshi

Sözleşme, yürürlüğe giriş tarihinden itibaren, on iki ay süreyle yürürlükte kalacaktır. Bundan sonra akit taraflardan birinin hükümeti tarafından sürenin bitim tarihinden en az üç ay önce yazılı olarak fesih ihbarında bulunulmadığı takdirde, bir yıllık sürelerle yürürlükte kalacaktır. Feshedilmesi halinde, sözleşme feshin içinde yapıldığı bir yıllık sürenin sonunda yürürlükten kalkacaktır.

Sözleşmenin sona ermesi, sözleşme hükümlerine göre bir kimsenin daha önce kazandığı haklara zarar getirmeyecektir. Feshi müteakip, sözleşmenin yürürlükten kalkması sırasında kazanılma aşamasında olan haklara müsteniden, gelecekte yapılacak yardımlara ilişkin hususlar, özel anlaşma ile çözümlenecektir.

7.3.13. Çeşitli Hükümler

İki akit tarafın yetkili makamları;

- Sözleşmenin uygulanabilmesi için gerekli İdari Anlaşmayı akdetmişlerdir.
- Sözleşmenin uygulanması yönünde alınan tedbirlere ilişkin tüm bilgileri birbirlerine iletmek zorundadırlar.
- Sözleşmenin uygulanmasını etkileyebilecek kendi mevzuatlarında yapılan değişikliklere ilişkin tüm bilgileri birbirlerine iletmek zorundadırlar.

8. TÜRKİYE CUMHURİYETİ - İSVEÇ SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

8.1. İsveç'teki Türk Vatandaşlarına İlişkin Sayısal Bilgiler

İsveç'te yaşayan Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığına sahip kişi sayısı 10.840, Türkiye Cumhuriyeti doğumlu kişi sayısı ise 40.766 'dır.

8.2. İsveç Sosyal Güvenlik Sistemi[27]

İsveç sosyal güvenlik sistemi ülkede çalışan veya yaşayan herkesi kapsamaktadır. Sosyal güvenlik yardımları; prim ödemeyi gerektiren "çalışma ve buna bağlı olarak kazanç ve prim ödeme" ve herhangi bir çalışma ve prim gerektirmeyen, "ikamet" olmak üzere iki temel esasa dayandırılmıştır. Yardımların verilmesinde temel alınan bir diğer esas ise "genel" ve "gelire ayarlı" olmak durumudur. Çocuk ödeneği, evlatlık ödeneği gibi bazı yardımlar, ilgilinin gelirine bağlı olmaksızın yapılan ödemelerdir. İlgilinin çalışma sonucu elde ettiği kazançlar yanında, diğer yollarla elde ettiği (taşınır veya taşınmaz mal geliri vb.) her türlü gelir dikkate alınarak tutarı ayarlanan yardımlar ise; konut ödeneği, düşük aylıklı emeklilere verilen özel konut ödeneği, yaşlılar ve engelliler için verilen bakım yardımı ve ek bakım yardımı gibi ödemelerdir.

8.2.1. İsveç Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı

Gelire Bağlı Yaşlılık Aylığı; hayat boyu kazanımlara, ortalama maaşlara, ortalama yaşam beklentisine ve gelecekteki maaş artış beklentisine dayanılarak hesaplanmaktadır. Çalışanlar %7, serbest çalışanlar %17,21, işverenler %10,21 oranında prim ödemektedirler. Ayrıca kazançlardan kesinlen yaklaşık %2,5 oranındaki primlerin, devletçe yetkilendirilen ve sigortalı tarafından seçilen bir mali yatırım şirketi tarafından sermaye piyasasında değerlendirilmesi sonucu elde edilen getiriden oluşan Sermaye Aylığı veya Primli Aylık ödemesi bulunmaktadır. Temel aylığın finansmanı ise primsiz gerçekleşmektedir.

8.2.2. İsveç Sosyal Güvenlik Sisteminde Sunulan Yardımlar

8.2.2.1. Yaşlılık Aylığı

Yaşlılık aylığı; sigorta kolundan yapılan ödemeler sigortalıların kazançlarından kesinlen primlerle karşılanan "Pay-As-You-Go" sistemine dayalı olup, 61 yaşın doldurulmasından sonra hak kazanılan iki tür aylık ile herhangi bir prim karşılığı olmayan ve 65 yaşın doldurulmasından sonra hak kazanılan aylıktan oluşmaktadır.

Aylık kazancı yaklaşık olarak 165 avrodan yüksek tüm çalışan ve serbest çalışanlar gelire bağlı yaşlılık aylığı almaktadırlar. Emeklilik yaşı 61'den başlamak üzere değişkendir. Aylık; hayat boyu kazanımlara, ortalama maaşlara, ortalama yaşam beklentisine ve gelecekteki maaş artış beklentisine dayanılarak hesaplanmaktadır. Çalışanlar %7, serbest çalışanlar %17,21, işverenler %10,21 oranında prim ödemektedirler.

Kazançlardan kesinlen yaklaşık %2,5 oranındaki primlerin, devletçe yetkilendirilen ve sigortalı tarafından seçilen bir mali yatırım şirketi tarafından sermaye piyasasında değerlendirilmesi sonucu elde edilen getiriden oluşan sermaye aylığı veya primli aylık sistemi de bulunmaktadır.

[27] ISSA ve MISSOC yayınlarından derlenmiştir.

Herhangi bir prim karşılığı olmaksızın, hiç çalışmamış olan ya da çalışma süreleri az olduğundan yukarıdaki aylıkları düşük olan kimselere; vatandaşlık koşulu aranmadan, yalnızca İsveç'te en az 3 yıl süreyle ikamet etmiş olmaya dayalı olarak temel aylık adı altında ödenen ulusal yaşlılık aylığının tam aylık olarak miktarı yaklaşık olarak 820 avrodur. Tam aylığa hak kazanmak için gerekli oturma süresi 40 yıldır.

8.2.2.2. Dul ve Yetim Aylığı

Dul ve yetim aylığı; sigorta kolundan yapılan yardımlarda; "çalışma ve buna bağlı olarak kazanç ve prim ödeme" esasına bağlı olan altı tür, "ikamet" esasına bağlı olarak da iki tür yardım öngörülmüştür. Geride kalanlara ödenecek aylıklar için serbest çalışanlardan ve işverenlerden %1,7 oranında prim kesintisi yapılmaktadır.

Vefat eden kişinin aylığının %35'i (Yaşın 12'den büyük olması halinde %30'u) hak sahibi çocuğuna yetim aylığı olarak ödenmektedir. Birden fazla çocuk olması durumunda her çocuk için %25 oranında (Yaşın 12'den büyük olması halinde %20) ilave edilmektedir. Söz konusu aylık, çocuğun 18 yaşını doldurmasına kadar ödenmekte, öğrenime devam ediyorsa 20 yaşına kadar uzatılabilmektedir. Tüm öksüz/yetim aylıklarının toplamı vefat eden kişinin aylığını geçemez. Ayrıca yine aylığa bağlı gelire bağlı uyum aylığı ya da dul aylığı ödeniyorsa öksüz/yetim aylıklarının toplamı vefat eden kişinin aylığının %80'ini geçemez.

Vefat eden kişinin aylığının %55'i 12 ay boyunca eşine gelire bağlı uyum aylığı ödenir. Eğer hak sahibinin 12 yaşından küçük çocuğu varsa aylık kesilmez. 12 -18 yaşları arasında bir çocuğu varsa 12 ay daha aylık ödenir.

Ayrıca eşleri 1990'dan önce vefat eden bayanların uyum aylığı yerine aldığı dul aylığı uygulaması bulunmaktadır. Gelire bağlı uyum aylığından daha uzun süreli ödenir. Ayrıca ev kirası giderlerinin %93'üne kadar olan kısmı gelir testi sonrasında karşılanabilir.

İsveç'te yaşayan tüm bireyler, ikamet esasına bağlı olarak çeşitli koşullarla yardımlardan da faydalanır. Eşler vefat eden kişi ile son beş yıldır beraberlerse 65 yaşına kadar, çocuklar ise eğitimleri devam etmiyorsa 18, eğitimleri devam ediyorsa 20 yaşına kadar bu yardımlardan faydalanabilirler. Bunlardan birisi garanti edilmiş aylıktır. 65 yaşından genç olan, vefat eden kimseyle en az 5 yıldır beraber olan ve gelire bağlı aylık almayan geride kalanlara ödenmektedir. Vefat eden kişinin en az 3 yıldır İsveç'te ikamet ediyor olması gerekmektedir.(Tam aylık için 40 yıl) Tam aylık miktarı yaklaşık 760 avrodur.

Yetim aylığının düşük olması ya da hiç olmaması durumlarında çocuk yardımı ödenir. Yıllık olarak temel fiyat miktarı'nın (prisbasbelopp) %40'ı ödenir. Her iki ebeveynin de vefat ettiği durumlarda %80'i ödenir. Temel fiyat miktarı 2010 için yaklaşık 1630 avrodur.

8.2.2.3. Malullük Aylığı

Malullük sigortasında da yaşlılık sigortasında olduğu gibi "çalışma ve buna bağlı olarak kazanç ve prim ödeme" esasına bağlı olan iki tür, "ikamet" esasına bağlı olarak da bir tür yardım öngörülmüştür. Bu yardımların miktarı kişinin iş gücü kayıp oranına göre değişmektedir.

Prim ödemeye bağlı olan söz konusu yardım, 30-64 yaşları arasındaki olup, sağlığının bozulması nedeniyle çalışma gücünün en az %25'ini yitiren kimselere gelire bağlı hastalık tazminatı ödenmektedir.

Ayrıca prim ödemeye bağlı olan bu yardım ise 19-29 yaşları arasında olup, sağlık nedeniyle çalışamayacak durumda olanlara en fazla üç yıl süre ile Faaliyet Tazminatı verilmektedir. Bu süre sonunda yapılan muayene sonucunda ilgilinin yardım almaya devam edip etmeyeceğine karar verilir.

Yukarıda belirtilen her iki tazminatın tam aylık miktarı, yardımı doğuran olayın gerçekleştiği yıldan önceki, ilgilinin yaşına göre 5 ila 8 yıl arasında değişen bir dönemde, kazanç tutarı en yüksek üç yılın ortalamasına göre hesaplanan kazancın %64'ü oranındadır. Bulunan miktar maluliyet oranıyla tekrar hesaplanarak aylık miktarı bulunur. Ancak alınabilecek en yüksek aylık tutarı yaklaşık olarak 2.580 avrodur.

Prim karşılığı olmayan söz konusu yardım İsveç'te ikamet etmiş olma esasına bağlı olup, hiç çalışmamış ya da çalışma süresi kısa olan kimselere de "Temel (Garanti Edilmiş) Tazminat Ödemesi" yapılmaktadır. Yardımın tam tutarına hak kazanmak için gerekli olan ikamet süresi 40 yıl olup, bundan az süreler için doğru orantılı olarak hesaplanmaktadır. Yardımdan yararlanmak için gerekli en az ikamet süresi ise üç yıldır. Yardımın tam tutarı aylık olarak yaklaşık 850 avrodur.

8.2.2.4. Analık ve Hastalık Yardımları

Nakit yardımlar; yıllık geliri 1095 avrodan fazla olan tüm çalışanları ve iş bulma kurumlarında kayıtlı işsizleri, sağlık yardımları İsveç'te ikamet edenleri kapsar. İşverenler %8.64, serbest çalışanlar %9.61 oranında prim öderler. Ayrıca işverenler ve serbest çalışanlar %2.20 oranında ebeveynlik sigortası öderler. Çalışma yoksunluğunun 8'inci gününden itibaren doktor tarafından onaylanması gerekir.

Çalışanlar için 2-14 gün arası süren hastalık durumlarında işverenler; 15'inci günden 364'üncü güne kadar süren hastalık durumlarında ise sigorta çalışanın hak edeceği kazancın %80'ini karşılar (Hastalık ödeneği). Bu süre hastalığın ciddi olması durumunda kazancın %75'i karşılanarak 550 güne kadar uzatılabilir. En fazla yaklaşık 91 avroya kadar günlük ödenek ödenebilir.

İsveç'te oturan herkes "Çocuk Doğumu Nedeniyle Ebeveyn Ödeneği"nden faydalanabilir. Söz konusu yardım iki kısımdan oluşan bir yardımdır. İlk kısımda sigortalının kayıp kazançları %80 oranında 390 gün sürecinde karşılanır. Bu miktar herhangi bir geliri olmayan ya da çok düşük gelirli kimselerde sabit olarak günlük yaklaşık 19 avrodur. İkinci kısımda ise sabit olarak 90 gün boyunca günlük yaklaşık 19 avro ödenir. Her iki ebeveynin sigortadan yararlanma süresi toplamı 480 günü aşamaz. En fazla yaklaşık 97 avroya kadar günlük ödenek ödenebilir.(390 günlük süre için)

"Hamilelik Ödeneği"nden sadece çalışanlar faydalanabilir. Sigortalının kayıp kazançları %80 oranında karşılanır. Çocuğun doğumundan önceki 60 ila 11 gün içerisinde en fazla 50 gün için ödenir. Eğer kadının hamilelik süresince çalışması yasaklanmış ise tüm hamileliği boyunca bu yardımdan faydalanabilir. En fazla yaklaşık 91 avroya kadar günlük ödenek ödenebilir.

Her iki ebeveynin de çalıştığı durumlarda 12 yaşından küçük çocukları hastalanırsa her iki ebeveyn çocuk başına yılda toplam 60 gün bu ödenekten faydalanabilir (geçici ebeveynlik ödeneği). Sigortalının kayıp kazançları %80 oranında karşılanır. En fazla yaklaşık 91 avroya kadar günlük ödenek ödenebilir.

8.2.2.5. İş Göremezlik Yardımı

Ücretli ve bağımsız çalışanlar, zorunlu "İş Göremezlik Yardımı" kapsamında sigortalanmaktadırlar. İş göremezlik yardımı alabilmek için sigortalıların en az dört hafta hizmet sürelerinin olması ve yıllık gelirlerinin temel tutarın %50'sinden yüksek olması gerekmektedir.

İş göremezlik yardımı; ücretli çalışanların son gelirlerinin %100'üne, bağımsız çalışanların ise %65'ine eşit olmaktadır. Ancak, yardım miktarı temel tutarın altı katı ile sınırlandırılmıştır. İş göremezlik yardımı, ücretli çalışanlar için hastalığın ilk gününden 260'ıncı gününe (52 hafta) kadar ödenmektedir. Buna karşın bağımsız çalışanlar için hastalığın 17'nci gününden 248'inci gününe kadar iş göremezlik yardımı yapılma imkanı bulunmaktadır. İş göremezlik halinde çalışanların iş göremezlik ücretinin ilk 16 gününden işverenler sorumlu olmaktadır. Hastalığın devam etmesi durumunda ise geri kalan günlerin ücretleri Milli Sigorta kapsamında ödenmektedir.

8.2.2.6. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Yardımları

İş kazası ve meslek hastalığı yardımları; tüm çalışanları ve serbest çalışanları kapsar. Serbest çalışanlardan ve işverenlerden %0,68 oranında prim kesintisi yapılır. İş kazası ya da meslek hastalığının çalışılan işle ilgili olduğunun ispatı gerekmektedir. Herhangi bir süre sınırlaması yoktur. En az 1/15 oranındaki iş gücü kayıpları bu başlıkta değerlendirilir.

Geçici İş Göremezlik Ödeneğini, serbest çalışanlar için 2-14 gün arası süren hastalık durumlarında sigorta ödeneği karşılar. Çalışanlar için 2-14 gün arası süren hastalık durumlarında işverenler, 15'inci günden 364'üncü güne kadar süren hastalık durumlarında ise sigorta çalışanın hak edeceği kazancın %80'ini karşılar. Bu süre hastalığın ciddi olması durumunda kazancın %75'i karşılanarak 550 güne kadar uzatılabilir. En fazla yaklaşık 91 avroya kadar günlük ödenek ödenebilir. %100'lük bir iş gücü kaybı için sigortalının kayıp kazançlarının tamamı Kalıcı İş Göremezlik Ödeneği adı altında ödenir. Ödenebilecek en yüksek kalıcı iş göremezlik ödeneği aylık yaklaşık 2.880 avrodur. Kısmi iş gücü kaybı durumlarında ödenek iş gücü kaybıyla orantılı olarak ödenir.

Cenaze Ödeneği, temel fiyat miktarının %30'u kadardır. Geride kalan eşe, öksüz/yetim aylığından yararlanmaya hak kazanan çocukları yoksa vefat eden eşinin kalıcı iş göremezlik ödeneğinin %45'i, varsa %20'si oranında Uyum Aylığı bağlanır. Bu aylık vefat eden sigortalıyla evli olan 65 yaşından küçük kimseye 12 ay süresince ödenir. Eğer geride kalanın bakmakla yükümlü olduğu 18 yaşından küçük çocuğu varsa 12 ay daha, 12 yaşından küçük çocuğu varsa çocuk 12 yaşına gelene kadar uzatılabilir.

18 yaşından küçük (Öğrenciyse 20 yaş) öksüz/yetim, vefat eden ebeveyninin kalıcı iş göremezlik ödeneğinin %40'ını alabilir. Her çocukta bu oran %20 arttırılarak çocuklar arasında eşit olarak paylaştırılır fakat ödeneğin %100'ünü geçemez.

8.2.2.7. İşsizlik Yardımı

"Temel işsizlik Sigorta" ve "Gelire Bağlı Gönüllü Sigorta" olmak üzere iki çeşit işsizlik sigortası mevcuttur.

Temel İşsizlik Sigortası; 20 ila 65 yaş arasındaki çalışanlar ve iş arayanları kapsamaktadır. Devlet tarafından finanse edilir. Temel işsizlik sigortasına hak kazanabilmek

için işsiz kalınmadan önceki son bir yıl içinde, sigortalının en az 6 ay çalışmış olması (ayda en az 80 saat) ya da 6 aylık bir zaman dilimi içinde toplamda 480 saat çalışmış olması gerekmektedir. İşsizlerin ve kamu istihdam servislerine kayıtlı kimselerin ise durumlarına uygun işleri kabul ederek günlük en az üç saatten haftalık ortalama 17 saat çalışmaları gerekmektedir. Günlük olarak ödenen miktar, eğer sigortalı haftada 40 saat çalışanlardan ise günlük ortalama 35 avrodur. Bu miktar haftalık çalışma saatiyle orantılı olarak düşürülür. İşsizlik yardımı 300 gün süresince ödenir. Eğer sigortalının 18 yaşından küçük bir çocuğu varsa, bu süre 150 gün daha uzatılabilir. Yardım haftada 5 gün için ödenir.

"Gelire Gönüllü Bağlı Sigorta"; belirli bir meslek dalı veya endüstrideki işsizlik sigortası fonlarına üye 65 yaşından küçük çalışanları ve serbest çalışanları kapsamaktadır. Söz konusu sigortanın finansmanı üyelerden sağlanan primlerle karşılanır. Gelire bağlı gönüllü sigortaya hak kazanabilmek için en az 12 aydır işsizlik fonuna üye olmak gerekmektedir. İlk 200 gün için sigortalının önceki gelirinin %80'i, sonraki 100 gün içinse %70'i ödenir. Eğer sigortalının 18 yaşından küçük bir çocuğu varsa, bu süre 150 gün daha uzatılabilir. Yardım haftada 5 gün için ödenir. Ödenebilecek en yüksek yardım miktarı günlük yaklaşık 75 avrodur.

İşsizlik ödenekleri gönüllü olarak işinden ayrılanlar için 10 ila 60 gün arasında ödenir. Ayrıca uygun bir işi ya da eğitimi reddeden için işsizlik ödenekleri %25 ile %50 arasında değişen oranlarda düşürülür.

8.2.2.8. Aile Yardımları

Aile yardımları, İsveç'te oturan tüm aileleri kapsar. Tüm yardımlar devlet tarafından karşılanır.

Çocuk Yardımları 16 yaşından küçük çocuklar için ödenir. Çocuk yardımı çocuğun eğitime devamı halinde 20 yaşına kadar uzatılır. Öğrenme güçlüğü çeken çocuklar için eğitimleri devam ettiği sürece yardım ödenir. Yardım miktarı aylık olarak çocuk başına yaklaşık 115 avrodur. Çocuk sayısı arttıkça ayrıca ek ödeme de yapılır. (2. çocuk için→ 16 avro, 3. çocuk için → 49 avro, 4. çocuk için → 110 avro, 5 ve üzeri çocuk için → 136 avro)

18 yaşından küçük ve devamlı olarak tek ebeveynle yaşayan ve kendisi için nafaka almayan çocuklar için Destek Yardımı ödenir. Eğer çocuğun eğitimi devam ediyorsa 21 yaşına kadar uzatılır. Yardım miktarı aylık olarak yaklaşık 140 avrodur. Eğer çocuğun aylık 435 avrodan fazla bir geliri varsa, 435 avroyu geçen miktar yardım miktarı yarı yarıya azaltılır. Düşük gelirli ailelere ve çocuksuz çiftlere barınma giderlerini karşılama amaçlı Barınma Yardımı ödenir.

Özel bakım gereken hasta ya da engelli çocuklar için ebeveynlere Çocuk Bakım Yardımı ödenir. Tam yardım miktarı aylık olarak çocuk başına yaklaşık 960 avrodur. Çocuğun durumuna göre miktar azaltılabilir. 10 yaşın altındaki yabancı bir vatandaşı ya da İsveç'te oturmayan kimseyi evlat edinen ailelere Evlatlık Yardımı ödenir. Yardım miktarı bir defaya mahsus olmak üzere yaklaşık 4.400 avrodur.

8.3. Türkiye Cumhuriyeti ile İsveç Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

Sosyal Güvenlik sözleşmesi Türkiye Cumhuriyeti ile İsveç Krallığı arasında 30.06.1978 tarihinde imzalanarak, 01.05.1981 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 03.06.1997 tarihinde ise Sosyal Güvenlik Sözleşmesini tadil eden "Ek Anlaşma" imzalanmıştır. Söz

konusu ek anlaşma ile taraflar süregelen ilişkilerin kapsamını genişletmeyi, sözleşmenin imzalanmasından sonra oluşan mevzuat değişikliklerine paralel olarak sözleşmede değişiklikler yapılmasını amaçlamışlardır. Bu çerçevede, 1978 tarihinde imzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin bazı maddeleri değiştirilmiş, bazı maddelerine ilaveler yapılmış, bazı maddeler de kaldırılmıştır. "Ek anlaşma" 01.02.2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu ek anlaşma ile vatandaşlarımız açısından; sağlık yardımları, tıbbi bakım yardımları, çocuk parasından yararlanma, işsizlik sigortası ve iş piyasası parasal desteği gibi önemli haklar elde edilmiştir. Ayrıca İsveç'te gerçekleştirilen sosyal güvenlikle ilgili mevzuat düzenlemelerinin yürürlükteki sözleşmeye yansıtılması amacıyla yapılan görüşmeler sonucunda, 26.08.2004 tarihinde Stokholm'de imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile İsveç Krallığı Arasında 30 Haziran 1978 tarihinde imzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesini Değiştiren Ek Sözleşme" ile İsveç mevzuatında yapılan değişikliklerle sözleşmenin bazı maddeleri uyumlu hale getirilmiştir. Akit taraf ülkelerden birinin mevzuatı kapsamında geçen hizmet sürelerinin aylık bağlanması için yeterli olduğu hallerde, sigortalılara veya hak sahiplerine müstakil aylık bağlanması imkanı sağlanmıştır.11.03.2012 tarih ve 28230 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlük kazanan ek değişikliklere göre Sözleşmede, İsveç'te çalışanların Türkiye'de yaşayan aile üyeleri ile Türkiye'de ikamet eden İsveç emekliliği aylık sahiplerinin sağlık yardımlarından yararlanmalarının Türk mevzuatına tabi olmalarına bağlı olduğu açıkça belirtilmiştir. Diğer yandan, sosyal güvenlik sözleşmelerinin vazgeçilmez hükmü olan hizmetlerin birleştirilmesi hususunda birleştirme öngörülmekte ancak, Türkiye'deki 360 günden (12 ay) az olan sigortalılık sürelerinin İsveç tarafınca dikkate alınmayacağı hükme bağlanmaktadır. Ayrıca, bağlanacak aylıkların tam aylık olması durumunda Ek Sözleşme öncesinde aylıklardan yapılması öngörülen eksiltme yani tam aylığın kısmi aylığa dönüştürülmesi bu tarihten sonra geçerli olmayacak ve hak kazanılan tam aylık herhangi bir azaltmaya tabi olmadan hak edildiği şekliyle alınabilecektir.

8.3.1. Kişisel Kapsam

Sözleşme, Akit Taraf Vatandaşlarına, Akit Taraflardan her hangi birisinin mevzuatına tabi olan veya olmuş bulunan şahıslara ve bu şahıslar dolayısıyla hak sahibi olan kimselere uygulanır. Türkiye bakımından bu hüküm, yalnızca Türkiye ile ikili ya da çok taraflı sözleşmelere taraf olan ülkelerin vatandaşlarına uygulanır.

8.3.2. Maddi Kapsam

Türkiye açısından aşağıda belirtilen maddi kapsam çerçevesindeki mevzuatlar hakkında uygulanmaktadır.[28]

- İşçiler hakkında uygulanan Sosyal Sigortalar (Hastalık ve analık, iş kazaları ile meslek hastalıkları, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları) hakkındaki mevzuat,
- Devlet memurları ve hizmetlilerini kapsayan T.C. Emekli Sandığı,
- Esnaf, sanatkarlar ve diğer bağımsız çalışanlar için yaşlılık ve maluliyet aylıkları ve ölenin geride kalan hak sahiplerine ödenen aylıklar, (Bağ-Kur)
- Sosyal Sigortalar Sistemine dahil edilen diğer Sosyal Sigorta sandıkları hakkındaki özel sistemlere ilişkin mevzuat,

[28] Türkiye Cumhuriyeti ile İsveç arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 5510 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce imzalanmıştır.

İsveç açısından aşağıda belirtilen maddi kapsam çerçevesindeki mevzuatlar hakkında uygulanmaktadır.

- Sağlık sigortası ve ana baba sigortası
- Esas aylık
- Munzam aylık
- Genel çocuk tahsisleri
- İş kazaları sigortası
- İşsizlik sigortası ve iş piyasası parasal desteği

8.3.3. Hastalık ve Analık Yardımları

Her iki ülkenin mevzuatına göre sigortalı olarak geçirilen süreler, aynı zamana rastlamamak koşuluyla birleştirilir.

İsveç'te ikamet eden kimselerin aile fertlerine Türkiye'de sağlık yardımlarının sağlanması, Türk sigorta sistemine prim ödenmesine bağlıdır. Türkiye'de ikamet eden ve sadece İsveç'ten aylık alan kimseler için de aynı hüküm geçerlidir.

Bir Akit Taraf mevzuatı uyarınca temin edilen tıbbi yardımlar, bu akit Taraf nam ve hesabına, tıbbi tedavi görmek üzere diğer Akit Tarafın ülkesine gitmelerine izin verilen kişilere verilmeye devam eder.

Akit taraflardan her ikisinin veya Taraflardan birisinin mevzuatına göre aylık almakta olan bir kimse, ülkesinde ikamet ettiği Akit Taraf mevzuatına göre sağlık yardımlarına hak kazanır.

8.3.4. İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları

İş kazası ile ilgili yardımlar, kişinin o an tabi olduğu Akit ülke mevzuatına göre uygulanır.Yeni bir iş kazası ile ilgili tazminat, yeni kazanın sebep olduğu çalışma kapasitesindeki azalma nazari itibara alınmak suretiyle yetkili mercii tarafından bu merciin uygulaması gereken mevzuata göre tespit edilir.

Meslek hastalıkları ile ilgili yardımlar, hastalık ilk kez diğer taraf ülkesinde tespit edilmiş olsa dahi, ilgili şahsın söz konusu meslek hastalığını tevlid eden işte çalıştığı sırada hangi tarafın mevzuatı uygulanmakta ise o mevzuata göre tespit edilir. İşçinin, her iki Akit Taraf ülkesinde de meslek hastalığına sebep olabilecek bir işte çalışmış olması halinde, en son çalıştığı Akit Taraf mevzuatı uygulanır.

Eğer bir meslek hastalığı Akit Taraflardan, birinin mevzuatına göre bir yardım yapılmasını gerektirmiş ise, hastalığın diğer Akit Taraf ülkesinde ilerlemesinden dolayı ödenecek tazminat da birinci taraf mevzuatına göre verilir. Ancak, hastalığın ilerlemesi, diğer taraf ülkesinde ifa edilen ve hastalığın ilerlemesine yol açan bir çalışmadan kaynaklanmış ise bu kural uygulanmaz.

Bir Akit Tarafın mevzuatına göre bir iş kazasına veya meslek hastalığına maruz kalmış bir kimse, diğer Akit Tarafın ülkesinde kalırken veya ikamet ederken, bu kaza veya hastalık nedeniyle birinci Akit Tarafın yetkili kurumunun nam ve hesabına, ikinci Tarafın mevzuatında sağlandığı şekilde gerekli tıbbi bakımı alır.

8.3.5. Yaşlılık Aylıkları, Malullük Yardımları ve Geride Kalan Hak Sahiplerine Sağlanan Yardımlar

i. İsveç Mevzuatının Uygulanması

Kazanç karşılığı çalışma sürelerine dayanan bir munzam aylığa veya bir esas aylığa hak kazanmak için Türk aylık mevzuatı uyarınca tamamlanmış sigorta süreleri, İsveç aylık mevzuatı uyarınca tamamlanmış sürelerle bu süreler çakışmadığı sürece birleştirilir.

Ödenecek meblağ hesaplanırken, sadece İsveç aylık mevzuatı uyarınca tamamlanmış sigorta süreleri dikkate alınır. Aylık zammı, çocuk bakım tahsisatı, aylığa bir ek olarak ödenmeyen sakatlık tahsisatı ve gelir kontrollü yardımlar dışındaki kazançlı bir işin gerçek veya nazari sürelerini esas alarak hesaplanan sadece esas aylıklar İsveç dışında ödenirler.

Gerekli görülen tıbbi muayeneler, yetkili Sigorta Kurumunun talebi üzerine ve söz konusu kurum adına ikamet yerindeki Sigorta Kurumu tarafından yaptırılır.

ii. Türk Mevzuatının Uygulanması

Sigortalılık süreleri aynı zamana rastlamamak kaydı ile birleştirilir. Ödenecek meblağ hesaplanırken, sadece Türk aylık mevzuatı uyarınca tamamlanmış sigorta süreleri dikkate alınır.

iii. Munzam Aylığın Tediyesi

Sigorta sürelerinin her iki Akit Taraf mevzuatına göre geçirilmiş olması halinde, Türk mevzuatına göre yardım hakkının iktisabı bakımından, sigortalılık süreleri aynı zamana rastlamamak kaydı ile birleştirilir.

Akit Taraflardan her ikisinin mevzuatına göre sigortalılık sürelerini tamamlamış olan bir kimsenin, kendisine aylık bağlanması için müracaat etmesi veya böyle bir müracaatın geride kalan hak sahipleri tarafından yapılması halinde, yetkili Türk sigorta kurumu aylık yardımlarını aşağıda belirtildiği şekilde tespit eder.

a. Yetkili sigorta kurumu, söz konusu şahsın, sigortalılık süreleri birleştirildiğinde yardıma hak kazanıp kazanmadığını ilgili mevzuat uyarınca tespit eder.

b. Müracaatçının yardıma müstahak olduğu tespit edildiği taktirde, sigorta kurumu Akit Tarafların mevzuatlarına göre tamamlanmış olan bütün sigortalılık sürelerini, Türkiye'de tamamlanmış gibi kabul ederek, bu durumda verilecek nazari miktarı hesaplar.

c. Yardım miktarı, tamamlanan sürelerin uzunluğuna bağlı olmamak şartıyla, nazari miktar olarak kabul edilir.

(c) ve (b) bentlerinde belirtilen miktar esas alınarak sigorta kurumu; kendi mevzuatına göre hesaba katılacak sigortalılık süreleri ile her iki Akit Taraf mevzuatlarına göre hesaba katılacak sigortalılık süreleri arasındaki nispete göre kendisi tarafından ödenecek olan kısmi yardımı hesaplar.

8.3.6. Anlaşmazlıkların Çözümü

İşbu sözleşmenin uygulanması ile ilgili olarak doğacak anlaşmazlıklar, Akit Tarafların yüksek düzeydeki idari yetkilileri arasındaki karşılıklı anlaşma yolu ile çözümlenir.

8.3.7. Sözleşmenin Feshi

İki Akit Taraftan her hangi biri işbu Sözleşmenin feshedileceğini diğer tarafa ihbar edebilir. Fesih ihbarı, içinde bulunulan takvim yılının hitamından en az üç ay önce yapılır. Bu ihbar üzerine, ihbarın yapıldığı takvim yılının sona ermesi ile sözleşmenin yürürlük hali kalkmış olur.

Sözleşmenin feshi halinde, diğer ülkelerde ikamet dolayısı ile ya da vatandaşlık durumları nedeni ile yardım haklarına konulan kısıtlamalarla ilgili olarak, her iki Akit Taraf ülkesinde yürürlüğe konulmuş bulunan hükümlere bakılmaksızın, halen iktisap edilmiş bulunan haklar konusunda işbu Sözleşmenin hükümleri uygulanmaya devam eder. Sözleşmenin hükümlerine istinaden iktisap edilmiş olabilecek müstakbel yardımlara ilişkin herhangi bir hak özel anlaşma yolu ile saptanır.

9. TÜRKİYE CUMHURİYETİ - ROMANYA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

9.1. Romanya'daki Türk Vatandaşlarına İlişkin Sayısal Bilgiler

Aşağıda yer alan tabloda, Romanya'da yaşayan Türk vatandaşlarına ait nüfus bilgileri yer almaktadır.

Tablo XXV. Romanya'da Yaşayan Türk Vatandaşlarına Ait Nüfus Bilgileri

	2007	2008	2009
Kadın	332	332	353
Erkek	1862	1863	1897
Toplam	2194	2195	2250

Kaynak: EUROSTAT, Uluslararası Göç ve Sığınma İstatistikleri (Erişim Tarihi: 12/07/2012)

9.2. Romanya Sosyal Güvenlik Sistemi[29]

Romanya sosyal güvenlik sistemi sosyal sigorta ve bireysel hesap sisteminden oluşmaktadır. Çalışma, Aile ve Fırsat Eşitliği Bakanlığı sosyal güvenlik sisteminin genel denetiminden ve politika geliştirilmesinden sorumludur. Ulusal Emeklilik ve Sosyal Güvenlik Fonu, bölgesel kolları ile birlikte sistemin yönetiminden sorumludur.

Ulusal Sağlık Sigortası Fonu hastalık ve analık yardımlarını yönetmektedir. Çalışma, Aile ve Fırsat Eşitliği Bakanlığı ana-babalık izni yardımlarını idare eden kurumdur.

Milli Sigorta'nın sosyal güvenlik kapsamında, ülke nüfusunun tamamına sunduğu yardımlar aşağıda sıralanmaktadır.

i. Yaşlılık Aylığı
ii. Dul ve Yetim Aylığı
iii. Malullük Yardımı
iv. Analık ve Hastalık Yardımları
v. İş Göremezlik Yardımı
vi. İş Kazası ve Meslek Hastalığı
vii. İşsizlik Yardımı
viii. Aile Yardımları

9.2.1. Romanya Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı

Romanya sosyal güvenlik sistemi, bir hizmet akdine tabi çalışanların, bağımsız çalışanların, işverenlerin prim katkıları ve devlet sübvansiyonları ile finanse edilmektedir.

Bir hizmet akdine tabi çalışanların brüt gelirlerinin % 9,5'i bağımsız çalışanların brüt gelirlerinin %29'u sisteme prim katkısı olarak aktarılmaktadır. İşverenler ise çalışanlarının brüt ücretinin çalışma şartlarına göre %29 ila %39'u arasında prim katkısında bulunmaktadır. Sosyal sigortalara devlet, ancak açık olması durumunda katkı vermektedir.

[29] SSA yayınından derlenmiştir.

Sosyal sigorta dışında Romanya'daki diğer sistem olan bireysel hesap sistemine, bir hizmet akdine tabi çalışanların ve bağımsız çalışanların brüt gelirlerinin % 2'si prim katkısı olarak aktarılmaktadır. Bu sisteme işverenlerin ve devletin katkısı yoktur.

9.2.2. Romanya Sosyal Güvenlik Sisteminde Sunulan Yardımlar

9.2.2.1 Yaşlılık Aylığı

Romanya sosyal güvenlik sisteminde yaşlılık aylığı; erkeklerde 63,3 yaş ve en az 11 yıllık hizmet, kadınlarda ise 58,3 yaş ve en az 10 yıl 9 aylık hizmet şartı bulunmaktadır. Tam aylık için erkeklerde 32 yıl, kadınlarda ise 26 yıl 9 aylık hizmet şartı aranmaktadır. Yaş sınırları 2015 yılında kadın ve erkeklerde 65 olacaktır.

Ayrıca belirli şartlar altında kısmi emeklilik ve erken emeklilik imkanları da bulunmaktadır. Yukarıdaki şartlar bireysel hesap sisteminde de geçerlidir. Minumum aylık oranı 581.30 Lei'dir.

9.2.2.2 Malullük Aylığı

Çalışma gücünün iş kazasına bağlı olarak en az %50 oranında kaybedilmesi, meslek hastalığı tüberküloz gibi hastalıklar nedeniyle malullük aylığı bağlanabilmektedir.

Minumum aylık oranı 581.30 Lei'dir. Malullük dereceleri üçe ayrılmaktadır. Birinci derece malullük durumunda 310 Lei daha ödeme yapılmaktadır.

9.2.2.3. Dul -Yetim Aylığı

Yaş şartını ve evlenme şartını karşılayan dul erkek-kadın eş, 16 yaşına kadarki çocuklar (Öğrenci ise 26 yaş, malul ise sınırsız). Sınırlı aylık ise yaş ve evlilik şartını sağlayamayan dul eşe 6 ay süre ile verilmektedir. Ayrıca ölen kişinin yasal mirasçısına cenaze yardımı da yapılmaktadır.

9.2.2.4. Analık ve Hastalık Yardımları

Nakdi hastalık ve analık yardımlarından, bireysel iş akdi bulunan, sivil hizmetlerde, adalet hizmetlerinde, diplomatik işlerde çalışanlar ile bağımsız çalışan, işsizlik yardımı alan kişiler yararlanabilmektedir. Bu yardımlardan Romanya'da yasal olarak ikamet eden ve gelir sahibi kişiler yararlanabilmektedir. Finansmanında işverenlerin ve bağımsız çalışanların katkısı bulunmaktadır. Ebeveyn (Ana-babalık) izninin maliyeti devlet tarafından karşılanmaktadır.

Tıbbi yardımlardan ise Romanya'da ikamet eden ve geçici olan Romanya'da ikamet eden yabancılar yararlanabilmektedir. Tıbbi hizmetlerin finansmanı bir iş akdine tabi çalışan, bağımsız çalışan, işveren ve devlet katkıları ile karşılanmaktadır.

Hastalık yardımları, aylık ortalama kazancın %75'i oranında ödenmektedir. 183 güne kadar ödeme yapılmaktadır.

Ayrıca hastalık önleme ve rehabilitasyon hizmetleri yardımları da yapılmaktadır. Bu kapsamda 90 güne kadar yardım verilebilmektedir.

Analık yardımı, tahmini doğum süresinden 6 ay öncesine kadar ve 120 güne kadar verilmektedir.

Ana-babalık izni kapsamında çocuk iki yaşını doldurana kadar (Engelli ise 3 yaş) aylık 600 Yeni Lei yardım verilmektedir.

Aylık ortalama kazancın %85'i oranında çocuk bakım yardımı yapılmaktadır. 7 yaşından küçük çocuklar için (Engelli ise 18 yaş) en fazla 45 güne kadar ödenmektedir.

9.2.2.5. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Yardımları

Romanya sosyal güvenlik sisteminde; çalışanlar, kamu çalışanları, kooperatif üyeleri, işsizlik yardımı alan kişiler, çıraklar, tam zamanlı eğitim alan öğrenciler, mesleki eğitim alan öğrenciler ve askeri hizmetlerde bulunanlara iş kazası yardımı yapılmaktadır.

Yardımlar; işverenler, ihtiyari sigortalılar ve devlet sübvansiyonları ile finanse edilmektedir.

İş kazası sonucu en az %50 oranında çalışma gücünden yoksun kalanlara yardım verilmektedir. Bu kapsamda değişen oranlarda geçici ve sürekli işgöremezlik ödenekleri verilmektedir.

9.2.2.6. İşsizlik Yardımı

Romanya sosyal güvenlik sisteminde; çalışanlar, kamu çalışanları, kooperatif üyeleri, işsizlik askeri hizmetlerde bulunanlara, yürütme, yasama ve yargının belli mensuplarına, yeni mezun kişilere işsizlik yardımı yapılmaktadır.

Yardımların finansmanı sigortalı, bağımsız çalışan, işveren ve devlet tarafından karşılanmaktadır.

Kişinin, son 24 ay içinde en az 12 aylık hizmeti bulunması gerekmektedir. Aylık ulusal asgari ücretin %75'i oranında yardım yapılmaktadır.

9.2.2.7. Aile Yardımları

Romanya aile yardımları ikametgah prensibine dayalı olarak, Romanya'da yaşayan çocuklar için sunulmaktadır. Çocuk yardımı, 18 yaşından küçük çocuklar için sunulmaktadır. 184 Lei'den düşük kişi başı gelire sahip ailelere ödenmektedir. Ayrıca 4 çocuğa kadar her çocuk için doğum yardımı yapılmaktadır. 2 yaşına kadar 200 Lei, 3 ve daha üstü yaşlarda ise 40 Lei yardım yapılmaktadır.

9.3. Türkiye Cumhuriyeti ile Romanya Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

Romanya ile Türkiye Cumhuriyeti arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 06.07.1999 tarihinde Ankara'da imzalanmış ve 1 Mart 2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

9.3.1.Temel İlkeler

9.3.1.1. Sosyal Güvenlik Mevzuatı Açısından Teklik İlkesi

İkili sosyal güvenlik sözleşmelerinde teklik ilkesi kapsamında ekonomik anlamda aktif olanlar için, sadece bir taraf sosyal güvenlik mevzuatını sigortalıya uygulamaktadır. Bu taraf devlet de prensip olarak sigortalının çalıştığı ülke (lex loci laboris) olmaktadır. Bu kuralın birinci istisnası yurt dışında görevlendirmeler sayılmaktadır. Bu hallerde işçiye uygulanacak sosyal güvenlik mevzuatı, göçmen işçiyi gönderen ülke olarak benimsenmektedir.

9.3.1.2. Eşit Muamele İlkesi

Her iki ülkeden birinin vatandaşları diğer ülkenin sosyal güvenlik mevzuatının uygulanması bakımından, o tarafın vatandaşı ile eşit işleme tabi tutulmaktadır. Bu kapsamda sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadığı hallerde, bir ülkenin vatandaşları diğer ülke vatandaşları gibi, aynı şartlarla, aynı haklardan yararlanacaklar ve aynı yükümlülüklere tabi olacaklardır.

Eşit muamele ilkesi, sosyal güvenlik sistemlerinin göçmen işçilere bulundukları üye devletin uyruklarıyla eşit işlem görecekleri anlamına gelmektedir. Bu ilkeye göre, sigortalıya çalıştığı üye devletin kendi vatandaşına uygulanan hak ve yükümlülüklerde eşit davranılmasına ilişkin zorunluluk getirilmektedir. Her türlü dolaylı veya doğrudan ayrımcılık yasaklanmıştır.

Toplumsal kurallar ve politikalar belirli özelliklere sahip kişi ve grupları diğer bazı kişi ve gruplara tercih edecek şekilde tasarlanmış ve bu amaçla yapıldığı açık olan uygulamalar mevcut ise doğrudan ayrımcılık söz konusu olmaktadır. İşe almada aynı mesleki niteliklere sahip kişilerden belirli bir uyruğa sahip olanların, diğer ülke vatandaşlarına tercih edilmesi açık bir ayrımcılık uygulamasıdır.

Tarafsız gibi görünen ve açık bir ayrımcılık niyeti ortaya koymayan uygulama ve politikalar ayrımcılığa sebep oluyorsa dolaylı ayrımcılık söz konusu olmaktadır. Örneğin; bir işverenin gece vardiyasında çalıştırmak üzere, en az iki yıl söz konusu üye ülkede ikamet eden kişiler işe almak istediğini duyurması, üye ülke vatandaşları için gerçekleştirilmesi daha kolay bir şart olduğundan dolaylı ayrımcılığa neden olan bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır.

9.3.1.3. Sürelerin Birleştirilmesi İlkesi

Taraf ülkelerde çalışma yada ikamet süreleri, sigorta haklarının kazanılmasında tamamlanmış süreler olarak göz önüne alınacaktır.

9.3.1.4. Yardımların İhraç Edilebilirliği İlkesi

Kişi, sosyal sigorta yardımlarını ödeyen üye devlet dışında başka bir üye devlette ikamet etse dahi yardımlar, yardımı yapan üye devlet tarafından askıya alınamaz, durdurulamaz veya geri çekilemez. Ancak bu ilke özel primsiz yardımlar için değil, zorunlu primli yardımlar için geçerli olmaktadır.

Türkiye-Romanya Sosyal Güvenlik Sözleşmesi kapsamında; Türk vatandaşları da, Romanya vatandaşları gibi, sadece temel yardıma, bakım yardımlarına ve tazminat zamlarına ancak Romanya'da ikamet ettikleri sürece hak kazanmaktadırlar.

Her iki taraf için bağlanmış bir aylık, diğer ülkede ikamet edilmesi dayısıyla durdurulamaz, indirilemez, tadil edilemez veya geri alınamaz. Ayrıca üçüncü bir ülkede ikamet eden diğer ülke vatandaşına, o ülke vatandaşlarına uygulanan koşullar ve aynı ölçüler içerisinde yardımlar ödenecektir. Yaşlılık aylığı, ilgili şahsın aylığa hak kazanma yaşına eriştiği zaman diğer ülkede ikamet etmesi halinde de ödenmektedir. Geride kalan hak sahiplerine verilen aylığa hak kazanma durumu, geride kalan hak sahibinin sigortalının ölümü tarihinde diğer ülkede ikamet etmekte olmasından dolayı da etkilenmeyecektir.

9.3.1.5. İyi Yönetim ve İşbirliği İlkesi

Üye devletlerin sosyal sigorta kurumları her türlü konuda birbirlerine ve sigortalılara yardımcı olmak ve kendi mevzuatlarını uyguluyormuşçasına hareket etmek zorundadırlar.

Türkiye Roamnya Sosyal Güvenlik Sözleşmesi kapsamında, her iki ülkenin yetkili makamları veya bu yetkili makamlarca tayin edilen merciler, Sözleşmenin uygulanması ve uygulanmasını kolaylaştırmak maksadıyla irtibat bürolarını tayin ederler. Kendi Kanun ve Yönetmeliklerinde gerçekleşen bütün önemli değişiklikleri birbirlerine ileteceklerdir.

Ayrıca, taraflardan birinin mevzuatına göre belirli bir süre içinde bir makama verilmesi gereken bir talep, bildirge veya dilekçe aynı süre içinde karşı tarafın eşdeğer makamına verilmiş ise, zamanında birinci makama verilmiş sayılacaktır. Bu gibi hallerde talebi, bildirgeyi veya dilekçeyi alan diğer Taraf Makamları, bunları vakit kaybetmeksizin birinci Tarafın yetkili makamına iletileceklerdir.

Diğer Akit Taraf ülkesinde bulunan şahıslara ödenecek aylıklarla ilgili ödeme usulü Akit tarafların anlaşmaları ile tespit edilmektedir.

9.3.2. Yürürlük Sahası

Türkiye Cumhuriyeti-Romanya Sosyal Güvenlik Sözleşmesi, Romanya ile Türkiye Cumhuriyeti'nde uygulanmaktadır.

9.3.3. Kişisel Kapsam

Sözleşme; Türkiye'deki Romanya vatandaşlarına ve Romanya'daki Türk vatandaşlarına uygulanmaktadır.

9.3.4. Maddi Kapsam

Sözleşme hükümleri Romanya bakımından,

Sosyal sigorta ve sosyal yardım, sağlık sigortası;

- Salgın hastalık sonucu meydana gelen iş göremezlik, iş yeri haricinde meydana gelen sakatlıklar, meslek hastalıkları ve iş kazaları tazminatları;
- Hastalıkların önlenmesi ve çalışma kapasitesinin yeniden kazanılması yardımları;
- Analık Tazminatları;
- Çocuk doğurma veya hasta çocuğa bakma tazminatları;
- Yaşlılık aylıkları;
- Maluliyet aylıkları;
- Geride kalan şahıs aylıkları;
- Ölüm aylıkları;

Türkiye bakımından;[30]

- İşçileri kapsayan Sosyal Sigortalar Kanunu ile Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu (malullük, yaşlılık, ölüm, iş kazası ve meslek hastalıkları, hastalık ve analık)
- Devlet memurlarının emeklilik haklarını düzenleyen Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu (malullük, yaşlılık ve ölüm)
- Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu (malullük, yaşlılık ve ölüm)
- 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 20 nci maddesine tabi olan sandıklarla ilgili (malullük, yaşlılık, ölüm, iş kazası ve meslek hastalıkları, hastalık ve analık) mevzuatlara uygulanmaktadır.

Bu Sözleşme yukarıda belirtilen mevzuatı değiştiren, yeniden düzenleyen veya bu mevzuat yerine geçen ya da bu mevzuata ek hükümler getiren her türlü mevzuata da uygulanır. Bu Sözleşme yeni bir sosyal güvenlik rejimi oluşturan mevzuata uygulanmaz.

9.3.5. İstisnalar

Bu sözleşmede aksine bir hüküm yoksa;

i. Bir Akit Taraf ülkesinde ücretli çalışanlar, bu çalışmaları ile ilgili olarak, kendilerinin diğer taraf ülkesinde oturmaları ya da işverenin veya işverenin işyeri merkezinin diğer taraf ülkesinde bulunması halinde dahi, çalıştıkları taraf ülke mevzuatına tabi olur.

ii. Faaliyetini bir taraf ülkesinde icra eden bağımsız çalışan, diğer taraf ülkede otursa dahi, faaliyetini yürüttüğü taraf ülke mevzuatına tabi olur.

iii. Akit Taraflardan birinin memurları veya benzeri personelleri kendilerini çalıştıran idarenin bağlı olduğu taraf ülkenin mevzuatına tabi olurlar.

Geçici Görevlendirme

i. Akit Taraf ülkesinde istihdam edilen bir ücretli çalışan, işvereni tarafından belirli bir işin ifası için diğer akit taraf ülkesine geçici görevli olarak gönderilirse, bu kimse aynı işverenin ücretli çalışanı sıfatını koruduğu takdirde, 24 ayı geçmemek koşulu ile birinci akit taraf ülkesinin mevzuatına tabi olur. Her iki Akit Tarafın yetkili makamlarının önceden onaylaması ile bu süre toplam 60 ayı geçmemek kaydıyla uzatılabilir.

ii. Akit Taraflardan birinin ülkesinde bir mesleki faaliyet icra eden bağımsız çalışan, faaliyetini geçici olarak diğer Akit Taraf ülkede gerçekleştirmek amacı ile bu ülkeye gittiği takdirde, 24 aya kadar birinci akit taraf ülke mevzuatına tabi olur. Her iki Akit Tarafın yetkili makamlarının önceden onaylaması ile bu süre toplam 60 ayı geçmemek kaydıyla uzatılabilir.

[30] Türkiye Cumhuriyeti ile Romanya arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 5510 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce imzalanmıştır.

Uluslararası Taşımacılık İşletmeleri Personeli

Bir işyerinin, başkası hesabına veya kendi adına karayolu, havayolu, demiryolu veya denizyolu ile uluslararası yolcu veya mal taşımacılığı yapan ve işyeri merkezi diğer akit taraf ülkesinde bulunan, dolaşan veya sefer yapan personelinden olan kimse, bu tarafın mevzuatına tabi olur. Ancak;

i. Anılan işyerinin merkezinin bulunduğu taraf dışındaki Akit Taraf ülkesinde bir şube veya daimi temsilciliği tarafından çalıştırılan kimse, bu şube veya daimi temsilciliğin bulunduğu tarafın mevzuatına tabi olur.

ii. Esas itibarıyla, oturduğu Akit Taraf ülkesinde istihdam olunan kimse, kendisini çalıştıran işverenin bu ülkede merkezi, bir şubesi veya daimi temsilciliği bulunmasa dahi bu taraf mevzuatına tabi olur.

Gemi Adamları

i. Akit Taraflardan birinin bayrağını taşıyan gemide çalışan bir şahıs, bu Akit Tarafın mevzuatına tabi olur.

ii. Akit Taraflardan birinin limanında veya karasularında ücretli çalışan ve gemi mürettebatından olmayan bir kimse, diğer Akit Taraf ülke bayrağını taşıyan bir geminin yükleme, boşaltma veya tamir işlerinde çalışır ya da bu işlere nezaret ederse, hakkında limanın veya karasularının bulunduğu taraf ülkenin mevzuatı uygulanır.

iii. Akit Taraflardan birinin bayrağını taşıyan bir gemide bir faaliyet icra eden ve bu faaliyet için kendisine işyeri merkezi veya ikametgahı diğer Akit Taraf ülkesinde bulunan bir müessese veya kimse tarafından ücret ödenen kimse, ikinci tarafın mevzuatına, o devletin ülkesinde oturuyorsa tabi olur.

Diplomatik Misyonlar ve Konsolosluk Görevlileri

Diplomatik misyon ve konsolosluk görevlileri ile idari ve teknik personel üyeleri ve bu görevlilerin özel hizmetlerinde çalıştırılacak kişiler, diplomatik ilişkiler konusundaki 18 Nisan 1961 tarihli Viyana Sözleşmesi ile konsolosluk ilişkilerini düzenleyen 24 Nisan 1963 tarihli Viyana Sözleşmesine tabi olacaklardır.

Akit tarafların yetkili makamları, herhangi bir kişi veya kişi grupları hakkında uygulanacak mevzuat bakımından Akit Taraflardan birinin mevzuatına tabi olması koşuluyla kişi veya kişi grupları lehine, bu sözleşmenin 7-11'inci maddelerine istisna teşkil eden hükümler üzerinde anlaşabilirler.

9.3.6. Hastalık ve Analık (Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi)

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanmak için belirli sigortalılık sürelerinin tamamlanmış olması gerekiyorsa, bu tarafın yetkili kurumu, diğer taraf ülkesinde geçmiş olan sigortalılık sürelerini, aynı zamana rastlamamak koşulu ile, kendi mevzuatına göre geçmiş gibi değerlendirir.

Hastalık ve analık ödenekleri ile ilgili olarak, bu maddenin 1'inci fıkrasında sözü edilen süre birleşimi ancak ilgilinin yardım talebinde bulunduğu Akit Taraf ülkesinde ücretli bir faaliyet icra etmesi halinde yapılır.

9.3.7. Çıkabilecek Anlaşmazlıkların Çözümü

Akit Tarafların yetkili makamları bu sözleşmenin yorumlanmasında ve uygulanmasında ortaya çıkan her türlü anlaşmazlıkların çözümlenmesinde bütün imkanlarını kullanacaklardır.

Eğer bir anlaşmazlık, bu maddenin 1'inci fıkrasında belirtildiği biçimde çözümlenemezse, anlaşmazlık Akit Taraflardan birinin yetkili makamının talebi üzerine aşağıda belirtildiği şekilde oluşturulan Hakem Heyetine götürülür;

i. Her Akit Taraf, anlaşmazlığın hakem heyeti tarafından giderilmesi ile ilgili başvurunun eline geçmesinden itibaren 6 ay içinde bir hakem tayin eder. İki hakem, Akit Taraflardan hakemini en son tayin etmiş olan tarafın bu tayin hakkında diğer tarafa bildirimde bulunduğu tarihi izleyen iki aylık süre zarfında, Akit Taraflardan biri veya diğerinin vatandaşı olmayan üçüncü bir hakem tayin eder;

ii. Akit Taraflardan biri belirtilen süre içinde hakem tayin etmezse, diğer taraf Uluslararası Adalet Divanı Başkanından veya Başkanın Akit Taraflardan birinin vatandaşı olması durumunda Başkan yardımcısından veya Akit Taraflardan birinin vatandaşı olmayan ve Başkan yardımcısından sonra gelen yargıçtan bir hakem tayin etmesini talep edebilir. Benzeri bir usul iki hakemin bir üçüncü hakem tayininde anlaşamamaları halinde de taraflardan biri veya diğerinin talebi üzerine uygulanmak üzere kabul edilir.

Hakem Heyetinin her iki Akit Tarafı bağlayan kararı oy çokluğu ile alınır. Hakem Heyeti çalışma usul ve esaslarını kendisi belirler. Giderleri her iki Akit Tarafça eşit oranda üstlenilir.

9.3.8. Sözleşmenin Yürürlük Süresi

Bu sözleşme on (10) yıl süreyle yürürlükte kalacaktır. Akit Taraflardan biri Sözleşmenin feshedilmesi ihbarını yapmadıkça onar (10'ar) yıllık devreler halinde kendiliğinden uzatılmış sayılır.

Akit Taraflardan biri, müteakip takvim yılının ilk gününden başlamak üzere, takvim yılının bitiminden en az üç (3) ay önce diğer Akit Tarafa yazılı ihbarda bulunarak Sözleşmeyi feshedebilir.

10. TÜRKİYE CUMHURİYETİ-ÇEK CUMHURİYETİ SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

10.1. Çek Cumhuriyeti'ndeki Türk Vatandaşlarına İlişkin Sayısal Bilgiler

Aşağıda yer alan tabloda, Çek Cumhuriyeti'nde yaşayan Türk vatandaşlarına ait nüfus bilgileri yer almaktadır.

Tablo XXVI. Çek Cumhuriyeti'nde Yaşayan Türk Vatandaşlarına Ait Nüfus Bilgileri

	2008	2009	2010	2011
Kadın	165	193	200	217
Erkek	568	617	692	750
Toplam	733	810	892	967

Kaynak: EUROSTAT, Uluslararası Göç ve Sığınma İstatistikleri (Erişim Tarihi: 12/07/2012)

Çek Cumhuriyeti'nde 2011 yılı itibariyle 967 vatandaşımız yaşamaktadır. Bunlardan 217'si kadın, 750'si erkektir.

10.2. Çek Cumhuriyeti Sosyal Güvenlik Sistemi

Çek sosyal koruma sistemi, İş ve Sosyal Olaylar Bakanlığı genel idaresinde yürütülmektedir. Sosyal güvenliğin tüm alanlarından sağlık sigortası hariç olmak üzere sorumlu tutulmaktadır.

Çek sosyal güvenlik kurumu primlerin toplanmasında ve yönetiminde ve yardımların dağıtımından merkezi idare ve 77 ilçe idaresinde gerçekleştirmektedir.

Sosyal güvenlik sisteminin kapsamındaki kişiler, çalışanlar, kendi adına çalışanlar, öğrenciler, işsizler, çocuk bakıcıları, muhtaç insanlar ve askeri personeldir.

İşsizlerin sigortası ve zorunlu sigorta kapsamında olmayan öğrencilerin 1995 yılındaki Emeklilik Kanunuyla belirlenmiş, yurtdışında çalışanlar ve gönüllü olarak çalışanlar kapsama alınmıştır. 18 yaşından büyükler en çok 10 yıl için isteğe bağlı sigortalı olabilirler.

Sigorta fonları; çalışanlar, kendi adına çalışanlar, işverenlerden ve hükümet tarafından karşılanmaktadır.

Milli Sigorta'nın sosyal güvenlik kapsamında, ülke nüfusunun tamamına sunduğu yardımlar aşağıda sıralanmaktadır.

i. Yaşlılık Aylığı
ii. Dul ve Yetim Aylığı
iii. Malullük Yardımı
iv. Analık ve Hastalık Yardımları
v. İş Göremezlik Yardımı
vi. İş Kazası ve Meslek Hastalığı
vii. İşsizlik Yardımı
viii. Aile Yardımları

10.2.1. Çek Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı

Çek sosyal güvenlik sistemi, bir hizmet akdine tabi çalışanların, bağımsız çalışanların, işverenlerin prim katkıları ve devlet sübvansiyonları ile finanse edilmektedir.

Bir hizmet akdine tabi çalışanların brüt gelirlerinin % 6,5'i, bağımsız çalışanların brüt gelirlerinin %28'i sisteme prim katkısı olarak aktarılmaktadır. İşverenler ise çalışanlarının brüt ücretinin %21,5'ini sosyal güvenlik sistemine katkı payı olarak ödemektedir. Ödenen işveren katkı payı oranı, ülkenin bazı bölgelerinde veya sektörlerinde değişebilmektedir.

Ulusal ortalama aylık ücret 25,752 korunadır. (2009 yılının son çeyreğine göre)

10.2.2. Çek Cumhuriyeti Sosyal Güvenlik Sisteminde Sunulan Yardımlar

10.2.2.1.Yaşlılık Aylığı

Yaşlılık aylığı yararlanma koşulu, 26 yıl sigortalılık süresi olması ve erkekler için 62 yaş ve 2 ay ile kadınlar için ise 60 yaş ve 8 ay yaş sınırıdır. 65 yaşında olmak ve 15 yıl sigorta kapsamında bulunmak da yeterlidir. 2030 yılına kadar yaş sınırı ve sigortalılık süresi kademeli olarak sırasıyla, 65 yaş ve 35 yıla çıkarılacaktır. 26 yıllık sigortalılık süresinin doldurulması koşuluyla normal emeklilikten 3 yıl önce erken emeklilik mümkündür. Ayrıca, herhangi bir yaş sınırı olmaksızın emeklilik ertelenebilmektedir.

Yaşlılık aylığı, aylık sabit bir miktar (2.170 koruna) ile her hizmet yılı için kişisel değerleme bazının %1,5'inden oluşmaktadır. Kişisel değerlendirme bazı, emeklilikten önceki 10 yıl içindeki ortalama toplam kazançlar kullanılarak hesaplanmaktadır. Bu baz; 10.500 koruna üzerinde çıkarsa 10.500 korunaya kadarki kazançların tamamı, 10.500 koruna ile 27.000 koruna arasındaki kazançların %30'u ve 27.000 koruna üzerindeki kazançların %10'u alınarak hesaplanmaktadır. Asgari yaşlılık aylığı 2.940 korunadır. Erken emeklilik durumunda, aylığın normal emeklilik yaşından önce alındığı her 90 gün için aylık %0,9 oranında düşürülmektedir. Emekli, normal emeklilik yaşına erişene kadar bu uygulamaya tabi olmaktadır. Emekliliğin ertelenmesi halinde ise her 90 gün için emekli aylığı, kişisel değerlendirme bazının %1,5'i oranında artırılmaktadır.

10.2.2.2. Dul ve Yetim Aylığı

Ölen kişinin aylığa hak kazanmış olunması veya ölüm anında aylık alıyor olması ya da iş kazası-meslek hastalığı sebebiyle ölmesi halinde hak sahiplerine dul ve yetim aylığı ödenmektedir. Hak sahipliği, eş ve 26 yaşın altındaki çocukları içermektedir. Eşin hak sahibi olabilmesi için ölen sigortalı ile evli olması gerekmektedir. Dul eşin evlenmesi halinde aylığı kesilmektedir.

Dul eşe aylık olarak 2.170 korunaya ilaveten ölen kişiye ödenen kazanca bağlı miktarın %50'si ödenmektedir. Dul aylığı 1 yıl boyunca her dul eşe ödenmekte; bundan sonraki süre için ise 56 yaş ve üstü ile 58 yaş ve üstü dullara ödeme yapılmaktadır. Dul eşe ödenen asgari aylık 2.555 korunadır. Dul eşin yeniden evlenmesi halinde aylık kesilmekte ve 12 aylık tutar toptan ödenmektedir.

Yetim aylığı ise bakmakla yükümlü olunan çocuk için 2.170 korunaya ilaveten ölen kişiye ödenen kazanca bağlı miktarın %50'si kadardır. Yetime ödenen asgari aylık 2.478 korunadır.

Geride kalan, yaşlılık aylığı veya maluliyet aylığının ikisini de almaya hak kazanıyor ise bu kişiye, iki aylıktan yüksek olanına ilaveten diğer aylığın kazanca bağlı miktarının yarısı ödenmektedir.

Cenaze masrafları, masrafları yapan kişiye 5.000 koruna olarak ödenmektedir.

10.2.2.3. Malullük Aylığı

Kazanma gücünün %70 kaybı halinde tam maluliyet aylığı; %50–%69 aralığındaki kazanma gücü kaybı içinse kısmi maluliyet aylığı ödenmektedir. Sigortalının, malullüğe hak kazanabilmesi için 20 yaşından küçük olması durumunda 1 yıl; 20–21 yaş aralığında olması durumunda yine 1 yıl; 22–23 yaş aralığında olması halinde 2 yıl; 24–25 yaş aralığında olması halinde 3 yıl; 26–27 yaş aralığında olması durumunda 4 yıl; 28–38 yaş aralığında olması durumunda son 10 yılda 5 yıl ve 38 yaşından büyük olması halinde ise son 20 yılda 10 yıl kapsam dahilinde olması gerekmektedir.

Malullük 18 yaşından evvel başlamışsa tam maluliyet aylığı ödenmektedir. Tam malullük veya kısmi malullük durumunda sigortalı çalışabilmekte; kısmı maluliyet aylığı gelir testine tabi tutulmaktadır.

Maluliyet aylığı, aylık sabit bir miktar (2.170 koruna) ile her hizmet yılı için kişisel değerleme bazının %1,5'inden oluşur. Kişisel değerlendirme bazı, emeklilikten önceki 10 yıl içindeki ortalama toplam kazançlar kullanılarak hesaplanmaktadır. Bu bazın hesaplanmasında yaşlılık aylığında kullanılan oranlar geçerlidir.

Kısmi malullük halinde ise 2.170 korunaya ilaveten her hizmet yılı için kişisel değerlendirme bazının %0,75'i alınmaktadır.

Malullüğün 18 yaşından önce başlaması halinde 2.170 korunaya ilaveten yıllık değerlendirme bazının %45'i alınmaktadır. Yıllık değerlendirme bazı, ortalama ulusal aylık ücret kullanılarak hesaplanmaktadır. Bu ücret 25.752 korunadır.

10.2.2.4. Hastalık ve Analık Yardımları

Nakdi yardımlar, hizmet akdi ile çalışanları ve kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanları kapsamaktadır. Sağlık yardımları ise Çek Cumhuriyeti'nde sürekli olarak ikamet edenler ile işvereni Çek Cumhuriyeti'nde ikamet eden işçileri kapsamaktadır.

Sağlık yardımları için sigortalının katkı payı aylık gelirinin %4,5'i kadardır. Nakdi yardımlar için sigortalılar masraflara katılmamaktadır. Katkıların hesaplanmasında kullanılan azami yıllık kazanç tutarı, ortalama ulusal aylık ücretin 72 katıdır.

Kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlar, nakdi yardımlar için beyan ettikleri aylık kazançlarının %1,4'ü; sağlık yardımları içinse %13,5'i ile katılmaktadırlar. Beyan edilen kazanç, gelir ile gider farkının %50'sine eşittir. Sağlık yardımları için katkıların hesaplanmasında kullanılan asgari beyan edilen kazanç, ortalama ulusal aylık ücretin %50'sine tekabül etmektedir.

İşverenler, nakdi yardımlar için aylık ücret bordrosunun%2,3'ü ve sağlık yardımları için %9'u kadar katkı payı ödemektedirler.

Nakdi yardımlarda gerçekleşen açıkları, devlet üstlenmektedir.

Nakdi hastalık yardımı için sigortalının brüt aylık kazancı 2.000 korunanın üzerinde olmalı ve bir ayda 15 günden fazla çalışıyor olmalıdır. İş göremezliğin ilk gününde doktor raporu alınmalıdır. Yardıma hak kazanmak için asgari hizmet süresi ya da ikamet süresi aranmamaktadır.

Nakdi analık yardımı için doğumdan önceki 2 yıl içinde en az 270 gün hizmet süresi aranmaktadır. Hamilelik ya da doğum nedeniyle gelir kaybı olması halinde de analık tazminatı ödenmektedir.

Hastalık yardımı 1 yıl için ödenmektedir, hastalığın iyileşme olasılığı olması halinde ise yardım süresi 2 yıldır.

Yardım tutarı, 4'üncügünden 14'üncügüne kadar günlük değerlendirme bazının %60'ı; daha sonraki günler için ise ortalama saatlik kazanç bazının %60'ı kadardır.

Günlük değerlendirme bazı, 791 korunaya kadar brüt kazancın %90'ına 791 koruna ile 1.186 koruna arasında %60'ının ve 1.186 koruna ile 2.371 koruna arasında %30'unun eklenmesi kadardır. Günlük değerlendirme bazı hesabında kullanılan azami brüt kazanç, 2.371 korunadır.

Ortalama saatlik kazanç bazı ise 138,44 korunaya kadar kazancın %90'ına 138,45 koruna ile 207,54 koruna arasında %60'ının ve 207,55 koruna ile 414,93 koruna arasında %30'unun eklenmesi kadardır. Ortalama saatlik kazanç bazı hesabında kullanılan azami brüt kazanç, 414,93 korunadır.

Analık yardımı günlük değerlendirme bazının %60'ıdır ve 28 hafta (Çoklu doğumda 37 hafta)ödenmektedir. Azami günlük yardım 783 korunadır.

10.2.2.5. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Yardımları

Hizmet akdi ile çalışanları, kamu çalışanlarını, malulleri, öğrencileri, kan bağışçılarını, itfaiye ve kurtarma ekibi çalışanlarını kapsamakta; kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanları kapsamamaktadır. Askeri personel ve polisler için özel sistemler öngörülmüştür.

Sigortalının katkı payı ödemesi bulunmamaktadır. İşverenler, her üç ayda bir katkı ödemektedirler. İşveren katkısı, işverenlerin sosyal sigorta vergi bazına göre hesaplanmaktadır. Primler faaliyet gösterilen iş türüne göre değişmektedir. Hükümet finansal açıkları üstlenmektedir.

İş kazası yardımlarına hak kazanabilmek için asgari bir sigortalılık süresi aranmamaktadır. İşe gidiş-geliş sırasında meydana gelen kazalar kapsam dışındadır.

Geçici iş göremezlik halinde, sigortalıya, iş kazası-meslek hastalığı durumundan önceki ortalama kazancı ile tam hastalık yardımı arasındaki fark ödenmektedir. Bu ödemede bir üst sınır yoktur.

Tam sürekli iş göremezlik durumunda (%66,7 ve daha fazla kazanma gücü kaybı), tam aylık ödenmektedir. Aylık, iş göremezliğin başlangıcından önceki 3 ay içindeki brüt kazançların ortalamasıdır. Bu aylık, 65 yaşına kadar ödenmektedir.

240.000 koruna, dul eşe, 26 yaşın altındaki her yetime ve ölenin ebeveynlerine toptan olarak ödenmektedir. Cenaze yardımı olarak da 5.000 koruna, cenaze masraflarına katlanan kişiye ödenmektedir.

10.2.2.6. İşsizlik Yardımı

Çek Cumhuriyeti ile AB vatandaşlarına ve bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilere ödenmektedir. Ayrıca AB üyesi ülkelerin vatandaşı olmayan ve Çek Cumhuriyeti'nde geçici olarak ikamet edenlere de verilmektedir.

Sigortalının katkı payı ödemesi bulunmamaktadır. Kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanların payı, beyan edilen aylık kazancın %12'si kadardır. Tam zamanlı çalışma için beyan edilen kazanç, ulusal aylık ücret ortalamasının %25'inden düşükse bu miktar 5.928 korunadır. Beyan edilen kazanç, gelir ile gider farkının %50'sidir. Yarı zamanlı çalışma için beyan edilebilecek asgari kazanç, ulusal aylık kazanç ortalamasının %10'udur. Katkıların hesaplanmasında kullanılan azami yıllık kazanç tutarı, ortalama ulusal aylık ücretin 72 katıdır. İşveren katkısı ücret bordrosu tutarının %1,2'sidir.

Sigortalı, iş aradığına yönelik kaydını yaptırmış olmalı ve son 3 yılda en az 12 ay çalışması bulunmalıdır. Bu süre; 6 aya kadar olan mesleki eğitimi, stajı, maluliyet aylığı alma dönemini, askeri hizmette geçen süreleri ve 4 yaşına kadarki çocuğuna bakmakla geçen süreleri içerebilecektir.

İşsizlik yardımı, ilk 2 ay için sigortalının son çeyrekteki aylık net kazanç ortalamasının %65'i olup bundan sonra %45'ine düşmektedir. Yeni eğitime başlanması halinde bu yardım %60 oranında ödenmektedir. Azami aylık yardım 13.370 korunadır. Yeni eğitime başlanması halinde 14.913 korunadır.

10.2.2.7. Aile Yardımları

Sigortalının, kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanların ve işverenlerin katkı payı ödemesi bulunmamaktadır. Yardımların tamamını devlet karşılamaktadır.

Çocuk yardımları, bakmakla yükümlü olunan ve 26 yaşına kadar okuyan çocuklara veya Çek Cumhuriyeti'nde sürekli olarak ikamet etmekte olan özürlü çocuklara ödenmektedir. Ailenin geliri, aylık asgari geçim seviyesinin 2,4 katını geçmemelidir. Aylık asgari geçim seviyesi bekarlar için 3.216 koruna; ailedeki ilk yetişkin için 2.880 koruna; diğer bir yetişkin için 2.600 koruna; 6 yaşından küçük çocuk için 1.600 koruna; 6–15 yaş arası çocuk için 1.960 koruna; 16–26 yaş arası çocuk için 2.250 korunadır.

Doğum ikramiyesi için aile sürekli olarak Çek Cumhuriyeti'nde ikamet ediyor olmalıdır.

Ebeveyn yardımı evde çocuk bakan ebeveyne ödenmektedir.

Çocuk yardımı, 6 yaşından küçük çocuklar için 500 koruna; 6–15 yaş arası çocuklar için 610 koruna; 16–26 yaş arası çocuklar içinse 700 korunadır. Çocuk yardımları aylık olarak ödenmektedir.

Her çocuk için 13.000 koruna doğum yardımı yapılmaktadır.

Ebeveyn yardımı, çocuğun yaşına göre değişmektedir: Çocuk 24 aylık olana kadar aylık 11.400 koruna; 25–36 aylık iken 1.700 koruna ve 37–48 aylık iken 3.800 koruna ödenmektedir. Özürlü çocuğu olan ebeveyne ise çocuk 7 yaşına gelene kadar aylık 7.600 koruna ödenmektedir.

10.3. Türkiye Cumhuriyeti ile Çek Cumhuriyeti Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

Türkiye Cumhuriyeti ile Çek Cumhuriyeti arasında Sosyal Güvenlik Anlaşması 28 Haziran 2001 tarihinde imzalanarak 01 Ocak 2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

10.3.1.Temel İlkeler

10.3.1.1. Sosyal Güvenlik Mevzuatı Açısından Teklik İlkesi

İkili sosyal güvenlik sözleşmelerinde teklik ilkesi kapsamında ekonomik anlamda aktif olanlar için, sadece bir taraf sosyal güvenlik mevzuatını sigortalıya uygulamaktadır. Bu taraf devlet de prensip olarak sigortalının çalıştığı ülke (lex loci laboris) olmaktadır. Bu kuralın birinci istisnası yurt dışında görevlendirmeler sayılmaktadır. Bu hallerde işçiye uygulanacak sosyal güvenlik mevzuatı, göçmen işçiyi gönderen ülke olarak benimsenmektedir.

10.3.1.2. Eşit Muamele İlkesi

Her iki ülkeden birinin vatandaşları diğer ülkenin sosyal güvenlik mevzuatının uygulanması bakımından, o tarafın vatandaşı ile eşit işleme tabi tutulmaktadır. Bu kapsamda sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadığı hallerde, bir ülkenin vatandaşları diğer ülke vatandaşları gibi, aynı şartlarla, aynı haklardan yararlanacaklar ve aynı yükümlülüklere tabi olacaklardır.

Eşit muamele ilkesi, sosyal güvenlik sistemlerinin göçmen işçilere bulundukları üye devletin uyruklarıyla eşit işlem görecekleri anlamına gelmektedir. Bu ilkeye göre, sigortalıya çalıştığı üye devletin kendi vatandaşına uygulanan hak ve yükümlülüklerde eşit davranılmasına ilişkin zorunluluk getirilmektedir. Her türlü dolaylı veya doğrudan ayrımcılık yasaklanmıştır.

Toplumsal kurallar ve politikalar belirli özelliklere sahip kişi ve grupları diğer bazı kişi ve gruplara tercih edecek şekilde tasarlanmış ve bu amaçla yapıldığı açık olan uygulamalar mevcut ise doğrudan ayrımcılık söz konusu olmaktadır. İşe almada aynı mesleki niteliklere sahip kişilerden belirli bir uyruğa sahip olanların, diğer ülke vatandaşlarına tercih edilmesi açık bir ayrımcılık uygulamasıdır.

Tarafsız gibi görünen ve açık bir ayrımcılık niyeti ortaya koymayan uygulama ve politikalar ayrımcılığa sebep oluyorsa dolaylı ayrımcılık söz konusu olmaktadır. Örneğin; bir işverenin gece vardiyasında çalıştırmak üzere, en az iki yıl söz konusu üye ülkede ikamet eden kişiler işe almak istediğini duyurması, üye ülke vatandaşları için gerçekleştirilmesi daha kolay bir şart olduğundan dolaylı ayrımcılığa neden olan bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır.

10.3.1.3. Sürelerin Birleştirilmesi İlkesi

Taraf ülkelerde çalışma ya da ikamet süreleri, sigorta haklarının kazanılmasında tamamlanmış süreler olarak göz önüne alınacaktır.

10.3.1.4. Yardımların İhraç Edilebilirliği İlkesi

Kişi, sosyal sigorta yardımlarını ödeyen üye devlet dışında başka bir üye devlette ikamet etse dahi yardımlar, yardımı yapan üye devlet tarafından askıya alınamaz, durdurulamaz veya geri çekilemez.

Her iki taraf için bağlanmış bir aylık, diğer ülkede ikamet edilmesi dolayısıyla durdurulamaz, indirilemez, tadil edilemez veya geri alınamaz. Ayrıca üçüncü bir ülkede ikamet eden diğer ülke vatandaşına, o ülke vatandaşlarına uygulanan koşullar ve aynı ölçüler içerisinde yardımlar ödenecektir. Yaşlılık aylığı, ilgili şahsın aylığa hak kazanma yaşına eriştiği zaman diğer ülkede ikamet etmesi halinde de ödenmektedir. Geride kalan hak sahiplerine verilen aylığa hak kazanma durumu, geride kalan hak sahibinin sigortalının ölümü tarihinde diğer ülkede ikamet etmekte olmasından dolayı da etkilenmeyecektir.

10.3.1.5. İyi Yönetim ve İşbirliği İlkesi

Üye devletlerin sosyal sigorta kurumları her türlü konuda birbirlerine ve sigortalılara yardımcı olmak ve kendi mevzuatlarını uyguluyormuşçasına hareket etmek zorundadırlar.

Türkiye - Çek Sosyal Güvenlik Anlaşması kapsamında, her iki ülkenin yetkili makamları veya bu yetkili makamlarca tayin edilen merciler, Sözleşmenin uygulanması ve uygulanmasını kolaylaştırmak maksadıyla irtibat bürolarını tayin ederler. Kendi Kanun ve Yönetmeliklerinde gerçekleşen bütün önemli değişiklikleri birbirlerine ileteceklerdir.

Ayrıca, taraflardan birinin mevzuatına göre belirli bir süre içinde bir makama verilmesi gereken bir talep, bildirge veya dilekçe aynı süre içinde karşı tarafın eşdeğer makamına verilmiş ise, zamanında birinci makama verilmiş sayılacaktır. Bu gibi hallerde talebi, bildirgeyi veya dilekçeyi alan diğer Taraf Makamları, bunları vakit kaybetmeksizin birinci Tarafın yetkili makamına iletileceklerdir.

Diğer Akit Taraf ülkesinde bulunan şahıslara ödenecek aylıklarla ilgili ödeme usulü Akit tarafların anlaşmaları ile tespit edilmektedir.

10.3.2. Yürürlük Sahası

Türkiye Cumhuriyeti-Çek Cumhuriyeti arasındaki Sosyal Güvenlik Anlaşması, Türkiye Cumhuriyeti ile Çek Cumhuriyeti sınırları içerisinde uygulanmaktadır.

10.3.3. Kişisel Kapsam

Sözleşme; Türkiye'deki Çek vatandaşlarına ve Çek'deki Türk vatandaşlarına uygulanmaktadır.

10.3.4. Maddi Kapsam

Sözleşme hükümleri;

Çek Cumhuriyeti bakımından,

- Hastalık sigortası ile ilgili,
- Sağlık sigortası ile ilgili,
- Emeklilik sigortası ile ilgili,
- İş kazası ve meslek hastalıkları ile ilgili,
- Devlet sosyal yardımı (ölüm ve çocuk yardımı) ile ilgili,
- İşsizlik sigortası ile ilgili,

Türkiye Cumhuriyeti bakımından,[31]

- İşçileri kapsayan Sosyal Sigortalar Kanunu ile Tarım işçileri Sosyal Sigortalar Kanunu,
- Devlet memurlarını kapsayan, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu (Malullük, Yaşlılık ve Ölüm),
- Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu (Malüllük, Yaşlılık ve Ölüm),
- 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 20'nci Maddesine tabi olan Sandıklarla ilgili, mevzuatlara uygulanmaktadır.

Bu Sözleşme, yukarıda belirlenen mevzuatı değiştiren, ilaveler getiren, birleştiren veya yerine geçen yasal düzenlemelere de uygulanır.

10.3.5. Uygulanacak Mevzuatla İlgili Hükümler

Bu Sözleşmenin aşağıdaki hükümleri saklı kalmak kaydıyla;

- Bir Taraf ülkesinde istihdam edilen bir kimse, o işle ilgili olarak, sadece o Tarafın mevzuatına tabi olur.
- Daimi olarak bir Taraf ülkesinde ikamet eden ve diğer Tarafın ülkesinde veya her iki Taraf ülkesinde kendi hesabına, kendi işinde çalışan bir kimse, o işle ilgili olarak, sadece daimi ikamet ettiği Tarafın mevzuatına tabi olur.
- Bir Tarafın mevzuatına tabi olan ve işvereni tarafından diğer Taraf ülkesinde 24 ayı geçmeyecek bir süre istihdam edilen bir kimse, bu hizmetleri birinci Taraf ülkesinde yapıyormuş gibi sadece birinci Taraf ülkesinin mevzuatına tabi olur.
- Bir kimse, bu Sözleşme hükümleri uygulanmaksızın bir geminin mürettebatı olarak iş nedeniyle her iki Taraf mevzuatına tabi olacak ise, bu işle ilgili olarak Türk bandırası taşıyan gemide çalışan personel Türk mevzuatına, Çek bandırası taşıyan gemide çalışan personel Çek mevzuatına tabidir.

[31] Türkiye Cumhuiryeti ile Çek Cumhuriyeti arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 5510 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce imzalanmıştır.

- Akit Taraflardan birinin memurları veya benzeri personelleri kendilerini çalıştıran idarenin bağlı olduğu taraf ülkenin mevzuatına tabi olurlar.
- Tarafların Yetkili Makamları, ortak mutabakat ile herhangi bir kimse veya grupları ile ilgili olarak bu madde hükümlerinin uygulanmasını değiştirebilirler.

10.3.6. Hastalık ve Analık Yardımları

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre hastalık ve analık yardımları hakkının doğması, korunması veya yeniden kazanılmasının, belirli sigortalılık veya çalışma sürelerinin tamamlanmasına bağlı olduğu hallerde, bir Akit Tarafın Yetkili Kurumu diğer Akit Tarafın mevzuatına göre tamamlanmış sigortalılık veya çalışma sürelerini kendi mevzuatına göre tamamlanmış süreler gibi dikkate alınır.

10.3.7. Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Yardımları (Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi)

Taraflardan birinin mevzuatına göre münhasıran aylık veya gelir bağlanmasına hak kazanan bir kimseye, diğer Akit Tarafta geçen sigortalılık süreleri dikkate alınmadan müstakil aylık bağlanır.

10.3.8. İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları

Akit Taraflardan her birinde uygulanan mevzuata göre iş kazaları sonucu bağlanan gelirlere yapılan zamlar veya ek olarak sağlanan tamamlayıcı yardımlar, bu kimselerin ikametgahlarını diğer Taraf ülkesine nakletmeleri halinde de devam eder.

Meslek hastalığına uğrayan kimse, her iki memleketin ülkesi üzerinde söz konusu hastalığa sebep olabilecek bir işte çalışmış ise, sigortalının veya ölümünde hak sahiplerinin talep ettiği yardımlar, münhasıran söz konusu işin en son icra edildiği memleket ülkesindeki mevzuata göre, ilgili bu mevzuatın öngördüğü şartları yerine getirmiş olmak kaydı ile sağlanır.

10.3.9. Çıkabilecek Anlaşmazlıkların Çözümü

Akit Taraf Yetkili Makamları, Akit Taraflar arasında bu Sözleşmenin yorumu ve tatbiki nedeni ile çıkacak tüm anlaşmazlıkları müzakere yolu ile halletmeye çalışırlar.

Bir anlaşmazlığın bu şekilde altı ay içinde giderilmesi mümkün olmazsa, bu durumda anlaşmazlığın çözümü Akit Taraflardan birinin müracaatı üzerine aşağıdaki şekilde oluşturulacak olan bir hakem heyetine devredilir.

- Sözleşmeye Taraf olan her devlet, anlaşmazlığın hakem heyeti tarafından giderilmesi ile ilgili müracaatın eline geçmesinden itibaren bir ay içinde bir hakem tayin eder. Bu şekilde tayin edilen iki hakem, hakemini son olarak atayan devletin bu atamayı bildirmesinden itibaren iki ay içinde üçüncü bir devletin uyruğundaki bir kişiyi üçüncü hakem olarak seçer.
- Sözleşmeye Taraf olan devletlerden birinin tespit edilen süre içinde hakem tayin etmemesi durumunda, diğer devlet Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Başkanına başvurarak, hakem tayin etmesini isteyebilir. Tayin edilen iki hakemin atanacak üçüncü hakemin seçimi konusunda mutabakata varamamaları halinde, aynı şekilde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurabilir.

- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Başkanının Sözleşmenin Tarafı olan devletlerden birinin uyruğunda olması halinde, bu madde ile kendisine verilen görevler mahkemenin başkan yardımcısına ya da aynı uyrukta olma durumunun söz konusu olmadığı en yüksek dereceli hakime devredilir.
- Hakem heyeti oy çokluğu ile karar verir. Heyetin kararları her iki devlet için de bağlayıcı niteliktedir. Sözleşmeye Taraf olan her devlet kendisi tarafından atanan hakemin masraflarını karşılar. Diğer masraflar Sözleşmeye Taraf olan devletlerce eşit oranda karşılanır. Hakem heyeti çalışma usullerini kendisi belirler.

10.3.10. Sözleşmenin Yürürlüğe Girmesi ve Süresi

Sözleşme süresiz olarak yürürlükte kalır. Akit Taraflardan biri, bu Sözleşmeyi önceden yazılı bildirimde bulunmak suretiyle feshedebilir. Bu durumda, Sözleşmenin geçerliliği feshin tebliğinden itibaren 3 ay sonra sona erer.

Bu Sözleşme feshedildiğinde, Sözleşmenin 3'üncü maddesinde belirtilen şahısların elde ettikleri haklar geçerliliğini korur ve onların Sözleşmeye göre elde edecekleri haklar konusunda karar verilmesini teminen müzakerelere başlanılır. Bu konuda anlaşma olmaz ise, anlaşmazlıklar 33'üncü maddedeki esaslara göre halledilir.

11.TÜRKİYE CUMHURİYETİ - LÜKSEMBURG BÜYÜK DÜKALIĞI SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

11.1. Lüksemburg'daki Türk Vatandaşlarına İlişkin Nüfus ve Sayısal Bilgiler

Lüksemburg Büyükelçiliği Konsolosluk Şubesi'ne kayıtlı Türk vatandaşı sayısı, 1 Ocak 2010 tarihi itibariyle 535'dir. Lüksemburg Türk Büyükelçiliği Konsolosluk Şubesinde kayıtlı bulunan Türk vatandaşlarının 196'sı çift uyrukludur.

11.2. Lüksemburg Sosyal Güvenlik Sistemi

11.2.1. Lüksemburg Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı

Kamu ve özel sektörde çalışan tüm aktif bireyler kapsamdadır. Bağımsız çalışanlar da kapsama dahildir. Demiryolu işletmelerinde çalışanlar ile 1 Ocak 1999'dan sonra kamu sektöründe çalışmaya başlayanlar için özel sistemler mevcuttur.

Sigortalıların ücretleri üzerinden kesilen sosyal güvenlik prim oranı %8'dir. İşveren prim oranı ve devlet katkısı da %8'dir. Asgari sosyal ücret, katkı için hesaplamalarda kullanılmak üzere aylık kazanç düzeyinin alt sınırını ifade etmektedir. 2010 yılı Ocak ayı verilerine göre söz konusu alt sınır 1.682,76 avrodur. Üzerinde katkı hesaplanan kazancın üst sınırı ise asgari sosyal ücretin 5 katıdır. Kendi adına bağımsız çalışanların payı ise %16'dır.

11.2.2. Lüksemburg Sosyal Güvenlik Sisteminde Sunulan Yardımlar

11.2.2.1.Yaşlılık Aylığı

Yaşlılık aylığı için 65 yaş ve en az 120 ay prim ödenmiş olması şartı bulunmaktadır. Ancak 60 yaş ve en az 120 ay prim ödenmesi koşuluyla en az 480 ay ödenmiş veya borçlanılmış prim varsa ya da 57 yaş ve 480 ay ödenmiş katkı bulunuyorsa emeklilik koşulu sağlanmış olmaktadır. En az 20 yıl çalışması olanlara minimum emekli aylığı ödenmektedir.

Yaşlılık aylığı iki bileşenden oluşmaktadır. Birincisi en az 40 yıl prim ödemesi bulunmak kaydıyla aylık 395,44 avroluk sabit miktarlı kısım ve ikincisi ise düzeltilmiş yaşam boyu kazancın %1,85'ine tekabül eden yıllık artış miktarıdır.

11.2.2.2. Dul ve Yetim Aylığı

Dul aylığı, ölen sigortalı emekli ise emekliliğinden, ölmeden önce çalışıyor ise ölüm tarihinden en az 1 yıl önce evlenmiş ya da birlikte yaşama halinin resmen haber verilmiş olması ve sigortalının evlilik süresince yaşlılık veya malullük aylığı almamış olması koşuluyla, ölenin eşine veya birlikte yaşadığı kişiye; (ölüm bir kaza sebebiyle gerçekleşmişse, ölenin eşinden ya da birlikte yaşadığı kişiden çocuğu varsa, evlilik ya da birlikte yaşama hali en az 10 yıldır sürüyorsa veya evlilik ya da birlikte yaşama hali 1 yılı aşmış olmak koşuluyla eşler/birlikte yaşayanlar arasındaki yaş farkı 15'ten az ise bu koşullar aranmaz) sigortalının ölümünden önce tekrar evlenmemiş olmak kaydıyla boşanılan/birlikte yaşama hali sonlandırılan eşe/ birlikte yaşayanlara; 18 yaşından küçük yetimlere (öğrenci olması veya mesleki eğitime tabi olması halinde 27 yaş); eşin yaşamıyor olması halinde bakmakla yükümlü olunan ana-baba veya 40 yaşını aşmış ve ölümden önce en az 5 yıl sigortalı ile birlikte yaşamış olan yakın akrabaya bağlanır.

Dul aylıklarında yaşlılık aylığının ilk bileşeni olan sabit miktarlı kısmın %100'üne ilaveten ikinci bileşeni olan yıllık artış miktarının %75'i verilmektedir. Sigortalının

ölümünden önce boşanmış/birlikte yaşama haline son vermiş eş/birlikte yaşanılan için ölüm aylığı, evli olunan/birlikte yaşanılan dönem uzunluğuna göre hesaplanmaktadır. Diğer aylık gelirini de içeren toplam aylığın belirli bir miktarı geçmesi halinde ölüm aylığı düşürülür.

Yetim aylığında da yaşlılık aylığı temel olarak alınır. İlk bileşen olan sabit miktarlı kısmın %33'üne ilaveten ikinci bileşen olan yıllık artış miktarının %25'i verilir. Tüm yetimler çifte aylık alır. Birleştirilen hak sahibi aylıkları ölen sigortalının aylığını geçemez.

11.2.2.3. Malullük Aylığı

Maluliyet aylığına hak kazanılabilmesi için sigortalının 65 yaşını aşmamış olması ve mesleğini icra edemeyecek durumda olması şartı aranır. Sigortalının maluliyetten önceki 3 yıl içinde en az 12 aylık çalışması olmalıdır. Kaza sonucu meydana gelen bir maluliyet için süre aranmaz.

Sürekli malullük aylığı da iki bileşenden oluşmaktadır: Birincisi en az 40 yıl prim ödemesi bulunmak kaydıyla aylık 395,44 avroluk sabit miktarlı kısım ve ikinci bileşen ise düzeltilmiş yaşam boyu kazancın %1,85'ine tekabül eden yıllık artış miktarıdır. Sürekli malullük aylığı; malullük 55 yaşından önce başlamış ise malullüğün başladığı yıl ile 55 yaş arasındaki yıllar için ilave bir yıllık artış öngörülmüştür. Söz konusu ilave artış, 25 yaşından malullüğün başladığı yıla kadarki dönem için sigortalının ortalama kazancının %1,85'i olarak esas alınarak, malullüğün başladığı yıl ile 65 yaşına kadar olan yıllar içinse buna ilaveten 395,44 avronun %2,5'ine tekabül eden sabit oranlı bir miktardır. Aylığın sabit miktarlı kısmı, 40 yıldan az, her yıl için %2,5 oranında azaltılır. Asgari emekli aylığı 20 yıl prim ödeyenler için 757,22 avro ile 40 yıl prim ödeyenler için ise 1.514,43 avro arasında değişmektedir. Asgari sürekli malullük aylığı 1.514,43 avrodur. Maksimum emekli aylığı 2010 yılı için 7.011,23 avrodur.

11.2.2.4. Analık ve Hastalık Yardımları

Kamu, özel sektör ve hak sahiplerini kapsamaktadır. Kendi adına bağımsız çalışanlar, sanatkârlar ve çiftçiler de tıbbi ve bakım yardımlarından yaralanabilmekte olup bunlar için özel sistemler mevcuttur. Zorunlu olarak kapsam dışında olanların dışındakiler için de gönüllü katılım mümkündür.

Hizmet akdi ile çalışanların payı tıbbi yardımlar için kazancın %2,7'si, kendi adına bağımsız çalışanların için ise kazancın %5,4'üdür. İşveren payı ücret bordrosundaki miktarın %2,7'sidir. Bakım yardımları için işveren payı yoktur. Katkı hesaplanırken, minimum aylık kazanç olarak asgari sosyal ücret kullanılmaktadır. Üst sınır, asgari sosyal ücretin 5 katına kadardır. Bakım yardımları için katılım oranı ise brüt gelirin %1,4'üdür. Devletin payı nakdi yardımlar ve analık yardımı toplam maliyetleri için primlerin %29,5'i, tıbbi yardımlar için primlerin %37'si ve bakım yardımları için de uzun dönemli bakım maliyetlerinin %45'idir.

Nakdi analık yardımı ve evlat edinme yardımına hak kazanılabilmesi için ise doğumun/evlat edinmenin beklendiği yıldan önceki yıl içinde en az 6 ay boyunca bir fona üyelik aranır.

Analık yardımı, sigortalının ortalama günlük kazancına eşittir. Analık yardımı; beklenen doğum gününden önceki ve sonraki 8 hafta (erken doğum, çoğul doğum veya annenin çocuğunu emzirme durumunda olması halinde 12 hafta) için ödenir. Ortalama günlük

kazanç, analık izninin başlamasından önceki son 3 takvim ayı içinde elde edilen kazançlara dayanır. En düşük yardım asgari sosyal ücret kadardır.

Analık ödeneği, 16 haftalık analık izin süresi boyunca gelir kaybı olmaması halinde 3.104,32 avro miktarında toptan ödeme yapılır. Evlat edinme izni, sigortalının ortalama günlük kazancına eşittir. Yardım 8 hafta için ödenir. (Birden fazla çocuk evlat edinilmesi halinde 12 hafta) Ortalama günlük kazanç, evlat edinme tarihinden önceki son 3 takvim ayı içinde elde edilen kazançlara dayanır. En düşük yardım asgari sosyal ücret kadardır.

Sigortalılar ve bakmakla yükümlü olunan kişiler tıbbi yardımı alırken hizmet sağlayıcıyı seçebilirler. Hizmetler kolektif anlaşmalarla çalışan doktorlar ve hastaneler tarafından verilmektedir. Genel tedavi, uzman tedavisi, hastanede yatma, laboratuvar hizmeti, doğum, diş, ilaç, ulaşım ve rehabilitasyon hizmetlerini kapsamaktadır.

Sigorta; tıbbi yardımların maliyetinin büyük kısmını karşılamaktadır. Ancak sigortalı; her doktor ziyareti için %20, ambulans hizmet için %10, bir yılda 48,54 avroyu aşan diş bakım hizmetlerinde %5, hastanede yatılan her gün için 12,64 avro ve ilaç maliyetinin %20'si veya %60'ını karşılanmaktadır.

11.2.2.5. İş Göremezlik Yardımı

Kamu, özel sektör ve hak sahiplerini kapsamaktadır. Kendi adına bağımsız çalışanlar, sanatkârlar ve çiftçiler de tıbbi ve bakım yardımlarından yaralanabilmekte olup bunlar için özel sistemler mevcuttur. Zorunlu olarak kapsam dışında olanların dışındakiler için de gönüllü katılım mümkündür.

Hizmet akdi ile çalışanların payı kazancın %0,25'i, kendi adına bağımsız çalışanların payı kazancın %0,5'i, İşveren payı ise ücret bordrosundaki miktarın %0,25'i oranında uygulanmaktadır. Devletin payı nakdi yardımlar ve analık yardımı toplam maliyetleri için primlerin %29,5'i oranındadır.

Nakdi hastalık yardımı ile tıbbi ve bakım yardımlarına hak kazanılabilmesi için, bir hastalık fonuna üye olunması şartı aranmaktadır.

Hastalık yardımı, sigortalının ortalama günlük kazancına eşittir. Hastalık yardımı; 104 haftalık bir dönem süresince, iş göremezliğin başladığı ilk günden itibaren toplamda 52 haftaya kadar ödenir. Ortalama günlük kazanç, hastalık izninin başlamasından önceki son 3 takvim ayı içinde elde edilen kazançlara dayanır. En düşük yardım asgari sosyal ücret kadardır.

Bakım yardımı, sigortalının günlük faaliyetlerini sürdürebilmek için sürekli bakıma ihtiyaç duyması halinde çeşitli nakdi yardımlar ve hizmetler sağlanmaktadır. Bakım, evde bir profesyonel tarafından sağlanırsa 58,54 avro, evde bir akraba ya da arkadaş tarafından sağlanırsa 25 avro ve bir kurum tarafından sağlanırsa 44,35 ila 47,59 avro arasında saatlik nakdi bakım yardımı ödenir.

11.2.2.6. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Yardımları

Hizmet akdi ile çalışanlar, kendi adına bağımsız çalışanlar, evde çalışanlar, denizciler, kamu görevlileri, çıraklar, öğrenciler ve askeri personel kapsama dahildir.

Sigortalı herhangi bir katkıda bulunmaz. Ancak kendi adına bağımsız çalışanlar risk derecesine göre gelirlerinin %0,45'i ile %6'sı arasında katılır. Katkı hesaplanırken, minimum

aylık kazanç olarak asgari sosyal ücret kullanılmaktadır. Üst sınır asgari sosyal ücretin 5 katına kadardır. İşveren de risk derecesine göre ödenen ücretin %0,45'i ile %6'sı arasında katılır. Devletin payı yönetim giderlerinin %50'sidir.

Asgari yararlanma süresi yoktur. İşe gidiş-geliş esnasında meydana gelen kazalar da kapsamdadır. Geçici iş göremezlik yardımı, sigortalının ortalama günlük kazancına eşittir. Yardım, iş göremezliğin başladığı ilk günden itibaren toplam olarak 52 haftaya kadar ödenir. Bu süreden sonra ise sürekli malullük aylığına dönüşür. Ortalama günlük kazanç, hastalık izninin başlamasından önceki son 3 takvim ayı içinde elde edilen kazançlara dayanır. En düşük yardım asgari sosyal ücret kadardır.

Sürekli malullük yardımı, sigortalının tam maluliyeti halinde kazancının (hastalığın/kazanın başladığı/meydana geldiği andan önceki yıl içinde elde edilen kazançtır.) %85,6'sı kadardır.

Kısmi mamullük aylığı; maluliyet derecesine göre tam maluliyet aylığının bir yüzdesidir. Sigortalı, %10 ila %40 maluliyet hallerinde bir toptan ödeme yapılmasını tercih edebilir. Maluliyet oranı %10'dan düşük ise aylık ancak 3 yıldan sonra toptan ödemeye dönüştürülebilir.

Bakım yardımı, başka birinin sürekli bakımına ihtiyaç duyan hak sahiplerine ödenir. Sigortalının %50'nin üzerinde maluliyeti olması durumunda, 18 yaşın altındaki (öğrenci olması halinde 27 yaş, çocuğun malul olması halinde ise yaş sınırı yoktur) her çocuk için malullük aylığının %10'u ödenir. Yardımlar aylık ve peşin olarak ödenir. Aylıklar yurtdışında da ödenebilmektedir. Ayrıca aylıklar geçim endeksi ve ücret endeksine göre düzenlenmektedir.

Ölüm aylığında ise dul eş ölen sigortalının ortalama kazancının %42,8'ini veya geride kalan eşin/birlikte yaşanılanın en az %50 maluliyeti olması halinde %53,5'ini alır. Yetim aylığında 18 yaşından küçük her yetim (öğrenci olması halinde 27 yaş) ölenin ortalama kazancının %21,4'ünü alır.

Yukarıdaki hak sahiplerinin bulunmaması halinde bakmakla yükümlü olunan ana-baba ve diğer yakın akrabalara, ölenin ortalama kazancının %32,1'i ödenir. Ortalama kazanç, sigortalının ölümüne neden olan kazadan önceki yıl içinde elde edilen kazançlara dayanır. Diğer aylıklarla birlikte toplam gelirin belirli bir sınırı aşması halinde ölüm aylığı düşürülür.

Tüm ölüm aylıklarının toplamı, ölen sigortalının ortalama kazancının %85,6'sını geçemez. Ölüm aylığı yurtdışında da ödenebilir. Ölüm yardımında ise, ölenin yıllık kazançlarının %6,7'si ile asgari ücretten hangisi daha yüksekse o ödenir.

11.2.2.7. İşsizlik Yardımı

Hizmet akdi ile çalışanlar, bazı kendi adına bağımsız çalışanlar, yeni mezunlar ve mesleki eğitimini tamamlamış 16 ile 28 yaş arasındaki kişiler kapsam dahilindedir. Hizmet akdi ile çalışanlar ve kendi adına bağımsız çalışanlar özel dayanışma vergisi olarak öderler. İşverenin payı yoktur. Devletin payı ise yıllık olarak bütçe kanunu yoluyla belirlenir. Bazı ürünlere tahsil edilmiş vergilerden sağlanan gelirlerden de devlet katkı yapar. Yerel hükümetler gelirlerinin %4'ü oranında paya sahiptir.

Sigortalının son 12 ay içinde en az 26 hafta çalışması bulunmalıdır. Yeni mezunların da en az 26 hafta süresince kayıtlı işsiz konumunda olmaları gerekir. Kendi adına bağımsız çalışanlar ise en az 2 yıldır çalışıyor olmalıdırlar. Ayrıca sigortalı; istihdam bürosuna kayıt

olmalı, çalışma yeterliliğine sahip olmalı, uygun iş imkanlarını kabul etmeli ve yaşlılık, ,malullük veya iş kazası aylığı almıyor olmalıdır.

İşsizlik yardımı, çalışanın ortalama kazancının %80'i kadardır. (Bakmakla yükümlü olunan çocuğun bulunması durumunda kazancın %85'i) Söz konusu miktar asgari sosyal ücretin 2,5 katına kadar çıkabilir. 182 gün sonra maksimum yardım miktarı asgari sosyal ücretin 2 katına düşer. 365 gün sonra ise asgari sosyal ücretin 1,5 katına indirilir. Yardımlar 24 aylık dönem boyunca 365 güne kadar ödenir. Süre; yaşlı olan işsizler için 6, 9 veya 12 ay kadar uzatılabilir. İşe yerleştirilme güçlüğü çekilen işsizler için de sürenin uzatılması mümkündür. Ayrıca aylıklar geçim endeksine göre düzenlenmektedir.

11.2.2.8. Aile Yardımları

Lüksemburg'da yetişen ve ikamet eden tüm çocuklar kapsam dahilindedir. Aile yardımlarının finansmanı devlet tarafından sağlanmaktadır. Aile ödeneği için çocuğun 18 yaşından küçük olması gerekir. (Öğrenci ya da malul ise 27 yaşa kadar) Çocuk ciddi bir malullük durumunda ise ilave ödenek verilir. Doğum ödeneği için anne sağlık kontrolünden geçmeli ve Lüksemburg'da ikamet ediyor olmalıdır. Aile ödeneği almaya ilişkin koşulları sağlayan ailelerin 6 ile 18 yaş aralığında (Öğrenci olması halinde 27 yaş) çocukları olması durumunda eğitim yılı başlangıcı ödeneği verilir. Kendisinden dolayı aile ödeneği alınmakta olan 2 yaşından küçük çocuklar için çocuk yetiştirme yardımı verilir. Yardımdan yararlananlar çocuğu tam zamanlı olarak yetiştiriyor olmalı veya sosyal güvenlik primleri düşüldükten sonraki hane halkı 1, 2 veya 3 çocuk olması halinde geliri asgari sosyal ücretin sırasıyla 3, 4 veya 5 katından fazla olmamalıdır. Çocuk yetiştirmek amacıyla normal çalışma zamanının yarısından fazla zaman ayıranlar ise gelir testi yapılmaksızın bu ödeneğin %50'sini almaya hak kazanmaktadır.

Doğum izni yardımı kendisinden dolayı aile ödeneği alınmakta olan 5 yaşından küçük çocuklar için ödenir. Çocuğun doğum tarihinde ebeveyn Lüksemburg'da yaşıyor ve çalışıyor olmalıdır. Ebeveyn, çocuğu yetiştirmek amacıyla normal çalışma zamanının yarısından fazla zaman ayırıyor olmalı, doğum izni dönemimden önceki 12 ay boyunca aynı işveren tarafından istihdam edilmeli ve sağlık sigortası kapsamında bulunmalıdır.

Aile ödenekleri aylık olarak; bir çocuk için 185,60 avro, iki çocuk için 440,72 avro, üç çocuk için 802,74 avro, dört çocuk için 1.164,48 avro ve beş çocuk için 1.526,40 avro ödenir. Ayrıca, 6 ile 11 yaş aralığındaki her çocuk için ilaveten aylık 16,17 avro, 12 yaş ve üzerindeki her çocuk için ise 48,52 avro ödenir. İlave ödenek miktarı aylık 185,60 avrodur. Doğum ödeneği olarak 3 eşit ödeme halinde toplam 1.170,09 avro ödenir. 6 yaşından daha büyük bir çocuk varsa 113,15 avro, 12 yaşından daha büyük bir çocuk varsa 161,67 avro; 6 yaşından daha büyük iki çocuk varsa her çocuk için 194,02 avro ve 12 yaşından daha büyük iki çocuk varsa her çocuk için 242,47 avro; 6 yaşından daha büyük üç ve daha fazla çocuk varsa her çocuk için 274,82 avro ve 12 yaşından daha büyük üç ve daha fazla çocuk varsa her çocuk için 323,34 avro eğitim yılı başlangıcı ödeneği ödenir. Çocuk yetiştirme ödeneği aylık 485,01 avrodur. Doğum izni ödeneği 6 aya kadar aylık 1.778,31 avrodur. Yarı zamanlı doğum izninde ise 889,15 avrodur.

11.3. Türkiye Cumhuriyeti ile Lüksemburg Büyük Dükalığı Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

Lüksemburg ile 20 Kasım 2003 tarihinde imzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesi, 1 Haziran 2006 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşme'nin Uygulama Usullerine İlişkin İdari Anlaşma da 8 Aralık 2004'te Lüksemburg'da imzalanarak Sözleşme ile aynı tarihte yürürlüğe girmiştir.

11.3.1. Temel İlkeler

11.3.1.1. Sosyal Güvenlik Mevzuatı Açısından Teklik İlkesi

İkili sosyal güvenlik sözleşmelerinde teklik ilkesi kapsamında ekonomik anlamda aktif olanlar için, yalnızca bir taraf sosyal güvenlik mevzuatını sigortalıya uygulamaktadır. Bu taraf devlet; prensip olarak sigortalının çalıştığı ülke (lex loci laboris) olmaktadır. Söz konusu kuralın birinci istisnası yurt dışında görevlendirmeler sayılmaktadır. Bu hallerde işçiye uygulanacak sosyal güvenlik mevzuatı, göçmen işçiyi gönderen ülke olarak benimsenmektedir.

11.3.1.2. Eşit Muamele İlkesi

Akit Taraflardan birinin ülkesinde ikamet eden ve bu sözleşme hükümlerinin uygulandığı kimseler, 2'nci maddede sözü edilen mevzuatın hak ve yükümlülüklerine bu Akit Tarafın vatandaşları ile aynı koşullarda tabidirler.

11.3.1.3. Sürelerin Birleştirilmesi İlkesi

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanmak için belirli sigortalılık sürelerinin tamamlanmış olması gerekiyorsa, bu Tarafın yetkili kurumu, diğer taraf ülkesinde geçmiş olan sigortalılık sürelerini, aynı zamana rastlamamak koşulu ile kendi mevzuatına göre geçmiş gibi değerlendirir.

11.3.1.4. Yardımların İhraç Edilebilirliği İlkesi

Akit Taraflardan birinin mevzuatı uyarınca bağlanan aylık veya gelirler, aylık veya gelir sahibinin diğer Akit Taraf ülkesinde ikamet etmesi nedeni ile hiç bir şekilde kesilemez, değişikliğe uğratılamaz, durdurulamaz, iptal edilemez ve haczedilmez.

11.3.1.5. İyi Yönetim ve İşbirliği İlkesi

Akit Tarafların yetkili makamları bu sözleşmenin uygulanmasında gerekli idari önlemleri alırlar. Akit Tarafların yetkili makamları bu sözleşmenin uygulanmasında alınan önlemler konusunda birbirlerine mümkün olan en kısa zamanda gerekli bilgileri verirler. Sözleşmenin uygulanmasını etkilediği ölçüde ulusal yasalarında yapılan değişiklikleri bildirirler. Akit Tarafların yetkili makamları sözleşmenin uygulanmasını kolaylaştırmak üzere irtibat kuruluşları tesis ederler.

Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin her sorun için Akit Tarafların yetkili makamları ve kurumları, sorunlar kendi ulusal yasalarını etkiliyormuş gibi birbirlerine yardımcı olurlar. Bu idari yardımlaşma bedelsiz yapılır.

Sözleşme uyarınca bir Akit Tarafa diğer Akit Tarafça hakkında bildiride bulunulan kişilere ilişkin her nevi bilgi, sözleşmenin uygulanmasında gizlilik değeri taşır. Ancak sözleşmenin ve onun uygulandığı mevzuatın uygulanmasında kullanılabilir.

11.3.2. Yürürlük Sahası

Türkiye Cumhuriyeti-Lüksemburg Sosyal Güvenlik Sözleşmesi, Lüksemburg Büyük Dükalığı ile Türkiye Cumhuriyeti'nde uygulanmaktadır.

11.3.3. Kişisel Kapsam

Sözleşmenin hükümleri, her iki Akit Taraf mevzuatından birine veya her ikisine önceden tabi olmuş bulunan veya akit taraflardan birinin mevzuatına halen tabi olan kişiler ve bunların aile bireyleri ile hak sahiplerine uygulanır.

11.3.4. Maddi Kapsam

Sözleşme hükümleri Lüksemburg Büyük Dükalığı açısından maddi kapsam çerçevesinde; aşağıda belirtilen mevzuatlar hakkında uygulanır.

- Hastalık-Analık Sigortası
- İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları Sigortası
- Memurların Özel Rejimleri dışındaki Yaşlılık, Maluliyet ve Ölüm Aylıkları Sigortası
- İşsizlik Yardımları
- Aile Yardımları

Türkiye açısından maddi kapsam çerçevesinde hastalık ve analık, iş kazaları ile meslek hastalıkları, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları hakkındaki aşağıda belirtilen mevzuatlar hakkında uygulanır.[32]

- İşçileri kapsayan Sosyal Sigortalar Kanunu ile Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu (malullük, yaşlılık, ölüm, iş kazası ve meslek hastalıkları, hastalık ve analık)
- Devlet memurlarının emeklilik haklarını düzenleyen Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu (malullük, yaşlılık ve ölüm)
- Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu (malullük, yaşlılık ve ölüm)
- 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 20'nci maddesine tabi olan sandıklarla ilgili mevzuat. (malullük, yaşlılık, ölüm, iş kazası ve meslek hastalıkları, hastalık ve analık)
- Bir hizmet akdine tabi olarak çalışan sigortalılar açısından uygulanan İşsizlik Sigortası Kanunu

[32] Türkiye Cumhuriyeti ile Lüksemburg Büyük Dükalığı arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 5510 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce imzalanmıştır.

Akit Taraflar 1'inci fıkrada belirtilen mevzuatı değiştiren, yeniden düzenleyen veya bu mevzuat yerine geçen ya da bu mevzuata ek hükümler getiren her türlü mevzuat değişikliğini 3 ay içinde birbirlerine bildirirler. Sözleşme, söz konusu bildirimden itibaren 6 ay içinde diğer Akit Taraf bir itirazda bulunmadığı takdirde söz konusu değişikliklere de uygulanır.

11.3.5. İstisnalar

Akit Tarafların yetkili makamları, mutabık kalmak suretiyle, bazı çalışanlar veya çalışan grupları için sözleşmenin 8 – 12'nci maddeleri hükümlerine istisnalar getirebilirler.

11.3.6. Hastalık ve Analık Yardımları

İşverenleri tarafından belirli bir işin icrası için geçici görevle diğer Akit Taraf ülkesine gönderilen sigortalı şahsın ve yanlarında ikamet eden aile fertlerinin durumları tedaviyi gerektirdiği zaman, kayıtlı bulundukları Akit Taraf yetkili kurumunun nam ve hesabına hastalık veya analık sigortası yardımlarından yararlanırlar.

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlara hak kazanmak için gerekli koşulları taşıyan sigortalı ile bakmakla yükümlü bulundukları aile fertleri, diğer Akit Taraf ülkesinde geçici olarak ikamet ettikleri sırada, sağlık durumları derhal (acil) tedaviyi gerektirdiği zaman, kayıtlı bulundukları Akit Taraf yetkili kurumu nam ve hesabına hastalık veya analık sigortası yardımlarından yararlanırlar.

Yardımlara hak kazanılıp kazanılmadığı, yardımların süresi ve yardımlardan yararlanacak aile bireyleri sigortalının tabi olduğu ülke mevzuatına göre; yardımların kapsamı ve ifa şekli ise yardımlardan yararlanacak kimsenin geçici olarak ikamet ettiği ülke mevzuatına göre belirlenir.

11.3.7. Aile Yardımları

Bir Akit Taraf ülkesinde ikamet eden çocuklar, bu Akit Tarafın mevzuatı ile öngörülen yardımlara hak kazanırlar. Bu yardımlar, çocukların ikamet ettiği yerin kurumu tarafından bu kurumun uyguladığı mevzuata göre ödenir. Masraflar bu kuruma aittir.

11.3.8. İşsizlik Yardımı

Akit Taraf ülkesinde kalmakta bulunan bir Akit Taraf vatandaşları, kalmakta bulunduğu Taraf vatandaşlarına uygulanan şartlarla işsizlik yardımına hak kazanmaktadırlar.

11.3.9. İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları

Bir iş kazası veya meslek hastalığı durumunda, iş göremezlik derecesinin belirlenmesi için Akit Taraflardan birinin mevzuatında daha önce meydana gelen iş kazası ve meslek hastalıklarının dikkate alınması öngörülmüş ise bu durum diğer Akit Tarafın mevzuatında önceden meydana gelmiş iş kazası veya meslek hastalıklarının da dikkate alınmasını gerekli kılar.

11.3.10. Yaşlılık Aylıkları, Malullük Yardımları ve Geride Kalan Hak Sahiplerine Sağlanan Yardımlar

Akit Taraflardan birinin mevzuatı, bazı sigortalılık sürelerinin dikkate alınmasını ilgilinin bu mevzuat uyarınca önceden belirlenmiş bir dönem sigortalı olması koşuluna bağlıyor ise ilgilinin diğer Akit Taraf mevzuatına tabi sigortalılık süreleri dikkate alınır. Söz konusu hükmün uygulanması, ilgilinin son olarak tabi olduğu ve talebinin yapıldığı mevzuat hükümlerine göre tamamlamış olması koşuluna bağlıdır.

Akit Taraflardan birinin mevzuatı, yardımlara ilişkin hakkın doğmasını, riskin oluşmasından önce belirli bir sigortalılık süresinin tamamlanmasına bağlıyor ve bazı hal ve şartların bu dönemi uzattığına hükmediyor ise bu durum ve şartlar diğer Akit Taraf ülkesinde oluşması halinde de aynı sonucu doğurur.

11.3.11. Çıkabilecek Anlaşmazlıkların Çözümü

Sözleşmenin uygulanması ve yorumlanması ile ilgili Akit Taraflar arasında ortaya çıkan tüm anlaşmazlıklar, Taraflar arasında doğrudan yapılacak görüşmeler yoluyla çözümlenir. Eğer anlaşmazlık; görüşmelerin başladığı tarihten itibaren altı ay içinde neticelendirilemez ise uyuşmazlık; üyeleri taraflarca ortak olarak belirlenecek bir hakem kuruluna götürülür. Bu konuda takip edilecek prosedür aynı yöntemle belirlenir. Anlaşmazlık, sözleşmede öngörülen düşünce ve temel ilkelere uygun olarak Hakem Kurulu tarafından neticelendirilir. Hakem kurulunun vereceği kararlara uyulması zorunlu ve mutlaktır.

11.3.12. Sözleşmenin Feshi

Sözleşmenin feshi halinde, sözleşme uyarınca kazanılmış olan haklar geçerliliğini korur. Feshin hüküm ifade ettiği tarihten önce geçen sigortalılık süreleri çerçevesinde kazanılmakta olan ve henüz karara bağlanmamış yardım hakları fesih nedeniyle sona ermez. Bunlar ile ilgili karar alınması amacıyla Akit Taraflar derhal görüşmelere başlarlar. Bu konuda ihtilaf olur ise 47'nci madde hükümlerine göre çözümlenir. Bu hakların ileriye yönelik korunması sözleşme yoluyla veya böyle bir sözleşme yoksa ilgili kurumun uyguladığı mevzuata göre belirlenir.

12. TÜRKİYE CUMHURİYETİ - SLOVAKYA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

12.1. Slovakya'daki Türk Vatandaşlarına İlişkin Sayısal Bilgiler

Aşağıda yer alan tabloda, Slovakya'da yaşayan Türk vatandaşlarına ait nüfus bilgileri yer almaktadır.

Tablo XXVII. Slovakya'da Yaşayan Türk Vatandaşlarına Ait Nüfus Bilgileri

	2008	2009	2010	2011
Kadın	44	68	90	99
Erkek	127	164	260	282
Toplam	171	232	350	381

Kaynak: EUROSTAT, Uluslararası Göç ve Sığınma İstatistikleri (Erişim Tarihi: 12/07/2012)

Slovakya'da 2011 yılı itibariyle 381 vatandaşımız yaşamaktadır. Bunlardan 99'u kadın, 282'si erkektir.

12.2. Slovakya Sosyal Güvenlik Sistemi[33]

Slovakya'da birinci, ikinci ve üçüncü sütun sosyal güvenlik programları uygulanmaktadır. Bu sistemde yaşlılık, malullük ve ölüm sigortaları ile hastalık ve analık sigortası, iş kazası ve meslek hastalığı sigortaları bulunmaktadır. Bunların dışında işsizlik ve işverenin iflası durumunda uygulanan iflas sigortaları bulunmaktadır. Slovakya Sosyal Güvenlik Ajansı birinci sütun emeklik için tek yetkili kuruluştur. Diğer sütunlar özel sektör tarafından idare edilmekte ve bunlara prim ödeyenlere vergi teşvikleri sağlanmaktadır.

12.2.1. Yaşlılık Sigortası

Yapılan yeni düzenleme ile kadın ve erkekte yaş sınırı emeklilik için 2023'e kadar kademeli artışla 62 olarak öngörülmüştür. Emeklilik için asgari 15 yıl sigortalılık süresi gerekmektedir. Emeklilik aylığının miktarı prim ödeme gün sayısına, kişinin ortalama yıllık kazancına ve ortalama günlük kazanca (Ülkede genel olarak hesaplanan rakama göre 2010 yılı için günlük 8,9955 avro) bağlı olarak değişmektedir. Emeklilik aylığı için alt ve üst sınır yoktur.

Erken emeklilik için en az 15 yıl sigortalılık süresi öngörülmüştür. Bunun yanı sıra normal emeklilik yaşından en fazla 2 yaş küçük olmak ve aylığa başvurulduğu sırada asgari ücretin 1,2 katı kadar emekli aylığını hak etmiş olmak gerekmektedir. Erken emeklilik aylığı normal emeklilik aylığının her ay için %0,5 azaltmışı olarak ödenmektedir.

12.2.2. Maluliyet Sigortası

Maluliyet aylığı alabilmek için en az %40 oranında uzun süreli (En az 1 yıl) kazanma gücü kaybına uğramış olmak gerekmektedir. Kazanma gücü kaybı iş kazası veya meslek hastalığından kaynaklanıyor ise sigortalılık süresi veya prim ödeme gün sayısı aranmamaktadır. Bunlar dışındaki nedenlerden kaynaklanan maluliyet için kişinin yaşına göre değişen sigortalılık süreleri şartları aranmaktadır.

[33] SSA yayınından derlenmiştir.

12.2.3. Dul ve Yetim Aylıkları

Geride kalan eş aylığın %60'ını almaktadır. Bu aylığa hak kazanabilmek için ölen kişinin emeklilik aylığı, erken emeklik aylığı veya maluliyet aylığı alıyor olması veya bu haklar için gerekli yıl ve prim ödeme gün sayıları koşullarını sağlıyor olması gerekmektedir. Kişi iş kazası ve meslek hastalıklarından dolayı öldü ise herhangi bir koşul aranmamaktadır. Dul eşin aylığı yeniden evlendiği veya mahkeme kararıyla eşinin kasten öldürdüğü tespit edildiği gün kesilmektedir.

Yetimlere aylık bağlanabilmesi için de aynı şartlar gereklidir. Yetimlere aylığın %40'ı bağlanmaktadır.

12.2.4. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sigortası

İş kazası ve meslek hastalığı primleri işverenler için zorunludur. İşveren kişinin ücret bordrosunun %0,8'ini kaza primi olarak ödemektedir. Kaza sonrasında maluliyet yaşanması durumunda maluliyet sigortasına ilişkin esaslar uygulanmakta ve sigortalılık veya prim ödeme gün sayısı aranmamaktadır. Kişinin buradan alacağı aylık kusuru oranında azaltılmaktadır. Bunun dışında kazanın çeşidine ve kişinin kaza sonra fiziksel ve mental durumuna göre 10 farklı ödeme türü ilaveten yapılmaktadır.

12.2.5. Hastalık ve Analık Sigortası

Ayni ve nakdi yardımlar yapılmaktadır. İşveren ve çalışanların primlerine ek olarak devlet katkısıyla finanse edilmektedir. Geçici iş göremezlik ödeneği alabilmek için son iki yıl içerisinde 270 gün sigortalılık süresi gerekmektedir. Geçici iş göremezlik ödeneği çalışanlar için iş göremezliğin 11'inci gününden başlayarak en çok 52'nci haftaya dek ödenmektedir (İlk 10 gün işveren ödemektedir). Kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlar ve isteğe bağlı sigortalılar için ilk günden başlayarak 52 hafta boyunca ödenmektedir. Hastalık yardımları ilk 3 gün boyunca kişinin günlük taban aylığının %25'i olarak, bundan sonraki günlerde %55'i olarak ödenmektedir.

Analık için de durum aynıdır. Analık yardımı alabilmek için çocuğun doğumundan önceki 2 yıl içerisinde 270 gün sigortalılık süresi gerekmektedir. Aynı yardımlar için asgari süre sınırı bulunmamaktadır. Analık yardımı günlük taban aylığının %55'i olarak ve 28 ila 37(Çoklu doğumlarda ve bekar anne durumlarında) hafta arasında ödenmektedir. Anne çalışırsa 22 hafta boyunca bakıcı için bu miktar ödenmektedir (Çoklu doğum ve bekar anne durumu söz konusu ise 31 hafta). Çocuğun ölü doğması durumunda bu süre 14 hafta olarak uygulanmaktadır.

İşveren hamile işçiyi işin ağırlığından dolayı daha az ücretli başka bir işe alırsa veya çalıştırmazsa işçiye gelirini önceki durumuna eşitleyecek nakdi yardım yapılmaktadır.

12.2.6. Aile Yardımları

16 yaşından küçük her çocuk için aylık 21,25 avro çocuk yardımı yapılmaktadır. Çocuğun kronik hastalığı varsa bu yaş sınırı 18'dir. Öğrenciler için ise 25 yaşına kadar çocuk yardımları verilmeye devam edilmektedir. 3 yaşından küçük her çocuk için ebeveynine aylık 164,22 avro ödenmektedir. Kronik hastalığı olan çocuklarda 6 yaşına kadar bu yardım ödenmeye devam etmektedir. Doğum yardımı olarak bir kerede 151,37 avro ödenmektedir. Çoklu doğumlarda bu rakam her çocuk başına %50 oranında artırılarak ödenmektedir.

12.2.7. Sağlık Sigortası

Genel Sağlık Sigortası ile yurtdışı sigortalılar ve diplomatik misyonların bazı çalışanları hariç ülkedeki herkes kapsama altına alınmıştır. Hastalar sınırlı miktarda hasta katılım payı ödeyerek sistemden yararlanmaktadırlar. Kanser hastaları, hamileler, özürlüler, psikolojik hastalığı olanlar, 6 yaşına kadar çocuklar ve dispanser hizmetleri için 18 yaşına kadar çocuklar hasta katılım payı ödememektedirler.

12.2.8. İşsizlik Sigortası

İşsizlik yardımı 6 ay boyunca, ortalama günlük kazancın yarısı olarak ödenmektedir. Ortalama günlük kazanç kişinin son 2 yıl içerisindeki kazancına göre hesaplanmaktadır. Kişinin işsizlik yardımlarına hak kazanabilmesi için son üç yıl içerisinde 730 gün işsizlik sigortası primi ödemiş olması ve iş kurumuna kayıt olması gerekmektedir.

12.2.9. İflas Sigortası

Bu yardım kişinin işvereni acze düştüğünde ve iflas ettiğinde, kişinin bu tarihten önce 18 ay boyunca o işveren için çalışmış olması şartına bağlı olarak ödenmektedir. Kişinin aldığı ücretin 3 katı olarak bir seferde toplu olarak ödenmektedir.

12.3. Türkiye Cumhuriyeti ile Slovakya Cumhuriyeti Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

Türkiye Cumhuriyeti ile Slovakya arasında Sosyal Güvenlik Anlaşması 25 Ocak 2007 tarihinde imzalanmış ve 30/11/2010 tarih ve 27771 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmış ancak henüz yürürlüğe girmemiştir.

12.3.1.Temel İlkeler

12.3.1.1. Sosyal Güvenlik Mevzuatı Açısından Teklik İlkesi

İkili sosyal güvenlik sözleşmelerinde teklik ilkesi kapsamında ekonomik anlamda aktif olanlar için, sadece bir taraf sosyal güvenlik mevzuatını sigortalıya uygulamaktadır. Bu taraf devlet de prensip olarak sigortalının çalıştığı ülke (lex loci laboris) olmaktadır. Bu kuralın birinci istisnası yurt dışında görevlendirmeler sayılmaktadır. Bu hallerde işçiye uygulanacak sosyal güvenlik mevzuatı, göçmen işçiyi gönderen ülke olarak benimsenmektedir.

12.3.1.2. Eşit Muamele İlkesi

Her iki ülkeden birinin vatandaşları diğer ülkenin sosyal güvenlik mevzuatının uygulanması bakımından, o tarafın vatandaşı ile eşit işleme tabi tutulmaktadır. Bu kapsamda sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadığı hallerde, bir ülkenin vatandaşları diğer ülke vatandaşları gibi, aynı şartlarla, aynı haklardan yararlanacaklar ve aynı yükümlülüklere tabi olacaklardır.

Eşit muamele ilkesi, sosyal güvenlik sistemlerinin göçmen işçilere bulundukları üye devletin uyruklarıyla eşit işlem görecekleri anlamına gelmektedir. Bu ilkeye göre, sigortalıya çalıştığı üye devletin kendi vatandaşına uygulanan hak ve yükümlülüklerde eşit davranılmasına ilişkin zorunluluk getirilmektedir. Her türlü dolaylı veya doğrudan ayrımcılık yasaklanmıştır.

Toplumsal kurallar ve politikalar belirli özelliklere sahip kişi ve grupları diğer bazı kişi ve gruplara tercih edecek şekilde tasarlanmış ve bu amaçla yapıldığı açık olan

uygulamalar mevcut ise doğrudan ayrımcılık söz konusu olmaktadır. İşe almada aynı mesleki niteliklere sahip kişilerden belirli bir uyruğa sahip olanların, diğer ülke vatandaşlarına tercih edilmesi açık bir ayrımcılık uygulamasıdır.

Tarafsız gibi görünen ve açık bir ayrımcılık niyeti ortaya koymayan uygulama ve politikalar ayrımcılığa sebep oluyorsa dolaylı ayrımcılık söz konusu olmaktadır. Örneğin; bir işverenin gece vardiyasında çalıştırmak üzere, en az iki yıl söz konusu üye ülkede ikamet eden kişiler işe almak istediğini duyurması, üye ülke vatandaşları için gerçekleştirilmesi daha kolay bir şart olduğundan dolaylı ayrımcılığa neden olan bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır.

12.3.1.3. Sürelerin Birleştirilmesi İlkesi

Taraf ülkelerde çalışma ya da ikamet süreleri, sigorta haklarının kazanılmasında tamamlanmış süreler olarak göz önüne alınacaktır.

12.3.1.4. Yardımların İhraç Edilebilirliği İlkesi

Kişi, sosyal sigorta yardımlarını ödeyen üye devlet dışında başka bir üye devlette ikamet etse dahi yardımlar, yardımı yapan üye devlet tarafından askıya alınamaz, durdurulamaz veya geri çekilemez.

Her iki taraf için bağlanmış bir aylık, diğer ülkede ikamet edilmesi dolayısıyla durdurulamaz, indirilemez, tadil edilemez veya geri alınamaz. Ayrıca üçüncü bir ülkede ikamet eden diğer ülke vatandaşına, o ülke vatandaşlarına uygulanan koşullar ve aynı ölçüler içerisinde yardımlar ödenecektir. Yaşlılık aylığı, ilgili şahsın aylığa hak kazanma yaşına eriştiği zaman diğer ülkede ikamet etmesi halinde de ödenmektedir. Geride kalan hak sahiplerine verilen aylığa hak kazanma durumu, geride kalan hak sahibinin sigortalının ölümü tarihinde diğer ülkede ikamet etmekte olmasından dolayı da etkilenmeyecektir.

12.3.1.5. İyi Yönetim ve İşbirliği İlkesi

Üye devletlerin sosyal sigorta kurumları her türlü konuda birbirlerine ve sigortalılara yardımcı olmak ve kendi mevzuatlarını uyguluyormuşçasına hareket etmek zorundadırlar.

Türkiye- Slovakya Sosyal Güvenlik Anlaşması kapsamında, her iki ülkenin yetkili makamları veya bu yetkili makamlarca tayin edilen merciler, Sözleşmenin uygulanması ve uygulanmasını kolaylaştırmak maksadıyla irtibat bürolarını tayin ederler. Kendi Kanun ve Yönetmeliklerinde gerçekleşen bütün önemli değişiklikleri birbirlerine iletecekleridir.

Ayrıca, taraflardan birinin mevzuatına göre belirli bir süre içinde bir makama verilmesi gereken bir talep, bildirge veya dilekçe aynı süre içinde karşı tarafın eşdeğer makamına verilmiş ise, zamanında birinci makama verilmiş sayılacaktır. Bu gibi hallerde talebi, bildirgeyi veya dilekçeyi alan diğer Taraf Makamları, bunları vakit kaybetmeksizin birinci Tarafın yetkili makamına iletileceklerdir.

Diğer Akit Taraf ülkesinde bulunan şahıslara ödenecek aylıklarla ilgili ödeme usulü Akit tarafların anlaşmaları ile tespit edilmektedir.

12.3.2. Yürürlük Sahası

Türkiye Cumhuriyeti-Slovakya arasındaki Sosyal Güvenlik Anlaşması, Türkiye Cumhuriyeti ile Slovakya sınırları içerisinde uygulanmaktadır.

12.3.3. Kişisel Kapsam

Sözleşme; Türkiye'deki Slovakya vatandaşlarına ve Slovakya'daki Türk vatandaşlarına uygulanmaktadır.

12.3.4. Maddi Kapsam

Sözleşme hükümleri;

Slovakya bakımından,

- Yaşlılık Sigortası,
- İş Kazası ve Meslek Hastalıkları,
- İşsizlik Sigortası,
- Cenaze Ödeneği,
- Çocuk Ödeneği,

Türkiye Cumhuriyeti bakımından,[34]

- İşçileri kapsayan Sosyal Sigortalar Kanunu ile Tarım işçileri Sosyal Sigortalar Kanunu,
- Devlet memurlarını kapsayan, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu (Malullük, Yaşlılık ve Ölüm),
- Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu (Malüllük, Yaşlılık ve Ölüm),
- 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 20'nci Maddesine tabi olan Sandıklarla ilgili, mevzuatlara uygulanmaktadır.

Bu Sözleşme, yukarıda belirlenen mevzuatı değiştiren, ilaveler getiren, birleştiren veya yerine geçen yasal düzenlemelere de uygulanır.

Bir Tarafın mevzuatında yeni haklar getiren değişiklikler yapıldığı takdirde, diğer Tarafa 3 ay içinde bilgi verilir. Diğer Taraf 3 ay içinde söz konusu değişikliklere itiraz etmez ise bu sözleşme, bu değişikliklere de uygulanır.

Sözleşmenin, yeni bir sosyal güvenlik rejimine veya yeni bir sosyal sigorta koluna dair mevzuata uygulanması, taraflar arasında bu amaçla yeni bir sözleşme imzalanması yolu ile gerçekleştirilir.

12.3.5. Uygulanacak Mevzuatla İlgili Hükümler

i. Bu Sözleşmenin aşağıdaki hükümleri saklı kalmak kaydıyla;

- Bir Taraf ülkesinde istihdam edilen bir kimse, o işle ilgili olarak, sadece o Tarafın mevzuatına tabi olur; ve
- Daimi olarak bir Taraf ülkesinde ikamet eden ve diğer Tarafın ülkesinde veya her iki Taraf ülkesinde kendi hesabına, kendi işinde çalışan bir kimse, o işle ilgili olarak, sadece daimi ikamet ettiği Tarafın mevzuatına tabi olur.

[34] Türkiye Cumhuriyeti ile Slovakya arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi 5510 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce imzalanmıştır.

ii. Bir Tarafın mevzuatına tabi olan ve işvereni tarafından diğer Taraf ülkesinde 24 ayı geçmeyecek bir süre istihdam edilen bir kimse, bu hizmetleri birinci Taraf ülkesinde yapıyormuş gibi sadece birinci Taraf ülkesinin mevzuatına tabi olur. Her iki Tarafın Yetkili Makamlarının önceden onayı ile bu 24 aylık süre, toplam olarak 60 ayı geçmemek kaydı ile uzatılabilir.

iii. Bir kimse, bu Sözleşme hükümleri uygulanmaksızın bir geminin mürettebatı olarak iş nedeniyle her iki Taraf mevzuatına tabi olacak ise, bu işle ilgili olarak Türk bandırası taşıyan gemide çalışan personel Türk mevzuatına, Slovakya bandırası taşıyan gemide çalışan personel Slovakya mevzuatına tabidir.

iv. Bir Taraf adına diğer Akit Taraf ülkesinde bir hükümet çalışması görevi ile ilgili olarak istihdam edilen kimseler eğer istihdam eden Tarafın vatandaşı iseler, vatandaşı olduğu Tarafın mevzuatına tabi olurlar. Bu kimseler diğer Akit Tarafın vatandaşı iseler veya daimi olarak o ülkede ikamet etmekte iseler haklarında daimi ikamet ettikleri ülkenin mevzuatının uygulanması isteyebilirler. Yapılan tercih eski sürelere teşmil edilemez.

v. Tarafların Yetkili Makamları, ortak mutabakat ile herhangi bir kimse veya grupları ile ilgili olarak bu madde hükümlerinin uygulanmasını değiştirebilirler.

12.3.6. Hastalık ve Analık Yardımları

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre hastalık ve analık yardımları hakkının doğması, korunması veya yeniden kazanılmasının, belirli sigortalılık veya çalışma sürelerinin tamamlanmasına bağlı olduğu hallerde, bir Akit Tarafın Yetkili Kurumu diğer Akit Tarafın mevzuatına göre tamamlanmış sigortalılık veya çalışma sürelerini kendi mevzuatına göre tamamlanmış süreler gibi dikkate alınır.

12.3.7. Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Yardımları (Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi)

Taraflardan birinin mevzuatına göre münhasıran aylık veya gelir bağlanmasına hak kazanan bir kimseye, diğer Akit Tarafta geçen sigortalılık süreleri dikkate alınmadan müstakil aylık bağlanır.

12.3.8. İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları

Akit Taraflardan her birinde uygulanan mevzuata göre iş kazaları sonucu bağlanan gelirlere yapılan zamlar veya ek olarak sağlanan tamamlayıcı yardımlar, bu kimselerin ikametgahlarını diğer Taraf ülkesine nakletmeleri halinde de devam eder.

Meslek hastalığına uğrayan kimse, her iki memleketin ülkesi üzerinde söz konusu hastalığa sebep olabilecek bir işte çalışmış ise, sigortalının veya ölümünde hak sahiplerinin talep ettiği yardımlar, münhasıran söz konusu işin en son icra edildiği memleket ülkesindeki mevzuata göre, ilgili bu mevzuatın öngördüğü şartları yerine getirmiş olmak kaydı ile sağlanır.

12.3.9. Çıkabilecek Anlaşmazlıkların Çözümü

Akit Taraf Yetkili Makamları, Akit Taraflar arasında bu Sözleşmenin yorumu ve tatbiki nedeni ile çıkacak tüm anlaşmazlıkları müzakere yolu ile halletmeye çalışırlar.

Bir anlaşmazlığın bu şekilde altı ay içinde giderilmesi mümkün olmazsa, bu durumda anlaşmazlığın çözümü Akit Taraflardan birinin müracaatı üzerine aşağıdaki şekilde oluşturulacak olan bir hakem heyetine devredilir.

- Sözleşmeye Taraf olan her devlet, anlaşmazlığın hakem heyeti tarafından giderilmesi ile ilgili müracaatın eline geçmesinden itibaren bir ay içinde bir hakem tayin eder. Bu şekilde tayin edilen iki hakem, hakemini son olarak atayan devletin bu atamayı bildirmesinden itibaren iki ay içinde üçüncü bir devletin uyruğundaki bir kişiyi üçüncü hakem olarak seçer.
- Akit taraflardan biri belirtilen süre içinde hakem tayin etmezse, diğer taraf Uluslararası Adalet Divanı Başkanından veya Başkanın akit taraflardan birinin vatandaşı olması durumunda Başkan yardımcısından veya akit taraflardan birinin vatandaşı olmayan ve Başkan yardımcısından sonra gelen yargıçtan bir hakem tayin etmesini talep edebilir. Benzeri bir usul iki hakemin bir üçüncü hakem tayininde anlaşamamaları halinde de taraflardan biri veya diğerinin talebi üzerine uygulanmak üzere kabul edilir.
- Hakem Heyetinin her iki akit tarafı bağlayan kararı oy çokluğu ile alınır. Hakem Heyeti çalışma usul ve esaslarını kendisi belirler. Giderleri her iki akit tarafça eşit oranda üstlenilir.

12.3.10. Sözleşmenin Yürürlüğe Girmesi ve Süresi

Bu sözleşme süresiz olarak yürürlükte kalacaktır. Akit Taraflardan biri, bu Sözleşmeyi önceden yazılı bildirimde bulunmak suretiyle feshedebilir. Bu durumda, Sözleşmenin geçerliliği feshin tebliğinden itibaren (3 ay) sonra sona erer.

Bu sözleşmenin feshi halinde, sözleşme uyarınca kazanılmış olan haklar geçerliliğini korur. Feshin hüküm ifade ettiği tarihten önce geçen sigortalılık süreleri çerçevesinde kazanılmakta olan ve henüz karara bağlanmamış yardım hakları fesih nedeniyle sona ermez ve bunlarla ilgili karar alınması amacıyla akit taraflar derhal görüşmelere başlarlar. Bu hakların ileriye yönelik korunması sözleşme yoluyla veya böyle bir sözleşme yoksa ilgili kurumun uyguladığı mevzuata göre belirlenir.

EKLER

EK 1
TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ İMZALANAN ÜLKELER

Türkiye Cumhuriyeti ile Sosyal Güvenlik Sözleşmesi İmzalanan Ülkeler

ÜLKE	İMZA TARİHİ	RESMİ GAZETE		YÜRÜRLÜK TARİHİ	ÜLKE	İMZA TARİHİ	RESMİ GAZETE		YÜRÜRLÜK TARİHİ
		Tarih	Sayı				Tarih	Sayı	
1. İNGİLTERE	09.09.1959	21.10.1960	10686	01.06.1961	**14. AZERBAYCAN**	17.07.1998	09.10. 2000	24225	09.08.2001
2. ALMANYA	30.04.1964	10.04.1965	11976	01.11.1965	**15. ROMANYA**	06.07.1999	12.03.2000	23991	01.03.2003
3. HOLLANDA	05.04.1966	16.12.1967	12778	01.02.1968	**16. GÜRCİSTAN**	11.12.1998	07.06.2003	25131	20.11.2003
4. BELÇİKA	04.07.1966	11.05.1967	12595	01.05.1968	**17. BOSNA HERSEK**	27.05.2003	28.04.2004	25446	01.09.2004
5. AVUSTURYA	12.10.1966	07.04.1969	13168	01.10.1969	**18. KANADA**	19.06.1998	21.10.2004	25620	01.01.2005
6. İSVİÇRE	01.05.1969	10.08.1971	13922	01.01.1972	**19. KEBEK**	21.11.2000	18.02.2004	25377	01.01.2005
7. FRANSA	20.01.1972	14.08.1973	14525	01.08.1973	**20. ÇEK CUM.**	28.06.2001	28.04.2004	25446	01.01.2005
8. DANİMARKA	13.12.1999	03.07.2002	24804	01.12.2003	**21. ARNAVUTLUK**	14.07.1998	09.11.2000	24225	01.02.2005
9. İSVEÇ	30.06.1978	03.02.1981	17240	01.05.1981	**22. LÜKSEMBURG**	20.11.2003	27.10.2004	25626	01.06.2006
10. NORVEÇ	20.07.1978	07.10.1980	17128	01.06.1981	**23. HIRVATİSTAN**	12.06.2006	30.11.2011	28128	-
11. LİBYA	13.09.1984	11.03.1985	18691	01.09.1985	**24. SLOVAKYA**	25.01.2007	30.11.2010	27771	-
12. KKTC	09.03.1987	25.11 1999	23887	01.12.1988	**25. KORE CUMHURİYETİ**	01.08.2012	-	-	-
13. MAKEDONYA	06.07.1998	12.03.2000	23991	01.07.2000					

EK 2

SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞME ÇALIŞMALARI DEVAM EDEN ÜLKELER

Sosyal Güvenlik Sözleşme Çalışmaları Devam Eden Ülkeler

ÜLKE	AÇIKLAMA
SIRBİSTAN	Sosyal Güvenlik Anlaşması ve İdari Anlaşama 26/10/2009 tarihinde imzalanmıştır.
FAS	23/1/2006 tarihinde başlayan Sosyal Güvenlik Anlaşması müzakerelerinin üçüncüsü, 8-12 Eylül 2008'de Ankara'da yapılmıştır.
İTALYA	Sosyal Güvenlik Anlaşması müzakerelerine 2009 yılında başlanmıştır.
İSPANYA	Sosyal Güvenlik Anlaşması müzakerelerine 09/12/2009 tarihinde başlanmıştır.
POLONYA	Sosyal Güvenlik Anlaşması müzakerelerine 22/10/2010 tarihinde başlanmıştır.
İSRAİL	Sosyal Güvenlik Anlaşması müzakerelerine 14/06/2000 tarihinde başlanmıştır.
ÖZBEKİSTAN	Sosyal Güvenlik Anlaşması müzakerelerine 13/11/1998 tarihinde başlanmıştır.
CEZAYİR	Sosyal Güvenlik Anlaşması müzakerelerine 27/12/2005 tarihinde başlanmıştır.

EK 3
AVRUPA BİRLİĞİ'NDE YAŞAYAN TÜRK VATANDAŞLARININ NÜFUS BİLGİLERİ

Yurt Dışında Yaşayan Türk Vatandaşlarının Nüfus Bilgileri

Aşağıdaki tabloda başta Avrupa Birliğine üye ülkeler olmak üzere, seçili ülkelerde yaşayan vatandaşlarımıza ait nüfus bilgileri yer almaktadır. Tablo 1 incelendiğinde yıllar itibariyle, vatandaşlarımızın en çok Almanya'da ikamet ettiği görülmektedir. Almanya'da 2008 yılında 1.830.095, 2009'da 1.789.159 ve 2010'da 1.762.822 Türk vatandaşı yaşamaktadır. Almanya'dan sonra 2010 yılı itibariyle ve 10.000 kişiden fazla Türk vatandaşının ikamet ettiği ülkeler sırasıyla; Avusturya, Hollanda, İsviçre, Belçika, Danimarka, İtalya ve İsveç'tir.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
BELÇİKA NÜFUSU	10.445.852	10.511.382	10.584.534	10.666.866	10.753.080	10.839.905
Toplam Vatandaşımız	-	-	-	39.954	39.564	39.551
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	-	-	-	0,375	0,368	0,364
Erkek Vatandaşımız	-	-	-	19.863	19.786	19.869
Kadın Vatandaşımız	-	-	-	20.091	19.778	19.682
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	30.585	30.591
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	-	-	-	1.851	1.773	1.678
BULGARİSTAN NÜFUSU	7.761.049	7.718.750	7.679.290	7.640.238	7.606.551	7.563.710
Toplam Vatandaşımız	-	-	-	952	945	-
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	-	-	-	0,012	0,012	-
Erkek Vatandaşımız	-	-	-	586	573	-
Kadın Vatandaşımız	-	-	-	366	372	-
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	802	-
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	-	-	-	28	31	-
ÇEK CUMHURİYETİ NÜFUSU	10.220.577	10.251.079	10.287.189	10.381.130	10.467.542	10.506.813
Toplam Vatandaşımız	351	548	644	733	810	892
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	0,003	0,005	0,006	0,007	0,008	0,008
Erkek Vatandaşımız	290	431	502	568	617	692
Kadın Vatandaşımız	61	117	142	165	193	200
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	725	797
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	-	-	3	2	4	5

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
DANİMARKA NÜFUSU	5.411.405	5.427.459	5.447.084	5.475.791	5.511.451	5.534.738
Toplam Vatandaşımız	29956	29491	28752	28843	28897	28972
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	0,554	0,543	0,528	0,527	0,524	0,523
Erkek Vatandaşımız	15.316	15.055	14.658	14.706	14.734	14.738
Kadın Vatandaşımız	14.640	14.436	14.094	14.137	14.163	14.234
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	22.001	22.201
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	-	-	777	829	893	962
ALMANYA NÜFUSU	82.500.849	82.437.995	82.314.906	82.217.837	82.002.356	81.802.257
Toplam Vatandaşımız	1.764.318	1.764.041	1.856.892	1.830.095	1.789.159	1.762.822
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	2,139	2,140	2,256	2,226	2,182	2,155
Erkek Vatandaşımız	943.644	937.581	981.523	964.969	939.779	923.859
Kadın Vatandaşımız	820.674	826.460	875.369	865.126	849.380	838.963
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	1.373.246	1.364.493
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	-	70.814	82.153	91.322	97.727	103.329
İRLANDA NÜFUSU	4.111.672	4.208.156	4.312.526	4.401.335	4.450.030	4.467.854
Toplam Vatandaşımız	-	-	-	-	331	419
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	-	-	-	-	0,007	0,009
Erkek Vatandaşımız	-	-	-	-	239	321
Kadın Vatandaşımız	-	-	-	-	92	98
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	279	383
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	-	-	-	-	3	2
İSPANYA NÜFUSU	43.038.035	43.758.250	44.474.631	45.283.259	45.828.172	45.989.016
Toplam Vatandaşımız	1.347	1.686	1.791	2.078	2.401	2.590
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	0,003	0,004	0,004	0,005	0,005	0,006
Erkek Vatandaşımız	911	1.153	1.193	1.378	1.579	1.639
Kadın Vatandaşımız	436	533	598	700	822	951
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	2.176	2.324
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	-	-	14	16	21	24

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
FRANSA NÜFUSU	62.772.870	63.229.635	63.645.065	64.007.193	64.369.050	64.716.213
Toplam Vatandaşımız	220.749	-	-	-	-	-
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	0,352	-	-	-	-	-
Erkek Vatandaşımız	117.363	-	-	-	-	-
Kadın Vatandaşımız	103.387	-	-	-	-	-
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	-	-
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	3.051	-	-	-	-	-
İTALYA NÜFUSU	58.462.375	58.751.711	59.131.287	59.619.290	60.045.068	60.340.328
Toplam Vatandaşımız	11.077	12.359	13.532	14.562	16.225	17.651
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	0,019	0,021	0,023	0,024	0,027	0,029
Erkek Vatandaşımız	6.826	7.471	8.040	8.631	9.549	10.367
Kadın Vatandaşımız	4.251	4.888	5.492	5.931	6.676	7.284
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	-	-
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	-	-	-	-	-	-
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	0,002	0,002	0,002	0,003	0,003	0,004
LETONYA NÜFUSU	2.306.434	2.294.590	2.281.305	2.270.894	2.261.294	2.248.374
Toplam Vatandaşımız	38	44	46	58	71	87
Erkek Vatandaşımız	31	34	37	43	60	70
Kadın Vatandaşımız	7	10	9	15	11	17
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	65	79
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	0	0	0	0	0	0
LİTVANYA NÜFUSU	3.425.324	3.403.284	3.384.879	3.366.357	3.349.872	3.329.039
Toplam Vatandaşımız	56	59	97	139	-	-
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	0,002	0,002	0,003	0,004	-	-
Erkek Vatandaşımız	56	59	92	132	-	-
Kadın Vatandaşımız	0	0	5	7	-	-
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	-	-
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	-	-	0	0	-	-

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
MACARİSTAN NÜFUSU	10.097.549	10.076.581	10.066.158	10.045.401	10.030.975	10.014.324
Toplam Vatandaşımız	629	779	886	1.154	1.188	1.701
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	0,006	0,008	0,009	0,011	0,012	0,017
Erkek Vatandaşımız	512	610	685	846	877	1.220
Kadın Vatandaşımız	117	169	201	308	311	481
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	1.055	1.558
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	-	-	10	11	15	15
MALTA NÜFUSU	402.668	405.006	407.810	410.290	413.609	414.372
Toplam Vatandaşımız	-	-	-	196	-	-
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	-	-	-	0,048	-	-
Erkek Vatandaşımız	-	-	-	123	-	-
Kadın Vatandaşımız	-	-	-	74	-	-
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	-	-
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	-	-	-	0	-	-
HOLLANDA NÜFUSU	16.305.526	16.334.210	16.357.992	16.405.399	16.485.787	16.574.989
Toplam Vatandaşımız	100.574	98.920	96.779	93.746	92.698	90.837
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	0,617	0,606	0,592	0,571	0,562	0,548
Erkek Vatandaşımız	49.501	48.499	47.321	45.903	45.627	45.090
Kadın Vatandaşımız	51.073	50.421	49.458	47.843	47.071	45.747
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	71.445	70.597
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	-	-	3.438	3.375	3.364	3.344
AVUSTURYA NÜFUSU	8.201.359	8.254.298	8.282.984	8.318.592	8.355.260	8.375.290
Toplam Vatandaşımız	116.544	113.068	108.189	109.179	110.678	-
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	1,421	1,370	1,306	1,312	1,325	-
Erkek Vatandaşımız	63.343	60.750	57.574	57.671	58.073	-
Kadın Vatandaşımız	53.201	52.318	50.615	51.508	52.605	-
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	86.236	84.851	82.181	83.469	84.959	-
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	1.570	1.790	1.927	2.118	2.275	-
Toplam Vatandaşımız	-	-	213	240	332	363

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
POLONYA NÜFUSU	38.173.835	38.157.055	38.125.479	38.115.641	38.135.876	38.167.329
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	-	-	0,001	0,001	0,001	0,001
Erkek Vatandaşımız	-	-	205	231	315	346
Kadın Vatandaşımız	-	-	8	9	17	17
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	306	340
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	-	-	6	6	9	8
PORTEKİZ NÜFUSU	10.529.255	10.569.592	10.599.095	10.617.575	10.627.250	10.637.713
Toplam Vatandaşımız	-	-	403	310	300	329
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	-	-	0,004	0,003	0,003	0,003
Erkek Vatandaşımız	-	-	-	-	179	206
Kadın Vatandaşımız	-	-	-	-	121	123
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	281	311
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	-	-	-	-	2	2
ROMANYA NÜFUSU	21.658.528	21.610.213	21.565.119	21.528.627	21.498.616	21.462.186
Toplam Vatandaşımız	2.187	2.188	2.194	2.195	2.250	-
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	0,010	0,010	0,010	0,010	0,010	-
Erkek Vatandaşımız	1.860	1.859	1.862	1.863	1.897	-
Kadın Vatandaşımız	327	329	332	332	353	-
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	2.047	-
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	-	-	11	15	20	-
SLOVENYA NÜFUSU	1.997.590	2.003.358	2.010.377	2.010.269	2.032.362	2.046.976
Toplam Vatandaşımız	31	37	59	71	58	78
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	0,002	0,002	0,003	0,004	0,003	0,004
Erkek Vatandaşımız	27	30	43	55	45	59
Kadın Vatandaşımız	4	7	16	16	13	19
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	47	63
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	1	-	3	2	4	4

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
SLOVAKYA NÜFUSU	5.384.822	5.389.180	5.393.637	5.400.998	5.412.254	5.424.925
Toplam Vatandaşımız	120	120	148	171	232	350
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	0,002	0,002	0,003	0,003	0,004	0,006
Erkek Vatandaşımız	102	92	114	127	164	260
Kadın Vatandaşımız	18	28	34	44	68	90
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	220	336
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	-	-	1	1	0	0
FİNLANDİYA NÜFUSU	5.236.611	5.255.580	5.276.955	5.300.484	5.326.314	5.351.427
Toplam Vatandaşımız	2.359	2.621	2.886	3.182	3.429	3.809
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	0,045	0,050	0,055	0,060	0,064	0,071
Erkek Vatandaşımız	1.675	1.866	2.054	2.265	2.448	2.705
Kadın Vatandaşımız	684	755	832	917	981	1.104
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	2.936	3.257
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	4	-	5	5	6	7
Toplam Vatandaşımız	12.269	11.683	10.221	10.026	10.218	10.840
İSVEÇ NÜFUSU	9.011.392	9.047.752	9.113.257	9.182.927	9.256.347	9.340.682
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	0,136	0,129	0,112	0,109	0,110	0,116
Erkek Vatandaşımız	6.466	6.243	5.599	5.632	5.826	6.295
Kadın Vatandaşımız	5.803	5.440	4.622	4.394	4.392	4.545
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	8.337	8.969
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	-	-	243	237	215	210
İNGİLTERE NÜFUSU	60.038.695	60.409.918	60.781.346	61.191.951	61.595.091	62.026.962
Toplam Vatandaşımız	36.093	-	-	-	-	-
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	0,060	-	-	-	-	-
Erkek Vatandaşımız	19.012	-	-	-	-	-
Kadın Vatandaşımız	17.081	-	-	-	-	-
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	-	-
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	-	-	-	-	-	-

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
İZLANDA NÜFUSU	293.577	299.891	307.672	315.459	319.368	317.630
Toplam Vatandaşımız	29	31	-	28	-	25
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	0,010	0,010	-	0,009	-	0,008
Erkek Vatandaşımız	-	-	-	18	-	19
Kadın Vatandaşımız	-	-	-	11	-	7
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	28	-	24
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	-	-	-	-	-	-
NORVEÇ NÜFUSU	4.606.363	4.640.219	4.681.134	4.737.171	4.799.252	4.858.199
Toplam Vatandaşımız	3.524	3.487	3.414	3.227	3.288	3.522
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	0,077	0,075	0,073	0,068	0,069	0,072
Erkek Vatandaşımız	2.071	2.045	1.994	1.883	1.909	2.035
Kadın Vatandaşımız	1.453	1.442	1.420	1.344	1.379	1.487
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	2.789	2.989
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	-	-	24	25	25	27
İSVİÇRE NÜFUSU	7.415.102	7.459.128	7.508.739	7.593.494	7.701.856	7.785.806
Toplam Vatandaşımız	77.058	75.903	74.342	73.157	72.204	71.584
Vatandaşlarımızın Toplam Nüfus İçindeki Payı (%)	1,039	1,018	0,990	0,963	0,937	0,919
Erkek Vatandaşımız	41.469	40.917	40.010	39.395	38.846	38.463
Kadın Vatandaşımız	35.589	34.986	34.332	33.762	33.358	33.121
15-64 Yaş Arası Vatandaşımız	-	-	-	-	54.737	54.598
65 Yaş Üstü Vatandaşımız	915	1.002	1.060	1.160	1.262	1.384

Kaynak: EUROSTAT, Uluslararası Göç ve İltica verilerinden derlenmiştir. (Erişim Tarihi:19/01/2012)

EK 4
ULUSLARARASI SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMELERİ METİNLERİ

EK: 4/1
TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE İNGİLTERE ARASINDA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

İmza Tarihi: 09.09.1959

Resmi Gazete Tarihi: 21.12.1960

Resmi Gazete No: 10686

Yürürlülük Tarihi: 01.06.1961

Sosyal sahada işbirliği yapmayı kararlaştıran Büyük Britanya ve Şimal İrlanda Birleşik Krallığı ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti;

Bir akit taraf vatandaşlarının diğer tarafın Sosyal Sigorta mevzuatına göre, o tarafın vatandaşlarıyla müsavi muameleye tabi tutulması prensibini teyit,

Bu prensibin tatbik mevkiine konmasını ve bir tarafın ülkesinden diğer tarafın ülkesine giden her iki taraf vatandaşlarının ya kendi ülkelerinde bulundukları sırada o taraf mevzuatına göre iktisap etmiş oldukları hakların muhafazasını veya gittikleri ülkede mer'i mevzuatla bahşedilen muadil haklardan faydalanmalarını mümkün kılacak tertibat alınmasını arzu,

Sigorta yardımlarına müstehak olup olmadıkları hususunun tespiti maksadıyla her iki taraf mevzuatına göre ikmal edilmiş bulunan sigortalılık müddetlerinin birleştirilmesini teminen ayrıca tertibat alınmasını arzu, ederek aşağıda yazılı hususlarda mutabakata varmışlardır.

İŞ KAZALARI VE MESLEK HASTALIKLARI

BÖLÜM I

TARİFLER VE ŞÜMUL SAHASI

Madde 1

Bu sözleşmeninin tatbikatında, sözleşme metninde hilâfına sarahat olmadıkça:

(1) Ülke, Birleşik Krallık bakımından, İngiltere, İskoçya, Gal Şimal İrlanda ve Man Adası; Türkiye bakımından da, milli hudutları içinde kalan toprakları demektir.

(2) Vatandaş, Birleşik Krallık bakımından, Birleşik Krallık ile müstemlekelerinin vatandaşı; Türkiye bakımından da, Türk vatandaşlığını haiz kimse demektir.

(3) Mevzuat, bu sözleşme metnine göre, taraflardan birinin veya diğerinin ülkesinin herhangi bir kısmında mer'i bulunan ve 2'nci maddede tasrih edilen mevzuat demektir.

(4) Salâhiyetli Makam, Birleşik Krallık bakımından, işin icabına göre, Emeklilik İşleri ve Milli Sigorta Vekili , Şimal İrlanda Çalışma ve Milli Sigorta Vekâleti

veya Man Adası Sosyal Hizmetler İdaresi; Türkiye bakımından da, Çalışma Vekaleti demektir.

(5) Sosyal Sigorta Mercii, Birleşik Krallık bakımından, işin ica-bına göre, Emeklilik işleri ve Milli Sigorta Vekili, Şimal İrlanda Çalışma ve Milli Sigorta Vekaleti veya Man Adası Sosyal Hizmetler İda-resi; Türkiye bakımından da, İşçi Sigortaları Kurumu demektir.

(6) İstihdam Edilen Kimse, mer'i bulunan mevzuata, istihdam edilen şahıs (veya istihdam edilmiş kimse muamelesi gören şahıs) ola-rak tarif edilen kimse demektir.

(7) Sigortalının geçindirmekle mükellef olduğu kimse, Birleşik Krallık bakımından, bu Krallık mevzuatına göre, munzam yardım talebinde bulunmak maksadıyla sigortalının geçindirdiği şahıs mua-melesi gören kimse; Türkiye bakımından da, Türk mevuzuatında tarif edilen sigortalının geçindirmekle mükellef olduğu kimse demektir.

(8) Sigortalılık müddeti, bir veya diğer taraf bakımından o tarafın mevzuatına göre, bir kimsenin sigortalı bulunduğu müddet demektir.

(9) Prim ödeme müddeti, bir veya diğer taraf bakımından, taraflardan birinin veya diğerinin mevzuatına göre, mevzubahis olan yardımdan faydalanmak için gerekli, primi ödenmiş sigortalılık müddeti demektir.

(10) Muadil Müddet, Birleşik Krallık bakımından, bu Krallık mevzuatına göre, mevzubahis olan yardımdan faydalanmak için gerekli, primi ödenmiş itibar edilen sigortalılık müddeti; Türkiye bakımından da; sigrtalı kimsenin işgöremez durumda kaldığı sigortalılık müddeti demektir.

(11) Yardım ve Aylık kelimeleri yardım ve aylıklardaki artışı ve yardım ve aylıklarla birlikte tediye edilen munzam ödenekleri de ihtiva eder.

(12) Hastalık Yardımı, Birleşik Krallık bakımından, bu Krallık mevzuatında tarif edilmiş olan malûliyet aylığından gayri hastalık yardımı; Türkiye bakımından da, Türk mevzuatında tarif edilen hastalık sigortası yardımı demektir.

(13) Maluliyet Aylığı, Birleşik Krallık bakımından, bir kimsenin, Birleşik Krallık mevzuatında tarif edildiği üzere, üçyüz oniki gün devam eden işgöremezlik müddetinin bu üçyüz oniki günden sonraki her gün için, bir veya diğer taraf mevzuatına göre, müstehak olduğu Birleşik Krallık mevzuatında tarif edilen hastalık yardımı, veya Türk mevzuatına göre bir kimseye ödenen maluliyet aylığı; Türkiye bakımından da, Türkiye mevzuatında tarif edilen maluliyet aylığı demektir.

(14) Dul Yardımı, Birleşik Krallık bakımından, bu Krallık mevzuatında tarif edildiği üzere, dul ödeneği, dul anaya yapılan yardım, dul aylığı ve esas dul aylığı; Türkiye bakımından da, Türk mevzuatına göre, ölüm sigortası ile ilgili olarak dul kadına veya dul kadı-nın çocuğuna yapılan yardım demektir.

(15) Yetim Aylığı, Birleşik Krallık bakımından, bu Krallık mevzuatında tarif edildiği üzere, vasi ödeneği; Türkiye bakımından da, Türk mevzuatına göre, ölüm sigortası ile ilgili olarak anası ve babası ölen çocuğa yapılan yardım demektir.

(16) İhtiyarlık Aylığı, Birleşik Krallık bakımından, kendi mevzuatında tarif edilmiş olan ihtiyarlık veya emeklilik aylığı; Türkiye bakımından da, Türk mevzuatında tarif edilen ihtiyarlık aylığı demektir.

(17) Cenaze Masrafı, Birleşik Krallık bakımından, kendi mevzuatında tarif edilen ölüm yardımı; Türkiye bakımından da, Türk mevzuatına göre cenaze masrafları için yapılan yardım demektir.

Madde 2

(1) Bu sözleşme hükümleri:

(a) Birleşik Krallık bakımından,

(i) 1946 tarihli Milli Sigorta Kanunu, 1946 tarihli Şimal İrlanda Milli Sigorta Kanunu, 1948 tarihli Man Adası Milli Sigorta Kanunu ve yerine bu kanunların ikame edildiği 5 Temmuz 1948 tarihinden evvel mer'iyette bulunan kanunlar;

(ii) 1946 tarihli Milli Sigorta (İş Kazaları) Kanunu, 1946 tarihli Şimal İrlanda Milli Sigorta (İş Kazaları) Kanunu ve 1948 tarihli Man Adası Milli Sigorta (İş Kazaları) Kanunu:

(b) Türkiye bakımında,

(i) 4772 sayılı İş Kazaları ile Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortaları Kanunu;

(ii) 5502 sayılı Hastalık ve Analık Sigortası Kanunu;

(iii) 6900 sayılı Maluliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları Kanunu;

hakkında tatbik olunur.

(2) Bu maddenin 3'üncü ve 4'üncü paragrafları hükümleri mahfuz kalmak şartiyle, bu sözleşme aynı zamanda bu maddenin 1'nci pa-ragrafında tasrih edilmiş bulunan mevzuatı tadil eden, birleştiren veya bu mevzuata ek olarak çıkarılan mevzuat hakkında da tatbik olunur.

(3) Âkit taraflardan biri bu sözleşme hükümlerinin yeni bir sigorta koluna taallûk eden herhangi bir mevzuata tatbik edilmemesine karar verir ve bu hususu, 30'uncu madde gereğince, üç ay içinde diğer tarafa bildirirse, bu sözleşme hükümleri bu yeni mevzuata tatbik olunmaz.

(4) Bu sözleşme, bir veya diğer tarafın bir üçüncü tarafla yapmış olduğu mütekabiliyet esasına müstenit bir sosyal güvenlik sözleşmesinin tatbik mevkiine konulması maksadıyle bu maddenin 1'inci paragrafında yazılı mevzuatı değiştiren veya ek olarak çıkarılan her-hangi bir mevzuat hakkında, ancak tarafların mutabakata varması şartiyle, cari olur.

BÖLÜM II

UMUMİ HÜKÜMLER

Madde 3

Akit taraflardan birinin vatandaşı diğer tarafın mevzuatına göre yapılan yardımlardan, o tarafın vatandaşı imiş gibi, aynı şartlarda, faydalanmağa hak kazanır.

Madde 4

(1) Bu maddenin (2)'nci, (3)'üncü ve (4)'üncü paragrafları hükümleri mahfuz kalmak şartiyle, âkit taraflardan birinin vatandaşı taraflardan birinin ülkesine istihdam edildiği takdirde, kanuni ikametgâhı işvereni veya kendisini istihdam eden müessesenin iş merkezi diğer tarafın ülkesinde bulunsa dahi, bu kimse hakkında istihdam edildiği yer mevzuatı tatbik olunur.

(2) İş merkezi taraflardan birinin ülkesinde bulunan bir işverenin hizmetindeki kimse, istihdam müddediti içinde, diğer tarafın ülkesine muvakkat bir işin icrası için gönderildiği takdirde, bu diğer tarafın vatandaşı değilse ve gittiği yerde kanuni ikametgâhı yoksa, kendi ülkesinde çalışıyormuş gibi, hakkında kendi mevzuatı tatbik olunur, diğer taraf mevzuatı tatbik olunmaz.

(3) Kanuni ikametgâhı Birleşik Krallık ülkesinde olup Türkiye'de istihdam edilen ve hakkında (2)'nci paragraf hükümleri tatbik edilmeyen bir Birleşik Krallık vatandaşı bir tercih yapıp Türkiye Sosyal Sigorta Merciine müracaatta bulunmadıkça, hakkında malûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları ile ilgili Türk mevzuatı tatbik olunmaz. Bu kimse, aynı zamanda kendisi hakkında Birleşik Krallık mevzuatının tatbik edilmesini seçmek hakkını haizdir. Bu hakkı kulllandığı takdirde, başka memleketlerden ihtiyarı olarak prim ödeme hakkını kazanmış bir sigortalı imiş gibi, o kimse hakkında Birleşik Krallık mevzuatı tatbik olunur.

(4) Bu sözleşmenin 5'inci ve 6'ncı maddeleri hükümlerine tâbi olanlar hakkında bu madde hükümleri tatbik olunmaz.

Madde 5

(1) Bu maddenin tatbikatı bakımından, taraflardan birine veya diğerine ait gemi veya uçak bu sözleşme metnine göre,

(a) Birleşik Krallık ülkesinde tescil edilmiş bir gemi veya sahibinin (veya sahibi birden fazla olduğu takdirde ortaklar arasından seçilen gemi müdürünün) veyahut gemi müdürünün o ülkede ikamet ettiği veya iş merkezinin o ülkede bulunduğu, diğer herhangi bir Britanya gemisi veya sahibinin (sahibi birden fazla olduğu takdirde uçak müdürünün) o ülkede ikamet ettiği veya iş merkezinin o ülkede bulunduğu yine o ülkede tescil edilmiş bir uçak veya

(b) Denizde istihdamla ilgili Türk mevzuatı şumulüne giren bir gemi veyahut Türkiye'de tescil edilmiş bir uçak demektir.

(2) Bu maddenin (3)'üncü paragrafı hükümleri mahfuz kalmak şartıyle, âkit taraflardan birinin ülkesinde kanuni ikametgâhı bulunan taraflardan birinin vatandaşı diğer tarafa ait bir gemide istihdam edildiği takdirde, kendi bakımından

vatandaşlık, ikametgâh veya mesken şartları yerine getirilmişcesine, hakkında o taraf mevzuatı hükümleri tatbik olunur.

(3) Âkit taraflardan birinin vatandaşı olup ta taraflardan birinin ülkesinde kanuni ikametgâhı bulunan ve diğer tarafa ait herhangi bir gemide istihdam edilen kimse, bu istihdam dolayısıyla ücretini, işyeri kanuni ikametgâhının bulunduğu yerde bulunan ve fakat geminin sahibi olmayan bir kimseden veya müesseseden aldığı takdirde, gemi o tarafa aitmiş gibi, hakkında o taraf mevzuatı tatbik edilir ve mezkur ücreti ödeyen kimse veya müessese bu mevzuat muvacehesinde işveren telâkki edilir.

Madde 6

(1) Bu sözleşme hükümleri her iki akit tarafın Hariciye Vekâleti memurları hakkında tatbik olunmaz.

(2) Bu maddenin (1)'inci paragrafı hükmü mahfuz kalmak şartiyle, taraflardan birinin devlet hizmetinde bulunan o taraf vatandaşı diğer tarafın ülkesinde istihdam edildiği ve bu ülkede vazifesine başlamadan hemen evvel kendi mevzuatına göre mecburi sigortaya tabi tutulduğu takdirde, kendi ülkesinde istihdam edilmiş gibi hakkında kendi milli mevzuatı hükümleri tatbik olunur.

(3) Hakkında bu maddenin (1) ve (2)'nci paragrafları hükümleri tatbik edilmeyen taraflardan birinin vatandaşı diğer tarafın ülkesinde kâin kendi elçiliğinde veya konsolosluğunda istihdam edildiği takdirde, hakkında vatandaşı bulunduğu taraf mevzuatının tatbik olunmasını seçmek hakkını haiz olur. Bu hakkını kullanan kimse elçiliğinde veya konsolosluğunda çalıştığı tarafın vatanadaşı olduğu takdirde, kendi ülkesinde istihdam edilmiş gibi hakkında kendi milli mevzuatı tatbik olunur.

Madde 7

Âkit taraflardan birinin ülkesinde istihdam edilmiş olup da hakkında, bu sözleşmenin 4'üncü maddesinin (2)'nci paragrafı veya 6'ncı maddesinin (2) veya (3)'üncü paragrafları gereğince, diğer tarafın mevzuatı tatbik edilen bir kimsenin Hastalık, Analık, İş Kazası ve Meslek Hastalığı sebebiyle işgöremezslik ödeneğine müstehak olup olmadığının tespitinde o kimse:

(a) Hastalık ve Analık yardımı bakımından, hakkında mevzuatı tatbik edilen ülkedeymiş gibi, (b) Çalıştığı süre içinde vukubulan iş kazası veya meydana çıkan meslek hastalığı dolayısıyla yapılacak yardım bakımından da, iş kazası veya meslek hastalığı, hakkında mevzuatı tatbik edilen ülkede vuku bulmuş veya meydana çıkmış gibi, kabul edilir.

Madde 8

Âkit tarafların selâhiyetli makamları bu sözleşmenin 4'üncü, 5'inci ve 6'ncı maddeleri hükümlerinin muayyen kimselere veya gruplara tatbik edilmemesi hususunda mutabakata varabilirler.

Madde 9

Kanuni ikametgâhı âkit taraflardan birinin ülkesinde bulunan ve fakat bu yer mevzuatına göre, mecburi sigortaya tâbi olmayan bir kimse, bu yer mevzuatına göre,

ihtiyarı sigortaya tâbi tutulmasını talep ettiği takdirde, diğer tarafın ülkesinde ikmal edilmiş olan sigortalılık ve prim ödeme müddetleri, böyle bir talebin is'afı bakımından, kanuni ikametgâhının bulunduğu yer mevzuatına göre ikmal edilmiş sayılır.

BÖLÜM III

HUSUSİ HÜKÜMLER

KISIM I

HASTALIK, ANALIK YARDIMLARI VE CENAZE MASRAFLARI

Madde 10

Âkit taraflardan birinin mevzuatına göre prim ödeme müddetini ikmal etmiş olan bir kimse diğer tarafın mevzuatı ile temin edilmiş bulunan hastalık ve analık yardımları cenaze masraflarını almaya hak kazanır.

Şu kadar ki bu yardımlardan faydalanabilmesi için:

(a) Diğer tarafın ülkesine vardığı tarihten itibaren o tarafın mevzuatına göre prim ödemeğe başlamış olması,

(b) O tarafın mevzuatında yazılı şartları yerine getirmiş bulunması icap eder. Bu bakımdan ilk bulunduğu yer mevzuatına göre ikmal edilmiş olan prim ödeme müddetleri, bu sözleşmenin 25'inci maddesi hükümleri dahilinde, diğer tarafın mevzuatına göre ikmal edilmiş prim ödeme müddeti olarak kabul edilir.

(c) Analık halinde yardım; kadın veya yardım talebinde bulunan kimse sigortalı erkeğin sigortalı olmayan karısı ise erkek yardım talebinde bulunduğu sırada veya ondan evvel son olarak, hangi mevzuata göre prim ödüyorsa veya ödemiş ise, o mevzuat hükümlerine göre yapılır.

Madde 11

Âkit taraflardan birinin mevzuatına göre sigortalı sayılan veya bu şekilde sigortalı bir kimsenin karısı olan bir kadın diğer tarafın ülkesinde bulunduğu veya burada doğum yaptığı takdirde, kendi mevzuatına göre analık yardımına veya analık ödeneğine müstehak olup olmadığını tayin bakımından, kendi ülkesindeymiş veya bu ülkede doğum yapmış gibi muamele görür.

Madde 12

Âkit taraflardan birinin ülkesinde bulunduğu için o taraf mevzuatına göre hastalık yardımı almağa hak kazanmış olan bir kimse, o tarafın Sosyal Sigorta merciinin muvafakatı alınmak kaydiyle, bu yardım diğer taraf ülkesinde bulunduğu sırada da, bu merciin tespit ettiği müddetçe, almağa hak kazanır.

Madde 13

(1) Bir kimse âkit taraflardan birinin ülkesinde öldüğü takdirde, diğer taraf mevzuatına göre cenaze masrafına müstehak olup olmadığını tayin bakımından, o kimsenin ölümü diğer taraf ülkesinde vuku bulmuş sayılır.

(2) Bir tarafın ülkesinde bulunup ta diğer taraf mevzuatına göre cenaze masrafı talebinde bulunan bir kimse diğer taraf ülkesinde imiş gibi muamele görür.

KISIM II

İHTİYARLIK AYLIĞI

Madde 14

(1) 16'ncı madde hükümleri mahfuz kalmak şartiyle, her iki âkit ta-rafın sigorta mevzuatına göre kendisine ihtiyarlık aylığı bağlanması için talepte bulunan bir kimsenin bu talebi bu maddenin müteakip paragrafları hükümleri dahilinde karara bağlanır.

(2) Taraflardan herbirinin Sosyal Sigorta mercii bir kimsenin kendi mevzuatına göre, ihtiyarlık aylığı almak için gerekli şartları yerine getirip getirmediğini yine kendi mevzuatı hükümleri dahilinde tespit eder ve bunu yaparken bu sözleşmenin 25'inci Maddesi hükümlerini de gözönünde bulundurarak, o kimse tarafından her iki taraf mevzuatına göre ikmal edilmiş olan bütün sigortalılık müddetlerini, prim ödeme müddetlerini ve muadil müddetleri kendi milli mevzuatına göre ikmal edilmiş gibi, nazara alır.

(3) Bu maddenin (2)'nci paragrafı hükümleri dahilinde ihtiyarlık aylığına hak kazanıldığı tespit edildiği takdirde, her iki tarafın Sosyal Sigorta mercii:

(a) Bir kimse tarafından her iki taraf mevzuatına göre ikmal edilmiş 25'inci madde hükümlerine göre hesaplanmış olan bütün sigortalılık müddetleri, prim ödeme müddetleri ve muadil müddetler kendi milli mevzuatına göre tamamlanmış olsa idi o kimseye yine kendi mevzuatına göre ne kadar aylık ödenecek idiyse o aylık miktarını,

(b) Bu kimse tarafından kendi mevzuatına göre tamamlanmış olan prim ödeme müddetleri yekûnunun her iki taraf mevzuatına göre ikmal edilmiş olan prim ödeme müddetleri yekûnuna olan nisbeti dahilinde ihtiyarlık aylığının kendisine isabet eden kısmını, hesaplar.

Bu şekilde hesaplanmış olan kısım ilgili Sosyal Sigorta merciinden o kimseye fiilen ödenecek aylığı teşkil eder.

(4) Bu kimse tarafından bir veya diğer tarafın mevzuatına göre tamamlanmış olan prim ödeme müddetlerinin yekûnu 6 aydan az olduğu takdirde, o kimseye o tarafın mevzuatına göre ihtiyarlık aylığı ödenmez.

(5) Bu maddenin tatbikatında, bir kimse tarafından ikmal edilmiş olan sigortalılık müddeti, prim ödeme müddeti veya muadil müddet, ilgili kimsenin kocasının sigortalılık hakkına veya kocası tarafından ödenen primlerin de nazara alınması suretiyle, kendi sigortalılık hakkına dayanarak ihtiyarlık aylığı bağlanması talebinde bulunan bir kadın olması halinde, o kimsenin kocası tarafından ikmâl edilmiş olan sigortalılık müddeti, prim ödeme müddeti veya muadil müddet ile tevhid edilir.

Madde 15

Her iki tarafın mevzuatında yazılı şartları aynı zamanda yerine getirmemiş olan bir kimsenin bir veya diğer taraf mevzuatına göre aylık alma hakkı, o tarafın mevzuatındaki şartları yerine getirdiği zaman tesis ve teşmil edilir. 14'üncü madde hükümleri mahfuzdur.

Madde 16

(1) Bir kimse ihtiyarlık aylığı almak hakkı teessüs ettiği zaman, bu sözleşmenin 14'üncü maddesi hükümlerinden faydalanmamayı tercih edebilir. Bu takdirde her iki âkit tarafın mevzuatına göre almaya hak kazandığı ihtiyarlık aylığı diğer taraf mevzuatına göre geçen sigortalılığı nazara alınmayarak, tâbi olduğu Sosyal Sigorta mercii tarafından kendisine ayrı olarak ödenir.

(2) Kendisine ihtiyarlık aylığı bağlanmış olan kimse taraflardan birinin mevzuatı tadil edildiği veya bir tarafın ülkesinden diğer tarafın ülkesine gittiği veyahut 15'inci madde hükümleri dahilinde veya başka suretle, taraflardan birinin mevzuatına göre aylık alma hakkı tesis ve teşkil edildiği zaman, menfaatine uygun düşerse, 14'üncü veya bu madde hükümlerinden faydalanma hususunda yeniden bir tercih yapma hakkını kazanır.

Madde 17

Âkit taraflardan birinin mevzuatına göre, o tarafın ülkesinde bulunduğu takdirde ihtiyarlık aylığı almağa hak kazanan bir kimse bu aylığı diğer tarafn ülkesinde bulunduğu sırada da almağa hak kazanır.

KISIM III

MALÜLİYET AYLIĞI

Madde 18

Bu sözleşmenin 14'üncü maddesinin (2)'nci, (3)'üncü ve (4)'üncü paragraflarında yer alan ihtiyarlık aylığı ile ilgili hükümler, aylıkların mahiyetindeki farkın gerektirdiği değişiklikler mahfuz kalmak şartıyle, mâlüliyet aylığı hakkında da tatbik olunur.

Madde 19

Âkit taraflardan birinin ülkesinde bulunan ve bu sözleşmenin 18'inci maddesi gereğince o tarfın mevzuatına göre mâlüliyet aylığı almak hakkına sahip olan bir kimse diğer tarafın ülkesinde bulunsaydı o taraf mevzuatına göre de mâlüliyet aylığı almağa hak kazancak idiyse, bunlardan birini olduğu gibi diğerini de almağa hak kazanmış olur. Her iki aylığın tutarı, ülkesinde bulunduğu taraf mevzuatına göre almağa hak kazanacağı aylıktan noksan olduğu ve hakkında 18'inci madde hükmü de tatbik edilmediği takdirde, bu taraf Sosyal Sigorta mercii ayrıca aradaki farkı da kendisine öder.

Madde 20

(1) Âkit taraflardan birinin ülkesinde bulunan bir kimse, bu sözleşmenin 18'inci ve 19'uncu maddeleri gereğince, her iki tarafın mevzuatına göre de malûliyet aylığı almağa hak kazanmadığı takdirde, ülkesinde bulunduğu tarafın Sosyal Sigorta mercii bu maddenin (2)'nci paragrafı hükmü mahfuz kalmak şartıyle, hakkında 18'nci madde hükmü tatbik edilmemiş olsa idi kendi milli mevzuatına

göre ne kadar aylık almağa hak kazanacak idiyse, kendisine o aylığı öder. Bu kimse diğer tarafın ülkesine giderse, ülkesinden ayrıldığı tarafın Sosyal Sigorta mercii, ülkesini terketmeden evvel hastalığının kronik olduğu tespit edilmek şartıyle, mezkûr malûliyet aylığını ödemeğe devam eder.

(2) Bu maddenin (1)'inci paragrafı gereğince, bir tarafın mevzuatına göre malûliyet aylığı ödenmekte olması halinde, ilgili kimse diğer tarafın mevzuatında yazılı şartları yerine getirir getirmez, bu malûliyet aylığı yerine 18'inci ve 19'uncu maddeler hükümlerine uygun olarak tespit edilen aylıklar, bu maddeler hükümleri gözönünde bulundurularak, tediye edilir.

KISIM IV

DUL AYLIĞI VE YETİM AYLIĞI

Madde 21

Bu sözleşmenin 14, 15, 16 ve 17'inci maddelerindeki ihtiyarlık aylığı ile ilgili hükümler dul, aylığı, 18 ve 19'uncu maddelerdeki ma-lüliyet aylığı ile ilgili hükümler de yetim aylığı hakkında tatbik olunur. Her hâdisede aylığın mahiyetindeki farkın gerektirdiği değişiklikler mahfuzdur.

KISIM V

İŞ KAZALARI VE MESLEK HASTALIKLARI

Madde 22

(1) Bir âkit taraf ülkesinde bulunan ve o taraf mevzuatına göre, iş kazası veya meslek hastalığı sebebiyle, yardım almağa hak kazanmış olan bir kimse diğer tarafın ülkesinde bulunduğu sırada da bu yardımı almağa hak kazanır.

(2) Bir tarafın ülkesinde bulunan ve o taraf mevzuatına göre, iş kazası veya meslek hastalığı neticesi ölüm sebebiyle yardıma hak kazanmış olan bir kimse diğer tarafın ülkesinde bulunduğu sırada da bu yardımı almağa hak kazanır.

Madde 23

İş kazasından ileri gelen malûliyet derecesinin âkit taraflardan birinin mevzuatına göre tespitinde, diğer taraf mevzuatına göre yardımı gerektiren daha evvel vuku bulmuş herhangi bir iş kazası, malûliyet derecesinin tespitinde mevzuatı esas alınan taraf mevzuatının şümulüne giren bir iş kazası imiş gibi nazara alınır.

Madde 24

Âkit taraflardan birinin mevzuatına göre, bir meslek hastalığı sebebiyle yardım görmüş olan bir kimse bilahare diğer taraf mevzuatına göre aynı neviden meslek hastalığı dolayısıyla yardım talabinde bulunursa, bu tarafın Sosyal Sigorta mercii öbür taraf mevzuatına göre yapılan yardımla ilgili delilleri toplamakla mükelleftir. Bir kimsenin kendi mevzuatına göre yardıma müstehak olup olmadığını, olduğu takdirde, yardım miktarını tespit maksadıyle o merci öbür tarafın mevzuatına göre yapılmış olan yardımı, kendi mevzuatına göre yapılmış gibi, nazara alır.

KISIM VI

UMUMİ HÜKÜMLER

Madde 25

(1) Bu sözleşmenin yardıma hak kazanılmış olup olmadığının tespiti maksadıyle sigortalılık müddetlerinin, prim ödemede müddetlerinin ve muadil müddetlerin tevhidi hakkındaki 10'uncu ve 14'üncü maddeler hükümlerinin tatbikatında her iki âkit tarafın Sosyal Sigorta mercileri, bu müddetler tedahül etmemek şartıyle, kendi mevzuatının ilgili hükümlerini nazara alarak, kendi mevzuatına göre ikmal edilmiş olan sigortalılık müddetledini, prim ödeme müddetlerini ve muadil müddtleri diğer taraf mevzuatına göre ikmal edilmiş sigortalılık müddetlerine, prim ödeme müddetlerine ve muadil müddetlere ekler.

(2) Bu maddenin (1)'inci paragrafı hükümleri aşağıda yazılı esaslar dahilinde tatbik olunur:

(a) Bir tarafın mevzuatına göre mecburi olarak ikmal edilmiş olan bir prim ödeme müddeti diğer tarafın mevzuatına göre ihtiyari olarak ikmal edilmiş bir prim ödeme müddetiyle oynı zamana rastlarsa yalnız mecburi olarak ikmal edilmiş olan müddet nazara alınır.

(b) Bir tarafın mevzuatına göre ikmal edilimiş olan bir prim ödeme müddeti diğer tarafın mevzuatına göre ikmal edilmiş olan bir muadil müddetle aynı zamana rastlarasa yalnız prim ödeme müddeti nazara alınır.

Madde 26

Âkit taraflardan birinin mevzuatına göre para yardımının he-saplanmasında prim ödeme müddetleri içinde elde edilen ortalama kazancın esas alınması halinde, o mevzuat hükümleri dahilinde ödenmesi gereken yardımların hesabında nazara alınacak ortalama kazanç, aynı mevzuata göre, fiilen ikmal edilmiş prim ödeme müddetleri içinde elde edilen kazanç üzerinden hesaplanır.

Madde 27

(1) İşbu sözleşmenin bu bölüm hükümlerine göre, âkit taraflardan birinin Sosyal Sigorta mercii tarafından diğer tarafın ülkesinde ikamet eden bir kimseye para yardımlarının ödenmesi gereken hallerde, bu ödeme o sigorta merciinin talebi üzerine, o sigorta mercii hesabına, ajan sıfatıyle, diğer tarafın Sosyal Sigorta mercii tarafından yapılabilir.

(2) İki tarafın sigorta mercileri arasında varılacak mutabakat neticesinde tespit olunacak bir müddet içinde taraflardan birinin sigorta mercii tarafından bu maddenin (1)'inci paragrafı hükümleri dahilinde yapılan bütün ödemeler yekûnu diğer tarafın sigorta mercii tarafından yapılan ödemeler den fazla ise, bu taraf sigorta mercii yapılan ödemeler tutarını diğer tarafın sigorta merciine aynen tediye etmeyip tespit edillen bu müddet sonunda cari Kambiyo rayicine göre he-saplanacak miktarlar arasındaki farkı almağa hak kazanır.

Madde 28

(1) Âkit taraflardan birinin mevzuatına göre yardıma müstehak olan bir kimse, geçindirmekle mükellef olduğu kimse o taraf ülkesinde bulunduğu takdirde yardımda bir artış olacak idiyse, geçindirmekle mükellef olduğu kimsesi diğer taraf ülkesinde bulunduğu sırada dahi bu farkı almağa hak kazanır.

(2) Bir kimse, bir çocuğun Birleşik Krallık ülkesinde bulunması veya ana ve babasından biri öldüğü zaman veyahut herhangi belli diğer bir zamanda bu ülkede bulunmuş olması dolayısıyle, Birleşik Krallık mevzuatına göre, dul yardımı veyahut iş kazası veya meslek hastalığı neticesi ölüm sebebiyle yardım almağa müstehak olursa, o kimse, icabına göre, o çocuk Türkiye'de bulunsa veya ana ve ba-basından biri öldüğü zaman veya diğer herhangi belli bir zamanda bu ülkede bulunmuş olsa dahi aynı yardımı almağa hak kazanır.

Madde 29

Bu sözleşmenin 16 ve 20 nici maddeleri hükümleri mahfuz kalmak şartıyle, her iki tarafın mevzuatına göre yardım talebinde bulunan bir kimse, bu sözleşme hükümlerini nazara almaksızın talebinin karara bağlanması yolunu seçebilir.

BÖLÜM IV

MÜTEFERRİK HÜKÜMLER

Madde 30

Selâhiyetli makamlar:

(a) Bu sözleşmenin tatbikatında gerekli görülebilecek idari tedbirleri alırlar.

(b) Bu sözleşmenin tatbiki için alınan herhangi bir tedbirle ilgili malûmatı birbirlerine bildirirler.

(c) Kendi milli mevzuatlarında yapılmış olan sözleşmenin tatbikatına müessir olacak herhangi bir değişiklilkle ilgili malûmatı, mümkün olan en kısa zamanda, birbirlerine ulaştırırlar.

Madde 31

(1) Âkit tarafların selâhiyetli makamları ve Sosyal Sigorta mercileri bu sözleşmenin tatbikatı ile ilglii herhangi bir meselede, bu mesele kendi milli mevzuatlarının tatbikatına müessir oluyormuş gibi, birbirlerine yardımda bulunurlar.

(2) Selâhiyetli makamlar bilhassa bu sözleşme gereğince yardıma müstehak kimselerin tıbbi ve idari murakabeleri bakımından alınması gereken tedbirler üzerinde mutabakata varırlar.

Madde 32

(1) Taraflardan birinin mevzuatına göre tanzimi gereken evrak ve vesaike taraf mevzuatıyle tanınmış olan vergi, resim ve herçlardan muafiyet veya tenzilat hakkı diğer tarafın mevzuatına göre tanzimi gereken evrak ve vesaike de teşmil edilir.

(2) Bu sözleşmenin tatbikatı ile ilgili olarak bir veya diğer tarafın selahiyetli makamına veya sigorta merciine bir vesika veya diğer bir belge tevdii gereken hallerde, o makam veya merci bu vesika veya belgenin tevsik veya tasdikini talep etmez.

Madde 33

Bir tarafın mevzuatına göre, o tarafın Sosyal Sigorta merciine muayyen bir müddet içinde yapılması gereken bir talep, ihbar veya müracaat diğer tarafın Sosyal Sigorta merciine bu müddet içinde yapılmışsa öbür tarafın sigorta merciine yapılmış kabul edilir. Bu gibi hallerde Sosyal Sigorta Mercii kendisine yapılan talebi, ihbarı veya müracaatı, mümkün olan en kısa zamanda, diğer tarafın sigorta merciine duyurur.

Madde 34

Âkit tarafların Sosyal Sigorta mercileri, bu sözleşmenin tatbikatı ile ilgili meselelerde, birbirleriyle veya bu sözleşme gereğince yardıma müstehak herhangi bir kimse ile veyahut onun kanuni mümessili ile doğrudan doğruya muhabere edebilirler.

Madde 35

Bu sözleşme hükümlerine göre yaplıması gereken herhangi bir yardım, bu yarıdımı yapmakla mükellef bulunan Sosyal Sigorta merciinin bağlı bulunduğu taraf parası ile hesaplanır.

Madde 36

(1) Bu sözleşme hükümleri, sözleşmenin mer'iyete girdiği tarihten evvelki bir devre için yardım yapılması hakkını bahşetmez.

(2) (a) Bu maddenin (1)'inci paragrafı hükmü mahfuz kalmak şartıyle, bu sözleşme hükümlerine göre, sözleşmenin mer'iyete girdiği tarihten evvelki vak'alar için aşağıda yazılı hallerde toptan ödemelerden gayri yardım yapılır.

(i) İlgili kimsenin talepte bulunmaması veya âkit taraflardan birinin ülkesi dışında olması dolayısıyle yapılmamış olan yardım tesbit edilip ödenir.

(ii) İlgili kimsenin âkit taraflardan birinin ülkesi dışında bulunması sebebiyle tediyesi tâlik edilmiş olan yardım yapılır.

(iii) Evvelce tespit edilmiş olan yardım miktarı, gereken hallerde, sermaye kıymeti tasfiye edilmemiş olmak şartıyle, yeniden tespit olunur.

(b) Bu paragrafın (a) fıkrası hükümlerine göre yapılması gereken herhangi bir yardım, bu sözleşme mer'iyete girdiği tarihten itibaren ödenir veya, icabına göre, yeniden tespit edilip ödenir, Ancak böyle bir ödemenin yapılabilmesi için sözleşmenin mer'iyete girdiği tarihten itibaren 12 ay içinde bu hususta talepte bulunulması şarttır.

(3) Bu sözleşmenin mer'iyete girdiği tarihten evvel bir kimse tarafından ikmal edilmiş olan sigortalılık müddeti,prim ödeme müddeti veya muadil müddet o kimsenin sözleşme hükümlerine göre yardıma müstehak olup olmadığının tespitinde nazara alınır.

Ancak:

(a) Bir kimse tarafından Birleşik Krallık mevzuatına göre ikmal erilmiş olan sigortalılık müddeti, o mevzuata göre bu müddet o kimse tarafından ödenen veya ödenmiş itibar edilen primlerin yıllık vasatisinin hesabında nazara alınmazsa, bu sözleşmenin 14'üncü madesi hükümlerinin tatbikatında da nazara alınmaz.

(b) Türk mevzuatına göre yapılacak yardım talebinin tetkikinde Birleşik Krallık mevzuatına göre 1 Nisan 1950 tarihinden evvel ikmal edilmiş olan sigortalılık müddeti nazara alınmaz.

Madde 37

(1) Akit tarafların selâhiyetli makamları bu sözleşmenin tefsir veya tatbikiyle ilgili ihtilâfları müzakere yoluyla halletmeye gayret ederler.

(2) Böyle herhangi bir ihtilaf 3 aylık bir müddet içinde müzakere yoluyla halledilmemiş olduğu takdirde, ihtilâf âkit tarafların teşkil ve usulünde mutabık kalacakları bir hakem heyetine tevdi olunur. Geçecek ikinci 3 ay içinde de mutabakata varılamadığı takdirde intilaf, taraflardan birinin talebi üzerine, Lâhey Adalet Divanı Reisi tarafından seçilecek bir hakeme tevdi edilir.

(3) İşin icabına göre, hakem heyeti veya hakem bu sözleşme esaslarına ve ruhuna uygun olarak karar alır ve bu karar nihai olup tarafları bağlar.

Madde 38

Bu sözleşmenin sona ermesi halinde, sözleşme hükümlerine göre iktisap edilmiş olan herhangi bir hak muhafaza edilir ve bu hükümler gereğince o tarihte talep edilmiş olup henüz karara bağlanmayan haklar için müzakereler cereyan eder.

Madde 39

Bu sözleşme tasdik edilir ve tastik vesikaları mümkün olan en kısa zamanda LONDRA'da teati edilir.Sözleşme, tasdik vesikalarının teati edildiği ayı takip eden 3'üncü ayın ilk günü mer'iyete girer.

Madde 40

Bu sözleşme mer'iyete girdiği tarihten itibaren bir sene için muteberdir. Bu bir senelik müddetin sona ermesinden 3 ay evvel sözleşmenin yürürlükten kaldırılacağına dair yazılı ihbarda bulunulmadığı takdirde müteakip senelerde de mer'iyette kalır. Hükümetleri tarafından ûsulü dairesinde selâhiyetlendirilmiş aşağıda imzaları bulunan kimseler, yukarıdaki hususları tasdik zımnında işbu sözleşmeyi imzalamışlardır. Bu sözleşme, ANKARA'da, dokuz Eylül bir dokuzyüz elli dokuz tarihinde, İngilizce ve Türkçe olarak ve her iki metin aynı derecede muteber bulunmak üzere iki nüsha halinde tanzim edimiştir.

TÜRK - İNGİLİZ SOSYAL SİGORTA SÖZLEŞMESİNİN UYGULAMASINA AİT TATBİKAT ANLAŞMASI (İDARİ ANLAŞMA)

UMUMİ HÜKÜMLER

(1) Bu anlaşmada geçen tâbirlerin ifade ettiği mânâlar sözleşmedekinin aynıdır.

(2) Sözleşmenin aşağıdaki cetvelde yazılı maddeleri gereğince verilecek malûmatın ulaştırmasında (3) numaralı sütunda yazılı usul tatbik edilir.

Sözleşmenin 4'üncü maddesi:

(3) Taraflardan birinin ülkesinde istihdam edilmiş olan bir kimse hakkında diğer taraf mevzuatının tatbik edilmesi halinde hakkında mevzuatı tatbik edilen tarafın Sosyal Sigorta Mercii diğer tarafın ülkesinde bulunan sigortalı ile işverene veya işverenin mümessiline bu hususu tevsik eden bir belge (TUR. 3 veya TUR. 4) tevdi eder. (Aynı işveren emrinde birden fazla kimse çalışması halinde diğer taraf Sosyal Sigorta Mercii bütün ilgililer için işverene veya mümessiline verilmek üzere tek belge tanzim edebilir) İhtiyarlık, Maluliyet ve Dul, Yetim Aylıkları Sözleşme Maddeleri: 14, 15, 16, 18, 19, 20 ve 21.

(4) 1. Taraflardan birinin Sosyal Sigorta Merciinden talepte bulunulması ve o Merciin talepte bulunan kimsenin diğer tarafın ülkesinde istihdam edildiğinden haberdar olması halinde diğer memleketteki Sosyal Sigorta Merciine, icabı hale göre, sigortalının ödediği primleri gösteren ve diğer lüzumlu malûmatı ihtiva eden TUR. 3 veya TUR. 4 örnekten iki nüsha gönderir.

2. Diğer memleketteki merci TUR. 3 veya TUR. 4 örneği alınca:

(a) Örnekte gösterilen müracaat tarihini kendi mevzuatına göre vaki müracaat tarihi olarak kabul eder.

(b) Talepte bulunan sigortalıdan tam olarak doldurulmuş bir talepname ve lüzumlu diğer malûmatı alır.

(c) Sözleşmenin 14, 18 veya 21'inci maddeleri hükümlerine uygun olarak yapılan talep hakkında geçici bir karar verir.

(d) Talebi, 29'uncu madde hükmüne göre, sözleşme dışı yapılmış gibi nazara alarak geçici bir karara varır.

(e) İcabı hale göre, TUR. 3 veya TUR. 4 ün lüzumlu kısımlarını doldurup bir nüshasını diğer memleketteki ilgili mercie iade eder.

(f) (d) fıkrası hükmüne göre yardım yapılamayan hallerde ve yardım taleplerinde bulunan kimsenin oturduğu memleketteki selâhiyetli merciin TUR 3. veya TUR. 4 üzerinde kendi mevzuatına göre yardım yapılacağını beyan etmesi takdirinde, (c) fıkrasında belirtildiği şekilde, vaki talep hakkındaki kararını verir, sigortalıya hitaben bir mek-tup yazıp kararını ve kendi mevzuatına göre bu karara itiraz ede-bileceğini

bildirir ve (e) fıkrasında yazılı olduğu şekilde doldurulmuş bulunan TUR 3. veya TUR. 4'ü yazıya ekleyip bu yazıyı yardım talebinde bulunan sigortalının ikamet ettiği memleketteki Selâhiyetli Mercie gönderir.

3. 2'nci maddenin (f) fıkrasında bahsi geçen yazıyı alan sigortalının ikamet ettiği memleketteki selâhiyetli merci 14, 18 veya 21'inci madde hükümleri dahilinde ve kendi mevzuatına göre vaki talep hakkında bir karar verir, kararını ve bu karara itiraz edilebileceğini bildiren bir yazı hazırlayıp bu yazıyı diğer memeleketteki selâhiyetli merciden aldığı yazısı ile birlikte sigortalıya gönderir ve yazıların tanzim tarhilerini memleketindeki selâhiyetli Mercie bildirir.

4. Sigortalının,taraflardan birinin veya her ikisinin mevzuatına göre, sözleşme hükümleri dahilinde ve bu hükümlerden ayrı olarak yardımlardan birine veya diğerine hak kazandığı TUR 3 veya tur 4'te belirtildiği takdirde, sigortalının oturduğu memleketteki Selâhiyetli Merci (2) (e) de açıklandığı şekilde ikmal edilmiş bulunan TUR. 3 veya TUR 4 ü alınca:

   (a) Vaki talep hakkında geçici bir karar verir.

   (b) Talebi hakkında 14, 18 veya 21'inci maddeler hükümlerine göre bir karar verildiği veya bu maddeler hükümleri nazara alınmayarak iki şıktan birini tercih etmesi istendiği takdirde, her iki memleket mevzuatına göre hak edeceği yardım miktarını sigortalıya bildirir.

   (c) Aynı zamanda diğer memleketteki Selâhiyetli Mercii sigortalının yaptığı tercihten haberdar eder.

5. 4'üncü maddenin (c) fıkrasında açıklandığı şekilde keyfiyetten haberdar edilen diğer memleketteki selâhiyetli merci vaki talep hakkında bir karar verir, sigortalıya hitaben kararı bildiren ve hangi hallerde karara itiraz edilebileceğini gösteren bir yazı hazırlar ve bu yazıyı sigortalının oturduğu memleketteki selâhiyetli mercie gönderir.Bu Selahiyetli merci de yazıyı kendisinin hazırlayacağı benzeri bir yazı ile birlikte sigortalıya gönderir ve diğer memleketteki selâhiyetli Mercie mektupların tarihlerini bildirir.

Yardımların Ödenmesi Sözleşmenin 27nci maddesi:

(5) Yardımlar:

1. Türkiye'de, İngiltere'deki Selâhiyetli Merci adına İşçi Sigortaları kurumu tarafından,
2. Büyük Britanya'da Türkiye'deki Selahiyetli Merci adına Emeklilik işleri ve Milli Sigorta Bakanlığı ,Kuzey İrlanda'da Stormont Belfast'daki Çalışma ve Milli Sigorta Bakanlığı, Man Adasında Hill Street, Doğlas'dalki Sosyal Hizmetler İdaresi tarafından ödenir.

(6) 1. Bir memleketin Selahiyetli Mercileri yapılacak yardımları diğer memleketteki Selahiyetli Merciler vasıtasiyle ödemek durumunda oldukları takdirde, bu memleketin Selahiyetli Mercileri yardımın yapılacağı

memleketin Selahiyetli Mercilerine her sigortalı ve hak sahibi için ayrı bir TUR. 5 veya Tur. 6 gönderir. O memleketin Selahiyetli Mercileri ödemeyi örnekte belirtilen şartlara uygun olarak ve ödemenin yapıldığı ayın birinci günü cari olan Kambiyo rayici üzerinden kendi parası ile yaparlar.

2. Taraflardan birinin Selâhiyetli Mercilerince yukarıda (1) numaralı bend hükmüne uygun olarak bir belge tanzim edilmesi halinde, bu merciler diğer memleketteki Selâhiyetli Mercileri yardım nispetinde yapılan değişikliklerden veya ödemenin durdurulması hakkında alı-nan herhangi bir karardan mümkün olduğu kadar erken haberdar ederler.

(7) Bir memleketteki Selahiyetli Merciler adına ödeme yapmağa yetkili kılınan diğer memleketteki Selâhiyetli Merciler, TUR. 5 veya TUR. 6 nın arka tarafından yazılı şartlar ödemeğe devam olunmasına imkân vermezse, ödemeyi durdururlar. Bu gibi hallerde diğer memleketteki Selâhiyetli Mercileri derhal haberdar ederler.

(8) 1. Bir memleketin Selâhiyetli Mercileri diğer memleketin Selâ-hiyetli Mercilerine her yıl o Selâhiyetli Merciler adına yapılan ödemeler ile gereken hallerde, yapılmayan ödemelerin bir listesini, ödeme yapılmaması sebeplerini de açıklamak suretiyle, gönderirler. Bu listeye aşağıdaki ibare kaydedilir.

"Bu ödemelerin ..... tarihli İdari Anlaşmaların 6'ncı maddesi gereğince, ibraz edilen belgeler karşılığında yapıldığını tasdik ederiz."

2. Verilen yetkiye müsteniden yapılan ödemeler sonunda namına ödenen yardımlar tutarının fazla olduğu tespit edilen tarafın Selâhiyetli Mercileri tahakkuk eden farkın diğer tarafın Selâhiyetli Mercilerine bu taraf parasiyle yıl sonundaki Kambiyo rayici üzerinden ödenmesi için gereken tertibatı alırlar.

Müteferrik Hükümler

(9) Taraflardan birinin Selâhiyetli Mercilerince bu anlaşma hükmüne göre diğer tarafın Selâhiyetli Mercilerine gönderilmesi gereken her-hangi bir yardım talepnamesi, vesika veya sair belgeler taraflarca mutabık kalınan şekle uygun olacaktır. Yardımın ödenmesine yetki veren belgeler selahiyetli bir memurun imzasiyle tasdik edilmiş olacaktır. İmzaya yetkili olan memurlar listesi her iki memleket arasında teati edilecektir.

(10) Taraflardan birinin memleketinde bulunan bir kimse yardım talebinde bulunur veya yardımın artırılmasını talep ederse veyahut diğer memleket mevzuatına göre verilmiş olan bir karara itiraz ederse, bulunduğu memleketin Selâhiyetli Mercileri, diğer memleketteki selâhiyetli mercilerin talebi üzerine bu kimsenin veya icap ederse geçindirmekle mükellef olduğu herhangi bir kimsenin hekim tarafından muayene edilmesi veya lüzumlu taleplerin yapılması için gereken tedbirleri alır ve hekim raporunu veya o kimsenin yardım talebi veya itirazı hakkında bir karar verilebilmesi maksadiyle istenen bilgileri de ihtiva eden belgeyi veya itiraz dilekçesini diğer tarafın Selahiyetli Mercilerine gönderir. Bu husustaki masraflar bunu deruhte eden Selâhiyetli Merciler tarafından karşılanır.

(11) 1. Türk Sigorta Kanunlarına göre yardım gören ve Birleşik Krallık ülkesinde ikamet edenlerin idari ve tıbbi mürakabeleri Emeklilik İşleri ve Milli Sigorta Bakanlığına bağlı New Catle'deki Denizaşırı İşleri Gurubuna, Kuzey İrlanda'da Çalışma ve Milli Sigorta Bakanlğına, Man Adasında Hilli Street Douglasdaki Sosyal Hizmetler İdaresine ait olacaktır.

2. Birleşik Krallık Sosyal Sigorta Kanunlarına tabi olup Türkiye'de ikamet eden kimselerin idari ve tıbbi mürakabeleri Türkiye İşçi Sigortaları Kurumuna ait olacaktır. Tıbbi murakabe yalnız yardımı yapmağa yetkili Sosyal Sigorta Merciinin vaki talebi üzerine yapılacaktır. Sigortalıların tıbbi murakabesi dolayısiyle ihtiyar edilecek masraflar murakabeyi deruhte etmiş bulunan Selâhiyetli Merciler tarafından karşılanacaktır.

(12) Bu anlaşma sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihte mer'iyete girecek ve 30'uncu madde gereğince taraflarca mutabık kalınmak suretiyle yapılacak değişiklikler sözleşme yürürlükte kaldığı müddetçe mer'i olacaktır.

EK: 4/2
TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE ALMANYA FEDERAL CUMHURİYETİ ARASINDA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

İmza Tarihi: 30.04.1964

Resmi Gazete Tarihi: 10.04.1965

Resmi Gazete No: 11976

Yürürlülük Tarihi: 01.11.1965

BÖLÜM I

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Bu sözleşmenin uygulanmasında;

(1) Vatandaş: Federal Almanya Cumhuriyeti bakımından, Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasasına göre Alman vatandaşı sayılan kimseyi, Türkiye bakımından, Türk vatandaşlığını haiz kimseyi,

(2) Mevzuat: 2''inci maddede belirtilen sigorta kolları ile sosyal güvenlik yardımlarına taallük eden ve bir akit taraf ülkesinde veya bu ülkenin bir kısmında yürürlükte bulunan kanun, tüzük ve yönetmeliği;

(3) Yetkili Makam :Almanya Federal Cumhuriyeti bakımından, Çalışma ve Sosyal Düzen Bakanı, Türkiye Cumhuriyeti bakımından, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve gerektiğinde diğer Bakanlık;

(4) Sosyal Sigorta Mercii:2''nci maddede belirtilen mevzuatı uygulamakla görevli Teşkilat veya Makamı;

(5) Almanya Sosyal Sigorta Mercii: Merkezi Federal Almanya Cumhuriyeti ülkesinde bulunan bir Sosyal Sigorta Merciini, Türkiye Sosyal Sigorta Mercii Merkezi Türkiye ülkesinde bulunan bir Sosyal Sigorta Merciini;

(6) Yetkili Sosyal Sigorta Mercii: Sigortalının yardım isteğinde bulunduğu veya yardım istemek hakkına sahip olduğu veyahut son defa çalıştığı akit taraf ülkesinde ikamet ettiği sırada bağlı olduğu ve yardım isteğinde bulunabileceği Sosyal Sigorta Merciini, bu taraf mevzuatında merci belirtilmemişse, yetkili Makam tarafından belirtilecek Sosyal Sigorta Merciini;

(7) İkamet Mahallindeki Sosyal Sigorta Mercii:İkamet mahalli için yetkili Sosyal Sigorta Merciini, bu akit taraf mevzuatında böyle bir merci belirtilmemişse, yetkili Makam tarafından belirtilecek Sosyal Sigorta Merciini;

(8) Sigortalının Geçindirmekle Yükümlü Olduğu Kimse:Sigortalının uygulanacak mevzuatta tarif edilen geçindirmekle yükümlü olduğu kimseleri;

(9) Çalışma:Uygulanan mevzuata göre çalışmayı veya faaliyette bulunmayı;

(10) Prim Ödeme Süresi:Prim ödenmiş olan veya ödenmiş sayılan süreyi;

(11) Muadil Süre:İkame süresi, ara verme süresi veya eklenen sürelerden, uygulanan mevzuata göre, prim ödeme süresine muadil sayılanları;

(12) Sigortalılık Süreleri:Federal Almanya Cumhuriyeti bakımından, prim ödeme süreleri ile muadil süreleri Türkiye bakımından, uygulanan mevzuata göre sigortalılık süresi olarak kabul edilen süreleri;

(13) Para Yardımı :Her türlü zam ve ilaveleriyle birlikte para yardımını;

(14) Gelir veya Aylık:Her türlü zam ve ilaveleriyle birlikte gelir veya aylıkları;

(15) Çocuk Zammı:Federal Almanya Cumhuriyeti bakımından, 2'inci maddenin 1'inci fıkrasının d bendinde belirtilen yardımları, Türkiye bakımından, işçilere çocukları için yapılan yardımı, ifade eder.

Madde 2

(1) Bu sözleşme hükümleri, sözleşmede aksine bir hüküm yoksa,

1- Alman mevzuatı bakımından,

a) Para ve sağlık yardımlarının Alman Hastalık Sigortası Sosyal Sigorta Mercileri tarafından yapılmasının öngörüldüğü hallerde, hastalık sigortası ile çalışan ananın himayesi;

b) Kaza Sigortası;

c) Rant Sigortası ve madencilerin munzam sigortası;

d) Tarım işçilerine yaşlılık yardımı yapılması;

e) İşçilere ödenen çocuk parası;

2- Türk mevzuatı bakımından,

a) İşçiler hakkında uygulanan sosyal sigortalar (hastalık ve analık, iş kazaları ile meslek hastalıkları, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları) hakkındaki mevzuat.

b) Devlet memurları ve hizmetlilerini kapsıyan T.C. Emekli Sandığı mevzuatı.

c) Esnaf ve sanatkarlar ve diğer bağımsız çalışanlar ile tarımda kendi nam ve hesabına çalışanlar hakkındaki sosyal sigorta (Bağ-Kur) mevzuatı.

d) Sosyal Sigortalar sistemine dahil edilen diğer sosyal sigorta sandıkları hakkındaki özel sistemlere ilişkin mevzuat.

e) Kanunla yürürlüğe konulacak ve yeni nüfus gruplarını kapsamına alacak sosyal güvenlik mevzuatları hakkında uygulanır.

(2) Bir akit tarafın devletlerarası diğer anlaşmalardan veya devletler üstü hukuktan doğan haklarına ve bunların uygulanmasına ilişkin mevzuatı, 1'inci fıkrada belirtilenlerin dışında bırakılmıştır.

Madde 3

Bu sözleşme hükümleri, aksine bir hüküm yoksa, aşağıda belirtilen kimseler hakkında uygulanır:

a) Akit tarafların vatandaşları,

b) Mültecilerin hukuki durumları hakkındaki 28 Temmuz 1951 tarihli anlaşmanın 1'inci maddesinde ve bu anlaşmanın eki olan 31 Ocak 1967 tarihli protokolde belirtilen mülteciler,

c) Vatansızların hukuki durumu hakkındaki 28 Eylül 1954 tarihli anlaşmanın 1'inci maddesinde belirtilen vatansızlar.

d) Mevzuatı uygulanacak akit taraf ile kendileri arasında devletler üstü hukukun veya devletlerarası sosyal güvenlik anlaşmalarının etkili bulunduğu diğer devlet vatandaşları.

e) Hakları a ila d harflerinde belirtilenlerden birisine göre meydana gelen diğer kimseler.

Madde 4

Bu sözleşme hükümlerine göre, aksine bir hüküm yoksa, akit taraflardan birisinin ülkesinde oturan, aşağıdaki kimseler, mevzuatı uygulanan akit tarafın vatandaşları ile eşit sayılırlar:

a) Diğer akit tarafın vatandaşları,

b) Mültecilerin hukuki durumu hakkındaki 28 Temmuz 1951 tarihli anlaşmanın 1'inci maddesinde ve bu anlaşmanın eki bulunan 31 Ocak 1967 tarihli protokolde belirtilen mülteciler,

c) Vatansızların hukuki durumu hakkındaki 28 Eylül 1954 tarihli anlaşmanın 1'inci maddesinde belirtilen vatansızlar,

d) Hakları, akit taraflardan birinin bir vatandaşına, bir mülteciye veya bu madde anlamındaki bir vatansıza göre meydana gelen diğer kimseler.

Madde 4a

Bu sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, bir akit tarafın, yardım hakkının doğmasını veya para yardımlarının yapılmasını, bu taraf ülkesinde ikamet etme şartına bağlı kılan mevzuatı, 4'üncü maddede belirtilen ve diğer akit taraf ülkesinde ikamet eden kimseler hakkında uygulanmaz. Aynı husus 3'üncü maddenin d harfinde belirtilen kimselerle, 2'inci maddenin 1'inci fıkrasının 1 numarasının b ve c harfleri ile 2 numarasında belirtilen, hastalık ve analık dışındaki, mevzuata göre aylık veya gelir bağlanması veya bir defaya mahsus para yardımlarının yapılması söz konusu olmayan hallerde, hakları 3'üncü maddenin d harfinde belirtilen kimselerden birine göre meydana gelen diğer kimseler için de geçerlidir.

Madde 5

6 ilâ 9''uncu maddelerde aksine hüküm yoksa, işçilerin mecburi olarak sigortaya tabi tutulmaları ve iş münasebetlerinden doğan ve işverene ait olan hak ve vecibeleri bakımından, işverenin ikametgahı veya iş merkezi diğer akit taraf ülkesinde bulunsa dahi, çalıştıkları ülkede yürürlükte bulunan mevzuat uygulanır.

Madde 6

(1) İş Merkezi akit taraflardan birinin ülkesinde bulunan bir işverenin işçisi bu işverenin hesabına çalışmak üzere, geçici olarak diğer akit taraf ülkesine gönderildiği takdirde, bu işçi hakkında, ikinci akit taraf ülkesinde çalıştığı sürece, sanki ilk akit taraf ülkesinde çalışıyormuş gibi, iş merkezinin bulunduğu akit taraf mevzuatı uygulanır.

(2) Merkezi akit taraflardan birinin ülkesinde bulunan bir nakliyat işinin işçisi bir işin icrası için geçici olarak diğer akit taraf ülkesine gönderildiği takdirde, o işçi hakkında işyeri merkezinin bulunduğu ülkede çalışıyormuş gibi, bu akit taraf mevzuatı uygulanır.

(3) Merkezi akit taraflardan birinin ülkesinde bulunan hava nakliye işinde çalışan bir işçi bir işin icrası için diğer akit taraf ülkesine gönderildiği takdirde, o işçi hakkında, işyeri merkezinin bulunduğu ülkede çalışıyormuş gibi, bu akit taraf mevzuatı uygulanır.

(4) Bu maddenin (1) ilâ (3)'üncü fıkralarında belirtilen hükümler, işçinin vatandaşlık durumuna bakılmaksızın, uygulanır.

Madde 7

(1) Akit taraflardan birinin bayrağını taşıyan bir geminin mürettebatı hakkında o akit taraf mevzuatı uygulanır.

(2) Akit taraflardan birinin limanında bir işçi diğer akit taraf bayrağını taşıyan bir geminin yükleme, boşaltma veya tamir işlerinde çalışır veya bu işlere nezaret ederse, o işçi hakkında limanın bulunduğu ülkenin mevzuatı uygulanır.

(3) Akit taraflardan birinin ülkesinde ikamet eden bir işçi diğer akit taraf bayrağını taşıyan bir gemide, geminin sahibi olmayan ve iş merkezi işçinin ikamet ettiği ülkede bulunan bir işveren tarafından geçici olarak çalıştırıldığı takdirde, bu işçi hakkında ikametgahının bulunduğu yer mevzuatı uygulanır.

(4) Bu maddenin (1) ila (3)'üncü fıkraları hükümleri, ilgili kimsenin vatandaşlık durumuna bakılmaksızın, uygulanır.

Madde 8

(1) Akit taraflardan birinin bir vatandaşı, bu akit tarafça veya bu akit tarafın Resmi Temsilciliğinin bir üyesi veya hizmetlisi tarafından diğer akit taraf ülkesinde çalıştırıldığı takdirde ilk akit taraf mevzuatı uygulanır.

(2) 1''inci fıkrada belirtilen bir işçinin, çalışmaya başlamadan önce çalıştığı ülkede ikamet etmiş olması halinde, bu işçi, işe başladığı tarihten itibaren üç ay içerisinde, çalıştığı ülke mevzuatını seçebilir. Seçim hususunda keyfiyet işverene beyan edilir. Seçilen mevzuat, beyanın yapıldığı günden itibaren geçerli olur.

(3) 1 ve 2''inci fıkra hükümleri, 2'inci fıkrada belirtilen ve amme hizmeti gören başka bir işveren tarafından çalıştırılan işçi hakkında da uygulanır.

Madde 8a

5 ilâ 8''inci madde hükümleri, işçi olmayan, ancak 2'inci maddenin 1'inci fıkrasında belirtilen mevzuatta atıf yapılan kimseler hakkında da uygulanır.

Madde 9

5 ilâ 8'inci maddelere göre mevzuatı uygulanacak olan akit tarafın Yetkili Makamı veya onun tayin edeceği merci işçi ve işverenin müşterek dilekçesi veya 8 a maddesi anlamında

muadil sayılan kimsenin dilekçesi üzerine, ilgili kimsenin diğer akit taraf mevzuatına tabi tutulması halinde ilk akit taraf mevzuatının uygulanmasından sarfınazar edilmesine müsaade ede-bilir. Bu hususta karar alınırken işin şekli ve mahiyeti göz önünde tutulur. Karar verilmeden önce, mütalaasını bildirmesi için, diğer akit taraf yetkili makamına veya onun tayin edeceği mercie fırsat verilir. İşçi bu taraf ülkesinde çalışmıyor ise, önceden, son defa çalışmış bulunduğu yer, çalıştığı yer olarak kabul edilir. İşçi önceden bu taraf ülkesinde çalışmamış ise, bu akit taraf yetkili makamının merkezinin bulunduğu yerde çalışmış kabul edilir.

Madde 10

(1) Akit taraflardan birinin, yardım hakkının mevcut olmadığı veya yardım hakkının veya bir yardımın diğer yardım hakları veya diğer yardımlarla birleşmesinde, tahdit edilmesi hakkındaki mevzuatı, diğer akit taraf mevzuatının uygulanmasında ortaya çıkan aynı mahiyetteki durumlar için de uygulanır.

Bunun, her iki yardımın da tahdit edilmesi gerektiği sonucunun vermesi halinde, yardımların herbiri, hakkı mevcut olduğu akit taraf mevzuatına göre azaltılacak meblağın yarısı oranında azaltılır.

(2) Akit taraflardan birinin, yardım talep etme hakkının mevcut olmadığı veya yardımın tahdit edilmesi hakkındaki mevzuatı, bir işin veya belirli bir işin yapıldığı veya rant sigortasında mecburi sigortalılığın mevcut olduğu sürece, diğer akit taraf mevzuatının uygulanmasından veya bu taraf ülkesinde doğan aynı mahiyetteki durumlar için de uygulanır.

BÖLÜM II

HASTALIK ve ANALIK SİGORTALARI

Madde 11

Akit taraflardan birinin mevzuatına göre, mecburi veya isteğe bağlı sigortaya tabi tutulma veya yardıma müstahak olma hakkının tespitinde diğer akit taraf mevzuatına göre geçen sigortalılık süreleri de, aynı zamana rastlamamak şartıyla, nazara alınır.

Madde 12

(1) 4a maddesi,

a) İkametgahını, sigorta vak'asının zuhurundan sonra diğer akit taraf ülkesine nakleden, ancak ikametgahını nakletmesine yetkili sigorta mercii tarafından daha önce muvafakat edilmiş bulunan,

b) Sigorta vak'ası, geçici olarak diğer akit taraf ülkesinde ikamet ettiği sırada vuku bulan ve durumu itibariyle kendisine derhal yardım yapılması gereken,

c) Sigorta vak'ası, sigortadan ayrıldıktan sonra vuku bulan ve kendisine teklif edilen bir işe başlamak üzere diğer akit taraf ülkesine giden, bir kimse için geçerlidir.

(2) 1'inci fıkranın a bendi gereği muvafakat, ilgili kimsenin, kendisine ait olmayan sebeplerden ötürü muvafakati daha önceden alamamış olması halinde, sonradan verilebilir.

(3) Madde 4a, ülkesinde ikamet ettiği akit taraf mevzuatına göre yardım hakkına sahip bulunan bir kimse hakkında uygulanmaz.

(4) 1'nci fıkranın a ve b bentleri ile 2'inci fıkra hükümleri, analık nedeni ile yapılacak yardımlar için geçerli değildir.

Madde 13

Bu madde 2.11.1984 tarihinde imzalanan 1.4.1987 tarihinde yürürlüğe giren II. Ek Sözleşme ile tamamen kaldırılmıştır.

Madde 14

(1) Akit taraflardan birinin mevzuatına göre gelir veya aylık almakta olan veya gelir veya aylık bağlanması isteğinde bulunan bir kimse diğer akit taraf ülkesinde ikamet ediyorsa, bu kimsenin hastalık sigortası bakımından hak ve vecibeleri, gelir veya aylık almak hakkına sahip olduğu akit taraf mevzuatına göre, bu akit taraf ülkesinde ikamet ediyormuş gibi, cari olur. Bu kimsenin geçici olarak diğer akit taraf ülkesinde ikameti halinde, 12'inci madde hükmü uygulanır.

(2) 1'nci fıkraya göre,

Alman mevzuatının uygulanmasında, yetkili hastalık sandığı, ilgili kimsenin Federal Almanya Cumhuriyeti ülkesinde ikameti halinde yetkili olacak olan sandıktır; buna göre, ilgili kimse bir mahalli hastalık sandığında sigortalı ise veya bir hastalık sandığının yetkisi belirlenemiyorsa, yetkili olan merci, die Allgemeine Ortskrankenkasse Bonn mahalli hastalık sandığıdır; bir ailenin dul ve yetimlerinin tümü sadece dul için, aksi takdirde yetimlerinin küçüğü için yetkili olan bir hastalık sandığına bağlıdır; maden işçileri sigortasının yetkisi aynen bırakılmıştır.

Türk mevzuatının uygulanmasında, yetkili Türk sandığı, ilgili kimsenin son defa bağlı bulunduğu sandıktır. Türk mevzuatına göre hiçbir Türk sandığı yetkili değil ise, bu takdirde, Sosyal Sigortalar Kurumu yetkilidir.

(3) Her iki akit tarafın mevzuatına göre aylık veya gelir alan veya aylık veya gelir bağlanması için başvuruda bulunmuş olan bir kimse hakkında, ülkesinde ikamet ettiği akit tarafın hastalık sigortasına ilişkin mevzuatı uygulanır. Bu kimsenin geçici olarak diğer akit taraf ülkesinde ikameti sırasında 12'nci madde hükümleri aynen geçerlidir.

(4) Hastalık sigortasına tabi bulunmaksızın akit taraflardan birinin ülkesinde ikamet eden ve bu taraf mevzuatına göre hastalık halinde yardım isteme hakkına sahip olan gelir ve aylık sahibi bir kimse hakkında, durumuna göre (1) ila (3)'ncü fıkralar hükümleri uygulanır.

(5) İkamet ettiği akit taraf ülkesinde çalışmakta olması dolayısı ile hastalık veya analık sigortasına tabi tutulan bir kimse hakkında (1), ila (4)üncü fıkralar hükümleri uygulanmaz.

(6) 3'üncü fıkrada belirtilen kimse devamlı ikametgahını bir akit tarafın ülkesinden diğer akit tarafın ülkesine nakletmesi halinde, bu kimse için ika-metin nakledildiği ayın sonuna kadar ilk akit ülkenin hastalık sigortası mevzuatı uygulanır.

Madde 15

(1) 4 a maddesinin uygulanmasında, sağlık yardımları;

Federal Almanya Cumhuriyetinde,

İkamet mahalli için yetkili olan Mahalli Hastalık Sandığı,

Türkiye'de Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından yapılır.

(2) Sağlık yardımlarının yapılmasında, yardımları süresi, nazara alınacak aile fertleri ve yardımların yapılmasında zuhur eden ihtilaflara ilişkin mevzuat hariç olmak üzere, ikamet mahallindeki Sosyal Sigorta Merciinin uyguladığı mevzuat geçerlidir.

(3) Protezler ile mali yönden önemli miktardaki sağlık yardımları, acil haller dışında, yetkili Sosyal Sigorta Merciinin muvafakati ile yapılır. Acil durum, yardım yapılmasının, ilgili kimsenin hayatını veya sağlığını ciddi olarak tehlikeye sokmaksızın, ertelenmeyecek olması halinde söz konusudur.

(4) 1'nci fıkrada belirtilen Sosyal Sigorta Merciileri ile, bu mercilerin sigortalılarına veya bunların aile fertlerine sağlık yardımları yapılması hususunda anlaşma yapmış bulunan kişi ve kuruluşlar, 4 a maddesinde belirtilen kimselere de, sanki bunlar 1'nci fıkrada zikredilen sigorta merciilerinin sigortalısı veya bu sigortalıların aile fertleri imiş gibi ve yaptıkları anlaşmalar bu gibi kimseleri kapsıyormuşçasına, aynı şartlarla sağlık yardımları yapmakla yükümlüdürler.

Madde 15a

(1) Yetkili makamlar, ilgili sigorta merciilerinin dilekçe ile başvuruları üzerine, sözleşmenin 15'nci maddesi uyarınca ikamet mahallindeki Sosyal Sigorta Merciileri tarafından ihtiyar edilen masrafların bütün hallerde veya belirli vaka gruplarında götürü olarak tazmin edilmesi veya tazminattan sarfınazar edilmesi hususunu kararlaştırabilirler.

(2) İkamet mahallindeki Sosyal Sigorta Merciinin, yardım hakkına veya yardım dönemine ait masraf ortalamalarının götürü meblağlara esas tutulması halinde yardım süresi, sözleşmenin 15'nci maddesinin 2'nci fıkra hükmüne aykırı olarak, ikamet mahallindeki Sosyal Sigorta Merciinin, yardıma müstehak aile fertlerine yaptığı masrafları da dahil edilmek suretiyle saptanan masraf ortalamalarının götürü meblağlara esas tutulması halinde, nazara alınacak aile fertleri, sözleşmenin 15'nci maddesinin 2'nci fıkra hükmüne aykırı olarak ikamet mahallindeki Sosyal Sigorta Merciinin uyguladığı mevzuata göre saptanır. Götürü meblağlara, sözleşmenin 15'nci maddesinin 3'ncü fıkrasında belirtilen sağlık yardımlarının dahil bulunması halinde, bu madde hükmü uygulanmaz.

Madde 16

4a maddesinin uygulanmasında, para yardımları, yetkili Sosyal Sigorta Merciinin talebi üzerine, 15'nci maddenin 1'nci fıkrasında belirtilen ikamet mahallindeki Sosyal Sigorta Mercii tarafından yapılır.

Madde 17

Yetkili Sosyal Sigorta Mercii, bu sözleşmenin 15 ve 16'ncı maddelerine göre yapılan yardımlar tutarını, idare masrafları hariç, ikamet mahallindeki Sosyal Sigorta Merciine öder.

Madde 18

Akit taraflardan her ikisinin ülkesinde sigortalı bulunan iki kimsenin aynı zamanda geçindirmekle yükümlü bulunduğu bir kimse her iki akit taraf mevzuatına göre de yardıma hak kazanmış ise, bu kimseye ülkesinde ikamet ettiği akit taraf mevzuatına göre bu ülkede geçimini sağlayan sigortalı dolayısı ile yardım yapılır.Yardım süresinin tespiti hususunda akit taraflardan birinin mevzuatının uygulanmasında aynı sigorta vak'ası için diğer taraf mevzuatına göre yapılan yardımlar da nazara alınır.

BÖLÜM III

ÖLÜM SİGORTASI (CENAZE MASRAFLARI)

Madde 19

(1) Akit taraflardan birinin mevzuatına göre sigortalı bulunan bir kimse diğer akit taraf ülkesinde öldüğü takdirde, sigortalı olduğu akit taraf ülkesinde ölmüş gibi, cenaze masrafına hak kazanır.

(2) Akit taraflardan birinin ülkesinde ikamet eden bir kimse diğer akit taraf mevzuatına göre cenaze masrafı isteğinde bulunduğu takdirde, bu kimse hakkında, mevzuatının uygulanmasını istediği taraf ülkesinde ikamet ediyormuş gibi, işlem yapılır.

(3) Bu sözleşmenin uygulanmasında, her iki akit taraf mevzuatına göre cenaze masrafı ödenmesi mümkün olan hallerde, cenaze masrafı, ölüm hangi akit taraf ülkesinde vaki olmuş ise o taraf mevzuatına göre ödenir. Ölüm akit tarafların ülkeleri dışında vuku bulmuş ise, cenaze masrafı, ölen kimse son olarak akit taraflardan hangisinin ülkesinde oturmuş ise, o yer mevzuatına göre ödenir.

BÖLÜM IV

İŞ KAZALARI ve MESLEK HASTALIKLARI SİGORTASI

Madde 20

(1) Akit taraflardan birinin mevzuatı, kazanma gücündeki azalma derecesinin ölçülmesinde, bu mevzuat anlamındaki bir iş kazasına (meslek hastalığına) müstenid yardım talep hakkının saptanmasında, diğer iş kazalarının (meslek hastalıklarının) nazara alınmasını öngördüğü takdirde, bu husus aynen, diğer akit taraf mevzuatına göre nazara alınan ve ilk akit taraf mevzuatına göre vaki

olmuş kabul edilen iş kazaları (meslek hastalıkları) için de geçerlidir. Diğer yasal yönetmeliklere göre kaza veya tazmini gereken kaza olarak kabul edilen vak'alar, nazara alınacak olan kazalarla eşdeğer kabul edilirler.

(2) Sigorta vak'asının tazmini hususunda yetkili olan Sosyal Sigorta Mercii, yardımını, uyguladığı mevzuata göre nazara alacağı iş kazasının (meslek hastalığının) sebep olduğu kazanma gücündeki azalma oranına göre saptar.

Madde 21

(1) Bir meslek hastalığına müstenid yardım talebi hususunda, bir akit ta-rafın Sosyal Sigorta Mercii tarafından, diğer akit taraf ülkesinde yapılan ve mahiyeti itibariyle böyle bir hastalığa neden olan işler de nazara alınır. Buna göre her iki akit taraf mevzuatına göre bir yardım talep etme hakkının mevcut olması halinde, sağlık ve para yardımları, aylık veya gelirler hariç sadece, hak sahibi kimsenin, ülkesinde ikamet ettiği akit taraf mevzuatına göre yapılır. Sosyal Sigorta Mercilerinden herbiri, aylık veya gelirden, kendi ülkesinde yapılan işe ilişkin sürenin, 1'nci cümleye göre nazara alınacak olan işlere ilişkin sürelere olan oranına uyan kısmını öder.

(2) 1'inci fıkra, geride kalanlara yapılan yardımlar için de geçerlidir.

Madde 22

(1) 4 a maddesi, sağlık yardımları bakımından, tedavi sırasında ikametgahını diğer akit taraf ülkesine nakleden bir kimse için, sadece, ikametgahın nakline yetkili Sosyal Sigorta Mercii tarafından daha önce muvafakat edilmiş olması halinde, geçerlidir.

(2) 1'nci fıkra gereği muvafakat, sadece, ilgili kimsenin sağlık nedeni ile reddedilebilir. Muvafakat, ilgili kimsenin, kendisine ait olmayan sebeplerle daha önceden alamamış olması halinde, sonradan da verilebilir.

Madde 23

(1) Akit taraflardan birinin bir Sosyal Sigorta Mercii tarafından diğer akit taraf ülkesindeki bir kimseye sağlık yardımlarının yapılacak olması halinde, bu yardımlar, 3'ncü fıkra hükmü haleldar edilmeksizin,

Federal Almanya Cumhuriyetinde İkamet mahallindeki yetkili mahalli hastalık yardım sandığı,

Türkiye Cumhuriyetinde Sosyal Sigortalar Kurumu, tarafından yapılır.

(2) Sağlık yardımlarının yapılmasında, ikamet mahallindeki Sosyal Sigorta Merciinin uyguladığı mevzuat geçerlidir.

(3) 1'nci fıkraya göre bir meslek yardımı yapılacak olması halinde, bu yardım ikamet edilen akit taraf ülkesindeki kaza sigortası Sosyal Sigorta Mercii tarafından ve bu mercinin uyguladığı mevzuata göre yapılır. Yetkili kaza sigortası Sosyal Sigorta Mercii, yardım hakkı konusunda bu akit taraf mevzuatına göre karar verilecek olması halinde yetkili olacak olan merciidir.

(4) Sağlık yardımlarını, 1'nci fıkrada belirtilen Sosyal Sigorta Mercii yerine, 3'ncü fıkranın 2'ncü cümlesinde belirtilen kaza sigortası Sosyal Sigorta Mercii yapabilir.

(5) Protezler ile mali yönden önemli sayılan diğer sağlık yardımları, acil haller dışında, sadece, yetkili Sosyal Sigortalar Merciinin muvafakatı ile yapılır. Acil durum, yardım yapılmasını, ilgili kimsenin hayatını veya sağlığını ciddi olarak tehlikeye sokmaksızın ertelenmeyecek olması halinde, söz konusudur.

(6) 15'nci maddenin 4'ncü fıkrası aynen geçerlidir.

(7) Para yardımları, aylık veya gelirler, toptan ödemeler, bakım parası ve cenaze parası dışında, yetkili Sosyal Sigorta Merciinin talebi üzerine, 1'nci fıkrada belirtilen Sosyal Sigorta Mercii tarafından yapılır.

Madde 24

Yetkili Sosyal Sigorta Mercii, 23'ncü maddeye göre yapılan masrafları, idari masraflar hariç, ikamet mahallindeki Sosyal Sigorta Merciine tazmin eder.

Madde 25

Bu madde 2.11.1984 tarihinde imzalanan, 1.4.1987 tarihinde yürürlüğe giren, II. Ek Sözleşme ile kaldırılmıştır.

BÖLÜM V

MALÜLLÜK, YAŞLILIK VE ÖLÜM SİGORTALARI (AYLIKLARI)

Madde 26

Bu madde 2.11.1984 tarihinde imzalanan, 1.4.1987 tarihinde yürürlüğe giren, II. Ek Sözleşme ile kaldırılmıştır.

Madde 27

Her iki akit taraf mevzuatına göre nazara alınabilecek sigortalılık sürelerinin mevcudiyeti halinde, uygulanacak mevzuata göre yardım hakkının doğmasında, diğer akit taraf mevzuatına göre geçen ve aynı zamana rastlamayan, hesaba dahil edilebilir nitelikteki sigortalılık süreleri de nazara alınır. Sigortalılık sürelerinin ne ölçüde hesaba dahil edilebileceği, bunların hesaba dahil edilebilirliğini tayin eden mevzuata göre tespit edilir.

Madde 28

Alman Sosyal Sigorta Mercii için aşağıdaki hususlar geçerlidir.

(1) Türk mevzuatına göre geçen prim ödeme süreleri, şayet bu süreler maden işletmelerinde, yer altında geçmiş iseler, 27'nci maddeye göre maden işçilerinin rant sigortasında nazara alınır. Alman mevzuatına göre yardım hakkı için sürekli olarak yer altındaki işlerin veya bunlara muadil işlerin yapılmış olması şart koşulduğu takdirde, Alman Sosyal Sigorta Mercii, Türk mevzuatına göre geçen prim ödeme sürelerini, sadece, bu süreler içerisinde aynı mahiyetteki işlerin yapılmış olması halinde, nazara alır. Türk mevzuatına

göre geçen, maden işçilerinin rant sigortasında nazara alınmayacak olan prim ödeme süreleri, bu süreler içerisinde, son defa şayet, uygun bir çalışma icra edilmişse hizmetlilerin rant sigortasında aksi hallerde ise, işçilerin rant sigortasında nazara alınır.

(2) Ölçü esasları, Alman mevzuatına göre, aylık veya gelir hesabında nazara alınan sigortalılık sürelerinden teşekkül eder.

(3) Aylık veya gelir talep etme koşullarının sadece 27'nci maddenin nazara alınması ile yerine gelmesi halinde ikame süresine isabet eden yardım kısmının sadece yarısı ödenir.

(4) Çocuk zammı veya yetim aylığındaki artış meblağı, aylık veya gelir talep etme hakkının, 27'nci madde nazara alınmaksızın mevcut olması ve Türk mevzuatına göre çocuk zammı veya yetim aylığı ödenmemesi halinde, iç mevzuat esaslarına göre ödenir. Aksi hallerde, çocuk zammı veya yetim aylığındaki artış meblağı, iç mevzuat esaslarına göre nazara alınan meblağın yarısı oranında ödenir. Çocuk zammı, emekli aylığının sigortalılık süresine bağlı olmayan bir bölümüdür.

(5) Maden işçileri için öngörülen mali denge yardımının kaldırılmasında, Türk maden işletmeleri ile Alman maden işletmeleri eşdeğer kabul edilir.

(6) Alman maden işçileri rant sigortası mevzuatına göre ek yardım yapılmasında, Türk mevzuatına göre geçen sigortalılık süreleri nazara alınmaz.

(7) Meslekte iş göremezlik, iş göremezlik veya madencilerden meslekte iş göremezlik hali sağlık nedenine dayanmıyorsa, Alman mevzuatına göre bu gibi-lere aylık bağlanmasında 4 a maddesi uygulanmaz.

Madde 29

Türk Sosyal Sigorta Mercii için aşağıdaki hususlar geçerlidir:

(1) Alman mevzuatına göre, maden işletmelerinde yer altında geçen prim ödeme süreleri, sözleşmenin 27'nci maddesi hükümleri çerçevesi dahilinde, Türk mevzuatına göre, erken yaşlılık aylığının bağlanması için gerekli şartların mevcut olup olmadığı hususunun tahkikinde, Türkiye'de maden işletmelerinde yer altında geçen sürelerle eşdeğer kabul edilir.

(2) Aylık veya gelirlerin hesabında, Türkiye'de geçen sigortalılık süreleri ile sigorta primine esas tutulan ücretler nazara alınır.

(3) Türk prim ödeme sürelerinden bir aylık veya gelir bağlanmasını talep etme hakkının mevcut olmaması, ancak, sözleşmenin 27'nci maddesine göre bir aylık veya gelir talep etme hakkının mevcut olması halinde, aşağıdaki hükümler uygulanır.

(a) Yetkili Türk Sosyal Sigorta Mercii, birleştirilen sigortalılık süreleri kendi mevzuatına göre geçmiş ve aylık veya gelir hesabında nazara alınacakmış gibi, aylık veya geliri tespit eder.

(b) Yetkili Türk Sosyal Sigorta Mercii bilahere, (a) bendine göre nazari olarak

tespit edilen aylık veya gelirin, kendi mevzuatına göre geçen prim ödeme sürelerinin her iki akit taraf mevzuatına göre geçen prim ödeme sürelerinin toplamına olan oranına uyan kısmını hesaplar, bu şekilde hesaplanan aylık veya gelir meblağı, gereği halinde, Türk mevzuatında öngörülen en düşük aylık, aylık veya gelir düzeyine çıkartılır.

(4) Bir kimsenin Türk sigortasına girişinden önce bir Alman rant sigortasına girmiş bulunması halinde, Alman Rant Sigortasına girişi, Türk Sigortasına giriş olarak kabul edilir.

(5) Türk mevzuatına göre sigortaya devam hususunda, Alman mevzuatına göre geçen sigortalılık süreleri nazara alınır.

Madde 30

Bu madde 2.11.1984 tarihinde imzalanan, 1.4.1987 tarihinde yürürlüğe giren, II. Ek Sözleşme ile kaldırılmıştır.

Madde 31

Bu madde 2.11.1984 tarihinde imzalanan, 1.4.1987 tarihinde yürürlüğe giren, II. Ek sözleşme ile kaldırılmıştır.

Madde 32

Akit taraflardan birinin mevzuatına göre geçmiş olmamakla beraber, bu akit taraf mevzuatına göre nazara alınması gereken sigortalılık süreleri diğer akit taraf mevzuatına göre de sigortalılık süresi olarak kabul edilir.

BÖLÜM VI

ÇOCUK ZAMMI

Madde 33

(1) Akit taraflardan birinin ülkesinde çalışan ve çocukları diğer akit taraf ülkesinde ikamet eden bir kimse, çocukları çalışmakta olduğu ülkede ikamet ediyormuş gibi, çalıştığı ülke mevzuatına göre çocuk parasını aşağıdaki fıkralar gereğince alır. Bu husus, çalışma ilişkisi sona erdikten sonra, hastalık sigortasından geçici iş göremezlik ödeneği alan veya Alman mevzuatının uygulanması söz konusu olan hallerde işsizlik sigortası tazminatı alan ve çalışılan ülkede, ikamet eden bir kimse için de geçerlidir.

2. 33'ncü maddeye 2'nci fıkra olarak şu hüküm eklenmiştir:

(2) Federal Almanya'da çalışan Türk işçilerinin kendi ülkelerinde yaşayan çocukları için ödenecek çocuk parası miktarlarına ilişkin olarak, taraflar arasında ileride yeni bir düzenleme yapılıncaya değin şu yöntem izlenecektir. Birinci fıkranın uygulanmasında; Federal Almanya'da çalışan Türk işçilerinin ülkelerinde yaşayan çocukları için, Alman makamları tarafından 1 Ocak 1975 tarihinden itibaren, diğer işçi gönderen ülkelerin Federal Almanya'da çalışan işçilerinin bu ülkelerdeki çocukları için yapılan sözleşmeler uyarınca ödenen en yüksek düzeydeki çocuk paraları aynen ödenir.

(3) (1)'nci fıkrada belirtilen çocuklardan aşağıda yazılı olanlar anlaşılır. İlgilinin:

a) Nesebi sahih çocukları,

b) Geçimi üvey baba veya üvey ana tarafından sağlanan üvey çocukları,

c) Nesebi sahih olarak kabul edilen çocukları,

d) Evlat edinilen çocukları,

e) Geçimleri kendisi tarafından sağlanan nesebi gayri sahih çocukları (ancak, babalar için, babalığına hükmedilmiş veya geçiminin sağlanması babaya tevdi edilmiş olması şarttır.)

(4) Çocukların ikamet ettiği akit taraf ülkesinde çalışan ve bunların geçi-mini sağlamakla yükümlü olan başka bir kimsenin bu taraf mevzuatına göre çocuk zammına hak kazanmış bulunması halinde, (1)'nci fıkra hükmü uygulanmaz. (1)'nci fıkrada belirtilen nitelikte bir kimsenin bulunması sebebiyle çocuk zammının, çocuğun ülkesinde ikamet ettiği akit tarafın mevzuatına göre hak sahibi bulunan kimseye ödenmesi yükümlülüğünü kaldıran mevzuat uygulanmaz.

(5) Bir takvim ayı içinde her iki akit taraf mevzuatına göre çocuk zammına müstehak olan bir kimse, bu aya ait çocuk zammını, yalnız ülkesinde ilk çalıştığı akit taraf mevzuatına göre alır.

Madde 33a

(1) İşçi kendisine ödenen çocuk zamlarını çocukların bakımında kullanmadığı takdirde, aşağıdaki hüküm uygulanır:

a) Yetkili makam, çocukların ikamet ettiği ülke irtibat bürosunun talebi ve aracılığı üzerine çocuk başına isabet eden çocuk parasını gerçekte çocuklara bakan gerçek veya tüzel kişiye ödemek suretiyle tediye vecibesini yerine getirmiş olur. Çocukların bakımına hak sahibinin eşinden gayri şahıslar da katılıyorsa, bu takdirde çocuk parası eşe ödenir. Çocukların bakımına birden fazla şahısların katıldığı diğer hallerde, çocuk parası, çocuklara en çok bakan şahsa ödenir.

b) a bendine göre, bir çocuk başına isabet eden çocuk parası, bütün çocuklara ait toplam çocuk parasının, çocuk adedine eşit surette taksiminden elde edilen meblağdır.

c) Haksız ödenen çocuk paralarının istirdadı hakkındaki mevzuat muvacehesinde, çocuk parası işçiye ödenmiş sayılır.

(2) 1'nci fıkranın a bendinde söz konusu talepnamede çocuk parasının ödenmesi gereken gerçek veya tüzel şahsın belirtilmesi gerekir. Yetkili mercii 1'nci fıkranın a bendinde söz konusu talepnamede verilen bilgileri ayrıca tahkike lüzum kalmaksızın, bu talebe uyar. Yetkili Merci, irtibat bürosu tarafından belirtilen şahsa ödemeyi yapmakla tediye vecibesini her halükarda yerine getirmiş sayılır. 1'nci fıkrada derpiş olunan ödeme şartlarının ortadan kalkması halinde durum, çocukların ikamet ettiği ülke irtibat bürosu tarafından, yetkili merciye bildirilir. Yetkili merciin ödemeyi durdurabilmesi veya ödemeyi çocukların ikamet ettiği ülkedeki başka bir şahsa çevirebilmesi, ancak,

çocukların ikamet ettiği ülke irtibat bürosuna önceden haber vermesi ve durum hakkında mütalaasını bildirmesine imkan bırakmasıyla mümkündür.

Madde 34

Akit taraflardan birinin mevzuatına göre çocuk zammına hak kaza-nılması, sigortalılık sürelerinin veya muadili sürelerin tamamlamasına bağlı olan hallerde, her iki akit taraf ülkelerinde birbirini takiben geçen bütün süreler nazara alınır.

BÖLÜM VII

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 35

Bu madde 2.11.1984 tarihinde imzalanan, 1.4.1987 tarihinde yürürlüğe giren II. Ek Sözleşme ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 36

Bu sözleşme, yabancı memleketlerde ikamet edilmiş olması halinde, ikamet mahallinin yetkili Sosyal Sigorta Merciine bildirilmesi veya bu merciin tespit edeceği bir makama müracaat mecburiyetini ortadan kaldırmaz.

Madde 37

Akit taraflardan birinin mevzuatına göre para yardımları elde edilen kazanca veya ödenen primlere göre tespit edildiği takdirde, 28 ve 29'ncu maddelerin (2)'nci fıkrası hükümleri saklı kalmak şartı ile, bu akit taraf mevzuatına göre geçen sigortalılık süresi içinde elde edilen kazançlar veya ödenen primler ortalaması diğer akit taraf mevzuatına göre geçen ve bu sözleşmeye göre nazara alınması gereken sigortalılık süresi içinde elde olunan kazançların veya ödenen primlerin ortalaması sayılır.

Madde 38

Akit taraflardan birinin mevzuatının uygulanmasında, diğer akit taraf mevzuatına göre geçen prim ödeme sürelerinin nazara alınması gerektiği takdirde, Türk mevzuatına göre geçen yedi prim ödeme günü, Alman mevzuatına göre bir prim ödeme haftası, Türk mevzuatına göre geçen otuz prim ödeme günü, Alman mevzuatına göre bir prim ödeme ayı veya aksi olarak kabul edilir. Bir takvim yılı içinde Türk mevzuatına göre geçen prim ödeme günleri, Alman mevzuatının uygulanmasında, en fazla, bir sigortalılık yılı veya oniki takvim ayı olarak kabul edilir.

Madde 39

Akit taraflardan birinin mevzuatına göre para yardımlarının hesaplanmasında, ilgilinin diğer akit taraf ülkesinde ikamet eden geçindirmekle yükümlü olduğu kimseleri de nazara alınır.

Madde 40

Akit taraflardan birinin Sosyal Sigorta Mercii diğer akit taraf ülkesinde oturan bir kimseye para yardımlarını, oturduğu yerde tedavülde bulunan para ile de yapmaya yetkilidir. Sosyal Sigorta Mercii, sigortalıya yapacağı para yardımlarını, bu yardımın yapıldığı gün cari olan kur üzerinden öder.

Madde 41

(1) Bu sözleşme gereğince yapılacak ödemelerde transfer tarihindeki muameleler için cari kur esas alınır.

(2) Transfer tarihindeki muameleler için cari olan kur Milletlerarası Para Fonu ile birlikte tespit edilen kura (par vaule) tekabül etmekte olup bunun Milletlerarası Para Fonu hakkındaki Anlaşmanın 4'ncü maddesinin (3)'ncü bölümündeki kur sınırları içinde bulunması gerekir.

(3) Milletlerarası Para Fonu transfer tarihindeki muameleler için, (2)'nci fıkrada belirtilenden ayrı bir kura müsaade etmişse bu kur muteber olur.

(4) Akit taraflarından birinin parası için transfer tarihinde (2)'nci veya (3)'ncü fıkra hükümlerine uygun bir kur mevcut değilse, bu akit tarafın kendi parasının Amerikan dolarına veya serbest olarak tahvil edilebilen diğer bir para-ya veya altına olan değerine göre tespit ettiği kur esas alınır. Böyle bir kur da tespit edilmemiş ise, her iki akit taraf, hak ve nesafet kaidelerine uygun bir kurun uygulanmasına müsaade ederler.

Madde 42

(1) Para yardımına hak kazanmış olan bir kimsenin yabancı memlekette ikameti sırasında, bu yardımı almaya yetkili olduğunu bildirdiği, kendi ülkesinde oturan bir kimseye verilmesi mecburiyetine mütedair akit taraflardan birinin uyguladığı mevzuat ve nizamlar, sigortalı diğer akit taraf ülkesinde ikamet ediyorsa, bu sözleşmenin tatbikinde uygulanmaz.

(2) Her iki akit taraf, bu sözleşmeye göre, bir akit taraf ülkesinden diğer akit taraf ülkesine yapılacak olan her türlü ödemelerin kolaylıkla transfer edilebilmesi için gerekli mevzuat değişikliğini yapmakla ve transfer müsaadelerinin hiçbir tahdide tabi tutulmaksızın ve süratle verilmesi hususunda yetkili makamlara talimat vermekle yükümlüdürler.

(3) Akit taraflar arasında yapılan transferlere tahdit konduğu takdirde, akit taraflar, bu sözleşmeye göre bir akit taraf ülkesinden diğer akit taraf ülkesine yapılacak transferlerin hiçbir tahdide tabi tutulmaksızın yapıla-bilmesini derhal sağlarlar.

Madde 43

(1) Akit tarafların Sosyal Sigorta Mercileri, bu mercilerin dernekleri, resmi makamları ve mahkemeleri, 2'nci maddenin 1'nci fıkrasında belirtilen mevzuatın ve bu sözleşmenin uygulanmasında, sanki kendi mevzuatlarını uyguluyorlarmış gibi, birbirlerine karşılıklı yardımda bulunurlar. Nakdi yardımlar dışındaki yardımlar ücretsizdir.

(2) 1'nci fıkranın 1'nci cümlesi hekim muayeneleri için de geçerlidir. Tıbbi muayene masrafları, seyahat masrafları, mahrum kalınan kazanç, müşahade amacı ile yapılan yerleştirme masrafları ile diğer nakdi yardımlar, posta masrafları dışında, talep sahibi merci tarafından tazmin edilir. Hekim muayenesinin, her iki akit taraf yetkili Sosyal Sigorta Merciilerinin yararına olarak yapılması halinde, masraflar tazmin edilmez.

Madde 44

(1) Akit taraflardan birinin resmi makamına, mahkemesine veya Sosyal Sigorta Merciine ibrazı gereken belgeler veya diğer evrak vergi ve resimden kısmen veya tamamen muaf ise, bu muafiyet, bu sözleşmenin uygulanmasında, diğer akit tarafın resmi makamına, mahkemesine veya Sosyal Sigorta Merciine ibraz edilecek belge ve diğer evraka da teşmil edilir.

(2) Bu sözleşmenin uygulanmasında akit taraflardan birinin resmi ma-kamına, mahkemesine veya Sosyal Sigorta Merciine verilecek olan tanzim eden makamın mühürünü veya damgasını taşıyan belgelerin, diğer akit ta-rafın resmi makamlarında, mahkemelerinde ve Sosyal Sigorta Merciilerinde muameleye konulması için ayrıca tasdiki istenmez.

Madde 45

(1) Akit tarafların resmi makamları, mahkemeleri veya Sosyal Sigorta Merciine, bu sözleşmenin uygulanmasında, birbirleriyle ve ilgili kimseler ve temsilcileri ile kendi resmi dilleriyle doğrudan doğruya muhabere edebilirler. Gereken hallerde mütercimden yararlanılmasına mütedair mevzuat hükümleri saklıdır.

(2) Akit taraflardan, birinin resmi makamları, mahkemeleri ve Sosyal Sigorta Merciileri verilen dilekçeleri veya sair belgeleri, münhasıran diğer akit tarafın resmi dilinde yazılmış olması yüzünden, reddedemezler.

Madde 46

(1) Akit taraflardan birinin mevzuatına göre yapılacak bir yardıma ilişkin dilekçenin, diğer akit taraftaki aynı mahiyetteki bir yardıma ilişkin dilekçeyi almaya yetkisi olan bir merciye verilmiş olması halinde, dilekçe yetkili Sosyal Sigorta Merciine verilmiş kabul edilir. Aynı husus diğer konulara ilişkin dilekçeler ile beyannameler ve itirazlar için de geçerlidir.

(2) Akit taraflardan birinin mevzuatına göre yapılacak yardımlara ilişkin bir dilekçe, diğer akit taraf mevzuatına göre olan aynı mahiyetteki yardımlara ilişkin bir dilekçe olarak da geçerlidir. Bu husus, dilekçe sahibinin diğer akit taraf mevzuatına göre kazanılan hakların tespiti hususunun, bu akit taraf mevzuatına göre, yardım koşullarının yerine gelmesi bakımından geçerli olan zamanı belirleyebildiği hallerde, erteleneceğini açık olarak talep etmiş olması halinde, geçerli değildir.

Madde 47

Akit taraflardan birinin Sosyal Sigorta Merciinin kararları, diğer akit taraf ülkesinde oturan bir kimseye doğrudan doğruya iadeli taahhütlü mektupla bildirilir.

Madde 47a

Bir akit tarafın muvazzaf konsoloslukları, kendi yurttaşlarının haklarının korunması ve teminat altına alınması bakımından, diğer akit taraf ülkesinde, ayrıca bir yetki belgesi ibrazına lüzum kalmaksızın gerekli işlemlere tevessül etmeye yetkilidirler. Özellikle kendi yurttaşlarının menfaatleri yönünden 43'ncü madde de söz konusu merciilere müracaat edebilirler, bilgi verebilirler ve hukuki yardımda bulunabilirler.

Madde 48

(1) Yetkili makamlar, bu sözleşmenin uygulanması için alınan tedbirlerle bu sözleşmenin uygulanması ile ilgili olarak kendi mevzuatlarında yapılan değişiklik ve ek olarak çıkarılan mevzuat hakkında karşılıklı olarak birbirlerine bilgi verirler. Yetkili makamlar, bu sözleşmenin uygulanması ile ilgili hususları doğrudan doğruya aralarında yapacakları bir anlaşma ile tespit ederler.

(2) Bu sözleşmenin uygulanmasını kolaylaştırmak üzere irtibat büroları teşkil edilir.

İrtibat Büroları şunlardır:

- Federal Almanya Cumhuriyeti'nde: Hastalık sigortası için, der Bundesverband der Ortskrankenkassen, Bad Godesberg,
- İşkazaları Sigortası için, der Hauptverband der Gewerblichen Berufsgenossenschaften e.v., Bonn
- İşçilerin Rant Sigortası için, die Landesversicherungsanstalt Oberfranken und Mittelfranken, Bayreuth,
- Müstahdemlerin Rant Sigortası için, die Bundesversicherungsanstalt für Angestellte, Berlin;
- Madencilerin Emeklilik Sigortası için, die Bundesknappschaft, Bochum;
- Saar Bölgesindeki izabe ocaklarında çalışan işçiler için Munzam Sigorta, Die Landesversicherungsanstalt für das Saarland, Saarbrücken;
- Çocuk Zammı için,Die Hauptstelle der Bundesanstalt für Arbeit (Kindergeldkasse), Nürnberg;

Türkiye'de:

Bütün sigorta için; Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü

Emekli Sandığı ile ilgili emeklilik işleri için: T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü, Ankara Esnaf ve sanatkârlar ve diğer bağımsız çalışanlarla tarımda kendi nam ve hesabına çalışanların işlemleri için, Bağ-Kur Genel Müdürlüğü-Ankara

(3) Alman mevzuatında belirtilmemiş olması halinde, işçilerin rant sigortası içerisinde, bu sigorta için kurulmuş bulunan İrtibat Bürosu, tıbbi mesleği teşvik edici ve rehabilitasyon ile ilgili ek önlemler dışında olmak üzere, yardımların tespiti hususunda yetkilidir. Ancak bunun için,

a) Sigortalılık sürelerinin Türk ve Alman mevzuatına göre, geçmiş veya nazara alınabilir olmaları, veya

b) Hak sahibi mutad olarak Türkiye topraklarında ikamet ediyor olması, veya

c) Hak sahibi nin, Türk uyruğuna sahip olarak, mutaden âkit taraf ülkelerinin dışında ikamet ediyor olması, gereklidir.

Özel kurumların yetkisi aynen bırakılmıştır.

Madde 49

(1) Akit taraflardan birinin avans ödeyen bir Sosyal Sigorta Merciinin isteği üzerine bu Sosyal Sigorta Mercii hesabına, diğer akit tarafın yetkili Sosyal Sigorta Mercii kendi mevzuatına göre hak kazanılmış olup yapılmakta bulunan veya sonradan yapılacak olan yardımlardan bu avans tutarını mahsup eder.

(2) Akit taraflardan birinin mevzuatına göre, hastalık halinde, yetkili Hastalık Sigortası Mercii tarafından yapılması gereken para yardımı dolayısı ile gelir veya aylığın tamamen veya kısmen yetkili Hastalık Sigortası Merciine devri gerektiği takdirde, bu devir yükümlülüğü, diğer akit taraf mevzuatına göre ödenen gelir veya aylıklar için de uygulanır.

(3) Akit taraflardan birinin mevzuatına göre para yardımına hak kazanan bir kimse veya bunun geçindirmekle yükümlü olduğu kimseleri, yardıma hak kazandıkları süre için, diğer akit taraf sosyal yardım müessesinden yardım görmüşlerse, bu para yardımları, ödemeyi yapan Sosyal Yardım Müessesesinin isteği üzerine ve onun hesabına bu Sosyal Yardım Müessesesinin merkezi, para yardım yapacak olan akit taraf ülkesinde imiş gibi, tevkif edilir.

Madde 50

(1) Akit taraflardan birinin mevzuatına göre, diğer akit taraf ülkesinde olan bir sigorta vakası dolayısı ile yardıma hak kazanan bir kimse diğer akit taraf nizamlarına göre üçüncü bir şahıstan zararın tazminini istemek hakkına sahip ise, bu hak, ilgili mevzuat dairesinde, yardımı yapacak olan akit tarafın Sosyal Sigorta Merciine intikal eder.

(2) Akit taraflardan birinin Sosyal Sigorta Mercii üçüncü bir şahıstan doğrudan doğruya bir tazminat istemek hakkına sahip ise, diğer akit taraf bu hakkı tanır.

(3) Aynı sigorta vakası dolayısı ile akit taraflardan her ikisinin Sosyal Sigorta Merciileri de tazminat isteme hakkına sahip iseler, bunlar müteselsil alacaklı sayılırlar. Bu Sosyal Sigorta Merciileri alınacak tazminatı yapacakları yardımlarla orantılı olarak paylaşırlar.

Madde 51

Akit taraflardan birinin mevzuatına göre diğer akit taraf ülkesinde ikamet eden bir kimsenin borçlandığı sosyal sigorta primleri, borçlunun ikamet ettiği ülkede yürürlükte bulunan mevzuata göre borçlanılmış primler gibi tahsil edilir.

Madde 52

Bu madde 2.11.1984 tarihinde imzalanan, 1.4.1987 tarihinde yürürlüğe giren II. Ek Sözleşme ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 53

Bu sözleşme, yürürlük tarihinden önce geçen sigortalılık süreleri ile vukua gelmiş bulunan sigorta vakaları için de uygulanır. Bu husus, sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki sürelere ait yardımlar ile toptan ödeme ve prim iadesi suretiyle karşılanan yardımlar için yeniden bir hak doğurmaz.

Madde 54

(1) Bu sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten önce vukua gelmiş bulunan sigorta vakaları için ödenecek gelir veya aylıklar, yapılacak müracaat üzerine, bu tarihten başlanarak ödenir veya yeniden tespit olunur. Bu gelir veya aylıkların mevzuata göre re' sen tespiti gerekiyorsa, gelir veya aylık tespiti için müracaata mahal yoktur.

(2) Gelir veya aylığın (1)'inci fıkra gereğince yeniden tespitinde ilgilinin gelir veya aylığa hak kazanmadığı anlaşıldığı veya bu sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki süreye ait olmak üzere son defa tespit edilen gelir veya aylıktan daha az gelir veya aylığa hak kazandığı tespit edildiği takdirde, daha fazla olanı tahsis olunur.

(3) (1)'inci fıkra gereğince yapılacak müracaat bu sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde yapılmış ise, gelir veya aylık veyahut yükseltilen gelir veya aylık hakkı bu sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten başlar.

Madde 55

(1) Akit taraf arasında bu sözleşmenin tefsir veya uygulamasıyla ilgili olarak çıkacak anlaşmazlıkları akit tarafların yetkili makamları müzakere yolu ile halletmeye çalışırlar.

(2) Anlaşmazlık bu şekilde halledilemediği takdirde, akit taraflardan birinin isteği üzerine anlaşmazlığın halli bir hakem heyetine verilir.

(3) Hakem heyeti, her vaka için ayrı olmak üzere, akit taraflardan her birinin göstereceği bir üye ile akit taraflar hükümetlerinin birlikte kararlaştıracakları üçüncü bir devletin vatandaşı bir başkandan teşekkül eder. Akit taraflardan birinin hakem heyetine müracaat edeceğini diğer akit tarafa bildirdiği tarihten itibaren üyelerin iki ay içinde, başkanın da üç ay içinde tayini gerekir.

(4) (3)'üncü fıkra ile tespit edilen müddetlere riayet edilmediği veya başkaca bir anlaşmaya da varılamadığı takdirde, akit taraflardan her biri, gerekli tayinlerin yapılması için, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Başkanı'na müracaatta bulunabilir. Başkanın akit taraflardan birinin vatandaşı olması veya bu vazifeyi başka sebeplerle yerine getirememesi halinde, tayinler başkan yardımcısı tarafından yapılır. Başkan yardımcısının da akit taraflardan birinin vatandaşı olması veya onun da bu vazifeyi yerine getirememesi halinde, mahkemenin akit taraflar vatandaşı olmayan en kıdemli bir mensubu bu tayini yapar.

(5) Hakem heyeti çoğunlukla karar verir. Bu karar tarafları bağlar. Akit taraflardan her biri kendi seçtiği üye ile hakem heyetinin bu vak' anın görüşüldüğü sırada bulunduracağı temsilcilerinin masraflarını ödemekle yükümlüdür. Başkanın masrafları ile diğer masraflar akit taraflarca yarı yarıya ödenir. Hakem heyeti masrafların karşılanması için bunlar dışında başka bir çözüm yolu kararlaştırılabilir. Hakem heyeti uygulayacağı usulleri kendisi tayin eder.

Madde 56

Bu sözleşmeye bağlı nihai protokol bu sözleşmenin ayrılmaz bir parçasıdır.

Madde 57

Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde aksine bir beyanda bulunmadığı takdirde, bu sözleşme Berlin Landı içinde muteber olur.

Madde 58

(1) Bu sözleşme yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl için muteberdir. Her defasında bir yıllık müddetin sona ermesinden üç ay evvel sözleşmenin yürürlükten kaldırılacağına dair yazılı ihbarda bulunulmadığı takdirde, müteakip senelerde de yürürlükte kalır.

(2) Bu sözleşmenin yürürlükten kalkması halinde, akit taraflar mevzuatına göre yabancı memlekette ikamet etmiş olması dolayısı ile yardım alma hakkının kaldırılması, yardımın kesilmesi veya durdurulması hususlarındaki sınırlayıcı hükümler nazara alınmaksızın sözleşmenin yürürlükten kaldırıldığı tarihe kadar kazanılan haklar hakkında bu sözleşme hükümleri uygulanır.

Madde 59

(2.11.1984 tarihli II. Ek Sözleşmeye göre)

(1) Bu Ek Anlaşma onaylanacaktır; onay belgeleri mümkün olan en kısa zamanda, Bonn'da teati edilecektir.

(2) Bu Ek Anlaşma, onay belgelerinin teati edildiği ayı takip eden ikinci ayın birinci günü yürürlüğe girer.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE FEDERAL ALMANYA CUMHURİYETİ ARASINDA SOSYAL GÜVENLİK KONUSUNDA YAPILAN SÖZLEŞMEYE AİT NİHAİ PROTOKOL

(1) Sözleşmenin 1'inci maddesine ilişkin olarak:

3 numara anlamındaki yetkili Türk Makamlarının kanuni yetkililerine dayanarak çıkardıkları genelgeler de 2 numara anlamındaki düzenlemeler gibi geçerlidir.

(2) Sözleşmenin 2'nci maddesine ilişkin olarak:

a) Sözleşmenin V'nci bölümü, Almanya Federal Cumhuriyetindeki maden işçilerinin munzam sigortası ile tarım işçilerine yapılan yaşlılık yardımı hakkında uygulanmaz.

b) Akit taraflardan birinin mevzuatına göre, sözleşmenin uygulanmasına ilişkin koşullardan ayrı olarak, başka bir anlaşmanın veya devletler üstü düzenlemeye ilişkin koşulların da yerine getirilmiş olması halinde, bu tarafın Sosyal Sigorta Mercii, bu sözleşmenin uygulanmasında, diğer anlaşmayı veya devletler üstü düzenlemeyi nazara almaz.

c) Sözleşmenin 2'nci maddesinin 2'nci fıkrası ile b bendi hükmü, Almanya Federal Cumhuriyeti için devletlerarası anlaşmalardan veya devletler üstü hukuktan doğan veya bunların uygulanmasına yarayan sosyal güvenlik mevzuatında, sigorta yükümlülüğü konusundaki düzenlemeleri içermekte olması halinde, uygulanmaz.

(3) Sözleşmenin 3'ncü maddesine ilişkin olarak;

d bendi anlamındaki devletler üstü hukuk halen, Türkiye Cumhuriyeti için bahis konusu değildir.

(4) Sözleşmenin 3 ve 4'ncü maddelerine ilişkin olarak:

c bendi hükümleri, Türkiye bakımından, orada bildirilen mutabakatın kendisi için bağlayıcı olması halinde geçerlidir.

(5) Sözleşmenin 4 ve 4 a maddelerine ilişkin olarak:

a) 4'ncü madde, Alman Sosyal Sigorta Mercilerinin kendi takdirlerine göre ödeyebildikleri aylık veya gelirler bakımından geçerli değildir.

b) Devletlerarası Anlaşmalardaki sigorta yükümlülüğü düzenlemeleri aynen bırakılmıştır.

c) Akit taraflardan birinin, sigortalıların ve işverenlerin, Sosyal Sigorta Mercileri ile derneklerin muhtar idare organlarındaki ve keza sosyal güvenliğin hükmü ve yetkisindeki katkısını sağlayan mevzuatı aynen bırakılmıştır.

d) 4'ncü maddeye göre, Alman vatandaşlarına muadil sayılan kimseler, Almanya Federal Cumhuriyeti ülkesi dışında ikamet ettikleri sürece, Alman rant sigortasında isteğe bağlı olarak sigortaya devam hakkına sahip değildirler. Kendileri için nihai protokolün 16. numarası hükümleri geçerli bulunan, muadil kimselerin yararına olan geçici hükümler veya mevzuat aynen bırakılmıştır.

e) Sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, Alman mevzuatına göre nazara alınan aylık veya gelirler Almanya Federal Cumhuriyeti ülkesi dışında ika-met eden Türk vatandaşlarına ödenir ve transfer edilir. Sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, Türk mevzuatına göre nazara alınan aylık veya gelirler, Türkiye Cumhuriyeti ülkesi dışında ikamet eden Alman vatandaşlarına ödenir ve Almanya Federal Cumhuriyetine transfer edilir.

(6) Sözleşmenin 4a maddesi ile ilgili olarak:

a) Aşağıda belirlenen ve

- Vukuu sırasında, kazanılan Federal hukuka göre sigortalı bulunmadığı, kazalar (meslek hastalıkları) nedeni ile,

- Federal hukuka göre geçmemiş bulunan sigortalılık sürelerine istinaden yapılacak yardımlara ilişkin Alman mevzuatı aynen bırakılmıştır.

b) Rant Sigortası Sosyal Sigorta Merciileri tarafından yapılan, tıbbi ve mesleği teşvik edici ve rehabilitasyon ile ilgili ek önlemlere ilişkin Alman Mevzuatı aynen bırakılmıştır.

(7) Sözleşmenin 6 ilâ 9'ncu maddelerine ilişkin olarak:

Sözleşmenin 6 ilâ 9'ncu maddelerine göre, bir işçi,

Ülkesinde çalıştığı akit tarafın mevzuatına tabi değil ise, kendisi ve işvereni hakkında, bu akit tarafın sosyal sigorta primleri müteferrik yardımlar ve iş teşviki ve işsizlik sigortası yönetmeliklerine göre yapılan yardımlara iliş-kin mevzuatı da uygulanmaz.

(8) Sözleşmenin 8'nci maddesine ilişkin olarak:

a) 2'nci fıkrada tespit edilen süre, sözleşmenin yürürlüğe girdiği gün çalışmakta olan kimseler için, aynı günden itibaren başlar.

(9) Sözleşmenin 10'ncu maddesine ilişkin olarak:

Alman mevzuatına göre, Alman rant sigortasından bağlanan aylık veya gelirin, kaza sigortasından yapılan yardımın miktarına etkisi olması halinde, aynı etki Türk mevzuatına göre bağlanan aynı mahiyetteki aylık veya gelir için de söz konusudur.

(10) Sözleşmenin 11'nci maddesine ilişkin olarak:

a) 11'nci madde, Alman mevzuatına göre bir Sosyal Sigorta Merciinin takdirine göre yapılan yardımlar içinde aynen geçerlidir.

b) 1. Hastalık sigortası hakkındaki Alman mevzuatına göre, sigortalılık yükümlülüğünün, işe ilk girişe göre muhafaza edilecek olması halinde, Almanya Federal Cumhuriyeti ülkesinde veya dışındaki işe ilk giriş aynı şekilde nazara alınır.

2. Hastalık sigortasına ilişkin Alman mevzuatına göre, sigortalılık yükümlülüğünü, Alman hastalık sigortasında sigortalı olan bir kimse ile vaki evliliğe göre muhafaza edilecek olması halinde,

Türk hastalık sigortasındaki bir sigortalı ile olan evlilik eşdeğer kabul edilir.

(11) Sözleşmenin 14'ncü maddesine ilişkin olarak:

a) 3'ncü fıkranın 1'nci cümlesine göre, hastalık sigortası hakkındaki Türk mevzuatının uygulanmasında, aylık veya gelir sahiplerinin hastalık sigortası için öngörülen sigorta prim yardımı yapılmaz.

b) Alman rant sigortasından bir aylık veya gelir almakta olan bir kimse Türkiye'de ikamet ettiği takdirde, bu kimsenin, aylık veya gelir sahiplerinin Alman hastalık sigortasındaki sigortalılık yükümlülüğüne istinaden ödemek mecburiyetinde olduğu sigorta primleri, rant sigortası yetkili Alman Sosyal Sigorta Mercii tarafından, hastalık sigortası yetkili Alman Sigorta Merciinin nam ve hesabına olmak üzere, hak sahibinin aylık veya gelirinden kesilir.

c) Akit taraflardan birinin, aylık veya gelir bağlanması için dilekçe ile başvuruda bulunan bir kimsenin, bu başvurusu nedeni ile doğan sigortalılık yükümlülüğüne istinaden ve aylık veya gelirin kabulüne kadar, primleri bizzat ödemek mecburiyetinde olduğu hakkındaki mevzuatı, 1'nci fıkrada belirtilen kimseler hakkında uygulanmaz. Aylık veya gelir bağlanması

hakkındaki dilekçe ile aylık veya gelir kararının tebliği arasındaki süre içerisinde sadece sağlık yardımları yapılır. Cenaze parası ile analık parası, aylık veya gelir bağlanması hakkındaki dilekçenin kabul edilmesinden sonra ödenir. Aylık veya gelir bağlanması hakkındaki dilekçenin reddedilmesi halinde, sağlık yardımı masrafları yetkili Sosyal Sigorta Mercii tarafından tazmin edilmez.

(12) Sözleşmenin 15'nci maddesi ile ilgili olarak:

15'nci madde anlamındaki sağlık yardımlarına, Alman mevzuatında öngörülen doğum götürü meblağı ile Türk mevzuatında öngörülen emzirme parası dahildir. Türk emzirme parası ile ilgili olarak 1 Ocak 1979 tarihinden önceki süre için başka şekilde hareket edilmiş olması halinde, yapılan işlemlerle yetinilir.

(13) Sözleşmenin 27'nci maddesi ile ilgili olarak:

1'nci cümle, Rant Sigortası Alman Sosyal Sigorta Merciilerinin kendi takdirlerine göre yapabilecekleri yardımlar için geçerli değildir.

(14) Sözleşmenin 27'nci ve 28'nci maddeleri ile ilgili olarak:

Sözleşmede başka bir hüküm yoksa, Alman mevzuatının uygulanmasında emekli aylığının hesaplanması ile ilgili olarak, özellikle asgari sayıdaki sigortalılık sürelerinin daha yüksek değerlendirilmelerine veya belirli süreler için aynı yardım söz konusu olmuş sigortalı çalışmaları için ödenmiş prim sürelerinin değerlendirilmelerine ilişkin olarak, Türkiye'de geçen sigortalılık veya çalışma süreleri dikkate alınmaz.

Mevcut emekli aylığının yeniden tespitinin belirli sayıda prim ödeme süresinin veya prim ödeme süresinden sayılan sürelerin geçmesine bağlı olduğu hallerde de aynı uygulama yapılır.

(15) Sözleşmenin 28'nci maddesi ile ilgili olarak:

1'nci fıkra anlamındaki maden işletmeleri, maden veya benzeri maddelerin madenciler tarafından taş ve toprağın daha ziyade yer altından çıkarıldığı işletmelerdir.

(16) Sözleşmenin uygulanmasında, politik durumları veya ırk, inanç veya dünya görüşleri nedeni ile mağdur durumda kalmış bulunan kimseler için daha uygun uygulamaları içeren Alman mevzuatı aynen bırakılmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE ALMANYA FEDERAL CUMHURİYETİ ARASINDAKİ SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİNİN UYGULAMASINA AİT TATBİKAT ANLAŞMASI

(İDARİ ANLAŞMA)

Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti arasındaki 30 Nisan 1964 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanması:Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti arasındaki 30 Nisan 1964 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin 48'nci maddesinin 1'nci fıkrası hükmüne istinaden, aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır:

BÖLÜM I

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Takip eden madde hükümlerinde, sözleşmede bildirilen tabirler, sözleşmede saptanan anlamları ile kullanılmaktadır.

Madde 2

Sözleşmenin 48'nci maddesinin 2'nci fıkrası uyarınca kurulan irtibat büroları, kendi yetkileri çerçevesi dahilinde, ilgili kimselerin sözleşmeye göre olan hak ve vecibeleri hakkında genel açıklamada bulunma yetkisine sahiptirler.

Madde 3

Sözleşmenin 48'nci maddesinin 2'nci fıkrası uyarınca kurulan irtibat büroları ile sözleşmenin 48'nci maddesinin 3'ncü fıkrasının 2'nci cümlesine göre yetkili olan Sosyal Sigorta Merciileri, sözleşmenin 48'nci maddesinin 1'nci fıkrası ve 15 a maddesinin 1'nci fıkrası hükümleri haleldar olmaksızın ve yetkili makamların iştiraki suretiyle, kendi yetki alanlarında, sözleşmenin uygulanması için gerekli ve yararlı olan idari önlemleri kararlaştırırlar.

Madde 4

(1) Uygulanacak mevzuatta belirlenmiş olan hallerde, sözleşmenin 4' ncü maddesinin 1'nci fıkrasında bildirilen mercilerin, kendi yetkileri dahilinde, birbirlerine ve ilgili kimselere, sözleşmenin 2'nci maddesinin 1'nci fıkrasında bildirilen mevzuat ile ilgililerin, sözleşmeden ve bu anlaşmadan doğan hak ve vecibelerinin güvence altında tutulması için lüzumlu olan gerçekleri bildirmeleri ve kanıtlayıcı belgeleri vermeleri gereklidir.

(2) Eğer bir kimse, sözleşmenin 2'nci maddesinin 1'nci fıkrasında bildirilen mevzuata, sözleşme hükümlerine veya bu anlaşmaya göre, belirli gerçekleri Sosyal Sigorta Merciine veya başka bir merciiye bildirmekle yükümlü ise, bu yükümlülük, diğer akit taraf ülkesinde veya bu taraf mevzuatına göre mevcut bulunan aynı mealdeki gerçekler için de söz konusudur. Bu husus, bir kimsenin, belirli belgeleri emre amade tutmasını gerektiren haller için de geçerlidir.

Madde 5

(1) Sözleşmenin 6 ve 9'ncu maddesi hallerinde, mevzuatı uygulanacak olan akit taraftaki yetkili Sosyal Sigorta Mercii, ilgili kimsenin dilekçe ile başvurusu üzerine, bu kimsenin bu taraf mevzuatına tabi olduğunu belirten bir belge verir.

(2) Federal Almanya Cumhuriyetinde, hastalık sigortası Sosyal Sigorta Mercii bütün sigorta dalları için böyle bir belge düzenler. Eğer bir kimse sadece kaza sigortasında sigortalı ise, belge kaza sigortasının yetkili Sosyal Sigorta Mercii tarafından düzenlenir.

(3) Bu belge, Türkiye'de;

İlgili kimse, son defa sözleşmenin 2'nci maddesinde Türkiye bakımından sayılan mevzuatlardan hangisine tabi ise, o mevzuatı uygulamakla yükümlü olup, sözleşmenin 48'nci maddesinin 2'nci fıkrasında belirtilen irtibat mercii tarafından düzenlenir.

Madde 6

Para yardımları, diğer akit taraf ülkesindeki hak sahibine ya doğrudan doğruya veya bu tarafın veya bu tarafın irtibat bürolarının aracılığı ile ödenir. Sözleşmenin 16'ncı maddesi, 23'ncü maddenin 7'nci fıkrası ve 33a maddesi aynen geçerlidir.

Madde 7

Sözleşmenin 46'ncı maddesinin 1'nci fıkra hükmünün uygulanmasında, bir akit tarafın merciine verilen dilekçe, açıklama ve itiraznameler, bu mercii tarafından, vakit geçirilmeksizin, diğer akit tarafın yetkili merciine iletilir.

BÖLÜM II

ÖZEL HÜKÜMLER

KISIM I

HASTALIK VE ANALIK SİGORTASI

Madde 8

(1) Yetkili Sosyal Sigorta Merciinin merkezinin bulunmadığı akit taraf ülkesindeki ikamet halinde, para yardımlarından yararlanabilmesi için, ilgili kimse, iş göremezliğinin başlamasını takip eden üç gün içerisinde, ikamet mahallindeki Sosyal Sigorta Merciine, iş göremezliğini kanıtlayan bir doktor raporu ibraz eder, ikamet mahallindeki Sosyal Sigorta Mercii, aynen kendi sigortalıları için yaptığı biçimde, iş göremezliği tetkik ve keyfiyeti, üç gün içerisinde, teyiden yetkili Sosyal Sigorta Merciine bildirir.

(2) Hastalık durumunun tahmini süreyi aşması halinde 1'nci fıkra hükümleri geçerlidir.

Madde 9

Sözleşmenin 15'nci maddesinin uygulanması bakımından, yetkili Sosyal Sigorta Mercii, istek üzerine, bir yardım talep belgesi düzenler.

Madde 10

(1) Türk Sosyal Sigorta Merciileri tarafından, Almanya'daki Sosyal Sigorta Merciilerindeki sigortalıların kanunen Türkiye'de ikamet eden aile fertlerine ve sözleşmenin 14'ncü maddesinin 1'nci fıkrasının 1'nci cümlesinde belirtilen ve Alman Sosyal Sigorta Merciilerinde sigortalı bulunan kimselere ve bunların aile fertlerine yapılan masraflar 1 Ocak 1971 tarihinden itibaren götürü meblağlar üzerinden tazmin edilecektir. Nihai Protokolün 11 numarasının c bendi aynen kalmıştır.

(2) Sözleşmenin 48'nci maddesinin 2'nci fıkrasına göre hastalık sigortası için kurulan irtibat büroları, götürü hesaplaşmaya ilişkin ayrıntıları ve götürü meblağların miktarını kararlaştırırlar.

(3) Bu anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önceki sürelerde, sözleşmenin 15 a maddesinin 2'nci fıkrasına aykırı olarak hareket edilmiş olması halinde yapılan işlemlerle yetinilir.

Madde 11

Doğum götürü meblağının ödenmesinde, Alman Mevzuatına göre gerekli olan hekim muayeneleri ile Türk mevzuatına göre olan aynı mahiyetteki muayeneler eşdeğerdedir.

KISIM II

KAZA SİGORTASI

Madde 12

(1) İş kazasının (meslek hastalığının) bildirilmesinde, sigortalılığın mevcut olduğu akit taraf mevzuatı geçerlidir.

(2) İş kazası veya meslek hastalığı yetkili Sosyal Sigorta Merciine bildirilir. Yetkili Sosyal Sigorta Mercii, durumu vakit geçirmeksizin, ikamet mahallindeki sosyal sigorta merciine bildirir. İş kazası veya meslek hastalığı, ikamet mahallindeki Sosyal Sigorta Merciine de bildirilebilir. Bu takdirde bu merci, bildiriyi, vakit geçirmeksizin yetkili Sosyal Sigorta Merciine gönderir.

KISIM III

MALÜLLÜK, YAŞLILIK VE ÖLÜM SİGORTALARI

Madde 13

Sözleşmenin 48'nci maddesinin 2 ve 3'ncü fıkralarında belirtilen Sosyal Sigorta Merciileri, her yıl 31 Aralık tarihine kadar, diğer akit taraf ülkesine yapılan ödemelere ait aylık veya gelirlerinin sayısını ve meblağların toplamını ve toptan ödemeleri içeren istatistikler düzenlerler. Bu istatistikler teati edilir.

BÖLÜM III

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 14

Kişilere ait donelerin veya işletme veya müessese sırları Sözleşmeye veya bu anlaşmaya istinaden bir akit taraftan diğerine iletilmesini gerektiren hallerde, gerek iletilmesi gerekse kullanılması bakımından, kişilere ait donelerin ve keza işletme ve müessese sırlarının korunması hakkındaki iç mevzuat hükümleri geçerlidir.

BÖLÜM IV

NİHAİ HÜKÜMLER

Madde 15

İşbu Anlaşma, Almanya Federal Cumhuriyeti Hükümetinin, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine karşı, Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonraki üç ay içerisinde aksine beyanda bulunmaması halinde, Berlin Land'ı için de geçerlidir.

Madde 16

İşbu Anlaşma, her iki Hükümetin, dahili mevzuatına göre yürürlük için gerekli olan şartların mevcut olduğunu derhal birbirlerine bildirmelerini takiben yürürlüğe girer, Anlaşma, Sözleşmenin yürürlülük tarihinden itibaren uygulanır.

Bu anlaşma, 2 Kasım 1984 tarihinde Ankara'da Almanca ve Türkçe olmak üzere her iki metinde aynı derecede bağlayıcı olarak, iki orjinal nüsha halinde düzenlenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti arasında Sosyal Güvenlik Hakkında Sözleşme ilk kez 30.4.1964 tarihinde imzalanmış ve 1.11.1965 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Anılan Sözleşme daha sonra günün gelişen koşulları ile uyum sağlamak için, Aşağıda gösterildiği üzere çeşitli tarihlerde tadil edilmiştir.

Sözleşme Adı İmza Tarihi Yay. Resmi Gazete Yürürlük tarihi ve sayısı tarihi

Türkiye - F. Almanya 30.4.1964 8.10.1965 / 12121 1.11.1965

- Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

  Türkiye-F. Almanya 28.5.1969 4.6.1972 / 14205 1.8.1972

  30.4.64 tarihli Sos. Güv. Söz.nin tadili hakkında

- I. Ek Sözleşme

  Türkiye-F.Almanya 25.10.1974 1.8.1975 / 15313 1.1.1975

  30.4.64 tarihli Sos. Güv.Söz.ni değiştiren Ara Sözleşme

  Türkiye-F.Almanya 2.11.1984 12.5.1986 / 19105 1.4.1987

  30.4.64 tarihli Sos. Güv.Söz.ni tadili hakkında

- II. Ek Sözleşme

  Türkiye-F.Almanya 2.11.1984 14.1.1985 / 18635 1.11.1965

  İdari Anlaşma tarihinden geçerli olmak üzere 1.4.1987 tarihinde yürürülüğe girdi.

EK: 4/3
TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE HOLLANDA ARASINDA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

İmza Tarihi: 05.04.1966

Resmi Gazete Tarihi: 16.12.1967

Resmi Gazete No: 12778

Yürürlülük Tarihi: 01.02.1968

İki Devlet arasında Sosyal Güvenlik alanındaki münasebetleri düzenlemeyi arzu eden Türkiye Cumhurbaşkanı ve Hollanda Kraliçesi aşağıda yazılı hükümler üzerinde mutabakata varmışlardır.

KISIM I

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Bu sözleşmenin uygulanmasında:

(a) «Mevzuat» tabiri, 2'nci maddenin 1'nci fıkrasında yazılı Sosyal Güvenlik rejimleri ve kollarına ilişkin olarak yürürlükteki ve ileride yürürlüğe konulacak kanun, tüzük ve yönetmelikleri;

(b) «Ülke» tabiri: Türkiye bakımından, Milli sınırlar içindeki Türkiye ülkesini, Hollanda bakımından, Avrupa'daki Krallık ülkesini;

(c) «Vatandaşlar» tabiri: Türkiye bakımından, Türk vatandaşlığını haiz kimseleri, Hollanda bakımından, Hollanda vatandaşı olan kimseleri;

(d) «Yetkili Makam» tabiri: Hollanda bakımından: Sosyal İşler Bakanı ve Çevre Temizliği ve Kamu Sağlığı Bakanı, Türkiye bakımından: Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve yetkili diğer Bakanlıklar;

(e) «Kurum» tabiri, mevzuatı tamamen veya kısmen uygulamakla görevli teşkilat veya makamı;

(f) «Yetkili kurum» tabiri, sigortalının yardım talebinde bulunduğu tarihte bağlı bulunduğu kurumu veya kendisinden yardım talep etme hakkına sahip olduğu veyahut son defa çalıştığı ülkede ikamet etse idi kendisinden yardım talep etme hakkına sahip olacağı kurumu;

(g) «Yetkili taraf» tabiri, ülkesinde yetkili kurumun bulunduğu Akit Tarafı;

(h) «İkamet tabiri», daimi ikameti;

(i) «İkamet mahallindeki kurum» ve «bulunulan yerdeki kurum» tabirleri, sırasıyla, ilgilinin ikamet ettiği yerde yardımları yapmakla görevli kurumu ve ilgilinin geçici olarak bulunduğu yerde, bahis konusu yardımları bu Akit Taraf mevzuatına göre yapmakla görevli kurumu veya böyle bir kurum mevcut değilse, ilgili tarafın yetkili makamınca belirtilen kurumu;

(j) « Aile fertleri » tabiri, çalışan kimsenin, ikamet ettikleri memleket mevzuatına göre, yardımdan faydalanma hakkına sahip olarak kabul edilen ailesi fertlerini;

(k) « Ölen sigortalının hak sahipleri » tabiri, uygulanan mevzuata göre böyle kabul veya tarif edilen kimseleri;

(l) « Sigortalılık süreleri » tabiri, mevzuata göre sigortalılık süresi olarak tarif veya kabul edilen prim ödeme veya çalışma süreleri ile aynı mevzuata göre, sigortalılık süresi veya çalışma süresine muadil olarak kabul edilen bütün süreleri;

(m) « Yardımlar, Aylıklar » ve « Gelirler » tabirleri, kamu fonlarından ödenen bütün elemanlar da dahil olmak üzere, zamlar, ayarlamalar, ek tahsislerle birlikte bütün yardımları, aylıkları, gelirleri ve aylık veya gelir yerine ödenebilen sermaye yardımlarını; ifade eder.

Madde 2

(1) Bu sözleşme aşağıda yazılı Sosyal Güvenlik Mevzuatına uygulanır:

(a) Hollanda'da:

1- Hastalık ve analık yardımları;

2- İş göremezlik yardımları;

3- Yaşlılık yardımları;

4- Ölüm yardımları;

5- İşsizlik yardımları;

6- Aile tahsisleri;

7- Kömür ocağı işleten kuruluşlar tarafından çalıştırılan kimseler hakkında uygulanan özel rejimlere ilişkin mevzuat.

(b) Türkiye'de;

1- Ücretli işçilerin Sosyal Sigortaları (hastalık, analık, iş kazaları ve meslek hastalıkları, Malullük, Yaşlılık ve Ölüm) mevzuatı;

2- Bağımsız çalışanlar ve serbest meslek sahiplerine ilişkin Sosyal Sigortalar (Malullük, Yaşlılık ve Ölüm) mevzuatı;

3- Memurlar için T.C. Emekli Sandığı;

4- 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20. maddesinde öngörülen kuruluşlar.

(2) Bu sözleşme, bu maddenin 1'inci fıkrasında sayılan mevzuatı değiştirecek veya tamamlayacak olan bütün kanun ve tüzüklere de uygulanır.

Sözleşme:

(a) Yeni bir Sosyal Sigorta koluna ilişkin mevzuata, Akit Taraflar arasında bu maksatla anlaşma yapılması şartıyla uygulanır.

(b) Mevcut Sosyal Güvenlik rejimlerini yeni sigortalı zümrelerine teşmil edecek olan mevzuata, bu hükümlerin yayınlandığının bildirildiği tarihten itibaren 3 aylık bir süre içinde, ilgili Akit Taraf hükümetince itirazda bulunulmaması şartıyla uygulanır.

Madde 3

(1) Bu sözleşme hükümleri, Akit Taraflardan birinin vatandaşı olup bu taraflardan birinin mevzuatına tabi olan veya tabi olmuş bulunan işçiler veya benzerleri ile bunların aile fertleri ve ölümlerinde hak sahipleri hakkında uygulanır.

(2) Bu sözleşme hükümleri, Kançılarya kadrolarında çalışanlar dahil, Elçilik ve Konsolosluklardaki meslek memurları ile Akit Taraflardan birinin resmi dairelerinde çalışmakta iken hükümetleri tarafından diğer taraf ülkesine gönderilen memurlar hakkında uygulanmaz.

Madde 4

Akit Taraflardan birinin vatandaşı olup, haklarında bu sözleşme hükümleri uygulanan kimseler, 2'nci maddede yazılı mevzuata, mükellefiyetler ve haklar bakımından, diğer Akit Tarafın vatandaşları ile aynı şartlarla tabidirler.

Madde 5

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre hak kazanılmış olan aylık veya gelirlerle bunlara yapılan zamlar, hak sahibinin ödemeyi yapacak kurumun bulunduğu ülkede değil de diğer Akit Taraf ülkesinde ikamet etmesi sebebiyle, hiç bir indirime tabi tutulamaz, değiştirilemez, durdurulamaz, kesilemez ve el konulamaz.

(2) Akit Taraflardan birinin sosyal sigorta yardımları, üçüncü bir devletin ülkesinde ikamet eden diğer Akit Taraf vatandaşlarına, bu üçüncü devlet ülkesinde ikamet eden kendi vatandaşları ölçüsünde ve aynı şartlarla ödenir.

Madde 6

(1) İki Akit Tarafın kurumlarınca kısmi aylıklar şeklinde bağlanan ihtiyarlık sigortası yardımları hariç olmak üzere bu Sözleşme aynı sigorta vakası veya aynı sigortalılık süresi için iki Akit Tarafın mevzuatı gereğince birden fazla yardım yapılmasına hak kazandırmadığı gibi böyle bir hakkı devam ettiremez.

(2) Bir yardımın diğer sosyal güvenlik yardımlarıyla veya bir kazançla birleşmesi halinde, Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımın azaltılması, durdurulması veya kesilmesi gerekiyorsa, diğer akit tarafın mevzuatı gereğince sosyal güvenlik yardımlarına hak kazanılmış olması veya diğer akit taraf ülkesinde bir kazanç elde edilmesi halinde de aynı hükümler uygulanır.

(3) 2'inci fıkra hükmünün uygulanması, her iki Akit Taraf mevzuatına göre ödenen yardımların azaltılmasını veya durdurulmasını gerektirirse, yardımlardan her biri, azaltılması icap eden miktarın yarısından daha fazla miktarda azaltılamaz veya durdurulamaz.

(4) Şu kadar ki, yukarıdaki fıkra hükmü, bu sözleşmenin 22 ve 23'üncü maddeleri gereğince iki Akit Tarafın mevzuatına göre aynı mahiyette yardımlara hak kazanılması hallerinde uygulanmaz.

(5) 2'inci fıkra hükmünün uygulanması, 22 ve 23'üncü maddeler hükümlerine göre tespit edilmiş olan bir yardımın azaltılmasını veya durdurulmasını gerektirdiği takdirde, yardımın azaltılması veya durdurulmasında, bu yardımların veya

kazançların sadece 23'üncü maddenin 1'inci fıkrasının (b) bendinde bahis olunan sigortalılık süreleriyle orantılı kısımları nazara alınır.

KISIM II

UYGULANACAK MEVZUATIN TAYİNİ HAKKINDA HÜKÜMLER

Madde 7

Bu kısım hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Akit Taraflardan birinin ülkesinde çalışan işçiler veya benzerleri, ikametgahlarının diğer Akit Taraf ülkesinde bulunduğunun kabul edilmesi veya bunların işverenlerinin yahut teşebbüs merkezinin diğer Akit Taraf ülkesinde bulunması hallerinde dahi, çalıştıkları tarafın mevzuatına tabidirler.

Madde 8

Aşağıda yazılı haller yukarıdaki madde hükmünden istisna edilmiştir.

(a) Bir teşebbüsün hizmetinde olup, normal olarak, bu teşebbüsün Akit Taraflardan birinin ülkesindeki bir işyerine bağlı bulunan işçiler veya benzerleri, bir işin yapılması maksadıyla, teşebbüs tarafından diğer Akit Taraf ülkesine gönderildikleri takdirde, 24 ay müddetle, teşebbüs merkezinin bulunduğu Akit Taraf ülkesinde çalışıyorlarmış gibi bu taraf mevzuatına tabi tutulurlar. Diğer Akit Taraf ülkesindeki çalışma süresi 24 ayı aştığı takdirde, bu sürenin sona ermesinden önce, işçinin muvafakati ile işveren veya işverenin muvafakati ile işçi tarafından, 7'nci madde hükmünü uygulama durumunda olan Akit Taraf yetkili makamının muvafakati istenmek şartıyla teşebbüs merkezinin bulunduğu taraf mevzuatının uygulanmasına devam edilir. Yetkili makam, bu muvafakati, ancak diğer tarafın yetkili makamının da müsaadesini almak suretiyle verebilir.

(b) Merkezi Akit Taraflardan birinin ülkesinde bulunan ve gerek başkasının hesabına gerekse kendi hesabına, demir, kara, hava veya deniz yolu ile yolcu veya yük taşıyan veya deniz balıkçılığı işleri yapan bir teşebbüsün hizmetinde gezici olarak çalışan işçiler veya benzerleri, teşebbüsün merkezinin bulunduğu Akit Taraf mevzuatına tabidirler; şu kadar ki, teşebbüsün diğer Akit Taraf ülkesinde bir şubesi veya daimi temsilciliği varsa, şube veya temsilcilik tarafından çalıştırılan kimseler, şubenin veya daimi temsilciliğinin bulunduğu Akit Taraf mevzuatına tabidirler.

Madde 9

(1) 3'üncü maddenin 2'nci fıkrası hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Akit Tarafların elçilik ve konsolosluklarında ve buralardaki memurların şahsi hizmetinde çalışan işçiler veya benzerleri hakkında 7'inci madde hükümleri uygulanır.

(2) Şu kadar ki, bu maddenin 1'inci fıkrasında bahis olunan kimseler, elçilik veya konsoloslukça temsil edilen Akit Tarafın vatandaşı iseler çalışmaya başladıkları veya bu sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç aylık süre içinde, haklarında kendi memleketleri mevzuatının uygulanmasını isteyebilirler; yapılan tercihin eski sürelere şümulü yoktur.

Madde 10

Akit Tarafların yetkili makamları, aralarında anlaşmak suretiyle, bazı işçiler veya işçi toplulukları hakkında uygulanacak mevzuat bakımından bu sözleşmenin 7-9'uncu maddeleri hükümlerinden istisnalar öngörebilirler.

KISIM III

ÖZEL HÜKÜMLER

BÖLÜM I

HASTALIK - ANALIK

Madde 11

Bir işçi veya benzeri, birbirini takip eden sürelerde veya münavebeli olarak iki Akit Tarafın mevzuatına da tabi olmuş bulunuyorsa yardımlara hak kazanılması, bu hakkın ihyası veya idamesi bakımlarından, her iki Akit Taraf mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık süreleri, aynı zamana rastlamamak şartıyla birleştirilir.

Madde 12

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre, sigortalılık süreleri bulunan bir işçi veya benzeri, diğer Akit Taraf ülkesine gittiğinde, kendisi ve aynı ülkede bulunan ailesi fertleri için, aşağıdaki şartlarla ülkesinde bulunduğu Akit Tarafın mevzuatında öngörülen hastalık ve analık sigortaları yardımlarından faydalanır.

(a) Bu Akit Taraf ülkesine son gelişinde çalışabilir durumda olmak,

(b) Bu ülkeye son gelişinden sonra mecburi sigortaya tabi tutulmuş olmak;

(c) Yukarıdaki maddede bahis olunan sigortalı süreleri toplamı nazara alınmak suretiyle, bu Akit Taraf mevzuatına göre gerekli şartları yerine getirmiş bulunmak.

(2) Bu maddenin 1'inci fıkrasında yazılı hallerde, işçi veya benzeri, aynı fıkranın a, b, ve c bentlerinde öngörülen şartları yerine getirmediği takdirde ve ikametgahını nakletmeden önce son defa sigortalı bulunduğu ülkede kalsa idi o taraf mevzuatına göre yardımlardan faydalanma hakkına sahip olacak idiyse, yardımlardan faydalanma hakkını muhafaza eder. İşçinin ayrıldığı memleketteki kurum, ikametgahın bulunduğu yerdeki kurumdan ilgiliye bu son kurum mevzuatında öngörülen şekil ve usullere göre sağlık yardımı yapılmasını isteyebilir.

Madde 13

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre sigortalı olan ve bu taraf ülkesinde ikamet eden işçi veya benzeri, geçici olarak diğer Akit Taraf ülkesinde bulunduğu sırada durumu derhal yardım yapılmasını gerektirirse, hasta hanede yapılacak tedaviler de dahil olmak üzere, sağlık yardımlarından faydalanır.

(2) Akit taraflardan birinin kurumunca sağlanan yardımlardan faydalanmağa başlamış ve bu taraf ülkesinde ikamet etmekte olan bir işçi veya benzeri

ikametgahını diğer Akit taraf ülkesine naklettiği takdirde de yardımdan faydalanma hakkı devam eder; şu kadar ki , işçi ikametgahını değiştirmeden önce yetkili kurumun müsaadesini almak zorundadır; müsaade talebi, yalnız, bu kurumun bir hekimi tarafından ilgilinin sağlık durumunun ikametgahını diğer Akit Taraf ülkesine nakletmesine mani olduğu hakkında rapor verilmesi halinde reddolunabilir.

(3) Yukarıdaki fıkralar gereğince yardıma hak kazanmış bulunan bir işçi veya benzerine yapılacak sağlık yardımları, geçici olarak bulunulan yerdeki veya yeni ikamet mahallindeki kurum tarafından ve özellikle sağlık yardımlarının kapsamı ve ifa şekli bakımından, bu kurumun uyguladığı mevzuat hükümlerine uygun olarak sağlanır; şu kadar ki, yardımların süresi yetkili tarafın mevzuatında öngörülen süredir.

(4) Bu maddenin 1 ve 2'nci fıkralarında bahis olunan hallerde, protezlerin, büyük cihazların ve önemli sağlık yardımlarının sağlanması, mutlak olarak müstacel olan haller müstesna olmak üzere, yetkili kurumun müsaade vermesi şartına bağlıdır.

(5) Bu maddenin 1 ve 2'nci fıkralarında bahis olunan hallerde yapılacak para yardımları yetkili taraf mevzuatına göre sağlanır. Bu yardımlar, bir idari anlaşma ile tespit olunacak usullerle, yetkili kurum hesabına diğer taraf kurumunca da ödenebilir.

(6) Yukarıdaki fıkralar hükümleri, aile fertlerinin geçici olarak diğer Akit Taraf ülkesinde bulunmaları veya, hastalık yahut analık halinin vukuundan sonra ikametgahlarını diğer Akit Taraf ülkesine nakletmeleri hallerinde de, kıyas yoluyla uygulanır.

Madde 14

(1) Akit taraflardan birinin kurumuna bağlı bir işçi veya benzerinin diğer Akit Taraf ülkesinde ikamet eden aile fertleri, sanki işçi bunların ikamet mahallindeki kuruma bağlı imiş gibi sağlık yardımlarından faydalanırlar. Bu yardımların kapsamı, süresi ve ifa şekli ikamet mahallindeki kurumca uygulanan mevzuat hükümlerine göre tayin edilir.

(2) Aile fertleri ikametgahlarını yetkili kurumun bulunduğu ülkeye naklettiklerinde, yardımlardan bu taraf mevzuatındaki hükümlere göre faydalanırlar. Bu hüküm, aile fertlerinin ikametgahlarını değiştirmeden önce bulundukları memleketin kurumu tarafından sağlanan yardımlardan aynı hastalık veya analık vakası için faydalanmağa başlamış olmaları halinde de uygulanır; bu halde, yetkili kurumun uyguladığı mevzuatta sağlık yardımları için azami bir süre derpiş olunmuş ise, ikametgahın naklinden önce yardım yapılmış olan süreler nazara alınır.

(3) Bu maddenin 1'inci fıkrasında bahis olunan aile fertleri ikametgahlarının bulunduğu ülkede mesleki bir faaliyet icra ediyorlarsa veya kendilerine sağlık yardımlarından faydalanma hakkını sağlayan bir aylık yahut gelir alıyorlarsa, bu madde hükümleri uygulanmaz.

Madde 14 BİS

İşsizlik yardımlarını sağlamakla görevli Akit Tarafın mevzuatına göre, gerektiğinde 11'inci madde hükümleri de nazara alınarak, sağlık yardımlarına hak kazanmak için gerekli şartları yerine getiren işsiz kimseler, diğer Akit Tarafın ülkesinde ikamet ettikleri sırada, aile fertleri ile birlikte sağlık yardımlarından yararlanırlar. Bu takdirde, sağlık yardımları, ilgili kimsenin yardım hakkı ikamet yerindeki kurumun uyguladığı mevzuata göre doğmuş gibi, bu kurum tarafından kendi uyguladığı mevzuata göre sağlanır; ancak yardım masrafları işsizlik yardımlarını sağlamakla görevli Akit Tarafın yetkili kurumunca ödenir.

Madde 15

Bu bölüm hükümlerinin uygulanması bir işçi veya benzerine veya bunların aile fertlerinden birine her iki taraf mevzuatına göre de analık yardımlarından faydalanma hakkını kazandığı takdirde, gerekirse 11'nci maddeye göre birleştirilen sigortalılık süreleri de nazara alınmak suretiyle, yalnız doğumun vuku bulduğu ülkede yürürlükte olan mevzuat uygulanır.

Madde 16

(1) Aynı zamanda her iki Akit Taraf mevzuatına göre aylık veya gelir almakta olan ve Akit Taraflardan birinin ülkesinde ikamet eden bir kimse, bu taraf mevzuatıyla sağlanan sağlık yardımlarından faydalanma hakkına sahip bulunduğu takdirde, gerek kendisine gerek aile fertlerine yapılacak sağlık yardımları, ikamet mahallindeki kurum tarafından ve sanki aylık veya gelir yalnız bu tarafın mevzuatına göre ödeniyormuşçasına sağlanır. Bu yardımların yükü ikamet mahallindeki kuruma aittir.

(2) Akit Taraflardan yalnız birinin mevzuatına göre aylık veya gelir almakta olan bir kimse diğer Akit Taraf ülkesinde ikamet ettiği takdirde aylığı ödeyen Akit Tarafın mevzuatına göre gerek kendisinin gerekse ailesi fertlerinin müstahak bulundukları sağlık yardımları, ikamet mahallindeki kurumca sağlanır.

(3) Akit Taraflardan birinin mevzuatı sağlık yardımları karşılığı olarak aylık veya gelirden prim kesilmesini öngörüyorsa, bu maddede bahis konusu olan hallerde, aylık veya geliri ödeyen ve sağlık yardımlarının masrafını yükümlenen kurum, ödediği aylık veya gelirden bu kesintileri yapmağa yetkilidir.

Madde 17

(1) Bu sözleşmenin 12'nci maddesinin 2'nci fıkrası, 13'üncü maddesinin 1, 2 ve 6'ncı fıkraları, 14'üncü maddesinin 1'inci fıkrası ve 16'ncı maddenin 2'nci fıkrası gereğince yapılan sağlık yardımlarının tutarları, yetkili kurumlarca, bu yardımları yapan kurumlara ödenir.

(2) Ödeme, yetkili makamlar arasında akdolunacak bir idari anlaşmada tespit edilecek usullere göre yapılır, ödemenin götürü olarak yapılması da mümkündür.

BÖLÜM II

MALÜLLÜK

Madde 18

Sigortalı, birbirini takip eden sürelerde veya münavebeli olarak, iki Akit Tarafın mevzuatına da tabi olmuş ise, yardımlara hak kazanılması bu hakkın ihyası veya idamesi bakımlarından, Akit Tarafların mevzuatına tabi olarak geçmiş sigortalılık süreleri, aynı zamana rastlamamak şartıyla, birleştirilir.

Madde 19

Bir sigortalı, birbirini takip eden sürelerde veya münavebeli olarak iki tarafın mevzuatına da tabi olmuş ise, gerekirse 18'inci madde hükümleri de nazara alınmak suretiyle yalnız, malullükle sonuçlanan iş göremezlik halinin vukua geldiği tarihte tabi bulunduğu mevzuat ile sağlanan yardımlardan faydalanır.

Madde 20

(1) Malullük yardımının durdurulmasından sonra, sigortalı yardıma tekrar hak kazanırsa, malullük hali önceki yardımın yapılmasına sebep olan hastalıktan ileri geldiği takdirde, önceki yardımı yapmış olan kurum bu yardımı yapmağa devam eder.

(2) Malullük yardımının kesilmesinden sonra sigortalının durumu kendisinin yeniden bir malullük yardımı yapılmasını gerektirdiği takdirde, yardım, 19'uncu maddede yazılı esaslara göre yeniden tespit edilir.

Madde 21

Malullük yardımından faydalanma hakkının doğması için, bu yardımların ödenmesine başlamadan önce, ilgiliye hastalık sigortasından ödenek verilmesi gereken süre, herhalde, malullüğe sebep olan hastalığın meydana çıktığı veya kazanın olduğu tarihte sigortalının tabi bulunduğu mevzuatta öngörülen süredir.

BÖLÜM III

YAŞLILIK VE ÖLÜM (AYLIKLAR)

GENEL HÜKÜMLER

Madde 22

(1) Bir sigortalı, birbirini takip eden sürelerde veya münavebeli olarak, iki Akit Tarafın mevzuatına da tabi olmuş ise, yardımlardan faydalanma hakkının doğması, bu hakkın ihyası veya idamesi bakımlarından, Akit Tarafların mevzuatına tabi olarak geçmiş sigortalılık süreleri, aynı zamana rastlamamak şartıyla, birleştirilir.

(2) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre, bazı yardımların yapılması, sigortalılık sürelerinin özel bir sosyal güvenlik rejimine tabi bir meslekte geçmiş olması şartına bağlı bulunduğu takdirde, bu yardımlara hak kazanılması için, diğer Akit Taraf ülkesinde yalnız bu rejime tekabül eden bir

sosyal güvenlik rejimine tabi olarak geçmiş süreler ile diğer Akit Tarafın başka rejimlerine tabi olarak aynı meslekte geçmiş süreler, aynı zamana rastlamamak şartıyla, birleştirilir. Sigortalı, bu sürelerin toplanmasına rağmen, bahis konusu yardımlardan faydalanmak için gerekli süreyi tamamlayamazsa, sözü edilen süreler, Akit Tarafların genel rejimleriyle sağlanan yardımlardan faydalanmak bakımından, yine birleştirilir.

(3) Bir Akit Tarafın mevzuatına göre yardımlardan yararlanma hakkının doğmasında ve belirlenmesinde hiç bir sigortalılık süresi gerekmiyorsa ve yardımların sağlanması işçinin sigorta olayının meydana geldiği tarihte mevzuata göre sigortalı olması koşuluna bağlı bulunuyorsa, bu koşul işçinin o tarihte diğer Akit Tarafın mevzuatına göre sigortalı olması halinde yerine getirilmiş sayılır.

Madde 23

(1) İlgilinin talep edebileceği yardımlar aşağıdaki şekilde tasfiye edilir:

(a) Akit Taraflardan her birinin kurumu, kendi uyguladığı mevzuata göre sağlanan yardımlardan faydalanmak için gerekli şartların yerine getirilmiş olup olmadığını, gerektirdiğinde önceki madde hükümlerini de nazara almak suretiyle tespit eder.

(b) Yukarıdaki bende göre yardıma hak kazanılıyorsa bahis konusu kurum, ilgili maddeye göre birleştirilen sigortalılık sürelerinin tamamını kendi uyguladığı mevzuata tabi olarak geçmiş gibi kabul ederek, ilgilinin hak kazanabileceği nazari yardım tutarını hesaplar; ve bu tutarın sigorta vakasının vukuundan önce kendi mevzuatına tabi olarak geçmiş süreler toplamı oranına tekabül eden kısmını tayin eder; bu meblağ bahis konusu kurumun ilgiliye ödemesi gereken yardımı teşkil eder.

(c) Bununla birlikte, yardım tutarının geçmiş devrelerin süresine bağlı olmaması halinde, bu tutar yukarıdaki bentte sözü edilen « nazari miktar » olarak kabul edilir; Bu takdirde ilgili kurum ilgili kimseye ödenmesi gereken yardımın fiili tutarını; uyguladığı mevzuata göre sigorta olayının meydana gelmesinden önce geçen sigortalılık devreleri süresinin ilgili kimsenin veya ölen kişinin 20 yaşına bastığı tarihte veya (20 yaşına basmadan önce akit taraflardan birinin mevzuatına göre işçi niteliği ile sigortalı idiyse) sigortalılığın başladığı tarihle sigorta olayının meydana geldiği tarih arasında geçen devrenin süresine oranı ölçüsünde tespit eder.

(d) İlgili kimse, yukarıdaki madde hükümleri nazara alındığında, kendisi hakkında uygulanacak mevzuatlara göre gerekli koşulları belirli bir zamanda yerine getiremediği, fakat bunlardan yalnız birinin koşullarını yerine getirdiği takdirde, yardım tutarı, duruma göre, bu fıkranın (b) veya (c) bendi hükümleri gereğince tespit olunur.

(e) İlgili, kendisi hakkında uygulanacak mevzuatlara göre gerekli şartları belirli bir zamanda yerine getiremediği, fakat, bunlardan birine göre gerekli şartları, diğer akit taraf mevzuatına tabi olarak geçmiş sigortalılık sürelerinin nazara alınmasına ihtiyaç duyulmaksızın, yerine getirebildiği takdirde; yardım tutarı, yalnız yardıma hak kazanmış bulunduğu mevzuat

hükümlerine göre ve yalnız bu mevzuata tabi olarak geçmiş sigortalılık süreleri nazara alınmak suretiyle tayin olunur.

(f) Bu fıkranın (d) ve (e) bentlerinde belirtilen durumlarda evvelce tasfiye olunan yardımlar, önceki madde hükümleri nazari itibara alınmak suretiyle, ilgili hakkında uygulanabilecek diğer mevzuatın gerektirdiği şartlar yerine geldiğinde, bu fıkranın (b) ve (c) bendindeki esaslara göre yeniden gözden geçirilir.

(2) 22'nci madde hükmü uygulanmaksızın, yalnız bir Akit Tarafın mevzuatına tabi olarak geçmiş sigortalılık süreleri nazara alınmak suretiyle ve bu mevzuat hükümlerine göre ilgilinin hak kazanabileceği yardım tutarı, yukarıdaki fıkra hükümlerine göre tayin olunan yardım tutarından fazla olduğu takdirde, bu Akit Tarafın kurumunca yapılan yardım, aradaki fark kadar arttırılır.

(3) Bu maddenin 1'inci fıkrasının (e) bendi ile 26'ncı madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bu bölüm hükümlerinden faydalanabilecek durumda olan kimseler, haklarında yalnız bir Akit Tarafın mevzuatının uygulanmasını isteyemezler.

ÖZEL HÜKÜMLER

Madde 24

Yaşlılık sigortası hakkında Hollanda mevzuatına tabi bir sigortalının, 65 yaşından küçük olan ve Türkiye'de ikamet eden karısı da, aşağıda yazılı süreler hariç olmak üzere aynı mevzuata göre sigortalıdır.

(a) Türkiye'de mecburi bir yaşlılık sigortasına tabi olarak geçen süre,

(b) Böyle bir sigortadan yaşlılık aylığı almakta olduğu süre,

Madde 25

Hollanda kurumları, yaşlılık aylığını, doğrudan doğruya ve yalnız ilgili mevzuata tabi olarak geçmiş sigortalılık sürelerine göre hesaplarlar.

Madde 26

Sözleşmenin 26. maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 27

(1) Yaşlılık sigortası hakkındaki Hollanda mevzuatında, 1 Ocak 1957 tarihinde 65 yaşını tamamlamış olan kimseler için öngörülen geçici aylıklardan, Türk vatandaşları Hollanda vatandaşları ile aynı şartlarla faydalanırlar.

(2) Yaşlılık sigortası hakkındaki Hollanda mevzuatında, 1 Ocak 1957 tarihinde 15-65 yaşlar arasında olan kimseler için öngörülen geçici menfaatlerden, Türk vatandaşları Hollanda vatandaşları ile aynı şartlarla faydalanırlar.

Madde 28

Dul ve yetimler sigortası hakkındaki Hollanda mevzuatının geçici hükümleri gereğince, 1 Ekim 1959'dan önce vuku bulmuş ölüm hallerinde yapılması öngörülen yardımlardan, Türk vatandaşları Hollanda vatandaşları ile aynı şartlarla faydalanırlar.

Madde 29

Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları hakkındaki Türk mevzuatının uygulanmasında, sigortalı, Türkiye'de yaşlılık sigortasına tabi işe girmeden önce, Hollanda'da bir yaşlılık sigortasına tabi olmuşsa, bahis konusu Hollanda rejimine tabi olduğu ilk gün, Türk mevzuatına göre yaşlılık sigortasına tabi işe ilk defa girdiği gün olarak kabul edilir.

BÖLÜM IV

İŞKAZALARI VE MESLEK HASTALIKLARI

Madde 30

(1) Türkiye mevzuatına göre sigortalı olan bir işçi veya benzerinin 8'inci madde hükümlerine uygun olarak Hollanda'da çalıştığı sırada bir iş kazasına uğraması veya meslek hastalığına tutulması yahut, Türkiye mevzuatına göre tedavi edilmeğe başladıktan sonra ikametgahını Hollanda'ya nakletmesi halinde, sağlık yardımları, masrafları yetkili kurum tarafından karşılanmak üzere, sigortalının geçici olarak çalıştığı veya yeni ikametgahının bulunduğu yerdeki kurum tarafından sağlanır.

(2) Sağlık yardımlarının kapsamı, süresi ve ifa şekilleri bakımından, 13'üncü maddenin 3'üncü ve 4'üncü fıkraları hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

(3) Bu maddede bahis konusu olan hallerde para yardımları, 13'üncü maddenin 5'inci fıkrası hükümlerine göre yapılır.

Madde 31

Türk Kurumu tarafından sağlanan yardımlardan faydalanmaya başlamış olan bir sigortalının ikametgahını Hollanda'ya nakletmesi halinde, nakilden önce bu Kurumun müsaadesinin alınması gerekir. Müsaade talebi yalnız, sigortalının sağlık durumunun ikametgahını Hollanda'ya nakletmesine mani olduğu hakkında, bu kurumun bir hekimi tarafından verilen rapor üzerine reddolunabilir.

Madde 32

30 uncu maddede bahis olunan hallerde yapılacak sağlık yardımlarının tutarı, 17'nci maddede belirtilen esaslar dahilinde, Hollanda Kurumlarına ödenir.

BÖLÜM V

AİLE YARDIMLARI

Madde 33

(1) Hollanda'da çalışan ve çocukları Türkiye'de ikamet eden veya yetiştirilen Türk İşçileri, aile yardımlarından, Hollandalı işçilerin tabi oldukları şartlarla faydalanırlar.

(2) Aile yardımları, bu yardımların ödendiği kimse tarafından aile bireylerinin bakımına tahsis olunmadığı takdirde, Hollanda kurumu, anılan yardımları, yükümlülükten kurtarıcı sonuçları ile, Türk yetkili makamı tarafından bu maksatla tayin olunan kurumun talebi üzerine ve bu kurumun aracılığı ile, aile bireylerini fiilen geçindirmekle yükümlü gerçek veya tüzel kişiye öder.

BÖLÜM VI

İŞSİZLİK

Madde 34

Hollanda mevzuatına göre sağlanan işsizlik yardımlarına hak kazanılmasında, Türkiye'deki çalışma süreleri ile Hollanda'daki çalışma süreleri birleştirilir.

Madde 34 BİS

Hollanda'ya giden Türk İşçisi bu ülkede bulunduğu sürece, Hollanda mevzuatında öngörülen işsizlik yardımlarından;

(a) Yukarıdaki madde gereğince birleştirilen sürelerde nazara alındığında bu mevzuatın gerektirdiği koşulları yerine getirmesi,

(b) Yabancı işçi çalıştırılmasına ilişkin mevzuata göre çalıştırılmış olması kaydıyla, yararlanmak hakkına sahiptir.

KISIM IV

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 35

Yetkili Makamlar;

(1) Bu Sözleşmenin uygulanması için gerekli bütün idari hazırlıkları yaparlar;

(2) Bu sözleşmenin uygulanması maksadıyla alınan tedbirler hakkında birbirlerine bilgi verirler;

(3) Sözleşmenin uygulanmasında değişiklik yapılabilecek mahiyetteki bütün mevzuat tadilleri hakkında birbirlerine bilgi verirler.

Madde 36

(1) Bu sözleşmenin uygulanmasıyla görevli makam ve kurumlar, bu sözleşmenin uygulanmasına gayret ederler ve tıpkı kendi mevzuatlarının uygulanmasında olduğu gibi davranırlar.

(2) İki Akit Tarafın makam ve kurumları bu sözleşmenin uygulanmasında, gerek birbirleriyle gerekse ilgili şahıslar veya bunların vekilleriyle doğrudan doğruya yazışabilirler.

(3) Türk mevzuatına göre malullük veya iş göremezlik derecelerinin tespitine ilişkin hükümlerin uygulanmasında, bir Hollanda sağlık kurumunca verilmiş olan tıbbi raporlar Türk kurumlarınca verilmiş gibi kabul edilirler.

Madde 37

(1) Akit taraflardan birinin mevzuatına göre bu Akit Taraf mevzuatının uygulanmasında düzenlenen belgeler için tanınmış olan pul, resim ve harç muafiyeti veya indirimler, diğer Akit Taraf mevzuatının veya bu sözleşmenin uygulanmasında düzenlenen belgelere de teşmil edilir.

(2) Bu sözleşmenin uygulanmasında düzenlenen belgelerle yazılan yazılar elçilik ve konsoloslukların tasdikinden ve konsolosluk harçlarından muaftır.

Madde 38

(1) Bu Sözleşmenin uygulanmasında, kurumlar, aralarında doğrudan doğruya ve Fransızca yahut İngilizce olarak yazışırlar.

(2) Akit Taraflardan birinin kurum ve makamları, kendilerine sunulan dilekçe ve diğer belgeleri, sırf diğer Akit Tarafın resmi diliyle yazılmış olmasından dolayı reddedemezler.

Madde 39

Akit Taraflardan birinin mevzuatının uygulanmasında, bu tarafın bir makamına, kurumuna veya diğer bir teşekkülüne belirli bir süre içinde verilmesi gerekli olan dilekçe, bildirge veya müracaatlar, aynı süre içinde diğer tarafın bunlara tekabül eden bir makamına, kurumuna veya diğer bir teşekkülüne verilebilir. Bu halde, başvurulan makam, kurum veya teşekkül, bu dilekçe, bildirge veya müracaatları geciktirmeksizin diğer Akit tarafın yetkili makam, kurum veya teşekkülüne, ya doğrudan doğruya, veya Akit tarafların yetkili makamlarının aracılığı ile intikal ettirirler.

Madde 40

(1) Diğer Akit taraf ülkesinde bulunan kimselere bu sözleşme gereğince para yardımları ödemek durumunda olan kurumları, ödemeyi kendi paralarıyla yaparak görevlerini yerine getirmiş olurlar; kurumların diğer Akit Taraf ülkesindeki bir kuruma ödeme yapmaları gerektiğinde ise, bu ödeme diğer tarafın parasıyla yapılmak zorundadır.

(2) Bu sözleşmenin uygulanmasıyla ilgili para transferleri, Akit taraflar arasında transfer tarihinde yürürlükte olan bu konudaki anlaşma ve kurallara göre yapılır.

Madde 41

(1) Bu sözleşmenin yorumu veya uygulanmasıyla ilgili olarak Akit Taraflar arasında çıkacak anlaşmazlıklar, Akit Tarafların yetkili makamları arasında müzakere yoluyla halledilir.

(2) Anlaşmazlıklar, müzakerelerin başlamasından itibaren 6 aylık bir süre içinde bu yoldan halledilemezse, konu teşekkülü ve çalışma usulleri Akit Tarafların hükümetleri arasında mutabık kalınarak tespit edilecek bir hakem kuruluna tevdi edilir. Hakem kurulu, anlaşmazlığı, bu sözleşmenin ana prensiplerine ve ruhuna göre halleder. Kurulun kararları kesin ve uyulması zorunludur.

Madde 42

(1) Akit taraflardan birinin kurumu, yardıma hak kazanan bir kimseye avans ödemişse, bu kurum veya onun talebi üzerine diğer tarafın yetkili kurumu, bu avansı, ilgilinin hak ettiği ödemelerden keser.

(2) Yardıma hak kazanmış olan kimse, para yardımlarına müstahak bulunduğu süre içinde, Akit taraflardan birinin sosyal yardımlarından faydalanmış ise, sosyal sigorta yardımlarını ödeyen kurum, bu yardımlardan, sosyal yardım olarak ödenmiş meblağ kadarını, sosyal yardım teşkilatının talebi üzerine ve onun hesabına keser.

KISIM V

GEÇİCİ VE SON HÜKÜMLER

Madde 43

(1) Bu sözleşme, yürürlüğe girdiği tarihten önceki devre için hiç bir yardım ödenmesi hakkını doğurmaz.

(2) Bu sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten önce Akit Taraflardan birinin mevzuatına tabi olarak geçmiş olan bütün sigortalılık süreleri, bu sözleşme hükümlerine göre hak kazanılacak yardımların tayininde nazara alınır.

(3) Bu maddenin 1'inci fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla, sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten önce vukua gelmiş olaylar için dahi, bu sözleşme hükümlerine göre aylık veya gelir bağlanabilir. Bu maksatla, ilgilinin vatandaşlık durumu veya ikametgahının diğer Akit Taraf ülkesinde bulunması yüzünden bağlanamamış veya ödenmesi durdurulmuş olan bütün aylık veya gelirler, ilgilinin müracaatı üzerine, sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bağlanır veya ihya edilir; şu kadar ki, evvelce toptan ödeme yapılmak suretiyle tasfiye edilen haklar için bu hüküm uygulanmaz.

(4) Yukarıdaki fıkranın uygulanmasından doğan haklar için, ilgilinin sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde müracaat etmesi halinde, akit tarafların mevzuatında yer alan hakkın düşmesi ve zamanaşımı hükümleri uygulanmaz.

Müracaat bu süreden sonra yapılmışsa yardım hakkı yine düşmez veya zamanaşımına uğramaz; şu kadar ki, bu hak, akit tarafın mevzuatında daha müsait hükümler bulunmadığı takdirde, müracaat tarihinden başlar.

Madde 44

Bu sözleşme, Hollanda Krallığı bakımından, Avrupa'daki Krallık ülkesinde uygulanır.

Madde 45

Bu sözleşme, tasdik edilir ve tasdik belgeleri mümkün olan en kısa zamanda Lahey'de teati edilir.

Madde 46

Bu sözleşme, tasdik belgelerinin teati edildiği ayı takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer.

Madde 47

Bu sözleşme süresiz olarak akdedilmiştir. Akit Taraflar sözleşmeyi fesh edebilirler. Fesih için en geç, içinde bulunulan takvim yılının sona ermesinden 6 ay önce karşı tarafa ihbarda bulunulması şarttır. Bu takdirde sözleşme, o takvim yılının sonunda yürürlükten kalkar.

Madde 48

(1) Sözleşmenin feshi halinde, hükümlerinin uygulanmasından doğan bütün haklar saklı kalır.

(2) Feshin muteber olduğu tarihten önceki süreler dolayısıyla ileride iktisap edilecek haklar; sözleşmenin feshi sebebiyle kaybolmaz; bu hakların ne suretle devam ettirileceği sözleşmenin feshinden sonraki devreler için varılacak bir mutabakatla veya böyle bir mutabakata varılamaması halinde ilgili kurumun uyguladığı mevzuat ile tespit edilir. Usulüne göre yetkili kılınan temsilciler işbu sözleşmeyi imzalamışlardır. Ankara'da 5 Nisan 1966 tarihinde Fransızca olarak iki nüsha düzenlenmiştir.

İMZA PROTOKOLÜ

Türkiye Cumhuriyeti ile Hollanda Krallığı arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin (Bundan sonra «Sözleşme» olarak bahsedilecektir) imzalandığı sırada aşağıda imzaları bulunan temsilciler şu hususlarda mutabık kalmışlardır.

(1) İşçilerin, uzun süreli iş göremezliklerinin mali sonuçlarına karşı mecburi olarak sigortalanmalarına müteallik yeni mevzuatın yürürlüğe girmesinden sonra, Hollanda mevzuatında iş kazaları ve meslek hastalıklarının tazmini için ayrı bir rejimin bulunmayacağı kaydedilmiştir. Bu takdirde, iş kazaları ve meslek hastalıkları halinde yapılacak yardımlar, sözleşmenin 2'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (a) 1, 2 ve 4'üncü sıralarında kayıtlı genel rejimler çerçevesi içerisinde sağlanacaktır.

(2) Sözleşme, yukarıdaki 1'inci fıkrada bahis olunan yeni Hollanda mevzuatından daha önce yürürlüğe girdiği takdirde, bu sözleşme iş kazaları ve meslek hastalıkları sigortası hakkındaki Hollanda mevzuatına uygulanacaktır.

Bu protokol sözleşmenin ayrılmaz bir parçasını teşkil eder. Ankara'da 5 Nisan 1966 tarihinde Fransızca olarak iki nüsha düzenlenmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE HOLLANDA KRALLIĞI ARASINDA İMZALANAN SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİNİN UYGULAMA ŞEKİLLERİ HAKKINDA İDARİ ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti ile Hollanda Krallığı arasında 5 Nisan 1966 tarihinde Ankara'da imzalanan Sosyal Güvenlik sözleşmesinin uygulama şekilleri hakkında İdari Anlaşma Türkiye Cumhuriyeti ile Hollanda Krallığı arasında 5 Nisan 1966 tarihinde Ankara'da imzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin (Aşağıda Sözleşme olarak adlandırılmıştır) 13'üncü maddesinin 5'inci fıkrası, 17'nci maddesinin 2'nci fıkrası ve 35'inci maddesi hükümlerinin uygulama şekilleri hakkında, Türkiye ve Hollanda yetkili mercileri: «Türkiye'nin La Haye Büyükelçisi V. Halefoğlu tarafından temsil olunan Türkiye Çalışma Bakanı» ile «Hollanda Sosyal İşler ve Halk Sağlığı Bakanı B. Roolvink» aşağıdaki hükümleri müştereken kararlaştırmışlardır.

BÖLÜM I

Madde 1

Sözleşmenin ve bu İdari Anlaşmanın uygulanmasında aşağıda isimleri yazılı teşekküller İrtibat Büroları olarak seçilmişlerdir.

(1) Hollanda'da:

(a) Hastalık ve analık halinde yapılacak sağlık yardımları için: Hastalık Sandıkları Konseyi «Ziekenfondsraad» Amsterdam

(b) Aile yardımları için: Çalışma Konseyleri Derneği «Vereeniging van Raden van Arbeid» Amsterdam

(c) İhtiyarlık ve ölüm aylıkları ile bu aylıklardan yararlanacak kimselere ödenecek aile tahsisleri için: Sosyal Sigortalar Bankası «Sociale Verzekeringsbank» Amsterdam

(d) Bütün diğer hallerde: Müşterek Yönetim Bürosu «Gemeenschapplejk Administratiekantoor» Amsterdam

(2) Türkiye'de: Sosyal Sigortalar Kurumu – Ankara

Madde 2

(1) Sözleşmenin 8'inci maddesinin (a) bendinde öngörülen halde, işyeri merkezinin bulunduğu memleketin bu maddenin 2'nci fıkrasında belirtilen makam veya kurumu, işçiye anılan memleket mevzuatına tabi olmakta devam ettiğini gösterir bir belge verir. Bu belge, gerektiğinde, işverenin diğer memlekette bir vekilinin bulunması halinde bu vekil tarafından, yoksa bizzat işçi tarafından temin edilir. Aynı işyerine bağlı birden fazla işçinin müşterek bir iş yapmak üzere diğer memlekete aynı zamanda gitmesi halinde, bütün işçiler için bir tek belge düzenlenebilir.

(2) Bu maddenin birinci fıkrasında anılan makam veya kurum aşağıda gösterilmiştir. Hollanda'da: Sosyal İşler ve Halk Sağlığı Bakanlığı Türkiye'de Sosyal Sigortalar Kurumu – Ankara

Madde 3

Sözleşmenin 9'uncu maddesinin 2'nci fıkrasında öngörülen tercih hakkını kullanmak için, işçi, işverenini de haberdar ederek temsil edilen memleketin yukarıdaki maddenin 2'nci fıkrasında zikredilen makam veya kurumuna müracaat eder. Müracaatın yapıldığı makam veya kurum durumu diğer memleketin makam veya kurumuna bildirir.

BÖLÜM II

HASTALIK - ANALIK

Madde 4

(1) Sözleşmenin 12'nci maddesinin 1'inci fıkrasında bahsi geçen işçi, sigortalılık devrelerinin birleştirilmesinden yararlanmak için, yetkili tarafa son geliş tarihinden hemen önce tabi olduğu mevzuata göre geçmiş sigortalılık sürelerini gösterir bir belgeyi yetkili kuruma ibraz etmeye mecburdur.

(2) Belge, işçinin talebi üzerine, aşağıda isimleri yazılı kurumlarca verilir:

(a) Hollanda'da geçmiş sigortalılık devreleri için:

(i) Para yardımları söz konusu ise, işçinin son defa sigortalı olduğu Hastalık Sigortası Para Yardımları Kurumu

(ii) İşçi yalnız sağlık yardımları bakımından sigortalı ise, Hastalık Sigortası Sağlık Yardımları Kurumu

Anılan Kurum işçinin para yardımları bakımından sigortalı olmadığını belirtir.

(b) Türkiye'de geçmiş sigortalılık süreleri için: Sosyal Sigortalar Kurumunun yetkili şubesi

(3) İşçi anılan belgeyi ibraz etmezse, gittiği memleketin yetkili kurumu, yukarıda belirtilen kurumdan belgeyi düzenleyip kendisine göndermesini ister.

(4) Sözleşmenin 12'nci maddesinin 1'inci fıkrasında bahsi geçen işçi, diğer memlekete gelmesinden önce son defa sigortalı olduğu yetkili kurumca kendisine veya bir aile ferdine protez, önemli araç veya önemli yekûn tutan diğer sağlık yardımları yapılmasına hak kazanmış ise, bu yardımlar, işçinin hareketinden sonra fiilen yapılmış olsa dahi, anılan kurumca karşılanır.

Madde 5

(1) Sözleşmenin 12'nci maddesinin 2'nci fıkrasına göre sağlık yardımlarından yararlanmak için işçi, ikametgahını nakletmeden önce son defa sigortalı olduğu memleketin yetkili kurumunca verilmiş, kendisinin bu yardımlara hak kazandığını ve bilhassa yardımların yapılabileceği azami süreyi belirten bir belgeyi, ikamet mahallindeki kuruma ibraz eder. Eğer işçi anılan belgeyi ibraz etmezse, ikamet mahallindeki kurum, yetkili kuruma belgenin temini için müracaat eder.

(2) Sözleşmenin 13'üncü maddesinin 4'üncü fıkrası hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Madde 6

(1) Sözleşmenin 13'üncü maddesinin 1'inci fıkrasında bahsi geçen işçi, yetkili tarafta değil de diğer Akit Taraf ülkesinde geçici olarak ikamet ettiği sırada

sağlık yardımlarından (Gerektiğinde hastanede tedavi dahil) yararlanmak için mümkün olduğu takdirde geçici ikametin başlamasından önce yetkili kurumca verilmiş ve kendisinin bu yardımlara hak kazandığını gösterir bir belgeyi geçici ikamet mahallindeki kuruma ibraz eder. Bu belgede, bilhassa yardımların yapılabileceği devrenin süresi belirtilir. İşçi anılan belgeyi ibraz etmediği takdirde, geçici ikamet mahallindeki kurum, yetkili kuruma, belgenin temini için, müracaat eder.

(2) Yukarıdaki fıkra hükümleri, aile fertlerine diğer memleketteki geçici ikametleri sırasında kıyas yoluyla uygulanır.

Madde 7

(1) Sözleşmenin 12'nci maddesinin 2'nci fıkrasında ve 13'üncü maddesinin 1'inci fıkrasında öngörülen hallerde sağlık yardımlarının yapılması için aşağıdaki hükümler uygulanır.

(2) Yatarak tedavi halinde, geçici ikamet mahallindeki kurum, ilgilinin bir hastane veya sağlık tesisine giriş tarihini ve söz konusu tedavinin muhtemel süresini, duruma ıttılaından itibaren 7 gün içinde yetkili kuruma bildirir; hastaneden veya sağlık tesisinden çıkış halinde de, geçici ikamet mahallindeki kurum, söz konusu çıkış tarihini, duruma ıttılaından itibaren 7 gün içinde yetkili kuruma bildirir.

(3) Sözleşmenin 13'üncü maddesinin 4'üncü fıkrasına göre, yardımların sağlanmasında öngörülen müsaadeyi almak için, geçici ikamet mahallindeki kurum, yetkili kuruma müracaat eder. Bu yardımlar mutlak müstaceliyet halinde, yetkili kurumun izni olmadan yapılırsa, geçici ikamet mahallindeki kurum, yetkili kurumu derhal haberdar eder.

(4) Sözleşmenin 13'üncü maddesinin 4'üncü fıkrasında öngörülen mutlak müstaceliyet halleri, ilgilinin hayatını veya sağlığını ağır surette tehlikeye düşüren ve yardımın derhal yapılmasını gerektiren hallerdir. Bir protez veya aracın kazaen kırılması veya bozulması halinde, mutlak müstaceliyeti tespit için, söz konusu malzemenin tamiri veya yenilenmesi zaruretinin belirtilmesi kâfidir.

(5) Hastalık Sandıkları Konseyi ve Sosyal Sigortalar Kurumu, Sözleşmenin 13'üncü maddesinin 4'üncü fıkrasında öngörülen yardımların listesini müştereken düzenlerler.

Madde 8

(1) Sözleşmenin 13'üncü maddesinin 2'nci fıkrasında bahsi geçen işçi, yeni ikamet yerinin bulunduğu memlekette sağlık yardımlarından yararlanmak için, anılan memleketteki kuruma bir belge ibraz etmek zorundadır. Bu belge ile, yetkili kurum, işçiyi, ikametgâhının naklinden sonra yardımlardan yararlanmaya devam hakkını muhafazaya yetkili kılar. Anılan kurum, gerektiğinde aynı belgede sağlık yardımlarının yetkili taraf mevzuatına göre devam edeceği azami süreyi de belirtir. Belge mücbir sebeplerle önceden düzenlenememişse, yetkili kurum, bunu işçinin ikametgâhını naklinden sonra ve müracaatı üzerine de verebilir.

(2) İşçinin yeni ikamet mahallindeki kurumca yardımların yapılmasında, bu Anlaşmanın 7'nci maddesinin 2'nci ve 3'üncü fıkraları hükümleri, kıyas yoluyla uygulanır.

(3) Yeni ikamet mahallindeki kurum, yardımları fiilen ve muntazaman devam edip etmediğini tespit için, ilgiliyi, gerek kendi müracaatı gerek yetkili kurumun talebi üzerine, eşit devrelerle muayene ettirir. Anılan kurum bu muayeneleri yaptırmakla ve neticelerini yetkili kuruma derhal bildirmekle yükümlüdür. Yardımların yetkili kurumca karşılanmaya devam olunması bu usullere uyulmasına bağlıdır.

(4) Bu maddenin 1 ilâ 3'üncü fıkraları hükümleri, hastalık veya analık halinin vukuundan sonra ikametgâhlarını diğer memlekete nakleden aile fertlerine, kıyas yoluyla uygulanır.

(5) İkamet mahallindeki kurum, hastanede tedavinin sona ermesi gerektiğini tespit ettiği takdirde işçiye, söz konusu tedavinin sona eriş tarihini bildirir ve bildirisinin bir suretini derhal yetkili kuruma gönderir.

Madde 9

(1) Sözleşmenin 14'üncü maddesinin 1'inci fıkrasında bahsi geçen aile fertleri, ikamet yerlerinin bulunduğu memlekette sağlık yardımlarından yararlanmak için, anılan memleketteki kuruma aşağıdaki belgeleri ibraz ederek kaydolmaya mecburdurlar:

(i) İşçinin talebi üzerine yetkili kurumca 3 nüsha olarak verilmiş işçinin sağlık yardımlarından yararlanma hakkının bulunduğunu ve işçi tarafından bildirilen aile fertlerinin isimlerini gösterir bir belge. Bu belge, hükümsüzlüğü yetkili Kurumca ikamet mahallindeki kuruma bildirilinceye kadar geçerlidir.

(ii) Aile fertlerine sağlık yardımları sağlanması için, ikamet yerinin bulunduğu memleket mevzuatınca normal olarak gerekli görülen belgeler.

(2) İkamet mahallindeki kurum, kendi mevzuatına göre aile fertlerinin yardımlarından yararlanma hakkına sahip olup olmadıklarını yetkili kuruma bildirir.

(3) Aile fertlerine sağlık yardımlarının yapılması, bu maddenin 1'inci fıkrasında öngörülen belgenin geçerliliğine bağlıdır.

(4) İşçi ve aile fertleri, bu fertlerin sağlık yardımlarından yararlanma haklarına tesir eden mahiyetteki her türlü değişikliği, bilhassa işçinin işini terk ettiğini veya değiştirdiğini yahut işçinin veya ailesinden birinin daimi veya geçici ikametgâhını naklettiğini, yetkili kuruma ve aile fertlerinin ikamet mahallindeki kuruma bildirmekle yükümlüdürler.

(5) Yardımlardan haksız yere yararlanmış olan kimse hakkında muamele yapmak isteyen yetkili kuruma, daimi ikamet mahallindeki kurum yardımcı olur.

Madde 10

Sözleşmenin 14'üncü maddesinin 2'nci fıkrasında öngörülen halde, yetkili kurum, gerektiğinde, yetkili kurumun bulunduğu memlekete ikametgâhını nakletmiş olan aile

fertlerinin her biri için, son ikametgâhın bulunduğu memleketteki kurumdan, nakilden hemen önce yardım yapılan sürelere ait bilgilerin verilmesini ister.

Madde 11

(1) Sözleşmenin 16'ncı maddesinin 2'nci fıkrasında öngörülen aylık veya gelir alan kimse, ikamet yerinin bulunduğu memlekette sağlık yardımlarından yararlanmak için, anılan memleketteki kuruma bir belge ibraz ederek kaydolmaya mecburdur. Bu belgede, aylık veya gelir ödeyen kurumun tabi olduğu memlekete göre, «Sosyal Sigortalar Kurumu» veya «Hastalık Sandıkları Konseyi», aylık veya gelir alan kimsenin ve aile fertlerinin sağlık yardımlarından yararlanma hakkına sahip olduğunu bildirir. Belgeyi düzenleyen kurum, ikamet mahallindeki İrtibat Bürosuna belgenin ikinci nüshasını gönderir.

(2) Aylık veya gelir alan kimse, sağlık yardımlarından yararlanma hakkına tesir eden mahiyette her türlü değişikliği, bilhassa aylık veya gelirin kesildiğini veya durdurulduğunu ve kendisinin veya aile fertlerinin ikametgahlarını naklettiklerini ikamet mahallindeki kuruma bildirmekle yükümlüdür.

(3) Belgeyi düzenleyen kurum, aylık veya gelir alan kimsenin ikamet mahallindeki İrtibat Bürosuna, bu kimsenin sağlık yardımlarından yararlanma haklarının sona erdiğini bildirir.

Madde 12

(1) Yetkili tarafta değil de, diğer Akit Taraf ülkesinde geçici olarak ikameti sırasında para yardımlarından yararlanmak için işçi, geçici ikamet mahallindeki kuruma (Sözleşmenin 12'nci maddesinin 2'nci fıkrasında öngörülen halde, 5'inci maddenin 1'inci fıkrasında öngörülen belgeyi, sözleşmenin 13'üncü maddesinin 1'inci fıkrasında öngörülen halde, 6'ıncı maddenin 1'inci fıkrasında öngörülen belgeyi ve sözleşmenin 13'üncü maddesinin 2'nci fıkrasında öngörülen halde, 8'inci maddenin 1' fıkrasında öngörülen belgeyi ibraz ederek) derhal müracaatta bulunur. Eğer bulunduğu memleketin mevzuatı gerektiriyorsa müracaatına müdavi hekim tarafından verilmiş bir iş göremezlik belgesini ekler. Ayrıca, bulunduğu memleketteki kendi adresini ve işvereni ile yetkili kurumun isim ve adresini de bildirir.

(2) Eğer işçi, yukarıdaki fıkrada öngörülen belgeyi ibraz etmezse geçici ikamet mahallindeki kurum, böyle bir belgenin veya işçinin yetkili memleket mevzuatına göre halâ sigortalı olduğunu gösterir bir belgenin temini için, yetkili kuruma müracaat eder. Bununla beraber, 8'inci maddenin 1'inci fıkrasında öngörülen belge ancak mücbir sebeplerle önceden düzenlenememişse, ikametgâhın naklinden sonra düzenlenir.

Madde 13

(1) Geçici ikamet mahallindeki kurum, derhal ve en geç işçinin bu kuruma başvurduğu tarihi takip eden 3 gün içinde, hekimlerinden birine işçiyi muayene ettirir. Yetkili kurum, 8'inci maddenin 1'inci fıkrasında öngörülen belgede,

işçinin sağlık kontrolüne tabi olacağı bir tarih bildirmişse, ikamet halindeki kurum, ilk muayeneyi bu tarihe kadar geciktirebilir.

(2) İşçinin iş göremez durumda olup olmadığını belirten ve iş göremezliğin mevcut olması halinde bunun başladığı tarihi, teşhis ve muhtemel iş göremezlik süresini gösteren hekim raporu, muayene tarihini takip eden 3 gün içinde, geçici ikamet mahallindeki kurumca, yetkili kuruma gönderilir. Geçici ikamet mahallindeki kurum, bu beyanda, işçinin bu kuruma başvurduğu tarihi de bildirir.

Madde 14

(1) İşçi geçici ikamet mahallindeki kurumun idari kontrol nizamına tabidir.

(2) Geçici ikamet mahallindeki kurum, ilk sağlık kontrolünden sonra, kendi sigortalılarına uygulanan şartlar dahilinde tıbbi ve idari kontrole devam eder. Tıbbi kontrol, işçinin son hekim raporuna göre, muhtemelen iş göremez halde kalacağı devrenin sonunda yeniden kontrole tabi tutulmasına kadar sık sık yapılır.

(3) İşçinin halâ iş göremez durumda olup olmadığını belirten ve teşhis ve muhtemel iş göremezlik süresini de gösteren hekim raporları, muayene tarihini takip eden 7 gün içinde, geçici ikamet mahallindeki kurumca, yetkili kuruma gönderilir.

(4) İşçi kontrol nizamına uymadığı takdirde, geçici ikamet mahallindeki kurum, durumu derhal yetkili kuruma bildirir, Bildiride ihlalin mahiyeti ve kendi sigortalısına bu gibi ahvalde, mutat olarak, ne gibi işlemler yapıldığını da belirtir.

Madde 15

(1) Hekim, işçinin tekrar işe başlamaya müsait durumda olduğunu veya olacağını tespit ederse, geçici ikamet mahallindeki kurum, işçiye iş göremezliğinin sona erdiğini bildirir ve bildirinin bir suretini hekim raporuyla birlikte derhal yetkili kuruma gönderir.

(2) Yetkili kurum, aldığı bilgilere dayanarak, işçinin tekrar işe başlamaya müsait olduğuna karar verirse, kararını kendisine bildirir ve bildirinin bir suretini ikamet mahallindeki kuruma gönderir.

(3) Böyle bir durumda, ikamet mahallindeki kurumla yetkili kurum iş göremezliğin sona erdiğine dair, birbirinden farklı iki tarih tespit ederlerse, yetkili kurumun tespit ettiği tarihe itibar olunur.

Madde 16

İşçinin, yetkili tarafa dönmesi halinde, geçici ikamet mahallindeki kurum, durumu yetkili kuruma bildirir ve bildiriye seyahatin, işçinin sağlık durumu bakımından zararlı olup olmadığını gösteren hekim mütalaasını ekler.

Madde 17

(1) Sözleşmenin 12'nci maddesinin 2'nci fıkrası ile 13'üncü maddesinin 1, 2 ve 6'ıncı fıkraları hükümlerine göre yapılan sağlık yardımları masraflarının,

kurumların muhasebe kayıtlarından elde edilen fiili tutarları, yetkili kurumlarca, bu yardımları yapan, kurumlara ödenir.

(2) Türkiye'de bu konuda yapılan yardım tutarlarını gösterir belgeler Sosyal Sigortalar Kurumuna ve bu Kurumca, örneği müştereken tespit edilen bir cetvelle birlikte, altı ayda bir, Hastalık Sandıkları Konseyine, gönderilir.

(3) Hollanda'da bu konuda yapılan yardım tutarlarını gösterir belgeler Hastalık Sandıkları Konseyine ve bu Konseyce, örneği müştereken tespit edilen bir cetvelle birlikte, altı ayda bir, Sosyal Sigortalar Kurumuna, gönderilir.

(4) Ödemelerde, bu maddenin 1'inci fıkrasında öngörülen yardımları yapmış olan Kurumun mevzuatına tabi işçilere sağlanan sağlık yardımlarına uygulanan tarifelerden yüksek olan tarifeler nazara alınmaz.

Madde 18

(1) Sözleşmenin 14'üncü maddesinin uygulanmasında, aile fertlerine yapılan sağlık yardımları masrafları, her takvim yılı için, götürü olarak hesaplanır.

(2) Götürü meblâğ, aile başına düşen yıllık ortalama miktarın, hesaba dahil edilen aile sayısı ile çarpılması suretiyle bulunur.

Hesapla ilgili unsurlar şöyle tayin edilir:

(a) Hollanda için, aile başına düşen yıllık ortalama miktar, Hollanda mevzuatına tabi sigortalıların aile fertlerinin tamamına bu memleket kurumlarınca yapılan yıllık sağlık yardımları masrafları mecmuunun, bu memleket mevzuatına tabi ve yardım talebinde bulunabilen aile fertlerine sahip sigortalıların yıllık ortalama sayısına bölünmesi suretiyle hesap edilir;

(b) Türkiye için aile başına düşen yıllık ortalama miktar, sigortalılara ve bunların aile fertlerine yapılan sağlık yardımları masrafları mecmuunun, (Emsal+1) ile çarpılan yıllık ortalama fiili sigortalı sayısına bölünmesi ve elde edilen sayının anılan emsalle çarpılması suretiyle hesap edilir.

Sigortalı başına düşen aile fertleri ortalamasını gösteren emsal, aile fertleri mecmuunun sigortalı mecmuuna bölünmesi suretiyle elde edilir. Bu emsal her takvim yılı için, Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından, kendi hesaplarında kullandığı istatistiği doneleri nazara almak suretiyle, tespit edilir ve netice tasvip edilmek üzere Hastalık Sandıkları Konseyine bildirilir. Bu konu ile ilgili her türlü anlaşmazlık yetkili makamlara sunulur.

(3) Sigortalıların aile sayısı ve ay olarak gösterilen çalışma süreleri bir yıllık icmal cetvelinde gösterilir. Bu cetvel, ait olduğu yılı takip eden 6 ay içinde, 9 uncu maddenin 1 (i) fıkrasına göre yetkili kurumlarca düzenlenen belgelerin birer nüshası ile birlikte, bir taraftan Hastalık Sandıkları Konseyine, diğer taraftan Sosyal Sigortalar Kurumuna gönderilir.

Madde 19

(1) Sözleşmenin 16'ncı maddesinin 2'nci fıkrası hükümlerine göre, Hollanda'da yapılan sağlık yardımları masrafları, her takvim yılı için aşağıda açıklandığı üzere, götürü olarak hesap edilir:

(a) Götürü mablağı, aylık veya gelir alan kimse ve bu kimsenin aile ferdi başına düşen yıllık ortalama miktarın, hesaba dahil edilen aylık veya gelir alan kimseler ve bunların aile fertlerinin yıllık ortalama sayısı ile çarpılması suretiyle elde edilir.

(b) Aylık veya gelir alan kimse ve bu kimsenin aile ferdi başına düşen miktar, ilgili memleketin kurumlarınca o memleket mevzuatına tabi aylık veya gelir alan kimselerin tamamına (Aile fertleri dahil) yapılan sağlık yardımları masrafları mecmuundan, aylık veya gelir alan kimse ve aile ferdi başına düşen ortalamaya eşittir.

(c) Hesaplar aylık veya gelir alan kimselerin dahil oldukları yaş gruplarına göre farklı olabilir.

(2) Sözleşmenin 16'ncı maddesinin 2'nci fıkrası hükümlerine göre Türkiye'de yapılan sağlık yardımları masraflarının ödenmesi, bu Anlaşmanın 17'nci maddesinin 1, 2 ve 4'üncü fıkralarında belirtilen usul ve esaslar dahilinde yapılır.

Madde 20

(1) Sözleşmenin 17'nci maddesinde öngörülen ödemeler yetkili İrtibat Büroları aracılığı ile yapılır.

(2) İdare masraflarının karşılanması için, irtibat Büroları, bu Anlaşmanın 17, 18 ve 19'uncu maddelerine göre hesaplanan meblâğlar üzerinden bir yüzde oranında mutabık kalabilirler. Bundan başka, borçlanılan meblâğlar üzerinden avans ödenmesinde de anlaşabilirler.

(3) İrtibat Büroları, bu Anlaşmanın 17, 18 ve 19'uncu maddeleri hükümlerine göre ödenecek meblâğlar için başka hesaplama şekilleri üzerinde mutabık kalabilirler.

Madde 21

Bu bölümün hükümleri, Türk mevzuatına göre iş kazası veya meslek hastalığı halinde yapılacak yardımlara kıyas yoluyla uygulanır.

BÖLÜM III

MALÜLLÜK

Madde 22

Bu bölümün uygulanmasında, Sözleşmenin 1'inci maddesinin (f) bendinde öngörülen Kurumdan başka, uyguladığı mevzuat gereğince münhasıran readaptasyon, tedavi ve buna bağlı hizmetlere müteallik tedbirlerin geliştirilmesi, kontrolü ve kazanma gücünde bir kaybın mevcudiyetinin tahkiki işleriyle görevli bir kurum da yetkili kurum sayılır.

Madde 23

(1) Hollanda mevzuatına göre yardım almakta olup, Türkiye'de ikamet eden kimselerin İdari ve tıbbi kontrolü, yetkili kurumun talebi üzerine, Sosyal Sigortalar Kurumu aracılığı ile yapılır.

(2) Türk mevzuatına göre yardım almakta olup Hollanda'da ikamet eden kimselerin idari ve tıbbi kontrolü, yetkili Kurumun talebi üzerine, «Niewe Algemene Belvijfsvereniging» (Yeni Genel Meslek Derneği) aracılığı ile yapılır.

(3) Ancak, yetkili kurumun yardım mevzuu kimseyi kendi seçeceği bir hekime muayene ettirme ve bu kimsenin sağlık durumu ile çalışma gücünü koruma, iade veya artırmaya matuf tedbirler alma hakkı mahfuzdur.

Madde 24

Bir memleketin kurumları, malullük derecesinin tayininde, diğer memleketin kurumlarınca elde edilen tıbbi müşahedeleri ve idari malûmatı nazara alırlar; ancak, ilgiliyi kendi seçecekleri bir hekime muayene ettirme hakları mahfuzdur.

Madde 25

Bir malullük aylığı almakta olan bir kimsenin, bu anlaşmanın 23'üncü maddesinde öngörülen kontrol sonunda, yardımlardan yararlanmakta olduğu bir sırada bir işte çalıştığı veya evvelce çalışmış olduğu veya tekrar işe başladığı tespit edilirse, durum yetkili kuruma bir raporla bildirilir. Raporda, yapılan işin mahiyeti, ilgilinin kazançlarının tutarı, malul olmadan önce dahil bulunduğu meslek kategorisine giren bir işçi tarafından aynı bölgede normal olarak alınan ücret ve ayrıca gerektiğinde, ilgilinin sağlık durumu hakkında bir mütehassıs hekimin serdettiği mütalâa belirtilir.

Madde 26

Bir sigortalı, aylığının kesilmesinden veya durdurulmasından sonra, aylığı ödeyen memlekette değil de diğer memlekette ikamet ettiği halde malullük aylığına yeniden hak kazanmışsa, ilgili kurumlar, ödemelerin yeniden başlaması için lüzumlu bütün bilgileri birbirlerine gönderirler.

Madde 27

İdari ve tıbbi kontrolden doğan masraflar, aylığı ödeyen kurumca karşılanır. Bu masraflar, alacaklı kurumca kendi mevzuatına göre tespit edilir ve düzenlenecek mufassal bir belge karşılığında borçlu kurumca ödenir. Bununla beraber, yetkili kurumlar başka ödeme şekilleri üzerinde mutabık kalabilirler.

BÖLÜM IV

İHTİYARLIK VE ÖLÜM (AYLIKLARI)

Madde 28

(1) Sözleşmenin III'üncü kısmının 3'üncü bölümünde öngörülen yardımlardan yararlanmak için, işçi veya bir işçinin ölümünden hak sahibi olan kimseler, ikamet ettikleri yerdeki yetkili kuruma, bu memleket mevzuatınca tayin edilen şekiller dahilinde müracaat ederler.

(2) Hollanda veya Türkiye'de ikamet etmeyen işçi veya bir işçinin ölümünde hak sahibi olan kimse, sözleşmenin III'üncü kısmının 3'üncü bölümünde öngörülen bir yardımdan yararlanmak isterse, dilekçesini işçinin son defa sigortalı olduğu memleketteki kuruma, bu memleket mevzuatına uygun şekilde gönderir.

(3) Dilekçe sahibi, imkân nispetinde sigortalı olduğu iki memleketin kurum veya kurumlarını ve işçinin nezdinde çalıştığı işveren veya işverenleri belirtir.

Madde 29

Yukarıdaki madde hükümlerine göre yapılan bir müracaat, müracaatın yapıldığı yetkili kurumca tekemmül ettirilir. Bu kurum, aşağıda «İşlemi Yürüten Kurum» olarak adlandırılmıştır.

Madde 30

(1) Sözleşmenin III'üncü kısmının 3'üncü bölümünde öngörülen yardımlara müteallik dilekçelerin tekemmülü için, işlemi yürüten kurum, lüzumlu hüviyet ve medeni hal durumunu gösterir bilgilerle sigortalının tabi olduğu mevzuata göre geçmiş sigortalılık sürelerini ve bunların icmâlini ihtiva eden bir formüler kullanır.

(2) Anılan formülerin diğer memleketteki yetkili kurumlara gönderilmesi, doğrulayıcı belgelerin gönderilmesi yerine geçer.

Madde 31

(1) İşlemi yürüten kurum yukarıdaki maddede öngörülen formülere, sigortalının tabi olduğu mevzuata göre geçmiş sigortalılık sürelerini işler ve formülerin iki nüshasını diğer memleketteki yetkili kuruma gönderir.

(2) Bu kurum, formüleri sigortalının kendi mevzuatına göre geçmiş sigortalılık sürelerine ait bilgilerle tamamlar ve bir nüshasını işlemi yürüten kuruma iade eder.

Bundan başka, anılan kurumca formülere, şu bilgiler de derc olunur:

- Sözleşmenin III'üncü kısmının 3'üncü bölümü hükümleri nazara alınmak suretiyle, kendi mevzuatına göre hak kazanılan yardımın tutarı;
- Dilekçe sahibinin, sözleşmenin 23'üncü maddesi hükümleri uygulanmaksızın, yalnız kurumun uyguladığı mevzuata göre geçirdiği sigortalılık devreleri için iddia edebileceği yardımın tutarı;
- İtiraz yolları ve müddetleri.

Madde 32

(1) Eğer işlemi yürüten kurum, dilekçe sahibinin sözleşmenin 23'üncü maddesinin 2'nci fıkrası hükümlerinden yararlanma hakkı olduğunu tespit ederse, bu kimsenin anılan hükümlere göre hak kazandığı ek yardımı tayin eder.

(2) Sözleşmenin 23'üncü maddesinin 2'nci fıkrasının uygulanması sırasında bir memleket parasıyla ifade olunan meblâğların diğer memleket parasına tahvili, aylığın bağlandığı tarihte muteber olan resmi kambiyo kuru nazara alınarak yapılır. Bu kurda değişmeler olması halinde, söz konusu değişmeler %10'u geçmedikçe aylık tutarı üzerinde yeniden tespit yapılmaz.

Madde 33

İşlemi yürüten kurum, Sözleşmenin 23'üncü maddesinin uygulanmasında yardımların bağlanması için alınan bütün kararları ve uygulanan mevzuatların her birinde

öngörülen itiraz yol ve müddetlerini dilekçe sahibine bildirir. Ayrıca anılan kurum, bildirinin bir suretini diğer memleketin yetkili kurumuna gönderir ve dilekçe sahibine tebliğin yapıldığı tarihi de belirtir.

Madde 34

Bu anlaşmanın 22 ila 27'nci maddeleri hükümleri, malullük sebebiyle bağlanan dul ve yetim aylıklarına kıyas yoluyla uygulanır.

BÖLÜM V

AİLE YARDIMLARI

Madde 35

Sözleşmenin 33'üncü maddesinin uygulanmasında, Türk Kurumları, Türkiye'de ikamet eden çocuklara Hollanda Kurumlarınca ödenecek yardımların bağlanması için lüzumlu bilgilerin tahkiki konusunda Hollanda Kurumlarına yardımcı olacaklardır.

BÖLÜM VI

İŞSİZLİK

Madde 36

(1) Sözleşmenin 34'üncü maddesi hükümlerinden yararlanmak için dilekçe sahibi, Hollanda mevzuatına göre geçen sürelerle birleştirilmek üzere, lüzum duyulduğu ölçüde nazara alınacak olan Türkiye'deki çalışma sürelerini gösterir bir belgeyi yetkili Hollanda Kurumuna ibraz etmeye mecburdur.

(2) Belge, işçinin talebi üzerine Türkiye'deki son çalışma yeri bakımından yetkili bulunan Sosyal Sigortalar Kurumu Şubesince verilir. Eğer işçi anılan belgeyi ibraz edemezse, Hollanda Yetkili Kurumu Türk Kurumundan belgeyi düzenleyip kendisine göndermesini ister.

BÖLÜM VII

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 37

(1) Bir memleketin kurumunca diğer memleketteki hak sahibi kimselere ödenecek yardımlar, doğrudan doğruya bu kurum tarafından ve bu kurumun uyguladığı mevzuatta öngörülen vadelerle ödenir.

(2) Yetkili kurum, para yardımlarını milletlerarası posta veya banka havalesiyle öder ve durumu bir defa için, ikametgâhın bulunduğu memleketteki kuruma bildirir. Ancak, bu yardımlar, ikametgâhın bulunduğu memleketteki kurumca yetkili kurum adına (eğer bu kurum mutabıksa) yapılabilir. Bu takdirde, yetkili kurum ikametgâhın bulunduğu memleketteki kuruma yardımların miktarını, ödemenin yapılacağı tarih veya tarihleri ve yardımların azami süresini bildirir.

Madde 38

Yardımlar, hak sahiplerine posta veya banka masrafları dolayısıyla bir kesinti yapılmaksızın ödenir.

Madde 39

Bu anlaşmanın uygulanmasından doğan bütün ihtilâflar, yetkili makamların sosyal güvenlik konusunda yetkili bulunan temsilcilerinden kurulu bir komisyon tarafından halledilir. Temsilcilere uzmanlar da katılabilir. Komisyon iki memlekette münavebe ile toplanır.

Madde 40

İrtibat Büroları, Sözleşmenin uygulanması için gerekli belge ve diğer vesaikle ilgili formülerleri müştereken tespit ederler. Ayrıca, bu Anlaşmanın uygulanmasında tamamlayıcı idari tedbirleri müştereken alabilirler.

Madde 41

Bu Anlaşma Sözleşme ile aynı tarihte yürürlüğe girer ve Sözleşme yürürlükte kaldıkça meridir.

La Hay de, 14 Haziran 1967 tarihinde iki nüsha Fransızca olarak düzenlenmiştir.

EK: 4/4
TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE BELÇİKA KRALLIĞI ARASINDA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

İmza Tarihi: 04.07.1966

Resmi Gazete Tarihi: 11.05.1967

Resmi Gazete No: 12595

Yürürlülük Tarihi: 01.05.1968

Türkiye Cumhurbaşkanı ve Majeste Belçika Kralı,

Haklarında akit tarafların sosyal güvenlik mevzuatı uygulanan veya uygulanmış bulunan kimselerin her iki Akit Tarafın sosyal Güvenlik mevzuatıyla sağlanan yardımlardan faydalanmalarını arzu ederek bir sözleşme akdetmeyi kararlaştırmışlar ve bu maksatla tam yetkili temsilciler olarak:

Türkiye Cumhurbaşkanı: Ekselans Fuat BAYRAMOĞLU Türkiye Cumhuriyeti Brüksel Büyükelçisi, Majeste Belçika Kralı : Ekselâns P.de PAEPE Belçika Sosyal Güvenlik İşleri Bakanı'nı görevlendirmişlerdir.

Temsilciler, usulü dairesinde düzenlenmiş bulunan selâhiyet belgelerini teati ettikten sonra, aşağıdaki hususlar üzerinde mutabık kalmışlardır.

Madde 1

Genel Hükümler

(1) Bu sözleşmenin uygulanmasında

a) Belçika, Belçika Krallığını, Türkiye, Türkiye Cumhuriyetini,

b) "Vatandaş" terimi: Belçika ile ilgili olarak, Belçika vatandaşı olan bir kimseyi, Türkiye ile ilgili olarak Türk vatandaşı olan bir kimseyi,

c) "Mevzuat" terimi: 2nci maddenin 1'inci fıkrasında zikredilen kanun ve yönetmelikleri,

d) "Yetkili Makam" veya "Yüksek İdari Makam" terimi: Belçika ile ilgili olarak, 2'nci maddenin1.inci fıkrasında zikredilen mevzuatın uygulanması konusunda, her biri kendi alanında sorumlu yükümlü Bakanları, Türkiye ile ilgili olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını ve yetkili diğer bakanlıkları,

e) "Kurum" terimi: 2'nci maddenin 1'inci fıkrasında zikredilen mevzuatların uygulanmasından tamamen sorumlu olan kurum, teşkilat veya yetkili makamı,

f) "Sigortalılık süresi" terimi: taraflardan birinin mevzuatına göre sigortalılık süresi olarak kabul edilen süre ile bu mevzuata göre sigortalılık süresine muadil olarak kabul edilen her türlü süreyi,

g) "Yardımlar" terimi: 2'nci maddenin 1'inci fıkrasında zikredilen mevzuatlarca uygulanması öngörülen ek ve zamlar da dahil olmak üzere, akit Devletlerden her birinin mevzuatında bulunan yer türlü aylık veya her türlü aynı veya nakdi yardımı,

h) "Aile yardımları" terimi: çocukların sayısına ve yaşına göre periyodik olarak verilen nakdi yardımları,

i) "Aile ferdi " terimi: yardımların yapıldığı mevzuat uyarınca veya 10'uncu maddede belirtilen durumda ikamet ettiği akit Devletin mevzuatı tarafından ailenin üyesi olarak tanımlanan veya kabul edilen kimseyi

j) "Hak sahibi" terimi: yardımların yapılmasını sağlayan mevzuat uyarınca hak sahibi olarak tanımlanan veya sayılan kimseyi,

k) "İkamet" terimi: sürekli ikamet yerini,

l) "Geçici ikamet" terimi: İdari Anlaşmada tanımlandığı şekilde geçici olarak bulunmayı,

m) "Vatansız" terimi: Vatansızların Statüsüne ilişkin 28 Eylül 1954 tarihli sözleşmenin birinci maddesine göre vatansız olarak tanımlanan kimseyi

n) "Mülteci" terimi: 28 Temmuz 1951 tarihli Mültecilerin Statüsüne ilişkin Sözleşme ve 31 Ocak 1967 tarihli ek protokolün uygulanmasına istinaden kendisi mülteci statüsünü elde etmiş olan kimseyi ifade eder.

(2) Bu madde de tanımlanmayan her terim kendisine uygulanan mevzuatın verdiği anlamı ifade eder.

Madde 1 BİS

(1) Aksine hükümler dışında, bu sözleşme:

a) Akit Devletlerden birinin mevzuatına tabi veya tabi olmuş olan ücretli işçiler ve benzerleri ile kıyas yolu ile,kendi ad ve hesabına çalışan kimselerden,

(i) Akit Devletlerden birinin vatandaşlığına sahip olanlara, veya

(ii) Akit Devletlerden biri tarafından tanınmış vatansızlara veya mültecilere, ve de onların aile fertlerine ve geride kalan haksahiplerine,

b) Akit Devletlerden birinin mevzuatına tabi olmuş olan ücretli işçiler ve benzerleri ile kıyas yolu ile kendi ad ve hesabına çalışan kimselerin geride kalan haksahipleri ve aile fertleri, bu haksahipleri veya aile fertlerinin, Akit Devletlerden birinin vatandaşı veya vatansız olmaları veya Akit Devletlerden biri tarafından mülteci olarak tanınmaları halinde vatandaşlık durumları dikkate alınmaksızın uygulanır.

(2) Bu sözleşmede başka hüküm konulmadığı takdirde 1'inci fıkrada zikredilen kimseler Akit Devletlerden her birinin mevzuatında öngörülen yükümlülüklere tabidirler ve sözkonusu mevzuatları bu Devletin vatandaşları ile aynı şartlarda yararlanırlar.

Madde 2

(1) Bu Sözleşme aşağıda yazılı Sosyal Güvenlik mevzuatı hakkında uygulanır:

Türkiye'de :

a) İş kazaları ve meslek hastalıkları, hastalık, analık, malullük, yaşlılık ve ölüm Sigortaları ile ilgili yürürlükteki Sosyal Sigorta mevzuatı;

b) Küçük Esnaflar ve Sanatkârlar ve Bağımsız çalışanlar hakkında uygulanan yürürlükteki malullük, yaşlılık ve ölüm Sigortaları mevzuatı;

c) Devlet Memur ve Hizmetlileri hakkında uygulanan Emekli Sandığı mevzuatı;

d) Sosyal Sigortalar Kanununa göre Sosyal Sigorta sistemine dahil edilen Sigorta Sandıklan mevzuatı;

Belçika'da :

a) Ücretli ve Bağımsız olarak çalışanların rejimleri ile ilgili Hastalık, Malullük Sigortası mevzuatı:

b) Ücretli bağımsız olarak çalışanların rejimi ile ilgili emekli ve ölüm aylıkları mevzuatı;

c) İş kazası ve Meslek hastalıklarından doğan zararların tazminine ilişkin mevzuatı;

d) Ücretli ve Bağımsız olarak çalışanların rejimleri ile ilgili

Aile Yardımları mevzuatı;

(2) Bu Sözleşme hükümleri, ticaret gemilerinde çalışan gemi adamları hakkında yapılacak bir idari anlaşmadan sonra uygulanır,

(3) Bu Sözleşme hükümleri, bu maddenin 1'inci fıkrasında yazılı mevzuatı tadil edecek veya tamamlayacak olan bütün kanun ve tüzüklere de uygulanır.

Şu kadarki, sözleşme:

a) Yeni bir Sosyal Sigorta koluna ilişkin mevzuata, Akit Taraflar arasında bu maksatla bir anlaşma yapıldığı,

b) Mevcut Sosyal Sigorta rejimlerinin yeni çalışanlar zümrelerine teşmiline mütedair mevzuata, bu hükümlerin yayınlandığı tarihten itibaren 3 ay içinde ilgili hükümet tarafından diğer Akit Taraf hükümetine aksine bir bildiride bulunulmadığı, takdirde uygulanır.

Madde 3

Bu madde, 29.05.2000 tarihinde onaylanan ve 01.04.2002 tarihinde yürürlüğe giren Revizyon Sözleşmesinin 4'üncü maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 4

(1) Akit Taraflardan birinin ülkesinde çalışan işçiler veya bu memlekette uygulanan mevzuat bakımından bunların benzerleri, çalıştıkları yerde

yürürlükte olan mevzuata tabidirler.

Mesleki faaliyetlerini ülkelerden birinde icra eden bağımsız çalışanlar, diğer ülkede daimi olarak ikamet etseler dahî birinci ülkenin mevzuatına tabidirler.

Bu ülkelerden birinde ve diğerinde ücretli ya da ücretsiz olarak aynı zamanda iki veya daha fazla mesleki faaliyet icra edilmesi halinde, bu faaliyetlerin her biri, icra edildiği ülkenin mevzuatına göre yürütülür.

Ülkelerden birinin mevzuatının uygulanması için diğer ülkede yapılmış bulunan faaliyetler nazara alınır.

Ancak, katkılar her ülke tarafından kendi ülkesinde gerçekleştirilen gelirler üzerinden gerçekleştirilebilecektir.

(2) Aşağıda yazılı haller bu maddenin 1'inci fıkrası hükümlerinden istisna edilmiştir.

a) Akit Devletlerden birinin toprakları üzerinde bulunan bir müessese hizmetinde çalışan ücretli bir işçi bağlı bulunduğu şirket tarafından bu şirket adına yapılacak bir iş için diğer akit Devlet topraklarında bulunan bir şirkete geçici olarak gönderildiği takdirde, bu işçi ve kendisine refakat eden aile fertleri, yapmak zorunda olduğu İşin tahmini süresi yirmi dört ayı aşmamak ve geçici görev süresi sona eren başka bir kimsenin yerine gönderilmemek şartıyla, kendi toprakları üzerinde istihdam edilmeye devam ediliyormuş gibi birinci Devlet mevzuatına tabi olmaya devam ederler.Geçici görev süresi yetkili makamların karşılıklı mutabakatı ile İstisnai olarak uzatılabilir.

b) Akit Taraflardan birinin resmi veya Özel nakliyat müessesesinde çalışan işçiler veya benzerleri, devamlı veya geçici veyahut gezici olarak diğer Akit Taraf ülkesinde çalıştırıldıkları müddetçe münhasıran, müessese merkezinin bulunduğu memlekette yürürlükte bulunan hükümlere tabi olurlar, şu kadar ki, müessesenin, diğer akit taraf ülkesinde bir şubesi veya daimi temsilciliği varsa, bu şube veya temsilcilik tarafından çatıştırılan kimseler şubenin veya daimi temsilciliğin bulunduğu Akit Taraf mevzuatına tabi olurlar.

c) Bu bent, 29.05.2000 tarihinde onaylanan ve 01.04.2002 tarihinde yürürlüğe giren Revizyon Sözleşmesinin 4'üncü maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

(3) Akit Tarafların yüksek idare makamları, aralarında anlaşmak suretiyle, bu maddenin 1'inci fıkrası hükümlerinden istisnalar yapılmasını öngörebilirler. Bu makamlar, 2'nci fıkrada yer alan İstisna hükümlerinin bazı özel halterde uygulanmaması hususunda da bazı özel hallerde uygulanmaması hususunda anlaşabilir.

Madde 5

(1) Devlet memurları ve benzeri personel kendilerini istihdam eden idarenin bağlı bulunduğu akit Devlet mevzuatına tabidirler. Bu kimseler ve aile ferileri, bu bakımdan, diğer akit Devlette bulunsalar da, bu akit Devlette ikamet ediyor olarak kabul edilirler.

(2) a) Bir akit Devlet Hükümeti tarafından diğer akit Devlet topraklarına diplomatik misyon veya konsolosluk görevlisi olarak gönderilen kimseler ilk akit Devletin mevzuatına tabidirler.

b) Bir akit Devletin diplomatik misyonu veya konsoloslukları tarafından diğer akit Devlet topraklarında işe alınan kimseler bu son akit Devlet mevzuatına tabidirler.

Bununla birlikte, İlk akit Devletin vatandaşı olan kimseler bu akit Devlet mevzuatının uygulanmasını tercih edebilirler.

c) Bir akit Devletin diplomatik misyonu veya konsolosluğunca bu fıkranın (b) bendine uygun olarak diğer akit ülke mevzuatına uygun olarak istihdam edilen kimseler okluğu takdirde, misyon veya konsolosluk bu akil Devlet tarafından işverenlere uygulanan mevzuatı dikkate alınır.

d) Bu fıkranın (b) ve (c) bentlerinin hükümleri kıyaslama yoluyla işbu fıkranın (a) bendinde belirtilen bir kimsenin özel hizmetinde İstihdam edilen kimselere uygulanırlar.

e) Bu fıkranın (a) dan (d) ye kadar olan bentlerinin hükümleri bir konsolosluğun fahri üyelerine ve bu kimselerin özel hizmetinde istihdam edilen kimselere uygulanmaz.

f) Bu fıkranın hükümleri aynı zamanda (a) dan (e) ye kadar olan bentlerde zikredilen kimselerin onlarla aynı çatı altında yaşayan aile ferilerine de, bir mesleki faaliyet icra etmemeleri kaydıyla, uygulanırlar.

Madde 6

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre, bir yardımın diğer bir sosyal güvenlik yardımı veya bir meslekî gelirle birleşmesi halinde yardımın azaltılması, kesilmesi veya durdurulması gerektiği taktirde, diğer Akit Taraf mevzuatına göre bir sosyal güvenlik yardımına hak kazanılmış olması veya diğer Akit Taraf ülkesinde bir meslekî gelir elde edilmesi halinde de aynı hüküm uygulanır.

Şu kadar ki, Akit tarafların ülkelerinde geçen sürelere göre kısmi olarak hesaplanan aynı mahiyetteki iki yardımın birleşmesi halinde bu hüküm uygulanmaz.

KISIM II

ÖZEL HÜKÜMLER

BÖLÜM I

HASTALIK VE ANALIK YARDIMLARI

Madde 7

Türkiye'den Belçika'ya veya Belçika'dan Türkiye'ye giden işçiler veya benzerleri ile aile fertleri, yeni işyerinin bulunduğu memleketin hastalık sigortası yardımlarından aşağıda yazılı şartlarla faydalanırlar:

İşçilerin,

(1) Bu memlekette de işçi olarak çalışmış olmaları;

(2) Bu akit taraf ülkesine de son defa girdikleri tarihte çalışabilir durumda olmaları;

(3) Ayrıldıkları memlekette geçen sigortalılık süreleri ile geldikleri memlekette çalışmaya başladıktan sonra geçen süreler nazara alınmak suretiyle, yeni işyerinin bulunduğu memleket mevzuatına göre bu yardımlardan faydalanmak için gerekli şartları yerine getirmiş bulunmaları.

Madde 8

Türkiye'den Belçika'ya veya Belçika'dan Türkiye'ye giden işçiler veya benzerleri ile aile fertleri, yeni işyerlerinin bulunduğu memlekette analık sigortası yardımlarından, aşağıda yazılı şartlarla faydalanırlar.

İşçilerin,

(1) Bu memlekette de işçi olarak çalışmış olmaları;

(2) Ayrıldıkları memlekette geçen sigortalılık süreleri ile geldikleri memlekette çalışmaya başladıktan sonra geçen süreler nazara alınmak suretiyle, yeni işyerinin bulunduğu memleket mevzuatına göre bu yardımlardan faydalanmak için gerekli şartları yerine getirmiş bulunmaları.

Madde 9

Bu madde, 29.05.2000 tarihinde onaylanan ve 01.04.2002 tarihinde yürürlüğe giren Revizyon Sözleşmesinin 5'inci maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 10

Sigortalı bulunduğu memleket mevzuatına göre yardıma hak kazanmış olan işçi veya benzerinin aile fertleri, diğer Akit Taraf ülkesinde ikamet ettikleri sırada da, ikamet ettikleri memleketin mevzuatına göre sağlık yardımlarından faydalanma hakkına sahip bulunmamak şartıyla, hastalık ve analık sigortasıyla sağlanan sağlık yardımlarından faydalanırlar.

Söz konusu yardımlara hak kazanılıp kazanılmadığı sigortalının çalıştığı memleket mevzuatına göre; aile fertleri, yardımların kapsamı, süresi ve ifa şekli ise aile fertlerinin ikamet ettiği memleket mevzuatına göre tayin edilir.

Yetkili sosyal sigorta kurumu, bu yardım giderlerine ilişkin olarak, iki akit ülkenin Yüksek idari Makamlarınca tespit edilecek götürü bir miktarın tamamını ikamet mahallindeki sosyal sigorta kurumuna öder.

Madde 11

İşçiler veya benzerleri ile bunların aile fertleri, akit Taraflardan birinin ülkesinde İdari Anlaşma ile tespit edilecek bir süreyi aşmamak üzere geçici olarak bulundukları sırada, sigortalı oldukları memleket mevzuatına göre yardımlardan faydalanma hakkına sahip bulundukları takdirde, geçici olarak İkamet ettikleri memleket mevzuatına göre sağlanmakta olan hastalık ve analık sigortası sağlık yardımlarından ve durumunun yardımları acilen gerektirmesi şartıyla yararlanır.

Bağlı olunan kurum, bu yardımların, yardımı yapmış olan kurumların muhasebe kayıtlarından çıkacak fiili tutarlarını, geçici olarak ikamet olunan ülkenin kurumuna öder.

Madde 12

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardım görmeye başlamış bulunan işçiler veya benzerleri, ikâmetgâhlarını diğer Akit Taraf ülkesine naklettikleri takdirde de, yetkili sosyal sigorta kurumunun bu yer değiştirmeye muvafakat etmiş olması şartı ile yardımdan faydalanma hakkını muhafaza ederler.

Bağlı olunan kurum, bu yardımların, yardımı yapmış olan kurumların muhasebe kayıtlarından çıkarılacak fiilî tutarlarını, geçici olarak ikamet olunan ülkenin kurumuna öder.

10'uncu maddenin (2)'inci bendi hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Madde 13

(1) Her iki Akit Taraf mevzuatına göre malûllük, yaşlılık veya ölüm aylığı almakta olan bir kimse, İki memlekette geçen sigortalılık sürelerinin toplamı nazara alınmak suretiyle ikamet ettiği memleket mevzuatına göre sağlık yardımlarından faydalanma hakkına sahip bulunuyorsa, kendisine veya aile fertlerine yapılacak sağlık yardımları, sanki yalnız bu tarafın mevzuatına göre aylık alıyormuş gibi, bu tarafın sosyal sigorta kurumunca sağlanır.

(2) Akit Taraflardan yalnız birinin mevzuatına göre malullük, yaşlılık veya ölüm aylığı almakta olan bir kimsenin diğer Akıt Taraf ülkesinde ikamet etmesi halinde, kendisine veya aile fertlerine yapılacak sağlık yardımları sanki aylık, ikamet olunan taraf mevzuatına göre ödeniyormuş gibi, bu tarafın sosyal sigorta kurumunca sağlanır.

Söz konusu yardımlara hak kazanılıp kazanılmadığı, aylığı ödeyen taraf mevzuatına göre, yardımların kapsamı, süresi ve ifa şekli İse ikamet olunan taraf mevzuatına göre tayin edilir.

İlgili kimsenin ikamet ettiği memlekette başka bir sıfatla bu yardımlardan faydalanma hakkına sahip olmaması şartıyla, bu yardımların tutarı, aylığı bağlamış olan tarafın yetkili kurumunca ödenir.

(3) Akit Tarafların Yüksek İdare Makamları 11'nci madde ile bu maddenin 2'nci fıkrasında öngörülen masraf ödemelerinin, tespit edecekleri götürü bir miktar üzerinden yapılmasına karar verebilirler.

Madde 13 BİS

Aynı yardımlara gelince, Türk Mevzuatı bu yardımları bağımsız çalışanlara sağladığı anda, bu başlık altında yer alan hükümlerin uygulanması serbest İşçi olanlara da bir idari düzenleme ile teşmil edilebilir.

BÖLÜM II

İŞ KAZALARI VEYA MESLEK HASTALIĞI SONUCU MALÛLLÜK HALLERİ DIŞINDAKİ MALULLÜK YARDIMLARI

Madde 14

(1) Birbirini takip eden sürelerde veya münavebeli olarak, her iki Akit Taraf ülkesinde bir veya birden fazla malûllük sigortasına tabi tutulmuş bulunan Türk veya Belçikalı işçilerle benzerlerinin bu sigortalara tabî olarak geçmiş sigortalılık süreleri ile muadil süreler, sağlık yardımlarına veya para yardımlarına hak kazanılıp kazanılmadığının veyahut bu hakkın idamesi veya ihyasının gerekip gerekmediğinin tayini bakımından, 20'nci maddenin 1, 2 ve 3'üncü fıkralarında yazılı şartlarla birleştirilir.

(2) Malûllük, sebebiyle yapılacak para yardımları, malullükle sonuçlanan iş göremezlik halinin vukua geldiği tarihte ilgilinin tabii bulunduğu mevzuat hükümlerine göre tayin edilir ve bu yardımlar sözü edilen mevzuatı uygulamakla görevli sosyal sigorta kurumu tarafından ödenir.

(3) Şu kadar ki, işçinin Akit Taraflardan birinin ülkesine vardığı tarihten itibaren bir yıldan daha kısa bir süre içinde meydana çıkan bir iş göremezliğin sonucu olan malûllük hali, bu Akit Tarafça para yardımı yapmasına hak kazandırmaz; ilgili, daha önce diğer Akit Taraf ülkesinde bir malûllük sigortasına tabi olmuş ise, bu Taraf mevzuatıyla sağlanan yardımlardan bu mevzuattaki şartlar dahilinde faydalanır.

Madde 15

Türkiye ve Belçika'da madenlerde çalışmış bulunan işçilere yapılacak malûllük yardımları 14'üncü maddenin 2'nci fıkrası hükümleri dışında olmak üzere ve 23'üncü madde hükmü uygulanmadığı takdirde, bu memleketlerde geçen sigortalılık sürelerinin toplamı nazara alınmak suretiyle, maden işçilerinin emekliliği hakkında özel Belçika mevzuatında belirtilen şartlar yerine getirilmiş olmak ve bu memleketlerden her birinde geçen sigortalık süreleri 20'inci maddenin 4'üncü fıkrasında öngörülen bir yıllık süreden daha az olmamak kaydıyla mezkur 4'üncü fıkrada yazılı esaslara göre tayin edilir.

Madde 16

15'inci maddede bahis konusu olan sigortalı, malullükle sonuçlanan iş göremezlik halinin meydana çıktığı tarihte Türkiye'deki bir maden ocağında çalışmakta bulunuyorsa, maden işçilerinin' emekliliği hakkındaki özel Belçika rejiminden bağlanacak

aylığın hesabında, sigortalının bu tarihte dahil bulunduğu meslek sınıfındaki işçilere Belçika'da ödenmekte olan ücret esas alınır.

Madde 17

(1) Malûllük aylık veya ödeneğin durdurulmasından sonra sigortalı bu yardıma tekrar hak kazandığı takdirde, malullük halinin ilk yardımın yapılmasına sebep olan iş göremezlik vakasından ileri gelmiş olması kaydıyla, ilk aylık veya ödeneği bağlamış olan sosyal sigorta kurumu tarafından bu yardımın ödenmesine devam olunur.

(2) Malullük aylık veya ödeneğinin kesilmesinden sonra sigortalının durumu kendisine yeniden bir malûllük aylık veya ödeneği bağlanmasını gerektirdiği takdirde bu yardım, icabında, 15'inci madde hükümleri de göz önünde bulundurulmak suretiyle, 14'üncü maddede belirtilen esaslara göre yeniden tespit edilir.

Madde 18

Malullük aylık veya ödeneğinin ödenmesine başlamadan önce ilgili hastalık sigortasından ödenek verilmesi süre, her halde, malullükle sonuçlanan iş göremezlik halinin meydana çıktığı tarihte sigortalının çalışmakta olduğu memleket mevzuatında öngörülen süredir.

Madde 19

Malullük aylık veya ödeneği, icabında, ilgiliye yaşlılık aylığı bağlanması mümkün olan iki memleketten birinin mevzuatında ön görülen şartlar yerine getirildiği tarihte, yaşlılık aylığına çevrilir.

Gerekirse, aşağıdaki III bölüm hükümleri uygulanır.

BÖLÜM III

YAŞLILIK YARDIMLARI VE İŞ KAZASI VEYA MESLEK HASTALIĞI SONUCU ÖLÜM HALLERİ DIŞINDAKİ ÖLÜM (AYLIK) YARDIMLAR

Madde 20

(1) Birbirini takip eden sürelerde veya münavebeli olarak, iki Akit Taraf ülkesinde bir veya birden fazla yaşlılık veya ölüm sigortasına tabi tutulmuş bulunan Türk ve Belçikalı işçilerle benzerlerinin bu sigortalara tabi olarak geçen sigortalılık süreleri ile muadil süreler, aynî zamana rastlamamak şartıyla, yardımlara hak kazanılıp kazanamadığının veya bu hakkın İdamesinin veya ihyasının tayininde birleştirilir.

Sigortalılık sürelerine muadil olarak nazara alınacak süreler, her Akit Taraf mevzuatına göre muadil süre olarak kabul edilen sürelerdir.

Aynı zamanda hem Türkiye hem de Belçika mevzuatına göre muadil süre olarak kabul edilen bir süre, yardımın tayin ve tespitinde, ilgilinin bu

süreden önce son olarak çalıştığı memleketteki sosyal sigorta kurumu tarafından nazara alınır.

(2) Akit Tarafların birinin mevzuatına göre, bazı yardımların yapılması sigortalılık sürelerinin özel sosyal sigorta rejimine tabi bir meslekte geçmiş olması şartına bağlandığı takdirde, bu yardımlardan faydalanıp faydalanılmayacağının tayininde, diğer memlekette yalnız bu rejime tekabül eden bir veya birden fazla özel rejimlere tabi olarak geçmiş olan süreler birleştirilir. Bununla beraber, iki memleketten birinde bu meslek için Özel bir sigorta rejimi yoksa, yukarıdaki 1'inci fıkrada bahis konusu olan rejimlerden birine tabi olarak aynı meslekte geçmiş olan süreler de toplama katılır.

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre bazı yardımların yapılması sigortalılık sürelerinin özel bir sosyal sigorta rejimine tabi bir meslekte geçmiş olması şartına bağlı ise ve bu süreler söz konusu mevzuat gereğince sağlanan yardımlardan faydalanma hakkını kazandırmadığı takdirde, sözü edilen süreler, işçiler hakkında uygulanan mevzuatta öngörülen yardımların tasfiyesinde muteber sayılır.

(3) Maden işçileri ile benzeri işçilere uygulanan aylıkla ilgili, Belçika mevzuatı hükümlerinin uygulanmasında;

a) Yalnız bu hükümler gereğince geçerli olan süreler ile birleştirilebilecek süreler, Türk maden işyerlerinde geçen ve bu işyerlerinin Belçika'da bulunması halinde anılan hükümler gereğince geçerli olan sürelerdir.

b) Akit Taraflardan her birinin mevzuatına göre sigortalılık süresine muadil sayılan sürelerden, yalnız maden ocaklarında geçen bir süreyi takip eden veya maden ocaklarında geçmiş bir süreden hemen önce gelen süreler nazara alınır. Bu süreler, yardımların hesabında, sigortalının bu süreden hemen önce maden ocaklarında çalışmış bulunduğu memleketin Sosyal Sigorta Kurumu tarafından nazara alınır. Sigortalı daha önce madenlerde çalışmamış ise, bahis konusu süreler, sigortalının bu sürelerden hemen sonra madenlerinde çalışmış bulunduğu memleketin sosyal sigorta kurumu tarafından nazara alınır.

(4) Bir sigortalıya yetkili sosyal sigorta kurumlarının her biri tarafından yapılacak yardımların tutarı, esas itibariyle, yukarıdaki 1 ve 2'nci fıkralarda belirtilen sürelerin tamamı bu sosyal sigorta kurumunun uyguladığı mevzuata tabi olarak geçmiş bulunsaydı sigortalının hak kazanabileceği yardım tutan ne olacak idiyse, bu tutar bahis konusu mevzuata tabi olarak geçmiş süreye göre azaltılmak suretiyle tayin edilir.

Her sosyal sigorta kurumu, sürelerin geçtiği Akit Taraf ülkeleri arasında bir fark gözetmeksizin, bu sürelerin toplamını nazara almak suretiyle ve kendi uyguladığı mevzuat hükümlerine göre, ilgilinin bu mevzuatta öngörülen yardımlara hak kazanıp kazanmadığını tespit eder.

Her Sosyal Sigorta Kurumu, birleştirilen sigortalılık sürelerinin tamamını münhasıran kendi mevzuatına göre geçmiş gibi kabul ederek ilgilinin

hak kazanabileceği nazari yardım tutarını hesap eder ve bu tutarın, kendi mevzuatına tabi olarak geçmiş sürelere tekabül eden kısmını tayin eder.

Şu kadar ki, bir Sosyal Sigorta Kurumunun uyguladığı mevzuata göre geçen sürelerin toplamı, bu mevzuatta öngörülen asgari bil fiil çalışma günü veya benzeri bir gün sayısını ihtiva etmek üzere, bir yılı doldurmadığı takdirde, bu kurum tarafından hiç bir yardım yapılmaz; bu takdirde, diğer Akit Tarafın Sosyal Sigorta Kurumu, sigortalılık sürelerinin toplamı nazara alınmak suretiyle, kendisinin uyguladığı mevzuata göre ilgilinin hak kazanacağı yardımın tamamını öder.

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre, aylık bağlanmasına hak kazanılması için belirli bir sigortalılık süresi şartı aranmaksızın, sigortalılık süresinin her yıl için belirli bir miktar üzerinden aylık bağlandığı takdirde, bu Akit Tarafın yetkili sosyal sigorta kurumu bağlayacağı aylığı, doğrudan doğruya ve münhasıran bu memlekette geçen sigortalılık süreleriyle muadil sürelere göre hesaplar; bu halde, ilgili Sosyal Sigorta Kurumu, aylık bağlama kararının muteber olduğu tarihte normal ihtiyarlık yaşına varmış olan sigortalılar hakkında yürürlükte olan mevzuat hükümlerini uygular.

Madde 21

(1) Bir sigortalı, 20'nci maddenin 1, 2 ve 3'üncü fıkralarında belirtilen sigortalılık sürelerinin toplamı nazara alınmak suretiyle, her iki memleket mevzuatına göre gerekli şartları aynı anda yerine getirmediği takdirde, bahis konusu mevzuatın her biri bakımından yardım hakkı, bu şartlar yerine geldikçe doğar.

(2) Bir memleket mevzuatına göre gerekli şartların yerine getirilmiş olması dolayısıyla 1'inci fıkra gereğince aylık ödenmiş bulunan süreler, diğer memleket mevzuatına göre aylığa hak kazanılıp kazanılmadığının tayininde, aylığı ödeyen taraf ülkesinde geçmiş sigortalılık süreleri imiş gibi kabul edilir.

(3) Bu maddenin 1'inci fıkrasında bahis olunan hallerde, daha önce bağlanmış olan aylık, diğer Akit Taraf mevzuatına göre aylığa hak kazanıldığı tarihten İtibaren, 20'nci maddenin 1-4'üncü fıkraları hükümlerine uygun olarak yeniden tespit edilir.

Madde 22

Belçika mevzuatında maden işçilerine erken aylık bağlanmasını öngören hükümler, 20'nci madde hükümleri dışında olmak üzere, yalnız Belçika kömür madenlerinde geçen hizmetler nazara alınmak suretiyle, sözü geçen mevzuata göre gerekli şartları yerine getirmiş olan kimseler hakkında uygulanır.

Madde 23

Her sigortalı, aylığa hak kazandığı tarihte, hakkında bu Sözleşmenin 20'nci maddesi hükümlerinin uygulanmamasını İsteyebilir. Bu takdirde sigortalının Akit

Taraflardan her birinin mevzuatına göre hak kazandığı yardımlar, ilgili sosyal sigorta kurumları tarafından, diğer Akit Taraf ülkesinde geçen sigortalılık süreleriyle muadil süreler nazara alınmaksızın tespit edilir.

Madde 24

20-23'üncü maddeler hükümleri, ölen sigortalının hak sahiplerine bağlanacak aylıklar hakkında da, kıyas yoluyla, uygulanır.

BÖLÜM IV

II VE III. BÖLÜMLERE İLİŞKİN MÜŞTEREK HÜKÜMLER

Madde 25

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre, malûllük, aylık veya ödenekleriyle yaşlılık, ölüm veya aile aylıklarının ödenmesi ikamet şartına bağlı bulunduğu takdirde, gerek 20'nci madde hükümlerine göre, gerekse yalnız bir memleket mevzuatına tabi olarak geçmiş sigortalılık sürelerine göre bağlanan aylıkların ödenmesinde, Akit Taraflardan birinin ülkesinde ikamet ettikleri sürece, Türk ve Belçika vatandaşları için bu şart aranmaz; Şu kadar ki, maluliyet aylık veya ödeneği almakta olan kimse diğer Akit Taraf ülkesine dönmeden veya ikametgahını diğer Akit Taraf ülkesine nakletmeden önce yetkili kurumun müsaadesini almak zorundadır. Müsaade talebi, yalnız, ilgilinin yer değiştirmesinin sağlık bakımından mahzurlu olduğunun usulü dairesinde tespit edilmesi halinde reddolunabilir.

Madde 26

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardım tutarının tayininde bütün sigortalılık süresi veya bu sürenin bir kısmında elde edilen kazançların ortalaması nazara alındığı takdirde, bu tarafça Ödenecek yardımın hesabında nazara alınacak ortalama kazanç, yalnız bu memlekette geçen sigortalılık süresi içinde elde edilen kazançlara göre tespit edilir.

Akit ülkelerden birinin mevzuatına göre, yardımların tespitinde, tüm sigortalılık süresi veya bu sürenin bir kısmı ile ilgili ortalama mesleki gelir nazara alınıyorsa, bu ülkenin yapmakla yükümlü olduğu yardımların hesaplanmasında nazara alınan ortalama mesleki gelir anılan ülke mevzuatına göre geçen sigortalılık süresinde ödendiği tespit olunan mesleki gelirlere göre belirlenir.

Madde 27

Sigortalının bağlı bulunduğu sosyal sigorta kurumlarından yalnız birine yapılan müracaat, diğer yetkili kurumlara da yapılmış sayılır.

Madde 28

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları hakkında Türk mevzuatının uygulanmasında; sigortalı, Türkiye'de yaşlılık sigortasına tabi işe girmeden önce Belçika'da bir yaşlılık sigortasına tabi olmuş ise, bu sigortaya tabi tutulduğu İlk gün, Türk mevzuatına göre sigorta kanunlarına tabi işe ilk defa girdiği gün olarak kabul edilir.

BÖLÜM V

AİLE YARDIMLARI

Madde 29

(1) Milli mevzuata göre aile yardımlarından yararlanma hakkının doğması bir çalışma süresinin veya muadil sürenin tamamlanmış olması şartına bağlandığı takdirde, her İki ülkede geçen süreler de dikkate alınır.

(2) Belçika'da çalışan İşçilerden çocukları Türkiye'de ikamet edenler, özel yardımlar ve zamlar hariç olmak üzere, Belçika mevzuatında "Aile yardımları" olarak adlandırılan yardımlardan yararlanırlar.

(3) Çocukları Türkiye'de yaşayan yaşlılık, dulluk, malullük, iş kazası veya meslek hastalıyı yardımlarından yararlananlar, Özel yardımlar ve zamlar hariç olmak üzere, Belçika mevzuatında öngörülen aile yardımlarından yararlanırlar.

(4) (2) ve (3)'üncü paragraflarda zikredilenlerin yetimlerinden Türkiye'de İkamet edenler, özel yardımlar ve zamlar hariç olmak üzere, Belçika mevzuatında Öngörülen aile yardımlarından yararlanırlar.

(5) Hangi çocukların yardımlardan yararlanacakları, yardımlardan faydalanma şartları ve yardım tutarları ile yardım süreleri bir İdari Anlaşma ile tespit edilir.

BÖLÜM VI

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI HALİNDE YAPILACAK YARDIMLAR

Madde 30

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre, bir iş kazası veya meslek hastalığı halinde yapılacak yardımların ödenmesi ikamet şartına bağlı olduğu takdirde, Akit Taraflardan birinin veya diğerinin ülkesinde ikamet ettikleri sürece, Türk veya Belçika vatandaşları için bu şart aranmaz.

Madde 31

Bu madde, 11.11.1980 tarihinde onaylanan ve 01.07.1981 tarihinde yürürlüğe giren Revizyon Sözleşmesinin 12'nci maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 32

Türkiye'de çalışan Belçikalı bir işçinin veya Belçika'da çalışan bir Türk işçisinin uğradığı iş kazası veya tutulduğu meslek hastalığı, ölümle yahut tam veya kısmi sürekli is göremezlikle sonuçlanabilecek nitelikte olduğu takdirde, bu iş kazası veya meslek hastalığı, işveren yahut yetkili sosyal sigorta kurumu tarafından, iş kazasına uğrayan veya meslek hastalığına tutulan kimsenin vatandaşı bulunduğu tarafın mahalli konsolosluk makamlarına bildirilir.

Madde 33

(1) Akit Taraflardan birinin ülkesinde bir meslek hastalığı sebebiyle kendisine yardım yapılmış olan bir sigortalı, aynı mahiyetteki bir meslek hastalığı sebebiyle, yeni işyerinin bulunduğu memleket mevzuatına göre yardım talebinde bulunduğu takdirde, kendisine daha önce bu hastalık sebebiyle, yapılmış olan yardım hakkında bu memleketin yetkili sosyal sigorta kurumuna bilgi vermeye mecburdur. Yeni yardımı yapmakla yükümlü olan sosyal sigorta kurumu, daha önce hak kazanılmış olan yardımı, kendisi tarafından yapılmış gibi nazara alır,

(2) İlgili kimse, İşçinin meslek hastalığına tutulduğu memlekette değil de diğer Akit Taraf ülkesinde ikamet ediyorsa, yardım talebi, ilgilinin ikamet ettiği memleketteki sosyal sigorta kurumuna verilebilir. Bu takdirde talebin, yardımı ödeyecek olan tarafın mevzuatında belirtilen şekil ve şartlara göre yapılması gerekir.

Madde 34

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre meslek hastalığı sebebiyle yardım yapılabilmesi bu hastalığa sebep olabilecek işlerde belirli bir süre çalışmış olma şartına bağlı bulunduğu takdirde, yardıma hak kazanılıp kazanamadığının tespitinde, işçinin diğer Akit Taraf ülkesinde aynı mahiyetteki işlerde çalıştığı süreler de nazara alınır.

Madde 35

Bir iş kazasına uğrayan veya meslek hastalığına tutulan ve yetkili kurum hesabına sağlanan yardımlardan faydalanmaya başladıktan sonra diğer Akit Taraf ülkesine dönmesine veya ikâmetgâhını diğer Akit Taraf ülkesine nakletmesine yetkili kurumca müsaade edilen işçi ve aile fertleri hakkında da, 13'üncü maddenin: 2 ve 3'üncü fıkraları hükümleri, kıyas yoluyla, uygulanır.

BÖLÜM VII

CENAZE YARDIMLARI

Madde 36

(1) Akit Taraflardan birinin ülkesinden diğerine giden işçilerin veya benzerlerinin ölümü halinde, yeni işyerinin bulunduğu memleket mevzuatıyla sağlanan yardımlara, aşağıda yazılı şartlarla hak kazanılır :

1. Bu memlekette işçi veya benzeri olarak çalışmış olmak;
2. Ölüm tarihinde, ayrıldıkları memlekette geçen sigortalılık süreleri ile bu memlekette çalışmaya başladıktan sonra geçen süreler nazara alınmak suretiyle, yeni işyerinin bulunduğu memleket mevzuatına göre yardımlardan faydalanmak için gerekli şartları yerine getirmiş bulunmak,

(2) Sigortalılık sürelerinin birleştirilmesi suretiyle, kendisine her İki memleketin sosyal sigorta kurumlarınca aylık ödenmekte olan bir kimsenin veya aile fertlerinden birinin ölümü halinde, cenaze yardımı, sigortalılık sürelerinin toplamı nazara alınmak suretiyle, işçinin son olarak sigortalı

bulunduğu memleket mevzuatına göre gerekli şartlar yerine getirilmiş ise, bu memleketteki yetkili sosyal sigorta kurumu tarafından ödenir.

(3) Akit Taraflardan yalnız birinin sosyal sigorta kurumunca kendisine aylık Ödenmekte olan veya iş kazalarıyla meslek hastalıkları hakkındaki Türk veya Belçika mevzuatına göre sağlanan yardımlardan faydalanmakta bulunan bir kimsenin veya aile fertlerinden birinin ölümü halinde, cenaze yardımı, bu aylık veya geliri ödeyen taraf mevzuatına göre gerekli şartlar yerine getirilmiş ise, bu memleketin yetkili sosyal sigorta kurumu tarafından ödenir.

KISIM III

İDARÎ YARDİMLAR

Madde 37

(1) Her iki Akit Tarafın idare makamlarıyla sosyal sigorta veya sosyal güvenlik kurumları kendi mevzuatlarının uygulanması bahis konusu imiş gibi, karşılıklı olarak, birbirine yardım ederler.

Akit Tarafların, birbirleriyle doğrudan doğruya yazışmaya ve gerekirse ilgililerin müracaatlarını ve ödemeleri merkezileştirmeye yetkili sayılacak makam ve kurumları bir idari anlaşma ile tayin edilir.

(2) Bu makam ve kurumlar, aynı maksatla, diğer Akit Tarafın elçilik ve konsolosluklarının da yardımlarını talep edebilirler.

(3) Akit taraflardan birinin elçilik ve konsoloslukları, kendi vatandaşlarının menfaatlerinin korunması için lüzumlu bilgileri toplamak maksadıyla, diğer Akit Tarafın idari makamları ve milli sosyal sigorta veya sosyal güvenlik kurumları nezdinde doğrudan doğruya teşebbüste bulunabilirler.

Madde 38

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre, bu tarafın makamlarına, sosyal sigorta kurumlarına ve kaza mercilerine verilecek olan belgeler, kaydiye, harç, pul ve konsolosluk resimlerinden muaf ise bu muafiyet, bu Sözleşmenin uygulanmasında, diğer Akit Tarafın makamlarına, sosyal sigorta kurumlarına veya kaza mercilerine verilecek olan belgelere de teşmil olunur.

(2) Bu sözleşmenin uygulanmasında düzenlenecek bütün belgeler, elçilik ve konsoloslukların tasdikinden muaftır.

Madde 39

Bu sözleşmenin uygulanmasında, Sözleşmeden faydalanan kimselerle, Akit Taraflardan birinin idare makamları, sosyal sigorta kurumları veya kaza mercileri tarafından diğer Akit Tarafın idare makamlarına, sosyal sigorta kurumlarca veya kaza mercilerine gönderilecek yazılar Akit Tarafların resmi dillerinden biriyle yazılır.

Madde 40

Akit Taraflardan birinin, sosyal güvenlik konusunda yapılacak bir müracaat veya talebi kabul etmeye yetkili bir makamına, sosyal sigorta kurumuna veya kaza merciine belirli bir süre içinde yapılması gereken müracaat veya talepler, aynı süre içinde, diğer Akit Tarafın bunlara tekabül eden bir makamına, kurumuna veya merciine yapılabilir. Bu müracaat veya talepleri alan makam, kurum veya merciler, bunları gecikmeksizin gerekli yere intikal ettirirler.

Madde 41

(1) Akit Tarafların Yüksek İdari Makamları bu Sözleşmenin icrası ve uygulanması için gerekli bütün tedbirleri alırlar.

(2) Aynı idare makamları, 2'nci maddede yazılı sosyal güvenlik mevzuatında yapılacak değişiklikler hakkında, birbirine zamanında bilgi verirler.

(3) Akit Tarafların yetkili makamları, bu sözleşmenin kendi memleketlerinde icrasıyla ilgili olarak ittihaz olunan hükümler hakkında da birbirlerine bilgi verirler.

Madde 42

Bu madde,29.05.2000 tarihinde onaylanan ve 01.04.2002 tarihinde yürürlüğe giren Revizyon Sözleşmesinin 9'uncu maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

KISIM IV

Madde 43

(1) Bu Sözleşme gereğince yapılacak yardımları ödemekle yükümlü sosyal sigorta kurumlan, bu ödemeyi kendi memleketlerinin parasıyla yapmak suretiyle görevlerini yerine getirmiş olurlar.

Akit Taraflardan birinin ülkesinde döviz alış verişini kısıtlayan hükümler yürürlüğe konduğu takdirde, bir veya öbür tarafça ödenecek paraların bu Sözleşme esaslarına göre transfer edilmesini mümkün kılacak tedbirler, iki Hükümet arasında mutabık kalınmak suretiyle, derhal alınır.

(2) Akit tarafların Yüksek İdari Makamları arasında mektup teati suretiyle tespit edilecek bir miktarın altındaki aylık veya gelirleri ödemekle görevli sosyal sigorta kurumu, bu aylık veya gelirleri 3 aylık, 6 aylık veya yıllık olarak ödeyebilir.

İlgili sosyal sigorta kurumu, yukarıdaki bentte öngörüldüğü gibi mektup teatisi suretiyle tespit olunacak bir miktarın altındaki aylık veya gelirleri, bu aylık veya gelirlerin sermaye değerine tekabül eden bir meblağı toptan ödemek suretiyle, tasfiye edebilir.

Madde 44

(1) Sosyal Güvenlik hakkındaki Belçika mevzuatına göre Ödenmesi gereken yardımlar, Türkiye'de ikamet eden ilgililere, Akit Tarafların Yüksek İdari Makamları arasında akdolunacak bir idari anlaşma ile tayin edilen usullere göre transfer edilir.

(2) Sosyal güvenlik hakkındaki Türkiye Mevzuatına göre ödenmesi gereken yardımlar, Belçika'da ikamet eden ilgililere, Akit Tarafların yüksek idare makamları arasında akdolunacak idari anlaşma ile tayin edilen usullere göre transfer edilir.

Madde 45

Akit Taraflardan birinin sosyal sigorta kurumları iş göremezlik halinin ve malûllük derecesinin tespitinde, diğer Akit Tarafın Sosyal Sigorta Kurumlarınca elde olunan bilgileri ve hekim raporlarını nazara alırlar.

Şu kadar ki, sosyal sigorta kurumlarının, ilgiliyi seçecekleri bir hekime muayene ettirme hakları saklıdır.

Madde 46

Akit Taraflardan birinin sosyal sigorta kurumları tarafından sağlanan yardımların, memleket dışında bulunan kimselere ödenebilmesi için bu Akit Tarafın Mevzuatında öngörülen usuller, bahis konusu yardımlara bu sözleşme gereğince hak kazanan kimseler hakkında da, bu Akit Tarafın vatandaşları imiş gibi, aynı şartlarla uygulanır.

Madde 46 BİS

Bir kimse, bir ülke mevzuatına göre sağlanan yardımlardan, diğer bir ülkede meydana gelen olaylardan doğan bir zarar için yararlanmakta ise yardımları sağlamakta olan Kurumun zararı tazminle yükümlü 3. kişiye karşı doğacak hakları aşağıdaki şekilde düzenlenir:

a) Yardımları sağlayan Kurumun, uyguladığı mevzuat gereğince, 3. kişilere karşı hak iddiasında bulunan kimsenin yerine geçmesi halinde, bu durum diğer ülkece tanınır.

b) Yardımları sağlayan Kurumun doğrudan doğruya 3. kişiye karşı hak iddiasında bulunması halinde, bu hak her ülkece tanınır.

Madde 46 TER

(1) Yardımları sağlayan bir akit devletin Kurumu, bu yardımları haksız yere alan bir kimseye karşı İtirazda bulunduğu takdirde, bu kimsenin daimi olarak ikamet ettiği Kurum veya bu kimsenin ülkesinde daimi olarak ikamet ettiği akit devletin yetkili Kurumunca gösterilen Kurum, birinci Kuruma gerektiği şekilde yardımcı olur.

(2) Bir akit devletin Kurumu, yardımlardan yararlanan bir kimseye, bu kimsenin hak kazandığı meblağı aşan bir meblağ Ödemişse, bu kurum, uyguladığı mevzuatta öngörülen koşullar ve sınırlar dahilinde fazladan ödediği miktarı, anılan kimseye yardımları sağlamakla yükümlü olan diğer akit devlet Kurumundan, bu kurumun ilgiliye ödeyeceği miktardan kesmesini talep edebilir. Bu sonuncu Kurum, kendi uyguladığı mevzuata göre böyle bir kesinti için öngörülen koşullar ve sınırlar dahilinde, sanki kendisi tarafından fazladan bir ödeme yapılmış gibi söz konusu kesintiyi yapar ve kestiği miktarı alacaklı Kuruma transfer eder.

Madde 47

Bu Sözleşmenin tefsirinde ve uygulanmasında çıkacak zorluklar, Akit Tarafların Yüksek İdari Makamları arasında anlaşmak suretiyle halledilir.

Madde 48

(1) Bu sözleşme tasdik edilir ve tasdik belgeleri en kısa zamanda Ankara'da teati olunur.

(2) Sözleşme, tasdik belgelerinin teati edildiği tarihi takip eden aydan sonraki ayın birinci günü yürürlüğe girer.

Madde 49

(1) Eski işçiler veya benzerleriyle bunların ölümlerinde hak sahibi kimselerin durumları; malûllük, yaşlılık veya ölüm hallerinde bağlanan aylıklarla, aile aylığına ilişkin haklar bakımından, aşağıdaki hallerde, yeniden tespit edilir.

1. Vatandaşlık durumları veya ikamet mahalleri sebebiyle aylığın ödenmesi durdurulmuş ise;
2. Vatandaşlık durumları, ikamet mahalleri veya iki memlekette geçmiş sigortalılık süreleriyle muadil sürelerin birleştirilmemiş olması sebebiyle aylık bağlanamamış ise;
3. Vatandaşlık durumları sebebiyle aylıkta bir indirim yapılmış ise;
4. Sözleşmenin uygulanması, halen almakta oldukları veya talepleri halinde alabilecekleri aylığın üstünde bir aylık bağlanmasını gerektirirse.

(2) Yeniden tespit, ilgililerin, akit tarafların yetkili sosyal sigorta kurumlan aracılığı ile yapacakları müracaat üzerine yapılır.

Bu müracaatlar üzerine yeniden tespit edilecek aylık, müracaat tarihini takip eden aybaşından muteberdir.

Şu kadar ki, bu müracaatlar, sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıllık süre içinde yapıldığı takdirde, yeniden tespit edilen aylık, yürürlük tarihinden muteber olur.

(3) Bu madde hükümleri, 2'nci fıkranın son paragrafı hariç olmak üzere, serbest çalışanlara kıyas yolu ile uygulanır.

Madde 50

(1) Bu sözleşme süresiz olarak akdedilmiştir. Akit taraflar sözleşmeyi feshedebilirler. Fesih için, en geç, takvim yılının bitmesinden 6 ay önce karşı tarafa ihbarda bulunmak şarttır: bu taktirde sözleşme, o takvim yılının sonunda yürürlükten kalkar.

(2) Fesih halinde, daha önce iktisap edilmiş olan haklar için, sözleşme hükümlerinin uygulanmasına, ilgilinin yabancı bir memlekette ikamet

etmesi halinde, mevzuatta Öngörülen kısıtlayıcı hükümlere bakılmaksızın devam olunur.

(3) Sözleşmenin yürürlükten kalktığı tarihten önceki devreler de geçmiş sigortalılık süreleri dolayısıyla ileride iktisap edilecek olan haklar için, bu sözleşme hükümlerinin uygulanmasına, Akit taraflar arasında anlaşmak suretiyle tayin ve tespit olunacak şartlarda devam edilir.

Her İki tarafın usulüne göre yetkili kılınmış temsilcileri, yukarıda yazılı hususları tasdik zımnında, bu sözleşmeyi imzalamış ve mühürlemişlerdir.

(4) Temmuz 1966 tarihinde Brüksel'de, Türkçe, Flamanca ve Fransızca ve her üç metin aynı derecede muteber olmak üzere ikişer nüsha olarak tanzim edilmiştir.

EK: 4/5
TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE AVUSTURYA ARASINDA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

İmza Tarihi:12.10.1966

Resmi Gazete Tarihi: 07.04.1969

Resmi Gazete No: 13168

Yürürlülük Tarihi: 01.10.1969

Türkiye Cumhuriyeti ile Avusturya Cumhuriyeti Her iki devletin sosyal güvenlik alanındaki ilişkilerini geliştirmek ve hasıl olan hukuki gelişme ile uyum sağlamak arzusu içinde, Her iki devletin vatandaşlarının sosyal güvenlik hakkındaki iç mevzuatlarının uygulanmasında eşit muameleye tabi tutulmaları, keza kazanılmış ve kazanılacak hakların korunması ilkesinden hareket ederek,

Aşağıdaki Anlaşma üzerinde mutabakata varmışlardır.

BÖLÜM I

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Kavramların Tarifi

Bu Anlaşmada,

(1) "Türkiye"; Türkiye Cumhuriyeti'ni,

"Avusturya"; Avusturya Cumhuriyeti'ni,

(2) "Mevzuat"; 2'nci maddenin 1'inci fıkrasında belirtilen sosyal güvenlik kolları ile ilgili olarak bir akit taraf ülkesinde veya bu ülkenin bir kısmında yürürlükte olan kanun, tüzük ve yönetmelikler ile hukuki değeri olan genel idari düzenlemeleri, genel emir ve talimatları,

(3) "Yetkili Makam"; 2'nci maddenin 1'inci fıkrasında belirtilen mevzuatın uygulanması ile görevlendirilen Federal Bakanlar ve / veya Bakanları,

(4) "Sosyal Sigorta Mercii"; 2'nci maddenin 1'inci fıkrasında belirtilen mevzuatı veya bu mevzuatın bir kısmını uygulamakla görevlendirilen kuruluş veya makamı,

(5) "Yetkili Sosyal Sigorta Mercii"; İlgili kişinin yardım isteğinde bulunduğu sırada bağlı olduğu sosyal sigorta mercii'ni veya en son sigortalı olduğu akit taraf ülkesinde bulunsaydı, bağlı olacağı sosyal sigorta mercii'ni,

(6) "İkamet Yeri"; Daimi olarak ikamet edilmekte olan yeri,

(7) "Geçici İkamet"; Geçici olarak oturulan yeri,

(8) "Aile Ferdi"; Nam ve hesabına yardımların yapılacağı sosyal sigorta mercii'nin merkezinin bulunduğu akit taraf mevzuatına göre yardım görecek olan bir aile ferdini,

(9) "Sigortalılık Süreleri"; Prim ödeme süreleri ile her iki akit taraf mevzuatına göre muadil kabul edilen süreleri,

(10) "Para Yardımı", "Aylık" veya "Gelir"; Bir para yardımını, devletçe yapılan kısımları da içeren aylık gelirleri, her türlü zam ve yardımları, intibak farklarını, ek ödemeleri ve keza prim iadesi olarak yapılan toptan ödemeler ile diğer ödemeleri, ifade etmektedir.

Bu Anlaşmadaki diğer kavramlar, tarafların kendi mevzuatlarındaki anlamlarda kullanılmaktadır.

Madde 2

Objektif Yetki Alanı

(1) Bu Anlaşma hükümleri aşağıdaki yazılı sigorta kolları ile ilgili mevzuat hakkında uygulanır.

Avusturya bakımından;

a) Hastalık sigortası,

b) Kaza sigortası,

c) Noterlere ilişkin özel sigorta mevzuatı hali hariç, Emeklilik Sigortası.

Türkiye bakımından;

a) Hastalık ve Analık Sigortası(TC Emekli Sandığı ve Bağ-Kur mevzuatı hariç),

b) İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları Sigortası,

c) Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortası,

(2) Bu Anlaşma ayrıca 1'inci fıkrada belirtilen mevzuatı birleştiren, değiştiren veya tamamlayan tüm mevzuat hakkında da uygulanır.

Madde 3

Kişisel Geçerlilik Alanı

Bu Anlaşma aşağıdaki kişiler için geçerlidir:

a) Haklarında bir veya her iki akit taraf mevzuatının geçerli olduğu veya geçerli olmuş bulunduğu kişiler,

b) (a) bendinde belirtilen kişiler dolayısıyla hak sahibi olanlar.

Madde 4

Eşit Muamele

(1) Bir akit taraf mevzuatının uygulanmasında, bu akit taraf vatandaşları;

a) Diğer akit taraf vatandaşları,

b) Mültecilerin Hukuki Durumu Hakkındaki 28 Temmuz 1951 tarihli Anlaşma ile buna ilişkin 31 Ocak 1967 tarihli Protokolde belirtilen ve akit taraflardan birisinin ülkesinde ikamet eden mülteciler,

c) Akit taraflardan birisinin ülkesinde ikamet eden, Vatansızların Hukuki Durumu Hakkındaki 28 Eylül 1954 tarihli Anlaşmada belirtilen vatansızlar ile eşit muameleye tabi tutulurlar.

(2) 1'inci fıkra hükmü;

a) Avusturya mevzuatının seferberlik hizmet süreleri ve bu sürelere muadil süreleri nazarı itibare alan ilgili hükümlerine,

b) Her iki akit tarafın sigortalılarının işçi ve işveren kuruluşları ile sigorta birliklerinin yönetim organları ve sosyal güvenlik konusundaki mahkemelerinin karar mekanizmalarına katılmalarına ilişkin mevzuatlarına,

c) Her iki tarafın, akit taraflardan birinin üçüncü bir ülkedeki resmi bir temsilciliğinde veya böyle bir temsilciliğin mensubunun yanında çalışan kimselerin sigortalanmasına ilişkin hükümlerine,

d) Her iki akit devlet tarafından imzalanan anlaşmalardaki sigortalılık yükünün üstlenilmesini içeren düzenlemelerine,

uygulanmaz.

Madde 5

Yardımların Transferi

(1) Akit taraflardan birisinin mevzuatına göre, 4'üncü maddede belirtilen bir kişiye veya bu kişinin geride kalanlarına ödenmesi gereken emekli aylıkları, gelir ve sair para yardımları, şayet bu Anlaşma' da aksine bir hüküm yoksa, haksahibine diğer akit taraf ülkesinde ikamet etmesi halinde de ödenir.

(2) 1'inci fıkra hükmü, Avusturya mevzuatına göre ödenen denkleştirme yardımı bakımından uygulanmaz.

BÖLÜM II

UYGULANACAK MEVZUAT

Madde 6

Genel Düzenleme

(1) 7 ve 8'inci maddelerde aksine bir hüküm yok ise, kazanç getiren bir işte çalışanlar hakkında, işin yapıldığı ülke mevzuatı uygulanır. Bu durum, çalışan kişinin ikamet yerinin veya işvereninin merkezinin diğer akit taraf ülkesinde bulunması halinde de geçerlidir.

(2) Memurlar ve bunlara eşit durumda bulunan personel için, idari merciilerinde çalıştıkları akit taraf mevzuatı uygulanır.

Madde 7

Özel Düzenlemeler

(1) Bir akit taraf ülkesinde ikamet eden işçiler kendilerini, ilk akit taraf ülkesinde devamlı olarak çalıştıran bir işveren tarafından diğer akit taraf ülkesine gönderildikleri takdirde, bunlar hakkında, diğer akit taraf ülkesinde çalıştıkları

24 takvim ayının sona ermesine kadar, sanki bunlar hala gönderen akit taraf ülkesinde çalışıyorlarmış gibi, bu akit taraf mevzuatına tabi tutulurlar.

(2) Merkezi akit taraflardan birinin ülkesinde bulunan bir hava nakliyat firmasının işçileri, bu firmanın bulunduğu ülkeden diğer akit taraf ülkesine gönderildikleri takdirde, bu işçiler hakkında, sanki gönderen taraf ülkesinde çalışıyorlarmış gibi, bu akit taraf mevzuatı uygulanır.

(3) Bir geminin mürettebatı ile bu gemide sadece geçici olarak çalışmayan diğer şahıslar hakkında, bu geminin bayrağını taşıdığı akit taraf mevzuatı uygulanır.

Madde 8

Diplomatik ve Konsüler Personel

Diplomat ve muvazzaf Konsoloslar ile Diplomat ve muvazzaf Konsoloslar tarafından yönetilen temsilciliklerin idari ve teknik personeli ve keza bu temsilciliklerin resmi hizmet personeli ve Konsoloslar tarafından yönetilen temsilciliklerin Diplomatları, muvazzaf Konsolosları ve üyelerinin münhasıran ev hizmetlerinde çalıştırılan hizmetlileri hakkında, diplomatik ilişkiler hakkındaki Viyana Anlaşması ile Konsolosluk ilişkileri hakkındaki Viyana Anlaşması hükümleri uygulanır.

Madde 9

Muafiyet

(1) Çalışılan işin nevi ve mahiyeti gözönünde tutularak işçi ve işverenin müştereken müracaat etmeleri üzerine, her iki akit taraf yetkili makamları anlaşarak 6 ila 8'inci maddelerin istisnai olarak uygulanmasından muaf tutulmalarını kararlaştırabilirler.

(2) Bir işçi hakkında, 1'inci fıkra gereği akit taraflardan birinin mevzuatının geçerli olmasına rağmen, bu işçi diğer akit taraf ülkesinde çalışıyorsa, o takdirde, kendisine birinci akit taraf mevzuatı, sanki bu akit taraf ülkesinde çalışıyormuş gibi uygulanır.

BÖLÜM III

ÖZEL HÜKÜMLER

KISIM I

HASTALIK, ANALIK VE ÖLÜM (CENAZE YARDIMI)

Madde 10

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

Bir kimsenin her iki taraf ülkesinde sigortalı olarak çalışmış olması halinde, bu sigortalılık süreleri, bir yardım hakkının kazanılması, idamesi ve ihyası bakımından, aynı zamana rastlamamak şartıyla, birleştirilir.

Madde 11

Sağlık Yardımları

(1) Akit taraflardan birinin mevzuatına göre sağlık yardımlarının yapılması için gerekli koşulları yerine getiren ve

a) diğer akit taraf ülkesinde ikamet eden, veya

b) diğer akit taraf ülkesindeki geçici ikameti sırasında durumu derhal yardım yapılmasını gerektiren ve tedavi edilmek üzere diğer akit taraf ülkesine gitmemiş olan, veya

c) sağlık durumu nedeni ile gerekli tedaviyi görmek üzere, yetkili sosyal sigorta merciinden diğer akit taraf ülkesine gitmesine izin verilen veya verilecek olan,bir kimse, yetkili sosyal sigorta mercii nam ve hesabına olmak üzere, geçici ikamet ettiği veya devamlı ikamet ettiği ülkedeki sosyal sigorta merciinden bu merciin uyguladığı mevzuata göre, sanki bu sosyal sigorta merciinde sigortalı imiş gibi, sağlık yardımlarını talep etme hakkına sahiptir.

(2) 15'inci maddenin 2'nci fıkrasına göre, masrafların götürü olarak tazmin edilmesi hususunun kararlaştırılmamış olması durumunda, 1'inci fıkrada zikredilen hallerde, vücut protezlerinin, büyük maliyetli yardımcı maddelerin ve önemli sağlık yardımlarının yapılması, yardımın ilgili kişinin yaşam ve sağlığının ciddi olarak tehlikeye sokulmaksızın ertelenebilecek olması durumunda, yetkili sosyal sigorta merciinin önceden muvafakatının alınmasına bağlıdır.

(3) Bundan önceki fıkralar, aile fertlerine de aynı şekilde uygulanır.

(4) 1'inci fıkranın(b) ve(c) bendleri Avusturya'da, serbest meslek erbabı olarak çalışan doktorların, diş hekimlerinin ve dişçilerin sadece aşağıda belirtilen şahısların muayene ve tedavileri ile ilgili olarak yaptıkları hizmetler için geçerlidir:

a) Avusturya'da geçici ikamet ederek çalışmalarını icra eden şahıslar ve bunların refakatinde bulunan aile fertleri,

b) Avusturya'da ikamet eden aile fertlerini ziyaret eden şahıslar,

c) Başka nedenlerle Avusturya'da geçici olarak ikamet eden ve ikamet ettikleri yerdeki yetkili bölge hastalık sandığı nam ve hesabına ayakta tedavi edilen kimseler.

Madde 12

Para Yardımları

(1) 11'inci maddenin 1'inci fıkrasında zikredilen hallerde para yardımları, yetkili sosyal sigorta mercii tarafından, bu merciin uyguladığı mevzuata göre yapılır.

(2) Bir akit taraf mevzuatına göre para yardımları miktarının aile ferdi sayısına bağlı olarak yapılması halinde, yetkili sosyal sigorta mercii, yasal olarak diğer akit taraf ülkesinde ikamet eden aile fertlerini de nazarı itibare alır.

Madde 13

Emekli Aylığı Alanlar

(1) Akit tarafların emekli sigortasından kendilerine aylık bağlanmış bulunan aylık sahipleri hakkında, bunların ülkesinde ikamet ettikleri akit tarafın aylık sahiplerinin hastalık sigortasına ilişkin mevzuatı uygulanır.

Sadece diğer akit taraf mevzuatına göre bir aylığın bağlanmasında, bu aylık, ilk akit taraf mevzuatına göre bağlanmış bulunan aylık olarak geçerlidir.

(2) 1'inci fıkra hükmü, aylık tahsis talebinde bulunanlar için de geçerlidir.

Madde 14

Geçici veya Sürekli İkamet Yeri Sosyal Sigorta Mercii

11'inci maddenin 1'inci fıkrası ve 13'üncü maddenin 1'inci fıkrasının ikinci cümlesinde belirtilen durumlarda yardımlar;

Avusturya'da; ilgili kişinin geçici veya daimi ikamet ettiği yerdeki ilgili bölge hastalık kasası,

Türkiye'de;Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından yapılır.

Madde 15

Masrafların Tazmini

(1) Yetkili sosyal sigorta mercii, 11'inci madde ile 13'üncü maddenin 1'inci fıkrasının ikinci cümlesi gereği, idari masraflar dışındaki masrafları geçici veya daimi ikamet yerindeki sosyal sigorta mercii' ne tazmin eder.

(2) Yetkili makamlar, idari işlerin basitleştirilmesi amacı ile bütün vakalar veya belirli vaka grupları için, münferit hesaplaşmalar yerine, götürü ödemeler yapılmasını kararlaştırabilirler.

(3) 13'üncü maddenin 1'inci fıkrasının ikinci cümlesine göre haksahipleri için, Avusturya emekli sigortasından yapılan masraflar, emeklilerin hastalık sigortası primi olarak Avusturya Sosyal Sigorta Mercii'leri Genel Birliği'ne ödenen sigorta prim meblağlarından tazmin edilir.

Madde 16

Cenaze Yardımı

(1) Akit taraflardan birinin mevzuatına göre sigortalı olan veya aylık almaya hak kazanmış bulunan bir kimsenin veya aile ferdinin diğer akit taraf ülkesinde ölümü halinde, ölüm ilk akit taraf ülkesinde vuku bulmuş sayılır.

(2) Cenaze yardımı, yardıma müstehak olan kimsenin diğer akit taraf ülkesinde ikamet etmekte olması halinde de, yetkili sosyal sigorta mercii tarafından ödenir.

KISIM II

YAŞLILIK, MALULLÜK VE ÖLÜM (AYLIKLAR)

Madde 17

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

(1) Akit taraflardan birinin mevzuatına göre bir yardım hakkının kazanılması, idamesi veya ihya edilmesi sigortalılık sürelerine bağlı olduğu takdirde, yetkili sosyal sigorta mercii, gereği halinde, diğer akit taraf mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerini, aynı zamana rastlamamak şartıyla, kendi mevzuatına göre geçmiş sigortalılık süreleri gibi nazarı itibare alır.

(2) Akit taraflardan birinin mevzuatına göre, belirli yardımların yapılması, sigortalılık sürelerinin özel bir sisteme tabi olan bir meslekte veya belirli bir meslekte veya belirli bir uğraşta geçmiş olmasına bağlı bulunduğu takdirde, bu yardımların yapılması için, diğer akit taraf mevzuatına göre geçen sigortalılık süreleri sadece, bu sigortalılık sürelerinin benzer bir sistemde böyle bir sistem yok ise, aynı meslekte veya aynı uğraşta geçmiş olması halinde, nazarı itibare alınır.

Madde 18

Bir Yıldan Az Olan Sigortalılık Süreleri

(1) Akit taraflardan birinin mevzuatına göre, yardımın yapılması için nazara alınacak olan sigortalılık sürelerinin toplam olarak on iki aya ulaşmaması halinde, bu akit taraf mevzuatına göre hiçbir yardım yapılamaz. Ancak, bu durum, bu akit taraf mevzuatına göre bir yardım hakkının sadece bu sigortalılık sürelerine istinaden kazanılmış olması halinde geçerli değildir.

(2) 1'inci fıkranın birinci cümlesinde belirtilen sigortalılık süreleri, diğer akit taraf sosyal sigorta mercii tarafından, bir yardım hakkının kazanılması, idamesi veya ihya edilmesi ve miktarı bakımından sanki bu süreler kendi mevzuatına göre geçmiş gibi nazarı itibare alınır.

FASIL I

AVUSTURYA MEVZUATINA GÖRE YAPILAN YARDIMLAR

Madde 19

Yardım Hakkının Tespiti

Her iki akit taraf mevzuatına göre sigortalı olarak çalışmış olan bir kişinin veya geride kalan haksahiplerinin yardım talebinde bulunmaları halinde, yetkili Avusturya sosyal sigorta mercii, Avusturya mevzuatına göre, ilgili kişinin 17'inci maddeye göre sigortalılık sürelerini birleştirerek ve aşağıdaki hükümleri nazarı dikkate alarak, yardım hakkına sahip olup olmadığını tespit eder.

(1) Avusturya mevzuatına göre aylık bağlama sürelerinin zorunlu sigorta sürelerinin, zorunlu sigorta sürelerinin içinde olduğu zaman bölümünü

uzatması halinde, bu zaman bölümü, Türk mevzuatına göre aylık ödeme sürelerine de uygun olarak uzar.

(2) Gün olarak ifade edilen Türk sigortalılık süreleri ay' a tahvil edilir, 30 gün bir ay olarak dikkate alınır; geri kalan günler bir tam ay olarak kabul edilir.

Madde 20

Yardımların Hesaplanması

(1) Avusturya mevzuatına göre 17'inci madde hükmü uygulanmaksızın da yardım talep hakkının mevcut olması durumunda, yetkili Avusturya sosyal sigorta mercii yardımı münhasıran Avusturya mevzuatına göre geçen süreleri nazarı itibare alarak tespit eder.

(2) Avusturya mevzuatına göre yardım hakkının sadece 17'inci maddenin uygulanması durumunda mevcut olması halinde, Avusturya yetkili sosyal sigorta mercii bu yardımı münhasıran Avusturya mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerini ve aşağıda zikredilen hükümleri nazarı itibare alarak tespit eder.

(2.1) Şayet kısmi veya tam olarak yapılacak olan yardımların miktarı, geçirilen sigortalılık sürelerine bağlı değil ise, Avusturya mevzuatına göre yardımın hesabında dikkate alınan 30 yıllık sigortalılık süresine oranla bir ödeme yapılacak ise, her halükarda yapılacak olan ödeme, bu sürenin tamamı nazarı itibare alınarak tayin edilir.

(2.2) Maluliyet veya geride kalan haksahiplerine yapılacak yardımlar hesap edilirken, yardım hakkını doğuran sigorta olayının vukuundan sonra geçen sürenin hesabında, Avusturya mevzuatına göre yardımın yapılabilmesi için nazarı itibare alınacak sigortalılık süreleri olarak ilgili kişinin 16 yaşını doldurmasından, talep hakkını doğuran sigorta olayının vukuuna kadar tam ay olarak hesaplanan sürelerin 2/3' ü oranındaki kısmı ve ancak her halükarda azami tamamı dikkate alınır.

(3) 1 numaralı bend;

a) Munzam bir sigortadan yapılan yardımlar bakımından,

b) Asgari bir gelirin teminat altına alınması bakımından,

gelire bağlı olarak yapılan yardım ve kısmi yardımlar için geçerli değildir.

FASIL II

TÜRK MEVZUATINA GÖRE YAPILAN YARDIMLAR

Madde 21

Yardım Hakkının Tespiti

Her iki akit taraf ülkesinde sigortalı olarak çalışmış olan bir kimse veya geride kalan hak sahipleri bir yardım isteminde bulundukları takdirde, yetkili Türk sosyal sigorta mercii, kendisi için geçerli yasal mevzuata göre, ilgili kişinin sigortalılık sürelerini 17'nci

maddeye göre birleştirerek ve aşağıdaki hükümleri dikkate alarak yardım hakkına sahip olup olmadığını tespit eder:

a) Yetkili sosyal sigorta mercii, sigortalı kişinin Türkiye'de son defa prim ödediği kurum veya sandıktır.

b) Bir kişi Türkiye'de sigortalı olmadan önce Avusturya mevzuatına göre emeklilik sigortasına tabi olmuş ise, Türk mevzuatının uygulanmasında Avusturya'daki sigortalılığın başlangıcı, sigortaya ilk giriş tarihi olarak kabul edilir.

c) Ay olarak ifade edilen Avusturya sigortalılık süreleri gün' e çevrilir ve 1 ay 30 gün olarak kabul edilir.

Madde 22

Yardımların Hesaplanması

(1) Türk mevzuatına göre, 17'nci madde hükmü uygulanmaksızın yardım talep hakkının mevcut olması durumunda yetkili Türk sosyal sigorta mercii, yardımı münhasıran Türk mevzuatına göre geçen süreleri dikkate alarak hesaplar.

(2) Türk mevzuatına göre yardım hakkının sadece 17'nci maddenin uygulanması durumunda mevcut olması halinde Türk yetkili sosyal sigorta mercii bu yardımı aşağıdaki şekilde tespit eder.

a) Yetkili sosyal sigorta mercii ilk olarak her iki akit taraf mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerinin münhasıran kendi mevzuatına göre geçmiş olsaydı müstehak olunacak olan nazari yardım miktarını hesaplar.

Şayet yardım bir sigortalılık süresine bağlı değil ise yardımın miktarı nazari miktardır.

b) Yetkili sosyal sigorta mercii, daha sonra(a) fıkrasına göre hesaplanan meblağın ilgiliye ödenecek bölümünü, kendi mevzuatına göre dikkate alınacak olan sigortalılık süreleri ile her iki akit taraf mevzuatına göre geçen tüm sigortalılık süreleri arasındaki orana uygun olarak hesaplar.

c) Türk mevzuatına göre aylıklara ilave olarak yapılan yardımlar da(a) ve(b) bentlerine göre hesaplanır.

FASIL III

İŞKAZALARI VE MESLEK HASTALIĞI

Madde 23

Sağlık Yardımları

(1) Bir işkazası veya meslek hastalığı dolayısıyla akit taraflardan birinin mevzuatına göre, sağlık yardımlarını talep etme hakkına sahip olan ve diğer akit taraf ülkesinde geçici veya devamlı ikamet etmekte olan bir kişi, yetkili sosyal sigorta mercii nam ve hesabına, geçici veya devamlı ikamet etmekte olduğu akit tarafın sosyal sigorta merciinden, bu mercii için geçerli olan mevzuata göre, sanki bu tarafın sosyal sigorta merciinde sigortalı imiş gibi,

sağlık yardımı talep etme hakkına sahiptir. 11'inci maddenin 2'nci fıkrası buna uygun olarak uygulanır.

(2) 1'inci fıkrada öngörülen sağlık yardımları,

Avusturya'da; İlgili kişinin geçici veya devamlı olarak ikamet ettiği yerdeki ilgili bölge hastalık kasası,

Türkiye'de; Sosyal Sigortalar Kurumu, tarafından yapılır.

(3) 1'inci fıkraya göre hasıl olan masraflar, 15'inci maddeye uygun olarak tazmin edilir.

Madde 24

Meslek Hastalıklarında Tazminat

Bir meslek hastalığı nedeniyle her iki taraf mevzuatına göre bir tazminat ödenecek ise, bu tazminat, ülkesinde son olarak ve mahiyeti itibariyle böyle bir meslek hastalığına neden olabilecek işin yapıldığı akit taraf ülkesindeki mevzuata göre ödenir.

BÖLÜM IV

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 25

Yetkili makamların Görevleri İdari ve Adli Yardım

(1) Yetkili makamlar, bu Anlaşma' nın uygulanması için gerekli olan idari önlemleri bir Anlaşma ile düzenlerler.

(2) Yetkili makamlar birbirlerine;

a) Bu Anlaşmanın uygulanması için alınan tüm önlemler,

b) Bu Anlaşmanın uygulanması ile ilgili olarak kendi mevzuatlarında vaki olan tüm değişiklikler, hakkında bilgi verirler.

(3) Her iki akit taraf sosyal sigorta merciileri ve resmi makamları, 2'nci maddenin 1'inci fıkrasında belirtilen mevzuatların ve bu Anlaşma' nın uygulanmasında, sanki kendi mevzuatlarını uyguluyorlarmış gibi, karşılıklı yardımda bulunurlar. Bu yardımlar ücretsiz olarak yapılır. Her iki akit taraf yetkili makamları buna karşılık belirli bazı masrafların ödenmesini kararlaştırabilirler.

(4) Akit tarafların yetkili sosyal sigorta merciileri ve resmi makamları, bu Anlaşma' nın uygulanması amacıyla birbirleri ile ve keza ilgili kişiler veya bunların yetkili kıldığı kişiler ile doğrudan temasa geçebilirler.

(5) Bir akit tarafın sosyal sigorta merciileri, resmi makamları ve mahkemeleri, kendilerine verilen dilekçe ve sair yazıları, diğer akit taraf devletinin resmi dili ile yazılmış olmalarından dolayı red edemezler.

(6) Bir akit taraf mevzuatının uygulanmasında gerekli görülen ve diğer akit taraf ülkesinde ikamet eden kimseleri ilgilendiren hekim muayeneleri, yetkili sosyal sigorta merciinin talebi üzerine ve masrafları bu sosyal sigorta merciinin nam ve hesabına ait olmak üzere, geçici veya devamlı olarak ikamet edilen mahallin yetkili sosyal sigorta mercii tarafından, yaptırılır.

Madde 26

İrtibat Büroları

Yetkili makamlar, bu Anlaşmanın uygulanmasını kolaylaştırmak ve özellikle her iki akit taraf ilgili sosyal sigorta merciileri arasında kolay ve süratli bir temasın tesis edilmesi maksadıyla irtibat büroları kurabilirler.

Madde 27

Vergi ve Tasdik Harçlarından Muafiyet

(1) Bir akit tarafın mevzuatında öngörülen ve bu akit taraf mevzuatının uygulanmasında ibraz edilecek olan yazı ve belgelerin vergi, damga resmi, mahkeme veya kayıt ücretlerinden bağışık tutulması veya bunlarda indirim yapılması gibi hususlar, bu Anlaşma' nın veya diğer akit taraf mevzuatının uygulanmasında ibraz edilecek olan aynı mahiyetteki yazı ve belgeler için de geçerlidir.

(2) Bu Anlaşma' nın uygulanmasında ibraz edilecek olan her türlü belge ve yazıların tasdikine gerek yoktur.

Madde 28

Yazılı Belgelerin Verilmesi

(1) Bu Anlaşma' nın veya bir akit taraf mevzuatının uygulanmasında, bir akit tarafın makamına, bir merciine veya başka bir yetki kuruluşuna verilecek olan dilekçeler, beyannameler veya yapılan itirazlar, diğer akit tarafın bir makamına, bir merciine veya başka bir yetki kuruluşuna verilmiş dilekçeler, beyannameler veya itirazlar olarak kabul edilir.

(2) Bir akit taraf mevzuatına göre verilen yardım hakkındaki bir dilekçe, bu Anlaşma nazarı itibare alınmak suretiyle, diğer akit taraf mevzuatına sözkonusu aynı mahiyetteki bir yardıma ilişkin dilekçe olarak da geçerlidir; bu husus, dilekçe sahibinin, bir akit taraf mevzuatına göre kazanılan yaşlılık aylığının tespitinin ileri bir tarihe ertelenmesini talep etmesi halinde geçerli değildir.

(3) Bir akit taraf mevzuatının uygulanmasında, bu akit tarafın makamına, bir merciine veya başka bir yetki kuruluşuna belirli bir süre içerisinde verilecek olan dilekçeler, beyannameler veya itiraz başvuruları, aynı süre içerisinde diğer akit tarafın benzeri merciilerine verilebilir.

(4) 1 ila 3'üncü fıkralarda belirtilen hallerde, kendisine başvuruda bulunulan merci, sözkonusu dilekçeleri, beyannameleri veya itiraz dilekçelerini, vakit geçirmeksizin diğer akit tarafın yetkili merciine iletir.

Madde 29

Ödeme Usulü

(1) Bir akit tarafın sosyal sigorta merciilerinin, bu Anlaşma' ya göre, diğer akit taraf ülkesinde bulunan haksahiplerine yapacakları ödemeler, ödeme yükümlülüğünü kaldıracak şekilde ilk akit tarafın parası ile yapılır. Bu sosyal sigorta merciilerinin ödemeleri, diğer akit taraf ülkesinde bulunan sosyal sigorta merciilerine yapacak olmaları halinde, bu ödemelerin bu akit taraf devletinin parası ile yapılması zorunludur.

(2) Bu Anlaşma' nın uygulanmasında gerekli olan meblağların havaleleri, her iki akit tarafın, havale sırasında geçerli olan, tediye anlaşmalarına göre yapılır.

Madde 30

Takip ve Tahsil Usulü

Bir akit tarafın Sosyal Sigorta merciine borçlanılan primler, diğer akit taraf ülkesinde, bu ülkedeki benzeri bir merciiye borçlanılan primlerin tahsili için geçerli olan idari yöntemlere göre yapılabilir.

Madde 31

Avansların Mahsubu

(1) Akit taraflardan birinin Sosyal Sigorta merciinin, bir yardıma mahsuben bir avans ödemiş olması halinde, diğer akit tarafın mercii, kendi mevzuatına göre müstehak olunan aynı mahiyetteki bir yardımın aynı zaman bölümüne rastlayan fark ödemesini ilk akit taraf Sosyal Sigorta merciinin talebi üzerine ve onun nam ve hesabına mahfuz tutar. Bir akit taraf Sosyal Sigorta merciinin, diğer akit taraf ülkesindeki bir Sosyal Sigorta merciinin bilahare, aynı mahiyette yardımda bulunacağı bir süre için, gerekeninden fazla olarak bir yardımda bulunmuş olması halinde, bu yardımı aşan meblağ, bilahare ödenecek meblağ miktarı kadar, ilk cümle anlamında avans olarak yapılan bir ödeme olarak kabul edilir.

(2) Bir akit taraf ülkesindeki bir hak sahibine, bu hak sahibinin para yardımını talep etmeğe hakkı olduğu bir zaman aralığı içinde bir sosyal yardımın veya işsizlik sigortasından geçici bir yardımın yapılmış olması halinde, yükümlü Sosyal Sigorta merci veya ödemeyi yapan Sosyal Sigorta mercii, talep üzerine ve ilgili Sosyal Sigorta merciinin nam ve hesabına olmak üzere aynı zaman aralığına rastlayan ve birikmiş olup ödenecek olan meblağların, ödenmiş bulunan yardım tutarındaki kısmı, sanki yardım, talepte bulunan Sosyal Sigorta merciinin ülkesinde bulunduğu akit taraf mevzuatına göre yapılmış gibi mahsup edilir.

Madde 32

Tazminat

(1) Bir akit taraf mevzuatına göre, diğer akit taraf ülkesinde verilen bir zarar nedeniyle tazminat talep hakkı olan bir kimsenin, zarara uğranılan ülke

mevzuatına göre, üçüncü kişilere karşı tazminat talep hakkı varsa, bu tazminatı talep etme hakkı uyguladığı mevzuata göre ilk akit taraf yetkili Sosyal Sigorta merciine geçer.

(2) Hasıl olan zarar dolayısı ile her iki akit taraf Sosyal Sigorta mercileri tazminat talep etmek hakkına sahip iseler, üçüncü şahıs, birinci fıkra gereğince her iki taraf Sosyal Sigorta merciine ödenmesi gereken tazminatı, bunlardan birine ödeyerek mükellefiyetini yerine getirmiş sayılabilir. Bu durumda her iki akit taraf Sosyal Sigorta mercileri müteselsil alacaklı sayılırlar ve alınacak tazminatı, yardımlarıyla orantılı olarak paylaşırlar.

Madde 33

İhtilafların Çözümü

(1) Akit taraf yetkili makamları, akit taraflar arasında bu Anlaşmanın yorumu ve tatbiki nedeni ile çıkacak tüm anlaşmazlıkları müzakere yolu ile halletmeye çalışırlar.

(2) Bir anlaşmazlığın bu şekilde altı ay içinde giderilmesi mümkün olmazsa, bu durumda anlaşmazlığın çözümü akit taraflardan birinin müracaatı üzerine aşağıdaki şekilde oluşturulacak olan bir hakem heyetine devredilir:

a) Anlaşmaya taraf olan her devlet anlaşmazlığın hakem heyeti tarafından giderilmesi ile ilgili müracaatın eline geçmesinden itibaren bir ay içinde bir hakem tayin eder. Bu şekilde tayin edilen iki hakem, hakemini son olarak atayan devletin bu atamayı bildirmesinden itibaren iki ay içinde üçüncü bir devletin uyruğundaki bir kişiyi üçüncü hakem olarak seçer.

b) Anlaşmaya taraf olan devletlerden birinin tespit edilen süre içinde hakem tayin etmemesi durumunda, diğer devlet Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Başkanına başvurarak, hakem tayin etmesini isteyebilir. Tayin edilen iki hakemin atanacak üçüncü hakemin seçimi konusunda mutabakata varamamaları halinde, aynı şekilde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurulur.

c) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Başkanının Anlaşmaya taraf olan devletlerden birinin uyruğunda olması halinde, bu madde ile kendisine verilen görevler mahkemenin başkan yardımcısına ya da aynı uyrukta olma durumunun söz konusu olmadığı en yüksek dereceli hakime devredilir.

(3) Hakem heyeti oy çokluğu ile karar verir. Heyetin kararları her iki devlet için de bağlayıcı niteliktedir. Anlaşmaya taraf olan her devlet kendisi tarafından atanan hakemin masraflarını karşılar. Diğer masraflar Anlaşmaya taraf olan devletlerce eşit oranda karşılanır. Hakem heyeti çalışma usullerini kendisi belirler.

BÖLÜM V

GEÇİCİ VE SON HÜKÜMLER

Madde 34

Geçici Hükümler

(1) Akit tarafların mevzuatlarında süresi içinde yapılan başvurularda geriye doğru geçerli olmak üzere belirli yardımların yapılacağının öngörülmesi durumu hariç bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce vaki olan ya da 35'inci maddenin 3'üncü fıkrası kapsamına giren kişiler için 1 Ekim 1996 tarihinden önceki yardım taleplerine mesnet teşkil etmez.

(2) Bu Anlaşmaya göre bir yardım hakkının tespiti için akit taraf mevzuatlarından birine göre bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce geçirilmiş bulunan sigortalılık süreleri de dikkate alınacaktır.

(3) Bu Anlaşma birinci fıkra hükümleri saklı kalmak kaydı ile Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce vuku bulan sigorta olayları için de daha önce tespit edilen talepler toplu olarak ödenmediği müddetçe geçerlidir.

(4) Bu Anlaşmanın yürürlük tarihinden önce kazınılmış haklar bu Anlaşma ile haleldar edilemez.

(5) 35'inci maddenin 3'üncü fıkrası kapsamına girmeyen bir kişinin bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden itibaren iki yıl içinde yardım almak için müracaatta bulunması halinde, yardımların bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden itibaren verilmesi gerekli olup, ilgilinin başvurusu süresi içinde yapılmadığı veya zaman aşımı ileri sürülerek reddedilemez.

Madde 35

Yürürlüğe Giriş

(1) Bu anlaşma onaylanacaktır. Onay belgeleri mümkün olan en kısa zamanda Ankara' da teati edilecektir.

(2) Bu Anlaşma onay belgelerinin teati edildiği ayı takip eden ayın birinci günü yürürlüğe girer.

(3) Bu Anlaşma' nın sosyal güvenlik çerçevesindeki yardımlardan yararlanılması ve bu yardımların verilmesi ile ilgili hükümleri, 1 Ekim 1996 tarihinden itibaren akit taraflar arasındaki bu tarihten önce geçerli olan Sosyal Güvenlik Anlaşması'nın kapsamına giren şahıslara uygulanır. Bu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesinden önce sağlık yardımlarının yapılması bakımından değişik bir yöntemin uygulanmış olması halinde, bu uygulama aynen kabul edilir.

Madde 36

Yürürlükten Kalkma

(1) Bu anlaşma süresiz olarak akdedilmiştir. Her bir akit taraf bir takvim yılı sonu itibariyle altı aylık bir feshi ihbar süresine riayet ederek ve yazılı olarak diplomatik yoldan bu Anlaşma' yı fesh edebilir.

(2) Fesih edilmesi halinde, bu Anlaşma' nın müktesep haklara ilişkin hükümleri geçerli olmakta devam eder.

BU ANLAŞMA, Viyana'da 28 Ekim 1999 tarihinde Türkçe ve Almanca olmak üzere iki orijinal nüsha halinde düzenlenmiş olup, her iki metin de aynı derecede geçerlidir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE AVUSTURYA CUMHURİYETİ ARASINDA MEVCUT SOSYAL GÜVENLİK ANLAŞMASININ UYGULANMASI HAKKINDA İDARİ ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti ile Avusturya Cumhuriyeti arasında imzalanmış bulunan 28 Ekim 1999 tarihli Sosyal Güvenlik Anlaşması'nın 25'inci maddesinin 1'inci fıkra hükmü uyarınca yetkili makamlar, Anlaşma'nın uygulanması ile ilgili olarak aşağıdaki hususları kararlaştırmışlardır.

BÖLÜM I

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Anlaşma Kavramları

(1) Bu Anlaşma'da, Sosyal Güvenlik Anlaşmasının 1'inci maddesinde geçen deyimler, orada tespit edilen anlamda kullanılacaktır.

(2) Bu Anlaşma'da, Sosyal Güvenlik Anlaşmasının 14'üncü maddesi ile 23'üncü maddesinin 2'nci fıkrasında belirtilen geçici veya sürekli ikamet yerindeki sosyal sigorta mercileri "yardımcı sosyal sigorta mercileri" olarak ifade edilecektir.

Madde 2

İrtibat Büroları

(1) Sosyal Güvenlik Anlaşmasının 26'ıncı maddesinde bildirilen İrtibat Büroları,

- Avusturya'da Der Hauptverband der Österreichischen Sozialversicherungstrager; (Avusturya Sosyal Sigorta Mercileri Genel Birliği)
- Türkiye'de İşçiler hakkında malullük, yaşlılık, ölüm, hastalık, analık, iş kazaları ve meslek hastalıkları sigortaları mevzuatının uygulanması bakımından, Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü- ANKARA

a) Esnaf ve sanatkarlar ve diğer bağımsız çalışanlar ile kendi nam ve hesabına çalışanlar hakkındaki malullük, yaşlılık, ölüm sigortası mevzuatının uygulanması bakımından, Bağ-Kur Genel Müdürlüğü- ANKARA

b) Devlet memur ve hizmetlilerinin malullük, yaşlılık, ölüm sigortası mevzuatının uygulanması bakımından, Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü- ANKARA

İrtibat Büroları, Sosyal Güvenlik Anlaşmasının uygulanmasında kolaylık sağlanması bakımından, bu Anlaşma'da tespit edilen görevleri dışında, tüm idari önlemleri almaya, özellikle idari yardımda bulunmaya ve bu konuda aracılık yapmaya yetkilidirler.

(2) İrtibat Büroları, Sosyal Güvenlik Anlaşmasının ve bu Anlaşmanın uygulanması için gerekli olan formülerleri tespit ederler.

BÖLÜM II

UYGULANACAK MEVZUAT İLE İLGİLİ HÜKÜMLER

Madde 3

İşçi Gönderme

(1) Sosyal Güvenlik Anlaşmasının 7'nci maddesinin 1 ve 2'nci fıkraları ile ilgili hallerde, mevzuatı uygulanacak olan ülkenin sosyal sigorta mercii, dilekçe ile vaki başvuru üzerine, gönderilen işçi hakkında, gönderen ülke mevzuatının uygulanmasına devam edileceğine ilişkin bir belge düzenler.

(2) Bu belgeler;

- Avusturya mevzuatının uygulanmasında,
  Hastalık sigortası yetkili sosyal sigorta mercii tarafından,
- Türk mevzuatının uygulanmasında,
  Mevzuatın uygulanması hususunda yetkili olup, işçinin son defa Türkiye'de tabi olduğu İrtibat Bürosu tarafından, düzenlenir.

BÖLÜM III

ÖZEL HÜKÜMLER

KISIM I

HASTALIK, ANALIK VE ÖLÜM (CENAZE PARASI)

Madde 4

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

(1) İlgili kişi, Sosyal Güvenlik Anlaşmasının 10'uncu maddesinin bir akit taraf sosyal sigorta mercii tarafından uygulanması bakımından, diğer akit tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerine ilişkin bir belgeyi ibraz eder. Bu belge, ilgili kişinin başvurusu üzerine,

- Avusturya'da,
  Hastalık sigortası sosyal sigorta mercii tarafından,
- Türkiye'de,
  Sigortalının en son tabi olduğu mevzuatın uygulaması ile görevli İrtibat Bürosu tarafından, düzenlenir.

(2) İlgili kişinin sözkonusu belgeyi ibraz etmemesi halinde, yetkili sosyal sigorta mercii, diğer akit tarafın 1'inci fıkrada bildirilen sosyal sigorta merciinden, bahse konu belgenin düzenlenmesini ve gönderilmesini isteyebilir.

Madde 5

Yardımların Yapılması

(1) Sosyal Güvenlik Anlaşmasının 11'inci maddesinde belirtilen hallerde sigortalı, yardımcı sosyal sigorta merciine, yardıma müstehak olduğuna ilişkin olarak yetkili sosyal sigorta mercii tarafından düzenlenmiş bulunan bir belgeyi ibraz

eder. Bu belge özellikle yardımların yapılabileceği süreyi gösterir. Sigortalının bu belgeyi ibraz etmemesi halinde, yetkili sosyal sigorta mercii, yardımcı sosyal sigorta merciinin başvurusu üzerine, Sosyal Güvenlik Anlaşmasının 11'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (a ve b) bendlerinde belirtilen hallerde, sözü edilen belgeyi düzenler.

(2) Sigorta vak'asının diğer akit taraf ülkesinde meydana gelmesi durumunda, para yardımları, yardımcı sosyal sigorta merciinden talep edilir ve bu mercii konuya ilişkin dilekçeyi, iş göremezlik durumunun muhtemel süresini gösteren bir doktor raporunu da eklemek suretiyle ve gecikmeksizin yetkili sosyal sigorta merciine iletir.

(3) Yardımcı sosyal sigorta mercii, yardım göreni, sanki kendi sigortalısı imiş gibi, hastalık kontrolünden geçirir.

(4) Sosyal Güvenlik Anlaşmasının 11'inci maddesinin 2'nci fıkrası anlamındaki yardımlar özellikle şunlardır:

1) Vücut protezleri, ortopedik korseler dahil ortopedik aparatlar, aksam ve aletler;
2) Ortopedik ayakkabılar ve buna ait normal ayakkabı(ortopedik olmayan);
3) Çene ve yüz plastikleri, perükalar;
4) 1 ila 3 numaralarda bildirilen maddelerin doğru ve tam olarak oturmasını sağlamak üzere kullanılan model kalıplar;
5) Takma gözler, büyütücü gözlükler ve dürbün gözlükleri;
6) İşitme aletleri, ismen belirtilen akustik ve fonetik aletler;
7) Diş protezi(sabit ve çıkarılıp takılabilir) ve ağız protezi;
8) Hasta araçları, tekerlekli koltuklar ve keza diğer mekanik hareket araçları;
9) Körler için kılavuz köpekler;
10) Kaplıca tedavileri;
11) 1 ila 8 numaralarda belirtilen maddelerin yenilenmesi;
12) Fiyatları 500 Euro' yu aşan diğer yardımcı maddeler.

Yukarıda bildirilen yardımların, Sosyal Güvenlik Anlaşmasının 11'inci maddesinin 2'nci fıkra hükmü anlamında olarak, acil durum nedeni ile yetkili sosyal sigorta merciinin muvafakatı alınmaksızın yapılmış olması durumunda, yardımcı sosyal sigorta mercii, bu durumu vakit geçirmeksizin yetkili sosyal sigorta merciine bildirecektir.

(5) 1 ila 4'üncü fıkralar aynen aile fertleri hakkında da uygulanır.

Madde 6

Öngörülen Yöntemin Uygulanmaması Durumunda Sağlık Yardımlarının Yapılması

Meydana gelen masraflar, ilgili kişinin dilekçesi üzerine, yetkili sosyal sigorta mercii tarafından bunun için geçerli olan mevzuata göre yardımcı sosyal sigorta mercii için geçerli olan miktarlar üzerinden, ancak öngörülen yöntemin uygulanamamış olması halinde, tazmin edilir. Yardımcı sosyal sigorta mercii, vaki talep üzerine yetkili sosyal sigorta merciine gerekli bilgileri verir.

Madde 7

Aylık / Gelir Sahiplerine Sağlık Yardımlarının Yapılması

Sosyal Güvenlik Anlaşmasının 13'üncü maddesinin 1'inci fıkra ikinci cümlesinde belirtilen hallerde, aylık veya gelir sahibi, emekli aylığını ödeyen sosyal sigorta merciinden aldığı aylıkla ilgili bir belgeyi, yardımcı sosyal sigorta merciine ibraz eder.

KISIM II

YAŞLILIK, MALULLÜK VE ÖLÜM(AYLIKLARI)

Madde 8

Yardım Dilekçeleri ile İlgili İşlemler

(1) Yetkili sosyal sigorta mercileri, Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Bölüm III, Kısım 2 hükümlerinin uygulanacağı yardım talepleri hakkında birbirlerine vakit geçirmeksizin bilgi verirler.

(2) Yetkili sosyal sigorta mercileri ilaveten, yardım tespiti için önemli bilgiler gerektiği hallerde doktor raporları ekleyerek birbirlerine iletirler.

(3) Yetkili sosyal sigorta mercileri, yardım tespit işlemleri ile ilgili kararlar hakkında birbirlerine bilgi verirler.

Madde 9

Yardımlarda Değişiklikler

Yetkili sosyal sigorta mercileri, yardım miktarında bir değişikliğin meydana gelmesi durumunda, vakit geçirmeksizin, birbirlerini bilgilendirirler.

Madde 10

Emekli Aylıklarının Ödenmesi

Yetkili sosyal sigorta mercileri emekli aylıklarını ve diğer para yardımlarını doğrudan hak sahibi kişilere öderler. Ödeme konusunda, yetkili sosyal sigorta mercii, kendisi için geçerli olan mevzuata uygun bir vade tespit eder.

Madde 11

İstatistikler

Yetkili sosyal sigorta mercileri, kendileri için bahis konusu olan irtibat bürosuna, 8'inci madde uyarınca diğer akit taraf ülkesine yapılan ödemelere ait olmak üzere, her yıl düzenlenen bir istatistiki gönderirler. Bu istatistikler irtibat büroları arasında teati edilir.

KISIM III

İŞKAZALARI VE MESLEK HASTALIKLARI

Madde 12

Aylıkların Ödenmesi

Emekli aylıkları ile diğer para yardımlarının ödenmesinde bu Anlaşmanın 10'uncu maddesi uygulanır.

Madde 13

Yardımların Yapılması

Sosyal Güvenlik Anlaşmasının 23'üncü maddesinin tatbikatında bu Anlaşmanın 5'inci maddesi uygulanır.

Madde 14

İstatistikler

Emekli aylıkları konusunda bu Anlaşmanın 11'inci maddesi uygulanır.

BÖLÜM IV

MALİ HÜKÜMLER

Madde 15

Masrafların Tazmini

Sosyal Güvenlik Anlaşmasının 15'inci maddesi ve 23'üncü maddesinin 3'üncü fıkrası hükümlerinin uygulanmasında, yapılan sağlık yardımlarına ilişkin masraflar, yardımın sona ermesinden sonra veya üç aylık periyotlarla talep edilir ve talebin intikal ettiği tarihi takip eden iki ay içerisinde işlem yapılır.

BÖLÜM V

NİHAİ HÜKÜMLER

Madde 16

Uygulama Süresi

Bu Anlaşma, Sosyal Güvenlik Anlaşması ile birlikte yürürlüğe girer ve Sosyal Güvenlik Anlaşması yürürlükte olduğu sürece uygulanır.

Bu ANLAŞMA, Ankara' da 15 Kasım 2000 tarihinde, Türkçe ve Almanca olmak üzere iki orijinal nüsha olarak ve her iki metin aynı derecede geçerli olmak üzere imzalanmıştır.

EK: 4/6
TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE FRANSA CUMHURİYETİ ARASINDA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

İmza Tarihi: 20.01.1972

Resmi Gazete Tarihi: 14.08.1973

Resmi Gazete No: 14525

Yürürlülük Tarihi: 01.08.1973

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Fransa Cumhuriyeti Hükümeti Sosyal alanda işbirliği yapmağa karar vererek, Her iki Devletin Sosyal Güvenlik mevzuatı karşısında bu Devletler, vatandaşlarının eşit muamele görmesi prensibini teyid ederek; iki memleket arasında daha önce imzalanmış işgücü sözleşmesini tamamlamayı temenni ederek, iki memleket arasında Sosyal Güvenlik ilişkilerini tanzim etmeyi arzu ederek, Aşağıdaki hükümler üzerinde mutabık kalmışlardır.

BÖLÜM I

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

(1) Türkiye'de daimi veya mevsimlik bir faaliyet icra eden Fransız vatandaşı işçiler ve benzerleri, aşağıdaki 4'üncü maddede sayılan ve Türkiye'de uygulanan sosyal güvenlik mevzuatına Türk vatandaşları ile aynı şartlarla tabidirler ve kendileri ile Türkiye'de ikamet eden hak sahipleri bu mevzuatla sağlanan haklardan Türk vatandaşları ile aynı şartlarla yararlanırlar.

(2) Fransa'da daimi veya mevsimlik bir faaliyet icra eden Türk vatandaşı işçiler ve benzerleri, aşağıdaki 4'üncü maddede sayılan ve Fransa'da uygulanan sosyal güvenlik mevzuatına Fransız vatandaşları ile aynı şartlarla tabidirler ve kendileri ile Fransa'da ikamet eden hak sahipleri bu mevzuatla sağlanan haklardan Fransız vatandaşları ile aynı şartlarla yararlanırlar.

Madde 2

(1) Türkiye'de ikamet eden Fransız vatandaşları, gerekirse, Fransız mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık süreleriyle muadil süreler de hesaba katılmak suretiyle, Türk mevzuatında ön görülen isteğe bağlı sigortaya, Türk vatandaşları ile aynı şartlarla tabi olabilirler ve bu sigortadan Türk vatandaşlarıyla aynı şartlarla yararlanırlar.

(2) Fransa'da ikamet eden Türk vatandaşları, gerekirse, Türk mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık süreleri ve muadil süreleri de hesaba katılmak suretiyle, Fransız mevzuatında öngörülen isteğe bağlı sigortaya, Fransız vatandaşları ile aynı şartlarla tabi olabilirler ve bu sigortadan Fransız vatandaşlarıyla aynı şartlarla yararlanırlar.

(3) 1. Madde hükümleri, Türk Sosyal Güvenlik rejimine tabi Fransız işçilerinin ve Fransız Sosyal Güvenlik rejimine tabi Türk işçilerinin vatandaşı oldukları

memleket mevzuatında öngörülen isteğe bağlı sigortaya prim ödemelerine veya prim ödemeğe devam etmelerine engel değildir.

Madde 3

Bu sözleşme hükümlerinin uygulanacağa ülkeler şunlardır:

– Fransa bakımından: Fransa Cumhuriyeti'nin Avrupa'daki illeri ve denizaşırı ülkeleri.

– Türkiye bakımından: Türkiye toprakları

Madde 4

(1) Bu Sözleşmenin kapsamına giren, mevzuat, aşağıda gösterilmiştir.

Fransa'da:

(a) Sosyal Güvenlik Teşkilatını düzenleyen mevzuat,

(b) Fransa toprakları dışında işçi olarak veya kendi hesabına çalışan Fransız vatandaşlarına isteğe bağlı sigortaya girme yetkisini tanıyan hükümler hariç olmak üzere,

– Tarım dışı mesleklerde çalışan işçiler;

– Tarım işçileri ve benzerleri,

hakkında uygulanan Sosyal Sigortalar mevzuatı;

(c) İş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi ve tanzimi hakkındaki mevzuat;

(d) Aile yardımlarına ilişkin mevzuat.

(e) Bu sözleşmenin 45'inci maddesinde öngörülen,idari Anlaşmada tadat edilen ve bu Anlaşmada tespit edilen şartlarla, Sosyal Güvenlik özel rejimleri hakkındaki mevzuat;

(f) Yukarıda sözü geçen Anlaşmada, tasrih edilebilecek şartlarda gemi adamları rejimi hakkındaki mevzuat.

Türkiye'de :

işçiler hakkında uygulanan Sosyal Sigortalar mevzuatı:

– Hastalık ve Analık Sigortaları,

– Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları,

– İş Kazalarıyla Meslek Hastalıkları Sigortası.

(2) Bu Sözleşme, işbu maddenin 1'inci fıkrasında sayılan mevzuatı değiştiren veya tamamlayan bütün mevzuata da uygulanır.

Bununla beraber, Sözleşme;

(a) Yeni bir sosyal güvenlik koluna mütedair mevzuata, bu maksatla bir anlaşma yapıldığı takdirde uygulanır.

(b) Mevcut rejimleri yeni nüfus zümrelerine teşmil eden mevzuata, bu mevzuatın

yayınlanmasından itibaren 3 ay içinde ilgili Hükümet tarafından diğer Hükümete bu hususta tebliğ edilmiş bir itiraz bulunmadığı takdirde uygulanır.

Madde 5

Aşağıdaki kimseler bu Sözleşmenin uygulama alanına girmez;

(1) Ücret karşılığı bir iş yapan işçilerle, benzerleri dışındaki çalışan kimseler;

(2) Sivil ve askeri memurlar ve benzerleri;

(3) Elçilik veya Konsolosluk meslek memurları ile Kançılarya memurları;

(4) Bir teknik yardım anlaşmasına dayanarak, bir Devlet tarafından diğer Devlet emrine verilen memurlar; bunlar iki memleket arasında mün'akit işbirliği anlaşmalarında sosyal güvenlikle ilgili olarak öngörülmüş veya öngörülecek hükümlere tabidirler.

Madde 6

Aşağıdaki hususlar bu Sözleşmenin 1'inci maddesi hükümlerine istisna teşkil eder.

(1) (a) İşverenleri tarafından, belli bir işin icrası maksadıyla, izin süreleri de dahil olmak üzere üç seneyi aşmamak üzere diğer ülkeye gönderilen işçiler, doğrudan doğruya;

(b) İşverenleri tarafından, belli bir işin icrası maksadıyla geçici olarak diğer ülkeye gönderilen ve çalışma süresi, önceden tahmin edilmiş olsun veya olmasın üç seneyi aşan işçiler, iki memleketin yetkili idari makamları veya bunların vekilleri arasında önceden ve müştereken mutabık kalınmak şartıyla,

Çalıştıkları memleketin değil, kendi memleketlerinin sosyal güvenlik rejimine tabidirler.

(2) 5'inci maddenin 2'nci fıkrasında sözü edilen kimseler dışında, Akit Devletlerden birinin idare hizmetlerinde çalışan ve diğer Devlet ülkesinde vazifelendirilen ücretli personel, kendilerini görevlendiren Devletin mevzuatına tabi olmaya devam ederler.

(3) Elçilik ve Konsolosluklarda çalışanlardan 5'inci maddenin 3üncü fıkrasında ön görülenlerin dışındaki ücretli personel ile bu temsilciliklerdeki memurların şahsi hizmetinde çalışan işçiler, Elçilik veya Konsoloslukça temsil edilen Devletin mevzuatını tercih etme hakkına sahiptirler. Bu tercih hakkı, idari Anlaşmada tespit edilen şartlar ve süre içinde ve yalnız bir defa kullanılabilir.

(4) Akit Taraflardan birinin ülkesindeki kamu veya özel nakliyat teşebbüslerinin işçisi olup, ister daimi, ister geçici, ister gezici personel olarak diğer Akit Taraf ülkesinde çalıştırılan kimseler, teşebbüs merkezinin bulunduğu memleket mevzuatına tabidir.

Bununla beraber, teşebbüsün diğer Devlet ülkesinde bir şube veya daimi temsilciliğin çalıştırdığı işçilerin bu müesseselerin bulunduğu yerdeki mevzuata hangi şartlarla tabi olacakları idari anlaşma ile tayin edilir.

Madde 7

Akit Devletlerin yetkili idari makamları anlaşmak suretiyle ve özellikle, bir veya diğer memleket işçilerinin menfaatleri için 1'inci maddedeki hükümlerden daha başka istisnalar öngörebilirler.

Buna karşılık, yukarıdaki maddede öngörülen istisnaların bazı özel hallerde uygulanmaması hususunda da mutabık kalabilirler.

BÖLÜM II

ÖZEL HÜKÜMLER

KISIM I

HASTALIK VE ANALIK SİGORTASI

Madde 8

Türkiye'de bulunan Fransız işçileri ile Fransa'da bulunan Türk işçileri ve bunlara refakat eden aile fertleri, yeni ikamet ettikleri memleketin mevzuatında öngörülen hastalık sigortası yardımlarından yararlanırlar.

Şu kadar ki, işçilerin:

(a) Bu memlekette sigortaya tabi işte çalışmış olmaları.

(b) Bu memlekette söz konusu yardımları elde edebilmek için gerekli şartları yerine getirmeleri lazımdır.

Madde 9

Türkiye'de bulunan Fransız işçileri ile Fransa'da bulunan Türk işçileri ve bunlara refakat eden aile fertleri, yeni ikamet ettikleri memleket mevzuatında öngörülen analık yardımlarından yararlanırlar. şu kadar ki, işçilerin:

(a) Bu memlekette sigortaya tabi bir işte çalışmış olmaları,

(b) Bu memlekette bahse konu yardımları elde edebilmek için gerekli şartları yerine getirmeleri lazımdır.

Madde 10

Hastalık ve Analık Sigortası yardımlarından yararlanma hakkının doğması bakımından, ilgililer yeni çalıştıkları memleket mevzuatında öngörülen süreyi doldurmamışlarsa, bu memlekette geçen sigortalılık süreleri veya muadil süreleri tamamlamak üzere, diğer memlekette evvelce geçen sigortalılık süreleri ile muadil süreler de nazara alınır.

Bununla beraber, eğer daha önce çalışılan memleketteki sigortalılık süresinin sonu ile yeni memleketteki sigortalılık süresinin başlangıcı arasında altı aydan fazla bir süre geçmişse söz konusu süreler toplanmaz.

Madde 11

Türkiye'de çal›şan bir Fransız işçisi veya Fransa'da çalışan bir Türk işçisi, birinci halde bir Türk kurumunca, ikinci halde ise bir Fransız kurumunca sağlanan hastalık veya

analık sigortası yardımlarından yararlanmakta iken, ikametgahını diğer Akit Devlet ülkesine naklettiği takdirde, hareketinden önce, bağlı olduğu Türk veya Fransız kurumunun müsaadesini almak şartıyla, bu yardımlardan yararlanmaya devam eder.

Bu müsaade yalnız azami üç ay için muteberdir.

Bununla beraber, bu süre, hekim muayenesi sonunda uygun mütalâa edildiği takdirde, sigortalının kayıtlı bulunduğu kurumun kararı ile, yeni bir üç aylık süre için uzatılabilir.

İdari Anlaşmada tarif edilen şekilde, fevkâlade vahim bir mahiyet arz eden hastalık halinde, kayıtlı bulunulan kurum, yukarıda öngörülen altı aylık sürenin ötesinde de yardımların devamına müsaade edebilir.

Madde 12

Türkiye'de ikamet eden bir Fransız işçisi veya Fransa'da ikamet eden bir Türk işçisi, senelik ücretli izin münasebetiyle geçici olarak kendi memleketinde bulunduğu sırada, sağlık durumu tedaviyi gerektirdiği zaman, kayıtlı bulunduğu Türk veya Fransız kurumunun muvafakatiyle, hastalık veya analık sigortası yardımlarından, hastaneye yatırılma dahil, yararlanır. Sağlık sebepleri ile izin müddeti sonunda işçi çalıştığı ülkeye dönemediği takdirde, doktor raporu ve kayıtlı bulunduğu Türk veya Fransız kurumunun muvafakatıyla, bu yardımlardan yararlanma süresi üç aya kadar uzatılabilir.

Bu süre dışında yardımların devamı, işçinin kayıtlı bulunduğu kurumun muvafakatı ile ve yalnız idari Anlaşmada tarif edilen şekilde vahim bir mahiyet arz eden hastalık halinde mümkündür.

Madde 13

11'inci ve 12'nci maddelerde öngörülen hallerde:

– Sağlık yardımları (tedavi), işçinin yeni ikamet ettiği veya geçici olarak bulunduğu memleketin kurumu tarafından, bu yardımların şumül ve ifa şekilleri hakkında bu memlekette cari olan mevzuata göre sağlanır.

– Para yardımlarının (günlük ödenekler) ödenmesi ilgilinin kayıtlı bulunduğu kurumca sağlanır.

Madde 14

11'inci ve 12'inci maddelerde öngörülen hallerde yapılan yardımların masrafı, işçinin kayıtlı bulunduğu kurumca karşılanır. Sağlık yardımları masraflarının işçinin kayıtlı bulunduğu kurum tarafından yeni ikametgahının bulunduğu veya geçici olarak bulunulan memleketin kurumuna nasıl ödeneceğini idari Anlaşma tespit eder.

Madde 15

(1) Bir Türk veya Fransız işçisinin diğer ülkede çalışması sırasında-Türkiye'de veya Fransa'da sürekli olarak oturan veya sürekli olarak oturmak üzere Türkiye veya Fransa'ya dönen aile bireyleri, hastalık veya anal›k hallerinde sağlık yardımlarından, sürekli oturma yeri ülkesinin mevzuatına göre bu yardımlardan yararlanmaya hakları olmamak kaydıyla, yararlanırlar.

Aile bireylerinin kimler olduğu, anılan yardımların kapsamı, süresi ve sağlanması usulleri, ailenin sürekli oturduğu ülke mevzuatına göre belirlenir.

Yardımlar, ailenin sürekli olarak oturduğu ülkenin kurumunca sağlanır.

Bu yardımlara ilişkin giderler işçinin kayıtlı olduğu sosyal güvenlik rejimine aittir. Bu rejim ailenin sürekli oturma yeri kurumuna, idari Anlaşmada belirlenecek usullere göre, götürü bir miktar üzerinden yardım giderlerinin dörtte üçünü iade eder.

(2) Fransa'daki bir Türk işçisinin veya Türkiye'deki bir Fransız işçisinin mesleki faaliyetini icra etmekte olduğu ülkede sürekli olarak oturmakta olan aile bireyleri, Sözleşmenin 11-12 ve 35'inci maddelerinde öngörülen durumlarda işçinin, yetkili kurumun izni ile kendi ülkesinde ücretli izinli olduğu veya bu ülkeye ikametgahını naklettiği sırada kendisine refakat etmeleri halinde, durumları hastanede-yatarak tedavi dahil-tıbbi tedaviyi gerektiriyorsa, kendi ülkelerinin mevzuatında öngörülen hastalık ve analık sağlık yardımlarından yararlanırlar.

Sözleşmenin 12'nci maddesi hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Madde 16

Bu sözleşmenin 6'ncı maddesinin 1'inci paragrafında sözü edilen Fransız veya Türk işçileri ve 6'ncı maddesi 3'üncü paragrafında sözü edilen kimselerden temsil edilen devlet mevzuatının uygulanması için tercih hakkını kullanmış olanlar ve bunlara refakat eden aile bireyleri çalıştıkları ülkede geçici olarak bulundukları bütün süre zarfında hastalık ve analık sigortaları yardımlarından yararlanırlar.

Para yardımları, sigortalının kayıtlı bulunduğu Fransız veya Türk Kurumu tarafından doğrudan doğruya sağlanır.

Sağlık yardımları ise, ya ikamet edilen memleket kurumu tarafından veya doğrudan doğruya, kayıtlı bulunan kurum tarafından sağlanır.

Madde 17

(1) İki memlekette geçen sigortalılık sürelerinin birleştirilmesi suretiyle yaşlılık aylığı bağlanmış olan bir kimse, hastalık ve analık sağlık (tedavi) yardımlarına hak kazanır ve hak kazandırır. Anılan yardımlar, aylık alan kimseye ve bu kimsenin aile bireylerine, bu kimsenin ikamet etmekte olduğu Akit Tarafın Kurumu tarafından, aylık yalnız bu ülke mevzuatına göre bağlanmış gibi, sağlanır. Söz konusu yardımların masrafları da bu sonuncu kuruma aittir.

(2) Fransa'dan ve Türkiye'den ayrı ayrı bağlanmış iki yaşlılık aylığı almakta olan kimse, hastalık ve analık sigortaları sağlık (tedavi) yardımlarından, kendisi ve aile bireyleri için, ikamet etmekte olduğu devlet mevzuatının gerektirdiği koşullar dahilinde ve masraflar bu devletin Kurumuna ait olmak üzere, yararlanır.

(3) Akit taraflardan yalnız birinin mevzuatına göre ödenmesi gereken bir yaşlılık aylığı veya bir malullük aylığı veya bir iş kazası geliri almakta olan kimse, diğer Devletin ülkesinde ikamet ettiğinde, hastalık ve anal›k sigortalar› sağlık (tedavi) yardımlarına hak kazanır ve hak kazandırır.

Anılan yardımlar, aylık veya gelir alan kimseye ve bu kimsenin aile bireylerine, ülkesinde bu kimsenin ikamet etmekte olduğu devletin kurumunca, aylık veya gelir bu sonuncu Devlet mevzuatına göre bağlanmış gibi sağlanır. Anılan yardımlara hak kazanılıp kazanılmadığı, aylık veya geliri ödeyen kurumca uygulanan mevzuata göre belirlenir.

Yardımların kapsamı, süresi ve sağlanma şekli, aylık veya geliri almakta olan kimsenin ikamet etmekte olduğu ülke mevzuatına göre belirlenir.

Söz konusu yardımların masrafları aylık veya geliri ödeyen tarafın Sosyal Güvenlik Kurumuna aittir. Bu Kurum, aylık veya gelir alan kimsenin ikamet ettiği memleketin kurumuna, yardım masraflarının dörtte üçünü, götürü bir tutar üzerinden ve idari Anlaşmada tespit edilecek usullerle öder.

Madde 18

Protezlerin, büyük cihazların ve idari Anlaşmaya ekli listede gösterilen diğer önemli sağlık yardımlarının sağlanması, acil haller hariç, işçinin kayıtlı bulunduğu kurumun müsaadesine bağlıdır. Bununla beraber, masrafların götürü esası üzerinden ödeneceği hallerde bu müsaade aranmaz.

KISIM II

MALULLÜK SİGORTASI

Madde 19

(1) Bir memleketten diğerine giden işçiler için malullük sigortası para (aylık) veya sağlık (tedavi) yardımlarından yararlanma hakkının doğmasında, idamesinde veya ihyasında, işçilerin önce bulundukları memleket mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık süreleriyle muadil süreler, yeni geldikleri memleket mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık süreleri ve muadil sürelerle aynı zamana rastlamamak şartıyla, birleştirilir.

(2) Malullük aylığı, hastalık veya kaza sebebiyle, malullükle sonuçlanan iş göremezlik halinin vukua geldiği tarihte ilgilinin tabi bulunduğu mevzuata göre bağlanır.

Malullük aylığının ödenmesi bu mevzuatı uygulamaya yetkili kuruma aittir.

Madde 20

(1) Malullük aylığının durdurulmasından sonra, sigortalı aylığa yeniden hak kazanırsa, ilk defa bağlanan aylığı ödeyen kurum ödemelere tekrar başlar.

(2) Aylığın kesilmesinden sonra, sigortalının durumu yeniden bir malullük aylığı bağlanmasını gerektirirse, bu aylık 19'uncu maddede belirtilen esaslara göre bağlanır.

Madde 21

Malullük aylığı, icabında, iki memleketten birinin mevzuatına göre yaşlılık aylığı için gerekli şartlar, özellikle yaş şartı yerine getirildiği tarihten itibaren, yaşlılık aylığına çevrilir.

Her iki memleketin yaşlılık sigortası mevzuatına göre bir sigortalının hak kazandığı yardımların toplamı malullük aylığı tutarından daha aşağı ise, malullük aylığı ödemiş olan kurum, aradaki farka eşit bir ek ödeme yapar.

KISIM III

YAŞLILIK SİGORTASI VE ÖLÜM (AYLIKLARI) SİGORTASI

Madde 22

Fransız veya Türk ücretli işçisi, çalışma süresinde, birbirini izleyen zamanlarda veya münavebe ile, Akit Tarafların her birinde bu memleketlerin yaşlılık sigortası hakkındaki bir veya birden fazla mevzuatına tabi olmuşsa, yardımlardan aşağıdaki koşullar dahilinde yararlanır;

I) İlgili kimsenin yardımlara hak kazanmak için bu devletlerden her birinin mevzuatının gerektirdiği koşulları yerine getirmesi halinde, her Akit Tarafın yetkili kurumu, yardım miktarını uyguladığı mevzuata göre ve yalnız bu mevzuat gereğince geçmiş sigortalılık sürelerini nazara alarak belirler.

II) İlgili kimsenin ulusal mevzuatlardan biri veya diğerinin gerektirdiği sigortalılık süresi koşulunu yerine getirmemesi halinde, bu kimsenin anılan mevzuatları uygulayan kurumlardan talep edebileceği, yardımlar aşağıdaki kurallara göre bağlanır;

A-Sigortalılık sürelerinin birleştirilmesi

Her iki Akit Tarafın mevzuatına göre, geçmiş sigortalılık süreleri ve sigortalılık sürelerine muadil olarak tanınmış süreler aynı zamana rastlamamak kaydıyla yardım hakkının belirlenmesinde bu hakkın devamında veya yeniden kazanılmasında birleştirilir.

B- Yardımın bağlanması

(1) Her memleketin yetkili kurumu, yukarıda belirtildiği şekilde birleştirilen süreleri nazara alarak, kendi mevzuatına göre, ilgili kimsenin yardıma hak kazanmak için bu mevzuatın gerektirdiği koşulları yerine getirip getirmediğini belirler.

(2) Yardım hakkı doğuyorsa her memleketin yetkili kurumu, bu maddenin (A) paragrafında belirtilen kurallara göre birleştirilen sigortalılık süreleriyle bu sürelere muadil olarak tanınan sürelerin tamamı yalnız kendi mevzuatına göre geçseydi sigortalının hak kazanacağı yardım ne olacak idiyse bu yardımı nazari olarak tespit eder.

(3) Her memleketin yetkili kurumu tarafından ilgili kimseye fiilen ödenmesi gereken yardım yukarıdaki bentte öngörülen yardım miktarı kurumun kendi mevzuatına göre geçmiş sigortalılık süreleriyle muadili süreler toplamının her iki memlekette geçen sürelerin toplamına oranı tutarında azaltılmak suretiyle belirlenir.

III) Her iki memleketten birinin mevzuatına göre, yalnız bu mevzuat gereğince geçen süreler nazara alındığında yardım hakkı doğuyorsa, o memleketin yetkili

kurumu yardımın miktarını, bu maddenin (I)'inci paragrafında belirtildiği şekilde tespit eder.

Diğer tarafın yetkili kurumu kendisine ait olan yardımı II. Paragrafta öngörülen koşullara göre bağlar.

Madde 23

22 (II) maddesinin uygulanmasında, sigortalılık sürelerine muadil olarak tanınan süreler, her iki Akit Tarafın memleketinde o memleketçe o şekilde kabul edilen sürelerdir.,

Bir memleketin mevzuatına göre bir sigortalılık süresine muadil olarak tanınan süre diğer memlekette geçen bir sigortalılık süresi ile aynı zamana rastlıyorsa, bu sonuncu memleketin kurumunca yalnız sigortalılık süresi nazara alınır.

Aynı sürenin hem Fransız mevzuatına göre bir sigortalılık süresine muadil sayılması halinde, anılan süre, ilgili kimsenin bu süreden önce son defa ülkesinde zorunlu olarak sigortalı olduğu memleketin kurumunca nazara alınır.

Madde 24

(1) 22 (II) maddesinin uygulanmasında, iki memleketten birinin mevzuatı bazı menfaatlerden yararlanılmasını sigortalılık sürelerinin sigortalılıkla ilgili özel bir rejime veya özel hükümlere tabi bir meslekte veya işte geçmiş olması koşuluna bağlıyorsa, bu menfaatlerden yararlanmak için, yalnız diğer memleketin özel rejimine veya özel hükümlerine tabi olarak geçen süreler nazara alınır.

(2) Ancak, iki memleketten birinin mevzuatında söz konusu meslek veya iş için özel bir rejim veya özel hükümler yoksa, anılan memlekette geçen sigortalılık süreleri genel rejim yardımlarından yararlanmada nazara alınır.

Madde 25

(1) Bir Akit Tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerinin toplamı bir yıldan az ise, bu memleketin kurumu yardım hakkının, bu mevzuata göre yalnız bu süreler gereğince doğması hali hariç, söz konusu süreler için yardım sağlamakla yükümlü değildir. Hakkın yalnız bu süreler için doğması halinde yardım yalnızca bu sürelere göre kesin olarak bağlanır.

(2) Bununla birlikte, bu süreler, diğer Akit Tarafın mevzuatına göre süre birleştirilmesi suretiyle yardım hakkının doğup doğmadığının belirlenmesinde nazara alınabilir.

Madde 26

(1) İlgili kimse, her iki Akit Tarafın yaşlılık sigortası mevzuatının gerektirdiği koşulları belirli bir sürede yerine getirmiyorsa veya her iki Taraf mevzuatının gerektirdiği koşulları yerine getiriyor, fakat Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardım haklarının ertelenmesi konusunda sağlanan olanağı kullanmış bulunuyorsa;

- Anılan kimse iki memleketten birinin mevzuatının gerektirdiği koşulların tamamını yerine getirdiği taktirde, bu mevzuat gereğince ödenmesi gereken

yaşlılık yardımları, diğer memleket mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerine başvurulmaksızın, 22 (I) maddesindeki koşullar dahilinde hesaplanır;

- Anılan kimse mevzuatlardan birinin gerektirdiği koşulları (0 mevzuattaki sigortalılık süresi koşulu hariç) yerine getiriyorsa, yaşlılık yardımı, bu taktirde, diğer memleket mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerine başvurularak, 22 (II) maddesindeki koşullar dahilinde hesaplanır.

(2) Diğer Akit Taraf mevzuatının gerektirdiği koşullar yerine getirilmişse veya sigortalı Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre erteletmiş olduğu yardımların bağlanmasını talep ediyorsa, bu mevzuata göre ödenmesi gereken yardımlar 22'nci madde hükümleri dahilinde birinci Akit Taraf mevzuatına göre evvelce sağlanan hakların tespitine gerek kalmaksızın, bağlanır.

Madde 27

(1) Bu kısım hükümleri hak sahibi eş ve çocuklara kıyas yoluyla uygulanır.

(2) Hak sahipleri aylığının bağlanmasına hak kazandıran ölümün işçiye yaşlılık sigortasından aylık bağlanmasından önce meydana gelmesi halinde hak sahiplerine ödenecek yardımlar 22'nci madde hükümlerine göre bağlanır.

KISIM IV

MALULLÜK, YAŞLILIK VE ÖLÜM (AYLIKLARI) SİGORTALARINA AİT MÜŞTEREK HÜKÜMLER

Madde 28

Akit memleketlerden birinin mevzuatı bazı menfaatlerin sağlanmasını veya bazı formalitelerin ikmalini o memlekette ikamet şartına bağladığı taktirde, bu şartlar iki Akit memleketten birinde ikamet eden Türk veya Fransız vatandaşları hakkında uygulanmaz.

Madde 29

Akit memleketlerden birinin mevzuatına göre yardımlar, sigortalılık süresinin tamamı veya bir kısmındaki ortalama ücret esası üzerinden hesaplandığı taktirde, bu memleket mevzuatına göre ödenecek yardımların hesabında nazara alınacak ortalama ücret, o memleketin mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık sürelerinin içinde elde edilen ücretlere göre tayin edilir.

Madde 30

4'üncü maddenin (1)'inci fıkrasının 2. bendinde yazılı Türk mevzuatının uygulanmasında;

(1) Bir işçi, Türk mevzuatına tabi olmadan önce Fransız Sosyal Güvenlik rejimlerinden birine tabi olmuşsa Fransız mevzuatına ilk tabii olduğu tarih, Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortalarına ilk defa tabi olduğu tarih olarak kabul edilir.

(2) Sürelerin birleştirilmesi ve icabında süreler arasındaki oranın hesaplanmasında nazara alınacak "sigortalılık süreleri" tabirinden Türk mevzuatındaki anlamıyla prim ödeme süreleri anlaşılır.

(3) Her iki tarafın mevzuatındaki sigortalılık sürelerinin hesaplanma şekillerinin farklı oluşu sebebiyle, Fransız mevzuatına göre tam ay olarak ifade edilen bir sigortalılık süresi Türk mevzuatına göre 30 prim ödeme gününe muadil olarak kabul edilir.

4.12.1981 tarihinde imzalanan Ek Sözleşmenin 6'ncı maddesine göre Genel Sözleşmeye aşağıdaki şekilde bir 30 Bis maddesi ilave edilmiştir.

Madde 30 EK

5 (1 ve 2) maddesi hükümlerinin istisnası olarak, bu Sözleşmenin uygulandığı mevzuatlara göre Fransa'da geçen sigortalılık süreleri, Türkiye'de Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı mevzuatına ve zanaatsal ticari, sınai ve serbest mesleklere Türkiye'de uygulanan Sosyal Sigortalar mevzuatına göre bu mevzuatlarda öngörülen malullük, yaşlılık ve hak sahipleri yadımlarına hak kazandırmak üzere geçen sürelerle birleştirilir.

KISIM V

AİLE YARDIMLARI

Madde 31

Fransız ülkesi üzerinde ücret karşılığı veya benzeri bir işte çalışan Türk işçileri, aile yardımları hakkındaki Fransız mevzuatında öngörülen çalışma şartlarını yerine getirirlerse Türkiye'de ikamet eden çocukları için aile yardımı talep edebilirler. Şu kadar ki, bu yardımlardan yararlanan çocuk sayısı 4 olarak sınırlıdır.

4.12.1981 tarihinde imzalanan Ek Sözleşmenin 7'nci maddesine göre Genel Sözleşmenin 31'inci maddesi aşağıdaki hükümlerle tamamlanmıştır.

Aile yardımlarının sağlanmasına, işçinin Sözleşmenin 11, 12 ve 35'inci maddelerinde öngörülen durumlardan birinde bulunması halinde, devam edilir.

Madde 32

İdari Anlaşma özellikle haktan yararlanan çocuk kategorilerini, aile yardımlarının ödenmesi için yaş sınırlarını adı geçen Anlaşmaya eklenecek bir baram vasıtasıyla, bu yardımların tutarını, yardımların ödeme şekillerini ve bu yardımların sağlanacağı süreleri tespit edecektir.

Madde 33

Bu Sözleşmenin 6'ncı maddesinin (1)'inci fıkrasında sözü edilen işçiler diğer memleket ülkesinde kendilerine refakat eden çocukları için kendi memleketlerinin mevzuatında öngörülen aile yardımlarına, İdari Anlaşmada belirtilen şekil ve şartlarla hak kazanırlar.

Bu yardımlar, doğrudan doğruya ilgilinin kendi memleketindeki yetkili aile yardımları kurumu tarafından sağlanır.

KISIM VI

İŞ KAZALARI VE MESLEK HASTALIKLARI

Madde 34

(1) Akit Taraflardan birinin iş kazaları ile meslek hastalıkları hakkındaki mevzuatında, yabancıların haklarını sınırlayan veya bunların ikamet yerleri sebebiyle bu hakların düşmesine mütedair hükümler, diğer Akit Taraf vatandaşlarına uygulanmaz.

(2) Akit Taraflardan her birinde uygulanan mevzuata göre iş kazaları sonucu bağlanan gelirlere yapılan zamlar veya ek olarak sağlanan tamamlayıcı yardımlar, yukarıdaki fıkra bahsedilen kimselerin ikametgahlarını bir memleketten diğerine nakletmelerinde, devam eder.

Madde 35

Türkiye'de bir iş kazasına uğrayan veya meslek hastalığına tutulan bir Fransız işçisi veya Fransa'da bir iş kazasına uğrayan veya meslek hastalığına tutulan bir Türk işçisi geçici iş göremezlik devresinde sağlanan yardımlardan yararlanmaya başladıktan sonra ikametgahını diğer memlekete naklettiği zaman, hareketinden önce kayıtlı bulunduğu Türk ve Fransız Kurumunun müsaadesini almak şartıyla bu yardımlardan yararlanmaya devam eder:

Bu müsaade, işçinin kayıtlı bulunduğu Kurumun tespit ettiği müddet için muteberdir.

Eğer, tespit edilen müddetin sonunda kazazedenin durumu öyle gerektiriyorsa, bu müddet hekim mütalaasına istinaden ve kayıtlı bulunulan Kurumun Kararı ile, iyileşinceye kadar veya yara kapanıncaya kadar uzatılır.

Madde 36

Bir Fransız veya Türk İşçisi, ikametgahını diğer memlekete naklettikten sonra iş kazası veya meslek hastalığının nüksetmesi halinde, kaza tarihinden veya meslek hastalığının ilk teşhisinde, kayıtlı bulunduğu Türk veya Fransız Kurumunun muvafakatini almak şartıyla, iş kazaları sigortasının sağlık tedavi yardımlarından yararlanmaya hak kazanır.

Madde 37

35 ve 36'ncı maddelerde öngörülen hallerde sağlık (tedavi) yardımları, bu yardımın kapsamı ve ifa şekilleri bakımından işçinin yeni ikametgahının bulunduğu memlekette uygulanan mevzuattaki hükümlere göre ve bu memleketin kurumu tarafından sağlanır. 35'inci madde de öngörülen halde, para yardımları (günlük ödenekler) ilgilinin tabi olduğu mevzuata uygun olarak ve kayıtlı olduğu kurum tarafından sağlanır.

35. ve 36'ncı maddeler hükümleri 01 Temmuz 1973 tarihinden sonra Fransa'da tarım mesleğinde bir iş kazasına uğrayan ve ikametgahlarını Türkiye'ye nakledilen kimselere uygulanır.

Ancak, Fransa'da tarım mesleğinde bir iş kazası 01 Temmuz 1973 tarihinden önce meydana gelmişse, para ve sağlık yardımları doğrudan sorumlu işveren veya onun yerine kaim olan Sigorta Kuruluşu tarafından sağlanır.

Madde 38

35 ve 36'ncı maddelerde öngörülen hallerde yapılan yardımların masrafı işçinin kayıtlı olduğu Kurumca ödenir.

İşçinin kayıtlı bulunduğu Kurum tarafından yeni ikametgahın bulunduğu memleketteki Kuruma, sağlık yardımı masraflarının nasıl ödeneceğini İdari Anlaşma tespit eder.

Madde 39

35 ve 36'ncı maddelerde öngörülen hallerde protezlerin büyük cihazların ve İdari Anlaşmaya bir listesi eklenecek, diğer önemli sağlık yardımlarının sağlanması acil haller hariç, işçinin kayıtlı bulunduğu kurumun müsaadesine bağlıdır.

Madde 40

Bir memleketin mevzuatına göre, bir iş kazası veya meslek hastalığı sonucu meydana gelen daimi iş göremezlik derecesinin tayininde, diğer memleketin mevzuatına göre evvelce vukua gelmiş olan iş kazaları ve meslek hastalıkları, o memleketin mevzuatına göre vukua gelmiş gibi nazara alınır.

Madde 41

(1) Meslek hastalığına uğrayan kimse, her iki memleketin ülkesi üzerinde söz konusu hastalığa sebep olabilecek bir işte çalışmış ise, sigortalının veya ölümünde hak sahiplerinin talep ettiği yardımlar, münhasıran söz konusu işin en son icra edildiği memleket ülkesindeki mevzuata göre, ilgili bu mevzuatın öngördüğü şartları yerine getirmiş olmak kaydı ile sağlanır.

(2) Memleketlerden birinin mevzuatı meslek hastalığı yardımlarından yararlanmayı, hastalığın ilk defa kendi ülkesi üzerinde tıbben müşahede edilmiş olması şartına bağlıyorsa, hastalık ilk defa diğer memleket ülkesinde müşahede edildiği taktirde, bu şart yerine gelmiş sayılır.

Madde 42

Memleketlerden birinin mevzuatına göre yardım yapılmış olan bir meslek hastalığının, hastanın diğer memlekette ikamet ettiği sırada ağırlaşması halinde, aşağıdaki kaideler uygulanır.

a) İşçi, yeni ikamet ettiği memlekette meslek hastalığının meydana gelmesine veya ağırlaşmasına sebep olabilecek bir işte çalışmış ise, sigortalının ilk memlekette kayıtlı bulunduğu kurum, ağırlaşmayı da hesaba katarak, kendi mevzuatına göre gerekli yardımları yapar.

b) İşçi, yeni ikamet ettiği memlekette böyle bir işte çalışmış ise, ilk memleketteki kayıtlı bulunulan kurum, ağırlaşmayı hesaba katmaksızın kendi mevzuatına göre yapılacak yardımları üzerine alır; yeni ikametgahın bulunduğu memlekette kayıtlı bulunulan kurum, işçiye kendi mevzuatına göre tayin edilen ve ağırlaşmadan sonra ödenmesi gerekli yardım tutarı ile ağırlaşmadan önce hastalık kendi ülkesinde vuku bulmuş olsaydı ödeyeceği yardım tutarı arasındaki farka eşit bir munzam yardım öder.

KISIM VII

ÖLÜM ÖDENEKLERİ

Madde 43

Türkiye'deki Fransız işçileri ile Fransa'daki Türk işçilerinin ölümünde, hak sahipleri, işçinin çalıştığı memleket mevzuatında öngörülen ölüm yardımlarından yararlanırlar.

Şu kadar ki, işçilerin;

a) Bu memlekette sigortaya tabi bir iş yapmış olmaları,

b) Anılan memlekette bu yardımları elde etmek için gerekli şartları yerine getirmiş olmaları, lazımdır.

Madde 44

İşçi ölümü tarihinde, söz konusu yardım hakkının doğması için yeni çalıştığı memleketin mevzuatında öngörülen sigortalılık süresini doldurmamış ise, bu memlekette geçen sigortalılık süreleriyle muadil süreleri tamamlamak üzere, diğer memlekette işçinin daha önce geçirdiği sigortalılık süreleri veya muadil süreler de nazara alınır.

BÖLÜM III

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 45

İki memleketin yetkili idari makamları tarafından yapılacak bir Genel İdari Anlaşma, bu Sözleşmenin tatbiki için ihtiyaç duyulan şartları ve özellikle, İdari Anlaşmaya açıkça atıfta bulunulan maddelerle ilgili şartları tespit edecektir.

Bu Anlaşmada iki memleketin irtibat kurumları tespit olunacaktır.

Ayrıca, bu Genel İdari Anlaşmaya veya icabında bir ek İdari Anlaşmaya, usul ve formalitelerin tatbike konması için lüzumlu görülecek ve müştereken tespit edilecek model ve formüller de eklenecektir.

Madde 46

Bu sözleşmede geçen yetkili idari makamlar tabirinden, Akit memleketlerin her birinde, 4'üncü madde de sayılan mevzuatın uygulanması ile görevli olan bakanlıklar anlaşılır.

Madde 47

İki memleketin yetkili idari makamları;

- 45'inci madde de ön görülen Genel İdari anlaşmadan başka onu tamamlayan veya tadil eden bütün idari anlaşmaları yaparlar.
- Bu sözleşmenin ve onun tatbiki ile ilgili anlaşmaların uygulanması için memleketlerinde alınan tedbirler hakkında birbirlerine, doğrudan doğruya, bilgi verirler.
- Bu sözleşmenin ve onun tatbiki ile anlaşmaların uygulanmasında teknik alanda doğabilecek zorlukları çözerler.

- 4'üncü madde de yazılı mevzuat ve tüzüklerde yapılan tadillerle ilgili bütün bilgileri, bu tadiller iş bu Sözleşmenin veya onun tatbiki ile ilgili anlaşmaların uygulanmasını etkilediği ölçüde doğrudan doğruya birbirlerine bildirirler.

Madde 48

Her iki Akit memleketin yetkili idari makamları ile Sosyal Güvenlik Kurumları gerek bu Sözleşmenin gerekse diğer memleketin Sosyal Güvenlik mevzuatının uygulanmasında kendi Sosyal Güvenlik mevzuatının uygulanması söz konusu imiş gibi birbirlerine yardım ederler.

Madde 49

(1) Akit memleketlerden birinin mevzuatında resmi dairelere veya Sosyal Güvenlik Kurumlarına verilecek belgeler için öngörülen kayıt ücreti, harç, pul ve Konsolosluk harçlarından muafiyetler bu sözleşmenin uygulanmasında diğer memleketin resmi daire veya Sosyal Güvenlik Kurumlarına verilecek belgelere de teşmil olunur.

(2) Bu sözleşmenin uygulanmasında tanzim edilecek her türlü evrak ve belgeler Konsolosluk tasdikinden muaftır.

Madde 50

Akit memleketlerden birinin bir makamına, kurumuna veya adli merciine belirli bir süre içinde yapılması lazım gelen Sosyal Güvenlik ile ilgili müracaatlar, aynı süre içinde, diğer memleketin bunlara tekabül eden bir makamına veya kurumuna veya adli merciine tevdi edilebilir. Bu halde, müracaat, ilgili memleketin makamına, kurumuna veya adli merciine vakit geçirilmeden intikal ettirilir.

Madde 51

İş göremezlik halinin veya malullük derecesinin takdiri için gerekli tıbbi müşahedelerle her türlü bilgiler ve kontrollerin nasıl sağlanacağı İdari Anlaşmada belirtilecektir.

Madde 52

Bu sözleşmede aksine hüküm bulunmamak kaydıyla, Akit Tarafların mevzuatı yardımlardan yararlanmayı bir tarafın ülkesi üzerinde ikamet etme şartına bağlamışsa, hak sahipleri diğer Akit Taraf ülkesi üzerinde ikamet ettikleri zaman bu hükümler uygulanmaz.

Madde 53

Bu sözleşenin uygulanması için, Sözleşmeden yararlanan kimseler veya bir memleketin makamları, kurumları veya adli merciler tarafından diğer memleketin makamlarına, kurumlarına veya adli mercilerine gönderilecek yazılar, bu memleketlerden birinin resmi dilinde kaleme alınır.

Madde 54

İş bu Sözleşme gereğince bir yardım ödemek durumunda olan kurumlar, ödemeyi kendi milli paraları ile yaparak yükümlülükten kurtulabilirler.

Madde 55

Her iki Hükümet, kambiyo tanzimi konusundaki dahili hükümlere bakılmaksızın, karşılıklı olarak, gerek bu Sözleşmenin gerekse diğer Akit Tarafın Sosyal Güvenlik mevzuatının uygulanmasından doğan her türlü mali hareketlerin heyeti umumiyesinin serbest olarak transfer edilmesine hiçbir suretle engel olmayacaklarını taahhüt ederler.

İki memleketin yetkili idari makamları İdari Anlaşma ile, bu Sözleşmede öngörülen yardımların tamamının veya bir kısmının diğer memlekete transfer edilmesi işinin bir merkezden yürütülmesini bu memleketlerin irtibat kurumlarına tevdi edebilirler.

Madde 56

4'üncü madde de yazılı mevzuatta, her memleketin Sosyal Güvenlik rejimlerinin işleyişi münasebetiyle yapılan seçimlere yabancıların iştiraki konusundaki hükümlerden inşirah edilemez.

Madde 57

Akit Taraflardan birinin yetkili kurumlarınca yapılan yardımların diğer memlekette bulunan bir şahsa ödenmesi için o memleketin kanun ve tüzüklerinde ön görülen formaliteler, işbu Sözleşme gereğince bu yardımlara hak kazanmış kimseler hakkında da o memleketin vatandaşlarıyla aynı şartlarla uygulanır.

Madde 58

(1) Bu Sözleşmenin uygulanması ile ilgili bütün zorluklar 46'ncı madde de ön görülen idari makamlar tarafından müştereken halledilir.

(2) Bu yolla bir çözüme varılamadığı takdirde, ihtilaf, her iki Hükümetin mutabık kalacağı hakem kararı usulü ile halledilir.

BÖLÜM IV

GEÇİCİ VE SON HÜKÜMLER

Madde 59

(1) Bu sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce bağlanmamış, veya iki memleket mevzuatının ayrı ayrı uygulanması suretiyle işlem görmüş, veya Akit memleketlerin her birinde yürürlükte olan hükümlerin uygulanmasında hak sahiplerinin milliyeti veya ikamet yerleri sebebiyle indirime tabi tutulmuş veya ödenmesi durdurulmuş olan gelir ve aylıklar, Sözleşme hükümlerine uygun olarak bağlanır, yeniden gözden geçirilir veya ödenir.

(2) Gelir veya aylığın bağlanması yeniden gözden geçirilmesi veya ödenmesi ilgililerin taleplerine bağlıdır.

Talep, Akit memleketlerden her birinin yetkili kurumu nezdinde yapılır.

Talep yapıldığı ayı takip eden ayın birinci gününden itibaren hüküm ifade eder.

(3) Eğer talep sözleşmenin, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir sene içinde yapılmışsa yürürlük tarihini takip eden ayın birinci gününden başlamak üzere, geriye doğru hüküm ifade eder.

Madde 60

Akit Taraflardan her birinin Hükümeti bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesi için lüzumlu tasdik formalitelerinin tamamlandığını diğer tarafa bildirecektir. Sözleşme ikinci bildirim tarihini takip eden ikinci ayın birinci günü yürürlüğe girecektir.

Madde 61

Bu sözleşme yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir sene müddetle muteber olmak üzere akdedilmiştir. Bu sürenin sona eriş tarihinden 3 ay önce feshi ihbar edilmedikçe, Sözleşme kısmen seneden seneye uzatılmış olacaktır.

Sözleşmenin feshinde sigortalının yabancı memlekette ikameti halinde ilgili mevzuatta ön görülen tahdidi hükümlere bakılmaksızın, iş bu Sözleşme hükümleri, müktesep haklar için uygulanmaya devam edecektir.

20 Ocak 1972 tarihinde Paris'te, Türkçe ve Fransızca ikişer nüsha olarak ve her iki metin aynı derecede muteber olmak üzere düzenlenmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE FRANSA CUMHURİYETİ ARASINDA SOSYAL GÜVENLİK KONUSUNDA GENEL SÖZLEŞMEYE

EK PROTOKOL

Bu gün, Fransa Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti arasında Sosyal Güvenlik konusunda Genel Sözleşmenin imzalandığı sırada, her iki akit taraf, Türk Sosyal Güvenlik rejiminde aile yardımları, hakkında bir mevzuatın mevcut olmaması sebebiyle, Türkiye'de çalışan ve bu rejime tabi bulunan Fransız işçilerinin ne Türkiye'de ne de Fransa'da oturan aileleri için Sözleşme gereğince herhangi bir aile yardımından faydalanmadıklarını müşahede etmişlerdir.

Aile yardımları hakkında Türkiye'de bir mevzuatın kabul edilmesi halinde, Türk Tarafı aşağıdaki teminatı vermiş ve Fransız tarafı da buna muttali olmuştur;

- Bir taraftan, Sözleşmenin 4'üncü maddesinin (2)'nci fıkrası hükümlerine bakılmaksızın, Türkiye'de çalışan Fransız işçileri, aile Türk toprakları üzerinde ikamet ettikleri veya ikamet etmek üzere buraya geldikleri zaman, söz konusu mevzuattan doğrudan doğruya yararlanacaklardır;
- Diğer taraftan işçi Akit Taraflardan birinin ülkesinde çalıştığı sırada diğer ülkede ikamet eden ailelerin durumları arasında, mütekabiliyet esasına göre, aile yardımları mahiyetindeki yardımlar bakımından bir ahenk sağlamak üzere, iki Akit Taraf arasında, derhal Sözleşmeye ek bir anlaşma akdolunacaktır.

Her iki Akit Taraf işbu Protokolü Genel Sözleşmenin mütemmim cüzü olarak kabul ederler.

20 Ocak 1972 tarihinde Paris'te Türkçe ve Fransızca ikişer nüsha olarak ve her iki metin aynı derecede muteber olmak üzere düzenlenmiştir.

EK: 4/7
TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE DANİMARKA KRALLIĞI ARASINDA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

İmza Tarihi: 13.12.1999

Resmi Gazete Tarihi: 03.07.2002

Resmi Gazete No: 24804

Yürürlülük Tarihi: 01.12.2003

İki devlet arasında sosyal güvenlik alanındaki ilişkileri düzenlemeyi arzu eden Türkiye Hükümeti ile Danimarka Hükümeti;

İki ülkeden birinin vatandaşlarının diğer ülkenin sosyal güvenlik mevzuatına göre, o tarafın vatandaşları ile eşit işleme tabi tutulmaları. prensibini teyid ederek,

Bu prensibin yürürlüğe konulması ve bir tarafın ülkesinden, diğer tarafın ülkesine giden her iki ülke vatandaşlarının, ya kendi ülkelerinde bulundukları sırada kendi mevzuatlarına göre kazandıkları hakların korunması, ya da gittikleri ülkede yürürlükte bulunan mevzuatlarla sağlanan muadil haklardan yararlanmalarına olanak verecek tedbirlerin alınmasını arzu ederek,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır:

BÖLÜM I
GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

(1) Bu Sözleşmenin uygulanmasında, Sözleşmede aksine bir hüküm yoksa:

(a) "Akit Taraf" yerine göre, Danimarka Krallığı veya Türkiye Cumhuriyeti;

(b) "Ülke" Danimarka Krallığı bakımından, Greenland ve Faroe Adaları dışında kalan Danimarka Krallığı'nın ulusal toprakları; ve Türkiye Cumhuriyeti bakımından, Türkiye'nin ulusal toprakları;

(c) "Vatandaş" Danimarka Krallığı bakımından bir Danimarka vatandaşı;

Türkiye Cumhuriyeti bakımından bir Türk vatandaşı;

(d) "Mevzuat" yerine göre, akit taraflardan birinin (veya diğerinin) ülkesinin herhangi bir bölümünde yürürlükte bulunan bu Sözleşmenin 2'nci maddesinde belirtilen mevzuat;

(e) "Yetkili Makam" Danimarka Krallığı bakımından Sosyal İşler Bakanlığı ve Türkiye Cumhuriyeti bakımından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ya da diğer ilgili Bakanlıklar;

(f) "Yetkili Kurum" yardımları sağlamaktan sorumlu olan kurum;

(g) "İkametgah" Kanunen müesses mutad ikamet yeri;

(h) "İşçi" Danimarka Krallığı bakımından:

- 1 Eylül 1977 tarihinden önceki herhangi bir süre için, bir işverenin hizmetinde bir iş sürdürmesi dolayısıyla iş kazası ve meslek hastalıkları mevzuatına tabi olan herhangi bir kimse,

- 1 Eylül 1977 tarihinde ya da daha sonra başlayan herhangi bir süre için İşgücü Piyasası Ek Aylık Sistemi ile ilgili mevzuata tabi olan herhangi bir kimse,

Türkiye Cumhuriyeti bakımından, bir işverenin hizmetinde bulunması dolayısıyla 2'nci maddenin (2)'nci paragrafında belirtilen mevzuata tabi olan kimse;

(i) "Kendi işinde çalışan kimse",

Danimarka Krallığı bakımından, ücret ya da maaş dışında kazanılmış gelir esas alınarak, hastalık ya da analık halinde günlük para yardımlarına ilişkin mevzuat uyarınca yardımlara hak kazanan kimse;

Türkiye Cumhuriyeti bakımından,(tarım kesimindekiler dahil olmak üzere) herhangi bir işverene bağlı olmaksızın çalışan kimse;

(j) "Aile fertleri" yetkili kurumun uyguladığı mevzuatta aile fertleri olarak tanımlanan ya da tanınan kimse;

(k) "Geride kalan hak sahipleri" yardımlar hangi mevzuata göre yapılıyorsa, o mevzuatta geride kalan hak sahipleri olarak tanımlanan ya da tanınan kimse;

(l) "Sigortalılık süreleri" bu süreler hangi mevzuata göre tamamlanmış ise, o mevzuatta sigortalılık süreleri olarak tanımlanmış ya da tanınmış prim ödeme süreleri ile bu mevzuata göre sigortalılık sürelerine muadil olarak kabul edilen diğer süreler;

(m) "Çalışma süreleri" bu süreler hangi mevzuata göre tamamlanmış ise, o mevzuatta çalışma süreleri olarak tanımlanmış ya da tanınmış süreler ile bu mevzuata göre çalışma sürelerine muadil olarak kabul edilen diğer süreler;

(n) "İkamet süreleri" bu süreler hangi mevzuata göre tamamlanmış ya da tamamlandığı kabul edilmişse, o mevzuatta ikamet süresi olarak tanımlanmış ya da tanınmış süreler;

(o) "Yardım ve aylıklar" kamu fonlarından ödenen tüm yardımlar ve aylıklarla, bunların tüm unsurları, paranın yeniden değerlendirilmesi nedeni ile oluşan zamlar ve ek ödenekler, bu Sözleşmede aksine hüküm bulunmuyorsa, aylıklar yerine yapılan toptan yardımlar ve uygulama alanı olan konularda prim iadeleri şeklinde yapılan ödemeler;

(p) "Erken emeklilik" yaşlılık aylığı ve maluliyet yardımı dışındaki diğer tüm sosyal aylıklar; anlamına gelmektedir.

(2) Bu maddede tanımlanmayan herhangi bir kavram yürürlükteki mevzuatta onun için atfolunan anlama sahiptir.

Madde 2

Bu Sözleşme:

(1) Danimarka Krallığı bakımından;

(a) ulusal sağlık güvenliği,

(b) hastane hizmetleri
(c) analık bakımı,
(d) hastalık ve doğum halinde günlük nakdi yardımlar,
(e) iş kazaları ve meslek hastalıkları sigortası,
(f) aile ödeneği,
(g) işsizlik sigortası,
(h) sosyal aylık,
ile İşgücü Piyasası Ek Aylıklar Sistemi(ATP),
mevzuatları hakkında uygulanır ve,

(2) Türkiye Cumhuriyeti bakımından;

(a) İş kazaları ve meslek hastalıkları, hastalık, analık, malullük, yaşlılık ve ölümü kapsayan sosyal sigortalar,
(b) Devlet memur ve hizmetlilerini kapsayan T.C. Emekli Sandığı,
(c) Kendi işinde çalışanlar hakkındaki yaşlılık, malullük ve ölüm aylıkları sigortası(BAĞ-KUR),
(d) 17 Temmuz 1964 tarih ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20'nci maddesi ile sosyal sigorta sistemine dahil edilen sosyal sigorta sandıkları,
(e) Tarım işçilerini kapsayan sosyal sigorta,
(f) Tarım alanında kendi işinde çalışan kimseleri kapsayan sosyal sigorta,

mevzuatları hakkında uygulanır.

Madde 3

(1) Bu Sözleşme, Sözleşmenin 2'nci maddesinde belirtilen mevzuatı değiştiren ya da bu mevzuata ek olarak çıkarılan bütün kanun ve yönetmeliklere uygulanır.

(2) Bu maddenin (1)'inci paragrafındaki hükme bakılmaksızın, bu Sözleşme akit tarafların mutabakatı halinde, yeni bir sosyal güvenlik dalı ile ilgili kanun ve yönetmeliklere uygulanır.

(3) Bu Sözleşme, mevcut mevzuatın yeni gruplara teşmil edilmesine dair kanun ve yönetmeliklerin yayınlanmasını izleyen üç ay içerisinde diğer akit tarafın itiraz etmemesi halinde, anılan kanun ve yönetmeliklere de uygulanır.

Madde 4

Akit taraflardan birinin vatandaşı, diğer akit taraf ülkesinde mukim ise, bu kimse hakkında ikamet ettiği ülkenin Sözleşmenin 2'nci maddesinde belirtilen mevzuatı uygulanır.

Madde 5

Bu Sözleşmede aksine hüküm bulunmayan hallerde, bir akit tarafın Sözleşmenin 2'nci maddesinde belirtilen mevzuatına tabi bulunan bir kimse, anılan mevzuata göre o akit tarafın vatandaşlarının tabi olduğu haklara ve yükümlülüklere aynen tabi olur.

Madde 6

Bu Sözleşme 4'üncü madde hükümlerine bakılmaksızın, diplomatik temsilcilik veya konsolosluk mensuplarına, diplomatik temsilcilik ve konsolosluklarda çalışan sivil memurlar ile sivil memur sayılanlara uygulanmaz.

Madde 7

Bu Sözleşmede aksine hüküm bulunmayan hallerde, bir akit tarafın mevzuatı uyarınca ve yerine göre bu Sözleşme uyarınca erken emeklilik aylığı, malullük, yaşlılık veya geride kalan hak sahiplerine verilen aylıklarla, iş kazaları ve meslek hastalıkları dolayısıyla bağlanan aylıklar ve ölüm yardımları, bir akit tarafın bunları iktisap etmiş vatandaşı bulunan kimselerin ya da geride kalan hak sahiplerinin diğer akit taraf ülkesinde ikamet etmekte olmaları nedeni ile azaltılamaz, değiştirilemez, durdurulamaz, geri alınamaz veya müsadere edilemez.

Madde 8

Bir yardımın diğer sosyal güvenlik yardımları ya da diğer gelirlerle çakışması halinde, bir akit tarafın mevzuatındaki bu yardımın azaltılması, durdurulması veya kesilmesine ilişkin hükümler, yardım öteki akit tarafın mevzuatına göre iktisap edilmiş ya da gelir öteki akit taraf ülkesinde elde edilmiş olsa bile, uygulanabilir. Ancak, ilgili kimsenin, iş bu Sözleşmede bulunan hükümler uyarınca, her iki akit tarafın kurumları tarafından bağlanmış erken aylık, malullük, yaşlılık ve ölüm yardımları (aylıkları) ya da meslek hastalığı yardımları aldığı veya ilgili kimsenin yabancı ülkelerde tamamlanmış sürelerinin değerlendirilmesine ilişkin Türk mevzuatı uyarınca yardım aldığı durumlarda, bu hüküm uygulanmaz.

Madde 9

Bu Sözleşmenin 4'üncü maddesinde belirtilen genel kural aşağıdaki istisnalara tabidir.

(a) Bir akit tarafın ülkesinde ikamet eden ve tescil edilmiş ofisi veya işyeri o ülkede bulunan bir işveren tarafından istihdam edilen ve bu müessese hesabına bir işin öteki akit taraf ülkede yapılması için geçici olarak o akit taraf ülkesine gönderilen bir işçi, gönderildiği bu ülkede kaldığı ilk on iki ay süresince birinci akit tarafın mevzuatına tabi olmaya devam eder. Görülecek işin süresi beklenmedik nedenlerle on iki ayı geçtiği takdirde, ülkesinde işin görülmekte olduğu akit tarafın yetkili makamının muvafakat vermesi koşulu ile bu işçi hakkında, iş tamamlanana kadar birinci akit tarafın mevzuatı uygulanmaya devam eder; böyle bir muvafakatin ilk on iki aylık sürenin bitiminden önce istenmesi gerekmektedir.

(b) Tescil edilmiş ofis ya da işyeri bir akit tarafın ülkesinde bulunan bir nakliye müessesesi tarafından istihdam edilen ve diğer akit tarafın ülkesinde çalışan bir işçi, birinci akit tarafın mevzuatına tabi olur. Ancak, anılan müessesenin

öteki akit taraf ülkesinde bir şubesi ya da daimi temsilciliği bulunması halinde, diğer akit taraf ülkesinde bulunan öyle bir şube veya temsilcilikte istihdam edilen ve o ülkede ikamet eden bir işçi hakkında o şube veya daimi temsilcilik hangi akit taraf ülkesinde ise, o akit tarafın mevzuatı uygulanır.

(c) Bir akit taraf bandıralı bir gemide çalıştırılan bir işçi hakkında o akit tarafın mevzuatı uygulanır.

(d) Mutad olarak deniz işinde istihdam edilmediği esnada bir akit tarafın karasuları içinde ya da limanında diğer akit taraf bandıralı bir gemide yükleme, boşaltma ve tamir işlerinde istihdam edilen, ancak o geminin tayfasından olmayan ya da böyle bir işe nezaret etmekten sorumlu olan bir işçi hakkında birinci tarafın mevzuatı uygulanır.

Madde 10

(1) İş bu Sözleşmenin 6'ncı maddesinin hükmü saklı kalmak üzere, 4'üncü maddenin hükümleri, diplomatik misyonlarla konsolosluklarda istihdam edilen kimseler ile bu misyon ve konsolosluk memurlarının özel hizmetlerinde çalıştırılan kimselere uygulanır.

(2) Ancak, bu maddenin (1)'inci paragrafının kapsamında bulunan ve diplomatik misyon ya da konsolosluğun temsil ettiği ülkenin uyruğunda bulunan kimse, vatandaşı bulunduğu tarafın mevzuatına tabi olma konusunda tercih hakkını kullanabilir. Böyle bir tercih hakkı sadece bir kez kullanılabilir. Bu hak, Sözleşmenin yürürlüğe girişini ya da işçinin işe giriş tarihini izleyen altı aylık bir süre içinde kullanılır. Tercih hakkı, o tarihte istihdam edilmekte olanlar için Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, diğerleri için ise işe başladıkları tarihten itibaren geçerlidir.

Madde 11

İki akit tarafın yetkili makamları, karşılıklı mutabakatları ile, 4'üncü maddenin genel kuralına başka istisnalar da getirebilirler. Aynı şekilde gerektiği zaman, karşılıklı anlaşma ile, 9'uncu maddede belirtilen istisnaların uygulanmamasına da izin verebilirler.

BÖLÜM II

HASTALIK VE ANALIK

Madde 12

Bir akit tarafın diğer akit taraf ülkesinde ikamet eden bir vatandaşı, hastalık ve analık hallerinde, ikamet ettiği ülke mevzuatına göre kendisi ve aile bireyleri ikinci taraf ülkede ikamet ediyormuş gibi ayni ve nakdi para yardımlarına hak kazanır.

Madde 13

Bir akit tarafın yetkili kurumları, mevzuatlarının hastalık ve analık yardımlarına hakkın doğması, korunması veya yeniden kazanılmasını belirli sigortalılık, istihdam veya ikamet sürelerinin tamamlanması koşuluna bağlaması halinde, diğer akit tarafın mevzuatına göre tamamlanmış sigortalılık, istihdam veya ikamet sürelerinin gerektiği kadarını, kendi mevzuatına göre tamamlanmış süreler gibi dikkate alır.

Madde 14

(1) Bu maddenin 2'nci paragrafı saklı kalmak kaydıyla, mevzuatı hastalık ve analık nakdi yardımlarının korunmakta olan kimsenin aldığı ücret, maaş ya da öteki kazançların yıllık veya ortalama tutarları esas alınmak sureti ile hesaplanmasını öngören bir akit tarafın yetkili kurumu, bu yıllık ya da ortalama kazançları, münhasıran anılan mevzuat gereğince tamamlanmış süreler içerisinde elde edildiği teyit edilen gelire atıfta bulunarak tespit eder.

(2) Türk uyruklu bir işçinin çocuğunun doğması halinde, bu işçinin Danimarka mevzuatına göre, günlük para yardımlarına hak kazanmak için gereken şartlara haiz olup olmadığı belirlenirken, eğer ilgili şahıs Danimarka mevzuatında belirtilen sürenin tamamında bu mevzuata tabi bulunmamışsa,

(a) İlgili şahsın Danimarka mevzuatına tabi olmadığı anılan süre içinde Türk mevzuatına göre tamamlanmış sigorta süreleri, Danimarka mevzuatına göre tamamlanmış süreler gibi dikkate alınır; ve

(b) İlgili şahsın, dikkate alınan sürelerde almış olduğu farz edilen ücret veya maaşlardan sağlanan ortalama gelir, Danimarka mevzuatına göre tamamlanan sürelerde alınmış ücret ya da maaşlardan elde edilen ortalama gelire eşit kabul edilir.

Madde 15

Bir akit taraf vatandaşının, akit taraflardan birinin mevzuatına göre hastalık veya analıkla ilgili para yardımları almaya hak kazanmış olduğu hallerde bu yardımlar, ilgili şahsın öteki akit taraf ülkesinde ikamet etmesi halinde de kendisine ödenir. Bu ödeme, akit taraf ülkesindeki yetkili kurumun vatandaşlarına uyguladığı aynı miktar ve koşullarda yapılır.

BÖLÜM III

İŞ KAZALARI VE MESLEK HASTALIKLARI

Madde 16

Akit taraflardan birinin mevzuatına göre, bir iş kazası ya da meslek hastalığı sonucu meydana gelen malullük derecesinin belirlenmesinde, diğer akit tarafın sigorta mevzuatı kapsamında yer alan daha önceki bir iş kazası ya da meslek hastalığı dikkate alınır.

Madde 17

Bir meslek hastalığının, ilgili kimsenin her iki akit taraf ülkesinde, bu tür bir hastalığa sebep olabilecek işlerde çalıştıktan sonra meydana çıkması halinde, bu kimseye son olarak hangi akit taraf ülkesinde söz konusu çalışmayı sürdürmüşse, o taraf mevzuatına göre yardım yapılır.

Madde 18

Bir Danimarka ya da Türk vatandaşının bir meslek hastalığı dolayısıyla, bir akit taraf mevzuatı uyarınca yardım almış ya da almakta olduğu durumlarda, o meslek hastalığının ağırlaşması halinde aşağıdaki kurallar uygulanır.

(a) Yardımdan faydalanan kimse, yardımları alırken, ikinci akit tarafın mevzuatına göre hastalığına ya da hastalığının ağırlaşmasına sebep olabilecek bir işte çalışmamışsa, birinci tarafın yetkili kurumu hastalığın ağırlaşmasını da dikkate alarak, kendi uyguladığı mevzuata göre yardımların bedelini karşılamakla yükümlüdür.

(b) Yardımdan faydalanan kimse, yardımları alırken, ikinci akit tarafın mevzuatına göre böyle bir işte çalışmışsa, birinci tarafın yetkili kurumu, hastalığın ağırlaşmasını dikkate almaksızın, kendi mevzuatına göre yapılan yardımların bedelini karşılamakla yükümlüdür. İkinci tarafın yetkili kurumu, uyguladığı mevzuat uyarınca belirlenen ve mevzuatına göre hastalığın ağırlaşmasından sonra ödenmesi gereken yardım miktarı ile birinci tarafın mevzuatına göre ortaya çıkan anılan hastalığın, ağırlaşmasından önce ödenmesi gereken yardım miktarı arasındaki farka eşit miktarda bir ek yardım yapar.

Madde 19

14'üncü maddenin (1)'inci paragrafındaki hüküm, iş kazaları ve meslek hastalıklarına ilişkin nakdi yardımların hesaplanmasında kıyas yolu ile uygulanır.

Madde 20

15'inci maddenin hükmü iş kazaları ve meslek hastalıkları için günlük para yardımlarının ödenmesinde kıyas yolu ile uygulanır.

BÖLÜM IV

AİLE YARDIMLARI

Madde 21

(1) Türk uyruklu ve Danimarka'da ikamet eden bir anne veya babanın Danimarka'da ikamet eden çocuğu aynen Danimarka vatandaşlarına uygulanan koşullar içinde Danimarka mevzuatına göre aile yardımlarına hak kazanır.

(2) Aile ödeneği, Danimarka vatandaşlarına uygulanan şekilde, çocuğun Danimarka'da oturuyor olma koşuluna bağlı olarak Danimarka'da ikamet eden Türk vatandaşlarına da ödenir. Ancak, çocuğun Danimarka'da ikamet eden ebeveyni tarafından eğitim amacıyla belli bir süre kalmak üzere Danimarka dışında bir başka ülkeye gönderilmesi halinde de böyle bir oturmanın mevcut olduğu şeklinde yorumlanır. Şu kadar ki, ilgili çocuk ile ebeveynleri arasındaki ilişki, çocuğun Danimarka dışındaki ülkedeki eğitim faaliyetleri süresince gereksinimleriyle ilgili harcamaların ebeveyni tarafından karşılanması şeklinde devam etmelidir.

Madde 22

Danimarka uyruklu ve Türkiye'de ikamet eden bir anne veya babanın Türkiye'de ikamet eden çocuğu, Türk vatandaşlarına uygulanan koşullar içinde aile yardımlarına, Türk mevzuatına göre hak kazanır.

Madde 23

Türk vatandaşı olan dul bir anne veya dul bir babanın çocuğu, veya Türk vatandaşı olan yetim çocuklar; eğer Danimarka'da ikamet ediyorlarsa, çocuk veya çocuğun anne veya babasından birisinin en az altı aylık bir süre Danimarka'da ikamet etmiş olması ya da ölen anne ve / veya babanın ölümünün Danimarka'da ikamet ederken vukua gelmiş olması şartına bağlı olarak, aynen Danimarka vatandaşlarına uygulanan kurallar içinde Danimarka mevzuatına göre özel aile ödeneklerine hak kazanırlar.

Madde 24

Bir çocuğun her iki akit tarafın mevzuatına göre aile ödeneklerine hak kazanması halinde, ödeneklerin ödenmesi ile ilgili ayrıntılı kurallar 34'üncü madde uyarınca yapılacak İdari Anlaşmada belirlenir.

BÖLÜM V

İŞSİZLİK SİGORTASI

Madde 25

Diğer akit taraf ülkesinde ikamet eden akit taraflardan birinin vatandaşları işsizlik sigortası hakları bakımından, ikamet ettikleri akit taraf vatandaşları ile eşit muameleye tabi olurlar.

BÖLÜM VI

YAŞLILIK, MALÜLLÜK, ÖLÜM YARDIMLARI VE ERKEN EMEKLİLİK YARDIMLARI (AYLIKLARI)

KISIM I

DANİMARKA MEVZUATINCA SAĞLANAN YARDIMLAR

Madde 26

Aşağıda başka hükümler vazedilmemiş olduğu takdirde, sosyal aylıklarla ilgili herhangi bir hakkın kazanılmasını Danimarka topraklarında ikamet koşuluna bağlayan Danimarka mevzuatı, sosyal koşullar dolayısıyla bağlanan erken aylıklar dışında, Türkiye'de ikamet etmekte olan kimselere uygulanmaz.

Madde 27

(1) Danimarka ülkesinde 12 aydan az olmayan aralıksız bir ikamet süresi içerisinde normal bir meslek sürdürmeye bedeni ve zihni olarak yeterli bulunan Türk vatandaşları, Sosyal Aylık Kanununda vazedilmiş bulunan hak kazanma süresi içinde erken emeklilik aylığına hak kazanırlar.

(2) Türk vatandaşları açısından, sosyal nedenlerle bağlanan bir erken emeklilik aylığı hakkı, bu kimselerin, aylık için talepte bulundukları tarihten önceki 12 aydan daha kısa olmayan bir süre zarfında, sürekli olarak Danimarka ülkesinde mukim bulunmaları ve aylığa gereksinimlerinin, Danimarka ülkesinde mukim bulundukları sırada ortaya çıkması koşuluna bağlıdır.

Madde 28

(1) Türkiye'de mukim bir Türk vatandaşına sosyal aylık, ancak, ilgili kimsenin 15 yaşından sonra, bir işçi ya da kendi işinde çalışan bir kimse olarak Sosyal Aylıklar Kanununda vazedilen 12 aylık hak kazanma süresinden az olmayacak şekilde Danimarka ülkesinde bir mesleği sürdürmüş olması halinde ödenir.

(2) (1)'inci paragrafta belirtilen koşullara uygun olmayan durumlarda, ilgili kimsenin Sosyal Aylıklar Kanunu'nda vazedilmiş hak kazanma süresi sırasında, en az 5 yılı sosyal aylık için yaptığı başvurunun hemen öncesinde olmak üzere, Danimarka'da 10 yıldan az olmayan bir süre sürekli ikamet etmiş olması koşulu ile, bir Türk vatandaşına bağlanan sosyal aylıkların Türk ülkesine geçiş yaptıktan sonra da ödemesine devam edilir.

(3) Tıbbi nedenlerle Danimarka'dan erken emeklilik aylığı alan ve Türkiye'de ikamet eden bir Türk vatandaşı, sağlık durumu kötüleştiği zaman, bu Sözleşmeye göre yetkili Danimarka kurumlarına daha yüksek yardım almak için yeni bir talepte bulunma hakkına sahiptir. Eğer Danimarka kurumları ek bir tıbbi inceleme isterse, ilgili masraflar Danimarka yetkililerince karşılanır.

Madde 29

28'inci maddenin (1)'inci paragrafının yürütülmesinde, aşağıdaki hükümler uygulanır.

(i) Danimarka İşgücü Piyasası Ek Aylık Sistemi'nin (ATP) bir üyesinin en az bir yıllık kıdemi iktisap etmiş olduğu durumlarda, ilgili kimsenin Danimarka ülkesinde 12 aylık bir istihdam süresini tamamlamış olduğu kabul edilir.

(ii) Bir kimsenin 1 Nisan 1964 tarihinden önce herhangi bir süre içerisinde Danimarka ülkesinde istihdam edildiğini kanıtlaması halinde, o süre de kabul edilir.

(iii) Bir kimsenin Danimarka ülkesinde, herhangi bir süre içerisinde kendi işinde çalışmış olduğunu kanıtlaması halinde, o süre de kabul edilir.

Madde 30

7'nci madde hükümlerine bakılmaksızın, Danimarka Sosyal Aylık Kanunu'na tabi aşağıdaki ek ödenekler ve yardımlar, Danimarka dışında ikamet eden kişilere sadece anılan Kanun hükümlerine göre ödenir:

(a) Ek aylık zamları,

(b) Şahsi ödenek,

(c) Dış yardım ödeneği,

(d) Sürekli bakım ödeneği,

(e) Malullük yardımı,

Madde 31

5'inci madde hükümlerine bakılmaksızın, ikamet süresinin hesaplanmasında Danimarka dışındaki eğitim sırasında geçen ikamet sürelerini Danimarka ülkesinde ikamet

süreleri ile eş değer kılan Sosyal Aylıklar Kanunu'nda vazedilmiş bulunan hükümler, Danimarka vatandaşı olmayanlara uygulanmaz.

Madde 32

(1) Bir Danimarka vatandaşının 1 Ekim 1984 tarihine kadar uygulanan hükümler uyarınca tespit edilen miktarda hem Danimarka erken emeklilik aylığına, hem de Türk emeklilik sistemine göre bir aylığa hak kazanmış olması durumunda, Danimarka erken emeklilik aylığının hesaplanmasında, aylığın bağlandığı tarih ile normal emeklilik yaşı arasındaki süre, Danimarka ülkesindeki toplam ikamet sürelerine bağlı olarak Sosyal Aylık Kanunu'nda vazedilen hak kazanma süresi sırasında Danimarka ülkesinde sigorta aylığının meydana geldiği tarihten önce doldurulmuş ikamet yılları sayısının sigorta aylığının meydana geldiği bu tarih öncesinde Türk emekli aylığı sistemine göre prim sürelerine olan oranınca azaltılır.

(2) İşbu maddenin (1)'inci paragrafının uygulanması sonucu her iki tarafın birbirine ekleyerek ödeyecekleri aylık tutarının sadece Sosyal Aylık Kanunu' nun uygulanması sonucu ödenecek aylık tutarından az olması halinde, Danimarka yetkili kurumunca aradaki farka eşit tutarda bir ek ödeme yapılır.

KISIM II

TÜRK MEVZUATINCA SAĞLANAN YARDIMLAR

Madde 33

(1) Türkiye topraklarında ikamet eden Danimarka vatandaşları maluliyet, yaşlılık ve ölüm aylıkları konusundaki Türk mevzuatına göre, sigortalanma hakkı bakımından Türk vatandaşları ile eşit muamele görürler.

(2) Bu maddenin (7)'nci paragrafı hükümlerine bağlı olarak Danimarka vatandaşları ve geride kalan hak sahipleri Türk mevzuatına göre maluliyet, yaşlılık ve ölüm aylıklarına Türk vatandaşlarına uygulandığı gibi aynı kurallar çerçevesinde hak kazanırlar; şu kadar ki bu kişilerin anılan mevzuat hükümlerine uygun olarak en az toplam 12 ay süre ile sigortalı bulunmuş olması gerekir.

(3) Türk kurumu uyguladığı mevzuata göre sağlanan yardımlara hak kazanmak için aranan koşulların yerine getirilip getirilmediğini belirler.

(4) Bir Danimarka veya Türk vatandaşı ya da geride kalan hak sahiplerinin, özellikle Türk mevzuatına göre tamamlanan prim ve sigorta süreleri dikkate alındığında, bir aylığa hak kazanma koşullarını yerine getirmediği takdirde, ilgili kimsenin Danimarka mevzuatına göre tamamladığı ikamet sürelerinin gerekli miktarı, Türk mevzuatına göre geçirilmiş prim ve sigorta süreleri gibi dikkate alınır, ancak söz konusu prim ve sigorta süreleri ile anılan ikamet süreleri çakışmamalıdır.

(5) Yukarıdaki paragrafın uygulanması bakımından, sürelerin birleştirilmesi için gerekli sürelerin çevirimi aşağıdaki kurallara göre yapılır.

(a) Danimarka mevzuatına göre geçirilen 1 yıllık ikamet süresi, Türk mevzuatına göre tamamlanmış 360 günlük prim ödeme süresine eşittir.

(b) Danimarka mevzuatına göre geçirilen 1 aylık ikamet süresi, Türk mevzuatına göre tamamlanmış 30 günlük prim ödeme süresine eşittir.

(6) Yukarıda(4)'üncü ve(5)'inci paragraflara göre hak kazanılan aylıkların hesaplanmasında aşağıdaki hüküm uygulanır.

Türk kurumu ilgili kişiye Türkiye'deki prim sürelerine tekabül eden emekli aylığını öder.

(7) Ölüm aylıkları durumunda, sigortalı Danimarka vatandaşının ölümünün kendisinin Türkiye'de ikameti halinde vuku bulması ve geride kalan hak sahiplerinin Türkiye'de ikamet etmesi gerekmektedir.

BÖLÜM VII

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 34

İki akit tarafın yetkili makamları,

(a) Bu Sözleşmenin uygulanabilmesi için gerekli İdari Anlaşmayı akdederler;

(b) Bu Sözleşmenin uygulanması yönünde alınan tedbirlere ilişkin tüm bilgileri birbirlerine iletirler;

(c) Bu Sözleşmenin uygulanmasını etkileyebilecek kendi mevzuatlarında yapılan değişikliklere ilişkin tüm bilgileri birbirlerine iletirler;

(d) Bu Sözleşmenin uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla, irtibat bürolarını söz konusu İdari Anlaşmada tayin ve tespit ederler.

Madde 35

Bu Sözleşmenin uygulanmasında,

(a) Akit tarafların yetkili makamları ve kurumları diğer tarafa yardımcı olur ve kendi mevzuatlarını uygularken gösterdikleri titizlik içerisinde hareket ederler. Bu kabil karşılıklı idari yardımlar, bir kural olarak, söz konusu makam ve kurumlar tarafından ücretsiz olarak sağlanır. Ancak, akit tarafların yetkili makamları belli masrafların ödenmesi hususunda anlaşmaya varabilirler.

(b) Akit taraf makam ve kurumları, birbirleriyle ve ilgili şahıslar veya onların temsilcileri ile doğrudan doğruya yazışma yapabilirler. Bu kabil yazışmalarda İngilizce veya Fransızca dilleri kullanılır.

(c) Akit tarafların makamları, kurumları veya mahkemeleri, kendilerine gönderilen talep yazılarını veya diğer belgeleri, bunların diğer akit tarafın resmi diliyle yazılmış olmalarından ötürü reddedemezler.

Madde 36

(1) Bir akit taraf mevzuatının uygulanması sırasında ibrazı gerekli belge ve dokümanların vergiden, harçtan, noter veya kayıt masraflarından muaf tutulmasına veya bunlardan indirim yapılmasına dair hükümler, diğer akit taraf

mevzuatının veya bu Sözleşmenin uygulanması sırasında ibrazı gerekli olacak benzer vesika veya dokümanlara da teşmil edilir.

(2) Bu Sözleşmenin uygulanması sırasında ibrazı gerekli her türlü bildirim, belge ve dokümanlar elçilik veya konsolosluk tasdikinden muaf tutulur.

Madde 37

Erken emeklilik aylığı ve yaşlılık, malullük veya ölüm yardımları(aylıkları) ile iş kazaları ve meslek hastalıkları aylıkları ve ölüm yardımları(cenaze yardımları)'na ilişkin herhangi bir talep, 34'üncü madde gereğince akdedilecek İdari Anlaşma hükümlerine göre yapılır.

Madde 38

Akit taraflardan birinin mevzuatına uygun olarak, belirli bir süre içinde bu akit tarafın bir makamına, kurumuna veya mahkemesine verilmesi gereken bir talep, bildirim veya itiraz aynı süre içinde karşı tarafın mütekabil makamına, kurumuna veya mahkemesine verilmiş ise geçerli sayılır. Bu gibi durumlarda talebi, bildirimi veya itirazı alan makam, kurum veya mahkeme, bunu geciktirmeksizin ya doğrudan doğruya ya da ilgili tarafın yetkili makamı aracılığıyla birinci tarafın yetkili makamına, kurumuna veya mahkemesine intikal ettirir. Bu kabil taleplerin, bildirimlerin veya itirazların diğer taraf makamına, kurumuna veya mahkemesine verildiği tarih, bunları inceleyecek olan yetkili makama, kuruma veya mahkemeye veriliş tarihi olarak kabul edilir.

Madde 39

İlgili kimsenin öteki akit taraf ülkesinde mukim olması ya da bulunması halinde, bir akit tarafın mevzuatında belirtilen tıbbi muayenelerin sağlanmasına ilişkin kurallar, 34'üncü madde gereğince akdedilecek İdari Anlaşmada vazedilir.

Madde 40

Ödemeden sorumlu kurumun bulunmadığı öteki akit tarafın ülkesinde mukim bulunan kimselere yapılacak yardımların ödenmesinde takip edilecek usuller, 34'üncü madde gereğince akdedilecek İdari Anlaşma ile belirlenir.

Madde 41

Akit taraflardan birinin mevzuatına göre yardım alan fakat diğer akit taraf ülkesinde ikamet eden veya bulunan şahısların idari kontrolleri ve tıbbi muayeneleri, 34 ncü madde uyarınca akdedilecek İdari Anlaşma hükümlerine uygun olarak yapılır.

Madde 42

Danimarka mevzuatının yabancı işçilerin işgücü Piyasası Ek Aylık Sistemi'ne(ATP) üye olmaları ile ilgili özel hükümleri, Danimarka ülkesinde istihdam edilmekte olan Türk işçilerine de uygulanır.

Madde 43

Bu Sözleşmenin uygulanması ile ilgili olarak çıkacak anlaşmazlıklar, akit tarafların yetkili makamları arasında karşılıklı anlaşma yoluyla çözümlenir.

BÖLÜM VIII

SON HÜKÜMLER

Madde 44

(1) Bu Sözleşme gereğince Sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihinden önceki herhangi bir süre için hiçbir hak kazanılmaz.

(2) Bu Sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihinden önce bir akit taraf mevzuatına göre tamamlanmış olan bütün sigortalılık, istihdam ve ikamet süreleri, Sözleşme gereğince sağlanacak yardımlara hak kazanılmasının tespitinde dikkate alınır. Bu hükme ve 7'nci madde hükmüne bakılmaksızın, 1 Nisan 1957 tarihinden önce Danimarka mevzuatına göre tamamlanmış ikamet süreleri, Türkiye topraklarında ikamet etmekte olan Türk vatandaşlarına Danimarka mevzuatına göre ödenecek sosyal aylıkların tutarının hesaplanmasında dikkate alınmaz.

(3) Bu maddenin (1)'inci paragrafındaki hükme bağlı kalmak üzere, bir hak bu Sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihinden evvel gerçekleşmiş olsa dahi, bu Sözleşmeye göre o hak kazanılır.

(4) İlgili şahsın uyruğu veya diğer akit taraf ülkesindeki ikameti nedeni ile verilmemiş veya askıya alınmış olan herhangi bir yardım, daha önce tespit edilmiş hakların bir toplu ödeme doğurmamış olması koşulu ile, ilgili şahsın başvurusu üzerine, bu Sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihinden başlamak üzere verilir ya da yeniden başlatılır. Akit taraflardan birisinin mevzuatı bir yardım için bir başvuruyu gerektirmiyorsa, bu kabil yardım ilgili şahsın bu hususta başvurusu olmadan verilir.

(5) Bu maddenin (4)'üncü paragrafında sözü edilen başvuru, bu Sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihinden itibaren iki yıl içinde yapılırsa, bu Sözleşmeye göre kazanılan haklar bu tarihten itibaren yürürlüğe girer. Bu maddenin (4)'üncü paragrafında sözü edilen başvuru, bu Sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihini takip eden iki yıllık sürenin bitiminden sonra yapılırsa, ceza olarak kaybedilmemiş ya da bir kısıtlama ile elinden alınmamış olan haklar, başvurunun yapıldığı tarihten itibaren geçerli olur,

Madde 45

Bu Sözleşme Kopenhag'da onaylanacak ve onay belgeleri Kopenhag'da teati edilecektir. Bu Sözleşme, onay belgelerinin teati edildiği ayı takip eden ikinci ayın birinci günü yürürlüğe girer.

Madde 46

(1) Bu Sözleşme, yürürlüğe giriş tarihinden itibaren, on iki ay süreyle yürürlükte kalır. Bundan sonra akit taraflardan birinin Hükümeti tarafından sürenin bitim tarihinden en az üç ay önce yazılı olarak fesih ihbarında bulunulmadığı takdirde, bir yıllık sürelerle yürürlükte kalır. Feshedilmesi halinde, Sözleşme feshin içinde yapıldığı bir yıllık sürenin sonunda yürürlükten kalkar.

(2) Sözleşmenin sona ermesi, Sözleşme hükümlerine göre bir kimsenin daha önce kazandığı haklara zarar getirmez. Feshi müteakip, Sözleşmenin yürürlükten kalkması sırasında kazanılma aşamasında olan haklara müsteniden, gelecekte yapılacak yardımlara ilişkin hususlar, özel anlaşma ile çözümlenir.

Hükümetlerince usulüne uygun olarak yetkili kılınmış olan, aşağıda imzaları bulunan kimseler, yukarıdaki hususları tasdik zımmında, bu Sözleşmeyi imzalamışlardır .

İş bu Sözleşme 13 /12 /1999 tarihinde, Kopenhag'da Türkçe, Danimarka'ca ve İngilizce dillerinde ve her metin eşit şekilde geçerli olmak üzere hazırlanmıştır.

Metinler arasında yorum farkı söz konusu olduğu takdirde İngilizce metin esas alınır.

PROTOKOL

Bugün Türkiye Cumhuriyeti ile Danimarka Krallığı arasında imzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesine ilişkin olarak, akit taraflar aşağıdaki hususlarda mutabakata varmışlardır.

(1) Danimarka mevzuatı kapsamında yer alan meslek hastalıkları ya da iş kazası sonucu ölen Türk işçilerinin Türkiye'de ikamet eden aile üyelerine, Danimarka mevzuatına göre Danimarka vatandaşlarına sağlanan aynı haklar sağlanır.

(2) Sözleşmenin 7 maddesine bakılmaksızın, Türkiye topraklarında mukim bir Danimarka vatandaşı, sosyal nedenlerle bağlanmış erken emeklilik aylığına hak kazanmaz.

(3) Danimarka mevzuatına göre, doğum halinde günlük para yardımlarına hak kazanılması için gereken şartlar, ilgili kimsenin sadece iş kurumuna, çalışmaya hazır olduğuna dair kayıt yaptırmış olması ile yerine getirilmiş sayılmaz.

(4) 1 Ocak 1984 tarihinden önceki süre ile ilgili olarak Türkiye topraklarında ödenecek bir Danimarka aylığına hak kazanmış kimseler, o hakkı muhafaza ederler.

(5) 9 ve 13 Şubat 1979 tarihli Teati Yazıları gereğince akit taraflarca mutabık kalınan Sözleşme eki feshedilmiştir.

(6) Bir Danimarka vatandaşının Türkiye'de bulunduğu süre zarfında, iş bu Sözleşme hükümleri uyarınca, bir Türk aylığına hak kazanmış olması halinde, aynı süre, Danimarka mevzuatına göre aylığın hesaplanmasında, Danimarka'da bir ikamet süresi olarak hesaba dahil edilmeyecektir.

(7) Danimarka'da devamlı ikamet eden Danimarka vatandaşlarının emeklilik haklarına ilişkin 7 Haziran 1972 tarihli Danimarka Yasasındaki hükümler, talep tarihinden önce belirli bir süre için değişmeden kalır.

Hükümetlerince usulüne uygun olarak yetkili kılınmış olan, aşağıda imzaları bulunan kimseler, yukarıdaki hususları tasdik zımmında, bu Protokolü imzalamışlardır.

İş bu Protokol 13/12 / 1999 tarihinde, Kopenhag' da Türkçe, Danimarka'ca ve İngilizce dillerinde ve her metin eşit şekilde geçerli olmak üzere hazırlanmıştır.

Metinler arasında yorum farkı söz konusu olduğu takdirde İngilizce metin esas alınır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE DANİMARKA KRALLIĞI ARASINDA AKTEDİLMİŞ OLAN SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİNİN UYGULAMA ŞEKLİNE DAİR İDARİ ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti ile Danimarka Krallığı arasında 13 / 12 / 1999 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin- ki bundan böyle "Sözleşme" olarak anılacaktır. 34(a) maddesi uyarınca Akit Tarafların yetkili makamları; Türkiye Cumhuriyeti bakımından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı,

Danimarka Krallığı bakımından Sosyal İşler Bakanlığı, Sözleşmenin uygulama şekline ilişkin aşağıdaki hükümler üzerinde mutabık kalmışlardır

Madde 1

(1) Sözleşmenin 34'üncü maddesinin (d) fıkrası uyarınca irtibat kuruluşları;

A- Danimarka Krallığı' nda:

1) İş Piyasası Ek Aylık Sistemi (ATP) kapsamında ödenmesi gerekli aylıklar için: Arbejdsmarkedets Tillaegspension "ATP" (İş Piyasası Ek Aylıklar Dairesi)
2) İşsizlik yardımları için: Direktoratet for Arbejdslqshedsforsikringen (İşsizlikSigortası Müdürlüğü)
3) Hastalık ve doğum halinde sağlık yardımları için: Sundhedsministeriet (Sağlık Bakanlığı)
4) Diğer tüm konular için: Den Sociale Sikringsstyrelse (Ulusal Sosyal Güvenlik Kurumu)

B- Türkiye Cumhuriyetinde:

1) a) Geçici olarak istihdam edilen tarım işçileri dahil olmak üzere, işçiler hakkında uygulanan Sosyal Sigortalar mevzuatının uygulanmasında;

   b) 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 20'nci maddesinde belirtilen sandıklar ile ilgili mevzuatın uygulanmasında;

   Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü, Ankara

2) Devlet memur ve hizmetlileri hakkında Emekli Sandığı mevzuatının uygulanmasında; T.C Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü, Ankara
3) Tarımda kendi adına ve hesabına çalışanlar dahil olmak üzere Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar mevzuatının uygulanmasında; Bağ-Kur Genel Müdürlüğü, Ankara

(2) Sözleşmenin 1'inci maddesinin (f) fıkrasında tanımlanan Akit Tarafların yetkili kurumları bu Anlaşmanın ekindeki listede yer almıştır.

SÖZLEŞMENİN I. BÖLÜMÜNÜN UYGULANMASI

Madde 2

Sözleşmenin 8'inci maddesinde belirtilen hallerde, bir Türk veya Danimarka vatandaşı hangi Akit Taraf mevzuatına göre yardım almaktaysa veya bu yardıma hak kazanmış ise, o Tarafın yetkili kurumu, irtibat kuruluşları vasıtasıyla, diğer Akit Taraf

mevzuatına göre hak sahibine ödenen herhangi bir sosyal yardıma veya ilgili şahıs tarafından bu Taraf ülkesinde alınan diğer herhangi bir gelire ilişkin resmen tasdikli bilgi talep edebilir.

Madde 3

(1) Sözleşmenin 9'uncu maddesinin (a) fıkrasının birinci cümlesinde belirtilen hallerde, işçinin veya işverenin isteği üzerine geçici görevlendirme belgesi tanzim edilecektir.

(2) Geçici görev belgeleri: Danimarka'da, Den Sociale Sikringsstyrelse (Ulusal Sosyal Güvenlik Kurumu), Türkiye'de, Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından tanzim edilecektir.

Yukarıda belirtilen kurumlar bu gibi herhangi bir belge tanzimi ile ilgili olarak birbirlerine bilgi vereceklerdir.

(3) Sözleşmenin 9'uncu maddesinin (a) fıkrasının ikinci cümlesinde sözü edilen muvafakat, işveren tarafından istenecektir.

Bu muvafakat; Danimarka'da, Den Sociale Sikringsstyrelse (Ulusal Sosyal Güvenlik Kurumu), Türkiye'de, Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından verilecektir.

Söz konusu muvafakat, bu maddenin (1)'inci paragrafı uyarınca tanzim edilen geçici görevlendirme belgesine kaydedilecektir. Kurumlar verilen bu muvafakat ile ilgili olarak birbirlerine bilgi vereceklerdir.

Madde 4

(1) Sözleşmenin 10'uncu maddesinin (2)'nci paragrafına göre tercih hakkını kullanmak için işçi, tercihini vatandaşı bulunduğu Tarafın bu maddenin (2)'nci paragrafında belirtilen Kurumuna bildirir ve aynı anda işverenini haberdar eder.

(2) (1)'inci paragraf gereğince yapılacak bildirim; Danimarka Krallığı bakımından; Den Sociale Sikringsstyrelse (Ulusal Sosyal Güvenlik Kurumu'na) Türkiye Cumhuriyeti bakımından; Sosyal Sigortalar Kurumu'na gönderile-cektir.

(3) Bu maddenin (2)'nci paragrafında belirtilen Kurum, işçinin kendi tercihi ile vatandaşı olduğu Akit Taraf mevzuatının uygulanmasını istemesi halinde, kendisine bu hususu teyit eden bir belge verecektir. Bu belgenin bir kopyası aynı anda diğer Akit Tarafın(2)'nci paragrafta belirtilen Kurumuna gönderilecektir.

SÖZLEŞMENİN II. BÖLÜMÜNÜN UYGULANMASI

Madde 5

Sözleşmenin 13'üncü maddesinde belirtilen hallerde, talep sahibi, yetkili kuruma diğer Akit taraf mevzuatına göre tamamlanmış olan sigorta, çalışma ya da ikamet sürelerini belirten onaylı bir beyan belgesi gönderecektir. Bu beyan talep sahibinin isteği üzerine, ikinci Akit Taraf kurumu veya kurumlarınca verilir. Talep sahibinin onaylı beyan belgesini göndermemesi halinde, yetkili kurum, ya doğrudan doğruya ya da irtibat kuruluşları aracılığı ile diğer Akit Taraf kurumundan veya kurumlarından söz konusu beyanın gönderilmesini isteyecektir.

Madde 6

Sözleşmenin 14'üncü maddesinin (2)'nci paragrafında belirtilen hallerde, ilgili Türk işçisi, yetkili Danimarka Kurumuna, Danimarka mevzuatında belirtilen süre içerisinde, tamamlanan sigortalılık sürelerini belirten onaylı bir beyan belgesi verecektir. Bu Anlaşmanın 5'inci maddesinin hükümleri bu beyanın verilmesi ve ibraz edilmesinde kıyas yoluyla uygulanacaktır.

Madde 7

Diğer Akit Taraf mevzuatına tabi olan bir Akit Taraf vatandaşının, vatandaşı olduğu Akit Taraf ülkesinde ölmesi halinde, irtibat kuruluşları aracılığı ile ölenin mevzuatına tabi bulunduğu Akit Tarafın yetkili kurumuna, bu kurum tarafından uygulanan mevzuatın koyduğu usule uygun olarak bir ölüm yardımı talebi gönderilir. Bu talep ekinde bu mevzuata göre istenilen kanıtlayıcı belgeler de gönderilecektir.

SÖZLEŞMENİN III. BÖLÜMÜNÜN UYGULANMASI

Madde 8

Yetkili kurumun bulunduğu Akit Taraf ülkesinde değil de diğer Akit Taraf ülkesinde bir iş kazasına uğranılması veya bir meslek hastalığının ilk olarak burada teşhis edilmesi halinde iş kazası veya meslek hastalığı, yetkili kurumun uyguladığı mevzuatta konulan usule uygun olarak bildirilir. Rapor yetkili kuruma ya doğrudan ya da irtibat kuruluşları aracılığı ile gönderilir.

Madde 9

Yetkili kurum, olayın tetkiki için gerekli gördüğü bilgiyi elde etmek amacıyla diğer Akit Tarafın makamlarına ve kurumlarına ya doğrudan doğruya ya da irtibat kuruluşları aracılığı ile başvuruda bulunabilir.

Madde 10

Sözleşmenin 17'nci maddesinde belirtilen hallerde, bu Anlaşmanın 8'inci maddesi uyarınca kendisine bir meslek hastalığı bildirilmiş olan bir Akit Taraf kurumu ilgili şahsın en son olarak diğer Akit Taraf ülkesinde böyle bir meslek hastalığına sebebiyet verebilecek bir işte çalışmış olduğunu tespit ederse, bu kurum, raporu ve ekinde gönderilecek belgeleri ya irtibat kuruluşları aracılığı ile ya da doğrudan doğruya diğer Akit Tarafın ilgili kurumuna göndererek kurumca alınan kararı bildirir.

Madde 11

(1) Sözleşmenin 18'nci maddesinde belirtilen hallerde; meslek hastalığının artması, ilgili şahsın yardım almış veya almakta olduğu kurumun bulunduğu Akit Taraf ülkesinde değil de diğer Akit Taraf ülkesinde meydana gelirse, hastalığın artışı bu kurumun uyguladığı mevzuatın koyduğu usule uygun olarak bildirilir. Rapor, ya doğrudan doğruya ya da irtibat kuruluşları aracılığı ile ilgili şahsın yardım almış olduğu veya almakta olduğu kuruma gönderilir.

(2) Meslek hastalığına tutulan şahsın yardım almış olduğu veya almakta bulunduğu kurum, yapılan ilk yardım ödemesinden sonra, ilgili şahsın diğer Akit Taraf

f ülkesinde yaptığı ve söz konusu meslek hastalığına sebep olması veya bu hastalığın ilerlemesine yol açması muhtemel herhangi bir çalışma hakkında bilgi elde etmek amacıyla ya doğrudan doğruya ya da irtibat kuruluşları aracılığı ile diğer Akit Taraf makamlarına ve kurumlarına başvurabilir.

(3) Meslek hastalığına tutulan şahsın yardım almış olduğu veya almakta bulunduğu kurum, meslek hastalığının ilerlemesinden sonra meydana gelecek masrafları, kendisinin ödemek zorunda olmayacağını tespit ederse, bu konuda diğer Akit Tarafın ilgili kurumuna ya doğrudan doğruya ya da irtibat kuruluşları aracılığı ile bilgi verir ve meslek hastalığı ile ilgili olarak daha önce mevcut olan tüm bilgileri verir.

SÖZLEŞMENİN IV. BÖLÜMÜNÜN UYGULANMASI

Madde 12

(1) Her iki Akit Taraf mevzuatına göre aynı zamanda bir çocuk için aile yardımına ve aile ödeneğine hak kazanıldığında, böyle bir ödenek, sadece çocuğun ikamet ettiği Akit Tarafın mevzuatına göre ödenecektir.

(2) Akit Taraflardan birinin yetkili bir kurumu, bu maddenin 1'inci fıkrasının uygulanabileceğini gerektiren bir neden bulunması durumunda, doğrudan doğruya veya irtibat kuruluşları aracılığıyla, diğer Tarafın yetkili kurumuna konuyu iletecektir.

(3) Ancak, Sözleşmenin 21'inci maddesinin 2'nci fıkrasında öngörülen, çocuğun Danimarka'da ikamet etmekte olan ebeveyni tarafından eğitim amacıyla Danimarka dışına gönderilmesi durumunda da çocukları yurtdışında ikamet eden Danimarka vatandaşlarına uygulanan Danimarka ulusal mevzuatına göre herhangi bir zamanda verilen yardımlara uygun olarak yorumlanır.

(4) Eğitim amacı ile Danimarka dışında bulunan çocukla ilgili aile yardımının ve aile ödeneğinin ödenmesi için ebeveyn, çocuğun kayıtlı olduğu Danimarka dışındaki eğitim kurumundan aldığı devam belgesini, İngilizce ya da Danimarka'ca ya çevirttikten sonra Danimarka kurumuna verir. Bu belge, ilgili Danimarka kurumu tarafından sadece yılda bir kez istenebilir.

SÖZLEŞMENİN VI. BÖLÜMÜNÜN UYGULANMASI

Madde 13

Akit Taraflardan birisine bu Taraf mevzuatına göre verilecek bir yardım için yapılan talepten, sigortalı şahsın diğer Akit Taraf mevzuatına tabi olduğu anlaşılırsa, bu talep aynı ölçüde diğer Akit Taraf mevzuatına göre yapılmış bir yardım talebi olarak da kabul edilir.

Madde 14

Yardım talepleri, talep sahibinin ikamet etmekte olduğu ülkedeki Akit Tarafın yetkili kurumuna, bu kurum tarafından uygulanan mevzuat hükümleri uyarınca sunulacaktır. Söz konusu kuruma yapılan başvuru tarihi, diğer Akit Tarafın kurumuna yapılmış talep tarihi olarak kabul edilecektir.

Madde 15

(1) Akit Taraflardan birinin yetkili kurumu, diğer Akit Tarafın mevzuatı kapsamında ödenmesi gereken yardımlara ilişkin olarak bir talep aldığında, vakit geçirmeksizin, diğer Akit Tarafın irtibat kuruluşuna başvuru formüleri gönderecektir.

(2) Talebi alan Akit Tarafın yetkili kurumu, başvuru formüleri ile birlikte, diğer Akit Tarafın yetkili kurumunun talep sahibinin talebinin uygunluğunun tespit edilebilmesi için gerekli görebileceği, elde edilebilecek delil niteliğindeki tüm belgeleri gönderecektir.

(3) Başvuru formüleri üzerinde bireylerle ilgili olarak yer alan şahsi bilgiler, bilginin doğruluğunun delil niteliğindeki belgelerle desteklendiğini teyit eden ilk Akit Tarafın yetkili kurumunca onaylanacaktır. Bu şekilde onaylanan formülerin gönderilmesi yetkili kurumu doğrulayıcı belgeler göndermekten muaf kılacaktır.

(4) Yetkili kurumların her biri, talep sahibinin talebinin uygunluğunu belirleyecek ve talep ile ilgili kararını bir formüler aracılığıyla bilahare diğer kuruma bildirecektir.

(a) Formüler, kurum tarafından uygulanan mevzuata göre varolan itiraz yollarını ve bunlar için öngörülen süre ile birlikte, işlemi yürüten yetkili kuruma gönderilir.

(b) Formüler, tamamlanmış olarak geri geldiğinde, yetkili Türk kurumu, kendi mevzuatına göre doğan hakları tayin ederek, iki Akit Taraf mevzuatının birlikte veya ayrı ayrı uygulanması halinde, ilgili şahsın hak kazanacağı yardım tutarlarını belirler.

(5) Yukarıda belirtilen başvuru formüleri bu Anlaşmanın 19(1) maddesi hükmü uyarınca tanzim edilecektir.

Madde 16

(1) Türkiye'de bulunan veya ikamet etmekte olan bir Türk vatandaşının Danimarka mevzuatı kapsamında yer alan ve Sözleşmenin 28'inci maddesi 1'inci fıkrasında belirtilen erken aylık talep etmesi ve bu talebin gereği gibi incelenmesi için ilgilinin Danimarka'ya gelmesinin Danimarka yetkili kurumunca zorunlu görülmesi halinde, talep sahibinin Danimarka'ya gelmesi şarttır.

(2) alep sahibinin bu nedenle Danimarka'ya gelmesi ve kalmasının gerektireceği seyahat ve diğer masrafları Danimarka yetkili kurumunca ödenir.

(3) Danimarka yetkili kurumunun, bu maddenin 1'inci paragrafında belirtildiği şekilde karar vermesi durumunda kurum, talep sahibine kararını yazılı olarak bildirecektir. Talep sahibinin, kurumun kararına uygun hareket etmemesi halinde kurum talep sahibinin aylık almaya uygun olup olmadığını, temin edilen bilgiler dahilinde kararlaştırır ya da talebi reddeder.

SÖZLEŞMENİN VII. BÖLÜMÜNÜN UYGULANMASI

Talep Sahibinin ve Hak Sahiplerinin Tıbbi Muayeneleri, Tıbbi ve Diğer Gerekli Kontrolleri İle İlgili Hükümler

Madde 17

(1) Sözleşmeye göre verilen bir yardım talebinde bulunan şahsın, yetkili kurumun bulunduğu Akit Taraf ta değil de diğer Akit Taraf ülkesinde geçici veya sürekli ikamet ediyor olması durumunda, talebin incelenmesi için gerekli olan tıbbi muayenelere, yetkili kurumun isteği üzerine, talep sahibinin geçici veya sürekli ikamet etmekte olduğu Akit Taraf ülkesinin ilgili kurumu tarafından, bu kurumun uyguladığı mevzuata uygun olarak yapılacaktır.

(2) Yukarıdaki paragraf bu Anlaşmanın 16'ncı maddesi hükümleri saklı kalmak üzere uygulanacaktır.

(3) Bu maddenin (1)'inci paragrafında belirtilen tıbbi muayenelerle ilgili masraflar; tıbbi muayeneyi isteyen kurum tarafından, muayeneyi yaptıran kuruma ve bu kurum tarafından tahakkuk ettirilen meblağ üzerinden ödenecektir.

(4) Bir Akit Taraf mevzuatına göre yardım alan ve diğer Akit Taraf ülkesinde geçici veya sürekli ikamet eden şahısların tıbbi kontrolleri hakkında bu maddenin (1) ve(3)'üncü paragrafları hükümleri kıyas yolu ile uygulanır.

(5) Akit Taraflardan birinin mevzuatı uyarınca yardım alan veya yardım talebinde bulunan bir şahsın, diğer Akit Taraf ülkesinde geçici veya sürekli etmesi halinde, tıbbi kontroller haricinde, gerekli görülen idari kontroller, yetkili kurumun doğrudan veya irtibat kuruluşları aracılığıyla yaptığı talep üzerine, talep sahibinin veya hak sahiplerinin geçici veya sürekli ikamet ettiği Akit Tarafın mevzuatına uygun olarak yapılacaktır. Söz konusu idari kontroller ücretsiz olacaktır.

YARDIMLARIN ÖDENMESİNE İLİŞKİN HÜKÜMLER

Madde 18

Diğer Akit Taraf ülkesinde geçici veya sürekli ikamet eden hak sahiplerine bir Akit Taraf mevzuatına göre yapılan para yardımları, hak sahibine doğrudan doğruya ödenir. Bununla birlikte ilgili Danimarka ve Türk irtibat kuruluşları yardımların ödenmesi için diğer usullerin uygulanması konusunda mutabık kalabilirler.

SON HÜKÜMLER

Madde 19

(1) Bu Anlaşmanın uygulanmasında gerekli olan belgelerin, onaylı beyan belgelerinin ve diğer dokümanların verilmesinde kullanılacak formülerler, bu Anlaşmanın(1)'inci maddesinde belirtilen ilgili Danimarka ve Türk irtibat kuruluşları arasında işbirliği yapılarak düzenlenecektir. Bu formülerler her iki Akit Tarafın dillerinde tanzim edilecektir.

(2) Akit Tarafların makamları ve kurumları arasında yapılacak yazışmalarda İngilizce kullanılacaktır.

Madde 20

Bu idari Anlaşma, Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihte işlerlik kazanacak ve aynı geçerlilik süresine sahip olacaktır.

Bu İdari Anlaşma, aşağıda imzası bulunan tam yetkili şahıslar tarafından tasdiken imzalanmıştır.

Bu İdari Anlaşma, 13 /12/1999 tarihinde Kopenhag'da, her üç dilde aynı Ölçüde geçerli olmak üzere Türkçe, Danimarka'ca ve İngilizce dillerinde iki kopya olarak hazırlanmıştır.

Metinler arasında yorum farkı söz konusu olduğu takdirde İngilizce metin esas alınır.

EK

Yetkili Kurumlar

Sözleşmenin 1(f) Maddesi,

İdari Anlaşmanın 1(2) Maddesi,

A. DANİMARKA

(1) Hastalık ve Analık;

a) Sağlık yardımları : Söz konusu ilçe Kobenhavn og Frederiksberg, belediyeleri

b) Nakdi yardımlar : Talep sahibinin ikamet ettiği belediye

c) Çalışan işçiler için : İşverenin bağlı olduğu belediye

(2) İş kazaları ve Meslek Hastalıkları;

a) Sağlık yardımları ve periyodik yardımlar: Arbejdsskadestyrelsen (Ulusal iş Kazaları Kurumu) Aebelogade 1, 2100 Kobenhavn Q

b) Nakdi yardımlar : Talep sahibinin ikamet ettiği belediye

(3) Aile yardımları : Talep sahibinin ikamet ettiği belediye

(4) Sosyal Aylıklar : Talep sahibinin ikamet ettiği belediye

- Danimarka dışında ikamet eden şahıslar için: Den Sociale Sikringsstyrelse (Ulusal Sosyal Güvenlik Kurumu)

(5) Ölüm yardımları (Cenaze yardımı): Talep sahibinin ikamet ettiği belediye

-Danimarka dışında ikamet eden şahıslar için: Sundhedsministeriet (Sağlık Bakanlığı) Holbergsgade 6, 1057 Kobenhavn K

(6) İşsizlik yardımı:Direktoratet for Arbejdsloshedsforsikringen (İşsizlik Sigortası Müdürlüğü)

(7) İş Piyasası Ek Aylığı(ATP): İş Piyasası Ek Aylıklar Dairesi Kongens Vaenge 8, 3400 Hillerod

B. TÜRKİYE

(1) İşçiler için:

a) Hastalık ve Analık, İş Kazaları ile Meslek Hastalıkları, Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları söz konusu olduğunda:

b) 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 20'nci maddesinde belirtilen Sandıklar söz konusu olduğunda; Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü, Ankara

(2) Devlet Memurları ve Hizmetliler için: Maluliyet, Emeklilik, Dul ve Yetim Aylıkları söz konusu olduğunda; T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü, Ankara

(3) Esnaf, Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar için: Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları söz konusu olduğunda; Bağ-Kur Genel Müdürlüğü, Ankara

EK: 4/8
TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE İSVEÇ ARASINDA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

İmza Tarihi: 30.06.1978

Resmi Gazete Tarihi: 03.02. 1981

Resmi Gazete No: 17240

Yürürlülük Tarihi: 01.05.1981

İki devlet arasında Sosyal Güvenlik alanındaki ilişkileri düzenlemeyi arzu eden Türkiye Cumhuriyeti ile İsveç Krallığı arasındaki Sözleşmeyi akdetmek hususunda mutabık kalmışlardır:

BÖLÜM I

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

1- Bu Sözleşmenin uygulanmasında:

(1) «Türkiye» Türkiye Cumhuriyeti ve «İsveç» İsveç Krallığı,

(2) «Mevzuat» yürürlükte bulunan ve madde 2'de belirtilen kanunlar, kararnameler ve idari yönetmelikler;

(3) «Yetkili Merci» Türkiye bakımından Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve diğer ilgili Bakanlıklar ve İsveç bakımından, İsveç Hükümeti veya Hükümet tarafından atanan merci;

(4) «Sigorta Kurumları» madde 2'de belirtilen mevzuatı uygulamaktan sorumlu kuruluşlar veya makamlar;

(5) «Yetkili Sigorta Kurumu», uygulanan mevzuata göre yetkili olan sigorta kurumu;

(6) «İrtibat Kuruluşu» bu Sözleşmenin uygulanmasını kolaylaştırmak ve ilgili şahıslara bu sözleşmeye göre mevcut hak ve yükümlülüklerine ilişkin hususlarda bilgi vermek amacıyla Akit Tarafların sigorta kurumları arasında irtibat ve bilgi alış verişi sağlayan kurum;

(7) «Aile Ferdi» yardımların hesabına yapıldığı kurumun bulunduğu Akit Taraf ülkesinde yürürlükte bulunan mevzuata göre aile ferdi sayılan kimse;

(8) «İkamet Yeri» uygulanan mevzuat uyarınca ikamet yeri olarak tanımlanan ya da kabul edilen ikamet yeri;

(9) «Sigortalılık Süreleri» hangi mevzuata göre tamamlanmış ise o mevzuatta sigortalılık süreleri olarak tanınmış prim ödeme süreleri, çalışma süreleri ve diğer kabili kıyas süreler ile belli bir yıl veya onun bir kısmında yapılmış olan çalışma veya ekonomik faaliyetten dolayı munzam aylık bağlanması için İsveç

Sosyal Sigorta plânına göre içinde lehe aylık puanlarının kaydedildiği takvim yılları;

(10) «Nakdi Yardım», «Aylık», «Yıllık Ödeme» veya «Tazminat», yürürlükteki mevzuata göre verilen bir nakdi yardım, aylık, yıllık ödeme veya tazminat ile bunların kamu fonlarından finansmanı yapılan mürekkip unsurları ile bütün zamlar ve munzam eden ekler anlamına gelmektedir.

2- Bu Sözleşmede kullanılan diğer terimler, uygulanan mevzuatta onlara verilen anlamlara sahip olacaklardır.

Madde 2

(1) Bu Sözleşme,

A. Türkiye Bakımından:

(1.1) İşçiler Hakkında uygulanan Sosyal Sigortalar (Hastalık ve analık, iş kazaları ile meslek hastalıkları, malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları) hakkındaki mevzuat ile,

(1.2) Aşağıdaki:

(a) Devlet memurları ve hizmetlilerini kapsayan T.C. Emekli Sandığı,

(b) Esnaf, Sanatkârlar ve diğer bağımsız çalışanlar için yaşlılık ve malûliyet aylıkları ve ölenin geride kalan hak sahiplerine ödenen aylıklar (BAĞ-KUR),

(c) Sosyal Sigortalar Sistemine dahil edilen Sosyal Sigorta sandıkları hakkındaki özel sistemlere ilişkin mevzuata ve,

B. İsveç Bakımından:

(a) Sağlık Sigortası ve ana baba sigortası,

(b) Esas aylık,

(c) Munzam aylık,

(d) Genel çocuk tahsisleri,

(e) İş kazaları sigortası,

konularını kapsayan mevzuata uygulanır.

(2) (4) üncü fıkrada aksine hüküm bulunmadıkça, bu Sözleşme, bu Maddenin (1)'inci paragrafında mevzuatı kanunname halinde toplayan, tadil eden veya onu tamamlayan mevzuata da uygulanacaktır.

(3) Bu sözleşme, ancak Akit Taraflar arasında mutabakata varıldığı takdirde, bu maddenin (1)'inci paragrafında tasrih edilenlere ilâveten yeni bir sisteme veya yeni bir sosyal güvenlik dalına ilişkin mevzuata uygulanır.

(4) Alâkalı devletin yetkili merciinin, Sözleşmenin bu şekilde teşmil edilmesinin istenmediğini diğer devletin yetkili merciine bildirilmesine halinde bu sözleşme; Bu maddenin (1)'inci paragrafında belirtilen mevzuatın uygulanmasını yeni hak sahipleri gruplarına teşmil eden mevzuata uygulanmaz.

Madde 3

(1) Aksine hüküm ihtiva etmediği müddetçe bu Sözleşme, Akit Taraf Vatandaşlarına, Akit Taraflardan herhangi birisinin mevzuatına tabi olan veya olmuş bulunan şahıslara ve bu kabil şahıslar dolayısıyla hak sahibi olan kimselere uygulanır.

(2) Türkiye bakımından, bu hüküm, sadece, Türkiye ile ikili ya da çok taraflı sözleşmelere taraf olan ülkelerin vatandaşlarına uygulanır.

Madde 4

Bu Sözleşmede aksine hüküm bulunmadıkça, Akit Taraflardan birinin ülkesinde mukim bulunan aşağıdaki şahıslar, bu Akit Taraf mevzuatının uygulanmasında bu Taraf vatandaşları ile eşit sayılırlar.

(a) Diğer Akit Taraf vatandaşları,

(b) Akit Taraflardan birinin ülkesinde ikamet eden göçmenler ve devletsiz şahıslarla bunların aile ve geride kalan hak sahipleri;

(c) Bir Akit Taraf vatandaşı dolayısı ile veya bu Maddede belirtilen bir göçmen veya tabiiyetsiz şahıs dolayısıyla hak sahibi olan kimseler.

Madde 5

Sözleşmede aksine hüküm bulunmadıkça, nakdi yardım alan bir şahsın diğer Akit Taraf ülkesinde ikamet etmesi sebebiyle, aylıklar ve diğer nakdi yardımlar, azaltılamaz, tadil edilemez, durdurulamaz veya geri alınamaz.

Madde 6

Bu Sözleşmede aksine hüküm bulunmadıkça, Akit Taraflardan biri tarafından ödenecek yardımlar, üçüncü bir devlet ülkesinde ikamet etmekte olan diğer Akit Taraf vatandaşlarına, birinci Tarafın ülkesinde ikamet eden kendi vatandaşlarına ödendiği şart ve ölçüler içerisinde sağlanır.

BÖLÜM II

UYGULANACAK MEVZUATA İLİŞKİN HÜKÜMLER

Madde 7

Madde 8 ve 9'da aksine hüküm bulunmadıkça, bu Sözleşme kapsamına giren şahıslar;

(1) İsveç'te ikamet ediyorlarsa İsveç Kanunlarına; şayet İsveç'te istihdam ediliyorlarsa iş kazası sigortası yönünden İsveç Kanunlarına,

(2) Türkiye'de ikâmet ediyor ve Türkiye'de istihdam ediliyorlarsa Türk mevzuatına tabi olacaklardır.

Madde 8

(1) Bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet eden bir şahıs, işvereni tarafından, aynı işveren hesabına bir işin yapılması için diğer Akit Taraf ülkesine gönderilirse, bu kimse, diğer Akit Taraf ülkesine gönderiliş tarihinin üzerinden yirmidört

ay geçinceye kadar, hâlâ birinci taraf ülkesinde istihdam ediliyormuş gibi bu taraf mevzuatına tabi olmaya devam eder. Öteki Akit Taraf ülkesinde yapılacak işin süresinin yirmidört ayı aşması halinde, işçinin gönderilmiş bulunduğu Akit Taraf ülkesindeki yetkili merciin muvafakatı şartı ile, iş tamamlanıncaya kadar, birinci tarafın mevzuatı uygulanmaya devam eder; böyle bir muvafakat ilk yirmidört aylık sürenin bitiminden önce talep edilmelidir.

(2) Demiryolları, karayolları trafik şirketleri ve havayolları şirketlerince istihdam edilen ve her iki Akit Taraf ülkesinde çalışan gezici personel, şirket merkezinin bulunduğu Akit Taraf mevzuatına tabi olur. Ancak işçi diğer Akit Taraf ülkesinde ikamet etmekte ise, o tarafın mevzuatı uygulanır.

(3) Gemi mürettebatı ile gemide geçici olmaktan öte istihdam edilen şahıslar, geminin bayrağını taşıdığı Akit Taraf mevzuatı kapsamına girerler.

(4) Bu madde hükümlerine göre, İsveç mevzuatına tabi olarak istihdam edilen kişiler, uygulamada, İsveç'te mukim kabul edilirler.

Madde 9

(1) Bu Sözleşme hükümleri; burada belirtilen kimselerin diplomatik iliş-kiler hakkındaki Viyana Anlaşması ve Konsolosluk ilişkileri hakkındaki Viyana Anlaşması kapsamına girmeleri kaydıyla; diplomatik temsilcilere, konsolosluk mesleğinde bulunanlara, elçilikler ile meslekten konsolosların yönettikleri konsoloslukların teknik ve idari personeline, elçilik ve konsoloslukların hizmet personeline diplomatik temsilcilerin, meslekten konsolosların ve meslekten konsolosların yönettikleri konsolosluk mensuplarının ikâmetgahlarında münhasıran özel işlerde çalıştırılan personele uygulanmaz.

(2) Bu maddenin (1). paragrafında belirlenenlerin dışındaki hükümet memurlarına, bu kimseler diğer Akit Taraf ülkesine tayin edildikleri zaman Madde 8, paragraf (1) hükümleri uygulanır.

Madde 10

(1) İşveren ve işçinin müşterek talepleri veya bağımsız çalışan bir kimsenin isteği üzerine, iki Akit Tarafın yetkili mercileri, bazı şahısların veya bazı şahıs gruplarının Madde 7-9 hükümlerinden muaf tutulması hususunda mutabık kalabilirler. Böyle bir talep olmaksızın bile, bu yetkili makamlar, ilgili şahıslara danıştıktan sonra, bu kabil muafiyetlere karar verebilirler.

(2) Madde 8 paragraf (4) hükümleri, gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra, bu Maddede sözü edilen vakalara uygulanır.

Madde 11

(1) İsveç'te istihdam edilen Türk işçileri, arzu ettikleri takdirde, prim ödemek sureti ile, başkaca bir şart aranmaksızın, Türk mevzuatı uyarınca sağlanan isteğe bağlı sigorta plânlarından yararlanabilirler.

(2) Türk işçilerinin İsveç Sigorta mevzuatına tâbi oldukları hallerde, bu durum, bu işçilerin isteğe bağlı Türk sigorta plânına prim ödemelerine ya da Türk İşçilerinin bu primleri ödemeğe devam etmelerine mani teşkil etmez.

(3) İsteğe bağlı sigorta plânı dahilinde prim ödeyen işçilerin bağımsız olarak emekli aylığı talep etme hakkı mahfuzdur. Böyle durumlarda Madde 21 hükümleri uygulanmaz.

BÖLÜM III

ÖZEL HÜKÜMLER

KISIM I

HASTALIK, ANALIK VE DOĞUM

Madde 12

Bir şahsın her iki Akit Tarafın mevzuatlarına göre sigorta süreleri geçirmiş olması halinde bu süreler aynı zamana rastlamamak kaydıyla, yardım hakkının iktisap edilmesi bakımından birleştirilir.

Madde 13

(1) Bir Akit Taraf ülkesinde ikamet eden ve o tarafın mevzuatına göre sigortalı olan şahısların aile fertleri, eğer diğer Akit Tarafın ülkesinde ikamet ediyorlarsa, kendi ikamet yerlerindeki sigorta kurumlarının uygulandığı mevzuata göre sağlık yardımı alırlar.

(2) Türkiye'de ikamet eden söz konusu aile fertlerine yapılacak tıbbi bakımla ilgili olarak iş bu sözleşmenin protokolünde özel hükümler vardır.

Madde 14

(1) Akit Taraflardan her ikisinin veya Taraflardan birisinin mevzuatına göre aylık almakta olan bir kimse, ülkesinde ikamet ettiği Akit Taraf mevzuatına göre sağlık yardımlarına hak kazanır.

(2) Türkiye'de ikamet eden ve sadece İsveç'ten aylık alan kimselerin tıbbî bakımı ile ilgili olarak, işbu sözleşmenin protokolünde özel hükümler vardır.

KISIM II

YAŞLILIK, MALÛLLÜK VE GERİDE KALAN HAK SAHİPLERİ İSVEÇ MEVZUATININ UYGULANMASI

Madde 15

(1) Bu Sözleşmeye göre, esas aylıklar, 16-18 Maddelerde tasrih olunduğu üzere münhasıran İsveç mevzuatına göre verilir.

(2) Esas aylıkların ve munzam yardımların hasaplanmasında, Türk mevzuatına göre verilen aylıklar, İsveç Mevzuatına göre verilen munzam aylıklar ile denkleştirilir.

Madde 16

(1) İsveç'te ikamet eden bir Türk vatandaşı, bir İsveç vatandaşının tabi olduğu şartlarla, aynı mikyaslar içinde ve aynı munzam yardımlarla birlikte, esas aylık alma hakkını iktisap eder.

(a) Yaşlılık aylığı için:

İlgilinin asgari son beş yıl içinde İsveç'te mukim olması ve onaltı yaşından sonra toplam olarak asgari on yıl İsveç'te ikamet etmiş olması,

(b) Malûllük aylığı için:

(aa) Asgari son beş yıl içinde İsveç'te ikamet etmiş olması veya;

(bb) İsveç'te mukim olması ve ikameti sırasında kesintisiz olarak bir yıl istihdam edilebilir olması,

(c) Dul ya da çocuk (Yetim) aylığı için:

(aa) Ölümünden hemen evvel müteveffanın beş yıldan az olmamak üzere İsveç'te ikamet etmiş bulunması ve geride kalan hak sahibinin ise sigortalının ölüm tarihinde İsveç'te ikâmet etmekte olması veya;

(bb) Geride kalan hak sahibinin İsveç'te asgari beş yıl ikamet etmiş olması ve ölüm tarihinde geride kalan hak sahibinin veya müteveffanın İsveç'te ikamet etmekte olması gereklidir.

(2) Hak sahibinin genel emeklilik yaşına varması halinde, bu maddenin (1)'inci paragrafına göre iktisap edilen malûllük aylığı veya dul aylığı yerine otomatik olarak yaşlılık aylığı ikame olunur.

(3) Malûllük aylığı hakkının, iktisabı bakımından bu maddenin (1)'inci paragrafının (b) fıkrası, gerekli değişiklikleri yapıldıktan sonra uygulanır.

(4) Sakat çocuk için bakım yardımı, asgari bir yıl İsveç'te ikamet etmiş olmaları şartıyla ana veya babaya ödenir.

Madde 17

(1) İsveç'te veya İsveç dışında ikamet etmesine bakılmaksızın, madde 16'da sayılan şartları haiz bulunmayan ve fakat munzam aylığa hak kazanmış olan bir Türk vatandaşı; bu Maddenin (3)'üncü paragrafında aksine bir hüküm bulunmadıkça, munzam aylık plânı tahtında kendisinin ya da dul ve yetim aylığı sözkonusu olduğu zaman müteveffanın lehine aylık puanlarının kaydedilmiş olduğu takvim yılları sayısı ile bağıntılı olarak munzam yardımları da içine alan esas aylıklara hak kazanır. Munzam aylıkların tamamının alınması için gerekli olan puanlar toplanmış ise, esas aylık kesintisiz olarak ödenir; aksi takdirde orantılı olarak kesinti yapılır.

(2) Dulun genel emeklilik yaşına erişmesi üzerine, bu maddenin (1)'inci paragrafında bahsedilen dulluk aylığının yerine, otomatik olarak yaşlılık aylığı ikame edilir. Dulun kendisi tarafından bizzat tamamlanan sigorta süreleri onu daha yüksek bir yaşlılık aylığı almaya müstehak kılıyorsa, kendisine ödenen aylık da bu daha yüksek miktar üzerinden ödenir.

(3) Esas aylığa munzam nitelikte olmayan malûllük yardımı, sakat çocuklar için ödenen bakım yardımları, aylık zamları ve gelir kontrolüne tabi olan aylık yardımları, ancak hak sahibinin İsveç'te mukim kalması halinde verilir.

(4) Hem karının hem de kocanın esas aylığa hak kazandığı hallerde, her ikisinin aylıklarının toplamının, eşlerden sadece birisinin aylığa hak kazanması halinde alacağı aylıktan daha az olması halinde, aradaki fark eşlerin aylıklarına ilave edilir. Bu ek meblâğ iki aylık arasında orantılı olarak taksim edilir.

Madde 18

(1) Sigortalının kendisinin ya da dul veya yetim aylığı halinde müteveffanın 1960 yılından evvelki yıllar için üzerinden milli gelir vergisi tahakkuk ettirilmiş bir gelire sahip bulunması halinde, madde 17'nin (1)'inci paragrafında belirtilen munzam aylığa hak kazanılmasına ilişkin şart yerine getirilmiş sayılır. Ancak bu, yukarıda sözü edilen bu yılların toplam olarak üç yıl olmasına bağlıdır; gerektiği takdirde, bu yıllar, munzam aylık planı mucibince içinde lehe aylık puanı kaydedilmiş olan yıllarla ve aynı zamanda bir Türk aylık sigortasına göre tamamlanan sigorta süreleri ile birleştirilir. Bu maksatla, bir Türk aylık sigortasına göre tamamlanmış üç yüz altmış sigorta günü, içinde üzerinden milli gelir vergisi tahakkuk ettirilmiş bir gelir temin edilen bir yıla müsavi sayılır.

(2) Esas aylığın hesaplanmasına ilişkin madde 17, paragraf (1) hükümleri uygulanırken; 1960 yılından evvelki yıllar içinde elde edilen gelir üzerinden milli gelir vergisi tahakkuk ettirilen yıllar munzam aylık sigortası plânına göre lehlerine aylık puanı kaydedilmiş yıllarla müsavi sayılır.

Madde 19

Munzam aylığın tediyesinde aşağıdaki kurallar uygulanır:

(1) İsveç vatandaşı olmayan bir şahıs lehine, ancak İsveç'te ikameti sırasında kazanç sağlayan bir işte istihdamından veya İsveç gemilerinde çalışmasından dolayı aylık puanı kaydedilebilir.

(2) Sigorta sürelerinin, hem İsveç munzam aylık sigortası plânı hem de bir Türk aylık sigortasına göre tamamlanmış olması halinde, aynı zamana rastlamamak kaydı ile, munzam aylık hakkının iktisap edilmesi için bu süreler, gerektiği ölçüde birleştirilir. Bu maksatla, bir Türk aylık sigortasına göre tamamlanan üç yüz altmış sigorta günü, içinde, lehe aylık puanları kaydedilen bir takvim yılına müsavi sayılacaktır.

(3) Munzam aylık miktarının hesaplanmasında sadece İsveç mevzuatında belirtilen sigortalılık süreleri nazarı itibare alınacaktır.

(4) 1924 tarihinden evvel doğmuş olan şahıslara ait munzam aylıkların hesaplanmasına ilişkin İsveç mevzuatının geçici hükümleri bu Sözleşmeden etkilenmez.

Türk Mevzuatının Uygulanması

Madde 20

Sigorta sürelerinin her iki Akit Taraf mevzuatına göre geçirilmiş olması halinde, Türk mevzuatına göre yardım hakkının iktisabı bakımından, sigortalılık süreleri aynı zamana rastlamamak kaydı ile birleştirilir.

Madde 21

Akit Taraflardan her ikisinin mevzuatına göre sigortalılık sürelerini tamamlamış olan bir kimsenin, kendisine aylık bağlanması için müracaat etmesi veya böyle bir müracaatın geride kalan hak sahipleri tarafından yapılması halinde, yetkili Türk sigorta kurumu aylık yardımlarını aşağıda belirtildiği şekilde tespit eder:

(a) Yetkili sigorta kurumu, sözkonusu şahsın, sigortalılık süreleri birleştirildiği zaman yardıma hak kazanıp kazanmadığını ilgili mevzuat uyarınca tespit eder.

(b) Müracaatçının yardıma müstehak olduğu tespit edildiği takdirde, sigorta kurumu Akit Tarafların mevzuatlarına göre tamamlanmış olan bütün sigortalılık sürelerini, Türkiye'de tamamlanmış gibi kabul ederek, bu durumda verilecek nazari miktarı hesaplar. Yardım miktarı, tamamlanan sürelerin uzunluğuna bağlı olmamak şartıyla, nazari miktar olarak kabul edilir.

(c) b bendinde sözü edilen miktar esas alınarak, sigorta kurumu, kendi mevzuatına göre hesaba katılacak sigortalılık süreleri ile her iki Akit Taraf mevzuatlarına göre hesaba katılacak sigortalılık süreleri arasındaki nisbete göre kendisi tarafından ödenecek olan kısmi yardımı hesaplar.

Madde 22

Yetkili Türk Sigorta kurumları, madde 20 ve 21'in uygulanmasında, aşağıda belirtilen kurallara riayet ederler.

(1) Sigorta kolu ve yetkili sigorta kurumu tespit edilirken, sadece Türk mevzuatına göre tamamlanan sigortalılık süreler nazarı itibare alınır.

(2) İsveç munzam aylık sigorta plânı tahtında tamamlanmış sigortalılık süreleri ve 1960 yılından önce, ilgili kimsenin, o yıllar içinde elde ettiği kazançları üzerinden milli gelir vergisi tahakkuk ettirilen ikamet yıllarının sayısı, İsveç mevzuatına göre tamamlanmış sigortalılık süresi olarak hesaba katılırlar.

(3) Madde 21, hükümleri uygulanırken, İsveç mevzuatına göre tamamlanan sigortalılık süreleri, Türk mevzuatına göre sigortalılık süresi olarak kabul edilmeseler dahi, hesaba katılırlar.

(4) Aylık miktarının hesaplanmasında, sadece Türk mevzuatına göre geçirilmiş sigortalılık süreleri içinde edinilmiş kazançlar nazarı itibare alınır.

Madde 23

(1) Şayet Türk mevzuatına göre, madde 20 nazarı itibare alınmaksızın aylık hakkı doğuyorsa, yetkili Türk sigorta kurumu, İsveç munzam aylık sigortası plânına göre mütekabil bir yardıma hak kazanılması söz konusu olmaması halinde,sadece kendisinin uyguladığı mevzuata göre hesaba katılacak sigortalılık süreleri ile ilgili olarak bir aylık öder.

(2) Bu maddenin paragraf (1)'inde belirtildiği şekilde tespit edilen aylık, İsveç mevzuatına göre mütekabil bir yardıma hak kazanma durumunun ortaya

çıkması üzerine yeniden tespit edilir. Bu yeniden tespit işlemi, İsveç mevzuatına göre yardımın ödenebilir hale geldiği günden itibaren yürürlüğe girer. Daha evvel alınmış kararların kesinlik kazanmış olması keyfiyeti, bu değişiklik için bir engel teşkil etmez.

Madde 24

(1) Madde 20 nazarı itibare alınmadan dahi, Türk mevzuatına göre bir yardıma hak kazanılmakta ise ve bu yardım miktarı, madde 21 de tasrih edildiği üzere hesaplanan ve Türk mevzuatına göre iktisap edilen yardım ile İsveç mevzuatına göre hak kazanılan munzam aylık miktarlarının toplam yekunundan daha fazla ise, Türk sigorta kurumu, yukarıda bahsedilen biçimde hesaplanan ve sözü edilen toplam meblağ ile münhasıran sigorta kurumunun uygulamakta olduğu mevzuata göre ödenmesi gereken yardım miktarı arasındaki fark kadar artırılmış olan bir kısmi yardımı öder.

(2) Hesaplamaya esas teşkil eden aylık miktarının değişmesi ya da döviz kurunun %10'u aşkın bir değişikliğe uğraması halinde paragraf (1)'e göre ödenecek yardım re'sen yeniden hesaplanır.

Madde 25

(1) Türk mevzuatında bulunan başka bir yardıma hak kazanma nedeni ile bir yardımın geri çekilmesi ya da miktarının indirilmesi ile ilgili hükümler, İsveç mevzuatı tahtında ödenen bir yardım konusunda da uygulanabilir.

(2) Yardımlar aynı sigorta dalından aynı hadise için ödenirken paragraf (1)'in hükümleri uygulanmaz.

KISIM III

Madde 26

İş Kazaları:

(1) Bir iş kazası ile ilgili yardımları iktisap etme hakkı, 7-10'uncu maddelerde tasrih edildiği şekilde, kaza sırasında hak sahibine uygulanan mevzuata göre, tespit edilir.

(2) Yeni bir iş kazası ile ilgili tazminat, yeni kazanın sebep olduğu çalışma kapasitesindeki azalma nazarı itibare alınmak suretiyle yetkili merci tarafından bu merciin uygulaması gereken mevzuata göre tespit edilir.

Madde 27

(1) Meslek hastalıkları ile ilgili yardımlar, hastalık ilk kez diğer taraf ülkesinde tespit edilmiş olsa dahi, ilgili şahsın sözkonusu meslek hastalığını tevlid eden işte çalıştığı sırada hangi tarafın mevzuatı uygulamakta ise o mevzuata göre tespit edilir.

(2) İşçinin, her iki Akit Taraf ülkesinde de meslek hastalığına sebep olabilecek bir işte çalışmış olması halinde, en son çalıştığı Akit Taraf mevzuatı uygulanır.

(3) Şayet bir meslek hastalığı Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre bir yardım yapılmasını intaç ettirmiş ise, hastalığın diğer Akit Taraf ülkesinde ilerlemesinden mütevellit ödenecek tazminat da birinci taraf mevzuatına göre verilir. Ancak, hastalığın ilerlemesi, diğer taraf ülkesinde ifa edilen ve hastalığın ilerlemesine yol açan bir çalışmadan mütevellit olmuş ise, bu kural uygulanmaz.

KISIM IV

Madde 28

Aile Yardımları

Çocuk veya ana babasından herhangi birisi asgari altı ay süreyle İsveç'te ikamet etmişse veya çocuk, İsveç'te mukim ve kayıtlı bir kimse tarafından bakılmakta ise, İsveç'te ikamet eden ve İsveç vatandaşı olmayan çocuk için genel çocuk tahsisatı ödenir.

BÖLÜM IV

MÜTEFERRİK HÜKÜMLER

Madde 29

Yüksek düzeydeki idari merciler, bu sözleşmenin uygulanması için hükümler getirilmesi hususunda mutabık kalabilirler. Bundan başka, Taraflar bu sözleşmenin uygulanmasını kolaylaştırmak maksadıyla kendi ülkelerinde gerekli irtibat kuruluşlarının ihdasını sağlamak için girişimlerde bulunurlar.

Madde 30

(1) Bu Sözleşmenin uygulanmasında, Akit Tarafların mercileri ve kurumları, diğer Tarafa kendi mevzuatlarını uygular gibi yardımcı olur. Bu şekilde sağlanan idari yardımlar ücretsiz olarak yapılır.

(2) Merciler ve kurumlar arasındaki muhaberat ile fertlerden gelen muhaberat Türkçe, İsveç'çe, Fransızca veya İngilizce olarak yapılabilir.

(3) Kendi vatandaşlarının menfaatlerini korumak maksadıyla, diplomatik ve konsolosluk temsilcilikleri, diğer Akit Taraf ülkesindeki mercilerden veya kurumlardan direkt olarak malûmat talep edebilirler.

Madde 31

Akit Tarafların yüksek düzeydeki idari mercileri, bu sözleşmenin 2'nci maddesinde belirtilen mevzuatla ilgili her türlü tadilâtı yekdiğerine göndermek suretiyle birbirlerine yapılan değişikliklerden haberdar ederler.

Madde 32

Akit Tarafların yüksek düzeydeki idari mercileri, kendi ülkelerinde, bu Sözleşmenin uygulanması bakımından alınan tedbirler hususunda birbirlerini haberdar ederler.

Madde 33

Bir Akit Taraf ülkesinde, o ülkedeki mercilere ve kurumlara ibraz edilecek evrak ve vesikalara uygulanacak pul resmi, noter ya da tescil ücretleri muafiyeti, işbu Sözleşmesi'nin uygulanmasında, öteki Akit Taraf ülkesindeki mercilere ve kurumlara sunulacak evrak ve vesikalar için de geçerlidir. Bu sözleşmenin uygulanması sırasında ibrazı gereken evrak ve vesikalar, diplomatik mercilerin veya konsoloslukların tasdikinden muaftır.

Madde 34

(1) Bir Akit Tarafın mevzuatı uyarınca, belirli bir süre içinde, yetkili bir mercii ya da kuruma sunulması gereken dilekçe, itiraz ve sair evrakın, aynı süre içinde, öteki Akit Tarafın mütekabil merci veya Kurumuna ibraz edilmesi kabule şayan sayılır.

(2) Bir Akit Tarafın mevzuatı uyarınca, yardım konusunda verilmiş olan bir dilekçe, öteki Akit Tarafın mevzuatı tahtında da, mütekabil yardım konusunda ibraz edilmiş kabul edilir. Ancak, yaşlılık aylıkları konusunda müracaat sahibinin, dilekçesinin sadece birinci Akit Tarafın mevzuatı tahtındaki aylık yardımları konusuna ilişkin olduğunu beyan etmesi halinde, bu hüküm uygulanmaz.

Madde 35

(1) İşbu Sözleşme uyarınca yapılan ödemelerin, ödemeyi yapan Akit Tarafın parası ile yapılması usule uygun kabul edilir.

(2) İki Akit Taraftan herhangi biri tarafından parasal bir kısıtlamaya gidilmesi halinde, her iki hükümet, işbu Sözleşmenin uygulanmasında gereken meblağların iki ülke arasında transferini güvence altına almak için, derhal ve müştereken girişimlerde bulunur.

Madde 36

(1) Bir Akit Taraf ülkesindeki bir sigorta kurumunun bir peşin ödeme yapmış olması halinde, aynı süre içinde, öteki Akit Taraf mevzuatı uyarınca, peşin ödeme için tahakkuk etmiş olan meblâğ ödenmeyebilir. Akit Taraflardan birinin sigorta kurumu, öteki Akit Tarafın sigorta kurumu tarafından ödenecek yardımın süresine tekabül eden bir süre için, gerektirdiğinden fazla bir yardım ödemiş olması halinde, fazladan ödenmiş bulunan meblâğ mahsup edilebilir.

(2) Yapılmış bulanan bir peşin ödeme veya fazladan ödenmiş bulunan bir meblâğ, aynı süreye tekabül eden ve müteakiben ödenen paradan tenzil edilir. Eğer, sonradan yapılacak böyle bir ödeme yoksa, ya da yapılacak olan ödeme hesabın kapatılmasına yetecek miktarda değilse, açığın bütünü ile kapatılması ya da mütebaki meblağın mahsubu, cari yardım ödemelerinden yapılır; ancak, bu mahsup, hesabın kapatılmasını yapacak Akit Tarafın usulleri ve bu Tarafın mevzuatının gerektirdiği tahditler uyarınca yapılır.

Madde 37

(1) İşbu Sözleşmesinin uygulanması ile ilgili olarak doğacak anlaşmazlıklar, Akit Tarafların yüksek düzeydeki idari yetkilileri arasındaki karşılıklı anlaşma yolu ile çözümlenir.

(2) Bir anlaşmanın tahakkuk etmemesi halinde, anlaşmazlık, iki Akit Tarafın yüksek düzeydeki idari yetkililerinin mutabık kalacakları şekilde bir tahkim yolu ile çözümlenir. Tahkim işlemi, işbu Sözleşmenin ruhuna ve lâfzına uygun olarak yürütülür.

Madde 38

İşbu Sözleşmenin uygulanmasında «Yüksek Düzeydeki İdari Yetkili» deyimi, Türkiye'de, iş bu Sözleşmenin 2. A. Maddesinde belirlenen Sosyal Sigorta dalları üzerinde yetki taşıyan Bakan, İsveç'te ise Hükümet, yada Hükümet tarafından atanan merci anlamına gelmektedir.

Madde 39

(1) İşbu Sözleşme, sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce meydana gelmiş vak'alara da şamildir. Ancak, her ne kadar da Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önceki süre zarfında tamamlanmış bulunan sigorta ve ikamet süreleri, yardımların hesaplanmasında nazarı itibare alınacak ise de, işbu Sözleşme uyarınca, Sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihinden önceki süre için yardım ödemesi yapılmaz.

(2) İlgilinin uyruğundan dolayı tahsis edilmemiş, ya da öteki Akit Taraf ülkesinde ikamet etmesinden ötürü geri alınmış olan herhangi bir yardım, işbu Sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, müracaat halinde ilgili şahsa tahsis veya iade edilir.

(3) İlgilinin vereceği dilekçe üzerine, İşbu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce tahsis edilmiş olan bir yardım, işbu sözleşme hükümleri uyarınca yeniden hesaplanır. Bu yardımlar, herhangi bir dilekçe alınmadan da yeniden hesaplanabilir. Bu hesaplama, ödenmiş yardım meblağlarında herhangi bir indirim yapılmasını intaç edemez.

(4) Akit Tarafların kanunlarındaki, yardım haklarının zaman aşımına uğraması ve son bulması ile ilgili hükümler, işbu Maddenin (1) ve (3)'üncü paragraflarındaki hükümler uyarınca doğan haklara şamil değildir. Ancak, her halükârda, hak sahibinin, yardım dilekçesini, İşbu Sözleşmesinin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde vermesi gerekmektedir.

Madde 40

(1) İki Akit Taraftan herhangi biri, işbu Sözleşmenin feshedileceğini diğer tarafa ihbar edebilir. Fesih ihbarı, içinde bulunulan takvim yılının hitamından en az üç ay önce yapılır. Bu ihbar üzerine, ihbarın yapıldığı takvim yılının sona ermesi ile Sözleşenin yürürlük hali kalkmış olur.

(2) Sözleşmenin feshi halinde, öteki ülkelerde ikamet dolayısı ile ya da vatandaşlık durumları nedeni ile yardım haklarına konan kısıtlamalarla ilgili olarak, her iki Akit Taraf ülkesinde yürürlüğe konmuş bulunan hükümlere bakılmaksızın, halen iktisap edilmiş bulunan haklar konusunda işbu Sözleşmenin hükümleri uygulanmağa devam eder. Sözleşmenin hükümlerine istinaden iktisab edilmiş olabilecek müstakbel yardımlara ilişkin herhangi bir hak, özel anlaşma yolu ile saptanır.

Madde 41

İşbu Sözleşme onaylanır ve onay belgeleri Ankara'da teati edilir.

Sözleşme, onay belgelerinin teatisini izleyen ikinci ayın birinci günü yürürlüğe girer.

İşbu Sözleşme Türkçe, İsveç'ce ve İngilizce olarak ve her üç dil de aynı ölçüde geçerli olmak üzere 30 Haziran 1978 tarihinde üç kopya halinde hazırlanarak, ilgili hükümetlerce yetkili kılınan temsilciler tarafından Stokholm'da imza edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE İSVEÇ KRALLIĞI ARASINDA AKTOLUNAN SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİNE İLİŞKİN PROTOKOL

Türkiye Cumhuriyeti ile İsveç Krallığı arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesini imzalarken, iki Akit Tarafın temsilcileri iki devletin mevzuatındaki sağlık bakımları ile ilgili yardımlara ilişkin ayrıcalıkları dikkate alarak Sözleşmenin 13. ve 14'üncü maddeleri ile ilgili olarak, aşağıdaki hükümler üzerinde mutabık kalmışlardır.

Türk mevzuatı uyarınca, İsveç'te ikamet eden kimselerin aile fertlerine Türkiye'de sağlık yardımlarının sağlanması, Türk sigorta sistemine prim ödenmesine bağlıdır. Türkiye'de ikamet eden ve sadece İsveç'ten aylık alan kimseler için de aynı hüküm geçerlidir. İsveç mercileri, isteğe bağlı Türk grup sigortası ile ilgili bilgileri, ilgili kimselere vermek hususunda, Türk merciilerine yardımcı olur.

Bu Nihai Protokol, Türkiye Cumhuriyeti ile İsveç Krallığı arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin bütünleyici bir parçasıdır ve Sözleşme ile aynı gün yürürlüğe girer ve aynı süre içinde uygulanır.

İşbu Protokol Türkçe, İsveç'ce ve İngilizce olarak ve her üç dilde de aynı ölçüde geçerli olmak üzere, üç kopya olarak hazırlanarak, ilgili hükümetlerce yetkili kılınan temsilciler tarafından 30 Haziran 1978 tarihinde Stokholm'da imza edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE İSVEÇ KRALLIĞI ARASINDAKİ SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİNİN TATBİKATI İLE İLGİLİ İDARİ ANLAŞMA

30/6/1978 tarihinde, İsveç ile Türkiye arasında akdolunan Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin 29'uncu maddesi uyarınca iki devletin yetkili merciileri, sözleşmenin uygulanması hususunda aşağıdaki hükümler üzerinde mutabık kalmışlardır.

BÖLÜM I

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

(1) Sözleşmenin 1'inci maddesi uyarınca İrtibat Kuruluşları İsveç'te, Sosyal Güvenlik Milli Kurulu.

Türkiye'de,

(a) Sosyal Sigorta fonlarına ilişkin mevzuatın ve 506 sayılı Kanunun geçici 20'nci maddesinin uygulanmasında: Ankara'da Sosyal Sigortalar Kurumu

(b) Devlet hizmetinde çalışanları kapsamına alan Emekli Sandığına ilişkin mevzuatın uygulanmasında: Ankara'da T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü

(c) Esnaf ve Sanatkârlarla kendi işlerinde çalışanları kapsamına alan Sosyal Sigorta mevzuatının uygulanmasında: Ankara'da Bağ-Kur Genel Müdürlüğü

(2) İrtibat Mercileri'nin görevleri, Sözleşmede ifade edilmiştir. Sözleşmenin uygulanmasında, İrtibat Mercileri, doğrudan doğruya birbirleri ile ya da ilgili şahıslar veya onların temsilcileri ile haberleşebilirler. Bu merciler Sözleşmenin uygulanmasında birbirlerine yardımcı olurlar.

BÖLÜM II

İLGİLİ MEVZUAT HÜKÜMLERİNİN UYGULANMASI

Madde 2

İşçi Gönderen

Sözleşmenin 8'inci maddesinin (1)'inci paragrafında belirtilen hallerde, işçi gönderen Akit Taraf, kendi mevzuatının uygulanmaya devam ettiğini bir belge ile kanıtlar. Bu belge, 1'inci madde'de belirtilen İrtibat Kuruluşları tarafından verilir.

BÖLÜM III

BELİRLİ YARDIM ÇEŞİTLERİ İLE İLGİLİ HÜKÜMLERİN UYGULANMASI

KISIM I

YAŞLILIK, MALÛLLÜK VE ÖLÜM (AYLIKLARI)

Madde 3

Aylıklarla ilgili Uygulama Yöntemleri

(1) Yetkili sigorta kuruluşları birbirlerine, işbu sözleşmenin III. Bölüm 2. kısım ve 34'üncü maddesinin (2)'inci paragrafının uygulanacağı aylık talebi hakkında derhal bilgi verirler.

(2) Ayrıca, yetkili sigorta kuruluşları, aylık hakkında bir karara varmak bakımından önem arzeden durumları ilgili tıbbi evrakı da ekleyerek birbirlerine iletirler.

(3) Bir aylık talebini karşılamakla ilgili işlemin yürütülmesi esnasında alınan kararları yetkili sigorta kuruluşları birbirlerine iletirler.

Madde 4

Malûllük derecesinin tayini:

(1) Malûllük ayığını bağlayacak olan yetkili kurum, malûllük derecesinin tayini için icabında, öteki Akit Tarafın Kurumu tarafından sağlanmış olan tıbbi müşahedelerle idari nitelikteki bilgileri nazara alır.

(2) Ancak, yetkili Kurum gerektiğinde, kendisinin uygulayacağı mevzuat uyarınca, ilgiliyi tıbbi muayeneye tabi kılmak hakkını mahfuz tutar. Muayene bu Kurumun tayin edeceği bir hekim tarafından yapılır.

Madde 5

Aylıkların Ödenmesi

Aylıklar, doğrudan doğruya hak sahiplerine ödenir.

Madde 6

İstatistikler

Yetkili sigorta kuruluşları, kendi irtibat heyetlerine, öteki Akit Tarafta yapılan ödemeler hakkında yıllık istatistiki bilgiler verir. İrtibat heyetleri bu bilgileri karşılıklı olarak teati ederler.

KISIM II

İŞKAZALARI VE MESLEK HASTALIKLARI

Madde 7

Malûllük derecesinin saptanması, yıllık ödemelerin tediyesi ve istatistikler konusunda madde 4-6 uygulanır.

BÖLÜM IV

NİHAİ HÜKÜMLER

Madde 8

Formülerler

İşbu anlaşma gereği kullanılacak belgeler ve diğer haberleşme formülerleri, irtibat Kuruluşları tarafından kararlaştırılır.

Madde 9

Yazışma Dili

(1) İki Akit Tarafın İrtibat Kuruluşları ya da diğer kurumları ingilizce veya Fransızca olarak yazışırlar.

(2) İrtibat Kuruluşları, gerektiğinde dilekçelerle diğer dokümanların verenlerin kendi dillerinde yazılmış olması halinde, bunların İngilizce ya da Fransızca'ya çevirisi konusunda birbirlerine yardımcı olurlar.

(3) İşbu Anlaşma Türkçe, İsveç'ce ve İngilizce olarak her üç dilde aynı ölçüde geçerli olmak üzere 30/6/1978 tarihinde üç kopya halinde hazırlanarak ilgili hükümetlerce yetkili kılınan temsilciler tarafından 30/6/1978 de imza edilmiştir.

Madde 10

Yürürlüğe Giriş

İşbu anlaşma, sözleşme ile birlikte yürürlüğe girer.

EK: 4/9
TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE ROMANYA ARASINDA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

İmza Tarihi: 06.07.1999

Resmi Gazete Tarihi: 12.03.2000

Resmi Gazete No: 23991

Yürürlülük Tarihi: 01.03.2003

Türkiye Cumhuriyeti ile Romanya, bundan sonra "Akit Taraflar" olarak anılacaktır. Sosyal güvenlik alanında her iki devlet arasında işbirliği yapılması amacıyla aşağıdaki konularda anlaşmaya varılmıştır.

BÖLÜM I

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Tanımlar

(1) Bu Sözleşmenin uygulanmasında:

(a) "Ülke" Türkiye bakımından; Türkiye Cumhuriyetini,

Romanya bakımından; Romanya Devlet toprağı "karasuları ve her hudut bölgesi ile birlikte Romanya'nın hükümranlığı altında bulunan topraklar ve karasuları üzerindeki hava sahasını, kıta sahanlığını ve kendi mevzuatı ve uluslararası kanun hükümleri uyarınca Romanya'nın hükümranlık haklarını ve yetkisini kullandığı dış ekonomik bölgelerini",

(b) "Mevzuat" 2'nci maddede belirtilen sosyal güvenlik rejimleri ve kollarına ilişkin her iki Akit Taraf ülkesinde yürürlükte olan kanun, tüzük ve yönetmelikleri,

(c) "Yetkili Makam" Türkiye Cumhuriyeti bakımından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile diğer ilgili bakanlıkları,

Romanya bakımından, Çalışma ve Sosyal Koruma Bakanı ve diğer sorumlu Bakanları,

(d) " Kurum" her iki Akit Taraf ülkesinde; 2'nci maddede belirtilen mevzuatların tamamını veya bir kısmını uygulamakla görevli makam ya da kurumu,

(e) "Yetkili Kurum" uygulanan mevzuata göre hizmetin sunulması için harcamayı yapan sorumlu kurum veya kurumları,

(f) "Sigortalı" 2'nci maddede belirtilen branşları düzenleyen mevzuatların uygulandığı ve uygulanmış olduğu kimseyi,

(g) "Sigortalılık Süresi" 2'nci maddede belirtilen branşları düzenleyen mevzuatlara göre prim veya kesenek ödenmiş ya da ödenmiş sayılan süreleri,

(h) “Aylık, Ödenek, Yardım” 2’nci maddede belirtilen mevzuatlarda öngörülen bir aylık, ödenek ve yardımı,

(i) “Oturma” sürekli bulunulan yeri,

(j) “Bulunma” geçici bulunulan yeri,

(k) “Aile Bireyi” yetkili kurum tarafından uygulanan mevzuata göre aile bireyi olarak tanımlanan veya öyle kabul edilen kimseleri,

(l) “Hak sahibi” yardımlar hangi mevzuata göre yapılıyorsa, o mevzuata göre hak sahibi olarak tanımlanan veya öyle kabul edilen kimseleri, ifade eder.

(2) Bu maddede tanımlanmayan herhangi bir terim, Akit Taraflarca uygulanan mevzuatta hangi anlamda kullanılmış ise, o anlamı ifade eder.

Madde 2

Maddi Uygulama Alanı

(1) Bu Sözleşme aşağıdaki mevzuata uygulanır.

(A)Türkiye bakımından;

(I) İşçileri kapsayan Sosyal Sigortalar Kanunu ile Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu (malullük, yaşlılık, ölüm, iş kazası ve meslek hastalıkları, hastalık ve analık)

(II) Devlet memurlarının emeklilik haklarını düzenleyen Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu (malullük, yaşlılık ve ölüm)

(III)Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu (malullük, yaşlılık ve ölüm)

(IV)506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 20’nci maddesine tabi olan sandıklarla ilgili mevzuat. (malullük, yaşlılık, ölüm, iş kazası ve meslek hastalıkları, hastalık ve analık)

(B) Romanya bakımından; aşağıdaki sosyal sigorta ve sağlık sosyal sigortası ile ilgili olarak yürürlükte bulunan mevzuat kapsamındaki düzenlenmiş branşlara uygulanır:

(B.1) Sosyal sigorta ve sosyal yardım, sağlık sigortası;

I. Salgın hastalık sonucu meydana gelen iş göremezlik, iş yeri haricinde meydana gelen sakatlıklar, meslek hastalıkları ve iş kazaları tazminatları;

II. Hastalıkların önlenmesi ve çalışma kapasitesinin yeniden kazanılması yardımları;

III. Analık Tazminatları;

IV. Çocuk doğurma veya hasta çocuğa bakma tazminatları;

V. Yaşlılık aylıkları;

VI. Maluliyet aylıkları;

VII. Geride kalan şahıs aylıkları;

VIII. Ölüm aylıkları;

(B.2) Sağlık sigortası

(2) 3'üncü fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bu Sözleşme 1'inci fıkrada belirtilen mevzuatı değiştiren, yeniden düzenleyen veya bu mevzuat yerine geçen ya da bu mevzuata ek hükümler getiren her türlü mevzuata da uygulanır.

(3) Bu Sözleşme yeni bir sosyal güvenlik rejimi oluşturan mevzuata uygulanmaz. Ancak, yeni bir rejimin ya da riskin oluşturulması halinde bu riskin uygulanabilmesi için, yeni bir sözleşme yapılması gerekir.

Madde 3

Kişisel Uygulama Alanı

Bu sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça, bu sözleşme hükümleri, her iki Akit Taraf mevzuatından birine veya her ikisine evvelce tabi olmuş bulunan veya akit taraflardan birinin mevzuatına halen tabi olan kişiler ve bunların aile bireyleri ile hak sahiplerine uygulanır.

Madde 4

İşlem Eşitliği

Bu sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça, Akit Taraflardan birinin ülkesinde oturan ve kendilerine bu sözleşme hükümleri uygulanan kimseler, oturdukları ülkenin mevzuatının öngördüğü hak ve yükümlülükler bakımından, o ülke vatandaşları ile eşit işlem görürler.

Madde 5

Yardımların İhracı

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre elde edilen yardımlar, bu sözleşmede aksine bir hüküm yoksa 3'üncü madde kapsamında bulunan kimselerin diğer taraf ülkesinde veya Akit Taraf ülkeleri dışında üçüncü bir ülkede oturmaları halinde de aynen ödenir.

Madde 6

Yardımların Çakışmaması

(1) Bu Sözleşme aynı sigortalılık süresi içinde aynı riski kapsayan iki ya da daha fazla yardım hakkını sağlamaz.

(2) Bu maddenin 1'inci fıkra hükümleri her iki tarafın yetkili kurumlarınca 22 ve 27/b maddelerine göre ödenen malullük, yaşlılık ve ölüm aylıkları ile meslek hastalığı yardımlarına uygulanmaz.

BÖLÜM II

UYGULANACAK MEVZUAT

Madde 7

Genel Kurallar

Bu sözleşmede aksine bir hüküm yoksa

(1) Bir Akit Taraf ülkesinde ücretli çalışanlar, bu çalışmaları ile ilgili olarak, kendilerinin diğer taraf ülkesinde oturmaları ya da işverenin veya işverenin

işyeri merkezinin diğer taraf ülkesinde bulunması halinde dahi, çalıştıkları taraf ülke mevzuatına tabi olur.

(2) Faaliyetini bir taraf ülkesinde icra eden bağımsız çalışan, diğer taraf ülkede otursa dahi, faaliyetini yürüttüğü taraf ülke mevzuatına tabi olur.

(3) Akit Taraflardan birinin memurları veya benzeri personelleri kendilerini çalıştıran idarenin bağlı olduğu taraf ülkenin mevzuatına tabi olurlar.

Madde 8

Geçici Görevlendirme

(1) Akit Taraf ülkesinde istihdam edilen bir ücretli çalışan, işvereni tarafından belirli bir işin ifası için diğer akit taraf ülkesine geçici görevli olarak gönderilirse, bu kimse aynı işverenin ücretli çalışanı sıfatını koruduğu takdirde, 24 ayı geçmemek koşulu ile birinci akit taraf ülkesinin mevzuatına tabi olur. Her iki Akit Tarafın yetkili makamlarının önceden onaylaması ile bu süre toplam 60 ayı geçmemek kaydıyla uzatılabilir.

(2) Akit Taraflardan birinin ülkesinde bir mesleki faaliyet icra eden bağımsız çalışan, faaliyetini geçici olarak diğer Akit Taraf ülkede gerçekleştirmek amacı ile bu ülkeye gittiği takdirde, 24 aya kadar birinci akit taraf ülke mevzuatına tabi olur. Her iki Akit Tarafın yetkili makamlarının önceden onaylaması ile bu süre toplam 60 ayı geçmemek kaydıyla uzatılabilir.

Madde 9

Uluslararası Taşımacılık İşletmeleri Personeli

(1) Bir işyerinin, başkası hesabına veya kendi adına karayolu, havayolu, demiryolu veya denizyolu ile uluslararası yolcu veya mal taşımacılığı yapan ve işyeri merkezi diğer akit taraf ülkesinde bulunan, dolaşan veya sefer yapan personelinden olan kimse, bu tarafın mevzuatına tabi olur. Ancak;

(a) Anılan işyerinin merkezinin bulunduğu taraf dışındaki Akit Taraf ülkesinde bir şube veya daimi temsilciliği tarafından çalıştırılan kimse, bu şube veya daimi temsilciliğin bulunduğu tarafın mevzuatına tabi olur.

(b) Esas itibarıyla, oturduğu Akit Taraf ülkesinde istihdam olunan kimse, kendisini çalıştıran işverenin bu ülkede merkezi, bir şubesi veya daimi temsilciliği bulunmasa dahi bu taraf mevzuatına tabi olur.

Madde 10

Gemi Adamları

(1) Akit Taraflardan birinin bayrağını taşıyan gemide çalışan bir şahıs, bu Akit Tarafın mevzuatına tabi olur.

(2) Akit Taraflardan birinin limanında veya karasularında ücretli çalışan ve gemi mürettebatından olmayan bir kimse, diğer Akit Taraf ülke bayrağını taşıyan bir geminin yükleme, boşaltma veya tamir işlerinde çalışır ya da bu işlere nezaret ederse, hakkında limanın veya karasularının bulunduğu taraf ülkenin mevzuatı uygulanır.

(3) Akit Taraflardan birinin bayrağını taşıyan bir gemide bir faaliyet icra eden ve bu faaliyet için kendisine işyeri merkezi veya ikametgâhı diğer Akit Taraf ülkesinde bulunan bir müessese veya kimse tarafından ücret ödenen kimse, ikinci tarafın mevzuatına, o devletin ülkesinde oturuyorsa tabi olur.

Madde 11

Diplomatik Misyonlar ve Konsolosluk Görevlileri

Diplomatik misyon ve konsolosluk görevlileri ile idari ve teknik personel üyeleri ve bu görevlilerin özel hizmetlerinde çalıştırılacak kişiler, diplomatik ilişkiler konusundaki 18 Nisan 1961 tarihli Viyana Sözleşmesi ile konsolosluk ilişkilerini düzenleyen 24 Nisan 1963 tarihli Viyana Sözleşmesine tabi olacaklardır.

Madde 12

İstisnalar

Akit tarafların yetkili makamları, herhangi bir kişi veya kişi grupları hakkında uygulanacak mevzuat bakımından Akit Taraflardan birinin mevzuatına tabi olması koşuluyla kişi veya kişi grupları lehine, bu sözleşmenin 7-11'inci maddelerine istisna teşkil eden hükümler üzerinde anlaşabilirler.

BÖLÜM III

ÖZEL HÜKÜMLER

KISIM I

HASTALIK VE ANALIK YARDIMLARI

Madde 13

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanmak için belirli sigortalılık sürelerinin tamamlanmış olması gerekiyorsa, bu tarafın yetkili kurumu, diğer taraf ülkesinde geçmiş olan sigortalılık sürelerini, aynı zamana rastlamamak koşulu ile kendi mevzuatına göre geçmiş gibi değerlendirir.

(2) Hastalık ve analık ödenekleri ile ilgili olarak, bu maddenin 1'inci fıkrasında sözü edilen süre birleşimi ancak ilgilinin yardım talebinde bulunduğu Akit Taraf ülkesinde ücretli bir faaliyet icra etmesi halinde yapılır.

Madde 14

Diğer Akit Taraf Ülkede Çalışma veya Bulunma

(1) İşverenleri tarafından belli bir işin icrası için geçici görevle diğer Akit Taraf ülkesine gönderilen sigortalı şahsın ve yanlarında bulunan aile bireylerinin durumları tedaviyi gerektirdiği zaman, iş merkezinin bulunduğu taraf ülkedeki yetkili kurum nam ve hesabına, hastalık veya analık sigortası yardımlarından yararlanırlar.

(2) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre sigortalı olarak çalışan kimseler ile yanlarında bulunan aile bireyleri, diğer Akit Taraf ülkesinde geçici olarak bulundukları sırada, sağlık durumları acil tedaviyi gerektirdiği zaman, kayıtlı bulundukları ülkedeki yetkili kurum nam ve hesabına hastalık veya analık sigortası yardımlarından yararlanırlar.

(3) Akit taraflardan birinin mevzuatına göre sigortalı olarak çalışan kimseler ile yanlarında bulunan aile bireyleri, Akit Taraf ülke kurumunca sağlanan hastalık veya analık sigortası yardımlarından yararlanmakta iken, kendi ülkesine döndüğü takdirde, hastalık ve analık durumlarında sağlık yardımlarından yararlanmaya devam ederler. Ancak ilgili, ülkesine dönmeden önce yetkili kurumun iznini almak zorundadır. İzin talebi, ilgilinin sağlık durumunun ülkesine dönmesine uygun olmadığı hakkında rapor verilmesi halinde ret olunur.

Söz konusu izin elde olmayan sebeplerden dolayı önceden alınmamış ise, yetkili kurumca bu izin sonradan da verilebilir.

(4) Yardımlara hak kazanılıp kazanılmadığı, yardımların süresi ve yardımlardan yararlanacak aile bireyleri, sigortalının tabi olduğu ülke mevzuatına göre, yardımların kapsamı ve ifa şekli ise, yardımlardan yararlanacak kimsenin bulunduğu ülke mevzuatına göre belirlenir.

Madde 15

Sigortalının Aile Bireylerinin Sağlık Yardımları

(1) Sigortalı bulunduğu ülke mevzuatına göre sağlık yardımına hak kazanmış olan şahsın diğer taraf ülkesinde oturan aile bireyleri, oturdukları ülkenin mevzuatına göre sağlık yardımlarına hak kazanmamış olmaları koşulu ile hastalık, analık sigortasıyla sağlanan yardımlardan yararlanırlar.

(2) Bu maddenin 1'inci fıkrasında sözü edilen aile bireyleri, yetkili kurumun bulunduğu taraf ülkeye geçici olarak gittiklerinde sağlık yardımlarından, bu taraf ülke mevzuatındaki hükümlere göre yararlanırlar.

(3) Sağlık yardımı giderleri, sigortalının kayıtlı olduğu Akit Taraf yetkili kurumunca karşılanır.

(4) Yardımlara hak kazanılıp kazanılmadığı, yardımların süresi ve yardımlardan faydalanacak aile bireylerinin kimler olduğu sigortalının kayıtlı olduğu taraf ülke mevzuatına göre, yardımların kapsamı ve ifa şekli ise oturulan taraf ülke mevzuatına göre belirlenir.

Madde 16

Aylık Sahiplerinin ve Aile Bireylerinin Sağlık Yardımları

(1) Her iki Akit Taraf mevzuatına göre ödenmesi gereken aylıklar veya gelirlerden yararlanan aylık-gelir sahibi ve aile bireyleri, sağlık yardımlarından ülkesinde oturduğu Akit Tarafın mevzuatına göre, yalnız bu tarafın mevzuatına göre bir aylık veya gelir alıyormuş gibi yararlanır. Sağlık yardım masrafları, Akit Tarafların mevzuatları kapsamında tamamlanan sigortalılık süreleri ile orantılı olarak paylaşılır.

(2) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre aylık veya gelir alan ve diğer Akit Taraf ülkesinde oturan bir kimsenin ve aile bireylerinin, aylığı ödeyen Akit Taraf mevzuatı uyarınca hak kazandıkları sağlık yardımları, aylığı ödeyen Akit Taraf yetkili kurumunun nam ve hesabına ikamet mahallindeki kurumca sağlanır.

(3) Her iki Akit Taraf mevzuatına göre aylık veya gelir bağlanmış olan kimseler ile akit taraflardan yalnız birinin mevzuatına göre aylık veya gelir bağlanmış olan kimselerin ve bunların yanlarında ikamet eden aile bireylerinin, diğer Akit Taraf ülkesinde bulundukları sırada, durumları acil yardım yapılmasını gerektirdiği zaman, birinci halde Akit Tarafların mevzuatları kapsamında geçen sigortalılık süreleri ile orantılı, ikinci halde ise aylık veya geliri ödeyen ülkenin yetkili kurumu hesabına olmak kaydıyla sağlık yardımlarından yararlanırlar.

(4) Bu maddenin 2'nci fıkrasına istinaden, sağlık yardımlarına hak kazanılıp kazanılmadığı, yardımların süresi ile yardımlardan yararlanacak aile bireylerinin tespiti, aylığı ödeyen Akit Taraf mevzuatına göre, yardımların kapsamı ve ifa şekli ise aylık almakta olan kimsenin ülkesinde ikamet ettiği Akit Tarafın mevzuatına göre belirlenir.

Madde 17

Protezler, Büyük Cihazlar ve Büyük Masraf Gerektiren Sağlık Yardımları

İdari Anlaşmaya ekli listede gösterilen protezlerin, büyük cihazların ve diğer büyük masraf gerektiren sağlık yardımlarının sağlanması, acil haller hariç, şahsın kayıtlı bulunduğu kurumun iznine bağlıdır.

Madde 18

İş Göremezlik Ödenekleri

İş göremezlik ödenekleri yetkili kurumca, bu kurumun uyguladığı mevzuat hükümlerine göre sağlanır.

Madde 19

Gider İadesi

(1) İdari masraflar hariç, bu Sözleşmenin 14, 15, 16, 17, 26 ve 28'inci maddelerinde öngörülen hallerde yapılan sağlık yardım masraflarının fiili tutarı, yetkili kurumlarca, bu yardımları yapan kurumlara ödenir.

(2) Yetkili kurumlar tarafından geri ödenecek olan masraf tutarları, yardımı veren kurum tarafından kendi sigortalısıyla aynı miktarda hesaplanacaktır.

(3) Her iki Akit Tarafın yetkili makamları geri ödeme ya da, tazmin ile ilgili diğer düzenlemeler konusunda aralarında anlaşabilirler.

Madde 20

Bulunma ve Oturma Yerlerinin Kurumları

Bu Sözleşmenin, 14, 15, 16, 17, 26 ve 28 inci maddelerinde öngörülen yardımları sağlayacak olan kurumlar, yetkili makamlar tarafından İdari Anlaşma ile belirlenecektir.

KISIM II

MALÜLLÜK, YAŞLILIK VE ÖLÜM AYLIKLARI

Madde 21

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanma hakkı bir sigortalılık süresinin tamamlanmış olması koşuluna bağlı ise, bu mevzuatı uygulayan kurum, diğer Akit Tarafın mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık sürelerini aynı zamana rastlamamak kaydı ile kendi mevzuatına göre geçmiş süreler gibi değerlendirir.

İlgilinin, bu maddenin uygulanması sonucu yardıma hak kazanamadığı durumlarda taraflar, sosyal güvenlik sözleşmesi imzalamış bulundukları üçüncü bir ülkedeki sigortalılık sürelerini de, aynı zamana rastlamamak koşulu ile birleştirirler.

(2) Akit Taraflardan birinin mevzuatının belirli yardımların bağlanmasını özel bir sistem kapsamına giren bir işte veya spesifik bir meslekte veya işte belirli bir sürenin tamamlanması şartına bağlamış olması durumunda, söz konusu yardımlara hak kazanılıp kazanılmadığının belirlenmesinde sadece eşdeğer bir sistem altında, böyle bir sistemin olmaması durumunda diğer Akit Tarafın mevzuatı kapsamında aynı meslek veya aynı işte tamamlanmış süreler hesaba katılacaktır.

(3) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre bir yardımı tahsisi, riskin meydana geldiği tarihte bu mevzuata tabi olma koşuluna bağlı bulunuyorsa, bu koşul; ilgili veya duruma göre ölen kişinin, belirtilen tarihte diğer tarafın mevzuatına tabi olması veya söz konusu kişi ve hak sahiplerinin diğer Akit Tarafın mevzuatına göre mütekabil yardımları talep edebilmeleri halinde de yerine getirilmiş sayılır.

(4) Akit Taraflardan birinin mevzuatının, yardımlara hak kazanılıp kazanılmadığının belirlenebilmesi için, aylık ödeme süresinin hesaba katılabilir olmasının sağlaması durumunda bu Akit Tarafın yetkili kurumu, diğer Akit Tarafın mevzuatı kapsamında ödenen herhangi bir süreyi bu amaçla dikkate alacaktır.

(5) Akit Taraflardan birinin mevzuatının maluliyet yardımlarının bağlanmasını ilgili şahsın belirli bir süre iş göremezlik veya maluliyet yardımları almış olması koşuluna bağlamış olması durumunda, diğer Akit Tarafın mevzuatı kapsamında alınan söz konusu yardımların süreleri dikkate alınacaktır.

(6) Bu Sözleşmenin uygulanmasında prim veya kesenek ödenmiş sürelerden bir ay 30 gün, bir yıl ise 360 gün olarak kabul edilir.

Madde 22

Yardımların Hesaplanması

(1) Bir kimse aralıklı veya aralıksız olarak Akit Tarafların mevzuatına tabi olmuşsa, her Akit Tarafın kurumu, uyguladığı mevzuata göre, bu kimsenin

veya hak sahiplerinin gereğine göre 21'inci madde hükümleri dikkate alınarak yardımlardan yararlanma hakkının bulunup bulunmadığını tespit eder.

(2) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanma hakkı 21'inci madde hükmü uygulanmaksızın kazanılıyorsa, bu tarafın yetkili kurumu ödenmesi gereken yardım miktarını yalnız bu tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerini dikkate alarak belirler.

(3) İlgili kimse Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlara ancak 21'inci madde hükümlerinin uygulanması suretiyle hak kazanıyor ise, bu tarafın yetkili kurumu yardımları aşağıda belirtildiği şekilde hesaplar.

(a) Yetkili kurum, her iki Akit Tarafın mevzuatlarına göre geçen bütün sigortalılık sürelerini yalnız kendisinin uyguladığı mevzuata göre geçmiş gibi değerlendirerek nazari miktarı hesaplar.

(b) Bununla birlikte, miktarı sigortalılık sürelerine bağlı olmayan yardımlar söz konusu ise, bu miktar (a) bendinde sözü edilen nazari miktar olarak kabul edilir.

(c) Yetkili kurum daha sonra bu fıkranın (a) veya (b) bendine göre hesaplanan nazari tutarın, uyguladığı mevzuata göre geçen sigortalılık süreleri riskin meydana gelmesinden önce her iki Akit Tarafın mevzuatlarına göre geçen sigortalılık süreleri toplamına olan oranını, fiili tutar olarak belirler. Bu, ilgiliye ödenecek tutardır.

(d) Bu aylıklara ilave olarak yapılan yardımlar da (a), (b) ve (c) bentlerine göre hesaplanır.

(e) Eğer riskin meydana gelmesinden önce her iki Akit Tarafın mevzuatlarına göre geçen sigortalılık süreleri, bir tam yardımdan yararlanmak için Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre gerekli azami süreden fazla ise, bu tarafın yetkili kurumu, bu fıkranın (a) bendini uygulamak suretiyle, uyguladığı mevzuatta öngörülen tam yardım miktarına eşit yardımdan fazla miktarda bir yardım tahsisi ile yükümlü olmaksızın, anılan sürelerin toplamı yerine sözü edilen azami süreyi dikkate alır.

(4) Yardım miktarlarının aile bireyi veya geride kalan hak sahipleri sayısına bağlı olarak hesaplanması halinde, yetkili kurum diğer Akit Taraf ülkesinde ikamet eden aile bireyleri ve hak sahiplerini dikkate alır.

(5) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlar, sigortalılık süresinin tamamı veya bir kısmındaki ortalama kazanç esası üzerinden hesaplandığı takdirde, ödenecek yardımların hesabında dikkate alınacak ortalama kazanç, kendi mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık süreleri içinde elde edilen kazançlara göre belirlenir.

Madde 23

Bir Yıldan Az Sigortalılık Süreleri

(1) 21'inci madde hükümlerine bakılmaksızın, bir Akit Tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık süreleri toplamı bir yılı bulmuyorsa ve yalnız bu süreler dikkate alındığında bu mevzuata göre hiçbir hak doğmuyorsa, bu tarafın kurumu anılan sürelere göre yardım sağlamak zorunda değildir.

(2) Bu durumda, diğer Akit Taraf ülke yetkili kurumu, bu maddenin 1'inci fıkrasında belirtilen süreleri kendi mevzuatına göre geçmiş süreler gibi değerlendirerek, aylığı hesaplar.

KISIM III

ÖLÜM YARDIMI

Madde 24

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi ve Ölüm Yardımlarının Ödenmesi

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre ölüm yardımlarından yararlanmak için sigortalılık sürelerinin tamamlanmış olması gerekiyorsa, yetkili kurum, bu yardımların hesaplanmasında, diğer Akit Tarafta geçen süreleri, aynı zamana rastlamamak koşulu ile sanki kendi ülkesinde geçmiş gibi nazara alır.

(2) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre sigortalı bulunan bir kimse, diğer Akit Taraf ülkesinde öldüğü takdirde, sigortalı olduğu Akit Taraf ülkesinde ölmüş gibi kabul edilir ve ölüm yardımına hak kazanır.

(3) Bu sözleşmenin uygulanmasında, her iki Akit Tarafın mevzuatı uyarınca ölüm yardımından yararlanma hakkı bulunuyorsa,

(a) Yardım, yalnız ölümün meydana geldiği Akit Taraf mevzuatına göre ödenir, veya,

(b) Ölüm Akit Tarafların ülkeleri dışında meydana gelmişse, yardım, yalnız yardımdan yararlanma hakkına konu teşkil eden ölüm olayından önce kişinin son defa mevzuatına tabi olduğu Akit Taraf mevzuatına göre ödenir.

KISIM IV

MESLEK HASTALIKLARI VE İŞ KAZALARI

Madde 25
Her İki Akit Taraf Ülkesinde Aynı Riske Maruz Kalma

(1) Meslek hastalığına tutulan kimse, her iki Akit Taraf ülkesinde bu hastalığa neden olabilecek bir işte çalışmışsa, bu kimsenin veya hak sahiplerinin talep edebilecekleri yardımlar, duruma göre bu maddenin 2'nci ve 4'üncü fıkraları hükümleri dikkate alınarak koşullarını en son yerine getirdikleri Akit Tarafın mevzuatına göre sağlanır.

(2) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre meslek hastalığı yardımlarından yararlanma hakkı, hastalığın ilk kez bu ülkenin kendi topraklarında meydana gelmiş olması koşuluna bağlı bulunuyorsa, bu koşul, bu hastalığın ilk kez diğer Akit Tarafın ülkesinde meydana gelmiş olması halinde de yerine getirilmiş sayılır.

(3) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre meslek hastalığı yardımlarından yararlanma hakkı, hastalığın, böyle bir hastalığa neden olabilecek son faaliyetin sona ermiş olmasından sonra belirli bir süre içerisinde meydana gelmiş olması

koşuluna bağlı bulunuyorsa, bu tarafın yetkili kurumu, bu hastalığın diğer Akit Taraf ülkesinde ne zaman meydana geldiğini tetkik ederek, diğer Akit Tarafın ülkesinde icra edilen aynı nitelikteki faaliyetleri, bu faaliyetler kendi mevzuatına göre icra edilmiş gibi değerlendirir.

(4) Akit Taraflardan birinin mevzuatı, doğrudan veya dolaylı olarak yardım hakkını meslek hastalığının meydana gelmesine yol açan bir faaliyetin belirli bir süre zarfında icra edilmiş olması koşuluna bağlıyorsa, o tarafın yetkili kurumu, birleştirme işleminin yapılmasında, böyle bir faaliyetin diğer Akit Tarafın ülkesinde icra edildiği süreleri de değerlendirir.

Madde 26

Diğer Akit Tarafta Oturma veya Bulunma

İş kazasına uğrayan veya meslek hastalığına tutulan ve diğer Akit Taraf ülkesinde oturan veya bulunan kimseler, yetkili kurumun hesabına, oturdukları veya bulundukları ülke mevzuatı kapsamında kabul edilerek, sağlık yardımlarından yararlanırlar.

Madde 27

Meslek Hastalığının Ağırlaşması

Akit Taraflardan birinin mevzuatına uygun olarak meslek hastalığı yardımı yapılmış sigortalı şahıs, diğer taraf ülkesinde oturduğu sürede bu hastalığı ağırlaşırsa, aşağıdaki kurallar uygulanır.

(1) Meslek hastalığına tutulan kimse ikinci Akit Tarafın mevzuatına göre anılan hastalığa neden olacak veya hastalığı ağırlaştıracak bir faaliyet icra etmemişse, birinci Akit Tarafın yetkili kurumu, uyguladığı mevzuat hükümlerine göre ağırlaşmayı nazara alarak yardım giderlerini üstlenmek zorundadır.

(2) Sigortalı şahıs böyle bir faaliyeti ikinci taraf mevzuatına göre icra etmişse, birinci Akit Tarafın yetkili kurumu, yardım giderlerini, ağırlaşmayı nazara almaksızın uyguladığı mevzuata göre üstlenmek zorundadır; ikinci Akit Tarafın yetkili kurumu ise kendi mevzuatına göre ilgilinin ağırlaşmadan sonraki durumuna göre hesaplanacak yardım miktarı ile ağırlaşmadan önce ödenmesi gereken yardım miktarı arasındaki farkı öder.

Madde 28

Tıbbi Kontroller

Bir Akit Taraf ülkesinde oturan veya bulunan kimselerin iş göremezlik durumlarının tespit edilebilmesi için bir taraf mevzuatına göre öngörülen tıbbi kontroller, yetkili kurumun talebi üzerine ve yetkili kurumun hesabına ilgilinin oturma veya bulunma yerindeki kurum tarafından yapılır.

Şayet tıbbi kontroller, her iki Akit Tarafın mevzuatlarının uygulanması için yapılıyorsa, ilgilinin oturma veya bulunma yerindeki kurum tarafından yapılır, masraflar bu kuruma aittir.

Yapılan tıbbi kontrol sonucunda ilgilinin iş göremezlik durumunda iyileşmenin tespit edilmesi halinde, son çalıştığı ülkedeki çalışma hakkı saklıdır.

BÖLÜM IV
ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 29

İdari Önlemler ve İşbirliği Usulleri

(1) Akit Tarafların yetkili makamları bu sözleşmenin uygulanmasında gerekli idari önlemleri alırlar.

(2) Akit Tarafların yetkili makamları bu sözleşmenin uygulanmasında alınan önlemler konusunda birbirlerine mümkün olan en kısa zamanda gerekli bilgileri verirler ve bu sözleşmenin uygulanmasını etkilediği ölçüde ulusal yasalarında yapılan değişiklikleri bildirirler.

(3) Akit Tarafların yetkili makamları bu sözleşmenin uygulanmasını kolaylaştırmak üzere irtibat kuruluşları tesis ederler.

(4) Bu sözleşmenin uygulanmasına ilişkin her sorun için akit tarafların yetkili makamları ve kurumları birbirlerine her konuda karşılıklı yardımcı olurlar. Bu idari yardımlaşma parasız yapılır.

(5) Bu sözleşme uyarınca bir Akit Tarafa diğer Akit Tarafça hakkında bildiride bulunulan kişilere ilişkin her nevi bilgi, bu sözleşmenin uygulanmasında gizlilik değeri taşır ve ancak bu sözleşmenin ve onun uygulandığı mevzuatın uygulanmasında kullanılabilir.

Madde 30

Resmi Dillerin Kullanılması

(1) Bu sözleşmenin uygulanmasında Akit Tarafların makamları ve kurumları, birbirleri ile doğrudan kendi dilleri ile haberleşirler.

(2) Bir dilekçe veya belge diğer tarafın resmi dili ile yazılmış olduğu gerekçesiyle ret olunamaz

Madde 31

Giderlerden ve Tasdikten Bağışıklık

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatının kısmen ya da tamamen herhangi bir resmi harç, konsolosluk ücreti veya idari bir harcamaya muafiyet getirmesi durumunda, söz konusu muafiyet bu Sözleşmenin uygulanması amacıyla diğer Akit Tarafın mevzuatı kapsamında düzenlenen belgelere uygulanacaktır.

(2) Bu sözleşme uyarınca istenilen herhangi bir beyanname ve belge, diplomatik yetkililer veya konsolosluk mercii tarafından doğrulanmaya tabi tutulmayacaktır.

Madde 32

Bir Talep veya İtiraz Başvurusunun Verilmesi

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre bu Akit Tarafın bir kurumuna belli bir süre zarfında gönderilmesi gereken talepler, başvurular veya itirazlar, bunların diğer Akit Tarafın bir kurumuna aynı süre içinde verilmiş olması halinde, birinci tarafın kurumuna verilmiş sayılır.

Madde 33

Üçüncü Kişinin Sorumluluğu

Bir kimse Akit Taraflardan birinin mevzuatı uyarınca diğer Akit Tarafın ülkesinde meydana gelen veya meydana gelmesine neden olunan bir zarar-ziyan için yardım görmekte ise, yardımları ödemekle yükümlü kurumun zararı tazmin etmekle yükümlü üçüncü kişilere karşı hakları aşağıdaki şekilde düzenlenir;

(1) Yardımları ödemekle yükümlü kurum kendisine uygulanan mevzuat uyarınca, yararlanıcının üçüncü kişiye karşı sahip olduğu haklarda onun yerine geçer ve diğer Akit Taraf bu yerine geçmeyi tanır,

(2) Yardımları ödemekle yükümlü kurum üçüncü kişiye karşı doğrudan rücu hakkına sahipse, diğer taraf bu hakkı tanır.

Madde 34

Haksız Yere Ödenen Miktarların Geri Alınması

(1) Bu sözleşmenin uygulanmasında malullük, yaşlılık veya ölüm yardımlarının ödenmesi veya yeniden gözden geçirilmesi sırasında Akit Taraflardan birinin yetkili kurumu bir yararlanıcıya hak ettiği bir meblağı aşan miktarda ödeme yapmışsa, bu kurum, yararlanıcıya mütekabil yardımları ödemekle yükümlü olan diğer Akit Tarafın kurumundan fazladan ödenen miktarı, bu kimseye ödeyeceği miktarlardan kesmesini talep edebilir. Bu sonuncu kurum, bu şekilde kestiği meblağı diğer tarafa transfer eder. Eğer bu tür geri alma işlemi yapılamıyorsa, aşağıdaki fıkralar hükümleri uygulanır;

(a) Akit Taraflardan birinin kurumu, yardımlardan yararlanan bir kimseye hak ettiğinden fazla bir meblağ ödemişse, bu kurum, uyguladığı mevzuatta öngörülen koşullar ve sınırlar dahilinde, yararlanıcıya yardım sağlamakla yükümlü diğer Akit Tarafın kurumundan, fazla ödeme konusu olan miktarı, bu kimseye ödediği meblağlardan kesmesini talep edebilir. Bu sonuncu kurum kesintiyi bu fazladan ödeme sanki kendisi tarafından yapılmış gibi kendi mevzuatında öngörülen koşullar ve sınırlar dahilinde yapar ve böylece kestiği meblağı alacaklı kuruma transfer eder.

(b) Akit Taraflardan birinin kurumu, yararlanıcıya mevzuatına göre avans ödemişse, bu kurum, diğer tarafın kurumundan yararlanıcıya bu kurumun aynı süre için borçlu olduğu meblağlardan ödenen avans tutarını kesmesini talep edebilir. Bu sonuncu kurum kesintiyi yapar ve böylece kesilen meblağı alacaklı kuruma transfer eder.

Madde 35

İcra Usulü

(1) Akit Taraflardan birinin bir mahkemesinin icra kararları ve Akit Taraflardan birinin bir makamı veya kurumunca sosyal güvenlik primlerinin veya diğer alacakların tahsili için düzenlenen icrai belgeler, diğer Akit Tarafın ülkesinde tanınır.

(2) Tanınma ancak, ülkesinde kararı ve belgeleri tanıması talep edilen Akit Tarafın kamu düzeni ile bağdaşmaması halinde ret olunabilir.

(3) Bu maddenin 1'inci fıkrası uyarınca tanınmış olan kararlar ve icra belgeleri diğer Akit Tarafın ülkesinde uygulanır. İcra usulü, ülkesinde icra işleminin yapıldığı Akit Tarafın bu kararların ve belgelerin uygulanmasını yöneten mevzuatına uygun olur. Karar veya belgeye konunun icrai nitelik taşıdığını tasdik eden icra formu belgesi eklenir.

(4) Akit Taraflardan birinin kurumuna ödenmesi gereken birikmiş prim alacakları, diğer tarafın ülkesindeki iflas ve zorunlu tasfiyeye ilişkin her nevi usul dahilinde, bu Akit Tarafın ülkesindeki alacaklarla aynı sırada işlem görür.

Madde 36

Ödemede Kullanılacak Para

(1) Bu sözleşme uyarınca sağlanacak yardımlara ilişkin ödemeler, yetkili kurumun ödemeyi yaptığı Akit Tarafın para birimi ile yapılır ve bu şekilde yapılan ödeme, yetkili kurumu ödeme yükümlülüğünden tümüyle kurtarır.

(2) Bu sözleşme uyarınca Akit Taraflardan birinin yetkili kurumu diğer Akit Tarafın kurumunca sağlanan yardımlara ilişkin gider iadesine yönelik meblağları ödemekle yükümlü ise, borç ikinci tarafın parası ile ifade olunur. Birinci kurum Akit Taraflar arasında başka ödeme usulleri üzerinde anlaşma yoksa anılan para ile yapılan ödeme nedeniyle borçtan yasal olarak kurtulmuş sayılır.

Madde 37

Anlaşmazlıkların Çözümlenmesi

(1) Akit Tarafların yetkili makamları bu sözleşmenin yorumlanmasında ve uygulanmasında ortaya çıkan her türlü anlaşmazlıkların çözümlenmesinde bütün imkânlarını kullanacaklardır.

(2) Eğer bir anlaşmazlık, bu maddenin 1'inci fıkrasında belirtildiği biçimde çözümlenemezse, anlaşmazlık Akit Taraflardan birinin yetkili makamının talebi üzerine aşağıda belirtildiği şekilde oluşturulan Hakem Heyetine götürülür;

(a) Her Akit Taraf, anlaşmazlığın hakem heyeti tarafından giderilmesi ile ilgili başvurunun eline geçmesinden itibaren 6 ay içinde bir hakem tayin eder. İki hakem, Akit Taraflardan hakemini en son tayin etmiş olan tarafın bu tayin hakkında diğer tarafa bildirimde bulunduğu tarihi izleyen iki aylık süre zarfında, Akit Taraflardan biri veya diğerinin vatandaşı olmayan üçüncü bir hakem tayin eder;

(b) Akit Taraflardan biri belirtilen süre içinde hakem tayin etmezse, diğer taraf Uluslararası Adalet Divanı Başkanından veya Başkanın Akit Taraflardan birinin vatandaşı olması durumunda Başkan yardımcısından veya Akit Taraflardan birinin vatandaşı olmayan ve Başkan yardımcısından sonra gelen yargıçtan bir hakem tayin etmesini talep edebilir. Benzeri bir usul iki hakemin bir üçüncü hakem tayininde anlaşamamaları halinde de taraflardan biri veya diğerinin talebi üzerine uygulanmak üzere kabul edilir.

(3) Hakem Heyetinin her iki Akit Tarafı bağlayan kararı oy çokluğu ile alınır. Hakem Heyeti çalışma usul ve esaslarını kendisi belirler. Giderleri her iki Akit Tarafça eşit oranda üstlenilir.

BÖLÜM V

GEÇİCİ VE SON HÜKÜMLER

Madde 38

Geçici Hükümler

(1) Bu sözleşme, yürürlüğe girmesinden önceki bir dönem için hiçbir hak doğurmaz.

(2) Bu sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce bir Akit Tarafın mevzuatına göre geçen bir sigortalılık süresi, bu sözleşme hükümlerine göre doğan hakların belirlenmesinde değerlendirilir.

(3) Bu maddenin 1'inci fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla, bu sözleşme uyarınca bir hak, sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce gerçekleşmiş olan bir riskle ilgili olsa dahi, doğar.

(4) Yalnız bu sözleşme uyarınca ödenmesi gereken herhangi bir yardım, ilgilinin bu sözleşme hükümlerine uygun olarak talepte bulunması halinde, önceden tasfiye edilen haklar, bir toptan ödemeye yer verilmemiş olması kaydıyla, bu sözleşmenin yürürlük tarihinden geçerli olarak ödenecektir.

(5) Bu maddenin 4'üncü fıkrasında sözü edilen talep bu sözleşmenin yürürlük tarihinden itibaren iki yıl içinde yapılırsa, bu sözleşmeye göre doğan haklar, Akit Tarafların mevzuatlarındaki hakkın düşmesine veya zaman aşımına uğramasına ilişkin hükümleri, ilgili hakkında uygulanmaksızın, o tarihten itibaren kazanılır. İki yıl geçtikten sonra yapılan taleplerde ise talep tarihi esas alınır.

Madde 39

Onay ve Yürürlük

Bu sözleşme, tarafların onay belgelerini en kısa sürede, karşılıklı olarak teati edecekleri tarihten itibaren üçüncü ayı takip eden ayın birinci gününden itibaren yürürlüğe girecektir.

Madde 40

Sözleşmenin Yürürlük Süresi

(1) Bu sözleşme on 10 yıl süreyle yürürlükte kalacaktır.

Akit Taraflardan biri Sözleşmenin feshedilmesi ihbarını yapmadıkça onar 10'ar yıllık devreler halinde kendiliğinden uzatılmış sayılır.

(2) Akit Taraflardan biri, müteakip takvim yılının ilk gününden başlamak üzere, takvim yılının bitiminden en az üç 3 ay önce diğer Akit Tarafa yazılı ihbarda bulunarak Sözleşmeyi feshedebilir.

Madde 41

Kazanılmış ve Kazanılma Aşamasındaki Hakların Korunması

(1) Bu Sözleşmenin bir Akit Tarafça feshi halinde, Sözleşme uyarınca kazanılmış olan haklar geçerliliğini korur.

(2) Feshin hüküm ifade ettiği tarihten önce geçen sigortalılık süreleri çerçevesinde kazanılmış ve kazanılmak aşamasında olan yardım hakları fesih nedeniyle sona ermez ve bunlarla ilgili karar alınması amacıyla Akit Taraflar derhal görüşmelere başlarlar. Bu konuda ihtilaf olur ise 37 inci madde hükümlerine göre çözümlenir. Bu hakların ileriye yönelik korunması Sözleşme yoluyla veya böyle bir Sözleşme yoksa ilgili kurumun uyguladığı mevzuata göre belirlenir.

Bu Sözleşme 06.07.1999 tarihinde Ankara'da her üç metin de aynı derecede geçerli olmak üzere Türkçe, Romence ve İngilizce olarak düzenlenmiş ve imzalanmıştır.

Yorum farklılıklarında İngilizce metin referans kabul edilecektir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE ROMANYA ARASINDA İMZALANAN SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİNİN UYGULANMASINA İLİŞKİN İDARİ ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti ile Romanya arasında 6 Temmuz 1999 tarihinde Ankara'da imzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin 29. maddesi uyarınca her iki Tarafın yetkili makamları sözleşmenin uygulanmasına ilişkin aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır.

BÖLÜM I

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Tanımlar

(1) Bu İdari Anlaşmada kullanılan terimler ve deyimler aşağıdaki anlamdadırlar:

(a) "Sözleşme", Türkiye Cumhuriyeti ile Romanya arasında 6 Temmuz 1999 tarihinde Ankara'da imzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesini,

(b) "İdari Anlaşma", bu İdari Anlaşmayı,

(c)"İrtibat Kurumu" her iki Akit Taraf için, Sözleşmenin uygulanmasından sorumlu Kurumlar arasında koordinasyonu sağlayacak Kurumu, İfade eder.

(2) Sözleşmenin 1'inci maddesinde tanımlanan terimler, bu İdari Anlaşma bakımından aynı anlama sahiptirler.

Madde 2

İrtibat Kurumları

(a) Türkiye Cumhuriyeti için: Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı (SSKB),

(b) Romanya için:

1'inci Ulusal Emeklilik ve Diğer Sosyal Sigorta Hakları Sandığı (CNPAS),

2. Ulusal Sağlık Sigortası Kurumu (CNAS)

Madde 3

Sözleşmeyi Uygulayacak Kurumlar

Sözleşmenin uygulanmasından sorumlu olan kurumlar şunlardır;

(a) Türkiye Cumhuriyeti Bakımından;

(1) Tarım işçileri dahil, işçileri kapsayan mevzuatı ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 20'nci maddesine tabi olan Sandıklarla ilgili mevzuatı uygulayan; Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı - ANKARA

(2) Devlet Memur ve Hizmetlileri hakkındaki mevzuatı uygulayan; T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü-ANKARA

(3) Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar İle Tarımda Kendi Nam ve Hesabına Çalışanlar hakkındaki mevzuatı uygulayan; BAĞ-KUR Genel Müdürlüğü-ANKARA

(b) Romanya Bakımından;

(1) Çalışma ve Sosyal Dayanışma Bakanlığı (MMSS),

(2) Ulusal Emeklilik ve Diğer Sosyal Sigorta Hakları Sandığı (CNPAS),

(3) Ulusal Sağlık Sigortası Kurumu (CNAS),

Madde 4

Bir Akit Tarafın yetkili makamı, görevlendirilen İrtibat Kurumları ve sözleşmenin uygulamasından sorumlu Kurumlar ile ödemeden sorumlu Kurumlarda meydana gelebilecek herhangi bir değişikliği diğer tarafa bildirecektir.

Madde 5

Bu İdari Anlaşmanın 2'inci maddesinde belirtilen İrtibat Kurumları Sözleşme ve İdari Anlaşmanın uygulanması için gerekli formülerleri Türkçe ve Romence hazırlayıp gerektiğinde değişikliklerini yaparlar ve yetkili makamlara iletirler.

Madde 6

Yardımların Çakışması veya Fazlalığını Önleme- Sözleşmenin 6/1'inci Maddesinin Uygulanması

Bir çalışan veya onun aile bireyi, Akit Tarafların her ikisinin mevzuatına göre yardım talep etme hakkına sahipse, bu yardımlar sadece sigortalı olduğu Akit Tarafın mevzuatına göre verilecektir.

Madde 7

Mevzuat Tayinine İlişkin Formülerin Verilmesi

(1) Akit Tarafın Yetkili Kurumu, sözleşmenin 8.maddesine göre bir ücretli çalışanın veya kendi adına çalışan bir şahsın belirtilen süre için bu Akit Tarafın mevzuatına tabi olacağını belirten bir formüler düzenleyecektir.

(2) Sözleşmenin 8 inci maddesine istinaden uzayan görev süresi için, yetkili kurumun talebi üzerine yetkili makam, diğer akit tarafın yetkili makamından onay ister. Onay işlemini müteakip yetkili kurum onayın tarih ve sayısını

da belirten formüleri düzenler ve iki nüsha olarak diğer Akit Taraf yetkili kurumuna gönderir.

BÖLÜM II

SÖZLEŞMENİN ÖZEL HÜKÜMLERİNİN UYGULANMASI

Madde 8

Sigortalılık Sürelerini Birleştirme Kuralları

Sözleşmede öngörülen sigortalılık sürelerinin birleştirilmesine ilişkin işlemler aşağıdaki kurallara göre yapılacaktır;

(1) Akit Tarafların birinin mevzuatına göre çalışılan sürelere, diğer Akit Tarafın mevzuatına göre çalışılan süreler gerektiği kadar eklenir. Maluliyet, yaşlılık veya dul ve yetim aylığı veriliyorsa, her yetkili kurum bu sürelerin birleştirme işlemini diğer Akit Tarafta gerçekleştirilen hizmetleri de dikkate alarak ayrı ayrı yapar.

Hastalık ve analık ödenekleri ile ilgili olarak süre birleşimi ancak ilgilinin yardım talebinde bulunduğu akit taraf ülkesinde ücretli bir faaliyet icra etmesi halinde yapılır.

(2) Bir Akit Tarafın mevzuatına göre tamamlanan zorunlu sigortalılık süresi, diğer Akit Tarafın mevzuatına göre tamamlanan isteğe bağlı sigorta süresi ile çakışırsa, sadece zorunlu sigorta kapsamındaki süreler dikkate alınır.

(3) Sözleşmenin 13'üncü ve 21'inci maddelerinin uygulanmasında diğer Akit Taraf ülkede geçen sigortalılık sürelerinin bilinmesine ihtiyaç duyulursa, yetkili kurum bu süreleri gösteren onaylı formülerin gönderilmesini talep eder.

Madde 9

Yardım Talebinde Bulunma

(1) Sözleşmenin 2'inci maddesine göre, oturulan Akit Tarafın dışındaki Akit Tarafın mevzuatı uyarınca bir yardım alabilmek için, talepte bulunan sigortalı veya hak sahibi dilekçesini yetkili Kuruma veya bulunduğu tarafın yetkili kurumuna verecektir.

(2) Yetkili kurumun mevzuatına göre istenen tüm evraklar dilekçenin eki olarak gönderilecektir.

(3) Talepte bulunan sigortalı veya hak sahibi tarafından verilen bilgiler, yetkili kurum tarafından verilen ya da onaylanan belgelerle belgelendirilmek zorundadır.

(4) Dilekçenin verildiği Akit Tarafın Kurumu, diğer Akit Tarafın yetkili kurumunu bu dilekçenin içeriğinden 30 gün içerisinde haberdar etmek ve gerekli formülerleri göndermek zorundadır.

(5) Bu formülerler, yardımların sağlanabilmesi için gerekli olan ispatlayıcı belgelerin yerini tutacaktır.

(6) Dilekçeye ilişkin işlem, dilekçenin yetkili kuruma kayıt tarihinden itibaren, 90 günlük süre içerisinde yerine getirilir.

Madde 10

Yardımlarda Değişiklik Yapılması

Tekrar hesaplanma, iptal ya da yardımın durdurulması durumunda, bu kararı alan yetkili kurum, ilgili şahsa 30 gün içerisinde haber vereceği gibi, Akit Taraflardan diğerinin yetkili kurumuna da haber verecektir. Karar, yetkili kurumun uyguladığı mevzuatlara göre itiraz yollarını ve sürelerini de kapsamak zorundadır. İtiraz hakkı süreleri, kararın ilgiliye tebliğ tarihinden itibaren başlar.

Madde 11

Yardım Hakkının Yeniden Kazanılması

Yardım hakkını iptal eden sebeplerin ortadan kalkması ve ilgili şahsın diğer Akit Tarafta otururken veya bulunurken tekrar yardım hakkını kazanması halinde, yetkili kurumlar söz konusu yardımların tekrar sağlanabilmesi için gerekli bilgileri bir formüler aracılığı ile birbirlerine iletirler.

Madde 12

Yardımların Ödenme Şekli

(1) Akit Taraflardan birinin yetkili kurumu hak edilen yardımları sigortalı veya hak sahiplerine, Akit Taraflardan diğerinin veya üçüncü bir ülkenin sınırları içerisinde oturuyor olsalar dahi, ilgililere doğrudan yaparlar.

(2) Sözleşme hükümleri uyarınca sağlanacak yardımlara ilişkin ödemeler, ödemeyi yapan akit tarafın yetkili kurumunca o tarafın para birimi ile yapılacaktır.

(3) Sigortalı veya hak sahibi yardım talebinde bulunduğu sırada, diğer taraf ülkesinde veya üçüncü bir ülkede oturduğu takdirde, yetkili kuruma ikamet yerini ve yardımların hangi banka ve hesap numarasına yatırılacağını ödeme talebinde bulunurken bildirmek zorundadır

(4) Her iki tarafın yetkili kurumu, hak edilen yardımların hangi şekilde transfer edileceğine karar verecektir.

(5) Yardımların transferi ile ilgili harcamalar, tamamıyla yararlanan şahıslar tarafından karşılanacaktır.

(6) Aylık sahibi veya hak sahipleri, diğer taraf ülkede yada üçüncü ülkede oturuyorsa aylık aldığı ilgili Kuruma 12 ayda bir oturduğu ülkede yaşadığını belirten ve yetkili Devlet makamları tarafından onaylanan bir belgeyi gönderir.

BÖLÜM III

ÖZEL HÜKÜMLER

KISIM I

HASTALIK VE ANALIK YARDIMLARI

Madde 13

Sözleşmenin 14,15,16,17,26 ve 28. Maddelerinde Öngörülen

Yardımları Sağlayan Kurumlar

Sözleşmenin 14,15,16,17,26 ve 28. Maddelerinde Öngörülen Yardımları sağlayan kurumlar;

Türkiye için : Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı (SSKB)

Romanya için: Ulusal Emeklilik ve Diğer Sosyal Sigorta Hakları Sandığı, Ulusal Sağlık Sigortası Kurumu.

Madde 14

Sözleşmenin 14, 15 ve 16. Maddelerinin Uygulanması

(1) Sözleşmenin 14/1,2,3 ve 16/3'üncü fıkralarında anılan şahıslar, hastalık ya da analık yardımlarından yararlanabilmek için geçici olarak ikamet ettikleri yerin yetkili kurumuna bu haklara sahip olduklarını ispatlayan formüleri teslim ederler.

(2) İlgili şahsın isteği üzerine 1'inci fıkrada belirtilen formüler, şahsın mevzuatına tabi olduğu Yetkili Kurum tarafından doğrudan ya da geçici ikamet yerinin Yetkili Kurumu aracılığı ile düzenlenir.

(3) 1'inci fıkrada anılan yardımlara ait formülerin süresi 1 yıldan uzun süreli olamaz.

(4) Her hastalık ve analık yardım talebi için ilgili şahıs, yardım talebinin yapıldığı tarafın yetkili kurumunun yasalarına göre gerekli olan tüm belgeleri ibraz edecektir.

(5) 1'inci fıkrada belirtilen şahıslara hastanede tıbbi hizmetler sağlanırsa, geçici ikamet yerinin yetkili kurumu, masrafları karşılayan yetkili kuruma bir formüler ileterek hastaneye yatış ve ayrılış tarihlerini bildirir.

(6) Sözleşmenin 14/2 ve 16/3 fıkralarında belirtilen şahıslar, Akit Taraflardan birinin ülke sınırlarında acil müdahale ihtiyacı duyarlarsa, sağlık yardımlarına müstahak olduğunu gösteren formüleri ibraz etmek zorundadır. Aciliyet durumu, geçici ikamet edilen Akit Taraf ülkenin yasalarına göre tespit edilir. Şayet şahıs böyle bir formüler ibraz edemez ise, acil müdahale sağlanır ancak, sağlanan yardımların masraflarını doğrudan ödemek zorundadır.

(7) Sözleşmenin 15/1 fıkrasında belirtilen aile bireyleri, sigortalı kişinin Akit Taraf ülke sınırları içinde faaliyetinin devam ettiğine dair Yetkili Kurumu tarafından

onaylanan bir formülere dayanarak hastalık ve analık yardımlarından yararlanırlar.

(8) Sözleşmenin 15/2 fıkrasında belirtilen aile bireylerinin hastalık ve analık yardımlarından yararlanabilmeleri için formülerin düzenlenmesine gerek yoktur.

(9) Sözleşmenin 16/1 fıkrasında belirtilen aylık sahipleri ile aile bireyleri, sürekli ikamet ettikleri Akit Tarafın mevzuatına uygun olarak hastalık ve analık yardımlarından yararlanırlar. Aylık sahibinin sürekli ikamet ettiği Akit Taraf ülke sınırları içindeki Yetkili Kurum, diğer Akit Tarafın Yetkili Kurumuna aylık sahibini ve yardım haklarından yararlanacak aile bireylerini, hastalık ve analık yardım haklarının başladığı tarihin belirtildiği bir formüler düzenler.

(10) Akit taraflardan birinin mevzuatına göre aylık alan bir kimse ile aile bireyleri, diğer akit taraf ülke sınırları içinde sürekli ikamet ediyorlarsa, aylık ödeyen ülke nam ve hesabına hastalık, analık sigortasından yararlanma hakkı vardır.

Bu konuda, aylığı ödeyen ülke tarafından düzenlenen ve onaylanan formülerin sürekli oturulan ülke yetkili kurumuna gönderilmesi gerekmektedir.

(11) Sözleşmenin 15/1 ile 16/1,2'inci fıkralarında belirtilen kişilere sağlanan hastalık ve analık yardımları için, bu yardım hakkını belirleyen Yetkili Kurum, yardımları sağlayacak olan Akit Taraf sınırları dahilindeki yetkili kuruma bir formüler göndererek bu yardım hakkının durdurulduğunu bildirir.

Madde 15

Protezler, Büyük Cihazlar ve Büyük Masraf Gerektiren Sağlık Yardımları

(1) İş bu İdari Anlaşmaya ekli listelerde gösterilen protezlerin, büyük cihazların ve diğer büyük masraf gerektiren sağlık yardımlarının sağlanması, acil haller hariç, şahsın kayıtlı bulunduğu kurumun iznine bağlıdır.

(2) Yardımları sağlayacak olan kurum bu konu ile ilgili olarak bir formüler düzenler ve yardımların masraflarını karşılayacak olan Yetkili Kuruma gönderir.

Madde 16

İş Göremezlik Ödenekleri

(1) Sözleşmenin 18.maddesi hükümlerine uygun olarak parasal yardımlardan yararlanabilmek için, ilgili şahıs geçici olarak ikamet ettiği yerin Yetkili Kurumuna müracaat ederek kendisinin uyguladığı mevzuata uygun olarak düzenlenen bir geçici iş göremezlik raporunu sunar.

(2) Geçici ikamet yerinin yetkili kurumu, diğer Akit Tarafın Yetkili Kurumuna, derhal geçici iş göremezlik raporuna dayanarak düzenleyeceği bir formülerle geçici iş göremezlik durumu ve süresine ilişkin bilgi iletir.

(3) Ödeme, yetkili Kurum tarafından uygulanan mevzuata göre direkt olarak sigortalıya yapılır.

Madde 17

Gider İadesi

Sözleşmenin 14,15,16,17,26 ve 28. maddelerinde belirtilen şahıslara sağlanan yardımların masrafları, Akit taraflardan birinin irtibat kurumu aracılığı ile diğer Akit Tarafın irtibat kurumuna aşağıdaki dönemlerde bildirilir.

I. Dönem 01 Ocak – 30 Haziran,

II. Dönem 01 Temmuz – 31 Aralık,

Yukarıda belirtilen dönemlerde yapılan harcamaların ödenmesi için gerekli olan belgeler dönem bitiminden itibaren 6 aylık bir süre içinde gönderilir.

Bu ödeme talepleri irtibat kurumuna intikal tarihinden itibaren 6 aylık süre içinde gerçekleştirilir.

Masrafların ödeme talebi her irtibat kurumu tarafından masrafların tamamının karşılanması ya da iki irtibat kurumu arasındaki masrafların mahsubuna göre yapılır.

Yardımlardan dolayı doğan meblağların ödenmesi, bunların ödeme talebi tarihindeki ABD Doları karşılığı hesaplanarak yapılır.

Harcamaların ödemesi ile ilgili belgelerin reddi durumunda, bunlar taraflarca kararlaştırılan ödeme süresinin bitiminden önce bildirilecektir.

Yukarıda belirtilen dönemlerde işlem yapılmaması veya gecikmeli talep edilmesi, masrafların ödenmesini engellemez.

Madde 18

İş Göremezlik Derecesinin Tespiti

İş göremezlik derecesinin tespitini yapacak yetkili kurum, Akit Taraflardan diğerinin kurumundan aldığı tüm belgeleri, hastane raporlarını ve idari tüm bilgileri değerlendirecektir. İş göremezlik derecesinin tespiti, yetkili kurumca yaptırılır. Bundan doğan masraflar, kontrolü isteyen yetkili kurumca karşılanır

KISIM II

MALULİYET, YAŞLILIK VE ÖLÜM AYLIKLARI

Madde 19

Maluliyet, Yaşlılık, Dul ve Yetim Aylıkları

Maluliyet, yaşlılık, dul ve yetim aylıklarının sağlanması için bu İdari Anlaşmanın 8,9,10,11,12 nci maddeleri uygulanacaktır.

KISIM III

İŞ KAZASI VE MESLEKİ HASTALIKLAR

Madde 20

İş Kazası ya da Meslek Hastalığı Hakkında Kurumlar Arası Tutanak, Soruşturma ve Bilgi Alışverişi

(1) Bir iş kazası veya meslek hastalığı, yetkili olan akit taraflardan diğerinin ülkesinde ilk defa tıbbi olarak tespit edilirse, düzenlenecek olan iş kazası

veya meslek hastalığı tutanağı yetkili kurumun uyguladığı yasa hükümlerine göre düzenlenir. İş kazası veya meslek hastalığının ilk defa tıbbi olarak tespit edildiği akit tarafın uyguladığı yasa hükümlerine atıfta bulunulamaz.

(2) İş kazası veya bir meslek hastalığının ilk defa tıbbi olarak tespit edildiği akit taraf kurumu yetkili kuruma gerekli bütün bilgi ve belgeleri verecektir.

(3) Tıbbi tedavinin bitiminde yetkili kuruma diğer sağlık raporları ile birlikte hastanın son durumu hakkındaki sağlık raporu da yollanacaktır.

Madde 21

İş Kazası veya Tıbben Teşhis Edilmiş Meslek Hastalığında İş Göremezlik Derecesinin Tespiti

(1) Sözleşmenin 25, 26 ve 27'nci maddelerinde öngörülen şartlarda, iş göremezlik derecesinin tespiti ve yardım hakkının olup olmadığının değerlendirilebilmesi veya toplam değerinin tespit edilebilmesi amacıyla, Akit Taraflardan iş kazasının meydana geldiği ya da meslek hastalığının ilk defa tespit edildiği sırada mevzuatı geçerli olan diğer Taraf yetkili kurumuna önceden veya sonradan tespit edilen iş göremezlik derecesine bakılmaksızın, diğer akit taraf mevzuatına tabi iken maruz kaldığı tüm iş kazalarına ya da meslek hastalıklarına ilişkin tüm bilgileri vermek zorundadır

(2) Yetkili kurum, yardım hakkının doğabilmesi ve alacağı yardım miktarının belirlenmesi için uyguladığı mevzuata göre bu durumlardan dolayı doğan iş göremezlik derecelerini de değerlendirecektir.

(3) Yetkili kurum, gerekli gördüğü bilgileri alabilmek için, diğer tüm yetkili kurumlara başvurabilecektir

(4) İş kazası veya meslek hastalıklarından dolayı iş göremezlik derecesinin tespitinde işbu Anlaşmanın 18.maddesinde yer alan hükümler de uygulanacaktır.

Madde 22

İş Kazası veya Meslek Hastalığının Özelliklerine İtiraz

(1) Yetkili kurum, Sözleşmenin 26 ve 27'nci maddelerinde öngörülen hallerde iş kazası veya meslek hastalığının özelliklerine itirazda bulunursa, bu konu hakkında sağlık yardımını sağlayan sürekli yada geçici oturulan yerdeki kuruma en kısa zamanda bilgi verecektir. Dolayısıyla bu yardımlar, hastalık sigortasından yararlanıldığı şekilde yapılacak ve yardımlar bu ad altında, İdari Anlaşmanın 9'uncu maddesinde öngörülen belgelerin sunulması halinde, sağlanmaya devam edilecektir.

(2) İş kazaları ya da meslek hastalıkları hakkındaki itiraza ilişkin kesin bir karar verilirse, yetkili kurum sağlık yardımını sağlayan sürekli yada geçici oturulan yerdeki kuruma en kısa sürede bilgi verecektir. Kaza veya hastalığın, iş kazası veya meslek hastalığı ile ilgili olmadığı tespit edilmiş olsa bile, bu kurum

sağlık yardımı almaya hak kazanmış olan sigortalı çalışana sağlık yardımlarını sağlamaya devam edecektir. Aksi takdirde ilgili şahsın hastalık yardımı başlığı altında yararlandığı sağlık yardımları iş kazası veya meslek hastalığı yardımı olarak değerlendirilecektir.

BÖLÜM IV

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 23

(1) Sözleşmenin ya da İdari Anlaşmanın uygulanması sırasında meydana gelebilecek her hangi bir sorunun incelemesi ve çözülebilmesi için, ortak bir Türk- Romen Çalışma Komitesi kurulacaktır.

(2) Yetkili kurumların temsilcileri tarafından organize edilen bu Ortak Çalışma Komitesi düzenli ve dönüşümlü olarak, Ankara ve Bükreş'te bir araya geleceklerdir.

Madde 24

Haksız Yere Ödenen Miktarların Geri Alınabilmesi İçin

Karşılıklı İdari Yardımlaşma

(1) Akit taraflardan birinin kurumu, haksız yardım alan bir şahıs hakkında dava açmaya karar verirse, şahsın sürekli olarak oturduğu yerdeki kurum, diğer kuruma her türlü yardımı sağlayacaktır.

(2) Şahsın oturduğu yerdeki kurum, fazladan ödenen meblağı, ilgili şahsa yapacağı ödemelerden kesebilecektir. Bu kurum, kesilen meblağı alacaklı kuruma transfer edecektir.

(3) Kurum, Akit Taraflardan diğerinin kurumu aracılığıyla, haksız bir ödeme yapmış ve bu ödemelerin geri alınmasına imkan kalmamışsa, söz konusu meblağ usulsüz elde edilmemiş olduğu sürece, ödemeyi yapan diğer kurumun sorumluluğunda kalacaktır.

Madde 25

(1) Akit Tarafların İrtibat Kurumları, Sözleşmeye dayanarak, her takvim yılında ilgili şahıslara yapılan ödemeler ve yardımlara ilişkin karşılıklı istatistiki bilgi alış verişinde bulunacaklardır. Bu bilgiler, toplam ödenen yardım meblağı ile bu yardımlardan yaralanan ilgili şahısların sayısını da kapsayacaktır.

(2) İdari Anlaşmanın 3'üncü maddesinde belirtilen kurumlar uygulamada birbirlerine yardımcı olurlar.

Madde 26

Yetkili Makamlar diplomatik kanallar aracılığı ile birbirlerine İdari Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için aranan yasal gerekliliklerin gerçekleştiğini bildirirler. Son bildirinin tarihi, İdari Anlaşmanın yürürlüğe girme tarihi olarak kabul edilecektir.

İdari Anlaşma sözleşmenin geçerlilik süresince yürürlükte kalacaktır.

Bu İdari Anlaşma, bütün metinleri eşit derecede geçerli olan Türkçe, Romence ve İngilizce 2 asıl nüsha halinde, 30 Mayıs 2003 tarihinde Bükreş'te imzalanmıştır. Herhangi bir yorum farklılığında İngilizce metin geçerli kabul edilecektir.

İDARİ ANLAŞMA EKİ LİSTE PROTEZLER, BÜYÜK CİHAZLAR VE BÜYÜK MASRAF GEREKTİREN SAĞLIK YARDIMLARI LİSTESİ

a) Protez, Ortez, KBB alanında ve görme bozuklukları için protez cihazları,

b) Ortopedik ayakkabı,

c) Estetik ve düzeltici operasyonlarda gerekli olan cihazlar,

d) Gözlük,

e) Hareketli ve sabit diş protezleri,

f) Yürüme aletleri ile hasta arabaları,

g) a,b,c,d,e ve f'de belirtilen cihazların değiştirilmesi ve yenilenmesi,

h) Kaplıcalarda tedavi hizmeti,

i) Ürolojik malzeme ,

j) Büyük masraf gerektiren başka sağlık yardımları (kronik, onkolojik rahatsızlıkların tedavisi; organ nakli, diyaliz tedavisi, bilgisayarlı tomografi, nükleer magnetik rezonans (MR), sintigrafi, anjiografi ve başka yüksek maliyetli tetkikler)

Yukarıda anılan sağlık yardımları için "acil durumlar hariç" taraflar birbirinden izin alacaktır.

EK: 4/10
TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE ÇEK CUMHURİYETİ ARASINDA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

İmza Tarihi: 28.06.2001

Resmi Gazete Tarihi: 28.04.2004

Resmi Gazete No: 25446

Yürürlülük Tarihi: 01.01.2005

Türkiye Cumhuriyeti ile Çek Cumhuriyeti; (bundan sonra akit taraflar olarak anılacaktır) sosyal güvenlik alanında iki Devlet arasındaki ilişkileri düzenlemek amacıyla, aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

BÖLÜM I

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Tanımlar

(1) Bu Sözleşmenin uygulanmasında :

(a) "Mevzuat" 2'nci maddede belirtilen sosyal güvenlik rejimleri ve kollarına ilişkin kanun, tüzük ve yönetmelikleri,

(b) "Yetkili Makam" Türkiye Cumhuriyeti bakımından; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile diğer ilgili Bakanlıkları, Çek Cumhuriyeti bakımından; Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığını,

(c) "Yetkili Kurum" 2'nci maddede belirtilen mevzuatların uygulanmasından sorumlu kurum veya kurumları,

(d) "Kurum" 2'nci maddede belirtilen mevzuatların tamamını veya bir kısmını uygulamakla görevli makam ya da kurumu,

(e) "Sigortalı" 2'nci maddede belirtilen mevzuatların uygulandığı ve uygulanmış olduğu kimseyi,

(f) "Sigortalılık Süresi" Sigorta primi veya kesenek ödenmiş yada ödenmiş sayılan süreleri,

(g) "Aylık ve Yardım" 2'nci maddede belirtilen mevzuatlarda öngörülen herhangi bir aylık, gelir ve yardımı,

(h) "Ayni Yardım" nakdi yardımlar dışındaki sağlık yardımı ve hizmetlerini,

(i) "Oturma" Sürekli bulunulan yeri,

(j) "Bulunma" Geçici bulunulan yeri,

(k) "Aile Bireyi" Yetkili kurumca uygulanan mevzuata göre aile bireyi olarak tanımlanan veya öyle kabul edilen kimseleri,

(l) "Hak sahibi" Aylık ve yardımlar hangi mevzuata göre yapılıyorsa, o mevzuata göre haksahibi olarak tanımlanan veya öyle kabul edilen kimseleri, ifade eder.

(2) Bu maddede tanımlanmayan herhangi bir terim, uygulanacak mevzuatta hangi anlamda kullanılmış ise, o anlamı ifade eder.

Madde 2

Maddi Uygulama Alanı

(1) Bu Sözleşme;

A- Çek Cumhuriyeti bakımından;

(1) Hastalık sigortasını,

(2) Sağlık sigortasını,

(3) Emeklilik sigortasını,

(4) İş kazası ve meslek hastalıklarını,

(5) Devlet sosyal yardımı (ölüm ve çocuk yardımını),

(6) İşsizlik sigortasını

düzenleyen mevzuata uygulanır.

B-Türkiye Cumhuriyeti bakımından;

(1) İşçileri kapsayan Sosyal Sigortalar Kanunu ile Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununu (malüllük, yaşlılık, ölüm,işkazası ve meslek hastalıkları, hastalık ve analık)

(2) Devlet memurlarının emeklilik haklarını düzenleyen Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununu (malüllük, yaşlılık ve ölüm)

(3) Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununu (malüllük, yaşlılık ve ölüm)

(4) 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 20'nci maddesine tabi olan sandıklarla ilgili mevzuatı. (malüllük, yaşlılık, ölüm, iş kazası ve meslek hastalıkları, hastalık ve analık)

(5) Bir hizmet akdine tabi olarak çalışan sigortalılar açısından uygulanan İşsizlik Sigortası Kanununu

(2) 3' üncü fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bu sözleşme 1'inci fıkrada belirtilen mevzuatı değiştiren, yeniden düzenleyen veya bu mevzuat yerine geçen ya da bu mevzuata ek hükümler getiren her türlü mevzuata da uygulanır.

(3) Bu sözleşmenin yeni bir sosyal güvenlik rejimine veya yeni bir sosyal sigorta koluna dair mevzuata uygulanması, taraflar arasında bu amaçla ek bir sözleşme imzalanması yolu ile gerçekleştirilir.

Madde 3

Kişisel Uygulama Alanı

Bu sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça, bu sözleşme hükümleri, her iki Akit Taraf mevzuatından birine veya her ikisine evvelce tabi olmuş bulunan veya Akit

Taraflardan birinin mevzuatına halen tabi olan kişiler ve bunların aile bireyleri ile hak sahiplerine uygulanır.

Madde 4

İşlem Eşitliği

Bu sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça, Akit Taraflardan birinde oturan ve kendilerine bu sözleşme hükümleri uygulanan kimseler, oturdukları Akit Tarafın mevzuatının sağladığı haklardan, o Akit Tarafın vatandaşları ile aynı koşullar dahilinde yararlanırlar.

Madde 5

Yardımların İhracı

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre elde edilen yardımlar, bu sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, 3 ‘ üncü madde kapsamında bulunan kimselerin diğer Akit Taraf ülkesinde veya Akit Taraf ülkeleri dışında üçüncü bir ülkede oturmaları halinde de aynen ödenir.

Madde 6

Yardımların Birleşmemesi

(1) Bir yardımın diğer sosyal güvenlik yardımlarıyla veya bir kazançla birleşmesi halinde, Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımın azaltılması, durdurulması veya kesilmesi gerekiyorsa, diğer Akit Tarafın mevzuatı gereğince sosyal güvenlik yardımlarına hak kazanılmış olması veya diğer Akit Taraf ülkesinde bir kazanç elde edilmesi halinde de benzer hükümler uygulanır.

(2) Bu maddenin 1’inci fıkra hükümleri her iki tarafın yetkili kurumlarınca 19 ve 24/b maddelerine göre çakışan malüllük, yaşlılık ve ölüm aylıkları ile meslek hastalığı yardımlarına uygulanmaz.

BÖLÜM II

UYGULANACAK MEVZUAT

Madde 7

Genel Kurallar

Bu sözleşmede aksine bir hüküm yoksa;

(1) Bir taraf ülkesinde ücretli çalışanlar, bu çalışmaları ile ilgili olarak, kendilerinin diğer taraf ülkesinde oturmaları ya da işverenin veya işverenin işyeri merkezinin diğer taraf ülkesinde bulunması halinde dahi, çalıştıkları taraf ülke mevzuatına tabi olur.

(2) Faaliyetini bir taraf ülkesinde icra eden bağımsız çalışan, diğer taraf ülkede otursa dahi, faaliyetini yürüttüğü taraf ülke mevzuatına tabi olur.

Madde 8

Geçici Görevlendirme

Akit Taraf ülkesinde istihdam edilen bir ücretli çalışan, işvereni tarafından belirli bir işin ifası için diğer Akit Taraf ülkesine geçici görevli olarak gönderilirse, bu kimse aynı işverenin ücretli çalışanı sıfatını koruduğu takdirde, 24 ayı geçmemek koşulu ile birinci Akit Taraf ülkesinin mevzuatına tabi olur.

Madde 9

Uluslararası Taşımacılık İşletmeleri Personeli

(1) Bir işyerinin, başkası hesabına veya kendi adına uluslararası yolcu veya mal taşımacılığı yapan ve işyeri merkezi diğer Akit Taraf ülkesinde bulunan, dolaşan veya sefer yapan personelinden olan kimse, bu Akit Tarafın mevzuatına tabi olur.

(2) Anılan işyerinin merkezinin bulunduğu taraf dışındaki Akit Taraf ülkesinde bir şube veya daimi temsilciliği tarafından çalıştırılan kimse bu şube veya daimi temsilciliğin bulunduğu tarafın mevzuatına tabi olur.

Madde 10

Gemi Adamları

Akit Taraflardan birinin bayrağını taşıyan gemide çalışanlar ve gemi adamları, bu Akit Tarafın mevzuatına tabi olurlar.

Madde 11

Diplomatik Misyonlar ve Konsolosluk Görevlileri

(1) Akit Taraf ülkelerden birinin diplomatik misyon ve konsolosluk görevlileri, gönderen Akit Tarafın mevzuatına tabi olurlar.

(2) Mahallinden istihdam edilen özel personel görevlileri, bulunulan Akit Tarafın mevzuatına tabidirler. Ancak, bu kimseler istihdam eden ülkenin vatandaşı iseler, işe alındıkları tarihi takip eden üç ay içerisinde, istihdam eden tarafın mevzuatının uygulanmasını tercih edebilirler.

Madde 12

Kamu Görevlileri

Akit Taraflardan birinin memurları veya benzeri personelleri kendilerini çalıştıran idarenin bağlı olduğu taraf ülkenin mevzuatına tabi olurlar.

Madde 13

İstisnalar

İşveren ve sigortalılarının müşterek ya da kendi nam ve hesabına çalışanların şahsi talepleri üzerine; Akit Tarafların yetkili makamları ya da bu makamlarca yetkili kılınan

kurumlar; bir kimse veya kişi grupları hakkında uygulanacak mevzuat bakımından bu sözleşmenin 7-12 inci maddelerindeki istisnalar üzerinde anlaşabilirler.

BÖLÜM III

ÖZEL HÜKÜMLER

KISIM I

HASTALIK VE ANALIK YARDIMLARI

Madde 14

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

Eğer bir Akit Tarafın mevzuatı uyarınca bir yardım hakkının elde edilmesi, sürdürülmesi veya yeniden kazandırılması için belirli bir sigorta süresine ihtiyaç varsa, bu durumda yetkili kurum, diğer Akit Tarafın mevzuatına göre kazanılmış ve çakışmayan benzer sigorta sürelerini, gerektiği kadarıyla dikkate alır.

Madde 15

Yardımların Sağlanması

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatı uyarınca yardım hakkını elde etmiş bir kimse, diğer Akit Taraf ülkesinde şu hakları elde edecektir;

- Eğer söz konusu kişinin sağlık durumu bu yardımların hemen verilmesini gerektiriyorsa, sadece gerektiği kadarıyla diğer Akit Taraf kurumu tarafından orada sigortalıymış gibi verilen sağlık yardımları,
- İlk Akit Tarafın yetkili kurumundan kendi mevzuatına göre doğrudan sağlanan nakdi yardımlar.

(2) Ayni yardımlar, 1 inci paragrafta belirtilen gerekliliğin dışında, ilk Akit Taraf yetkili kurumunun onayı ile diğer Akit Taraf ülkesinde sağlanabilir.

(3) Yardıma hak kazanan kişinin sağlığı ve hayatı için risk taşıyan gerekli ve acil durumlar hariç olmak üzere, protez uygulamaları ve diğer büyük maliyetli sağlık yardımları daima ilk Akit Taraf yetkili kurumunun muvafakati şartına bağlıdır.

Madde 16

Aylık Sahiplerinin Sağlık Sigortası ve Yardımları

Akit Taraflardan birinin veya her birinin aylık sisteminden bir aylık almakta olan kişiler, ülkesinde ikamet ettikleri Akit Tarafın sağlık sigortası mevzuatına tabi olurlar. Aynı zamanda, sadece ikinci Akit Taraf mevzuatına göre bağlanmış bulunan bir aylık, birinci Akit Tarafın aylığı gibi kabul edilir.

Madde 17

Ayni Yardım Masraflarının Geri Ödenmesi

(1) Bir Akit Tarafın yetkili kurumu, idari masraflar hariç olmak üzere 15 inci madde uyarınca sağlanan sağlık yardımı masraflarını diğer Akit Taraf kurumuna öder.

(2) Yetkili kurum tarafından geri ödenmesi istenilen masrafların tutarı, yardımı sağlamış olan kurum tarafından kendi sigortalılarına uyguladıkları fiyatlara göre tespit edilir.

(3) Yetkili kurumlar, yardımların temini ile teknik hususlar ve Akit Tarafların kurumları arasındaki masraf iadesi ile ilgili bağlayıcı yöntemler konusunda mutabakata varırlar. İdari işlemlerin kolaylaştırılması amacıyla tüm vakalar için veya vakaların belirli bir grubu için, belirli şahsi durumlarda şahsi geri ödemeler yerine toplam ödemeler yapmak için de mutabakata varabilirler.

KISIM II

MALÜLLÜK, YAŞLILIK VE ÖLÜM AYLIKLARI

Madde 18

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanma hakkı bir sigortalılık süresinin tamamlanmış olması koşuluna bağlı ise, bu mevzuatı uygulayan kurum, diğer Akit Tarafın mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık sürelerini aynı zamana rastlamamak kaydı ile kendi mevzuatına göre geçmiş süreler gibi değerlendirir.

İlgilinin, bu maddenin uygulanması sonucu yardıma hak kazanamadığı durumlarda taraflar, sosyal güvenlik sözleşmesi imzalamış bulundukları üçüncü bir ülkedeki sigortalılık sürelerini de, aynı zamana rastlamamak koşulu ile birleştirirler.

(2) Çek ve Türk mevzuatına göre sigortalılık sürelerinin geçiş metodu, İdari Anlaşmada belirtilecektir.

Madde 19

Yardımların Hesaplanması

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanma hakkı 18 inci madde hükmü uygulanmaksızın kazanılıyorsa, bu tarafın yetkili kurumu ödenmesi gereken yardım miktarını yalnız bu tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerini dikkate alarak belirler.

(2) İlgili kimse Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlara ancak 18 inci madde hükümlerinin uygulanması suretiyle hak kazanıyor ise, bu tarafın yetkili kurumu yardımları aşağıda belirtildiği şekilde hesaplar.

(a) Yetkili kurum, her iki Akit Tarafın mevzuatlarına göre geçen bütün sigortalılık sürelerini yalnız kendisinin uyguladığı mevzuata göre geçmiş gibi değerlendirerek nazari miktarı hesaplar.

(b) Bununla birlikte, miktarı sigortalılık sürelerinin uzunluğuna bağlı olmayan yardımlar söz konusu ise, bu miktar (a) bendinde sözü edilen nazari miktar olarak kabul edilir.

(c) Yetkili kurum daha sonra bu fıkranın (a) veya (b) bendine göre hesaplanan nazari tutarın, uyguladığı mevzuata göre geçen sigortalılık süreleri

uzunluğunun, riskin meydana gelmesinden önce her iki Akit Tarafın mevzuatlarına göre geçen sigortalılık süreleri toplamı uzunluğuna olan oranını, fiili tutar olarak belirler. Bu, ilgiliye ödenecek tutardır.

(3) Yardımların hesabında dikkate alınacak ortalama kazanç, yetkili kurumun kendi mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık süreleri içinde elde edilen kazançlara göre belirlenir.

Madde 20

Bir Yıldan Az Sigortalılık Süreleri

(1) 19'uncu madde hükümlerine bakılmaksızın, bir Akit Tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerinin toplam uzunluğu bir yılı bulmuyorsa ve yalnız bu süreler dikkate alındığında bu mevzuata göre hiçbir hak doğmuyorsa, bu tarafın kurumu anılan sürelere göre yardım sağlamak zorunda değildir.

(2) Bu durumda, diğer Akit Taraf ülke yetkili kurumu, bu maddenin 1'inci paragrafında belirtilen süreleri kendi mevzuatına göre geçmiş süreler gibi değerlendirerek, aylığı hesaplar.

Madde 21

Özel Hüküm

(1) Türk mevzuatına göre yardım hakkının kazanılması şartlarının tespitinde, diğer Akit Taraf ülkedeki ilk işe başlama tarihi dikkate alınır.

(2) Çek mevzuatına göre; 18 yaşına gelmeden önce tam malûl olan ve gerekli sigortalılık süresi bulunmayan kişiler için tam malûliyet aylığına hak kazanma şartı; Çek Cumhuriyeti topraklarında sürekli olarak ikamet ediyor olmaktır.

KISIM III

ÖLÜM YARDIMI

Madde 22

Ölüm Yardımı

(1) Ölüm yardımlarının sağlanması, her iki Akit Tarafın ilgili mevzuatına göre uygulanır.

(2) Bu Sözleşmenin uygulanmasında, her iki Akit Tarafın mevzuatı uyarınca bir ölüm yardımı hakkı varsa, yardım sadece ölüm olayının gerçekleştiği Akit Tarafın mevzuatına göre ödenir.

KISIM IV

MESLEK HASTALIKLARI VE İŞ KAZALARI

Madde 23

Her İki Akit Taraf Ülkesinde Aynı Riske Maruz Kalma

(1) Meslek hastalığına tutulan kimse, her iki Akit Taraf ülkesinde bu hastalığa neden olabilecek bir işte çalışmışsa, bu kimsenin veya hak sahiplerinin talep

edebilecekleri yardımlar, duruma göre bu maddenin 2'nci ve 4' üncü fıkraları hükümleri dikkate alınarak- koşullarını en son yerine getirdikleri Akit Tarafın mevzuatına göre sağlanır.

(2) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre meslek hastalığı yardımlarından yararlanma hakkı, hastalığın ilk kez bu ülkenin kendi topraklarında meydana gelmiş olması koşuluna bağlı bulunuyorsa, bu koşul, bu hastalığın ilk kez diğer Akit Tarafın ülkesinde meydana gelmiş olması halinde de yerine getirilmiş sayılır.

(3) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre meslek hastalığı yardımlarından yararlanma hakkı, hastalığın, böyle bir hastalığa neden olabilecek son faaliyetin sona ermiş olmasından sonra belirli bir süre içerisinde meydana gelmiş olması koşuluna bağlı bulunuyorsa, bu tarafın yetkili kurumu, diğer Akit Tarafın ülkesinde icra edilen benzer nitelikteki faaliyetleri, bu faaliyetler kendi mevzuatına göre icra edilmiş gibi değerlendirir.

(4) Akit Taraflardan birinin mevzuatı, doğrudan veya dolaylı olarak yardım hakkını meslek hastalığının meydana gelmesine yol açan bir faaliyetin belirli bir süre zarfında icra edilmiş olması koşuluna bağlıyorsa, o tarafın yetkili kurumu, birleştirme işleminin yapılmasında, böyle bir faaliyetin diğer Akit Tarafın ülkesinde icra edildiği süreleri de değerlendirir.

Madde 24

Meslek Hastalığının Ağırlaşması

Akit Taraflardan birinin mevzuatına uygun olarak meslek hastalığı nakdi yardımı alan sigortalının diğer taraf ülkesinde oturduğu sürede bu hastalığı ağırlaşırsa, aşağıdaki kurallar uygulanır.

(a) Meslek hastalığına tutulan kimse ikinci Akit Tarafın mevzuatına göre anılan hastalığa neden olacak veya hastalığı ağırlaştıracak bir faaliyet icra etmemişse, birinci Akit Tarafın yetkili kurumu, uyguladığı mevzuat hükümlerine göre ağırlaşmayı nazara alarak nakdi yardım sağlar.

(b) Sigortalı şahıs böyle bir faaliyeti ikinci taraf mevzuatına göre icra etmişse, birinci Akit Tarafın yetkili kurumu, ağırlaşmayı nazara almaksızın uyguladığı mevzuata göre, nakdi yardım sağlar. ikinci Akit Tarafın yetkili kurumu ise kendi mevzuatına göre ilgilinin ağırlaşmadan sonraki durumuna göre hesaplanacak yardım miktarı ile ağırlaşmadan önce ödenmesi gereken nakdi yardım miktarı arasındaki farkı öder.

Madde 25

Ayni Yardımlar

Ayni yardımların temini ve masrafların iadesi, Hastalık ve Analık Yardımları ile ilgili III. Bölüm, I. Kısımdaki hükümlerine göre yapılır.

KISIM V

İŞSİZLİK YARDIMLARI

Madde 26

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanma hakkı sigortalılık sürelerinin tamamlanması koşuluna bağlı bulunuyorsa, bu tarafın yetkili kurumu, diğer Akit Tarafın mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık sürelerini aynı zamana rastlamamak koşulu ile değerlendirir.

(2) Yardımların miktarı, süresi ve ödeme şekli yardımı yapan yetkili kurumun geçerli mevzuatına göre belirlenir.

KISIM VI

AİLE YARDIMLARI

Madde 27

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre aile yardımlarından yararlanmak için sigortalılık sürelerinin tamamlanması gerekiyorsa, yetkili kurum, diğer Akit Taraf mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerini aynı zamana rastlamamak koşulu ile sanki bu süreler kendi mevzuatına göre geçmiş gibi değerlendirir.

Madde 28

Aile Yardımlarının Sağlanması

(1) Aile yardımlarının sağlanması, her iki Akit Tarafın ilgili mevzuatına göre uygulanır.

(2) Bu Sözleşmenin uygulanmasında, her iki Akit Tarafın mevzuatı uyarınca bir aile yardımı hakkı varsa, yardım sadece kişinin ikamet ettiği Akit Tarafın mevzuatına göre ödenir.

BÖLÜM IV

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 29

İdari Önlemler ve İşbirliği

(1) Akit Tarafların yetkili makamları:

(a) Bu sözleşmenin uygulanmasında gerekli idari önlemleri belirlerler.

(b) Bu sözleşmenin uygulanmasında alınan önlemler konusunda birbirlerine mümkün olan en kısa zamanda gerekli bilgileri verirler ve bu sözleşmenin uygulanmasını etkilediği ölçüde ulusal yasalarında yapılan değişiklikleri bildirirler.

(c) Bu sözleşmenin uygulanmasını kolaylaştırmak üzere irtibat kuruluşları tesis ederler.

(2) Bu sözleşmenin uygulanmasına ilişkin her sorun için Akit Tarafların yetkili makamları ve kurumları sanki bu sorunlar kendi ulusal yasalarını etkiliyormuş gibi birbirlerine yardımcı olurlar. Bu idari yardımlaşma parasız yapılır.

(3) Bir Akit Taraf ülkesinde oturan veya bulunan kimselerin iş göremezlik durumlarının tespit edilebilmesi için bir taraf mevzuatına göre öngörülen tıbbi kontroller, yetkili kurumun talebi üzerine, oturma veya bulunma yerindeki kurum tarafından karşılıksız masraf iadesi olmaksızın yapılır.

(4) Bu sözleşme uyarınca bir Akit Tarafa diğer Akit Tarafça hakkında bildiride bulunulan kişilere ilişkin her nevi bilgi, bu sözleşmenin uygulanmasında gizlilik değeri taşır ve ancak bu sözleşmenin ve onun uygulandığı mevzuatın uygulanmasında kullanılabilir.

Madde 30

Dillerin Kullanılması

(1) Bu sözleşmenin uygulanmasında Akit Tarafların makamları ve kurumları, kendi dilleri veya İngilizce ile haberleşirler.

(2) Bir dilekçe veya belge diğer tarafın resmi dili veya İngilizce ile yazılmış olduğu gerekçesiyle reddolunamaz.

Madde 31

Giderlerden ve Tasdikten Bağışıklık

(1) Bir Akit Tarafın mevzuatına göre ibraz olunan evrak veya diğer belgeler harç, damga resmi, konsolosluk veya yönetime ilişkin giderlerden tamamen veya kısmen bağışıksa, bu bağışıklık diğer tarafın mevzuatına göre veya bu sözleşme uyarınca ibraz olunan evrak veya diğer belgelere de uygulanır.

(2) Bu sözleşmenin uygulanmasında ibraz edilecek her türlü belge, Elçilik ve Konsolosluk Makamlarının tasdikinden bağışıktır.

Madde 32

Bir Talep veya İtiraz Başvurusunun Verilmesi

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre bu Akit Tarafın bir kurumuna belli bir süre zarfında gönderilmesi gereken talepler, başvurular veya itirazlar, bunların diğer Akit Tarafın bir kurumuna aynı süre içinde verilmiş olması halinde, birinci tarafın kurumuna verilmiş sayılır.

(2) Bir Akit Tarafın geçerli mevzuatına göre verilmiş bir talep, ikinci Akit Tarafın geçerli mevzuatına göre verilen bir talep olarak kabul edilir. Şayet talepte bulunan kişi Akit Taraflardan birinin geçerli mevzuatına göre yaşlılık yardımının ertelenmesini isterse, bu talep diğer Akit Tarafça dikkate alınarak işlem yapılır.

Madde 33

Üçüncü Kişinin Sorumluluğu

Bir kimse Akit Taraflardan birinin mevzuatı uyarınca diğer Akit Tarafın ülkesinde meydana gelen veya meydana gelmesine neden olunan bir zarar-ziyan için yardım görmekte ise, yardımları ödemekle yükümlü kurumun zararı tazmin etmekle yükümlü üçüncü kişilere karşı hakları aşağıdaki şekilde düzenlenir;

(a) Yardımları ödemekle yükümlü kurum kendisine uygulanan mevzuat uyarınca, yararlanıcının üçüncü kişiye karşı sahip olduğu haklarda onun yerine geçer ve diğer Akit Taraf bu yerine geçmeyi tanır.

(b) Yardımları ödemekle yükümlü kurum üçüncü kişiye karşı doğrudan rücu hakkına sahipse, diğer taraf bu hakkı tanır.

Madde 34

Haksız Yere Ödenen Miktarların Geri Alınması

Akit Tarafların kurumları muhtemel fazla ödemeleri mevzuatlarının öngördüğü şekilde karşılıklı anlaşma yoluyla çözümlerler.

Madde 35

Ödemede Kullanılacak Para

İş bu Sözleşmeden doğan haklar ve diğer Akit Tarafa yapılacak ödemeler konvertıbl (serbest) döviz ile gerçekleştirilir.

Madde 36

Anlaşmazlıkların Çözümlenmesi

(1) Bu Sözleşmenin uygulanması ile ilgili olarak çıkacak anlaşmazlıklar, Akit Tarafların yetkili makamları ile karşılıklı anlaşma yoluyla çözümlenir.

(2) Herhangi bir anlaşmazlık halinde, anlaşmazlık bu maddenin birinci fıkrasında belirtildiği şekilde çözümlenemezse, Akit Taraflar konuyu 6 ay içerisinde anlaşma yoluyla çözümlerler.

BÖLÜM V

GEÇİCİ VE SON HÜKÜMLER

Madde 37

Geçici Hükümler

(1) Bu sözleşme, yürürlüğe girmesinden önceki bir dönem için hiçbir hak doğurmaz.

(2) Bu sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce Akit Tarafların mevzuatına göre geçen bir sigortalılık süresi, bu sözleşme hükümlerine göre doğan hakların belirlenmesinde değerlendirilir.

(3) Bu maddenin 1'inci fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla, bu sözleşme uyarınca bir hak, sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce gerçekleşmiş olan bir riskle ilgili olsa dahi, doğar.

(4) Yalnız bu sözleşme uyarınca ödenmesi gereken herhangi bir yardım, ilgilinin bu sözleşme hükümlerine uygun olarak talepte bulunması halinde, önceden tasfiye edilen haklar, bir toptan ödemeye yer verilmemiş olması kaydıyla, bu sözleşmenin yürürlük tarihinden geçerli olarak ödenecektir.

(5) Bu maddenin 4' üncü fıkrasında sözü edilen talep bu sözleşmenin yürürlük tarihinden itibaren iki yıl içinde yapılırsa, bu sözleşmeye göre doğan haklar, Akit Tarafların mevzuatlarındaki hakkın düşmesine veya zaman aşımına uğramasına ilişkin hükümleri, ilgili hakkında uygulanmaksızın, o tarihten itibaren kazanılır. İki yıl geçtikten sonra yapılan taleplerde ise haklar Akit Tarafların mevzuatına göre kazanılır.

Madde 38

Onay ve Yürürlük

(1) Bu sözleşme onaylanacak ve onay belgeleri en kısa zamanda teati edilecektir.

(2) Sözleşme, onay belgelerinin teati edildiği ayı izleyen üçüncü ayın birinci gününde yürürlüğe girecektir.

Madde 39

Sözleşmenin Süresi

Bu sözleşme süresiz olarak yürürlükte kalacaktır. Akit Taraflardan biri, bu Sözleşmeyi önceden yazılı bildirimde bulunmak suretiyle feshedebilir. Bu durumda, Sözleşmenin geçerliliği feshin tebliğinden itibaren (3 ay) sonra sona erer.

Madde 40

Kazanılmış Hakların Korunması

(1) Bu sözleşmenin feshi halinde, sözleşme uyarınca kazanılmış olan haklar geçerliliğini korur.

(2) Feshin hüküm ifade ettiği tarihten önce geçen sigortalılık süreleri çerçevesinde kazanılmakta olan ve henüz karara bağlanmamış yardım hakları, Akit Taraflarca uzlaşma yoluyla sağlanır.

Bu Sözleşme 02 Ekim 2003 tarihinde Ankara'da ikişer orijinal metin halinde her biri aynı derecede geçerli olmak üzere Türkçe, Çekçe ve İngilizce olarak düzenlenmiştir. Herhangi bir anlaşmazlık halinde İngilizce metin geçerli sayılacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE ÇEK CUMHURİYETİ ARASINDAKİ SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİNİN UYGULANMASINA İLİŞKİN İDARİ ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti ile Çek Cumhuriyeti arasında 02 Ekim 2003 tarihinde, Ankara'da imzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin 2(9)maddesinin (1)'inci fıkrasının (a) bendine istinaden iki tarafın yetkili makamları aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır.

BÖLÜM I

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Tanımlar

İdari Anlaşmada bahsedilen tanımlar mevcut sözleşmede bahsedilen tanımlarla aynı anlamda kullanılacaktır.

Madde 2

İrtibat Kuruluşları

(1) Sözleşmenin 2(9) maddesinin, (1)'inci fıkrasının (c) bendi uyarınca, aşağıdakiler irtibat kuruluşları olarak belirlenmiştir;

(A) Çek Cumhuriyeti'nde:

(a) İş kazası ya da meslek hastalığı sonucu hak kazanılması ile bu sigortadan ödenen yardımlar dahil, aylık ve hastalık sigortası için: Çek Sosyal Güvenlik İdaresi Krizova 25 22508 Praha5

(b) Sağlık sigortası için: Uluslararası Geri Ödemeler Merkezi Namesti W. Churchilla 2 113 59 Praha3

(c) Çocuk ödenekleri ve ölüm yardımları için: Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı Na Poricnim pravu 1/376 12801 Praha2

(d) İşsizlik yardımları için: Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı İstihdam Hizmetleri İdaresi Na Poricnim pravu 1/376 12801 Praha2;

(B) Türkiye Cumhuriyeti'nde:

(a) İşçilerle (tarım işçileri dahil) ilgili yasa ve 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu' nun geçici 20. Maddesine tabi sandıklarla ilgili olarak; Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı, Mithatpaşa Caddesi No:7 Sıhhiye/ANKARA

(b) Devlet memurları ve hizmetlileri hakkındaki yasa ile ilgili olarak; Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü, Milli Müdafa Caddesi No: 24 Bakanlıklar / ANKARA

(c) Esnaf ve Sanaatkarlar ile Kendi Nam ve Hesabına Bağımsız Çalışanlara (tarımda kendi nam ve hesabına çalışanlar dahil) ilişkin yasa ile ilgili olarak Bağ-Kur Genel Müdürlüğü, Necatibey Caddesi No: 37 Kızılay/ANKARA

(d) İşsizlik sigortasına ilişkin yasa ile ilgili olarak; Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Atatürk Bulvarı No: 133 Bakanlıklar/ANKARA

(2) İrtibat kuruluşları, Akit Devletlerin kurumları arasındaki iletişimi kolaylaştırırlar ve bu Anlaşmada tanımlanmış görevleri üstlenirler. Anlaşma gereğince her biri diğeriyle doğrudan iletişim kurabilir, ilgili veya yetkili kişilerle de iletişime geçebilir. Her biri Anlaşmanın uygulanmasında birbirine yardımcı olur.

Madde 3

Formülerler ve Ayrıntılı Prosedürler

(1) Bu anlaşmaya tabi olan her iki Akit Devletin irtibat kuruluşları, Anlaşmanın uygulamasında formülerler ve prosedürlerin ayrıntıları üzerinde müşterek olarak anlaşacaktır.

(2) Her iki Akit Devletin kurumları ya da irtibat kuruluşları, mutabakat sağlanan formüler haricinde başka bir belge ile başvuru yapıldığında yardım talebini reddedebilir.

BÖLÜM II

UYGULANACAK MEVZUATA İLİŞKİN HÜKÜMLER

Madde 4

Uygulanacak Mevzuat ve İstisnalara İlişkin Formülerler

(1) Sözleşmenin 8-13 maddelerinde belirtilen durumlarda, Akit Devletin mevzuatına tabi olarak çalıştığını gösteren sabit süre formu, işveren ya da 13' üncü maddeye istinaden bağımsız çalışanın talebi üzerine, üzerinde mutabakat sağlanmış formüler düzenlenecektir.

Bu formüler;

- Türkiye Cumhuriyetinde: Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı'nın merkezive yerel örgütleri tarafından,
- Çek Cumhuriyeti'nde: Prag'daki Çek Sosyal Güvenlik İdaresi tarafından tanzim edilecektir.

Sözkonusu şahsın müracaatı üzerine tanzim edilen formülerin bir örneği ilgili kişiye, tasdikli bir örneği de diğer Akit Devletin yukarıda bahsedilen kurumuna gönderilir.

(2) (a) Sözleşmenin 7 ila 12'nci madde hükümlerinden, 13'üncü madde de belirtilen istisnalarla ilgili olarak aşağıdaki kurumlar belirlenmiştir:

- Türkiye Cumhuriyeti'nde: Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı, Ankara
- Çek Cumhuriyeti'nde: Çek Sosyal Güvenlik İdaresi, Prag.

(b) Bir işveren ve işçisi, talep uyarınca hangisinin mevzuatı uygulanacaksa o Akit Devletin belirlenen kurumuna yazılı olarak istisna hakkında müşterek talepte bulunur. Bağımsız çalışanların talepleri benzer şekilde yapılır.

Sözleşmenin 8'inci maddesinde bahsedilen görevli işçilerin çalıştığı ülkenin mevzuatının uygulanmasındaki muafiyet talebi, bu ülkede istihdam edilmekte

olan işçilerden görevlendirme süresi dolanlar, görevlendirme sona ermeden önce bildirilmelidir.

(c) İstisnalar konusunda Akit Devletlerin belirlenen kurumlarının mutabakatı, bu maddenin 1'inci fıkrası uyarınca düzenlenen formüler ile tasdik edilir.

Madde 5

Tercih Hakkı

Sözleşmenin 11'inci maddesinin 2'inci paragrafının 2'inci cümlesinde bahsedilen kişiler, temsil edilen Akit Devletin mevzuatına tabi olmak isterlerse, bahsedilen Akit Devletin yetkili kurumu bu kişilerin söz konusu Akit Devletin mevzuatına tabi olduklarını tasdik eden bir formüler düzenler. Diğer Akit Devletin yetkili kurumu, formülerin tasdikli bir örneğinin gönderilmesi suretiyle durumdan derhal haberdar edilir.

Tercih hakkı yalnızca bir kez kullanılabilir. Halen çalışanlar için, üç aylık süre Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren başlar.

Mahallinden temin edilmeyen görevli personel, gönderen Akit Devletin mevzuatına tabi olabilirler.

BÖLÜM III
ÖZEL HÜKÜMLER

Madde 6

Sigorta Süreleri Hakkındaki Formülerler

Sözleşmenin 14 ve 18'inci maddelerinin uygulanmasında, bir Akit Devletin mevzuatı kapsamında tamamlanan çalışma ya da sigortalılık sürelerini gösterir formüler aşağıda belirtilen kurumların talepleri üzerine düzenlenir.

Bu formüler;

Türkiye Cumhuriyeti'nde:

- Hastalık ve analık sigortası yardımları için; Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı,
- Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları için; Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı Bağ - Kur Genel Müdürlüğü, T.C Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü,

Çek Cumhuriyeti'nde: Çek Sosyal Güvenlik İdaresi, tarafından tanzim edilir.

KISIM I
HASTALIK VE ANALIK

Madde 7

Ayni Yardımlara İlişkin Hüküm

(1) Sözleşmenin 15 ve 25'inci maddelerine göre diğer Akit Devletin topraklarında ayni yardımların sağlanması için, kişiler bulundukları yerin kurumuna, yetkili kurum tarafından hak sahibi olduğunu belirten bir formüler ile başvurur.

(2) 1'inci fıkrada bahsedilen formüler, ilgili kişinin ya da bulunduğu yerdeki kurumun isteği üzerine de düzenlenebilir.

(3) İdari prosedürler izlenmediyse ve Anlaşmanın 15. madde birinci fıkrasında bahsi geçen kişi ayni yardımı nakit olarak ödemiş ise, yetkili kurum bu kişiye yardımların yapıldığı yerdeki kurum için efektif olan, tahakkuk eden miktarı geri öder. Bulunulan yerdeki kurum miktar hakkında yetkili kurumun usulüne uygun şekilde hazırlanmış isteği üzerine bilgi verir.

(4) Sözleşmenin 15'inci maddesinin 2 ve 3'üncü fıkralarına göre ayni yardımları sağlamak amacıyla bulunulan yerdeki kurum, yardım yapılmasını kanıtlayan ve tahmini bedeli belirten formülerin düzenlenmesini yetkili kurumdan talep eder. Eğer yapılacak yardımın miktarı 500 EURO'nun altında ise izin gerekmemektedir.

(5) Yetkili kurum, kararını mümkün olan en kısa zamanda bildirir, bu süre, talebi aldıktan sonra en geç 15 gündür ve yardımların süresini belirler.

Protez ve büyük maliyetli diğer ayni yardımların listesi bu idari Anlaşmanın Eki'nde yer almaktadır.

Madde 8

Ayni Yardım Bedellerinin Geri Ödenmesi

Bulunulan yerdeki kurum, Sözleşmenin 17'inci maddesi kapsamında 3 aylık dönemlerde ödemelerin yapılması için bir formüler tanzim eder. Sözleşmenin 35'inci maddesine göre geri ödemeler Akit Devletin irtibat kuruluşları tarafından yapılır ve Akit Devletin irtibat kuruluşu tarafından alınan talep iki ay içinde yerine getirilir. Yetkili kurum bu bağlamda talebi reddetmezse, kabul edilmiş sayılır.

Madde 9

Nakdi Yardımların Sağlanması

(1) Diğer Akit Devletin topraklarında bulunulurken nakdi bir yardım almak amacıyla doktor tarafından düzenlenen iş göremezlik formunu bulunulan yerdeki kuruma teslim eder.

(2) Bulunulan yerdeki kurum usulüne uygun düzenlenen iş göremezlik formunu yetkili kuruma gecikmeksizin ulaştırır.

(3) Bununla birlikte yetkili kurum, bulunulan yerdeki kurumdan tıbbi ve idari kontroller yaptırmasını isteyebilir. Kontrol, kendi sigortalısı imiş gibi yapılır.

KISIM II

MALULLÜK, YAŞLILIK VE ÖLÜM YARDIMLARI

Madde 10

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

Sözleşmenin 18 maddesinin 2'inci fıkrası gereğince sigortalılık sürelerinin birleştirilmesi aşağıdaki kurallar çerçevesinde yapılır:

Türk mevzuatı kapsamında tamamlanmış 1 yıl, Çek mevzuatının uygulaması amacıyla 365 güne eşittir.

Çek mevzuatı kapsamında tamamlanmış 360 gün, Türk mevzuatının uygulanması amacıyla 1 yıla eşittir.

Bu kuralların uygulanması, 1 yıl içindeki toplam sigorta süresinin 12 ayı geçmesi gibi bir duruma sebep olmamalıdır.

Madde 11

Taleplerin Verilmesi

Maluliyet, yaşlılık ya da ölüm yardımları için talepler, temel olarak oturulan yerdeki yetkili kuruma yapılır.

Madde 12

Talep İşlemi

(1) Akit Devletlerden birinin kurumu, diğer ya da her iki ülkenin mevzuatları uyarınca sigortalılık sürelerini tamamlamış bir kişinin talebini aldığında, irtibat kuruluşları aracılığıyla bu talebi diğer Akit Devletin yetkili kurumuna gönderir ve talebin hangi tarihte alındığını belirtir.

Diğer Akit Devletin yetkili kurumuna taleple birlikte aşağıdaki belgeler de gönderilir.

- Diğer Akit Devletin yetkili kurumunun talep edenin yardım hakkının belirlenebilmesi için gerek duyabileceği her nev'i doküman,
- Birinci Akit Devletin mevzuatı kapsamında tamamlanmış sigortalılık sürelerini belirten formüler,
- Yardımın sağlanmasına ilişkin kurum kararının bir örneği.

(2) Diğer Akit Devletin yetkili kurumu, daha sonra talep edenin yardım hakkını belirler ve irtibat kuruluşları aracılığıyla kararını Birinci Akit Devletin yetkili kurumuna bildirir.

Kurum, Birinci Akit Devletin yetkili kurumuna bu Karar ile birlikte aşağıdaki belgeleri de gönderir:

- Birinci Akit Devletin yetkili kurumunun talep edenin yardım hakkını belirleyebilmek için gerek duyabileceği her nev'i doküman,
- Birinci Akit Devletin mevzuatı kapsamında tamamlanmış sigortalılık sürelerini belirten formüler.

(3) Talepte bulunan kimse ile ilgili kişisel bilgiler yetkili kurumlar tarafından tastiklenecek ve böylelikle bilgiler belgesel kanıtlar ile doğrulanacaktır. Formülerdeki bu bilgilerin onaylanmış olması, yetkili kurumların orijinal belgeleri göndermelerini gereksiz kılar. Böylelikle yetkili kurumlar onaylanması gereken bilgilerin içeriği üzerinde de anlaşmış olur.

KISIM III

CENAZE YARDIMI

Madde 13

Mükerrer Ödeme Yapılmasının Önlenmesi

Sözleşmenin 22'inci maddesinin 2'inci fıkrasının uygulanması durumunda, Akit Devletlerden birinin kurumu, diğer Akit Devletin irtibat kuruluşuna bilgi verir.

KISIM IV

İŞ KAZALARI VE MESLEK HASTALIKLARI

Madde 14

Meslek Hastalığına Sebep Olan Belgelerin Değişimi

(1) Akit Devletlerden birinin kurumu, meslek hastalığına tutulmuş bir kişinin diğer Akit Devlet topraklarındayken en son meslek hastalığına neden olabilecek bir faaliyette bulunduğunu tespit ederse, bir bildiri ve ek her tür belgeyi diğer Akit Devletin yetkili kurumuna iletir.

(2) Her iki Akit Devletin kurumları, İş Kazası ve Meslek Hastalığı yardımlarına hak kazanmak amacıyla gerekli olabilecek her türlü belgeyi karşılıklı olarak birbirine gönderirler.

Madde 15

Meslek Hastalığının Ağırlaşması

Sözleşmenin 24. maddesinin (b) bendi uyarınca yardımı sağlayan Akit Devletlerden birinin kurumu, diğer Akit Devletin yetkili kurumuna bu hususla ilgili bildirimi iletir.

Madde 16

Ayni Yardımlar

Bir meslek hastalığı ya da iş kazasından ötürü sağlanan ayni yardımların şartları ve geri ödenmesi bu Anlaşmanın Bölüm III, Kısım I hükümlerince düzenlenir.

KISIM V

İŞSİZLİK YARDIMLARI

Madde 17

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

Sözleşmenin 26'ıncı maddesinin uygulanması için Akit Devletlerin mevzuatlarına göre tamamlanmış olan sigortalılık süreleri, yetkili kurumlarca onaylanmış ve irtibat kuruluşlarınca anlaşmaya varılmış formüler ile bildirilir.

Madde 18

Asgari Çalışma Süresi

Sözleşmenin 26'ıncı maddesinin 1'inci fıkrası ilgili kişinin yardım hakkını talep ettiği kurumun bulunduğu Akit Devletin mevzuatı kapsamında son kez sigortalanması ve işini kaybettiği tarihten önce en az 120 gün prim ödemesi şartına bağlıdır.

KISIM VI

AİLE ÖDENEKLERİ

Madde 19

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

Sözleşmenin 27'inci maddesinin uygulanması amacıyla aile ödenekleri için talep alan Akit Devletin yetkili kurumu, diğer Akit Devletin mevzuatı kapsamında tamamlanan sigortalılık sürelerine ilişkin formülerin gönderilmesini talep edebilir.

Madde 20

Mükerrer Ödeme Yapılmasının Önlenmesi

Sözleşmenin 28'inci maddesinin 2'inci fıkrasının uygulanması halinde, Akit Devletlerden birinin kurumu diğer Akit Devletin irtibat kuruluşuna bilgi verir.

BÖLÜM IV

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 21

Nakdi Yardımların Ödenmesi

(1) Nakdi yardımlar, yararlanan kimselere doğrudan ödenir.

(2) Akit Devletlerin yetkili kurumları Sözleşme uyarınca idari harcamalar için kesinti yapmadan yardımları nakit olarak ödeyeceklerdir.

Madde 22

Uygunsuz Ödemelerin Geri Alınması

Sözleşmenin 34'üncü maddesinin uygulaması için, Akit Devletlerden birinin yetkili kurumu, hak sahibi kişiye maluliyet, yaşlılık ya da ölüm sigortasından avans ödemesi veya haksız ödemenin yapılması durumunda, bu kurum diğer Akit Devletin kurumundan ilgili kişiye yapılacak ödemelerden fazladan ödenmiş kısmı kesmesini talep edebilir. Bu kurum, mevzuatının öngördüğü sınırlar ve kısıtlamaları göz önünde bulundurarak Birinci Akit Devletin kurumuna kesinti yapılan miktarı transfer eder.

Madde 23

İstatistiklerin Değişimi

Akit Devletlerin yetkili kurumları, özellikle Sözleşme hükümlerine göre tahsis ettikleri ve ödedikleri yardım ile aylıklara ilişkin yıllık bazdaki istatistikleri birbirlerine bildirirler. Bu istatistikler yardım görenlerin sayısı ve yardım çeşitlerine göre ödenen toplam yardım miktarına yönelik verileri içerir.

Madde 24

İrtibat Kuruluşlarının İşbirliği

İrtibat kuruluşlarının temsilcileri, sözleşmenin uygulanmasına yönelik konuların görüşmek amacıyla iki ülkenin herhangi birinde bir araya gelebilirler.

BÖLÜM V

SON HÜKÜMLER

Madde 25

Yürürlüğe Giriş

Bu Anlaşma imzalandığı tarihten itibaren yürürlüğe girer. Sözleşme süresince yürürlükte kalır.

Bu Anlaşma, 30 Haziran 2004 tarihinde, Prag'da, iki orijinal nüsha olarak, Türkçe, Çekçe ve İngilizce dillerinde, her metin eşit derecede geçerli olmak üzere imzalanmıştır. Yorumlamalar arasında farklılıklar doğduğunda İngilizce nüshası geçerlidir.

EK

PROTEZLER VE BÜYÜK MALİYETLİ AYNİ YARDIMLARIN LİSTESİ

(Anlaşmanın 15'inci maddesinin 3'üncü fıkrası ve idari Anlaşmanın 7'inci maddesinin 4'üncü fıkrası)

(a) Protezler, dayanıklı malzemeden imal edilmiş ortopedik korseler dahil ortopedik ve destekleyici aletler, her tür ek alet ve malzeme,

(b) Ortopedik ayakkabılar ve gerektiğinde ortopedik olmayan yardımcı ayakkabılar,

(c) Çene ve yüz protezleri, peruklar,

(d) Göz protezleri, kontak lensler, binoküler ve teleskopik gözlükler,

(e) Kulak aygıtları, yani akustik ve fonetik aygıtlar,

f) Diş protezleri (sabit ve esnek), ağız vakumu tıkacı protezi,

(g) Hastaların nakliyesi için küçük arabalar, tekerlekli iskemleler ve diğer mekanik hareketli aygıtlar,

(h) Yukarıda bahsedilen yardımlar ve tıbbi desteğin yenilenmesi,

(i) İlaçlar,

(j) Önceden belirlenen bedellerin ulusal kura göre 500 EURO'yu geçmesi halinde diğer tıbbi önlemler ve diğer gereçler

EK: 4/11
TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE LÜKSEMBURG ARASINDA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

İmza Tarihi: 20.11.2003

Resmi Gazete Tarihi: 27.10.2004

Resmi Gazete No: 25626

Yürürlülük Tarihi: 01.06.2006

Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Lüksemburg Büyük Dükalığı (bundan sonra "Akit Taraflar" olarak anılacaktır.) sosyal güvenlik alanında aşağıdaki konularda işbirliği yapılması hususunda anlaşmışlardır.

BÖLÜM I

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Tanımlar

(1) Bu sözleşmenin uygulanmasında;

a) "Mevzuat" terimi, 2'nci maddede belirtilen sosyal güvenlik rejimleri ve kollarına ilişkin kanun, tüzük ve yönetmelikleri,

b) "Yetkili Makam" terimi,

- Türkiye Cumhuriyeti bakımından: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile diğer ilgili Bakanlıkları,
- Lüksemburg Büyük Dükalığı bakımından: Sosyal Güvenlik Bakanını,

c) "Yetkili Kurum" terimi, 2'nci maddede belirtilen mevzuatların uygulanmasından sorumlu kurum veya kurumları,

d) "Sigortalılık Süreleri" terimi, tabi oldukları mevzuatla sigortalılık süreleri olarak tanımlanan veya kabul edilen tamamlanmış olan veya tamamlanmış sayılan prim ödeme sürelerini veya çalışma sürelerini veya mesleki faaliyet süreleri ile bu mevzuatla sigortalılık sürelerine denk sayıldığı ölçüde bütün eşdeğer süreleri,

e) "Aylık, Gelir ve Yardım" terimi, 2'nci maddede belirtilen mevzuatlarda öngörülen tüm aylık, gelir ve yardımı,

f) "İkamet" terimi, sürekli bulunulan yeri,

g) "Geçici İkamet" terimi, geçici bulunulan yeri,

h) "Aile Fertleri" terimi, aylık, gelir veya yardımların verildiği mevzuat veya 15'nci maddede belirtilen durumlarda, bu kimselerin ikamet ettikleri Akit Taraf ülkesinin mevzuatıyla aile fertleri olarak tanımlanan veya kabul edilen veya hane fertleri olarak belirlenen kimseleri,

i) "Hak sahibi" terimi, aylık, gelir veya yardımlar hangi mevzuata göre yapılıyor ise, o mevzuata göre hak sahibi olarak tanımlanan veya öyle kabul edilen kimseleri,

j) "Aile Yardımı" terimi, yetkili tarafın uyguladığı mevzuatta öngörülen her türlü ayni ve nakdî yardımları, ifade eder.

(2) Bu maddede tanımlanmayan herhangi bir terim, uygulanacak mevzuatta hangi anlamda kullanılmış ise, o anlamı ifade eder.

Madde 2

Maddi Uygulama Alanı

(1) Bu sözleşme aşağıdaki mevzuatlara uygulanır.

A. Türkiye bakımından:

1) İşçileri kapsayan Sosyal Sigortalar Kanunu ile Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu (malullük, yaşlılık, ölüm, iş kazası ve meslek hastalıkları, hastalık ve analık)

2) Devlet memurlarının emeklilik haklarını düzenleyen Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu (malullük, yaşlılık ve ölüm)

3) Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu (malullük, yaşlılık ve ölüm)

4) 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 20'nci maddesine tabi olan sandıklarla ilgili mevzuat. (malullük, yaşlılık, ölüm, iş kazası ve meslek hastalıkları, hastalık ve analık)

5) Bir hizmet akdine tabi olarak çalışan sigortalılar açısından uygulanan İşsizlik Sigortası Kanunu

B. Lüksemburg Büyük Dükalığı bakımından:

1) Hastalık-Analık Sigortasına;

2) İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları Sigortasına;

3) Memurların Özel Rejimleri dışındaki Yaşlılık, Maluliyet ve Ölüm Aylıkları Sigortasına;

4) İşsizlik Yardımlarına;

5) Aile Yardımlarına.

(2) Akit Taraflar 1'inci fıkrada belirtilen mevzuatı değiştiren, yeniden düzenleyen veya bu mevzuat yerine geçen ya da bu mevzuata ek hükümler getiren her türlü mevzuat değişikliğini 3 ay içerisinde birbirlerine bildirirler. Bu sözleşme, söz konusu bildirimden itibaren 6 ay içinde diğer Akit Taraf bir itirazda bulunmadığı takdirde bu değişikliklere de uygulanır.

(3) Bu sözleşmenin yeni bir sosyal güvenlik rejimine veya yeni bir sosyal sigorta koluna dair mevzuata uygulanması, taraflar arasında bu amaçla bir sözleşme imzalanması yolu ile gerçekleştirilir.

(4) Bu sözleşme, sosyal destek yardımlarına ve savaştan zarar görenlere verilen yardımlara uygulanmaz.

Madde 3

Kişisel Uygulama Alanı

Bu sözleşmenin hükümleri, her iki Akit Taraf mevzuatından birine veya her ikisine evvelce tabi olmuş bulunan veya akit taraflardan birinin mevzuatına halen tabi olan kişiler ve bunların aile bireyleri ile hak sahiplerine uygulanır.

Madde 4

İşlem Eşitliği

Akit Taraflardan birinin ülkesinde ikamet eden ve bu sözleşme hükümlerinin uygulandığı kimseler, 2'nci maddede sözü edilen mevzuatın hak ve yükümlülüklerine bu Akit Tarafın vatandaşları ile aynı koşullarda tabidirler.

Madde 5

Yardımların İhracı

Akit Taraflardan birinin mevzuatı uyarınca bağlanan aylık veya gelirler, aylık veya gelir sahibinin diğer Akit Taraf ülkesinde ikamet etmesi nedeniyle, hiç bir şekilde kesilemez, değişikliğe uğratılamaz, durdurulamaz, iptal edilemez ve haczedilmez.

Madde 6

İsteğe Bağlı Sigortalılık

Akit Taraflardan birinin ülkesinde ikamet eden kimseler, 2'nci maddede sözü edilen mevzuatın sürekli isteğe bağlı sigortasına, bu Akit Tarafın vatandaşlarıyla aynı koşullarda, gerektiğinde, diğer Akit Taraf ülkesinde geçmiş sigortalılık süreleri de göz önüne alınarak, kabul edilebilirler.

Madde 7

Yardımların Birleşmemesi

(1) Bu sözleşmenin hükümleri, iki Akit Tarafın mevzuatları uyarınca aynı türden bir çok yardım veya aynı sigortalılık süresine veya eşdeğer süreye ait olan bir çok yardımdan yararlanma hakkı veremez ve bu yardımları devam ettiremez. Bununla birlikte, bu hüküm, bu sözleşmenin III'üncü Bölümünün II'nci Kısmı ile 29'uncu maddenin (b) fıkrası hükümlerine uygun olarak verilen maluliyet, yaşlılık, ölüm ve meslek hastalığı yardımlarına uygulanmaz.

(2) Bir Akit Tarafın mevzuatı ile öngörülen kesinti, durdurma veya iptal hükümleri, bir yardımın diğer sosyal güvenlik yardımları veya başka gelirlerle, ya da bir mesleki faaliyetin icrası nedeniyle birleştirilmesi durumunda, diğer Akit Tarafın mevzuatına göre kazanılan yardımlar, gelirler veya o ülkede icra edilen bir mesleki faaliyet söz konusu olduğunda dahi ilgiliye uygulanır.

BÖLÜM II

UYGULANACAK MEVZUAT

Madde 8

Genel Kurallar

Bu sözleşmede aksine bir hüküm yoksa;

(1) Bir Taraf ülkesinde ücretli çalışan bir kişi, bu çalışmaları ile ilgili olarak, diğer Taraf ülkesinde ikamet etmesi ya da işverenin veya işverenin işyeri merkezinin diğer Taraf ülkesinde bulunması halinde dahi, çalıştığı Taraf ülke mevzuatına tabi olur.

(2) Faaliyetini bir Taraf ülkesinde icra eden bağımsız çalışan, diğer Taraf ülkede ikamet etse dahi, faaliyetini yürüttüğü Taraf ülke mevzuatına tabi olur.

(3) Akit Taraflardan birinin memurları veya benzeri personelleri kendilerini çalıştıran idarenin bağlı olduğu Taraf ülkenin mevzuatına tabi olurlar.

Madde 9

Geçici Görevlendirme

(1) Akit Taraf ülkesinde istihdam edilen bir ücretli çalışan, işvereni tarafından belirli bir işin ifası için diğer Akit Taraf ülkesine geçici görevli olarak gönderilirse, bu kimse aynı işverenin ücretli çalışanı sıfatını koruduğu takdirde, 12 ayı geçmemek koşulu ile birinci Akit Taraf ülkesinin mevzuatına tabi olur. Çalışma süresinin 12 ayı aşması halinde, ikinci Akit Tarafın yetkili makamının veya bu makam tarafından tayin edilen kurumun önceden onaylaması ile birinci Akit Tarafın mevzuatı yeni bir 12 ay için uygulanmaya devam eder.

(2) Akit Taraflardan birinin ülkesinde bir mesleki faaliyet icra eden bağımsız çalışan, faaliyetini geçici olarak diğer Akit Taraf ülkede gerçekleştirmek amacı ile bu ülkeye gittiği takdirde, 12 ayı geçmemek koşulu ile birinci Akit Taraf ülkesinin mevzuatına tabi olur. Çalışma süresinin 12 ayı aşması halinde, ikinci Akit Tarafın yetkili makamının veya bu makam tarafından tayin edilen Kurumun önceden onaylaması ile birinci Akit Tarafın mevzuatı yeni bir 12 ay için uygulanmaya devam eder.

Madde 10

Uluslararası Taşımacılık İşletmeleri Personeli

(1) Bir işyerinin, başkası hesabına veya kendi adına karayolu, havayolu, demiryolu ile ya da iç sularda uluslararası yolcu veya mal taşımacılığı yapan ve işyeri merkezi diğer Akit Taraf ülkesinde bulunan, dolaşan veya sefer yapan personelinden olan kimse, bu Tarafın mevzuatına tabi olur.

(2) Anılan işyerinin merkezinin bulunduğu Taraf dışındaki Akit Taraf ülkesinde bir şube veya daimi temsilciliği tarafından çalıştırılan kimse bu şube veya daimi temsilciliğin bulunduğu Tarafın mevzuatına tabi olur.

Madde 11

Gemi Adamları

(1) Akit Taraflardan birinin bayrağını taşıyan gemide çalışanlar, bu Akit Tarafın mevzuatına tabi olurlar.

(2) Akit Taraflardan birinin limanında veya karasularında ücretli çalışan ve gemi mürettebatından olmayan bir kimse, diğer Akit Taraf ülke bayrağını taşıyan bir geminin yükleme, boşaltma veya tamir işlerinde çalışır ya da bu işlere nezaret ederse, hakkında limanın veya karasularının bulunduğu Taraf ülkenin mevzuatı uygulanır.

Madde 12

Diplomatik Misyonlar ve Konsolosluk Görevlileri

8'inci maddenin 1'inci fıkrasının hükümleri diplomatik misyonların veya konsolosluk servislerinin hizmetinde bulunan personele ve bu misyon ve servis görevlilerinin hizmetinde bulunan özel hizmetlilere uygulanır. Bununla birlikte, bu kimseler, şayet gönderen ülkenin uyruğunda iseler bu ülkenin mevzuatının uygulanmasını tercih edebilirler. Hizmete giriş tarihi itibariyle geçerlik kazanan bu seçim, bu tarihten itibaren geçen üç aylık süre zarfında yapılmalıdır.

Madde 13

İstisnalar

Akit Tarafların yetkili makamları, mutabık kalmak suretiyle, bazı çalışanlar veya çalışan grupları için bu sözleşmenin 8 – 12'nci maddeleri hükümlerine istisnalar getirebilirler.

BÖLÜM III

ÖZEL HÜKÜMLER

KISIM I

HASTALIK VE ANALIK YARDIMLARI

Madde 14

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanmak için belirli sigortalılık sürelerinin tamamlanmış olması gerekiyorsa, bu Tarafın yetkili kurumu, diğer taraf ülkesinde geçmiş olan sigortalılık sürelerini, aynı zamana rastlamamak koşulu ile, kendi mevzuatına göre geçmiş gibi değerlendirir.

Madde 15

Diğer Akit Taraf Ülkede Çalışma veya Geçici İkamet

(1) İşverenleri tarafından belli bir işin icrası için geçici görevle diğer Akit Taraf ülkesine gönderilen sigortalı şahsın ve yanlarında ikamet eden aile fertlerinin durumları tedaviyi gerektirdiği zaman, kayıtlı bulundukları Akit Taraf yetkili

kurumunun nam ve hesabına, hastalık veya analık sigortası yardımlarından, yararlanırlar.

(2) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlara hak kazanmak için gerekli koşulları taşıyan sigortalı ile bakmakla yükümlü bulundukları aile fertleri, diğer Akit Taraf ülkesinde geçici olarak ikamet ettikleri sırada, sağlık durumları derhal (acil) tedaviyi gerektirdiği zaman, kayıtlı bulundukları Akit Taraf yetkili kurumu nam ve hesabına hastalık veya analık sigortası yardımlarından, yararlanırlar.

(3) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlara hak kazanmak için gerekli koşulları taşıyan sigortalı ile bakmakla yükümlü bulundukları aile fertleri, Akit Taraf yetkili kurumunca sağlanan hastalık veya analık sigortası yardımlarından yararlanmakta iken, kendi ülkesine döndüğü takdirde bu yardımlardan yararlanmaya devam ederler. Ancak ilgili, ülkesine dönmeden önce yetkili kurumun iznini almak zorundadır. İzin talebi, ilgilinin sağlık durumunun ülkesine dönmesine uygun olmadığı hakkında rapor verilmesi halinde ret olunur.

Söz konusu izin elde olmayan sebeplerden dolayı önceden alınmamış ise, yetkili kurumca bu izin sonradan da verilebilir.

(4) Yardımlara hak kazanılıp kazanılmadığı, yardımların süresi ve yardımlardan yararlanacak aile bireyleri sigortalının tabi olduğu ülke mevzuatına göre, yardımların kapsamı ve ifa şekli ise, yardımlardan yararlanacak kimsenin geçici olarak ikamet ettiği ülke mevzuatına göre belirlenir.

Madde 16

Sigortalının Aile Bireylerinin Sağlık Yardımları

(1) Sigortalı bulunduğu ülke mevzuatına göre sağlık yardımına hak kazanmış olan şahsın diğer Taraf ülkesinde ikamet eden aile fertleri, ikamet ettikleri ülkenin mevzuatına göre sağlık yardımlarına hak kazanmamış olmaları koşulu ile hastalık, analık sigortasıyla sağlanan yardımlardan yararlanırlar.

(2) Bu maddenin 1'inci fıkrasında sözü edilen aile fertleri, yetkili kurumun bulunduğu Taraf ülkeye geçici olarak gittiklerinde sağlık yardımlarından, bu Taraf ülke mevzuatındaki hükümlere göre yararlanırlar.

(3) 1'inci ve 2'nci fıkrada belirtilen sağlık yardımı masrafları yetkili kurumca karşılanır.

(4) Yardımlara hak kazanılıp kazanılmadığı yetkili kurumun mevzuatına göre, aile fertleri, yardımların kapsamı ve ifa şekli ise aile fertlerinin ikamet ettiği ülke mevzuatına göre belirlenir.

Madde 17

Aylık Sahiplerinin Sağlık Yardımları

(1) Her iki Akit Taraf mevzuatına göre ödenmesi gereken aylıklar veya gelirlerden yararlanan aylık-gelir sahibi ve aile fertleri, sağlık yardımlarından ülkesinde ikamet ettiği Akit Tarafın mevzuatına göre, yalnız bu tarafın mevzuatına göre

bir aylık veya gelir alıyormuş gibi yararlanır. Söz konusu yardımların masrafı, ikamet edilen ülke kurumuna aittir.

(2) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre aylık veya gelir alan ve diğer Akit Taraf ülkesinde ikamet eden bir kimsenin ve aile fertlerinin, aylığı ödeyen Akit Taraf mevzuatı uyarınca hak kazandıkları sağlık yardımları, aylığı ödeyen Akit Taraf yetkili kurumunun nam ve hesabına ikamet mahallindeki kurumca sağlanır

(3) Her iki Akit Taraf mevzuatına göre aylık veya gelir bağlanmış olan kimseler ile Akit Taraflardan yalnız birinin mevzuatına göre aylık veya gelir bağlanmış olan kimselerin ve bunların bakmakla yükümlü bulundukları aile fertlerinin, diğer Akit Taraf ülkesinde geçici olarak ikamet ettikleri sırada, durumları derhal (acil) yardım yapılmasını gerektirdiği zaman, yetkili kurumun hesabına sağlık yardımlarından yararlanırlar.

(4) Bu maddenin 2'nci fıkrasına istinaden, sağlık yardımlarına hak kazanılıp kazanılmadığı aylığı ödeyen Akit Taraf mevzuatına göre, yardımların kapsamı, ifa şekli ile yardımlardan yararlanacak aile fertlerinin tespiti ise aylık almakta olan kimsenin ülkesinde ikamet ettiği Akit Tarafın mevzuatına göre belirlenir.

Madde 18

Analık Yardımları

Sigortalı bir kimse veya aile fertleri, iki Akit Tarafın mevzuatları uyarınca analık yardımlarından yararlanmaya hak kazanmaları halinde, sözleşmenin 14'üncü maddesinde sözü edilen sürelerin toplamı göz önüne alınır ve doğumun meydana geldiği Akit Taraf ülkesi mevzuatı uygulanır.

Madde 19

Yardımların Yenileme Süresi

Bir Akit Taraf mevzuatı, yardımların verilmesini bir yenileme süresine bağladığında, diğer Akit Taraf ülkesinde verilen yardımlar, idari anlaşmayla belirlenen koşullara göre, birinci Akit Tarafın mevzuatı bağlamında verilen yardımlar gibi değerlendirilir.

Madde 20

Protezler, Büyük Cihazlar ve Büyük Masraf Gerektiren Sağlık Yardımları

İdari Anlaşmaya ekli listede gösterilen protezlerin, büyük cihazların ve diğer büyük masraf gerektiren sağlık yardımlarının sağlanması, acil haller hariç, yetkili kurumun iznine bağlıdır.

Madde 21

Hastalık ve Analığa Bağlı İşgöremezlik Ödenekleri

(1) Bir Akit Tarafın mevzuatı uyarınca hastalık ve analık sonucu meydana gelen işgöremezlik yardımları, ilgili diğer Akit Taraf ülkesinde geçici olarak ikamet ettiği sırada da ödenir.

(2) Nakdi yardımlar doğrudan ilgilinin bağlı olduğu yetkili kurum tarafından verilir.

Madde 22

Gider İadesi

(1) Bu sözleşmenin, 15, 16, 17'nci maddenin 2 ve 3'üncü fıkraları, 20, ve 39'uncu maddelerinde öngörülen hallerde yapılan sağlık yardım masrafları yetkili kurumlarca yardımı yapan yetkili kurumlara ödenir.

(2) Geri ödeme şekli yetkili makamlar arasında bir İdari Anlaşmada belirlenecek usullere göre belirlenir ve yapılır. Tarafların yetkili makamları başka geri ödeme şekilleri konusunda anlaşabilirler veya ilgili kurumlar arasında geri ödemeden vazgeçebilirler.

KISIM II

MALULLÜK, YAŞLILIK VE ÖLÜM AYLIKLARI

Madde 23

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

(1) Bir sigortalının, birbirini izleyen sürelerde veya münavebeli olarak iki Akit Tarafın mevzuatına tabi olması durumunda, yardım hakkının kazanılması, korunması veya yeniden elde edilmesi için her bir Tarafın mevzuatına göre tamamlanmış sigortalılık süreleri, çakışmamaları koşuluyla birleştirilir.

İlgilinin, bu maddenin uygulanması sonucu yardıma hak kazanamadığı durumlarda taraflar, sosyal güvenlik sözleşmesi imzalamış bulundukları üçüncü bir ülkedeki sigortalılık sürelerini de, aynı zamana rastlamamak koşulu ile birleştirirler.

(2) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanma hakkı, bir özel rejim kapsamında bir meslekte veya belirli bir meslekte veya işte belirli bir sürenin tamamlanmasına bağlı ise, sadece ilgili rejim kapsamında geçen süreler veya böyle bir rejimin olmaması durumunda aynı meslekte veya aynı işte tamamlanmış süreler, eğer uygunsa diğer Akit Taraf mevzuatı kapsamında bir yardım hakkının belirlenmesinde dikkate alınır. Ancak, diğer Akit Taraf ülkesinde böyle bir hizmetin bulunmaması halinde, genel rejime tabi olarak geçen sigortalılık süreleri de bu sürelerle birleştirilir.

(3) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardım hakkının kazanılması şartlarının tespitinde, diğer Taraf ülkedeki ilk işe başlama tarihi de dikkate alınır.

(4) Akit Taraflardan birinin mevzuatı, bazı sigortalılık sürelerinin dikkate alınmasını ilgilinin bu mevzuat uyarınca önceden belirlenmiş bir dönem sigortalı olması koşuluna bağlıyorsa, ilgilinin diğer Akit Taraf mevzuatına tabi sigortalılık süreleri göz önüne alınır. Yukarıdaki hükmün uygulanması, ilgilinin son olarak tabi olduğu ve talebinin yapıldığı mevzuat hükümlerine göre tamamlamış olması koşuluna bağlıdır.

(5) Akit Taraflardan birinin mevzuatı, yardımlara ilişkin hakkın doğmasını, riskin oluşmasından önce belirli bir sigortalılık süresinin tamamlanmasına bağlıyor

ve bazı hal ve şartların bu dönemi uzattığına hükmediyorsa, bu hal ve şartlar diğer Akit Taraf ülkesinde oluşması halinde de aynı sonucu doğurur.

Madde 24

Aylıkların Hesaplanması

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre aylıklardan yararlanma hakkı 23'üncü madde hükmü uygulanmaksızın gerçekleşiyorsa, bu Tarafın yetkili kurumu ödenmesi gereken aylık miktarını yalnız bu Tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerini nazara alarak belirler.

Bu Kurum, aşağıdaki (2)'nci fıkra hükümlerinin uygulanmasıyla oluşacak aylık miktarını da belirler.

Sadece yüksek miktar işleme konur.

(2) Bir kimse, Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre, aylığa ancak 23'üncü maddede öngörülen sürelerin birleştirilmesi suretiyle hak kazanıyorsa bu Tarafın yetkili kurumu aylığı aşağıda belirtildiği şekilde hesaplar:

a) Bu Taraf ülkenin yetkili kurumu, iki Taraf ülkenin mevzuatlarına tabi geçen sigortalılık sürelerini sadece kendi mevzuatına tabi olarak geçmiş gibi kabul ederek talep sahibinin talep edebileceği aylığın nazari miktarını hesaplar.

b) Yukarıdaki (a) bendinde belirtilen nazari miktarın tespitine esas unsurlar, yalnız yetkili kurumun uyguladığı mevzuata tabi olarak geçen sigortalılık sürelerinin göz önüne alınmasıyla oluşmaktadır.

c) Bu Taraf ülkenin kurumu daha sonra, bu nazari miktardan hareketle, kendisinin uyguladığı mevzuata tabi sigortalılık süresinin, iki Taraf ülkenin mevzuatlarına tabi olarak geçen toplam sigortalılık süresine oranında kesin aylığı hesaplar.

Madde 25

Bir Yıldan Az Sigortalılık Süreleri

(1) 24'üncü madde hükümlerine bakılmaksızın, bir Akit Tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerinin toplam uzunluğu bir yılı bulmuyorsa ve yalnız bu süreler dikkate alındığında bu mevzuata göre hiçbir hak doğmuyorsa, bu Tarafın kurumu anılan sürelere göre yardım sağlamak zorunda değildir.

(2) Bu durumda, diğer Akit Taraf ülke yetkili kurumu, bu maddenin 1'inci fıkrasında belirtilen süreleri kendi mevzuatına göre geçmiş süreler gibi değerlendirilerek, aylığı hesaplar.

III. KISIM

CENAZE YARDIMI

Madde 26

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi ve Cenaze Yardımlarının Ödenmesi

(1) Ücretli veya bağımsız bir çalışan, bir aylık veya gelir sahibi veya bir aile ferdi, yetkili makamın bulunduğu ülkede değil de diğer Akit Taraf ülkesinde vefat ettiğinde, vefat, yetkili makam ülkesinde meydana gelmiş gibi kabul edilir.

(2) Yetkili kurum, ilgili diğer Akit Taraf ülkesinde bulunuyor olsa dahi, uyguladığı mevzuat uyarınca cenaze yardımını vermekle yükümlüdür.

(3) İki Akit Tarafın mevzuatı uyarınca bağlanan bir aylık veya gelir sahibi kimse veya bir aile ferdinin ölümü halinde, aylık veya gelir sahibinin ikamet ettiği yerin kurumu, yukarıdaki hükümlerin uygulanmasında yetkili kurum olarak kabul edilir.

(4) Bu sözleşmenin uygulanmasında, her iki Akit Tarafın mevzuatı uyarınca cenaze yardımından yararlanma hakkı bulunuyorsa,

a) Yardım, yalnız ölümün meydana geldiği Akit Taraf mevzuatına göre ödenir, veya,

b) Ölüm Akit Tarafların ülkeleri dışında meydana gelmişse, yardım, yalnız yardımdan yararlanma hakkına konu teşkil eden ölüm olayından önce kişinin son defa mevzuatına tabi olduğu Akit Taraf mevzuatına göre ödenir.

KISIM IV

MESLEK HASTALIKLARI VE İŞ KAZALARI YARDIMLARI

Madde 27

Her İki Akit Taraf Ülkesinde Aynı Riske Maruz Kalma

(1) Her iki Akit Taraf mevzuatına göre meslek hastalığı sebebiyle öngörülen yardımlar, en son Akit Taraf topraklarında yapılan bir faaliyet olması ve bu faaliyetin bir meslek hastalığı doğurmaya elverişli olması ve ilgilinin Akit ülke mevzuatında öngörülen koşulları yerine getirmesiyle sağlanır.

(2) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre meslek hastalığı yardımlarından yararlanma hakkı, hastalığın ilk kez bu ülkenin kendi topraklarında meydana gelmiş olması koşuluna bağlı bulunuyorsa, bu koşul bu hastalığın ilk kez diğer Akit Tarafın ülkesinde meydana gelmiş olması halinde de yerine getirilmiş sayılır.

(3) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre meslek hastalığı yardımlarından yararlanma hakkı, hastalığın, böyle bir hastalığa neden olabilecek son faaliyetin sona ermiş olmasından sonra belirli bir süre içerisinde meydana gelmiş olması koşuluna bağlı bulunuyorsa, bu Tarafın yetkili kurumu, bu hastalığın diğer Akit Taraf ülkesinde ne zaman meydana geldiğini tetkik ederek, diğer Akit Tarafın ülkesinde icra edilen aynı nitelikteki faaliyetleri, bu faaliyetler kendi mevzuatına göre icra edilmiş gibi değerlendirir.

(4) Akit Taraflardan birinin mevzuatı, doğrudan veya dolaylı olarak yardım hakkını meslek hastalığının meydana gelmesine yol açan bir faaliyetin belirli bir süre zarfında icra edilmiş olması koşuluna bağlıyorsa, o tarafın yetkili kurumu, birleştirme işleminin yapılmasında böyle bir faaliyetin diğer Akit Tarafın ülkesinde icra edildiği süreleri de değerlendirir.

Madde 28

Diğer Akit Taraf Ülkede İkamet veya Geçici İkamet

(1) İş kazasına uğrayan veya meslek hastalığına tutulan ve diğer Akit Taraf ülkesinde ikamet eden veya geçici ikamet eden kimseler, yetkili kurumun hesabına, oturdukları veya bulundukları ülke mevzuatı kapsamında kabul edilerek, sağlık yardımlarından yararlanırlar.

(2) Nakdi yardımlar hususunda ise, 21'inci madde hükmü benzer şekilde uygulanır.

(3) Bu maddenin 1'inci fıkrasındaki uygulamadan doğan maliyetlerin ödenmesinde 22'nci maddedeki hükümler benzetme yoluyla tatbik edilir.

Madde 29

Meslek Hastalığının Ağırlaşması

Akit Taraflardan birinin mevzuatı uyarınca meslek hastalığı tedavisi gören veya görmüş bir kimse meslek hastalığının ilerlemesi durumunda, aynı türdeki meslek hastalığı için diğer Akit Taraf mevzuatı uyarınca öngörülmüş olan yardımlardan aşağıda belirtilen kurallar çerçevesinde eşdeğerde yararlanır.

a) Şayet bir kimse, diğer Akit Taraf toprağında, meslek hastalığına veya hastalığın ilerlemesine elverişli olan bir işi icra etmemişse ilk Akit Taraf yetkili kurumu, yapılan yardımları, uygulamakta olduğu mevzuat hükümlerine uygun olarak, hastalığın ilerlemesini dikkate alarak üstlenir.

b) Şayet bir kimse, diğer Akit Taraf ülke toprağında anılan türdeki işi icra etmiş ise, ilk Akit Taraf yetkili kurumu, yapılan yardımları, uygulamakta olduğu mevzuat hükümlerine uygun olarak, hastalığın ilerlemesini dikkate almadan üstlenir. Diğer Akit Tarafın yetkili kurumu ise, bu kimseye uygulamakta olduğu mevzuat hükümlerine uygun olarak yakalandığı meslek hastalığının ilerlemesinden önce yapılan para yardımı ile hastalığın ilerlemesinden sonra yapılması gereken yardım arasındaki fark kadar bir ek yardımda bulunur.

Madde 30

İş Göremezlik Oranının Tespiti

Bir iş kazası veya meslek hastalığı durumunda, iş göremezlik derecesinin belirlenmesi için Akit Taraflardan birinin mevzuatında daha önce meydana gelen iş kazası ve meslek hastalıklarının dikkate alınması öngörülmüş ise, bu diğer Akit Tarafın mevzuatında önceden meydana gelmiş iş kazası veya meslek hastalıklarının da dikkate alınmasını gerekli kılar.

KISIM V

İŞSİZLİK YARDIMLARI

Madde 31

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

Eğer Akit Taraflardan birinin mevzuatı, yardım hakkının kazanılması, muhafazası veya ihyasını, sigortalılık sürelerinin tamamlanmasına bağlıyorsa, bu mevzuatı uygulayan

kurum, gerektiği takdirde, hizmet birleştirmesi için, eğer sigortalılık süreleri birinci Akit Tarafın mevzuatında tamamlanmış ise, sigortalılık süreleri olarak değerlendirilmiş süreler olması şartıyla diğer Akit Tarafın mevzuatında tamamlanmış sigortalılık sürelerini hesaba katar.

Madde 32

Asgari Çalışma Süresi

(1) 31'inci maddenin hükümlerinin uygulanması, ilgilinin son olarak yardım talebinde bulunduğu Akit Tarafın mevzuatına tabi olması ve işini kaybettiği tarihten önce kesintisiz 120 gün prim ödemesi veya çalışması şartına bağlıdır.

(2) 31'inci madde, ilgili kişinin hatası olmaksızın daha uzun sürecek bir işin süresinden önce bitirilmesi veya sona erdirilmesi durumunda 120 günlük süre aranmaksızın uygulanır.

Madde 33

Önceki Tazminatlandırılmış Sürelerin Hesaba Katılması

Yetkili kurum, ihtiyaç halinde, yardımların bağlanması süresini tespit etmek için, yardım talebinden önceki 12 ay boyunca diğer Taraf ülkenin kurumunca ödenen yardımların ödenme sürelerini hesaba katar.

Madde 34

Aile Bireylerinin Hesaba Katılması

Eğer Akit Tarafın mevzuatı, yardımların tutarının aile bireylerinin sayısına göre değişmesini öngörüyorsa, bu Akit Tarafın yetkili kurumu diğer Akit Tarafın toprağında ikamet eden aile bireylerini de hesaba katar.

KISIM VI

AİLE YARDIMLARI

Madde 35

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

Bir Akit Tarafın mevzuatı, aile yardımları hakkını sigortalılık süreleri ya da ikamet sürelerinin tamamlanmış olmasına bağlıyorsa, bu mevzuatı uygulayan kurum, bu amaçla, diğer Akit Tarafın mevzuatına göre geçmiş sigortalılık süreleri ya da ikamet sürelerini birleştirmek amacıyla, bu süreler kendi ülkesi mevzuatına göre geçmiş sürelermiş gibi, gerektiği ölçüde dikkate alır.

Madde 36

Aile Yardımlarının Sağlanması

Bir Akit Taraf ülkesinde ikamet eden çocuklar, bu Akit Tarafın mevzuatıyla öngörülen yardımlara hak kazanırlar. Bu yardımlar, çocukların ikamet ettiği yerin kurumu tarafından bu kurumun uyguladığı mevzuata göre ödenir ve masraflar bu kuruma aittir.

BÖLÜM IV
ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 37

İdari Önlemler ve İş Birliği Usulleri

(1) Akit Tarafların yetkili makamları bu sözleşmenin uygulanmasında gerekli idari önlemleri alırlar.

(2) Akit Tarafların yetkili makamları bu sözleşmenin uygulanmasında alınan önlemler konusunda birbirlerine mümkün olan en kısa zamanda gerekli bilgileri verirler ve bu sözleşmenin uygulanmasını etkilediği ölçüde ulusal yasalarında yapılan değişiklikleri bildirirler.

(3) Akit Tarafların yetkili makamları bu sözleşmenin uygulanmasını kolaylaştırmak üzere irtibat kuruluşları tesis ederler.

(4) Bu sözleşmenin uygulanmasına ilişkin her sorun için Akit Tarafların yetkili makamları ve kurumları sanki bu sorunlar kendi ulusal yasalarını etkiliyormuş gibi birbirlerine yardımcı olurlar. Bu idari yardımlaşma parasız yapılır.

(5) Bu sözleşme uyarınca bir Akit Tarafa diğer Akit Tarafça hakkında bildiride bulunulan kişilere ilişkin her nevi bilgi, bu sözleşmenin uygulanmasında gizlilik değeri taşır ve ancak bu sözleşmenin ve onun uygulandığı mevzuatın uygulanmasında kullanılabilir.

Madde 38

Primlerin Tahsili

(1) Akit Taraflardan birinin bir kurumuna borçlu olunan primlerin tahsili, diğer ülke üzerinden, bu ülkenin benzer bir kurumuna ödenecek primlerin tahsil edilmesinde uygulanan süreç izlenerek aynı güvence ve önceliklerle yapılabilir.

(2) Bu maddenin uygulanma usulleri yetkili makamlar arasında yapılacak idari anlaşma ile düzenlenir

Madde 39

İdari ve Tıbbi Kontrol

(1) Akit Taraflardan birinin yardımlarından yararlanan ve diğer Akit Taraf ülkesinde oturan kimselerin idari ve tıbbi kontrolü yetkili kurumun talebi üzerine oturma yeri kurumu tarafından bu kurumun uyguladığı mevzuatta öngörülen usuller dahilinde yapılır.

(2) Akit Taraflardan birinin talebi üzerine diğer Tarafın yetkili kurumu talep sahibinin veya yardımlarından yararlanan kimsenin malûllüğü ile ilgili olarak tıbbi mahiyetteki her nevi bilgiyi ve elindeki her nevi belgeyi parasız olarak gönderir.

(3) Bununla birlikte, yetkili kurumların ilgili kimsenin tetkikini istedikleri bir hekime yaptırma hakları saklıdır.

(4) Şayet tıbbi kontroller Akit Taraflardan birinin mevzuatının uygulanması gereğince zorunlu ise, bu kontroller ilgili kişinin ikamet ettiği ya da geçici ikamet ettiği yerin kurumu tarafından gerçekleştirilir ve bu kontrollerin masrafı bunları talep eden kuruma aittir.

Bununla birlikte tıbbi kontroller her iki Tarafın mevzuatının uygulanması gereğince zorunlu ise masraflar, ikamet edilen ya da geçici ikamet edilen yerin kurumuna aittir.

Madde 40

Resmi Dillerin Kullanılması

(1) Bu sözleşmenin uygulanmasında Akit Tarafların makamları ve kurumları, kendi dilleri ile haberleşebilirler.

(2) Bir dilekçe veya belge diğer tarafın resmi dili ile yazılmış olduğu gerekçesiyle reddolunamaz.

Madde 41

Giderlerden ve Tasdikten Bağışıklık

(1) Bir Akit Tarafın mevzuatına göre ibraz olunan evrak veya diğer belgeler, harç, damga resmi, konsolosluk veya yönetime ilişkin giderlerden tamamen veya kısmen bağışıksa, bu bağışıklık diğer tarafın mevzuatına göre veya bu sözleşme uyarınca ibraz olunan evrak veya diğer belgelere de uygulanır.

(2) Bu sözleşmenin uygulanmasında ibraz edilecek her türlü belge, elçilik ve konsolosluk makamlarının tasdikinden bağışıktır.

Madde 42

Bir Talep veya İtiraz Başvurusunun Verilmesi

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre bu Akit Tarafın bir kurumuna belli bir süre zarfında gönderilmesi gereken talepler, başvurular veya itirazlar, bunların diğer Akit Tarafın bir kurumuna aynı süre içinde verilmiş olması halinde, birinci Tarafın kurumuna verilmiş sayılır.

Madde 43

Üçüncü Kişinin Sorumluluğu

Bir kimse Akit Taraflardan birinin mevzuatı uyarınca diğer Akit Tarafın ülkesinde meydana gelen veya meydana gelmesine neden olunan bir zarar-ziyan için yardım görmekte ise, yardımları ödemekle yükümlü kurumun zararı tazmin etmekle yükümlü üçüncü kişilere karşı hakları aşağıdaki şekilde düzenlenir;

a) Yardımları ödemekle yükümlü kurum kendisine uygulanan mevzuat uyarınca, yararlanıcının üçüncü kişiye karşı sahip olduğu haklarda onun yerine geçer ve diğer Akit Taraf bu yerine geçmeyi tanır,

b) Yardımları ödemekle yükümlü kurum üçüncü kişiye karşı doğrudan rücu hakkına sahipse, diğer Taraf bu hakkı tanır.

Madde 44

Haksız Yere Ödenen Miktarların Geri Alınması

Bu sözleşmenin uygulanmasında malullük, yaşlılık veya ölüm yardımlarının ödenmesi veya yeniden gözden geçirilmesi sırasında Akit Taraflardan birinin yetkili kurumu bir yararlanıcıya hak ettiği bir meblağı aşan miktarda ödeme yapmışsa, bu kurum, yararlanıcıya mütekabil yardımları ödemekle yükümlü olan diğer Akit Tarafın kurumundan fazladan ödenen miktarı, bu kimseye ödeyeceği miktarlardan kesmesini talep edebilir. Bu sonuncu kurum, bu şekilde kestiği meblağı diğer tarafa transfer eder. Eğer bu tür geri alma işlemi yapılamıyorsa, aşağıdaki fıkralar hükümleri uygulanır;

a) Akit Taraflardan birinin kurumu, yardımlardan yararlanan bir kimseye hak ettiğinden fazla bir meblağ ödemişse, bu kurum, uyguladığı mevzuatta öngörülen koşullar ve sınırlar dahilinde, yararlanıcıya yardım sağlamakla yükümlü diğer Akit Tarafın kurumundan, fazla ödeme konusu olan miktarı, bu kimseye ödediği meblağlardan kesmesini talep edebilir. Bu sonuncu kurum kesintiyi -bu fazladan ödeme sanki kendisi tarafından yapılmış gibi- kendi mevzuatında öngörülen koşullar ve sınırlar dahilinde yapar ve böylece kestiği meblağı alacaklı kuruma transfer eder.

b) Akit Taraflardan birinin kurumu, yararlanıcıya mevzuatına göre avans ödemişse, bu kurum, diğer Tarafın kurumundan yararlanıcıya bu kurumun aynı süre için borçlu olduğu meblağlardan ödenen avans tutarını kesmesini talep edebilir. Bu sonuncu kurum kesintiyi yapar ve böylece kesilen meblağı alacaklı kuruma transfer eder.

Madde 45

Verilen Sosyal Yardımın Tazmin Edilmesi

Akit Taraflardan birinin kurumu, diğer Akit Tarafın mevzuatı uyarınca para yardımı hakkının bulunduğu bir dönem zarfında sosyal yardım yaptığı takdirde, son Tarafın yetkili kurumu bu miktarı uyguladığı mevzuatta öngörülen şartlar ve sınırlar dahilinde ödediği aylıklardan tahsil eder ve alacaklı kuruma transfer eder.

Madde 46

Ödemede Kullanılacak Para

(1) Bu sözleşme uyarınca sağlanacak yardımlara ilişkin ödemeler, yetkili kurumun para birimi ile yapılır ve bu şekilde yapılan ödeme, yetkili kurumu ödeme yükümlülüğünden tümüyle kurtarır.

(2) Bu sözleşmenin uygulanmasına ilişkin olarak yapılacak toplu meblağların transferi, transfer sırasında Taraflar arasında bu konuda yürürlükte bulunan idari anlaşmaya uygun biçimde yapılır.

Madde 47

Anlaşmazlıkların Çözümü

(1) Bu sözleşmenin uygulanması ve yorumlanması ile ilgili Akit Taraflar arasında ortaya çıkan tüm anlaşmazlıklar, Taraflar arasında doğrudan yapılacak görüşmeler yoluyla çözümlenir.

(2) Şayet anlaşmazlık, görüşmelerin başladığı tarihten itibaren altı ay içinde neticelendirilemez ise, uyuşmazlık, üyeleri taraflarca ortak olarak belirlenecek bir hakem kuruluna götürülür. Bu konuda takip edilecek prosedür aynı yöntemle belirlenir.

(3) Anlaşmazlık, bu sözleşmede öngörülen düşünce ve temel ilkelere uygun olarak Hakem Kurulu tarafından neticelendirilir. Hakem kurulunun vereceği kararlara uyulması zorunlu ve mutlaktır.

BÖLÜM V

GEÇİCİ VE SON HÜKÜMLER

Madde 48

Geçici Hükümler

(1) Bu sözleşme, yürürlüğe girmesinden önceki bir dönem için hiçbir hak doğurmaz.

(2) Bu sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce bir Akit Tarafın mevzuatına göre geçen bir sigortalılık süresi, bu sözleşme hükümlerine göre doğan hakların belirlenmesinde değerlendirilir.

(3) Bu sözleşmenin 26'ncı maddesi hükümleri hariç olmak ve bu maddenin 1'inci fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla, bu sözleşme uyarınca bir hak, sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce gerçekleşmiş olan bir riskle ilgili olsa dahi, doğar.

(4) Yalnız bu sözleşme uyarınca ödenmesi gereken herhangi bir yardım, ilgilinin bu sözleşme hükümlerine uygun olarak talepte bulunması halinde, önceden tasfiye edilen haklar, bir toptan ödemeye yer verilmemiş olması kaydıyla, bu sözleşmenin yürürlük tarihinden geçerli olarak ödenecektir.

(5) Bu maddenin 4 ve 6'ncı fıkralarında sözü edilen talep bu sözleşmenin yürürlük tarihinden itibaren iki yıl içinde yapılırsa, bu sözleşmeye göre doğan haklar, Akit Tarafların mevzuatlarındaki hakkın düşmesine veya zaman aşımına uğramasına ilişkin hükümleri, ilgili hakkında uygulanmaksızın, o tarihten itibaren kazanılır. İki yıl geçtikten sonra yapılan taleplerde ise talep tarihi esas alınır.

(6) Bu sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kendilerine aylık veya gelir bağlanmış olan ilgili kimselerin hakları, istekleri üzerine, bu sözleşme hükümleri de dikkate alınarak, yeniden gözden geçirilir. Bu haklar re'sen de gözden geçirilebilir. Böyle bir gözden geçirme hiçbir suretle ilgili kimseye daha önce tanınmış olan hakların azaltılmasına yol açmaz.

Madde 49

Onay ve Yürürlük

(1) Bu sözleşme Akit Tarafların iç mevzuatlarındaki usuller dahilinde onaylanacak ve onay belgeleri en kısa zamanda teati edilecektir.

(2) Sözleşme, onay belgelerinin teati edildiği ayı izleyen üçüncü ayın birinci gününde yürürlüğe girecektir.

Madde 50

Sözleşmenin Süresi

Bu sözleşme süresiz olarak yürürlükte kalacaktır.

Akit Taraflardan biri, diğer Akit Tarafa altı ay önceden yazılı bildirimde bulunmak suretiyle sözleşmeyi feshedebilir.

Madde 51

Kazanılmış Hakların Korunması

(1) Bu sözleşmenin feshi halinde, sözleşme uyarınca kazanılmış olan haklar geçerliliğini korur.

(2) Feshin hüküm ifade ettiği tarihten önce geçen sigortalılık süreleri çerçevesinde kazanılmakta olan ve henüz karara bağlanmamış yardım hakları fesih nedeniyle sona ermez ve bunlarla ilgili karar alınması amacıyla Akit Taraflar derhal görüşmelere başlarlar. Bu konuda ihtilaf olur ise 47'nci madde hükümlerine göre çözümlenir. Bu hakların ileriye yönelik korunması sözleşme yoluyla veya böyle bir sözleşme yoksa ilgili kurumun uyguladığı mevzuata göre belirlenir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE LÜKSEMBURG BÜYÜK DÜKALIĞI ARASINDA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİNİN UYGULAMA USULLERİNE İLİŞKİN İDARİ ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti ile Lüksemburg Büyük Dükalığı arasında 20 Kasım 2003 tarihinde imzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin 37'nci maddesinin (1)'inci fıkrasının uygulanmasında, yetkili makamlar mutabakatla aşağıdaki hükümleri tespit etmişlerdir.

BÖLÜM I

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Tanımlar

Bu idari anlaşmanın uygulanmasında:

a. "Sözleşme" deyimi, Türkiye Cumhuriyeti ile Lüksemburg Büyük Dükalığı arasında 20.11.2003 tarihinde Lüksemburg'da düzenlenen sosyal güvenlik sözleşmesi,

b. "Anlaşma" deyimi bu idari anlaşma, anlamına gelir.

Bu idari anlaşmada kullanılan deyimler sözleşmenin 1'inci maddesinde tanımlandıkları anlamları taşırlar.

Madde 2

İrtibat Kuruluşları

Sözleşmenin 37'nci maddesinin (3)'üncü fıkrasına uygun olarak, aşağıdaki kurumlar irtibat kuruluşu olarak belirlenmiştir.

Türkiye için:

a. İşçileri (Tarım işçileri dahil) kapsayan mevzuat ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20'nci maddesine tabi sandıklarla ilgili mevzuat için, Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı – ANKARA
b. Devlet memur ve hizmetlileri hakkındaki mevzuat için, T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü – ANKARA
c. Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar ile Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar hakkındaki mevzuat için, Bağ-Kur Genel Müdürlüğü – ANKARA
d. İşsizlik Sigortası mevzuat için, Türkiye İş- Kur Genel Müdürlüğü - ANKARA

Lüksemburg için: Sosyal Güvenlik Genel Müfettişliği

Sözleşmenin uygulanmasında, (1)'inci fıkrada sözü edilen irtibat kuruluşları doğrudan aralarında ve ilgili kimselerle veya bunların vekilleri ile haberleşebilirler.

İrtibat kuruluşları sözleşmenin ve bu idari anlaşmanın uygulanmasında ortak usulleri ve gerekli formülerleri ortak mutabakatla tespit ederler.

Madde 3

Yetkili Kurumlar

Sözleşmenin 2'nci maddesinin (1)'inci fıkrasında sözü edilen mevzuatların uygulamasında, aşağıdaki kurumlar yetkili kurum olarak belirlenmiştir.

A- Türkiye için :

1) Malüllük, Yaşlılık ve Ölüm sigorta kolları için, Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı – ANKARA, T.C Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü – ANKARA, Bağ-Kur Genel Müdürlüğü – ANKARA
2) Hastalık, Analık, İşkazası, Meslek Hastalığı sigorta kolları için, Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı
3) İşsizlik Sigortası kolu için, Türkiye İş-Kur
4) Sözleşmenin 6'ncı maddesinin uygulanmasında, Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı, T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü – ANKARA, Bağ-Kur Genel Müdürlüğü - ANKARA

B- Lüksemburg için:

1) Hastalık-Analık ile ilgili olarak: Hastalık Sandıkları Birliği, Hastalık Sandıkları,
2) İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları ile ilgili olarak: Kazalara Karşı Sigorta Derneği,
3) Yaşlılık- Mallüllük- Ölüm ile ilgili olarak: Aylık Sandıkları,

4) Malüllüğün belirlenmesi ile ilgili olarak: Sosyal Güvenlik Tıbbi Kontrolü,

5) İşsizlik yardımları ile ilgili olarak: İstihdam İdaresi,

6) Aile yardımları ile ilgili olarak: Aile Yardımları Ulusal Sandığı;

7) Sözleşmenin 6'ncı maddesinin uygulanmasında: Sosyal Güvenlik Ortak Merkezi.

Madde 4

İsteğe Bağlı Sigortalılık

Sözleşmenin 6'ncı maddesinin uygulanmasında, sürekli sigortaya kabul için bir talep alan akit tarafın yetkili kurumu doğrudan veya irtibat kuruluşları aracılığı ile diğer akit tarafın yetkili kurumuna bu tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerini gösterir bir belge talep etmek üzere başvuruda bulunabilir.

BÖLÜM II

UYGULANACAK MEVZUAT

Madde 5

Uygulanacak Mevzuatla İlgili Belge

(1) Sözleşmenin 9'uncu maddesinde sözü edilen hallerde, mevzuatı uygulanacak akit tarafın kurumu işçiye onun veya işverenin talebi üzerine bu mevzuata tabi olmaya devam edeceğini bildirir bir belge verir. Belgede işçinin diğer akit taraf ülkesindeki geçici görev süresi veya bu ülkede faaliyetini geçici olarak icra edeceği süre belirtilir.

Belge;

Türk mevzuatının uygulanmasında; Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı, Bağ-Kur Genel Müdürlüğü tarafından

Lüksemburg mevzuatının Uygulanmasında: Sosyal Güvenlik Ortak Merkezi tarafından, düzenlenir.

(2) Yukarıdaki fıkrada belirtilen kurum belgenin geçerli birer nüshasını işçiye ve işverene verir. İşçiler, belgeyi diğer akit tarafın ülkesinde bulundukları sırada gerektiğinde o tarafın yetkili kurumuna ibraz etmek üzere muhafazaya mecburdular.

(1)'inci fıkrada sözü edilen belgeyi düzenleyen bir akit tarafın kurumu onun bir suretini diğer akit tarafın yetkili kurumuna gönderir.

(3) (1)'inci fıkrada sözü edilen sürenin başlangıçta öngörülen tarihten önce bitmesi halinde işçi veya işveren durumdan işçinin geçici görevli olarak bulunduğu veya faaliyetini geçici bir süre için icra ettiği ülkedeki akit tarafın kurumunu belgeyi düzenleyen kurum aracılığı ile haberdar eder.

Madde 6

Uzatma

Geçici görevin 12 ayın ötesinde uzaması halinde sözleşmenin 9'uncu maddesinin (1) ve (2)'nci fıkralarında öngörülen ön mutabakat, işçi veya işveren tarafından işçinin geçici görevli olarak bulunduğu veya faaliyetini geçici bir süre için icra ettiği ülkedeki akit tarafın kurumundan başlangıçta izin verilen sürenin sona ermesinden önce talep edilmelidir.

Bu mutabakat işçiye, işverene ve diğer akit tarafın yetkili kurumuna geçici uzatma belgesi suretiyle verilir.

Madde 7

İstisnalar

Sözleşmenin 13'üncü maddesinde sözü edilen istisnalarla ilgili talepler tarafların yetkili makamlarına gönderilecektir.

BÖLÜM III
ÇEŞİTLİ YARDIM GRUPLARINA İLİŞKİN ÖZEL HÜKÜMLER
KISIM I
HASTALIK VE ANALIK YARDIMLARI

Madde 8

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesine İlişkin Belge

Sözleşmenin 14'üncü maddesinin uygulanmasında, ilgili kimse gittiği ülkedeki akit tarafın yetkili kurumuna, bu kurumun bulunduğu ülkeye son giriş tarihinden önce, diğer akit tarafın mevzuatına göre geçirdiği sigortalılık sürelerini gösterir bir belge ibraz etmeye mecburdur.

İlgili kimse belgeyi ibraz etmezse, gittiği ülkede akit tarafın yetkili kurumu diğer akit tarafın yetkili kurumundan belgeyi düzenleyip göndermesi için talepte bulunur.

Madde 9

Diğer Akit Tarafta Geçici Çalışma Halinde Sağlık Yardımlarının Sağlanması

Sözleşmenin 15'inci maddesinin (1)'inci fıkrasının uygulanmasında, sigortalı çalışanlar geçici ikamet ettikleri yerin kurumuna kendileri ve yanlarında bulunan aile fertleri için sağlık yardımlarından yararlanma hakkının bulunduğunu tasdik eden bir belge ibraz etmeye mecburdur. Yetkili kurum tarafından, çalışanın talebi üzerine, mümkünse diğer akit taraf ülkesine gitmeden önce düzenlenen bu belgede özellikle bu yardımların sağlanabileceği süre belirtilir.

İlgili kimse anılan belgeyi ibraz etmezse, geçici ikamet yeri kurumu onu temin için yetkili kuruma başvurur.

Madde 10

Diğer Akit Taraf Ülkesinde Geçici İkamet Halinde Sağlık Yardımlarının Sağlanması

Sözleşmenin 15'inci maddesinin (2)'nci fıkrası ile 17'nci maddesinin 3. fıkrası uyarınca acil hallerde sağlık yardımlarının sağlanmasında, sigortalı veya aylık - gelir sahibi geçici ikamet ettiği yerin kurumuna, bu yardımlardan yararlanma hakkının bulunduğunu tasdik eden bir belge ibraz eder. İlgili kimsenin talebi üzerine mümkünse ikamet ettiği akit taraf ülkesinden ayrılmadan önce yetkili kurum tarafından düzenlenen bu belgede bu yardımların sağlanabileceği süre belirtilir.

İlgili kimse anılan belgeyi ibraz etmezse, geçici ikamet ettiği yerin kurumu onu temin için yetkili kuruma başvurur.

Her iki akit taraf mevzuatına gore aylık veya gelir alanlar için, bu kimsenin ikamet ettiği yerin kurumu yetkili kurum sayılır.

Bu madde hükümleri aile fertlerine diğer akit tarafın ülkesinde geçici olarak bulunduklarında kıyas yoluyla uygulanır.

Madde 11

Yatarak Tedavi Bildirisi

Sözleşmenin 15'inci maddesinin (1) ve (2)'nci fıkralarında ve 17'nci maddesinin 3. fıkrasında sözü edilen hallerde, geçici ikamet yeri kurumu, yetkili kuruma, bilgi edindiği tarihten itibaren 10 günlük süre içinde, hastaneye veya başka bir sağlık tesisine giriş tarihini bildirir. Hastane veya sağlık tesisinden çıkış sırasında, geçici ikamet yeri kurumu yetkili kuruma çıkış tarihini aynı süre zarfında bildirir.

Madde 12

Sağlık Yardımlarından Yararlanma Hakkının Devamı

Sözleşmenin 15'inci maddesinin (3)'üncü fıkrasının uygulanmasında, ülkelerine dönen sigortalılar bu ülkede geçici ikamet ettikleri yerin kurumuna yetkili akit tarafın mevzuatı uyarınca sağlık yardımlarından yararlanmaya devam edeceklerini tasdik eden bir belge ibraz etmeye mecburdurlar. İlgili kimsenin talebi üzerine mümkünse yetkili akit taraf ülkesinden ayrılmadan önce yetkili kurum tarafından düzenlenen bu belgede yardımlardan yararlanma hakkının devam edeceği azami süre ve ayrılma izni belirtilir.

İlgili kimse bu belgeyi ibraz etmezse ikamet yeri kurumu onu temin için diğer tarafın yetkili kurumuna başvurabilir.

Madde 13

Aile Fertlerine Sağlık Yardımlarının Sağlanması

Sözleşmenin 16'inci maddesinin (1)'inci fıkrası uyarınca sağlık yardımlarından yararlanmada, aile fertleri:

- Yetkili kurumca düzenlenen ve sağlık yardımlarından yararlanma haklarının doğduğunu tasdik eden ve yetkili kurumca iptal edildiği yolunda ikamet yeri

kurumuna bildiride bulunulmadığı sürece geçerli olan belgeyi, aile fertlerine sağlık yardımlarını sağlamada normal olarak ikamet yeri ülkesinin mevzuatında gerekli görülen, kanıtlayıcı belgeleri,

İkamet ettikleri yerin kurumuna ibraz ederek kendilerini kaydettirirler.

İkamet yeri kurumu uyguladığı mevzuata göre aile fertlerinin yardımlardan yararlanma haklarının bulunup bulunmadığını yetkili kuruma bildirir.

Madde 14

Aylık veya Gelir Sahiplerine Sağlık Yardımlarının Sağlanması

İkamet yeri ülkesinde sağlık yardımlarından yararlanmak için, sözleşmenin 17'nci maddesinin (2)'nci fıkrasında sözü edilen aylık veya gelir sahibi, ikamet ettiği yerin kurumuna, aylık veya geliri ödeyen tarafın mevzuatı uyarınca sağlık yardımlarından yararlanma hakkının bulunduğu yetkili kurumca tasdik edilmiş olan bir belge ibraz ederek kendisini ve aile fertlerini kaydettirir. Belgeyi düzenleyen kurum ondan iki nüshayı diğer akit tarafın kurumuna gönderir.

İkamet yeri kurumu (1)'inci fıkrada öngörülen belgeyi düzenlemiş olan kuruma yaptığı tüm kayıtları bildirir.

(1)'inci fıkrada öngörülen belgeyi düzenlemiş olan kurum diğer akit tarafın kurumuna aylık veya gelir sahibinin ve aile fertlerinin yardımlardan yararlanma hakkının sona erdiğini bildirir.

Madde 15

Yenileme Süresi

Sözleşmenin 19'uncu maddesinin uygulanmasında, ilgili kimse mevzuatına göre sağlık yardımları sağlanması talebinde bulunduğu akit tarafın yetkili kurumuna evvelce diğer akit tarafın mevzuatına göre sağlanan yardımlar konusunda gerekli bilgileri vermeye mecburdur. Yetkili kurum, gerekli gördüğünde, doğrudan veya irtibat kuruluşları aracılığı ile evvelce sağlanan yardımlara ilişkin bilgi talep etmek üzere diğer akit tarafın kurumuna başvurabilir.

Madde 16

Büyük Önem Taşıyan Sağlık Yardımları

Bu anlaşmaya ekli listede yazılı protezler, büyük cihazlar ve büyük masraf gerektiren sağlık yardımlarının değerinin acil haller hariç 350 Euro'yu geçmesi durumunda yardımlar ilgilinin bağlı olduğu Kurumun onayı ile sağlanır.

Sözü edilen yardımların, ilgilinin yaşamını veya sağlığını tehlikeye düşürmeden ertelenmesinin mümkün olmadığı haller, acil hal sayılır. Acil hallerde sağlanan yardımlardan vakit geçirmeksizin yetkili kurum haberdar edilir.

Madde 17

Para Yardımlarının Sağlanması

İlgili kimse diğer akit taraf ülkesinde geçici olarak ikamet ettiği sırada para

yardımlarından yararlanmak için geçici ikamet ettiği yerin kurumuna müdavi hekimce düzenlenen bir işgöremezlik belgesi ibraz ederek derhal başvuruda bulunmaya mecburdur.

İlgili kimsenin geçici ikamet yeri kurumuna işgöremezlik belgesini ibraz ettiği tarihi izleyen üç gün içinde, bu kurum kendi sigortalıları için uyguladığı usullerle işçinin tıbbi kontrolünü yaptırır.

İşgöremezliğin muhtemel süresini bildiren bu hekim raporu geçici ikamet yeri kurumunca yetkili kuruma kontrol tarihini izleyen beş gün içinde gönderilir. Bu raporun yetkili kurumca alınmasından sonra sekiz gün içinde, anılan kurum geçici ikamet yeri kurumuna ilgili kimsenin para yardımlarından yararlanıp yararlanmayacağını bildirir.

Hekim ilgili kimsenin yeniden işe başlamaya elverişli olduğunu tespit ettiğinde geçici ikamet yeri kurumu ilgili kimseye işgöremezliğinin sona erdiğini bildirir ve bildirinin bir suretini vakit geçirmeden yetkili kuruma gönderir. Sözleşmenin 9'uncu maddesinde sözü edilenler dışındaki kimselerle ilgili olarak, hekimin bu kimselerin sağlık durumlarının yetkili ülkeye dönmelerine engel olmadığını tespit etmesi halinde, geçici ikamet yeri kurumu bunlara bu tıbbi görüşü hemen bildirir ve bildirinin bir suretini yetkili kuruma gönderir.

Geçici ikamet yeri kurumu kendi sigortalısı imiş gibi ilgili kimsenin idari kontrolünü yapar.

Yetkili kurum para yardımlarını doğrudan ilgili kimseye öder ve durumu geçici ikamet yeri kurumuna bildirir.

Bu madde hükümleri diğer akit taraf ülkesinde ikamet edenler için kıyas yoluyla uygulanır.

Madde 18

Sağlık Yardımları Giderlerinin İadesi

Sözleşmenin 15, 16, 17, 20, 28 ve 39'uncu maddeleri gereğince verilen sağlık yardımları, Kurumların muhasebe kayıtlarında tespit edildiği şekilde gerçek tutarları yetkili kurumlarca 19'uncu maddede belirtilen kurumlara iade edilir. Sözleşmenin 17'nci maddesinin (3)'üncü fıkra 1 inci cümlesi halinde, aylık veya gelir sahibinin ikamet ettiği yerin kurumu bu fıkranın uygulanmasında yetkili kurum sayılır.

Sağlık yardımlarına ilişkin formülerler hazırlanacak listeler ile birlikte 6 ayda bir taraf ülke yetkili kurumuna gönderilir. Bu kurum, dokümanları aldığı tarihten itibaren iki ay içerisinde toplam miktarın %75'ini, kalan kısmı ise incelemelerini tamamladıktan sonra öder.

Sözleşmenin 16'ncı maddesinde sözü edilen kimseler ile 17'nci maddenin (2)'nci fıkrasında bahsedilen, taraflardan birinin mevzuatına göre aylık-gelir alanların ve bunların bakmakla yükümlü bulundukları aile fertlerinin geçici olarak diğer taraf ülkesinde bulundukları sırada görmüş oldukları sağlık yardımları masrafı, sigortalının istihdam edildiği yada aylık-gelir ödeyen kurumca karşılanır.

Madde 19

Yetkili Kurum

Sözleşmenin 2 maddesinin uygulanmasında, sözü edilen kurumlar Türkiye'de

Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı-ANKARA aracılığı ile ve Lüksemburg'da Hastalık Sandıkları Birliği aracılığı ile hareket edeceklerdir.

KISIM II

MALÜLLÜK, YAŞLILIK, ÖLÜM YARDIMLARI

Madde 20

Aylık Taleplerinin Yapılması

Sözleşmenin Bölüm III. Kısım II hükümleri uyarınca, yardımlardan yararlanmak için talep sahibi, bu hususta öngörülen bir formüler vasıtasıyla ikamet ettiği yerin yetkili kurumuna ikamet ettiği ülke mevzuatında öngörülen usuller dahilinde bir talepname gönderir.

Eğer talebin yapıldığı tarih itibariyle talep sahibinin ülkesinde oturduğu akit taraf mevzuatına göre geçmiş sigortalılık süresi yoksa, talep, o tarafın irtibat kuruluşuna diğer tarafın irtibat kuruluşuna vakit geçirmeden aktarılmak üzere yapılır.

Madde 21

Aylık Taleplerinin İşleme Konulması

Her iki akit tarafın yetkili kurumları, vakit geçirmeksizin, irtibat kuruluşları aracılığı ile ve bu hususta mutabık kalınmış bir formüler vasıtasıyla, talebi ve talebin işleme konması için gerekli olabilecek diğer her türlü elde mevcut belgeyi birbirlerine gönderirler. Her yetkili kurum aynı zamanda kendi mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerini tasdik eden bir belgeyi de diğer akit tarafın yetkili kurumuna gönderir.

Yukarıdaki fıkrada sözü edilen göndermeden önce, bir talebin kendisine gönderildiği akit tarafın yetkili kurumu, talebe giriş tarihini kaydeder ve verilen kişisel bilgilerin doğruluğunu tasdik eder. Bu tasdik kanıtlayıcı belgelerin gönderildiğinin tasdiki anlamına gelir.

Madde 22

Kararların Bildirilmesi

Her yetkili kurum sözleşmenin 24'üncü maddesi hükümlerine göre talep sahibinin haklarını belirler ve ilgili kimseye itiraz yolları ve süreleri üzerinde bilgiyi içeren kararı bildirir ve bildirinin bir suretini diğer akit tarafın yetkili kurumuna gönderir.

Madde 23

Aylıkların Ödenmesi

Taraflardan birinin yükümünde olan aylıklar doğrudan diğer akit tarafın ülkesinde ikamet eden yararlanıcıya uyguladığı mevzuatta öngörülen vadelerde ödenir. Ödeme sözleşmenin 46'ncı maddesine uygun olarak bu yardımın ödenmesinde karşılanabilecek idari giderler için bir kesinti uygulanmaksızın yapılır. Ancak banka giderleri yararlanıcının yükümündedir.

Madde 24

İstatistikler

İrtibat kuruluşları diğer akit tarafta ödenen aylıkların sayısı ve bunların miktarları ile ilgili olarak birbirlerine yıllık istatistikler gönderirler.

KISIM III

CENAZE GİDERİ

Madde 25

Bir akit tarafın mevzuatına göre cenaze giderinden yararlanmak için,diğer akit taraf ülkesinde oturan talep sahibi talebini yetkili kuruma veya ikamet ettiği yerin kurumuna gönderir. Talebe yetkili kurumun uyguladığı mevzuata göre gerekli kanıtlayıcı belgeler eklenmelidir. Talep sahibinin verdiği bilgilerin doğruluğu talebe ekli resmi belgelerle tespit ve talep sahibinin ikamet ettiği ülkedeki akit tarafın yetkili organlarınca teyit edilir.

KISIM IV

MESLEK HASTALIĞI VE İŞ KAZASI YARDIMLARI

Madde 26

Bu idari anlaşmanın hastalık ve analık sigortası sağlık yardımları ile ilgili uygulama hükümleri iş kazaları ve meslek hastalıkları sigortası sağlık yardımlarının sağlanmasında kıyas yoluyla uygulanır.

Bu idari anlaşmanın hastalık ve analık sigortası para yardımları ile ilgili uygulama hükümleri, gelirler hariç, iş kazaları ve meslek hastalıkları sigortası para yardımlarının sağlanmasında kıyas yoluyla uygulanır.

Bu idari anlaşmanın 23'üncü maddesi hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

KISIM V

İŞSİZLİK YARDIMLARI

Madde 27

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesine İlişkin Belge

Sözleşmenin 31'inci maddesi hükümlerinden yararlanmak için, ilgili kimse yetkili kuruma diğer akit tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerini gösteren bir belge ibraz etmeye mecburdur.

İlgili kimse gerekli belgeyi ibraz edecek durumda değilse, yetkili kurum onu temin için diğer akit tarafın kurumuna başvurur.

Yukarıdaki fıkralarda sözü edilen belgeyi düzenleyen kurum belgede, gerektğinde, sözleşmenin 33'üncü maddeninin uygulanmasında, yardımların uyguladığı mevzuata göre sağlanacağı süreyi ve sözleşmenin 34'üncü maddesinin uygulanması açısından ilgilininin yükümlülüğü altında bulunan aile bireylerini belirtir.

KISIM VI

AİLE YARDIMLARI

Madde 28

Sigortalılık veya İkamet Sürelerinin Birleştirilmesine İlişkin Belge

Sözleşmenin 35'inci maddesi hükümlerinin uygulanmasında, aile yardımları için kendisine talepte bulunulan yetkili kurum doğrudan veya irtibat kuruluşları aracılığı ile, diğer akit tarafın yetkili kurumuna, o taraf mevzuatına göre sigortalılık veya ikamet sürelerini gösterir bir belge talep etmek üzere başvuruda bulunabilir.

BÖLÜM IV

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 29

İdari ve Tıbbi Kontrol

Akit taraflardan birinin yardımlarından diğer akit tarafın ülkesinde yararlananların idari ve tıbbi kontrolü, yetkili kuruluşun talebi üzerine ikamet yeri kurumunca bu kurum mevzuatında öngörülen usullerle yapılır.

Akit taraflardan birinin bir yetkili kurumunun talebi üzerine, diğer akit tarafın yetkili kurumu tıbbi mahiyetteki her nevi bilgiyi ve talep sahibinin veya yardımlardan yararlanan kimsenin mallüllük durumuna ilişkin her nevi belgeyi ücretsiz olarak gönderir.

Ancak yetkili kurumların ilgili kimseyi diledikleri hekime muayene ettirme hakları saklıdır.

İdari kontrollerden, yardımların sağlanmasında ve revizyonunda tıbbi tetkiklerinden, gözlem altına almalardan, hekimlerin yol masraflarından ve tahsis için gerekli idari veya tıbbi soruşturmalardan ileri gelen giderler bunları yükümlenen kuruma bu kurumca uygulanan tarife üzerinden, bunların adına yapıldığı kurumca iade edilir. Her iki akit tarafın kurumları için yapılan tıbbi tetkikler gider iadesini gerektirmez.

Her iki akit tarafın irtibat kuruluşları, yetkili makamlarının karşılıklı mutabakatı ile, yukarıdaki fıkrada sözü edilen gider iadelerinden vazgeçilmesi hususunda anlaşabilirler.

Madde 30

Bilgi Alışverişi

Akit taraflardan birinin mevzuatına göre diğer akit tarafın ülkesinde ikamet etmekte iken yardımlardan yararlanan kimseler, yetkili kuruma doğrudan veya irtibat kuruluşları aracılığı ile kişisel ve aile durumlarında, sağlık durumlarında, gelir durumlarında meydana gelen her nevi değişikliği ve sözleşmenin 2'nci maddesinde ve sözleşme hükümleri çerçevesinde hak ve yükümlülüklerini etkileyebilecek diğer her nevi değişikliği bildirirler.

Kurumlar doğrudan veya irtibat kuruluşları aracılığı ile, kendilerine ulaşan benzeri her nevi bilgiyi birbirlerine gönderirler.

Sosyal güvenlik kuruluşları kanunlarındaki yapılan değişiklikler taraflarca birbirlerine bildirilecektir.

Madde 31

Bir Yardımın Yeniden Ödenmeye Başlaması

Bir yardımın askıya alınmasından sonra ilgili kimse diğer akit taraf ülkesinde ikamet etmekte iken yeniden yardıma hak kazanırsa, yetkili kurumlar yardımın yeniden ödenmeye başlamasında zorunlu bilgileri birbirlerine verirler.

Madde 32

Banka Referansları

Nakdi yardımlardan yararlananlar ve yetkili kurumlar ödemeyi yapacak yetkili kuruma uluslararası normlara uygun banka referanslarını (Kod ve/veya İBAN) vermekle mükelleftir.

Madde 33

Yürürlüğe Girme Ve Süre

Bu anlaşma sözleşme ile aynı tarihte yürürlüğe girer ve sözleşme ile aynı süre için yürürlükte kalır. 8 Aralık 2004 tarihinde Lüksemburg'da iki nüsha olarak ve her iki nüsha aynı derecede geçerli olmak üzere Fransızca ve Türkçe olarak düzenlenmiştir.

BÜYÜK ÖNEM TAŞIYAN SAĞLIK YARDIMLARININ LİSTESİ

(Sözleşmenin 20. Maddesi ve İdari Anlaşmanın 16. Maddesi)

a) Dayanıklı dokumadan mamul ortopedik korselerle her çeşit tıbbi munzam parçalar, alet ve edevat dahil, protez cihazları ve ortopedik veya koruyucu cihazlar,

b) Ortopedik ayakkabılar ve ortopedik olmayan yardımcı ayakkabılar,

c) Çene ve yüz protezleri ve peruklar,

d) Göz protezleri, görüşü düzenleyici takma camlar, dürbün gözlükler ve teleskop gözlükler,

e) Sağırlarla ilgili cihazlar, özellikle işitme ve ses cihazları,

f) Sabit ve oynak diş protezleri, ağız boşluğunu tıkayıcı protezler,

g) Elle ve motorla çalışan küçük hasta arabaları,

h) Yukarıda belirtilen tıbbi malzemenin yenilenmesi,

ı) Kürler,

j) Önceden tespit olunan maliyetlerin 350 Euro'yu aşması kaydıyla diğer her çeşit tıbbi tedbirler veya diğer her nevi tıbbi, dişle veya cerrahi ile ilgili malzemeler.

EK: 4/12
TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE SLOVAKYA ARASINDA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ[35]

İmza Tarihi: 25.01.2007

Resmi Gazete Tarihi: 30.11.2010

Resmi Gazete No: 27771

Yürürlülük Tarihi: -

Türkiye Cumhuriyeti ile Slovakya Cumhuriyeti (bundan sonra Akit Taraflar olarak anılacaktır) iki ülke arasında sosyal güvenlik alanındaki ilişkileri düzenlemek arzusuyla aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır.

BÖLÜM I
GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Tanımlar

(1) Bu Sözleşmenin uygulanmasında :

(1.1) "Mevzuat" 2'nci maddede belirtilen sosyal güvenlik rejimleri ve kollarına ilişkin kanun, tüzük ve yönetmelikleri,

(1.2) "Yetkili Makam"

(1.3) Türkiye Cumhuriyeti bakımından; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile diğer ilgili bakanlıkları,

(1.4) Slovakya Cumhuriyeti bakımından; Çalışma, Sosyal İşler ve Aile Bakanlığını,

(1.5) "Yetkili Kurum" 2'nci maddede belirtilen mevzuatların uygulanmasından sorumlu kurum veya kurumları,

(1.6) "Kurum" 2'nci maddede belirtilen mevzuatların tamamını veya bir kısmını uygulamakla görevli makam yada kurumu,

(1.7) "Sigortalı" 2'nci maddede belirtilen mevzuatların uygulandığı ve uygulanmış olduğu kimseyi,

(1.8) "Sigortalılık Süresi" 2'nci maddede belirtilen mevzuatlara göre prim veya kesenek ödenmiş sayılan süreleri,

(1.9) "Aylık ve Yardım" 2'nci maddede belirtilen mevzuatlarda öngörülen herhangi bir aylık ve yardımı,

(1.10) "Oturma" Sürekli bulunulan yeri,

(1.11) "Bulunma" Geçici bulunmayı,

(1.12) "Aile Bireyi" Yetkili kurumca uygulanan mevzuata göre aile bireyi olarak tanımlanan veya öyle kabul edilen kimseleri,

35 Türkiye Cumhuriyeti ile Slovakya Cumhuriyeti arasındaki sosyal güvenlik sözleşmesi; 30/11/2010 tarih ve 27771 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Ancak sözleşmeye ilişkin teati süreci devam etmektedir.

(1.13) "Hak sahibi" Aylık ve yardımlar hangi mevzuata göre yapılıyorsa, o mevzuata göre hak sahibi olarak tanımlanan veya öyle kabul edilen kimseleri, ifade eder.

(2) Bu maddede tanımlanmayan herhangi bir terim, uygulanacak mevzuatta hangi anlamda kullanılmış ise, o anlamı ifade eder.

Madde 2

Maddi Uygulama Alanı

Bu Sözleşme aşağıdaki mevzuatlara uygulanır.

A-Türkiye Cumhuriyeti bakımından;

1) İşçileri kapsayan Sosyal Sigortalar Kanunu ile Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu (malullük, yaşlılık, ölüm,iş kazası ve meslek hastalıkları)
2) Devlet memurlarının emeklilik haklarını düzenleyen Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu (malullük, yaşlılık ve ölüm)
3) Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu (malullük, yaşlılık ve ölüm)
4) 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 20'nci maddesine tabi olan sandıklarla ilgili mevzuat. (malullük, yaşlılık, ölüm, iş kazası ve meslek hastalıkları)
5) Bir hizmet akdine tabi olarak çalışan sigortalılar açısından uygulanan İşsizlik Sigortası Kanunu

B- Slovakya Cumhuriyeti bakımından;

1) Yaşlılık Sigortası,
2) İş Kazası ve Meslek Hastalıkları,
3) İşsizlik Sigortası,
4) Cenaze Ödeneği,
5) Çocuk Ödeneği,

düzenleyen mevzuat.

3'üncü fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bu sözleşme 1'inci fıkrada belirtilen mevzuatı değiştiren, yeniden düzenleyen veya bu mevzuat yerine geçen yada bu mevzuata ek hükümler getiren her türlü mevzuata da uygulanır.

Bu sözleşmenin yeni bir sosyal güvenlik rejimine veya yeni bir sosyal sigorta koluna dair mevzuata uygulanması, taraflar arasında bu amaçla yeni bir sözleşme imzalanması yolu ile gerçekleştirilir.

Madde 3

Kişisel Uygulama Alanı

Bu sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça, bu sözleşme hükümleri, her iki akit taraf mevzuatından birine veya her ikisine evvelce tabi olan veya olmuş bulunan veya akit

taraflardan birinin mevzuatına halen tabi olan kişiler ve haklarını bu kişilerden kazanan diğer kişiler için uygulanır.

Madde 4

Eşit Muamele

Bu sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça, akit taraflardan birinin ülkesinde oturan ve kendilerine bu sözleşme hükümleri uygulanan kimseler, oturdukları akit tarafın mevzuatının sağladığı haklardan, akit tarafın vatandaşları ile aynı koşullar dahilinde yararlanırlar.

Madde 5

Yardımların İhracı

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre elde edilen yardımlar, bu sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, 3'üncü madde kapsamında bulunan kimselerin diğer taraf ülkesinde veya akit taraf ülkeleri dışında üçüncü bir devlette oturmaları halinde de aynen ödenir.

Madde 6

Yardımların Birleşmemesi

Bir yardımın diğer sosyal güvenlik yardımlarıyla birleşmesi halinde, akit taraflardan birinin mevzuatına göre yardımın azaltılması, durdurulması veya kesilmesi gerekiyorsa, diğer akit tarafın mevzuatı gereğince sosyal güvenlik yardımlarına hak kazanılmış olması halinde de aynı hükümler uygulanır.

Bu maddenin 1'inci fıkra hükümleri her iki tarafın yetkili kurumlarınca 14 ve 18/b maddelerine göre ödenen malullük, yaşlılık ve ölüm aylıkları ile meslek hastalığı yardımlarına uygulanmaz.

BÖLÜM II

UYGULANACAK MEVZUAT

Madde 7

Genel Kurallar

Bu sözleşmede aksine bir hüküm yoksa;

(1) Bir taraf ülkesinde ücretli çalışanlar, bu çalışmaları ile ilgili olarak, kendilerinin diğer taraf ülkesinde oturmaları yada işverenin veya işverenin işyeri merkezinin diğer taraf ülkesinde bulunması halinde dahi, çalıştıkları taraf ülke mevzuatına tabi olur.

(2) Faaliyetini bir taraf ülkesinde icra eden bağımsız çalışan, diğer taraf ülkede otursa dahi, faaliyetini yürüttüğü taraf ülke mevzuatına tabi olur.

(3) Akit taraflardan birinin memurları veya benzeri personelleri kendilerini çalıştıran idarenin bağlı olduğu taraf ülkenin mevzuatına tabi olurlar.

Madde 8

Geçici Görevlendirme

(1) Akit taraf ülkesinde istihdam edilen bir ücretli çalışan, işvereni tarafından belirli bir işin ifası için diğer akit taraf ülkesine geçici görevli olarak gönderilirse, bu kimse aynı işverenin ücretli çalışanı sıfatını koruduğu takdirde, 24 ayı geçmemesi koşulu ile birinci akit taraf ülkesinin mevzuatına tabi olur.

(1) Akit taraflardan birinin ülkesinde bir mesleki faaliyet icra eden bağımsız çalışan, faaliyetini geçici olarak diğer akit taraf ülkede gerçekleştirmek amacı ile bu ülkeye gittiği taktirde, 24 aya kadar birinci akit taraf ülke mevzuatına tabi olur.

Madde 9

Uluslararası Taşımacılık İşletmeleri Personeli

(1) Bir işyerinin, başkası hesabına veya kendi adına karayolu, havayolu, demiryolu veya denizyolu ile uluslararası yolcu veya mal taşımacılığı yapan ve işyeri merkezi diğer akit taraf ülkesinde bulunan, dolaşan veya sefer yapan personelinden olan kimse, bu tarafın mevzuatına tabi olur.

(2) Anılan işyerinin merkezinin bulunduğu taraf dışındaki akit taraf ülkesinde bir şube veya daimi temsilciliği tarafından çalıştırılan kimse bu şube veya daimi temsilciliğin bulunduğu tarafın mevzuatına tabi olur.

Madde 10

Deniz Taşıtlarında Çalışan Personel

(1) Akit Taraflardan birinin bayrağını taşıyan deniz taşıtlarında çalışanlar, bu akit tarafın mevzuatına tabi olurlar.

(2) Akit taraflardan birinin limanında veya karasularında ücretli çalışan ve deniz taşıtı mürettebatından olmayan bir kimse, diğer akit taraf ülke bayrağını taşıyan bir geminin yükleme, boşaltma veya tamir işlerinde çalışır yada bu işlere nezaret ederse, hakkında limanın veya karasularının bulunduğu taraf ülkenin mevzuatı uygulanır.

(3) Akit taraflardan birinin bayrağını taşıyan deniz taşıtında bir faaliyet icra eden ve bu faaliyet için kendisine işyeri merkezi veya ikametgahı diğer akit taraf ülkesinde bulunan bir müessese veya kimse tarafından ücret ödenen kimse, ikinci tarafın mevzuatına, o devletin ülkesinde oturuyorsa tabi olur; ücreti ödeyen müessese veya kimse anılan mevzuatın uygulanmasında işveren sayılır.

Madde 11

Diplomatik Misyonlar ve Konsolosluk Görevlileri

(1) Akit Taraf ülkelerden birinin diplomatik misyonlarında veya konsolosluklarında çalışan diplomatlar ile diplomatların özel hizmetlerinde çalışmak üzere bu misyonların bağlı olduğu akit tarafça görevlendirilenler, gönderen tarafın mevzuatına tabi olurlar.

(2) Bu maddenin 1'inci fıkrasında bahsedilen hizmetliler mahallinden istihdam edilmiş ise, bulunulan tarafın mevzuatına tabidirler. Ancak, bu kimseler istihdam eden ülkenin vatandaşı iseler, işe alındıkları tarihi takip eden üç ay içerisinde, istihdam eden tarafın mevzuatının uygulanmasını tercih edebilirler.

Madde 12

İstisnalar

Akit tarafların yetkili makamları, bir kimse veya kişi grupları hakkında uygulanacak mevzuat bakımından bu sözleşmenin 7-11'inci maddelerine istisna teşkil eden hükümler üzerinde anlaşabilirler.

BÖLÜM III

ÖZEL HÜKÜMLER

KISIM I

MALULLÜK, YAŞLILIK VE ÖLÜM AYLIKLARI

Madde 13

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanma hakkı bir sigortalılık süresinin tamamlanmış olması koşuluna bağlı ise, bu mevzuatı uygulayan kurum, diğer akit tarafın mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık sürelerini aynı zamana rastlamamak kaydı ile kendi mevzuatına göre geçmiş süreler gibi değerlendirir.

İlgilinin, bu maddenin uygulanması sonucu yardıma hak kazanamadığı durumlarda taraflar, sosyal güvenlik sözleşmesi imzalamış bulundukları üçüncü bir ülkedeki sigortalılık sürelerini de, aynı zamana rastlamamak koşulu ile birleştirirler.

Türk ve Slovakya mevzuatına göre sigortalılık sürelerinin geçiş metodu, İdari Anlaşmada belirtilecektir.

(2) Türk mevzuatına göre yardım hakkının kazanılması şartlarının tespitinde, diğer akit taraf ülkedeki ilk işe başlama tarihi de dikkate alınır.

Madde 14

Yardımların Hesaplanması

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanma hakkı 13 üncü madde hükmü uygulanmaksızın kazanılıyorsa, bu tarafın yetkili kurumu ödenmesi gereken yardım miktarını yalnız bu tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerini dikkate alarak belirler.

İlgili kimse Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlara ancak 13 üncü madde hükümlerinin uygulanması suretiyle hak kazanıyor ise, bu tarafın yetkili kurumu yardımları aşağıda belirtildiği şekilde hesaplar.

Yetkili kurum, her iki Akit Tarafın mevzuatlarına göre geçen bütün sigortalılık sürelerini yalnız kendisinin uyguladığı mevzuata göre geçmiş gibi değerlendirerek nazari miktarı hesaplar.

Bununla birlikte, miktarı sigortalılık sürelerinin uzunluğuna bağlı olmayan yardımlar söz konusu ise, bu miktar (a) bendinde sözü edilen nazari miktar olarak kabul edilir.

(2) Yetkili kurum daha sonra bu fıkranın (a) veya (b) bendine göre hesaplanan nazari tutarın, uyguladığı mevzuata göre geçen sigortalılık süreleri uzunluğunun, riskin meydana gelmesinden önce her iki Akit Tarafın mevzuatlarına göre geçen sigortalılık süreleri toplamı uzunluğuna olan oranını, fiili tutar olarak belirler. Bu, ilgiliye ödenecek tutardır.

(3) Yardımların hesabında dikkate alınacak ortalama kazanç, yetkili kurumun kendi mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık süreleri içinde elde edilen kazançlara göre belirlenir.

(4) Slovak Cumhuriyeti kurumlarınca aylıkların hesaplanmasında sadece Slovak mevzuatına göre tamamlanan sigortalılık sürelerine göre hesaplanacağı durumlarda ikinci paragraf hükümleri uygulanmaz.

Madde 15

Bir Yıldan Az Sigortalılık Süreleri

(1) 14'üncü madde hükümlerine bakılmaksızın, bir Akit Tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerinin toplam uzunluğu bir yılı bulmuyorsa ve yalnız bu süreler dikkate alındığında bu mevzuata göre hiçbir hak doğmuyorsa, bu tarafın kurumu anılan sürelere göre yardım sağlamak zorunda değildir.

(2) Bu durumda, diğer Akit Taraf ülke yetkili kurumu, bu maddenin 1'inci paragrafında belirtilen süreleri kendi mevzuatına göre geçmiş süreler gibi değerlendirerek, aylığı hesaplar.

KISIM II

ÖLÜM YARDIMI

Madde 16

Cenaze Ödeneği

(1) Cenaze ödeneğinin sağlanması, her iki Akit Tarafın ilgili mevzuatına göre uygulanır.

(2) Bu Sözleşmenin uygulanmasında, her iki Akit Tarafın mevzuatı uyarınca bir ölüm yardımı hakkı varsa, yardım sadece ölüm olayının gerçekleştiği Akit Tarafın mevzuatına göre ödenir.

KISIM III

MESLEK HASTALIKLARI VE İŞ KAZALARI

Madde 17

Her İki Akit Taraf Ülkesinde Aynı Riske Maruz Kalma

(1) Meslek hastalığına tutulan kimse, her iki Akit Taraf ülkesinde bu hastalığa neden olabilecek bir işte çalışmışsa, bu kimsenin veya hak sahiplerinin talep edebilecekleri yardımlar, -duruma göre bu maddenin 2'nci ve 4'üncü fıkraları hükümleri dikkate alınarak- koşullarını en son yerine getirdikleri Akit Tarafın mevzuatına göre sağlanır.

(2) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre meslek hastalığı yardımlarından yararlanma hakkı, hastalığın ilk kez bu ülkenin kendi topraklarında meydana gelmiş olması koşuluna bağlı bulunuyorsa, bu koşul, bu hastalığın ilk kez diğer Akit Tarafın ülkesinde meydana gelmiş olması halinde de yerine getirilmiş sayılır.

(3) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre meslek hastalığı yardımlarından yararlanma hakkı, hastalığın, böyle bir hastalığa neden olabilecek son faaliyetin sona ermiş olmasından sonra belirli bir süre içerisinde meydana gelmiş olması koşuluna bağlı bulunuyorsa, bu tarafın yetkili kurumu, diğer Akit Tarafın ülkesinde icra edilen benzer nitelikteki faaliyetleri, bu faaliyetler kendi mevzuatına göre icra edilmiş gibi değerlendirir.

(4) Akit Taraflardan birinin mevzuatı, doğrudan veya dolaylı olarak yardım hakkını meslek hastalığının meydana gelmesine yol açan bir faaliyetin belirli bir süre zarfında icra edilmiş olması koşuluna bağlıyorsa, o tarafın yetkili kurumu, birleştirme işleminin yapılmasında, böyle bir faaliyetin diğer Akit Tarafın ülkesinde icra edildiği süreleri de değerlendirir.

Madde 18

Meslek Hastalığının Ağırlaşması

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatına uygun olarak meslek hastalığı nakdi yardımı alan sigortalının diğer taraf ülkesinde oturduğu sürede bu hastalığı ağırlaşırsa, aşağıdaki kurallar uygulanır.

(2) Meslek hastalığına tutulan kimse ikinci Akit Tarafın mevzuatına göre anılan hastalığa neden olacak veya hastalığı ağırlaştıracak bir faaliyet icra etmemişse, birinci Akit Tarafın yetkili kurumu, uyguladığı mevzuat hükümlerine göre ağırlaşmayı nazara alarak nakdi yardım sağlar.

(3) Sigortalı şahıs böyle bir faaliyeti ikinci taraf mevzuatına göre icra etmişse, birinci Akit Tarafın yetkili kurumu, ağırlaşmayı nazara almaksızın uyguladığı mevzuata göre, nakdi yardım sağlar. İkinci Akit Tarafın yetkili kurumu ise kendi mevzuatına göre ilgilinin ağırlaşmadan sonraki durumuna göre hesaplanacak yardım miktarı ile ağırlaşmadan önce ödenmesi gereken nakdi yardım miktarı arasındaki farkı öder.

KISIM IV

İŞSİZLİK YARDIMLARI

Madde 19

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanma hakkı sigortalılık sürelerinin tamamlanması koşuluna bağlı bulunuyorsa, bu tarafın yetkili kurumu, diğer Akit Tarafın mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık sürelerini aynı zamana rastlamamak koşulu ile değerlendirir.

(2) Yardımların miktarı, süresi ve ödeme şekli yardımı yapan yetkili kurumun geçerli mevzuatına göre belirlenir.

KISIM V

AİLE YARDIMLARI

Madde 20

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre aile yardımlarından yararlanmak için sigortalılık sürelerinin tamamlanması gerekiyorsa, yetkili kurum, diğer Akit Taraf mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerini aynı zamana rastlamamak koşulu ile sanki bu süreler kendi mevzuatına göre geçmiş gibi değerlendirir.

Madde 21

Aile Yardımlarının Sağlanması

(1) Aile yardımlarının sağlanması, her iki akit tarafın ilgili mevzuatına göre uygulanır.

(2) Bu Sözleşmenin uygulanmasında, her iki akit tarafın mevzuatı uyarınca bir aile yardımı hakkı varsa, yardım sadece olayının gerçekleştiği akit tarafın mevzuatına göre ödenir.

BÖLÜM IV

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 22

İdari Önlemler ve İşbirliği

(1) Akit Tarafların yetkili makamları:

Bu sözleşmenin uygulanmasında gerekli idari önlemleri belirlerler.

Bu sözleşmenin uygulanmasında alınan önlemler konusunda birbirlerine mümkün olan en kısa zamanda gerekli bilgileri verirler ve bu sözleşmenin uygulanmasını etkilediği ölçüde ulusal yasalarında yapılan değişiklikleri bildirirler.

Bu sözleşmenin uygulanmasını kolaylaştırmak üzere irtibat kuruluşları tesis ederler.

(2) Bu sözleşmenin uygulanmasına ilişkin her sorun için Akit Tarafların yetkili makamları ve kurumları sanki bu sorunlar kendi ulusal yasalarını etkiliyormuş gibi birbirlerine yardımcı olurlar. Bu idari yardımlaşma parasız yapılır.

(3) Bir Akit Taraf ülkesinde oturan veya bulunan kimselerin malüliyet durumlarının tespit edilebilmesi için bir taraf mevzuatına göre öngörülen tıbbi kontroller, yetkili kurumun talebi üzerine, oturma veya bulunma yerindeki kurum tarafından karşılıksız masraf iadesi olmaksızın yapılır.

(4) Bu sözleşme uyarınca bir Akit Tarafa diğer Akit Tarafça hakkında bildiride bulunulan kişilere ilişkin her nevi bilgi, bu sözleşmenin uygulanmasında gizlilik değeri taşır ve ancak bu sözleşmenin ve onun uygulandığı mevzuatın uygulanmasında kullanılabilir.

Madde 23

Dillerin Kullanılması

(1) Bu sözleşmenin uygulanmasında Akit Tarafların makamları ve kurumları, kendi dilleri veya İngilizce ile haberleşirler.

(2) Bir dilekçe veya belge diğer tarafın resmi dili veya İngilizce ile yazılmış olduğu gerekçesiyle reddolunamaz.

Madde 24

Giderlerden ve Tasdikten Bağışıklık

(1) Bir Akit Tarafın mevzuatına göre ibraz olunan evrak veya diğer belgeler harç, damga resmi, konsolosluk veya yönetime ilişkin giderlerden tamamen veya kısmen bağışıksa, bu bağışıklık diğer tarafın mevzuatına göre veya bu sözleşme uyarınca ibraz olunan evrak veya diğer belgelere de uygulanır.

(2) Bu sözleşmenin uygulanmasında ibraz edilecek her türlü belge, Elçilik ve Konsolosluk Makamlarının tasdikinden bağışıktır.

Madde 25

Bir Talep veya İtiraz Başvurusunun Verilmesi

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre bu Akit Tarafın bir kurumuna belli bir süre zarfında gönderilmesi gereken talepler, başvurular veya itirazlar, bunların diğer Akit Tarafın bir kurumuna aynı süre içinde verilmiş olması halinde, birinci tarafın kurumuna verilmiş sayılır.

(2) Bir Akit Tarafın geçerli mevzuatına göre verilmiş bir talep, ikinci Akit Tarafın geçerli mevzuatına göre verilen bir talep olarak kabul edilir. Şayet talepte bulunan kişi Akit Taraflardan birinin geçerli mevzuatına göre yaşlılık yardımının ertelenmesini isterse, bu talep diğer Akit Tarafça dikkate alınarak işlem yapılır.

Madde 26

Üçüncü Kişinin Sorumluluğu

Bir kimse, akit taraflardan birinin mevzuatına göre, diğer Akit Taraf ülkesinde sebep olunan veya meydana gelen bir kaza nedeniyle yardım görmekte ise, yardımları sağlamakta olan kurumun, zararı tazmin etmekle yükümlü üçüncü kişilere karşı olan hak talepleri aşağıda belirtildiği şekilde düzenlenir;

a) Anılan kurumun, hakkında uygulanan mevzuata göre, üçüncü kişilere karşı hak iddiasında bulunabilecek olan sigortalının veya hak sahibinin yerine geçmesi halinde, bu durum akit tarafça tanınır.

b) Anılan kurumun üçüncü kişilere karşı doğrudan doğruya hak iddiasında bulunabilmesi halinde de bu hakkı diğer akit tarafça tanınır.

Madde 27

Haksız Yere Ödenen Miktarların Geri Alınması

(1) Bu sözleşmenin uygulanmasında malullük, yaşlılık veya ölüm yardımlarının ödenmesi veya yeniden gözden geçirilmesi sırasında akit taraflardan birinin yetkili kurumu bir yararlanıcıya hak ettiği bir meblağı aşan miktarda ödeme yapmışsa, bu kurum, yararlanıcıya mütekabil yardımları ödemekle yükümlü olan diğer akit tarafın kurumundan fazladan ödenen miktarı, bu kimseye ödeyeceği miktarlardan kesmesini talep edebilir. Bu sonuncu kurum, bu şekilde kestiği meblağı diğer tarafa transfer eder. Eğer bu tür geri alma işlemi yapılamıyorsa, aşağıdaki fıkralar hükümleri uygulanır;

a) Akit taraflardan birinin kurumu, yardımlardan yararlanan bir kimseye hak ettiğinden fazla bir meblağ ödemişse, bu kurum, uyguladığı mevzuatta öngörülen koşullar ve sınırlar dahilinde, yararlanıcıya yardım sağlamakla yükümlü diğer akit tarafın kurumundan, fazla ödeme konusu olan miktarı, bu kimseye ödediği meblağlardan kesmesini talep edebilir. Bu sonuncu kurum kesintiyi -bu fazladan ödeme sanki kendisi tarafından yapılmış gibi- kendi mevzuatında öngörülen koşullar ve sınırlar dahilinde yapar ve böylece kestiği meblağı alacaklı kuruma transfer eder.

b) Akit taraflardan birinin kurumu, yararlanıcıya mevzuatına göre avans ödemişse, bu kurum, diğer tarafın kurumundan yararlanıcıya bu kurumun aynı süre için borçlu olduğu meblağlardan ödenen avans tutarını kesmesini talep edebilir. Bu sonuncu kurum kesintiyi yapar ve böylece kesilen meblağı alacaklı kuruma transfer eder.

Madde 28

Ödemede Kullanılacak Para

Bu sözleşme uyarınca sağlanacak yardımlara ilişkin ödemeler, yetkili kurumun ödemeyi yaptığı akit tarafın parası veya iki tarafın kabul edeceği para birimi ile yapılır ve bu şekilde yapılan ödeme, yetkili kurumu ödeme yükümlülüğünden tümüyle kurtarır.

Madde 29

Anlaşmazlıkların Çözümlenmesi

(1) Akit tarafların yetkili makamları bu sözleşmenin yorumlanmasında ve uygulanmasında ortaya çıkan her türlü anlaşmazlıkların çözümlenmesinde bütün imkanlarını kullanacaklardır.

(2) Eğer bir anlaşmazlık, bu maddenin 1'inci fıkrasında belirtildiği biçimde ve 6 ay içerisinde çözümlenemezse, anlaşmazlık akit taraflardan birinin yetkili makamının talebi üzerine aşağıda belirtildiği şekilde oluşturulan Hakem Heyetine götürülür;

a) Her akit taraf, anlaşmazlığın hakem heyeti tarafından giderilmesi ile ilgili başvurunun eline geçmesinden itibaren 6 ay içinde bir hakem tayin eder. İki hakem, (akit taraflardan hakemini en son tayin etmiş olan tarafın bu tayin hakkında diğer tarafa bildirimde bulunduğu tarihi izleyen iki aylık süre zarfında), akit taraflardan biri veya diğerinin vatandaşı olmayan üçüncü bir hakem tayin eder;

b) Akit taraflardan biri belirtilen süre içinde hakem tayin etmezse, diğer taraf Uluslararası Adalet Divanı Başkanından veya Başkanın akit taraflardan birinin vatandaşı olması durumunda Başkan yardımcısından veya akit taraflardan birinin vatandaşı olmayan ve Başkan yardımcısından sonra gelen yargıçtan bir hakem tayin etmesini talep edebilir. Benzeri bir usul iki hakemin bir üçüncü hakem tayininde anlaşamamaları halinde de taraflardan biri veya diğerinin talebi üzerine uygulanmak üzere kabul edilir.

(3) Hakem Heyetinin her iki akit tarafı bağlayan kararı oy çokluğu ile alınır. Hakem Heyeti çalışma usul ve esaslarını kendisi belirler. Giderleri her iki akit tarafça eşit oranda üstlenilir.

BÖLÜM V

GEÇİCİ VE SON HÜKÜMLER

Madde 30

Geçici Hükümler

(1) Bu sözleşme, yürürlüğe girmesinden önceki bir dönem için hiçbir hak doğurmaz.

(2) Bu sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce bir akit tarafın mevzuatına göre geçen bir sigortalılık süresi, bu sözleşme hükümlerine göre doğan hakların belirlenmesinde değerlendirilir.

(3) Bu maddenin 1'inci fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla, bu sözleşme uyarınca bir hak, sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce gerçekleşmiş olan bir riskle ilgili olsa dahi, doğar.

(4) Yalnız bu sözleşme uyarınca ödenmesi gereken herhangi bir yardım, ilgilinin bu sözleşme hükümlerine uygun olarak talepte bulunması halinde, önceden tasfiye edilen haklar, bir toptan ödemeye yer verilmemiş olması kaydıyla, bu

sözleşmenin yürürlük tarihinden geçerli olarak ödenecektir.

(5) Bu maddenin 4'üncü fıkrasında sözü edilen talep bu sözleşmenin yürürlük tarihinden itibaren iki yıl içinde yapılırsa, bu sözleşmeye göre doğan haklar, akit tarafların mevzuatlarındaki hakkın düşmesine veya zaman aşımına uğramasına ilişkin hükümleri, ilgili hakkında uygulanmaksızın, o tarihten itibaren kazanılır. İki yıl geçtikten sonra yapılan taleplerde ise talep tarihi esas alınır. Ancak ulusal mevzuatta daha lehteki hükümler uygulanır.

Madde 31

Onay ve Yürürlük

(1) Bu sözleşme akit tarafların iç mevzuatlarındaki usuller dahilinde onaylanacak ve onay belgeleri en kısa zamanda teati edilecektir.

(2) Sözleşme, onay belgelerinin teati edildiği ayı izleyen üçüncü ayın birinci gününde yürürlüğe girecektir.

Madde 32

Sözleşmenin Süresi

Bu sözleşme süresiz olarak yürürlükte kalacaktır. Akit Taraflardan biri, bu Sözleşmeyi önceden yazılı bildirimde bulunmak suretiyle feshedebilir. Bu durumda, Sözleşmenin geçerliliği feshin tebliğinden itibaren (3 ay) sonra sona erer.

Madde 33

Kazanılmış Hakların Korunması

(1) Bu sözleşmenin feshi halinde, sözleşme uyarınca kazanılmış olan haklar geçerliliğini korur.

(1) Feshin hüküm ifade ettiği tarihten önce geçen sigortalılık süreleri çerçevesinde kazanılmakta olan ve henüz karara bağlanmamış yardım hakları fesih nedeniyle sona ermez ve bunlarla ilgili karar alınması amacıyla akit taraflar derhal görüşmelere başlarlar. Bu konuda ihtilaf olur ise 29 uncu madde hükümlerine göre çözümlenir. Bu hakların ileriye yönelik korunması sözleşme yoluyla veya böyle bir sözleşme yoksa ilgili kurumun uyguladığı mevzuata göre belirlenir.

Bu Sözleşme ...../...../..... tarihinde .....'da ikişer orijinal metin halinde her biri aynı derecede geçerli olmak üzere Slovakça, Türkçe ve İngilizce olarak düzenlenmiştir. Yorumda farklılıklar olması halinde İngilizce metin geçerli sayılacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE SLOVAKYA CUMHURİYETİ ARASINDA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİNİN UYGULANMASINA İLİŞKİN İDARİ ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti ile Slovakya Cumhuriyeti arasında 25/01/2007 tarihinde Ankara'da imzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin (bundan sonra sadece sözleşme kelimesi kullanılacaktır) 22'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (a) bendine istinaden iki tarafın yetkili makamları aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır.

BÖLÜM I

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Tanımlar

Sözleşmenin 1'inci maddesinde kullanılan tanımlar, Türkiye Cumhuriyeti ile Slovakya Cumhuriyeti arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin İdari Anlaşmada da (bundan sonra anlaşma olarak kullanılacaktır) aynı anlamda kullanılmıştır.

Madde 2

Sözleşmeyi Uygulayacak İrtibat Kuruluşları

(1) Sözleşmenin 22'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (c) bendinde belirtilen irtibat kuruluşları şunlardır.

A. Türkiye Cumhuriyeti bakımından;

a) İşçileri (tarım işçileri dahil) kapsayan mevzuat ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20'nci maddesine tabi sandıklarla ilgili mevzuat için;

b) Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı;(The Presidency of Social Security Institution-Predsednictvo Sprâvy sociâlnej bezpecnosti) Ziyabey Caddesi No:6 Balgat -ANKARA/TÜRKİYE

c) Devlet memur ve hizmetlileri hakkındaki mevzuat için; Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı; (The Presidency of Social Security Institution-Predsednictvo Sprâvy sociâlnej bezpecnosti) Ziyabey Caddesi No: 6 Balgat -ANKARA/TÜRKİYE

d) Esnaf ve sanatkarlar ve diğer bağımsız çalışanlar ile tarımda kendi adına ve hesabına çalışanlar hakkındaki mevzuat için; Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı (The Presidency of Social Security Institution - Predsednictvo Sprâvy sociâlnej bezpecnosti) Ziyabey Caddesi No:6 Balgat -ANKARA/TÜRKİYE

e) İşsizlik Sigortası ile ilgili mevzuat için; Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü (The General Directorate of Turkish Employment Organisation - Generâlne riaditel'stvo Tureckej organizâcie pre zamestnanie) Atatürk Bulvarı No: 133, Bakanlıklar-ANKARA/TÜRKİYE

B. Slovakya Cumhuriyeti bakımından;

a) Yaşlılık, malullük, dul ve yetim, iş kazası ve meslek hastalıkları ve işsizlik sigortası yardımları için; Sosyal Sigorta Kurumu, Genel Merkezi (Social Insurance Agency, - Headquarters Sociâlna poist'ovna, üstredie) Ul. 29. Augusta 8 813 63 Bratislava Slovenskâ republika

b) Aile yardımları ve cenaze ödeneği için; Çalışma, Sosyal İşler ve Aile Merkezi (Centre of Labour, Social Affairs and Family - Üstredie prâce, sociâlnych veci a rodiny) Spitâlska 8 816 43 Bratislava Slovenskâ republika

(2) İrtibat kuruluşları bu anlaşmada belirtilen görevlerin yanı sıra diğer her türlü idari önlemlerin alınmasında, idari yardımın sağlanmasında birbirlerine

yardımcı olurlar.

İrtibat kuruluşları, sözleşmenin ve bu idari anlaşmanın uygulanmasında kullanılacak gerekli formülerleri ve diğer belgeleri karşılıklı anlaşarak hazırlarlar

BÖLÜM II

UYGULANACAK MEVZUATA İLİŞKİN HÜKÜMLER

Madde 3

(1) Sözleşmenin 8'inci maddesinin uygulamasında sigortalı, gönderilmiş olduğu akit taraf ülkesinin yetkili kurumlarına, kendisini gönderen akit taraf ülke mevzuatının uygulanacağını gösteren bir belge ibraz eder.

1.1.Birinci fıkraya göre bu belge;

a) Türkiye yasalarına göre: Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı (The Presidency of Social Security Institution- Predsednictvo Sprâvy sociâlnej bezpecnosti)Ziyabey Caddesi No:6 Balgat -ANKARA/TÜRKİYE

b) Slovakya yasalarına göre: Sosyal Sigorta Kurumu, Genel Merkez (Social Insurance Agency, Headquarters - Sociâlna poist'ovna, üstredie) Ul. 29. augusta 8 813 63 Bratislava Slovenskâ republika tarafından düzenlenir.

(2) Sözleşmenin 12'nci maddesine istinaden her iki tarafın yetkili makamlarının önceden onaylaması ile çalışma süresi 60 ayı geçmemek kaydıyla uzatılabilir. Görev süresinin uzatılması için belge düzenlenir.

(3) Sözleşmenin 12'nci maddesine göre belirlenen istisna durumlarında yetkili kurumlar şunlardır;

a) Türkiye Cumhuriyeti'nde: Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı (The Presidency of Social Security Institution- Predsednictvo Sprâvy sociâlnej bezpecnosti) Ziyabey Caddesi No:6 Balgat -ANKARA/TÜRKİYE

d) Slovakya Cumhuriyeti'nde: Çalışma, Sosyal İşler ve Aile Bakanlığı (Ministry of Labour, Social Affairs and Family of the Slovak Republic - Ministerstvo prâce, sociâlnych veci a rodiny Slovenskej republiky) Spitâlska 4-6 816 43 Bratislava Slovenskâ republika

Madde 4

Tercih Hakkı

Sözleşmenin 11'inci maddesi 2'nci fıkrasında söz konusu olan kimseler, temsil edilen ülkenin mevzuatına tabi olmayı tercih ederlerse, temsil edilen ülkenin yetkili kurumları, bunlara o ülkenin mevzuatına tabi olacaklarını gösterir bir belge verir ve durumu derhal çalıştığı ülkenin yetkili kurumuna bildirir.

Tercih hakkı, yalnız bir defa kullanılır. Halen çalışmakta olanlar için bu süre sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren başlar.

Mahallinden istihdam edilmeyip gönderilen personel, gönderen tarafın mevzuatına tabi olacaktır.

KISIM I

MALULLÜK, YAŞLILIK VE ÖLÜM AYLIKLARI

Madde 5

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

(1) Sözleşmenin 13'üncü maddesinin 1'inci fıkrasına istinaden, akit taraf mevzuatına göre yardım hakkının doğması için, diğer akit taraf ülkede geçen sigortalılık sürelerine ihtiyaç duyulması halinde, o ülkenin yetkili kurumundan sigortalılık sürelerinin gösterir formülerlerin gönderilmesi talep edilir.

(2) Sözleşmenin 13'üncü maddesinin 2'nci fıkrasına göre sigortalılık sürelerinin birleştirilmesinde aşağıdaki şartlar uygulanır;

Türk mevzuatına göre prim veya kesenek ödenmiş sürelerden bir yıl 360 gün, Slovakya mevzuatına göre bir yıl 365 gün olarak kabul edilir.

Her iki Akit Taraf Ülke kurumları sigortalılık sürelerini gün olarak birbirlerine bildirirler.

Madde 6

Müracaatın Yapılması

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları yardımlarından yararlanabilmek için sigortalı veya sigortalının ölümü halinde hak sahibi durumunda olan kimseler, oturdukları yerdeki kuruma, bu ülke mevzuatında tayin edilen şekiller dahilinde müracaat ederler.

Akit taraf ülkeler dışında üçüncü bir ülkede oturan sigortalı veya hak sahibi durumunda olan kimseler, sigortalının son defa mevzuatına tabi olduğu taraf ülkenin kurumuna müracaat ederler.

Talebi alan kurum, en kısa zamanda talep ile birlikte gerekli olan belgeleri diğer akit Taraf ülke kurumuna gönderir.

Akit taraf ülkelerin kurumları, sigortalı veya hak sahipleri hakkında aldıkları kararları birbirlerine iletirler.

Madde 7

Bir Yıldan Az Sigortalılık Süreleri

Sözleşmenin 15'inci maddesinin 2'nci fıkrasına istinaden, diğer taraf ülkede geçen ve sadece bu sürelere istinaden yardım yapılamayan bir yıldan az sigortalılık sürelerini de dikkate alarak yetkili kurumlarca hesaplanan aylığın tamamı sigortalı veya hak sahiplerine ödenir.

Madde 8

Yardımların Ödenmesi

Sözleşmeye istinaden yapılacak yardımlar yetkili kurumca, diğer akit taraf ülkede veya üçüncü bir ülkede ikamet eden sigortalı yada hak sahiplerine doğrudan doğruya ve bu kurumun uyguladığı mevzuatta öngörülen vadelerde milletlerarası posta veya banka havalesi ile yapılır.

KISIM II

ÖLÜM YARDIMLARI

Madde 9

Ölüm Yardımlarının Ödenmesi

Sözleşmenin 16'nci maddesine göre ödenecek olan ölüm yardımından yararlanmak için hak sahipleri, ya doğrudan doğruya ya da oturdukları ülkenin kurumu aracılığı ile yardımları ödeyecek kuruma müracaat ederler.

Dilekçeye, kanıtlayıcı belgelerde eklenir.

Yardım, diğer akit taraf ülkede veya üçüncü bir ülkede oturan ilgililere doğrudan doğruya ödenir.

KISIM III

MESLEK HASTALIKLARI VE İŞ KAZALARI

Madde 10

İş kazası veya meslek hastalığı geliri bağlanması talebinde bulunan veya ölümle sonuçlanan bir iş kazası veya meslek hastalığı nedeniyle sigortalının hak sahibi sıfatıyla gelir bağlanması talebinde bulunan kimse, iş kazası veya meslek hastalığı hangi ülkenin mevzuatına tabi olarak vuku bulmuş veya teşhis edilmiş ise, dilekçesini o ülkenin yetkili kurumuna ya doğrudan doğruya veya oturduğu akit ülkenin yetkili kurumu aracılığı ile gönderir.

Müracaat, müracaatın yapıldığı ülke mevzuatında öngörülen usul ve şekillerde yapılır.

Gelir talebine ait işlemlerin yürütülmesinde, yetkili kurum iş kazası veya meslek hastalığına uğrayan kimsenin veya onun ölümünde hak sahiplerinin haklarını kendi uyguladığı mevzuat hükümlerine göre tayin ederek, hak kazandığı yardımın tutarını tespit eder.

Madde 11

Meslek Hastalığının Ağırlaşması

Sözleşmenin 18'inci maddesinin (b) bendine göre, sigortalının diğer akit taraf ülkede meslek hastalığının artmasına sebep olabilecek aynı veya uygun bir işte çalışması halinde, bu taraf ülkenin yetkili kurumu sigortalıya ek olarak ödeyeceği yardım tutarını doğrudan doğruya ilgiliye ödeyerek, diğer akit taraf ülke yetkili kurumuna bu konuda bilgi verir.

KISIM IV

İŞSİZLİK YARDIMLARI

Madde 12

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

Sözleşmenin 19'uncu maddesi hükümlerinden yararlanmak isteyen bir kimse, gerektiğinde diğer akit taraf ülkede geçen sigortalılık sürelerini gösterir belgeyi bu taraf akit

ülke kurumuna ibraz eder.

Bu belgenin sigortalı tarafından ibraz edilememesi halinde yetkili kurum, diğer akit taraf ülke kurumundan belgenin tanzim edilerek gönderilmesini talep eder.

Madde 13

Asgari Çalışma Süreleri

Sözleşmenin 19'uncu maddesinin uygulanmasında, ilgilinin son olarak yardım talebinde bulunduğu akit tarafın mevzuatına tabi olması ve işini kaybettiği tarihten önce kesintisiz son 120 gün prim ödenmesi ve çalışması şartına bağlıdır.

KISIM V

AİLE YARDIMLARI

Madde 14

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

Sözleşmenin 20'nci maddesinin uygulanmasına ilişkin olarak, söz konusu yardımlardan faydalanmak isteyen bir şahıs, diğer akit taraf ülkede geçen sigortalılık sürelerini gösterir belgeyi diğer akit taraf ülke kurumuna ibraz eder.

Bu belgenin sigortalı tarafından ibraz edilememesi halinde yetkili kurum, diğer akit taraf ülke kurumundan belgenin tanzim edilerek gönderilmesini talep eder.

BÖLÜM III

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 15

İdari ve Tıbbi kontroller

Sözleşmenin 22'nci maddesinin 3'üncü fıkrasına göre, yetkili kurumun talebi üzerine yapılan tıbbi kontroller, oturulan veya bulunulan ülke yetkili kurum tarafından ve masraf talebi olmaksızın karşılıksız yapılır.

Kontrol sonucunda düzenlenen rapor ve gerekli belgeler en kısa sürede kontrol talebinde bulunan yetkili kuruma gönderi

Madde 16

İtiraz Başvurusu

Sözleşmenin 25'inci maddesine istinaden yapılacak itirazlar, ilgili kuruma yapılacağı gibi, oturulan ülke kurumuna da yapılabilir. Bu kurum itiraza ilişkin belgeyi varsa ekler ile birlikte en kısa sürede diğer akit taraf ülke yetkili kurumuna gönderir.

Madde 17

Kişisel Bilgilerin Korunması

Kişisel bilgiler, Sözleşmenin 22'nci maddesinin 4'üncü fıkrasına göre akit taraf yetkili kurumları arasında paylaşılabilir. Sözleşme ve İdari Anlaşma esas alınarak, kişisel bilgilerin korunması akit taraf ülkelerinin yasalarına göredir.

Bilgilerin farklı bir amaçla transferi, saklanması, değiştirilmesi veya silinmesi durumları akit taraf ülke yasalarına tabidir.

Sözleşme ve İdari Anlaşma çerçevesinde kişisel bilgilerin sosyal sigorta amaçları dışında kullanılması için ilgili kişinin izni gereklidir.

BÖLÜM IV

SON HÜKÜMLER

Madde 18

Yürürlük

Bu İdari Anlaşma sözleşme ile birlikte yürürlüğe girer.

Bu İdari Anlaşma, 25/01/2007 tarihinde Ankara'da, her iki metin de aynı derecede geçerli olmak üzere Türkçe, Slovakça ve İngilizce olarak düzenlenmiştir. Dil farklılıklarında İngilizce metin esas alınır.

KAYNAKÇA

Alman Federal İstatistik Kurumu: https://www.destatis.de/EN/Homepage.html;jsessionid=15CCF40C19A930BB7DF0C46B11B158DB.cae2

BAMF: Bündesamt für Migration und Flüchtlinge (Alman Federal Göç ve Sığınmacılar Servisi)http://www.bamf.de/SharedDocs/MILo-DB/DE/Rueckkehrfoerderung/Laenderinformationen/ Informationsblaetter/cfs-bosnien-herzegowina-download-englisch. pdf?blob=publicationFile

Belçika Ulusal İstatistik Kurumu: http://statbel.fgov.be/en/statistics/figures/

EURAXESS: http://www.euraxess.hr/sitegenius/topic.php?id=285

EUROSTAT, Uluslararası Göç ve Sığınma İstatistikleri:http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

İngiltere Ulusal İstatistik Kurumu: http://www.ons.gov.uk/ons/index.html

ISSA: International Social Security Association http://www.issa.int/Observatory/Country-Profiles/Regions/Europe/Croatia/Scheme-Description

ISSA: "Social Security Programs Throughout the Word: Europe", Social Security Association, Washington, DC, 2012.

MISSOC: "Social Protection in the Member States of the European Union, of the European Economic Area and in Switzerland", European Commission, Directorate-General for Employment and Social Affairs and Inclusion Unit, Brussels,2011, http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=858&langId=en

Sosyal Güvenlik Kurumu: Sosyal Güvenlik Uzmanlığı Sürecinde Avrupa'daki Sosyal Güvenlik Politikası Hakkında Mesleki Eğitim Projesi Genel Raporu, Ankara, 2011.

SSA: "Social Security Programs Throughout the Word: Europe, Africa, Asia and the Pacific, The Americas", Social Security Association, Washington, DC, 2012. http://www.ssa.gov/policy/docs/progdesc/ssptw/index.html

MISSCEO:http://www.coe.int/t/dg3/socialpolicies/socialsecurity/MISSCEO/missceo_en.asp

Kanunlar

506 sayılı Sosyal Sigorta Kanunu (17/07/1964 tarih ve 11766 sayılı Resmi Gazete Gazete'de yayınlanmıştır.)

1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu (14/09/1971 tarih ve 13956 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.)

2147 sayılı Yurt Dışında Çalışan Türk Vatandaşlarının, Yurt Dışında Çalışma Sürelerinin Sosyal Güvenlik Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanun (25/07/1978 tarih ve 16357 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.)

2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu (17/10/1983 tarih ve 18197 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.)

2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu (20/10/1983 tarih ve 18197 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.)

3201 sayılı Yurt Dışında Çalışan Türk Vatandaşlarının, Yurt Dışında Çalışma Sürelerinin Sosyal Güvenlik Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanun (22/05/1985 tarih ve 18761 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.)

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu (17/06/1949 tarih ve 7235 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.)

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu (16/06/2006 tarih ve 26200 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.)

Uluslararası Sosyal Güvenlik Sözleşmeleri

Türkiye Cumhuriyeti ile İngiltere Arasında Sosyal Güvenlik Hakkında Sözleşme (21/12/1960 tarih ve 10686 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.)

Türkiye Cumhuriyeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Arasında Sosyal Güvenlik Hakkında Sözleşme (10/04/1965 tarih ve 11976 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.)

Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika Krallığı Arasında Sosyal Güvenlik Hakkında Genel Sözleşme (11/05/1967 tarih ve 12595 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.)

Türkiye Cumhuriyeti İle Hollanda Krallığı Arasında Sosyal Güvenlik Hakkında Sözleşme (16/12/1967 tarih ve 12778 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.)

Türkiye Cumhuriyeti ile Avusturya Cumhuriyeti Arasında Sosyal Güvenlik Hakkında Anlaşma (07/04/1969 tarih ve 13168 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.)

Türkiye Cumhuriyeti ile Fransa Cumhuriyeti Arasında Sosyal Güvenlik Konusunda Genel Sözleşme (14/08/1973 tarih ve 14525 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.)

Türkiye Cumhuriyeti ile İsveç Krallığı Arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi (03/02/1981 tarih ve 17240 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.)

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi (12/03/ 2000 tarih ve 23991 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.)

Türkiye Cumhuriyeti ile Danimarka Krallığı Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi (03/07/2002 tarih ve 24804 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.)

Türkiye Cumhuriyeti ile Çek Cumhuriyeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi (28/04/2004 tarih ve 25446 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.)

Türkiye Cumhuriyeti ile Lüksemburg Büyük Dükalığı Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi (27/10/2004 tarih ve 25626 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.)

Türkiye Cumhuriyeti ile Slovakya Cumhuriyeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi (30/11/2010 tarih ve 27771 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.)

İnternet Kaynakları

http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/diyih.portal?page=ulkeler&id=avusturya

http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/diyih.portal?page=yv&id=1

http://www.geostat.ge/index.php?action=page&p_id=152&lang=eng,

http://www.ktschb.com/belgeler/SGKyasasi.doc

Sağlıklı
Güvenli
Kaliteli hizmet

Değişimi hisset, Dönüşüme ortak ol...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK İLETİŞİM MERKEZİ ALO 170

Parayla satılamaz.